

EKİM Olağanüstü Konferansı
(Tutanaklardan Seçmeler)

EKİM Olağanüstü Konferansı
(Tutanaklardan Seçmeler)

**Devrimci
Politika
ve
Örgütlenme
Sorunları**

E K S E N Y A Y I N C I L I K

EKİM Olağanüstü Konferansı
(Tutanaklardan Seçmeler)

Devrimci Politika
ve
Örgütlenme Sorunları

Baskı tarihi: Aralık 1993

Baskı : Aydınlar Matbaacılık

İÇİNDEKİLER

- 5 Sunuş**
- 11 EKİM Olağanüstü Konferansı Bildirisi**
Tutanaklardan Seçmeler
- 35 Gündem Tartışmaları**
- 73 Siyasal Gelişmeler, Sol Hareket ve EKİM**
- 163 EKİM'de Önderlik Sorunları**
- 339 MK Seçimleri Üzerine Ön Tartışmadan...**

SUNUŞ

Elinizdeki bu kitap Aralık 1992'de gerçekleştirilen EKİM Olağanüstü Konferansı'nın tutanaklarından bazı bölümleri içermektedir. Bilindiği gibi bu Konferans solda yeni dönem tasfiyeciliğinin EKİM saflarındaki yankısı olan tasfiyeciliği tasfiye etmiş, gelişiminin önünde bir engele dönüşen tükenmiş unsurları yolun kenarına koyma başarısını göstermişti.

Bu tutanakların kamuoyuna sunulmasını, yalnızca EKİM'in başlangıcından bu yana titizlikle savunduğu açıklık ilkesinin gereğinin yerine getirilmesi olarak algılamamak gerekir. Ayrıca Konferans, ortaya koyduğu sonuçlar itibarıyla, tek başına tasfiyeciliğin tasfiye edilme süreci olarak da değerlendirilemez. EKİM bundan çok daha ötesini başarmış, tasfiyeciliği yaratan asıl alanı tahlil etme gücünü göstermiştir.

* * *

“EKİM, Türkiye devrimci hareketinin geçmiş dönemine damgasını vurmuş popülist ideolojik kimlik ile onu tamamlayan küçük-burjuva toplumsal tabana dayalı örgüt pratiğinin eleştirisi

temelinde gelişti. Bugüne dek bir çok vesileyle vurgulandığı gibi, geçmiş hareketin ideolojik kimliğini kavramada, onun örgüt ve politika pratiğinin küçük-burjuva toplumsal-siyasal niteliği bizim için önemli bir uyarıcı olmuş, bir bakıma eleştirinin bir ilk hareket noktasını oluşturmuştur. Geçmiş hareketin bu politika ve örgüt pratiği ile ideolojik-politik kimliği arasındaki ilişkiyi ve bütünlüğü açığa çıkarmak ve sergilemek, EKİM'in geleneksel devrimci hareketten kopuşunun esas halkasıdır." (İ yazışmaları İç Çatışmalar-Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin, s.182-183)

EKİM'in belgelerinden aktardığımız bu özlü ifadenin bir yansıması olarak, Olağanüstü Konferans, "dünya görüşüyle, ideolojik-politik çizgisiyle marksist-leninist, sınıfsal temeli, yapısı ve bileşimiyle proleter, düzen karşısındaki politik-örgütsel konumlanışıyla ihtilalci, bir devrimci sınıf partisi yaratma perspektifi" ile, örgüt sorununu bir çok boyutuyla değerlendirmiş ve bu bağlamda küçük-burjuva örgüt anlayışına bir önemli darbe daha vurmuştur.

Elinizdeki bu tutanaklar devrimci bir örgütün kendi zaaf-larının, zayıflıklarının üzerine cesaretle gidip, eleştiri ve özeleştiri silahını nasıl kararlılıkla kullandığını da göstermektedir. Türkiye devrimci hareketine bir kaç on yıldır egemen küçük-burjuva tutucu gelenek değerlendirildiğinde, tutanakların bu açıdan yeni bir düzeyi ve kültürü, bir niteliksel farklılığı ifade ettiği kolayca görülebilecektir. Tartışmalarda marksist yöntemin temel alınmasının delegelerin sergilediği düzeyde önemli bir rol oynadığı düşüncesindeyiz. Kaldı ki komünist bir örgüt platformunu diğer platformlardan ayıran temel göstergelerden biri de bilimsel yöntemin veri alınması, her türlü subjektivizmden uzak bilimsel doğruları saptama çabası değer midir? Nitekim EKİM'in kendisini tartıştığı bu platformda bu olgu şu şekilde vurgulanmıştır: "EKİM hiç bir zaman kendisini boşlukta tanımlamamıştır. EKİM her zaman içinden geçilmekte olan tarihsel, toplumsal ve siyasal süreçleri tahlille yola çıkmıştır. EKİM her zaman kendisini genel devrimci hareketin bir parçası olarak tanımlamıştır... Devrimci hareketin sorunları EKİM'in sorunları olarak tanımlanmıştır."

“Hiç de bugün bizim EKİM içerisinde tartıştığımız sorunlar, devrimci hareketin kendi içerisinde çeşitli biçimlerde kendisini ifade eden şeylerden farklı değildir.”

Tutanaklar incelendiğinde başta komünist hareketteki önderlik sorunu olmak üzere, birlik sorunundan örgüt içi yaşantıya, solda yaşanan tasfiyeci süreç ve bunun toplumsal siyasal ortamından MYO'nun temel işlevine, kadro politikasından açıklık ilkesine dek bir dizi soruna önemli açılımlar getirildiği görülecektir. Başka bir deyişle Konferans, *“Geleneksel hareketin anti-leninist küçük-burjuva örgüt ve parti anlayışını sorgulamış ve bunun karşısına leninist parti ve örgüt anlayışını çıkar”* mıştır.

Tutanaklar değerlendirildiğinde, Konferansın komünistlerin bugünkü acil görevini, marksist-leninist ideolojik yönelimini pratikte ciddi bir sınıf yönelimi ile birleştirmek, örgütsel şekillenişini bu çaba içinde gerçekleştirmek, geliştirmek, güçlendirmek, zorluklar karşısında sözde kolay çözümlere eğilim duymamak, aynı anlama gelmek üzere temel ideolojik ve ilkesel konularda tutarlı ve ısrarlı olmak, bu perspektifler ışığında sınıfın ihtilalci komünist öncü siyasal örgütünü yaratmak olarak belirlediği görülecektir.

* * *

Yalnızca belli bazı parçalarını yayınlamak durumunda kaldığımız bu tutanakların bu haliyle bile oldukça hacimli bir kitaba dönüştüğü gerçektir. Parçaların seçiminde tartışmaların kendi iç bütünlüğünü mümkün olduğu kadar korumaya çalıştık. Bu şekilde okuyucunun Konferansın tartışma sürecini kavramada zorlanmayacağı düşüncesindeyiz. Bu arada, burada yayınlanan parçaların önemli bir bölümünün EKİM Olağanüstü Konferansı'nın hemen ardından *Ekim*'de yayınlandığını da hatırlatalım. Okur, tutanaklarda sık sık adı geçen makale ve belgelerin önemli bir kısmını, başta EKİM'in çeşitli temel sorunlarla ilgili değerlendirmelerini içeren *EKİM I. Genel Konferansı/Değerlendirme ve Kararlar* ile *İç Yazışmalar/İç Çatışmalar* olmak üzere, EKSEN Yayıncılık'ın yayınlamış bulunduğu yapıtlar

içerisinde bulabilir.

Elinizdeki bu kitapla devrimci bir tartışma platformunun dikkate değer bir örneğini sunmuş bulunuyoruz. Böylelikle örgütsel sorunlara getirdiği önemli açılımlarıyla devrimci kamuoyunda bir tartışma olanağı yaratacağı inancındayız.

**EKİM Olağanüstü Konferansı
Bildirisi**

EKİM Olağanüstü Konferansı

Bildirisi

EKİM, bir süredir yaşamakta olduğu iç örgütsel bunalımın bir zorunluluk haline getirdiği Olağanüstü Konferansını bir iç mücadele sürecinin ardından başarıyla gerçekleştirdi. Olağanüstü Konferansımız, soldaki yeni dönem tasfiyeciliğinin içimizdeki kaba bir yankısı olan ve konferans öncesinde yıkıcı bir hizip karakteri kazanan unsurları ihraç ederek saflarımızın dışına attı. Konferansımız, ilkesizliğin ve ideolojik omurgasızlığın yalnızca EKİM'e karşı birlik gibi uğursuz bir amaçla bir araya getirdiği bu "beş benzemez"ler tasfiyeciliğini tasfiye etmekle sınırlamadı kendini. EKİM'in ideolojik ve örgütsel gücü bakımından bu önemli bir başarı olmakla birlikte, konferansımız için bundan da önemli olan, soldaki yeni dönem tasfiyeciliğinin saflarımızda bu denli kaba bir biçimde yankı bulabilmesinin temellerine inebilmektir. Bu, EKİM'in oluşum ve gelişme süreçlerini yeniden irdelemek ve değerlendirmek, liberal tasfiyeciliğin gelişme zemini haline gelen önderlik zaafiyetlerini ve örgütsel sorunlarımızı tartışmak, değerlendirmek ve gerekli sonuçları çıkartmak demektir. Konferansımız bu amaca asgari bir başarıyla ulaştığı inancındadır. Elde edilen ilk sonuçların süreç içinde derinleştirilmesi, EKİM'de liberal tasfiyeci savrulmalara kaynaklık edebilen zaafaların köklü

bir biçimde yokedilmesi olanağını verecektir örgütümüze.

Sermayenin devrimci güçlere karşı “topyekün savaş”ında ifadesini bulan olağanüstü koşullara ve tasfiyeciliğin örgütümüzü saldırılara açık hale getiren kural tanımazlığına rağmen, EKİM konferans öncesi süreci gerçek bir iç demokrasi uygulayarak yaşamıştır. EKİM’in girdiği iç örgütsel bunalımın kavranmasını kolaylaştıracak tüm belgeler, MK içi yazışmalar, MK toplantı tutanakları örgüte sunulmuştur. Tasfiyeci öğelerin kişisel saldırı ve spekülasyon numunesi metinleri tüm örgüt üye ve aday üyelerine iletilmiştir. Oluşan alt örgütsel platformlarda tasfiyeciler görüşlerini dilediklerince ortaya koyma olanaklarını bulmuşlardır. Türkiye’nin küçük-burjuva devrimci örgüt geleneklerinin alışık olmadığı bu yeni davranış biçimi, bu gerçek iç demokrasi karşısında EKİM’in tasfiyeci öğelerden tek beklentisi, Olağanüstü Konferansa kadar örgüt ilke ve kurallarına, örgüt disiplinine riayet etmek olmuştur. Ne var ki, ideolojik olarak geriye, geçmişin o eskimiş ve bugün artık bir liberal yozlaşma zemini haline gelmiş platformuna düşen tasfiyeci öğeler, iç mücadele araç ve yöntemlerinde de geçmişin davranış biçimlerini en berbat haliyle uygulamışlardır. Örgüt kurallarını, disiplinini ve güvenliğini hiçe sayarak her yolu mübah görmüşler ve örgütlü bir hizip olarak çalışmışlardır.

Bu karakterlerini konferans platformuna da taşıdılar. Daha ilk oturumlarda düştükleri ideolojik zavallılık ve kendi iç birliklerini ellerinde olmayarak yitirme doğrultusundaki açık gelişmeler, onları ucuz bahanelerle konferans çalışmalarını sabote etmeye ve platformu terketmeye yöneltmiştir. Böylece konferans öncesi süreçte denemeye çalıştıkları, fakat örgütün sabırlı ve dikkatli tutumuyla engellediği konferanstan kaçış girişimlerini, konferansın ilk oturumlarının ardından gerçekleştirmiş oldular. Fakat bu ilk oturumlar bile bu öğelerin ilke ve fikirden yoksun olduklarını, ideolojik aczini, kendi aralarında **ideolojik dağılma** ve **hizipçi suç ortaklığı** dışında herhangi bir ortak zemine sahip olmadıklarını göstermeye yetmiştir. Bundan dolayıdır ki konferansımız, EKİM’in iç demokraside sonuna kadar ısrar ederek ve hizipçi tahriklere karşı sabır göstererek bu öğeleri konferans

platformuna kadar getirmiş olmasını, herşeye rağmen bir kazanım saymaktadır.

Öte yandan EKİM, koşulların tüm olağandışılığına rağmen, mevcut tüm örgütlerinin tam ve geniş bir temsiline dayanan bir Olağanüstü Konferans toplamak yoluna giderek de başarılı bir iç demokrasi örneği vermiştir. Konferansta temsil edilmeyen iki çalışma bölgesi (Ankara ve Zonguldak), tasfiyeciliğin başını çeken iki eski MK üyesinden birinin, kendi önderlik anlayışı ve pratiğinin yansıması bir sorumsuzluk ve kaba ihmalkarlık sayesinde **tümden** tasfiye etmeyi başardığı çalışma bölgeleri olmuştur. (Bir öteki tasfiyeci yöneticinin örgütsel ilişkileri sıfırlamayı başardığı bir diğer temel çalışma bölgesi (İzmir) ise, ancak hemen konferans öncesinde bölgeye gönderilen bir üye tarafından temsil edilebilmiştir.)

*

Solda Tasfiyeciliğin Yeni Dönemi başlıklı değerlendirmede, EKİM'in Olağanüstü Konferansımızla noktalanmış örgütsel bunalım süreci, genel çerçevesiyle şöyle özetlenmektedir:

“1987’de ortaya çıkan ve en büyük olanaksızlıkları altederek I. Genel Konferansı’nı toplamak aşamasına ulaşabilen EKİM, yazık ki konferansla başlayan bu yeni süreçte önüne koyduğu görevleri gerçekleştirmede başarısızlığa uğramıştır. EKİM, kendini yaratan ilk atılımı, kendini geliştiren yeni bir atılımla birleştirememiştir. EKİM, o güne kadarki gelişmesini esas itibarıyla ideolojik gelişmesine borçluydu. İdeolojik gelişmenin gücüyle yaratılan güç ve olanakları örgütsel bakımdan en iyi biçimde düzenleyerek sistematik bir politik faaliyet ve mücadeleye yöneltmek aşaması, aynı zamanda teori-pratik bütünlüğünün, EKİM’in kendi teorik-ideolojik perspektiflerinin maddi bir kuvvete dönüştürme yeteneğinin pratikte sınanacağı bir aşama demektir. Beşinci yıla giriş değerlendirmesinde de ifade edildiği gibi, EKİM bunda belirgin bir zorlanma yaşamış, “kan uyumsuzluğu” olarak tanımlanan olgu ortaya çıkmıştır. Aynı değerlendirmede bunun asıl kaynağının önderlik planındaki zaafiyetler olduğu, giderilememesi, kan

uyumsuzluğunun sürmesi durumunda hareketi sıkıntılara, giderek bunalıma iteceği vurgulanmıştı. EKİM geride kalan yıl içinde önderlik planında doğan tıkanmayı gideremedi ve bunun sonuçları giderek bir örgütsel bunalıma vardı.” (s.16)

EKİM I. Genel Konferansı'nın çalışmaları kapsamlı bir gündem çerçevesinde gerçekleşmiş, ortaya *Değerlendirme ve Kararlar* başlığı altında kamuoyuna sunulan ideolojik, politik ve örgütsel perspektifleri çıkarmıştı. Bu konferans yeni bir hareket olan EKİM'in gelişme süreçlerinde gerçek bir kilometre taşıydı. O güne kadarki gelişmesi EKİM'e nihayet bir siyasal örgüt kimliği kazandırmış, I. Genel Konferansını toplamak bunun somut bir ifadesi olmuştu. Şimdi EKİM'in önünde onu parti öncesi bir siyasal örgütten gerçek bir sınıf partisine ulaştıracak bir gelişme çizgisi uzanıyordu. *Değerlendirme ve Kararlar*'da ifadesini bulan ideolojik, politik ve örgütsel perspektifler, bu gelişme çizgisinin temel ve taktik esaslarını içermekteydi. Hedefler yeterli açıklıkta, görevler yeterli somutlukta belirlenmiş, örgütün önüne ideolojik, politik ve örgütsel tüm cephelerde yeni bir atılımı gerçekleştirme görevi konmuştu. Özetle, EKİM I.Genel Konferansı'nın sonuçları açık ve sağlam perspektifler, güçlü bir iddia, kuvvetli bir misyon bilinci demektir.

Ne var ki ve ne yazık ki, EKİM I. Genel Konferansı, bu perspektiflerin gerçekleştirilmesine başarıyla ve kararlılıkla önderlik edebilecek, EKİM'in iddiasını kendinde cisimleştirmiş, onun misyonunun taşıyıcısı bir önderlik ekibini kendi içinden çıkarmayı başaramamıştır.

Geleneksel hareketten kopmuş ve tümüyle yeni temeller üzerinde kendini şekillendirmeye çalışan bir harekete önderlik etmenin tüm zorluklarına kararlılıkla katlanan, bu zorluklar karşısında işin kolayına kaçmayan, sözde kolay çözümlere eğilim duymayan, aynı anlama gelmek üzere temel ideolojik ve ilkesel konumlarda ısrarlı, stratejik öncelikleri gözetmede kararlı, kendi içinde uyumlu ve anlaşmış bir kolektif önderlik ekibini kendi bünyesinden çıkarmayı başaramamak, örgütümüzün daha ilk oluşumundan beri süregelen temel bir zaafı olmuştur. Olağanüstü Konferansımız, oluşum süreçlerinin başlangıcından itibaren, bu temel

zaafı bir çok yönüyle irdelemeye ve sonuçlar çıkarmaya bu nedenle özel bir önem vermiştir.

Bu, EKİM I. Genel Konferansının önemine uygun biçimde ve kapsamda ele almayı ihmal ettiği bir temel sorundu. Her ciddi devrimci örgütte önderlik organının taşıdığı özel kritik önem ölçüsünde, ilk konferansımızın bu zaafı örgütümüze ağır bir faturaya dönüşebilmiştir. Önce görev ve hedeflerin gerçekleştirilmesinde bir önderlik zayıflığı olarak kendini gösteren olgu, hızla bir tasfiyeci yozlaşma zemini haline gelebilmiştir.

Bu zaafın yarattığı ağır tahribat, EKİM I. Genel Konferansını izleyen dönemin kendine özgü zorluklarıyla orantılı olmuştur. Bu, gerek genel siyasal koşullar, gerekse EKİM'in gelişme sürecinin girdiği yeni evrenin kendi sorunları bakımından gerçekten ciddi zorluklarla dolu bir dönemdi.

'90 yılının kitle kaynaşmaları büyük umutlar yaratmış olmakla birlikte, yeni dönemin karşı-devrim cephesinden bir karşı-saldırı dönemi olacağı, I. Genel Konferansımız tarafından daha başından tespit edildi. Doğu Avrupa'daki çöküşün Amavutluk'ta utanç verici bir çöküntüyle noktalanmasının, Körfez savaşında emperyalist pervasızlığın, işçi hareketinin tam bu günlerde karşı karşıya kaldığı kapsamlı saldırıya tepkisizliğinin, tüm bu olayların devrimci hareketin zayıf öğeleri üzerinde kaçınılmaz olarak geriletici etkileri olacaktı. Fakat I. Genel Konferansımız bundan ötesini gördü. Politik olayların genel seyrinin ve kitle hareketliliğinin "gözle görülür hale getirdiği Türkiye'nin devrimci olanakları, Türk burjuvazisini işi sıkı tutmaya, baskı ve teröre dayalı temel politikalar yedeğinde, onları tamamlayacak bir biçimde bazı yeni taktikler ve yöntemler izlemeye yöneltmiş bulunuyor" değerlendirmesini yaptı. Karşı-devrimin buna ilişkin amaç ve hedefleri konusunda açık uyarılarda bulundu:

"Konferansımızın çalışmalarını sürdürdüğü günlerde ilk öğeleri açıklanan 'Kürt reformu' ve 141-142. maddelere ilişkin değişiklik planı, bu çerçevede bir anlam taşımaktadır. Bu yeni girişimin en belirgin hedefi, gerek Türkiye genelinde gerekse Kürdistan'da solun reformist ya da reformizme eğilimli kesimleri düzen legalitesi içine alınıp ehlileştirilirken, devrimci çözümlerde ve iktidar

perspektifinde, bunun bir gereği olarak da ihtilalci örgütlenme ve yöntemlerde ısrar eden kesimleri tecrit edip ezmeyi kolaylaştırmaktır.” (*Değerlendirme ve Kararlar*, s.46)

Burada konferansımızı izleyecek dönemin dış zorluklarına ilişkin açık bir perspektif yansımaktadır. Ne var ki aynı konferansımızın seçtiği Merkez Komitesi'nin bir bölümü daha işin başında, bu zorlukları göğüsleyecek, örgütün ideolojik ve taktik perspektiflerinde kararlılık gösterecek, bu zorluklar ortamında ve hareketin belirlenmiş çizgisi doğrultusunda örgüte önderlik edecek kimliğe, kişiliğe, kapasiteye ve özgüvene sahip olmadığını göstermekte gecikmemiştir. Siyasal koşullardan gelen güçlüklerin ve basıncın bu unsurlar üzerindeki etkisi, kendi gücüne güvensizlik, atalet, iddiasızlık biçiminde başgöstermiş ve utanç verici bir ideolojik dağılmaya varmıştır. Benzer her durumda olduğu gibi, dikkatler kendi dışına kaymış ve bu çerçevede liberal birlik eğilimleriyle legalist çözümler kolaycılığına varmıştır. Konferansta ortaya konulmuş örgüt iradesini kaba bir biçimde çiğneme, örgüte ve örgütsel sorumluluklara yabancılaşma, bunun öteki yüzü olmuştur.

Özetle, I. Genel Konferansımızı izleyen dönemde karşı-devrimin kendini en şiddetli biçimde hissettiren basıncının EKİM Merkez Komitesi'nin bir bölümü üzerindeki ilk yankısı gerçek bir yalpalama olmuş, bu ideolojik dağılmaya varmış, giderek liberal tasfiyeciliğin bugünkü zeminini döşemiştir. (EKİM saflarında boyveren bu liberal tasfiyeciliğin baş kişisinin, 12 Eylül'ü izleyen karşı-devrim döneminde solda boyveren liberal tasfiyeci odaklardan birinin de başkişilerinden biri ve kendi deyimiyle “gevşek bir yurtdışı grubu”nun başı olmasını, bugünkü olayların ışığında bir rastlantı saymıyoruz. Kuşku yok ki böyle öğelerin EKİM saflarına kabul edilmesinin siyasal sorumluluğu örgütümüzündür ve bizim bundan çıkaracağımız önemli dersler vardır.)

I. Genel Konferansımızı izleyen dönemin EKİM'e özgü iç cephesine gelince. Bu alandaki sorunlar ve görevlerin oluşturduğu güçlükler de önderliğin ideolojik-politik konumu ve sağlamlılığı için gerçek bir sınav alanıydı. Bu güçlükler herşeyden önce, EKİM'in bütünüyle yeni temeller üzcrinde gelişmek perspektifine

sahip yeni bir hareket olmasından kaynaklanmaktaydı. O güne kadarki gelişme süreci içinde esas itibarıyla ideolojik gelişmesi sayesinde biriktirdiği güçleri, en iyi şekilde düzenleyip örgütlemek ve tespit edilmiş siyasal görevlere yöneltmek, konferansın hemen ardından EKİM'i bekleyen en temel ve en acil görevlerden biri, birincisiydi. Bu aynı zamanda geleneksel küçük-burjuva devrimci hareketten köklü bir ideolojik kopuş yaşamış olan yeni bir hareketin, buna uygun bir örgütsel yapı, politik faaliyet ve mücadele pratiğini gerçekleştirme kapasitesi ve yeteneğinin sınanacağı bir görev alanıydı. İdeolojik kavrayışlar, politika ve örgüt pratiğinin gerçekleşmesi sürecinde sınavdan geçecekti. İdeolojik gelişme süreci içinde fikir planında anlaşmış görünen kadroların, işin lafzında mı yoksa devrimci özünde mi birleştikleri bu dönemin faaliyeti içinde açığa çıkacaktı.

Hareketin tümü için bir sınavdı bu. Ama I. Genel Konferans'ın seçmiş bulunduğu Merkez Komitesi için bu daha da özel bir sınavdı. O bir önderlik organıydı; EKİM'in bu doğrultudaki gelişmesine önderlik etmek ve yönetmek sorumluluğu ile yüzyüze idi. İdeolojik gelişmeyi kendine uygun düşen bir politik ve örgütsel gelişmeyle ete kemiğe büründürmek, onun görev ve sorumluluğunun asıl kapsamıydı ve merkezi yönetici organ olmasının getirdiği geniş yetkilerinin asıl çerçevesiydi.

Fakat yazık ki, yeni Merkez Komitesi'nin sonradan içinden tasfiyeci elebaşların çıktığı bir bölümü, bu denli zorlu bir görevin yanına bile yanaşmadı. Bunlar, EKİM için henüz başlayan gerçek bir siyasal pratik evresinin daha ilk adımında, EKİM çizgisinin özüne yabancı olduklarını, onunla hiç de gerçek manada birleşemediklerini, o güne dek tapındıkları görüşleri yalnızca içeriksiz sözcük kalıpları düzeyinde anladıklarını ortaya koydular. Bugün, EKİM'i EKİM yapan herşey üzerinde tepinme düşkünlüğünün bir parçası olarak, ideolojik çizgimizi "boş söz kalıpları" olarak niteliyorlar. Bununla aslında EKİM çizgisine ilişkin dünkü gerçek kavrayışlarını bilince çıkarmış oluyorlar. EKİM'in ideolojik çizgisinin gelişmesine bir nebze dahi katkıları olmayan, yalnızca kapıldıkları umutlar çerçevesinde bu çizgiye ruhsuzca tapınan ve anlamına nüfuz etmeden ezbere tekrarlayan bu öğeler, bugünkü

umutsuz ruh-halleri içinde bu çizgiyi tepiyorlar ve ondan “söz kalıbı”ndan öte bir şey alamadıklarıyla kendilerini ele veriyorlar.

EKİM I. Genel Konferansı sonrası süreç, dış ve iç zorlukların EKİM üzerinde oluşturduğu birleşik basınç altında, bazı EKİM “yönetici”lerinin yeni bir hareketi tüm zorluklara rağmen yaratmanın dinamik ve sürükleyici öğeleri değil, eski geleneksel hareketin gelişme süreci içindeki yeni bir harekete bir süre için katılma gücü bulabilen kalıntıları olduğu gerçeğini açığa çıkarmıştır. Bu unsurlar ilerleme dinamizmi gösteremedikleri için geriye düşmüşler, olayların seyri içinde düşünleşmişler, bu sürecin son safhasında ise EKİM’e karşı gerici bir tasfiyeci güruha dönüşmüşlerdir.

*

Şüphe yok ki EKİM’de ortaya çıkan tasfiyecilik solun genelinde yeni bir tasfiyeci çürümeye yolaçan şu son iki yılın kendine özgü koşullarıyla sıkı sıkıya bağlantılıdır. Bu koşullar öncesiyle ilişki içinde *Solda Tasfiyeciliğin Yeni Dönemi* (EKİM 6. Yılında) başlıklı değerlendirmede irdelenmiştir. Bu, EKİM’deki tasfiyeciliğin kavranmasını kolaylaştıran genel çerçeveyi de vermektedir. Fakat bizzat aynı değerlendirmede de ifade edildiği gibi, bu koşulların ve bunun solda yolaçtığı tasfiyeci eğilimlerin EKİM’de de yankısını bulması, EKİM’in kendi zaafı ve zayıflıkları temelinde olanaklı olabilmıştır. Bu zaaf ve zayıflıklar, birikip yoğunlaşıp içinde bulunduğumuz bu evrede belli unsurların şahsında bir tasfiyeci kimlik ortaya çıkarmış olmakla birlikte, hiç de yeni değildir. Tersine EKİM’in ilk oluşum evresinden ve gelişim özelliklerinden kök almaktadır. EKİM buna ilişkin değerlendirmelerini kamuoyuna ayrıca sunacaktır.

Önderlik sorunu da dahil genel olarak EKİM’in sorunu, geleneksel hareketten kopmayla ortaya çıkan yeni bir hareketi her cephede geliştirmek, yeni temeller üzerinde varetmek sorundur. EKİM, bu iddialı ve zorlu sürece, zorluklarla dolu bir tarihsel kesitte, **en az hazırlık ve en sınırlı güçlerle** girmiştir. Bu onun yaşadığı gelişme güçlüklerinin genel zemini. Bu genel

zemindir ki, hareketi şekillendirmekle yüzyüze olan ilk kadroların bir kısmını süreç içinde bunaltıp eleyebilmiştir. EKİM'in öznel zaafı ise bunu kolaylaştırmıştır.

EKİM, gelişmesinin daha ilk anından itibaren temel önemde bir zaaf gösterdi. Kendisine kopma, yeni bir hareket olarak ileriye çıkma olanağı veren nesnel ve öznel etkenleri sürekli irdeleyip değerlendirdiği halde, tersinden olarak, kendi gelişmesini sınırlayan ve bozan nesnel ve öznel etkenleri yeterince irdeleyip değerlendiremedi. Bu onu buna ilişkin ihmal ölçüsünde savunmasız bıraktı ve bir zaaf alanı olarak rol oynadı.

Geçmiş egemen küçük-burjuva devrimciliğini bilince çıkarmak ve onunla mücadele içinde kendini geliştirmek, EKİM'in temel bir üstünlüğü idi. Fakat bu üstünlüğün ortaya çıkardığı ilk güçler, tam da bu aynı geçmişin ürünüydüler, onun tarafından şekillendirilmişlerdi. Bu olgu, küçük-burjuva devrimciliğinin ideolojik platformuna, mücadele ve örgüt anlayışına, gelenek, zihniyet ve alışkanlıklarına karşı genel planda yürütülen mücadeleyi, **hareketin kendi iç cephesinde** de aynı şiddet ve kararlılıkla sürdürmeyi gerektiriyordu. Bu ihtiyaç ve görev aşında erken bir tarihte ifade de edilmişti. Örneğin: "EKİM, yeni bir ideolojik konumu ifade ediyor olsa da, bu hareketi oluşturan kadroların, insan malzemesinin, geçmiş siyasal ve örgütsel pratikten geldiğini, uzun yıllar geçmiş çizgiyle eğitildiğini, eski örgütlerin alışkanlıklarıyla yoğrulduğunu unutmamak gerekir ... Geçmişin siyasal ve örgütsel pratiğinden bize miras kalan kusur ve alışkanlıkların zamanla aşılabileceği gerçeği, zamana dönük kadercı bir bekleyişi değil, geçmişin kalıntularına karşı bilinçli ve sürekli bir mücadeleyi gerektirir." (*Ekim*, sayı:15, Aralık 1988)

İç mücadele ve dönüşüm ihtiyacına ilişkin bu açık perspektif, sonuç alıcı bir müdahale ve mücadele pratiği haline gelememiştir EKİM içinde. Bu mücadele eksik, zayıf, sınırlı ve kesikli kalmıştır. Bu, EKİM'in genel planda mücadele konusu ettiği küçük-burjuva devrimciliğine **bizzat kendi içinde bir yaşama alanı bırakması** demektir. Bunun tahrip edici etkisi tepeden tabana tüm örgütte yaşayagelmiş, iç ve dış güçlüklerin kesiştiği ilk uygun ortamda, tasfiyeciliğin yeşerdiği bir zemine dönüşebilmiştir.

Öte yandan EKİM'in gelişme süreci, aynı zamanda, soldaki tasfiyeciliğin her çeşitine karşı kesintisiz bir mücadele süreci olmuştur. Fakat eğer buna rağmen o gelişmesinin ileri bir aşamasında ve üstelik bir kısım yönetici kadrosunun şahsında kendi içinde bir tasfiyeci eğilimle yüzyüze kalmışsa, bu açık ve dikkate değer olgu, EKİM'in tasfiyeciliğe karşı mücadelesinin belli bir alanda son derece zayıf kaldığına işaret eder. Bu, bir kez daha EKİM'in kendi iç alanıdır. Devrimci hareketin genelinde yaşanan tasfiyeci sürece karşı açık ve kararlı bir mücadele yürüten hareketimiz, bu aynı sürecin saflarımızda kaçınılmaz olarak yankı bulacağı gerçeğini yeterli açıklıkta hesaba katamamıştır. Bu belli bir rehavete yolaçmış, bugünkü liberal savrulmanın daha başlangıçta varolan köklerine ve sonraki süreç içinde kendini belli biçimlerde ortaya koyan ilk belirtilerine karşı verilmesi gereken açık ve sonuç alıcı mücadeleyi ihmal etmeye götürmüştür.

İşin aslında soldaki tasfiyeci cereyanın EKİM'de yankı bulması ilk değildir. Bu yankı, bugün saflarımızın dışına düşmüş bir kısım başka ögelerde, tam da bugünkü biçimiyle, ayrım çizgilerini silme, liberal birlikçilik ve legalist eğilimler olarak ifade bulmuştur. Fakat 1987-90 dönemi, dünyadaki ters gelişmelere rağmen Türkiye'de kitle hareketliliği dönemiymişti. EKİM ise ilk güçlü ideolojik mevzilerini oluşturmuştu ve bununla güç topluyordu. Bu iki avantaj zayıf ögelerin tasfiyeci eğilimlerinin kolayca bertaraf edilmesi olanağı sağlıyordu EKİM'e. Fakat tam da bu kolaylık iç ideolojik mücadelede rehavete yolaçan bir etken haline gelebilmişti. Öte yandan, EKİM'in bu avantajlardan gelen gücü, saflardaki potansiyel tasfiyeci eğilimleri dizginliyor, geriletiyor, uykuya yatırıyor.

Tasfiyeciliğin yeşerdiği bir başka alan, EKİM'in kendi ideolojik gelişmesi ile örgütsel gelişmesi arasında gerekli uyumu kuramamanın yarattığı sorunlardır. Bunun ayrım çizgilerini silmede ifadesini bulacak bir liberal ideolojik dağılma alanına dönüşebileceğine, EKİM daha bir yıl önceden, beşinci yıla giriş değerlendirmesinde işaret etmiştir. Bugün gerçekleşen ise bu olmuştur.

Asıl olumsuz etkisini I.Genel Konferans'tan sonra ortaya

koymuş olmakla birlikte, bu uyumsuzluğun kökleri de hareketin başlangıç evresindedir. EKİM'in yaşadığı ideolojik sıçramanın hareketi şekillendirmek sorumluluğu üstlenmiş tüm yönetici kadroları aynı biçimde kucaklayamaması, politik ve örgütsel önderlik sorumluluğu üstlenmiş bir kısım kadroların şahsında ciddi sorunlara yolaçmış ve örgütsel gelişmeyi zaafa uğratmıştır.

Bu nedenledir ki, örgüt sorunu, EKİM'in bu en güçlü alanı aynı zamanda onun için bir sorunlar ve zaaf alanına dönüşebilmiştir.

EKİM'in gelişme süreçlerini değerlendiren temel belgelerin önemle altını çizdiği bir temel olgu var: EKİM'i ortaya çıkaran sürecin ilk hareket noktası geleneksel hareketin anti-leninist küçük-burjuva örgüt ve parti anlayışını sorgulamak ve bunun karşısına leninist parti ve örgüt anlayışını çıkarmak olmuştur. Buradan hareketle sınıfsal kimlik, bakış açısı ve giderek teorik ve programatik temelin sorgulanmasına ve eleştirisine ulaşılmış, EKİM'i geleneksel hareketten kopmaya bu zincirleme süreç ulaştırmıştır. (Bkz. Örneğin, EKİM'in Doğuşu ve Örgütsel Şekillenışı Üzerine, *Değerlendirme ve Kararlar*, s.277-305)

Bir ikinci temel olgu canalıcı bir ilkesel kavrayışa ilişkindir. EKİM çıkışından itibaren teori-pratik bütünlüğü üzerinde döne döne durmuş; "Bu bütünlüğün temel, olmazsa olmaz koşulu örgüttür. Teori, taktik ve örgüt bütünlüğü ancak ve yalnızca örgüt aracılığıyla gerçekleştirilebilir", temel kavrayışı ile hareket etmiştir.

Üçüncü temel olgu ise ikincisinin uzantısıdır. EKİM, "sağlam temellere dayalı bir ihtilalci örgüte ve ancak böyle bir örgüt sayesinde her koşul altında kesintisiz olarak sürdürülebilecek olan sistemli bir politik-pratik çabaya sahip olmaksızın" tüm ideolojik-politik iddiaların havada kalacağı düşüncesine kararlılıkla sarılmıştır. Bu nedenledir ki, legalizm furyasının dorukta olduğu ve 20 yıllık geleneksel hareketlerin kolay güç toplamak kaygısıyla legal dergilere sarıldıkları bir sırada, en zor yolu seçmiş, illegal bir yayının organıyla işe başlamıştır. Bunu ihtilalci bir örgütü yaratmanın temel bir aracı ve yöntemi olarak görmüş, ilk sayısının başyazısının son satırlarında, bu bilinçli ve cüretli tercihi şu kuvvetli sözlerle ilan etmiştir: "*Ekim*, bu gerçeklerin bilinciyle

ve ihtilalci bir proletarya hareketinin sınıf örgütünün gelişim eksenini olmak hedefiyle illegal olarak çıkıyor.” EKİM, Türkiye devrimci hareketinin geçmiş ve o günkü gerçeklerinin bilinci ve eleştirisiyle bu yolu tuttuğu sırada, henüz yola çıkmış yeni bir hareket olarak kadro, güç ve imkan bakımından düşünülebilecek en elverişsiz başlangıç koşullarına sahipti.

Bu sağlam perspektif ve politika sayesinde ki, bugün tüm kusurlarına rağmen Türkiye’de tümüyle ayrı bir konuma sahip EKİM isimli bir örgüt vardır ve 20 yıllık örgütler eriyip yok olurken, o içindeki tortulardan arınarak yolunu yürüyor.

Ama bu temel olgulara ve onlar sayesinde bugün ulaşılan sonuçlara rağmen, yine de örgüt sorunu, EKİM’in bu en güçlü alanı, aynı zamanda onun için gerçek bir zaaf alanıdır. Bu zaafın anlamı ve kapsamı, Beşinci Yıl değerlendirmesinde (*Ekim*, sayı:49, Ekim 1991) ve Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin başlıklı henüz kamuoyuna yayınlanmamış örgüt içi belgede (Mayıs 1992) ortaya konmuştur. Politik faaliyet ve örgütsel şekillenme alanında kendini ortaya koyan bu zaafın gerisinde ise, her iki belgede vurgulandığı gibi bir önderlik zaafı vardır.

Yeni bir hareket olarak EKİM’in temel bir yetersizliği, yaşadığı ideolojik gelişmeyi ve ortaya koyduğu temel iddiayı kişiliğinde somutlamış, ideolojik gelişme ile somut örgütsel gelişmeyi birarada gerçekleştirecek bir önderlik ekibine sahip olamaması, zaman içinde de bunu çıkarmayı başaramamasındadır. Hareketin başlangıç döneminden kaynaklanan bu yetersizlik, I. Genel Konferansımızın ardından hızla gerçek bir zaaf alanına dönüşmüş, o güne kadar örgütsel şekillenme ihtiyacına yanıt veremeyen örgüt yöneticileri, bu andan itibaren örgütün ideolojik perspektiflerinden, iddiasından ve misyonundan uzaklaşma sürecine girmişlerdir. Bunun pratik sonuçları örgütü sahipsiz bırakmak olmuş, ideolojik dağılmayı tamamlayan bu kaba sorumsuzluk, çok geçmeden bugünkü tasfiyeci kimliğin şekillendiği bir zemine dönüşmüştür. Böylece Ekim I. Genel Konfransı tarafından aynı zamanda bir “örgütsel atılım” dönemi olarak tanımlanan son birbuçuk yıl, örgütsel sorunların biriktiği, zamanında yapılmış bir uyarıdaki ifadeyle, ideolojik gelişme sayesinde kazanılmış ve

biriktirilmiş güçlerin örgütsel beceriksizlik nedeniyle heba edildiği bir döneme dönüşmüştür. Bu tahribat konusunda fikir edinebilmek için, bu süre içerisinde, bugün tasfiyeci olan iki eski yöneticinin temel çalışma bölgelerinin tasfiye olduğunu hatırlatmak bile yeterlidir.

*

EKİM'in geçmişten beri süregelen zaafı ve yetersizlikleri tasfiyeciliğe uygun bir yeşerme zemini yaratmış olmakla birlikte, I. Genel Konferansımız sonrasında bunlara eklenen yeni zaafı, duruma zamanında bir müdahaleyi geciktirerek sorunu ağırlaştırmıştır. Bu zaafın en önemlisi, çıkışından itibaren EKİM'in en temel değerlerinden ve silahlarından birini oluşturan açıklık ilkesinin çığnenmiş olmasıdır.

EKİM I. Genel Konferansı çalışmalarını Şubat 1991 sonunda tamamladı. Bu konferansta seçilmiş Merkez Komitesi'nin hareketin politik ve örgütsel faaliyetini yönetmek görev ve sorumluluğunu üstlenmiş bölümü, ilk toplantısını 1991 Mayıs'ında yaptı. Daha bu ilk toplantısında yaptığı ilk ve tek gerçek iş ise, örgütün iradesinin gerçekleştiği en üst platformu, kendisini seçmiş ve yürüteceği faaliyetin ideolojik, politik, örgütsel çerçevesini ve doğrultusunu belirlemiş örgüt konferansını, onun çalışmalarını "yalana çevirmek" oldu. Kendisini bizzat seçmiş, görev ve yetkilerle donatmış bir örgüt konferansına karşı alınmış bu eşi benzeri görülmedik tutum, ilgili MK bölümü için bir siyasal iflas göstergesi olmanın ötesinde, içlerinden ikisi için EKİM'in ideolojik platformundan ve politik misyonundan kopma doğrultusunda atılmış bir ilk kocaman adımdı.

Bu adımın ilk sonuçları, örgütün merkezi önderlik sorumluluklarını bir yana itmek, hareketin önündeki görevlere ve elindeki güçlere sırtını dönmek, gözünü dışarıya dikmek ve bu çerçevede kendi sorumluluklarını birlik politikasına ihale etmek olmuştur. Başlangıçta bunun için masum bir alan seçilmiş, konferansın ayrıntılarıyla tartıştığı ve dayatılan koşullar nedeniyle kesin bir biçimde reddettiği "Kurtuluş Hareketi" çevresiyle birlik gündeme

alınmıştır. İlgili MK bölümü sayesinde örgütümüzü bir yıl meşgul eden ve sonunda kaba bir iflasla noktalanın bu özel olayın sembolik anlamı şuradadır. İdeolojik bakımdan belirsiz ve kaypak, örgüt kimliğinden yoksun bu çevreyle, ancak onların EKİM çizgisinde, EKİM çatısı altında ve EKİM örgütü içinde özüm-senmeleri temelinde birlik yapılabilirdi. Konferansın çizdiği çerçeve özü itibarıyla bunu emrediyor ve eşit koşullarda bir birliği net bir biçimde reddediyordu. Bunun gerisinde kalan her birleşme formülü, EKİM'in ideolojik platformunu, kimliğini ve misyonunu tartışmalı hale getirmek olacaktı. Nitekim MK'nın ilgili bölümünün KH çevresi ile birlik girişiminin kendileri için sonucu bu olmuştur.

Fakat tüm bunlardan örgüt ancak tam bir yıllık gecikmeyle haberdar olabilmıştır. Bunun zamanında yapılamaması tasfiyeci dağılmanın örgüt üzerindeki tahrip edici etkisini artırmış, örgüt zamanında buna müdahale olanağından yoksun bırakılmıştır. Tümü olduğu gibi kamuoyuna sunulacak MK içi yazışmaların tanıklık ettiği gibi MK'nın bir grubu, örgüt ilkelerinin suç derecede çiğnenmesi demek olan bu kapalılığı kırmak için her safhada çaba göstermiş, fakat nedenleri ne olursa olsun sonuçta bunu başaramadığı ölçüde, ortaya çıkan suçun sorumluluğuna bir yönüyle ortak olmuştur.

Devrimci bir örgüt yaşamının kurulup korunmasında, örgütün ve örgüt çizgisinin karşı karşıya kalacağı iç ve dış saldırıların örgütün tüm güçleri seferber edilerek göğüslenmesinde, açıklık ilkesinin, Lenin'in "Işık, daha çok ışık!" şiarının taşıdığı muazzam devrimci önem, EKİM'in son bir yıllık deneyimi ile yeniden kanıtlanmıştır. Örgütümüz bu ilkenin çiğnenmesine bir daha olanak tanımamak kararlılığındadır. Şu ana kadar örgüte sunulmuş bulunan ve son bir yıllık iç örgütsel süreçlerimize ışık tutan her şey konferansımız sonrasında olduğu gibi devrimci kamuoyuna sunulacaktır.

*

EKİM, kamuoyuna *Solda Tasfiyeciliğin Yeni Dönemi* başlıklı bir broşür olarak sunulan 6. yıla giriş değerlendirmesinde, solda

yaşanmakta olan tasfiyeci erozyonun son iki yılın kendine özgü koşulları ve sorunları içinde aldığı yeni biçimleri tahlil etmektedir. Bu değerlendirilme **tüm temel noktalarda** içimizde yeşeren liberal tasfiyeciliğe de ışık tutmaktadır. İçimizdeki tasfiyecilik **aynı koşulların ve aynı sorunların** bir yan ürünü olmuştur. Benzerlik yalnızca aynı koşulların ürünü olmakta değil, fakat daha da önemlisi, bunun beslediği ideolojik, politik ve örgütsel eğilimlerin **paralelliğinde** de kendini göstermiştir. Bunu şaşkıncı bulmuyoruz. Zira bugün içimizde tasfiyeciliğin taşıyıcısı olan ögeler, tam da geleneksel sol hareketin o geleneksel ideolojik platformundan, politika ve örgüt anlayışından, zihniyet ve alışkanlıklarından köklü bir biçimde kopmayı başaramayanlardır. Zor koşullar içinde doğan fakat büyük umutlar yaratan EKİM, bir süre için bu ögelere de umut vermiş, onları beraberinde **sürüklemiştir**. Fakat siyasal koşullardaki ağırlaşmanın örgütümüzün gelişme süreçlerindeki ilk güçlüklerle kesiştiği yerde, bu kişiler **geçmişten kopamadıklarını**, EKİM’le bütünleşemediklerini göstermekte gecikmemişlerdir. Önemsiz gibi görünen sorunlarda kendini ortaya koyan kaymaların yarattığı kaygan zemin, hızla kendi içinde bir mantıksal bütünlüğe varmış, onları EKİM öncesinde buldukları yerlere, halkçı oportünizmin o bugün artık yalnızca bir **tasfiyeci yozlaşma** zemini olan ideolojik-politik mevzilerine savurmuştur. Aydın oportünizmi ile halkçı oportünizmin bugüne kadar eleştiri adına EKİM’e yönelttiği ne varsa, geriye düşen bu ögelerin elinde bugün EKİM’e karşı bir “platform”a dönüştürülmüştür.

Bu bir ideolojik dağılma ve iflas platformudur. Tüm temel noktalarda EKİM’in ideolojik platformundan kopma, örgüte yabancılaşma, sınıfa güvensizlik, özgüven duygusunu ve misyon bilincini yitirme, bu dağılma ve iflasın birbirine eklenen, içiçe oluşan halkalarıdır.

Tasfiyecilik ideolojik çöküntüsünü, EKİM ile geleneksel halkçı-devrimci hareket arasındaki temel ideolojik-programatik ayrım çizgilerini silme girişiminde ortaya koymaktadır. EKİM I. Genel Konferansı belgelerinde, bugün tasfiyeci saldırının ana hedefi olan bu ayrım çizgilerinin özü ve niteliği şöyle tanımlanır: “Halkçı bir ideoloji ve küçük-burjuva bir toplumsal kimlikle

karakterize olan geçmiş devrimci hareketten bir kopma olarak ortaya çıkış, hareketimizin en belirgin özelliklerinden biridir. Halkçılıktan bu kopuş, özü ve niteliği bakımından, teoride ve pratikte küçük-burjuva sosyalizminden proleter sosyalizmine bir geçişi hiç kuşkusuz.” (*Değerlendirme ve Kararlar*, s.14) Aynı yerde net bir biçimde ifade edilmektedir ki, EKİM’in yaşadığı ideolojik sıçramanın iki temel ve dinamik ögesi, “marksist dünya görüşünün” proleter sınıf özü ve devrimci yöntemi konusunda ulaştığı açıklıklar” olmuştur. İlki halkçılığı anlamının ve aşmanın itici gücü olurken, ikincisi onun dogmatik donmuş kalıplarını ve önyargılarını bir bir kırıp geride bırakma olanağını sağlamıştır. EKİM’in proleter sosyalizminde ifadesini bulan ideolojik, politik ve örgütsel kimliği, bu temel üzerinde ve bu çaba içinde şekillenmiştir.

Saflarımızda ortaya çıkan tasfiyecilik ise, EKİM’i Türkiye solunun sosyalist devrim programını savunan bir yeni grubu sanmakta, öyle algılamakta, buna indirgemektedir. EKİM’i sol hareketin “41. grubu” olarak sıradanlaştırma tasfiyeci eğilimi ve girişiminin gerisinde bu kavrayış yatmaktadır.

Tasfiyeci iflas “platformu”nun en ayırddedici unsurlarından biri olan liberal birlikçilik düşüncesi de bu çerçevede temellendirilmektedir. Tasfiyeci düşünüş tarzına göre, “lafta ne derlerse desinler” devrimci hareketi oluşturan tüm gruplar kapitalizme karşı sosyalizm için mücadele etmektedirler ve bölünmüş bir “genel sosyalist hareket”i oluşturmaktadırlar. Bu, Türkiye solunun liberal tasfiyeci çevrelerinin o çok bilinen liberal argümanıdır. EKİM’in ideolojik konumu sosyalist devrim programına indirgenince ve bu programatik ayırım da sokaktaki adam “sağduyusu”nu aşmayan bir muhakeme tarzıyla aşılınca, liberal tasfiyeci “platform” için geniş bir birlik alanı ve olanağı kendiliğinden doğmaktadır. Gerçekte ise deneyimlerin hep kanıtladığı gibi bu bir ideolojik omurgasızlaşma, politik kimliğini ve misyonunu yitirme, yitip gitme alanıdır. Bu bir dağılma ve iflas alanıdır.

Solda liberal birlikçilik eğiliminin büyük güç kazandığı evre ile bunun EKİM saflarında yankı bulması zaman dilimi olarak tamı tamına örtüşmektedir. Bu, 1987’de hız kazanan kitle hare-

ketliliğinin doruğu 1990 yılını hemen izleyen o hız kesme ve nispi gerileme evresidir. Örtüşme liberal birlik eğiliminin gerekçelendirilmesinde de görülmektedir. Bugün tasfiyecilik biçimini alan EKİM saflarındaki liberal birlikçilik eğiliminin kendine özgü yanı ise, onun bir ideolojik dağılmadan doğmaktan çok, böyle bir dağılmaya gidip varmasıdır. Bizdeki tasfiyecilik, ayırım çizgilerinin silikleştirilmesinden birlik sorununa varmamış, daha çok tersinden yolalmış, birlik sorununu kendisi için hızlı bir biçimde geriye düşmenin bir eğik düzlemi haline getirmiştir. Tasfiyeciliğin taşıyıcısı olan öğelerde öteden beri izlenegelen ideolojik zayıflık ve yalpalama ile EKİM'in ideolojik cereyanı altında geri plana düşmüş geçmişin liberal-halkçı ideolojik önyargıları, bu eğik düzlemin hızlı bir biçimde oluşmasının kaynağı olmuş, işi hayli kolaylaştırıcı ve hızlandırıcı bir rol oynamıştır.

Sınıfa yabancılaşma ve güvensizlik, tasfiyeci ideolojik dağılma ve politik iflasın bir öteki temel alanıdır. Bu yabancılaşma ve güvensizlik, EKİM'in sınıf yöneliminden, bu yönelimde ifadesini bulan politik ve örgütsel perspektiflerden kopmaya, popülist geleneğin en ilkel önyargılarına kaba bir dönüşe yolaçmıştır. Bu "parti güçleri" adı altında solun mevcut yıpranmış güçleri üzerine politika yapma ile "sınıf temelinden bağımsız" sözde bir "profesyonel devrimci çekirdek" örgütlenmesi düşüncelerinde ifadesini bulmuştur. Bunlardan ilki, o liberal birlikçilik politikasının yeşerdiği alandır; ikincisi ise, sol hareketin 20 yıllık sınıfdışı mezhepçi-bürokratik örgüt anlayışına çekilmiş yeni bir ciladır. Tasfiyecilerin sınıf heyecanı ve yönelimi 1987-90 döneminin genel sol modasının o köksüz ve yüzeysel sınırlarını aşamamış, son iki yılın nispi durgunluğu bu heyecanı ve yönelimi hızla "demode" etmiş, sınıfa yabancılaşma ve güvensizlik, eski halkçı argümanlar eşliğinde yeniden önplana çıkmıştır.

İşçi sınıfına yabancılaşma ve güvensizlik, Türkiye sol hareketinin temel bir karakteristiği ve tarihsel bir geleneğidir. Zaman içerisinde incelmış, kılık değiştirmiş, farklı teori ve anlayışlarda ifade bulmuş, fakat hep yaşayagelmıştır. EKİM'in ortaya çıkışı bu ideolojik-politik geleneğe büyük bir darbe olmuştur. EKİM bu geleneğe vurarak ve popülist önyargıları

parçalayarak, Marksizm-Leninizmin özü demek olan proletaryanın tarihsel rolü düşüncesini boş bir soyut söz olmaktan çıkarmış, politik ve örgütsel perspektiflerini bu temel teorik kavrayış çerçevesinde şekillendirmiştir. Bu halkçı ideolojiden kopuşun en temel halkalarından biri olmuş, bu soruna ilişkin kavrayışı EKİM'in marksist-leninist kimliğinin **temel taşlarından** birini oluşturmuştur.

Tasfiyecilik EKİM'in ideolojik gelişmesinin dinamik özünü kavramadaki yeteneksizliğini, onun muhtevasını oluşturan temel görüşleri anlayamamak yeteneksizliği ile de birleştirmektedir. EKİM çizgisinin ideolojik özünü "sosyalist devrim" gibi bu çizgi içindeki bir **yan sonuca** indirgeyenler, EKİM'in sınıf yönelimini de '87-90 döneminde solda kendiliğinden yaşanan sınıfa akışla karıştırma budalalığına düşebilmişlerdir. Bunca yıl EKİM saflarında yer almış bu budalalar çoktan kavramış olmalıydı ki, EKİM'de sınıf yönelimi ve sınıfa dayalı örgüt perspektifi, '87-90 dönemindeki işçi hareketliliğinin kendiliğinden yarattığı bir politik-pratik refleks değil (böyle sanmak EKİM'i geleneksel halkçı gruplarla karıştırmak olurdu), fakat halkçı geleneğin en temel ideolojik zaaflarından birine yöneltmiş köklü eleştirinin bir "yan ürünü", bir zorunlu ve mantıksal sonucuydu. EKİM için marksist-leninist teorinin temel bir sorunu etrafında, proletaryanın modern kapitalist toplumdaki yeri ve tarihsel devrimci rolü çerçevesinde oluşmuş bir politik ve örgütsel perspektifi götürüp işçi hareketinin gündelik gel-gitleri içinde değerlendirmeye kalkmak, gerçek bir şaşkınlığın ve tam bir cehaletin ürünü olabilir ancak.

Tasfiyeci dağılmanın bir öteki karakteristiği, soldaki genel legalist cereyanın içimizdeki kaba bir yankısı olmaktır. EKİM'de boyveren tasfiyecilik, illegal temellere dayalı bir ihtilalci sınıf örgütlenmesini geliştirmenin güçlükleri karşısında tam bir gerileme ve yılgınlık, legal alan araç ve yöntemler kolaycılığına ise tam bir teslimiyettir. Bu ise, EKİM'in temel stratejik önceliklerinden ve bunlara dayalı örgüt ve taktik çizgisinden temelli bir kopuştur.

"İhtilalci örgütlenmeye karşı güçlü bir legalist tasfiyeci akımın var olduğu günümüz koşullarında, parti örgütlenmesini illegal temeller üzerinde hazırlama pratik çabası sağlam ve sarsılmaz

bir inatla sürdürülmeli ve bu çaba tasfiyeciliğe karşı sürekli bir mücadele ile birleştirilebilmelidir. Fakat öte yandan, partinin bu zorunlu varoluş biçiminin tamamlayıcı ögesi, onun legal biçim, araç ve yöntemleri en iyi şekilde ve sonuna kadar kullanabilmesidir. Düzen karşısında partinin ihtilalci varoluş biçimini ilkesel önemde gören komünistler için, sorun legal araç ve olanakları küçümsemek ya da bunları illegal örgütlenmenin karşısına koymak değil, illegal bir parti örgütlenmesi ve faaliyeti **temeli üzerinde, bu temel koşulla uyum içinde**, tüm legal biçim, yöntem ve araçlardan sonuna kadar ustalıkla yararlanabilmektir. Legal olanakları illegal örgütlenme ve faaliyete **tabi** bir biçimde, onun **hizmetinde** kullanabilmektir.” (*Değerlendirme ve Kararlar*, s.131)

Bu açık ve ilkesel perspektife rağmen, tasfiyeciler, illegal örgütlenme ve faaliyeti geliştirip güçlendirmeye **tabi**, onun **hizmetinde** kullanılması gereken legal araç ve yöntemleri, bu örgütlenme ve faaliyetin güçlüklerinden **kaçışın** bir alanı ve olanağı olarak görmüşlerdir. Güçsüzlük ruh haliyle liberal birlik platformuna kayanlar, birliği güç yetersizliğini gidermenin sözde bir çözüm yolu olarak görenler, illegal temellere dayalı bir ihtilalci örgütlenme yaratmanın güçlükleri karşısında ise legalizme kapılmışlardır. EKİM’in daha başlangıç adımı, ihtilalci bir sınıf örgütlenmesinin temel “gelişme eksenini” olarak tanımladığı Merkez Yayın Organını güçlendirmek ve yaymak için I. Genel Konferansımızdan beri kılını kıpırdatmayanlar, bu aynı süreç içinde tüm umutlarını bir legal siyasal gazeteye bağlamışlar ve bunu hareketimiz üzerinde tasfiyeci bir basınca dönüştürmüşlerdir. Bu aynı sürecin tasfiyecilerin tüm umutlarını liberal birlik girişimlerine kilitlediği bir dönemi işaretlemesi, dikkate değer bir olgudur. Kendi dışına ve “açık alana” bakakalan tasfiyeci öğeler, bu arada örgütümüze, kendi özgüçlerimize ve olanaklarımıza yabancılaşmışlar, bunların düzenlenişine, örgütlenişine ve seferberliği görev ve sorumluluklarına sırt çevirmişlerdir. Üstelik bu işlerden birinci derecede sorumlu oldukları halde...

EKİM’in ideolojik çizgisi ile bundan kaynaklanan sınıf yönelimi ve ihtilalci örgüt çizgisi arasında teorik-organik bir bütünlük vardır. “Dünya görüşüyle, ideolojik-politik çizgisiyle

marksist-leninist, sınıfsal temeli, yapısı ve bileşimiyle **proleter**, düzen karşısında politik-örgütsel konumlanışıyla **ihtilalci**, bir devrimci sınıf partisi yaratma perspektifidir bu.” (*Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin*)

Tasfiyeci dağılma, aynı bütünlüğü, tüm bu temel noktalarda geriye düşerek izlemiştir. EKİM’in popülizme ve reformizme karşı kazandığı temel ideolojik mevzilerin terki, zorunlu ve kaçınılmaz olarak, politik ve örgütsel sonuçlarını da ortaya koymuş, sınıf yönelimi ve ihtilalci sınıf örgütü fikrinden ve pratiğinden kopuşla sonuçlanmıştır. Tasfiyeci dağılma, EKİM ile olan tüm ideolojik-politik bağların yitirilmesi, EKİM gerçekliğine ve misyonuna tam bir yabancılaşmadır.

Geleneksel devrimci küçük-burjuva demokrasisinin büyük bir bölümüyle reformculuğa evrildiği bir aşamada onun popülist ideolojik platformuna dönüş, siyasal ve örgütsel sorunlarda da bu reformist-legalist eğilimin bir parçası haline gelmesiyle sonuçlanırdı. Olan tümüyle budur. EKİM saflarında ortaya çıkan tasfiyecilik, soldaki “ters akıntı”nın içimizde beliren küçücük bir dereciğidir. 20 Ekim 1991 erken genel seçimleriyle birlikte solda kendini ortaya koyan ne kadar tasfiyeci politik ve örgütsel açılım varsa, bugün EKİM’de tasfiyeciliğin taşıyıcısı olan ögelerde anında yankısını bulmuştur. Kimisi olduğu gibi, kimisi “kendine özgü” bir biçimde. Yeni hükümeti izleyen “yumuşama” beklentileri ve bu çerçevede “açık alanın önemi”, SP’nin seçim “başarısı” ve bu çerçevede “HEP’de birlik projesi” bunun tümüyle açık örnekleri olurlarken; legal alana güç yığma ve bu alanı, hem bir ilde **tüm çalışma alanlarının** “açık cephesi” olarak ve hem de tüm ülke çapında kendi içinde, hiyerarşik bir merkezi organizasyona kavuşturmak düşüncesi ise bunun nispeten örtük örnekleri olmuşlardır. Kendi içerisinde yeterince açık olan bu sonuncusunun “örtük”lüğü, onun gerçekte, solun yeni modası “açık devrimci parti”nin bir kısım işlevleri yerine düşünülmesindedir. EKİM bünyesinde bulunduğu sürece, bu kadar kaba bir tasfiyeci düşünce ancak böyle inceltilmiş biçimler içinde ileri sürülebilirdi. Hatırlatalım ki, “HEP’te birlik” gibi o masum görünümlü önerinin gerisinde de aynı tasfiyeci düşünce vardır.

Karşı-devrimci basıncın, devrimci siyasal mücadeledeki zorlukların, bu basınç ve zorluklar karşısında dayanıksız küçük-burjuva öğelerdeki dağılmanın bir ürünü ve ifadesi olan tasfiyecilik; teorik sorunları küçümseme, ideolojik ayrımları karartma, politik sorunlarda liberalizm, örgüt sorunlarında legalizm demektir. İlkesiz ve omurgasız bir oportünizm demektir. Devrimci iddianın yitirilmesi, misyon duygusunun felce uğraması demektir. Tasfiyecilik, EKİM saflarında ortaya çıkan kendi küçükçük ömeği üzerinden, tüm bu temel ve evrensel özelliklerini yeniden kanıtlamıştır.

Tasfiyecilik iddiasız bir kimlik ve kişiliktir; içimizden çıkan tasfiyeciler bu kimliğin ve kişiliğin prototipleri olmuşlardır. Onların EKİM'e yönelttiği en temel suçlamalardan biri, "EKİM kendini amaçlaştırıyor" biçimindedir. EKİM'i "41.grup" olarak algılamının ürünü bu beylik suçlamanın ilk sahipleri hiç de bugünün tasfiyecileri değildir. EKİM'in ideolojik-politik sınır çizgilerini net çizmesi ve bu çerçevede kendi iddiasını ve misyonunu net bir biçimde tanımlaması, bugüne kadar güçlükler karşısında yılgınlığa kapılan ve yorulan tüm ögeler tarafından, ama yalnızca onlar tarafından, EKİM'in kendini amaçlaştırması olarak nitelendi ve bize kendimize "bölünmüş sosyalist hareketin" yeni bir grubu gözüyle bakmamız önerildi. Ayrım çizgilerini silme, ideolojik omurgasızlık, liberal birlikçilik eğilimi, politik ve örgütsel sorunlarda gevşek bir oportünizm, örgütten ve sorumluluklardan kaçış, "açık alan" ve aydın çevre hayranlığı, tüm bunlar eksiksiz olarak hep bu suçlamaya ve öneriye eşlik ettiler. Fakat ilgi çekicidir; bu ögelerin tümü de ideolojik olarak yozlaştılar, devrimci kimliklerini koruyamadılar, dosdoğru düzenin içine yuvarlandılar. EKİM'in ulaştığı düzeyden aşağıya düşüşün yaratacağı kaçınılmaz bir sonuçtur bu. Şimdiki tasfiyeci guruğu bekleyen akibet de kesin olarak budur.

*

İdeolojik çizgimizden kopmuş, örgütümüze ve misyonumuza yabancılaşmış, bunu hizipçi bir suçortaklığı ile birleştirmiş bu

unsurlar, konferansımızca EKİM'den ihraç edilmişlerdir. Bu karar konferansımız toplantı halinde iken kendilerine bildirilmiştir. Aynı bildirimle birlikte kendilerinden ellerinde bulunan ve EKİM'e ait olan tüm maddi değerleri en kısa sürede örgütümüze teslim etmeleri istenmiştir. Bu istemimizi devrimci kamuoyu önünde bir kez daha yineliyor ve tasfiyeci yol arkadaşlarını bu konuda bir yanlışa düşmemeleri konusunda önemle uyarıyoruz.

*

EKİM'de tasfiyecilik tasfiye edilmiştir. O yürüyüşünü zayıflatan ayak bağlarından kurtulmuş, son aylarda örgüt içi yaşamımızı kirleten kokuşmuş bir tortuya dönüşen unsurlardan kendini arındırmıştır. Gücünden bir şey kaybetmemiş, tersine son bir yıldır bu gücün kullanımını sınırlayan ağırlıkları silkip atmıştır.

Konferansımız bunu için en acil fakat en kolay yanı olarak değerlendirmektedir. EKİM'de düşkünlük derecesinde bir liberal tasfiyeciliği besleyen tüm kaynakların kurutulması ile kendi asli sorumluluklarını gerçekleştirecek bir çalışma ve seferberlik, görevlerimizin asıl alanıdır. Komünistler tüm güç ve iradeleri ile bu zor alanı kucaklayacaklardır. EKİM'in ideolojik çizgisi, bu güç ve iradenin hem kaynağı hem güvencesidir.

Hareketimiz en büyük olanaksızlıklar ile en zor engelleri altederek bugüne ulaşmıştır. EKİM, bu mücadeleler içinde oluşturulmuş bir ideolojik ve örgütsel kimliktir. EKİM, bir siyasal ve örgütsel değerler sistemidir; bunlarda ifadesini bulan bir ileri düzeydir. Komünistler bu kimliği ve kişiliği, bu değerler sistemini ve düzeyini kararlılıkla savunacak, özenle koruyup geliştireceklerdir.

Komünistler işçi sınıfının devrimci öncüsü partiyi yaratacak, devrime ve sosyalizme yürüyeceklerdir.

Yaşasın Marksizm-Leninizm!

Yaşasın Komünizm!

EKİM Olağanüstü Konferansı
Aralık 1992

Tutanaklardan seçmeler

Gündem tartışmaları

Divan Başkanı (Nadir): Özel ve teknik sorunlara ilişkin tartışmaları bitirmiş bulunuyoruz. EKİM Olağanüstü Konferansının normal oturumlarına başlıyoruz.

Yoldaşlar, I. Olağan Genel Konferansımızın yapılmasından bu yana yaklaşık iki yıl geçmiş bulunuyor. I. Genel Konferansımız, hareketin o güne kadarki süreçlerini çeşitli yönleriyle değerlendirmiş, yeni dönemine ilişkin görevler ve hedefler saptamıştı. Bu görevler ve hedefler çerçevesinde MK seçilmişti.

I. Genel Konferansımız komünist hareketin Türkiye'deki gelişim süreci açısından bir dönüm noktasıydı. Konferansımız da bunu böyle tespit etmişti. Artık bir dönem kapanıyor, yeni bir dönem başlıyordu. Konferans sonrası dönem bu açıdan EKİM için çok önemliydi. Ancak yazık ki bugün gelinen yerde I. Genel Konferansımızın ortaya koyduğu görevlerin ve tespit ettiği hedeflerin yerine getirilebildiğini söyleyemiyoruz. Tam da bu olgu, harekette bir bunalımın ortaya çıkmasının başlangıcı oldu.

Bugün, I. Genel Konferansımızın tespit ettiği görevleri yerine getirememenin ve saptanan hedeflere ulaşamamanın gerisinde yatan sorunları irdelemek, bunların nedenlerini ortaya çıkartmak ve hareketi tıkayan süreci geride bırakarak yeni bir döneme hazırlanmak, yeni dönemi kazanmak üzere Olağanüstü Konferansımız toplanmış bulunuyor.

I. Genel Konferansımızın ortaya koyduğu görevlerin yerine getirilememesi, tespit ettiği hedeflere ulaşamaması çok geçmeden örgüt içerisinde bir huzursuzluk kaynağı ve o günden bugüne sürdürülüp gelinen bir tartışma konusu oldu. Bu konferansın ön sürecinde bütün bunları ayrıntılarıyla tartışmak durumunda kaldık. Örgütümüzün olumsuzluklara bu erken tepkisi, onun bir üstünlüğü sayılmalıdır. Bu hareketin ideolojik bakışının doğrudan bir ürünüdür. Çünkü bu hareketin ideolojik bakışı yalnızca doğruları söylemeyi değil, aynı zamanda o doğruları yaşamın içerisinde gerçekleştirme ve onu yaşamla bütünleştirmeyi ifade ediyor. Nitekim bu bütünlüğün bir ifadesi olarak da bizde bu tür problemler uzun dönem yaşanmıyor. Dolayısıyla EKİM çizgisini savunan devrimcilerin kısa sürede bu olumsuzluklara tepki göstermelerini, bu gidişata önce içten içe, sonra açıktan dur deme eğiliminin ortaya çıkmasını, bu çizginin bir üstünlüğü ve başarısı saymak gerekir, diye düşünüyorum.

Bilindiği gibi uzun bir süreçten sonra sorunlarımız artık I. Genel Konferans tarafından belirlenen MK'yı aşmış ve örgütün sorunu haline gelmiştir. Bu süreç içerisinde hareketimiz bütün olumsuzluklarına rağmen sorunları komünist bir örgüte yakışır tarzda, geçmiş gelenekleri aşağılayarak, onları geride bırakarak tartışmasını başarabilmiş ve bütün sıkıntı ve çekişmelerine rağmen bir tartışma sürecinin sonunda bu konferansı toplayabilmiştir. Bu Türkiye'de komünist hareketin geleneksel sol hareketin olumsuz alışkanlıklarını aşma, onları geride bırakma açısından kazandığı bir mesafedir. Bu, EKİM'in ve Türkiye komünistlerinin bir başarısıdır.

Bugün örgütümüzün en üst platformunda toplanmış bulunuyoruz. En üst platform, en üst düzeyde bir sorumluluk demektir. Bu platformu toplayabilmek kuşkusuz kolay olmadı.

Bu süreç öncesinde geleneksel sol hareketi bugün girdabına almış bulunan tasfiyeci süreç çok geçmeden kendi etkilerini EKİM üzerinde de göstermeye başladı. Bu çok doğaldı. Zira EKİM Türkiye toprağındaydı; bütün bu süreci içinden ve doğrudan yaşıyordu. Ancak buna rağmen EKİM özellikle ideolojik ve politik cephede bu tasfiyeci süreci başarıyla göğüsleyebilmiş, tasfiyeciliğin tüm baskısına rağmen bugün bu konferansı burada toplama başarısı gösterebilmiştir. Bu da EKİM'in doğrudan dünya görüşüyle, onun ideolojik çizgisiyle ilgili bir sorundur. Arada bazı yoldaşların da söylediği gibi, bütün bu iç gerilimlere ve uzaklaşmalara rağmen bugün hala ortak bir platformda bulunabiliyorsa bu kadar insan, bunu yine de bu hareketin ideolojik gücüne ve kuvvetine bağlamak gerekiyor. Bunun sırrı ideolojik bakıştaki birleştirici özelliştir. Bunun bugün devrimci hareketi sağlıksız bir biçimde etkileyen tasfiyeci ve legalist cereyanın göğüslenmesi anlamında da bir başarı saymak gerekiyor.

Şimdi bir gündem tartışması yapmamız, gündemi belirlememiz gerekiyor. Ancak gündemimiz kuşkusuz saydığım sorunlar çerçevesinde bir gündem olmak zorundadır. Zira bizi bu konferansı toplamaya iten sebepler bu sorunlarla doğrudan bağlantılıydı. I. Genel Konferansımızın ortaya koyduğu görevler ve saptadığı hedefler, bu hedefler doğrultusunda hareketin kazandığı ya da kaybettiği mevziler, bunun sebepleri gündemimizin önemli bir konusudur.

Bir ikincisi, bugün Türkiye sol hareketini artık ciddi düzeyde varolup olmamaya yüzyüze bırakan tasfiyeci-legalist rüzgarın EKİM üzerindeki basıncı bizim gündemimizin bir başka maddesidir.

Son olarak, yeni dönemin yeni hareketi olarak geçmişinden aldığı derslerle, bunun bütün ağırlıklarını geride bırakarak, bugün Türkiyeli komünistlerin oluşturduğu EKİM'i gelecekte bekleyen görevleri ve hedefleri saptamak, bu konferansın bir üçüncü ve bence en önemli maddesidir.

Bu kısa açıklamadan sonra sözü doğrudan gündem ve gündem önerisiyle ilgili tartışmaya getirmek istiyorum. Bu konuda yoldaşların önerilerini alıp bunları değerlendirmek gerekiyor.

Ancak şuna dikkat edilmelidir. Bizim gündemimiz ana çerçevesiyle bellidir. Bu tartışma bizim gündemimizi fazla uğraştırmamalıdır. Belli bir rahatlık içerisinde bunları netleştirip asıl gündemlerimize başlamak durumundayız.

Gündemimizi tartışma süreci içerisinde burasının bir örgüt platformu olduğu, bir örgütün konferansı olduğu hiçbir biçimde unutulmamalıdır. Burada artık örgüt ve o örgütten seçilerek gelen delegeler vardır. Burada tüm üyeler bu bakımdan birer delegedir, eski MK üyeleri de dahil. Bugün artık eski MK diyorum, çünkü yetkileri konferansın başlamasıyla birlikte sona ermiş bulunuyor. Herkes kendi delegelik hakkını en özgür bir biçimde kullanacaktır. Bunun güvencesi olarak bugüne kadar bütün sağlıksız eğilim ve yöntemlere rağmen konferansı toplamayı başarmış olmamız gösterilebilir. Bu platform hareket için bir yenilenme ve sıçrama dönemi olmak zorundadır. Türkiye'nin gerçekleri bunu dayatıyor. EKİM bu misyona soyunmak, kendi misyonunun hakkını vermek göreviyle yüzyüzedir. Bu açıdan tüm delegeleri yalnızca doğrular ve gerçekler ilgilendirmelidir. Çünkü özellikle geçmiş dönemin, son iki yılımızın, kendi doğal seyri içerisinde oluşan bir sürü olumsuzluk ve sağlıksız eğilim vardır. Bu atmosferin her bir yoldaşı çeşitli yönleriyle etkile-yebilmiş olması muhtemeldir. Çünkü aynı atmosfer içerisinde yaşıyoruz. Ama bir yenilenme döneminde, yeni dönemi kucaklamak üzere bir sıçramaya hazırlandığımız bu dönemde, tüm delegeleri ilgilendiren sadece doğrular ve gerçekler olabilmelidir. Bu doğrular ve gerçekler bizim platformumuza egemen olduğu ölçüde, EKİM geleceği kucaklamak konusunda burada hızla bir adım atma yolunu açmış olacaktır. Dolayısıyla sorunumuz, son iki yılımızı tıkayan tüm ayakbağlarından kurtulmak ve bunun yarattığı olumsuzluklardan artık arınmaktır. Kritik bir dönemdir. Tüm yoldaşların bu sorumlulukla davranmaları gerekiyor.

Biz divan olarak yoldaşlarla belli şeyler tartıştık. Bunları gündem çerçevesinde de önereceğiz. Söz hakkı konusunda şimdilik herhangi bir sınırlama gerekmediğini düşünüyoruz. Ancak gereksiz uzatmalar konusunda bir inisiyatif gösterebileceğimizi, göstermemiz de gerektiğini düşünüyoruz. İkincisi, tüm yoldaşlar söz aldıklarında

onların düşünce sistematiğini bozacak bir biçimde araya kesinlikle girilmemeli ve müdahale edilmemelidir. Özel olarak sorulması gereken sorular not alınıp konuşmanın bitiminde sorulmalı ve açılması istenmelidir. Araya girme ancak şu kayıtla olabilir. Tam da üzerinde yoğunlaştığı konuda gerçekten bir yoldaşın, örneğin konuşan yoldaştan o çerçevede açmasını istediği yerler olabilir. Bunları açma istemi konusunda bir ara müdahalenin olabileceğini, ama bunun yine de titizlikle gözetilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Karşılıklı haklara saygı çerçevesinde süren bir konferans olacaktır.

Tüm bu söylediklerimle birlikte gündem sorununu tartışmaya açmak istiyorum. Tüm yoldaşlara başarılar diliyoruz.

Cihan: Örgütümüz bir bunalımın içindedir. Konferansımız bu bunalım sürecinin bir aşamasıdır. Bunalımı tahlil etmek ve aşmak sorumluluğu ile yüzyüzedir.

Biz devrimciyiz yoldaşlar, ama marksist devrimcileriz. Biz kendi bunalımımızı marksist-leninist bir yöntemle tahlil edebilmeli, anlayabilmeli, çözümleyebilmeli ve aşabilmeliyiz. Marksist bir örgütün bunalım sürecini ve bu bunalım süreci içerisinde yaşanan tartışmaları (açıklıkla belirtmek istiyorum; bu, örgüte yönelttiğim bir eleştiridir de) ibretle izliyorum. Marksist yöntem kullanılmıyor bizde.

Her devrimci siyasal hareket canlı bir organizmadır; toplumun bir parçasıdır; siyasal süreçlerin içindedir; sol hareketin bir kesimidir. Onun bunalımı, ancak bu nesnel zemin üzerinde, bu nesnel zemin üzerinde seyreden olayların bu siyasal hareket üzerindeki baskısı, yarattığı sorunlar, harekete geçirdiği dinamikler temeli üzerinde kavranabilir. Burada, önümüzde üstüste yığıldığında belli bir yükseklik oluşturan bir dizi belge var. Ama EKİM'in bunalımını Türkiye'deki siyasal süreçlerin ve sol hareketin kendi sürecinin içerisine oturtarak tahlil etmek, ideolojik dağılmaları, sapmaları, varsa tıkanmaları, varsa bozulmaları, bu temel üzerinde tahlil etmek örneği bir yazı, maalesef yoktur.

EKİM nereden doğdu yoldaşlar? EKİM, TDKP Olağanüstü Konferansından doğdu. Şuradaki her temel belgemize bakınız.

Önemli bir vurgu vardır; bu oradaki en kritik tartışmadır: Yöntem sorunu! TDKP nasıl kavranacaktır? TDKP kendini kendi içine kilitleyerek, kendi içindeki bir takım aksaklıkları adlandırarak mı sözde kavrayıp aşacaktır? Yoksa TDKP Türkiye'deki genel süreçlerin, onun içinde sol hareketin yaşadığı süreçlerin bir parçasıdır da, kendini bu bütünlük içerisinde mi kavrayacaktır?

Marksist dünya görüşü bütünsel bakış demektir. Şu veya bu tekil olguyu, parçası olduğu bütünlük içerisinde kavrayabilmek demektir. Bu hareket bir bunalımın içindedir. Bunu herkes genel olarak tespit ediyor. Ama yoldaşlar, Marksizm-Leninizm bize bir canlı siyasal organizmanın bunalımının, kendi tarihsel siyasal zemini üzerinde, kendi süreçlerinin özgünlüğü üzerinde kavranabileceğini anlatıyor. EKİM buydu. Sonradan EKİM'i oluşturanlar, TDKP'ye bunu anlatmaya çalıştılar. TDKP bunu anlamadı. Bu yoldaşlar ulaştıkları yöntemi alıp uyguladılar. Türkiye sol hareketinin 20 yıllık süreçlerinden giderek, onu hazırlayan ön iktisadi-toplumsal süreçlerin tahlilinden, onun içine oturan sol hareketin süreçlerinden, onun da içine oturan kendi örgütlerinin süreçlerinden giderek, geçmişi bilince çıkardılar ve ileriye sıçradılar.

Bunu ilk defa mı söylüyoruz yoldaşlar. Elimdeki I. Genel Konferansın belgeleridir. Bugün hala herkes savunduğunu söylüyor. Bu konferans belgelerinin birincisi, konferansa çağrı metnidir, okuyorum:

“Bilindiği gibi, bizi küçük-burjuva hareketten kopmaya götüren süreçler, içinden geldiğimiz örgütlerin geride bıraktığı yıkıntıyı sorgulamakla başlamıştı. Bu evrede tartışma ve eleştiri, henüz politika ve örgüt sorunları çerçevesinde sürüyordu. Fakat eski örgütlerimizin ve bir bütün olarak Türkiye devrimci hareketinin geride bıraktığı politik süreçlerin belirgin küçük burjuva toplumsal karakteri, bize hızla hareketin sınıfsal konumunu ve bakış açısını sorgulamaya, buradan da teorik ve programatik temelini tartışmaya götürdü. (Altını çiziyorum şu andan itibaren.) Yaşadığımız ideolojik sıçramanın iki temel ve dinamik ögesi, marksist dünya görüşünün proleter sınıf özü ve devrimci yöntemi konusunda ulaştığımız açıklıklar oldu. (Tekrarlıyorum altını

çizdiğim şeyi.) *Yaşadığımız ideolojik sıçramanın iki temel ve dinamik ögesi, marksist dünya görüşünün proleter sınıf özü ve devrimci yöntemi konusunda ulaştığımız açıklıklar oldu. Birincisi, halkçılığı anlamının ve aşmanın itici gücü olurken, ikincisi onun dogmatik, donmuş teorik önyargılarını ve kalıplarını bir bir kırıp geride bırakma olanağı sağladı bize. Bu ikili sayesinde gerisi bir bakıma kendiliğinden geldi."*

Sınıf bakış açısı ve marksist yöntem! Bunun olmadığı bir yerde Marksizmden sözedenerler, ya cahildirler, ya da gerçekten ne dediklerinin farkında değiller. Sürdürüyorum:

"Halkçı teori ve program bütün büyüsunü bir anda yitirdi. Bu teori, program, politika ve pratikleri hedef alan eleştirici çaba, hareketimizi şekillendiren, ona bugünkü marksist-leninist kimliğini ve gelişme düzeyini sağlayan ideolojik atılımının temellerini ve kapsamını oluşturdu."(Tekrar altını çiziyorum:) *Marksist dünya görüşünün proleter sınıf özünde ve bilimsel devrimci yönteminde açıklık, Türkiye devriminin temel ve taktik sorunlarında açıklık, Türkiye devrimci hareketinin geçmişten bugüne gelişme süreçlerinde açıklık, tüm bunlar birarada hareketimize belli bir ideolojik güç ve dinamizm kazandırdı."*

Bunu kavrayamayan yoldaşların hareketimizin ilk gelişme süreçlerini, onun sağladığı ilerlemeyi, onun yarattığı umutları olumsuzlaması ve selamlaması ya bir kavrayışsızlığm, ya da bir samimiyetsizliğin ürünüdür. Eğer EKİM gerçekten bir avuç insanla Türkiye devrimci hareketinin bünyesinden koparak sıçrayabilirdiye, bunun sırrı nerededir? Nerededir bunun sırm? Bu, sosyalist devrim diye programatik bir görüşü savunmakta mıydı? Bu bize çok yakıştırıldı. Biz ise her seferinde bunu gülümsemeyle karşıladık. Çünkü daha EKİM denilen bir hareket yokken, 12 Eylül sonrasının liberal tasfiyeciliği içerisinde yeralan bir takım akımlar, sözde bir „sosyalist devrim“ görüşünü bizden çok önce keşfetmişlerdi.

Hayır, biz hiç de programatik sorunlardan yola çıkmamıştık yoldaşlar. Öyle bir tartışmamız da yoktu o safhada. Halkçılığın sırrı nedir? Kendine marksist diyen akımların küçük burjuva hareket içerisinde boğulmasının anlamı nedir, nedenleri nelerdir? Bizim sorularımız bunlardı. İçimizden Nesimi bu soruları çok

iyi hatırlar. Biz önce popülizm kavramına ulaştık. Devrim sorununu çok daha sonra sonuçlandırdık. Okumuş bulunduğum I. Genel Konferans değerlendirmelerinde de ifade edildiği gibi; marksist dünya görüşünün proleter sınıf özü ile Marksizmin bilimsel devrimci yönteminin kavranışı sayesinde. Birincisi, halkçılığı geride bırakmanın, ikincisi, dogmaları parçalamanın araçları ve olanakları oldular bizim için. Dogmatizmi, kalıpları ve şablonları parçaladığında, eline marksist dünya görüşünün en asli ögesi olan o devrimci bilimsel yöntem geçtiğinde, sen onunla alıp Türkiye'nin kendi gerçeklerine, sınıf ilişkilerine baktığın zaman, buradan doğru programatik sonuçlara ulaşıyorsun. Biz programdan başlayarak dünya görüşüne ulaşmadık. Dünya görüşünden ve yöntemden başlayarak programa ve taktiklere ulaştık. Bu EKİM'in şuraya dizilmiş belgelerinde defalarca tekrarlanmıştır. Bunu anlayamayanların EKİM saflarında olması, EKİM için çok ciddi bir zaafiyet göstergesidir. EKİM zaten bunun için bugün bir bunalımın içerisinde. EKİM'i kavrayamayanların EKİM'de bunalım öğelerine, bunalım dinamiklerine dönüşmesi son derece normaldir.

Başladığım yere dönmek istiyorum. EKİM'in bunalımı tartışılıyor. Geçmişte EKİM'i yaratan tahlil yöntemi kullanılmadan, kim bu bunalımı nasıl tahlil edip anlayabiliyor, doğrusu çok şaşıyorum. Genç bir yoldaş (mücadelede genç ama, yaşı itibariyle demiyorum) demin bir çetele okuyor. Eski örgütlerin hataları sıralama tarzı aklıma geliyor. DHB konferans belgeleri aklıma geliyor. TDKP'nin, DHB'nin, onun bunun doğru yanlış cetveli aklıma geliyor. Şu doğrudu, şu yanlıştı, şu aksamıştı. Burada bir bütünlük yoktur. Harekette aydın oportünizmi mi vardır? Ülkenin koşullarına bakınız. Onu mutlaka besleyen belli süreçler ve zeminler vardır. Buradan bağını kurunuz. Tahlil ediniz, toplumsal mantığına da ulaşınız. Kanıtlayınız, ortaya koyunuz. Çok güzel! Ama yeter ki bunu yapınız! Ortalığa hiç bir inceleme ve tahlile dayanmayan belli yargılar savurmakla yetinmek, bu harekete en ufak bir ilerleme gücü kazandırmayacaktır.

Bu hareket yaşayan bir varlıktır. Koparak oluşmuştur; bir avuç insanla bir hareket olmak düzeyine ulaşmıştır. Yaşamı

devam etmiştir; çocuk büyümeye devam etmiştir. Büyüme süreci içerisinde zaafiyet göstermeye başlamıştır. Nedir bu zaafiyet? Hangi süreçlere denk geliyor? Ülkedeki hangi gelişmelerin, dünya küçük olduğuna göre dünyadaki hangi süreçlerin baskısı altında, bu zaafiyet hangi iç zaafılarla birleşerek kendini ortaya koymuştur? Sorun ancak bu çerçevede tartışılabilir. Marksizm budur. Burası marksist-leninistlerin platformudur. Bu yöntem kullanılmadıktan sonra bu hareket hiçbir yere gidemeyecektir. TDKP'den kopmuş bir avuç insanın, bir elin beş parmağını geçmeyen bir avuç insanın, üzerlerine yağdırılan iftira çamurlarına rağmen nasıl oldu da şu Türkiye toprağında yeni bir hareketi şekillendirmek, ve Türkiye'nin bu ağır ortamında ve bütün bu bunalıma rağmen böyle bir konferansı yeniden toplamak yeteneğine kavuşabildiğini biraz bilince çıkarınız, bunu anlamaya çalışınız. Bizim bu gücümüz olmasaydı yoldaşlar, biz çoktan o gelgeç örgütlerden biri haline gelmiştik.

Şurada bir belge var. Arkadaşın teki {Adil}, '84 yılında biz de aslında aynı programatik sonuçlara ulaştık da (nedense?!) bir sene sonra yozlaşarak çevreci tasfiyeci bir gruba dönüştük, diyebiliyor. *Teori ve Program Sorunları*'nın TKP-ML Hareketi eleştirisi bölümünü açınız. Orada aynı çevreci yozlaşma, aynı liberal yozlaşma anlatılıyor. Neden acaba çok daha uygun koşullarda olanlar, bu programatik görüşlere çok daha erken ulaşanlar, bir yıl içerisinde tasfiyeci bir çürümenin içerisinde kalıyorlar? Üstelik devrimci bir örgütün (TKP-ML Hareketi) olanaklarını dolaysız olarak devrildikleri halde! Ve neden acaba TDKP'nin içinden çıkmış bir avuç devrimci, üzerlerine yağdırılan bütün bir iftira çamuruna rağmen (ki bir kitap kapsamındadır; yayınlayıp kamuoyuna sunmuşuzdur), bu çamuru göğüsleyerek EKİM denilen hareketi şu Türkiye'nin gündemine kalıcı bir biçimde sokabilmiştir? Neden, neden? Bunu anlayamayanlar neden EKİM üyesidir? EKİM konferansı, Olağanüstü Konferansımız, bunu anlayamayanların neden EKİM üyesi olduğu? sorusuna bir açıklık kazandırmak zorundadır. Bunu kavrayamayan hiç kimse bir daha EKİM'in kapısından içeri girememelidir. Bunu kavrayamayanların EKİM'in bugünkü bunalımından nasıl çıkacağına ilişkin de

zerre kadar kavrayışı olamayacaktır.

Biz marksist-leninist bir örgütüz. Lenin'in sözü çok güzeldir; bunalımlar tahlil edilir, anlaşılır ve aşılır; bunalımların üstünden atlanmaz, diyor. Peki nedir bunalımımız? Biz yaşayan bir varlık mıyız? Şu toplumdaki süreçlerin bizim bunalımımızla ilişkisi nedir? Arkadaşın teki son okuduğu bazı kitaplardan da „esin“ alarak, durmadan örgütün örtüne yapay tartışma konuları sürebiliyor. Örgütümüz iyi ki böyle darkafalılıklar yükünden kurtulacaktır. Bizim örgütümüzde tahlile dayanmayan hiçbir iddia ortaya atılmamıştır. EKİM bir tahlil gücü demektir. I. Genel Konferansımızda net bir biçimde dile getirmiştik. Şu satırlarda da demin okudum. EKİM ideolojik bakımdan hala özü itibariyle marksist dünya görüşünün sınıf özü ve bilimsel yöntemi demektir. Ama bu öyle müthiş bir silahtır ki, EKİM nereye el atıyorsa oradan alınının akıyla çıkabiliyor. Şu konferans belgelerinin kendisi bile buna tanıktır. Herkesi bir biçimde bunaltan, ezen, dağıtan herşey, EKİM için bir başka anlam ifade edebilmiştir. Neden ama, neden? Nedir bunun sırrı? Nedir bu EKİM'in sırrı?

Kendi sorunlarımızı ve gerçeklerimizi, koptuğumuz süreçler ve devraldığımız miras temeli üzerine oturtmadan, bu temel üzerinde tahlil etmeden biz neyi nasıl anlayabiliriz? Nasıl olur da bir hareketin sorunları bir kişi üzerinden izah edilebilir? Biz eğer öyle kişiler tarafından idare edilen tekkeler olsaydık, şimdi kırk kere dağılıp gitmiştik. Ama dikkat ediniz! 5 aylık yıpratıcı bir sürece rağmen, biz bu konferansı toplama gücü ve iradesi gösterebiliyoruz. Bu ne birleştirici bir kuvvettir!

Evet, deminki sözümü tekrar ediyorum ilgili arkadaşlara yönelerek. "Benim hakkımdır", diyor. Çok güzel! Ama bunu bir Ekimci der yoldaşlar. Bunu başka hiç kimse diyemez. Bir Ekirnci MYO'ya gönderip de yayınlanmadığı zaman, "ne hakla benim yazım yayınlanmıyor?" diyebiliyor. Bunu kazanılmış bir hak sayabiliyor. Ama bu hak EKİM zemini üzerinde, EKİM örgütünde kazanılmış bir haktır. Ekirnci bunun bilincindedir. Çünkü EKİM Ekimcilere çok erken bir tarihte, MYO sizin kürsünüzdür, demiştir. Biz düşünen önderler/uygulayan militanlar geleneğini geride bırakmalıyız, demiştir. Ama gidin de TİKB'de,

TDKP'de ya da DHB'de "benim hakkımdır" deyin bakayım. O fırsatı verirler mi size?

EKİM evet, altını çiziyorum, yeni bir kültürdür. EKİM'in yapamadıklarını alıp yaptıklarını karartmanın aracına dönüş-türemeyiz yoldaşlar. O mekanik bakışaçısı buna çok yatkındır. O tekyanlı bakış, EKİM'in yapamadıklarını sıralar. Bununla EKİM'i olumsuzlamaya çalışır. Evet, iki tezi arka arkaya yazı-yorum. EKİM yeni bir kültür, yeni bir gelenek demektir. İkincisini ekliyorum; EKİM yeni bir kültürü, yeni bir geleneği yarata-mamıştır. Bir marksist için burada bir çelişki yoktur. Diyalektik düşünmek gücü gösterebilen için burada bir çelişki yoktur. Ancak tekyanlı bakışa sahip olanlar ve darkafalılar bu aynı gerçeğin parçalı niteliğini, parçalı fakat organik niteliğini kavrayamazlar.

EKİM'in katettiği mesafe, katedeceği mesafenin güvencesidir. EKİM'in katettiği mesafe, EKİM'in kendi bunalımını aşacağıının güvencesidir. Birikimi vardır, dinamizmi vardır, bunu başaracaktır. EKİM bunu erken bir tarihte başarabilmeliydi. Belli ki EKİM'de birşeyler aksıyor. EKİM'de nelerin aksadığına dikkatle ve derinlemesine bakmalıyız. Ben EKİM'deki tasfiyeci aksamayı kastetmiyorum. EKİM'in tasfiyeci aksamayı bu kadar süre kendi bünyesinde taşımış olması olgusunu kastediyorum. Bu nereden gelmektedir? Bu konferans bunu mutlaka tahlil etmelidir. Demek ki deminden beri sıraladığım bütün yeteneklerine ve başarısına rağmen EKİM'de hala da aksayan ciddi bir takım yanlar var. EKİM konferansı bunu tahlil etmeli, bunu bilince çıkarmalıdır ki, EKİM bir daha kolay bunalımlardan sakınabilsin. Zira EKİM gerçekten kolay bir bunalıma girmiştir. Devrimci bir hareket bunalıma girebilir; bu son derece normaldir. Ama EKİM çok kolay bir bunalıma girdi. Biraz aşırı bir tahribata uğradı. Bunu hak etmiyordu. Ama zaafı buna zemin hazırladıysa, demek ki bu anlamda da bunu hak ediyordu. O zaafın zemini üzerinde bu zaafiyetin ortaya çıkması, demek ki normaldi öte yandan.

Tasfiyeciliği tasfiye etmek kolaydır yoldaşlar. Tasfiyeciliğin bizde bu kadar kolay boyvermesi, bu kadar uzun süreli yaşayabilmesi, asıl problem budur. EKİM konferansı bu sorunu çözmelidir. Konferans gündeminin altını çiziyorum, önemle

hatırlıyorum. Bir, EKİM bir tasfiyeci saldırıyla karşı karşıya kaldığına göre, öncelikle kendi bunalımı içerisinde, kendi bunalım süreci içerisinde bu tasfiyeci saldırıyı tahlil etmelidir. Bu, gündem önerilerimin ilki. İki, EKİM tasfiyeci saldırıya kendini bu kadar kolay açık hale getiren ve ona altın değerinde iki yıl kaybettiren zaafalarını tahlil etmelidir. Üç, EKİM'in örgüt yaşamında bir kirlenme yaşanmıştır. EKİM geçmişte küçük-burjuva devrimciliğinden yolunu ayırdığı zaman, bu tür bir kirlenmeye net bir tavır almıştır. Ve örgüt iç yaşamı konusunda, kendi örgüt tabanı, kamuoyu ve kitleler önündeki davranış biçimleri konusunda değişik değerler ve ilkeler benimsemiş ve uygulamıştır. Bunu iç ve dış mücadelede esas almıştır. Ama EKİM bu alandaki mevzilerinde de büyük bir zaafiyet gösterebilmiştir. Bu örgütte açıklık ilkesi aksayabilmiştir. Bu aksamanın kendisi örgüt süreçlerimizin ilerleyişine ilişkin olarak örgütte bir bilgisizliğe yolaçmıştır. Bu bilgisizlik sayısız yoldaşı yanılgıya ve bazı anlamsız yanlışlara düşürebilmiştir. Böyle bir safhada belli yoldaşların gösterdiği bazı yanlışlar, süreçlere hakim olamamanın, olayların bilgisinden yoksun olmanın yarattığı elverişsiz ortamda düştükleri yanlışlar, bu yoldaşlara karşı tuhaf bir silaha dönüştürülebilmiştir. Bunlar EKİM'e yabancı yöntemler. Ama EKİM açıklık ilkesini ihlal ettiği ölçüde bu zayıflıklar yaşanmıştır ve bu yöntemlerin kullanılmasına uygun bir zemin doğabilmiştir. EKİM bunu da tahlil etmelidir.

Devam ediyorum. Tam da açıklık ilkesinin aksamasından dolayı, tam da hareketin süreçlerinin örgüt tarafından zamanında izlenememesinden dolayı, bu iç tartışma döneminde çok kolay spekülasyonlar yapılabilmektedir. Örgüt önünde ve yazılı olarak. Bir yoldaşın kişiliği hakkında söylenmedik söz bırakılmamıştır. Belgesiz, kanıtsız soyut iddialara dayalı olarak söylenmedik söz bırakılmamıştır. Bu örgütün hiç değilse belli öğeleri, buna katlanabilmişlerdir. Bu çok ilginç bir olay gerçekten. Halbuki EKİM'in değerleri nedir biliyor musunuz yoldaşlar? Bir örnek vermek istiyorum. EKİM I. Genel Konferansımızda, o zamanki birlik muhataplarımızdan birisinin (X) kişisel zaaflarına ilişkin olarak söylenen sözler anında protesto edilmiştir ve tutanaklardan

çıkartılması istenmiştir. İnsanların gıyabında da olsa, kişilikleri hakkında bu kadar kolay konuşulmamalıdır, denmiştir. X'nin "kariyeristliği"nin tartışılması ayıplanmıştır. Bu EKİM'de bir değerdir, bu EKİM'de yeni bir kültürdür. Yeri gelince bir çok yoldaşın ama içtenlikle ama ikiyüzlülükle bu harekette emeği çok büyüktür dediği bir yoldaşın üzerine iftira çamurları yağdırılmıştır. Belgesiz, kanıtsız, dayanaksız bunu ne hakla yapıyorsunuz? diye, yeterli bir söz yükselememiştir, maalesef. İnsanlar içlerinden ya da ikili ilişkileri içerisinde bunu yadırgamışlardır. Ama (burada Nadir yoldaşı dışında tutuyorum) yürekli bir ses örgüt önünde yükselememiştir.

Bu EKİM'de birşeylerin aksadığını gösteriyor. EKİM ki bu konuda kendi dışındaki devrimcilerin bile hukukunu özenle savunuyor. Kendisine hiç değilse yakın zamana kadar en çok hizmeti geçtiğini iddia ettiği bir yoldaşın üzerine birileri tarafından savrulan bu çamur yığını ayıplayamamıştır. Sunulan belgelerin ortaya çıkardığı gerçeklere rağmen, demin konuşan yoldaş da, bu harekette bu nasıl yapılabildi, diyememiştir. Biz bir süreç yaşadık; şimdi bir takım belgeler açığa çıkıyor ve gösteriyor ki, erken bir zamanda ileri sürülen bir takım iddialar hiç de gerçeği yansıtmıyor. Bu örgütte bu nasıl yaşanabiliyor? Konferans gündeminde bu da tartışılmalıdır, bunu da öneriyorum, diyememiştir. Hayır, tasfiyeci tortunun kafasına biriktirdiklerini burada gündem önerisi olarak sunmayı, ilgili yoldaş "kişilik" ve "devrimcilik" göstergesi sanmıştır. "Kişilik" ve "devrimcilik" kompleksi tuzağına düşürüldüğü için. EKİM bütün bunları tahlil etmelidir.

Mektupların var; döne döne, bu örgütün içine kolay yoldan üye ve aday üye doldurmayın demişimdir. Siz bu insanları neye göre bu örgüte alıyorsunuz? demişimdir. Biz kırtasiyeci miyiz ki bu işlevsiz metinleri kabul ediyorsunuz, bu baştansavma başvuru belgeleriyle örgüte üye, aday üye alıyorsunuz? diye sormuşumdur. Hareketin ideolojik kavrayışı, mücadele anlayışı, örgüt ve disiplin anlayışı konusunda bu metinlerde bir açıklık yok; neye göre bu insanlar saflarımıza dolduruluyor? diye sormuşumdur. Bu konuda sayısız mektubum vardır. Sözlü eleştiri

ve çabalarımı bir yana koyuyorum. Bazı yönetici yoldaşlardaki Menşevizme karşı bu noktada sürekli mücadele edilmiştir. Ama bu örgütün saflarına kolayından insan doldurulmuştur. Onun için bu örgüt bugün kolayından tartışma konusu olmaktadır. Ama EKİM'de gene de bir maya vardır. EKİM bunu ayıklayacaktır. EKİM irini akıtacaktır. EKİM yolunu yürüyecektir. Bütün tahribata rağmen bu dinamizm ve güce sahiptir.

EKİM Konferansı'nın gündemi bunlardan oluşmalıdır. Gündem önerilerim bunlardır.

Üçüncü maddenin bir ara şıkkı olarak birşey öneriyorum. Örgütte kirlenmeden, spekülatif kirlenmeden sözettim. Bu benim şahsım üzerinden gelişmektedir. Burada yorumlara ilişkin hiçbir şey söylemeyeceğim. Ama konferansımız yalnızca belgelerle açığa çıkarılabilecek olanlara ilişkin olarak, bana özel bir hak tanınmalıdır. Yalnızca belgelerin konuşabildiği noktada konuşacağım, önemle belirtiyorum. Ama inanıyorum ki, bu kadarı bile bütün o yalan ve spekülasyon yığınına dağıtmak, yaşadığımı iddia ettiğim "hava kirliliği"nin anlamı konusunda açıklığa kavuşmak imkanı verecektir. Konferansımıza, örgütümüze ve kamuoyuna... Bu çok önemlidir. Bu yapılmalıdır ki, bir daha bu örgütte böyle yöntemler kullanılmalsın. Bu örgüt konferansı bu konuda öylesine sonuçlar çıkarmalıdır ki, bir daha kimse böyle bir şeye cesaret etmesin. Bir daha kimse, bildiğinden fazla konuşmasın. Bir daha kimse, belgeler olmadan spekülatif iddialarla ortaya çıkmasın. Bir daha kimse yoldaşlarını bu kadar kolayından yargılama yoluna gitmesin. Bu EKİM'de bir ahlaka ve bir kültüre dönüşebilsin. Dönüştüğünü zannediyorduk ama, bu zaafiyet MK düzeyinde bile yaşandığına göre, demek ki dönüşmemiş. Dönüştürmek diye bir sorun var hala önümüzde.

Hüseyin: Şimdi ben farklı kişiler tarafından yapılan önerilerde ifadesini bulsa da, iki ayrı gündem önerisinin ve ona tekabül eden iki ayrı platformun olduğunu düşünüyorum. Bunların ne olduğunu ve hangi gündem önerisinin (iki tane gündem önerisi var esasında) esas alınması gerektiğine ilişkin düşüncemi belirtmeden önce kısaca bir noktaya değinmek istiyorum.

EKİM yeni bir kültür ve yeni bir gelenektir. EKİM'in yeni bir kültür ve yeni bir gelenek olduğu üzerine çok şey söylenebilir. Bunun kanıtlanması için somut sayısız örnekler de verilebilir. Bunların tümüne burada değinmeyi şu anda istemiyorum. Burada gündem önerileri üzerine sürdürülen tartışmaların sadece bir kaç noktasına değinerek açıklamak istiyorum.

Şu bile EKİM'in yeni bir kültür ve yeni bir gelenek olduğunun kanıtıdır. EKİM meseleye bir kaç tane tasfiyecinin tasfiye edilmesi, bu örgütün saflarından uzaklaştırılması olarak bakmadı başından beri. EKİM, bunların eğilimlerini ve artık iki çizgi, iki örgüt anlayışı haline gelen ve bu kapsamda ele alınan bu sorunu belirli kişilerin şahsında ifade ederek bunları kendi dışına atma gibi kolaycı bir yola başvurmadı. Tam tersine tamamiyle ideolojik bir açıdan baktı ve sorunu kendi ötesinde gördü. Son altıncı yıl başyazısı bile bunun ifadesidir.

EKİM içinden geçmekte olduğumuz tarihsel ve siyasal süreçte sözü edilen tasfiyeci dalganın yalnızca Türkiye sol hareketini değil, aynı zamanda kendisini de ilgilendirdiğini, tüm direnmesine rağmen bunun kendi içinde de yankı bulduğunu koyarak soruna yaklaştı. Tartışmasını da hep böyle sürdürme yanlısı oldu. Sorun ideolojikti, gelecek açısından bizim için çok önemliydi. Bir kaç kişinin bizim dışımıza atılması olarak bakmıyoruz biz meseleye. Eğer böyle bakılsaydı gerçekten iş çok kolaydı, çünkü (bunu çok açık bir şekilde söylüyorum, biraz sonra gündem üzerine ileri sürülen düşüncelerin şahsında da ifade edeceğim) bizim aramızda siyasal hiçbir bağ kalmamıştır; sadece hukuki bağlar kalmış. Bugün herhangi bir örgütte tartışma böyle bir kapsama ulaştığı, burada ileri sürülen düşüncelerin kazandığı içerik düzeyinde bir boyuta vardığı yerde sorun başka türlü çözülür. Yani EKİM'in dışında bunun çözümü başkadır. Ve eğer EKİM yeni bir kültür ve yeni bir gelenek olmasaydı, şu beş altı aylık süreçte tamamen eleştiri ve ajitasyon özgürlüğü adına oyun oynanmasına izin vermezdi. Bir oyuna dönüştürüldü bu. Eleştiri ve ajitasyon özgürlüğü gerçekte bizim burada büyük bir tahammül göstererek izin verdiğimiz şey değildir. *Ekim*'in sayfalarında eleştiri ve ajitasyon özgürlüğü başlığıyla yayınlanan

yazılara bakıldığında, bu çok açık görülecektir. Hiçbir yerde tasfiyeci ve hizipçi bir faaliyete, bir hareketin bütün bir sistemini boşa çıkaran bir faaliyete özgürlük verilmemiştir. Eleştiri ve ajitasyon özgürlüğünün kapsamı farklıdır. Rosa'nın bu konuda, bununla ilgili yayınlanan makalesine bakıldığında bu çok net bir biçimde görülecektir. Ama EKİM buna bile tahammül etmiştir. Eğer EKİM yeni bir kültür ve yeni bir gelenek olmasaydı, Nesimi yoldaş "burada sonucu ve kararı verecek platform budur" demek üzere burada bile olamazdı. Bu çok rahat çözüldü; MK'da böyle gruplar hemen tasfiye edilirdi. Türkiye'de yaşanan budur, çok fazla tarihsel örnekler de vermek gerekmiyor, çok kolaydır bu. Bizim kendi pratiğimizde karşılaştığımız şey de buydu. Ama EKİM, sonuçta bu platformda kendi dışına atacağı tasfiyeciliği kendisinin bir zayıflığı olarak ele aldı. Tasfiyeci dalga karşısında tüm direnmesine rağmen kendi iç zaaflarının bir sonucu olan bir zayıflığı olarak ifade etti. Ve bu zayıflık artık tahammül edilemez bir noktaya gelmiştir ve bu platform bu zayıflığı kendi dışına atacaktır, atmak zorundadır. Yoksa yolunu yürüyemez. Ama EKİM siyasal tüm bağlarımız koptuğu halde, salt hukuki düzeyde bir bağla sınırlı bir bağımız kaldığı halde (hukuki, ki bu çok biçimsel bir hale gelmiştir bence), buna rağmen bu platformda birarada olmamız gerektiği inancında olmuştur ve biz buraya geldik, burada çözeceğiz bu meseleyi.

Buradan şuna geçmek istiyorum. Niye aramızda hiçbir bağ kalmamıştır? Şimdi gündem maddeleri ve bunun gerekçeleri son derece tayin edicidir. İki ayrı ideolojik bakışı, iki ayrı platformu ifade eder. Arada siyasal bağ kalmış mı kalmamış mı, bunu anlatır. Önerilen her gündem maddesi ve bunu gerekçelendirmek üzere yapılan her konuşma, burada, sorunun ortaya konuluşundan, yaklaşımından çözüm yöntemi ve çözüm önerilerine kadar içerdiği şeylerle son derece tayin edici bir öneme sahiptir. Önerilen gündemde kim başa neyi koyuyor, neyi tartışmak istiyor? Buraya bakıldığı zaman anlaşılır. Kopmuş musun kopmamış mısın, buna bakarak anlarsın. Platformun nedir? Buna bakarak anlarsın.

Bizim kendi pratiğimizden örnek vermek istiyorum. Biz

TDKP içerisinde çok yoğun bir tartışmanın içindeydik. Ama belli bir noktadan sonra konferansın toplanması ve bir gündem saptanması gerekiyordu. Cihan yoldaş tarafından bir gündem önerisi yapıldı ve bunun gerekçeleri ortaya kondu. Bu Gündem Önerisi ve gerekçeleri şimdi TDKP'nin yöneticisi olan biri tarafından daktilo ediliyordu; metni yazmaya başlamıştı ki, daktiloyu bıraktı; “bu iş bitmiştir”, dedi. Bugün onları çok geri bir kavrayışla suçluyoruz ama, o bile anlayabildi. Çünkü gündem önerileri ve onun gerekçeleri gerçekten bizim o konferansta kesinlikle onlardan kopuşumuzun mesajını veriyordu. Sorunlara yaklaşımıyla, ele alınışıyla, nasıl bir çerçeveye koyduyuyla, her birşeyiyle kendisini böyle ifade ediyordu. Ve o gündem önerisi ve onun gerekçeleri üzerindeki tartışmadır, bizi TDKP-Leninist Kanat yapan. TDKP'yle bizim kopuşumuz, o gündem maddeleri ve gündemin gerekçeleri üzerinedir. Z.Ekrem'in *Tasfiyeci ve İnkarcı Eğilim* üzerine broşürü onun üzerine oturmuştur; bizim kopuşumuz orada ilan edilmiştir. Bizimle onlar arasında hiçbir siyasal bağın kalmadığı, salt geçmişte TDKP'li olmanın getirdiği ve artık bir konferansla, bir tartışmayla sonuçlandırılacak bir noktaya geldiği o metnin kendisinde saklıdır. Dönün o metne ve ondan sonra sürdürülen tartışmalara bakın.

Şimdi şuraya gelmek istiyorum. Adil'in gündem önerisini şöyle özetleyebiliriz biz. (Ki diğerleri aşağı yukarı aynı kapsamdadır ve onun alt başlıkları olarak ele alınabilirler ancak. Gerek diğer iki arkadaşın gerekse Nesimi'nin yaptığı gündem önerisi, hepsi onun içerisinde.) Bir; teorik ve taktik temel tartışılmalıdır ve anlaşılmalıdır. İki, örgüt teorisi tartışılmalıdır ve anlaşılmalıdır. Aylardır da bunun tartışılması ve anlaşılması için çabalyorlar.

Buna ek olarak bir de “hava kirlenmesi” diye Cihan yoldaşın ifade ettiği maddeyi eklediler. Şimdi bu ne demektir? Bunun kendisi hiçbir tarafa çekilmeksizin, bizim aramızda hiçbir siyasal bağın kalmadığının ifadesidir bana göre. Salt kuşku meselesi değildir; aylardır biz bunu tartışıyoruz ve bunu kavrayabilecek düzeydeyiz. Bunun ötesinde (bütün yoldaşlar titizlikle ve dikkatle izlediler mi bilmiyorum, izlemiş olduklarımı düşünüyorum), bütün

bu konuşmacıların gerek sorunları ortaya koyuş, yaklaşım ve çözüm, gerekse de EKİM'e ilişkin ifade ettikleri bütün düşünceleri ben çok dikkatli bir biçimde izledim ve bu arkadaş niye buradadır diye kendi kendime sordum. Tamamen EKİM'e yabancı konuşmalar yapıldı ve hiçbir siyasal bağımızın olmadığını burada gördüm. Niçin buradadır, diye sordum. Cihan yoldaşın sorduğu soru da sanıyorum bu kapsam içerisindeydi. Gerçekten tam bir yabancılaşmadır yaşanan ve gündem önerilerine de bu zaten yansıyor. Bizim aramızda ne teorik, ne programatik, ne ideolojik, ne politik, ne örgütsel, hiçbir alanda bir birlik yoktur. Böyle düşünüyorum. Böyle tartışıldı, böyle tartışılması gerekiyor ve gerçekten Nesimi'nin şu söylediğine katılıyorum. Bunun kanıtlanması gerekiyor. Evet biz bunu kanıtlamak üzere buradayız. Bizim görevimiz de budur. Burada savunma sözkonusu değildir. EKİM'i vurgulamak bir savunma değildir, çünkü ideolojik çizgimiz burada tartışılıyor, örgüt teorimiz tartışılıyor ve bu boşa çıkarılmaya çalışılıyor. Bunun adı savunma değildir.

Buradan şuraya geçmek istiyorum kısaca. Tüm bu yaklaşımları, sorunların ortaya konuşunu ve önerdikleri gündem önerilerinin mantığını bir tarafa bıraktığımızda, diğerlerinin önerdiği gündem de, Cihan yoldaşın önerdiği gündem maddelerinin içinde saklıdır; biz zaten onları tartışacağız. Ayrı ayrı tasnif edilmesinin hiçbir gereği yoktur, herşey tartışılacaktır. Bir, dünyadaki tarihsel ve siyasal süreçler, tasfiyeci dalga, bunun Türkiye sol hareket üzerindeki etkileri ve EKİM'in içindeki yankıları... Sanıyorum böyle ifade edilmişti dış koşullar. İsteyen '70'den, isteyen '87'den itibaren başlatır. Bu kapsam yeterlidir. Bu dış koşullar nesnel bir olgudur. İki, EKİM'in sorunları ve zaafı, tasfiyeciliğin iç koşullarıdır bunlar da. Bu tasfiyeci dalganın bizdeki yankısı nedir, nasıl ifade bulmuştur? EKİM'in sorunları nedir? Hangi tür zaafı vardır? Bütün bunlar bu gündem maddesi içinde tartışabilir. Bu daha kapsayıcıdır. Ötekisi sorunlara kendi içinde bakan, kategorik, tasnifçi, devrimci demokratik hareketlere özgü bir mantığın ve anlayışın ürünü olarak ancak değerlendirilebilir. Kuşkusuz bunun ortaya koyacağı unsurların üzerinde geleceğe dönük çözümler çıkacaktır.

Ve burada özel bir nokta daha vardır (evet aynen destekliyorum, geçmişte bu aynı platformda olan birisi olarak söylüyorum); bu örgütte bir “Cihan yoldaş problemi” yaratılmıştır, başta biz MK üyesi yoldaşlar tarafından. Ben bunun kişisel bir mesele ya da bir kişi sorunu olduğunu düşünmüyorum. Bunun temelinde ideolojik bir bakış vardır, bir şeyin gizlenmesi vardır. Ve bu bizim örgütümüz için artık bir yük haline getirilmiştir. Cihan yoldaşa bu konuda gerekirse sınırsız söz hakkı verilmesini, öncelikle ona verilmesini ben de destekliyorum. Burada bütün sorunlar Cihan yoldaş üzerinden izah edilebiliyor. Yalnızca gündem maddelerine bakıldığında bile bunları görebilirsin; tüzük yoktur, keyfi yönetim vardır, “dış merkezli” çalışmadır, bütün bunlar zaten bunun için ileri sürülüyor ve böyle tartışıldı. Bugün sadece burada bu gündem önerilerini yapanlar tarafından değil, bu beş senedir böyle tartışılıyor. Buna artık bir son verilmelidir. Belgeler üzerinden kuşkusuz.

Sonuçta bu üç başlık altında sıraladığım gündem maddesi biçimindeki önerilerin gerekçelerinin bu şekilde maddelendirilmesine de katılıyorum. Ve esasında iki ayrı gündem önerisi ve gerekçesi olduğu düşüncesindeyim. Buna ilişkin bir farklılık ya da buna eklenecek yeni bir şey yoksa, yoldaşların, bu iki gündem önerisi üzerindeki düşüncelerini belirtip oylanmaları gerektiği düşüncesindeyim.

Nadir: Yoldaşlar, iç bunalımımızın artık MK’yı aşır bütün örgütün gündemine girdiği safhadan bu yana, en fazla zorluk çektiğim sorun hep şu oldu. Tasfiyeci düşüncelerin ideolojik uçları hep gösterildi, ama gerçek muhtevası hep bir biçimde EKİM şemsiyesi altında, ya da EKİM adı kullanılarak gizlenmeye çalışıldı. Kendi adıma söylüyorum, her zaman önem verdiğim sorun bunun arka planının ortaya çıkartılabilmesi oldu. Bu yapılabildiği ölçüde bu tartışma ve çatışma ilerleyebilecek, gerçek ideolojik içeriği açığa çıkacaktı. Bunun gizlenmeye çalışıldığı her aşamada da spekülasyon, doğal bir yöntem ve araç olarak gündeme gelecekti. Nitekim bu süreçte yaşanan da bu oldu. Bunun ayrıntılarını ilerleyen tartışmalar içerisinde

açıklayacağım, bütün kanıtlarını ortaya koyacağım. Ama benim bir davetim var. EKİM'in neyi ifade ettiği, *Küçük-Burjuva Popülisti ve Proleter Sosyalizmi*'nden *Değerlendirme ve Kararlar*'a kadar pek çok belgede ortaya konmuştur. Bugün tasfiyeciler tarafından bunların "kuru ve cansız" olarak nitelenmesi yalnızca onların bu metinlere ne kadar yabancı olduklarını ve eğer EKİM'in ideolojik bakışı bu metinlerin kendisinde ifadesini buluyorsa, bu metinlere gerçekte hiç de katılmadıklarını ortaya koyuyor. Dolayısıyla "kuru ve cansız" olan hiçbir şeye sahip çıkılamaz. Ben Ekimciyim demenin hiçbir meşruluğu da yoktur. Bu yöntem öteden beri izleniyor. Lütfen yürekli ve cesaretli davranılsın ve düşünceler açık bir biçimde ortaya konulsun ki, kişisellikten arındırılmış ideolojik boyutlu bir tartışma yürütüle-bilsin. Onun politik sonuçları rahatlıkla ortaya konulabilsin. Şimdi burada yine aynı sıkıntıyı yaşıyoruz. Hep bunun ideolojik arkaplanını özel olarak ortaya çıkartmak çabası içerisine girmek zorundayız, ki bu bile kendi başına bir zorluktur. Bu zorluk lütfen çıkarılmasın, bir.

İkincisi, evet sorun yöntem sorunudur; Cihan yoldaşın başlangıçta çizdiği o çerçeveye katılıyorum. Bu hareket, kendi sorunlarına yaklaşımında, kendisini bugüne getiren yöntemle sadık kaldığı ölçüde ileriye gidebilir. Ama konuşmalarda EKİM'in yönteminin üstünlüğünün vurgulanmasına rağmen, bu yöntemin bir noktada nasıl da boşa çıkartıldığı açıklıkla ortaya kondu. Toplumsal-siyasal ortamından kopartılarak, esas ve tali diye tasnif edilerek (ki TİKKO ve TKP-ML Hareketi kökenli akımların yöntemidir bu), hatta buna başka unsurlar da katılarak, EKİM'i bugüne getiren yöntemle hiçbir biçimde bağdaşmayan bir yöntemle sorunlar ortaya kondu. Bu yöntemsel farklı koyuş bile ne ölçüde bir ideolojik birliğimiz olduğunu ortaya koyuyor.

Şimdi ben tutanaklara geçtiği için kısaca bazı şeyleri eklemek istiyorum. Birincisi, MK'nın konferanstan bu yana iki yıllık süreç içerisinde bir kez toplandığı tutanaklara geçirildi. Bunun koca bir çarpıtma olduğunu söyleyip geçmek istiyorum. Bizim belgelerimizde konferans sonrasında kaç kez toplandığı vardır. Bu herhangi bir sohbette geçen birşey değildir; bu kadar kaba

bir çarpıtma tutanaklara geçtiği için düzeltilmesini gerekli gördüm. İkincisi, biz örgüt ve politika anlayışlarımızı tartışacağız. Bu hareketin sorunu kuşkusuz yalnızca tasfiyeci basıncı ve onun yarattığı olumsuzlukları boşa çıkarmak, bu hareketin içerisinde biriken irini akıtmak sorunu değildir. Bu sorunlarımızın yalnızca bir boyutudur. Ama geline aşamada öncelik kazanan bir boyutudur. EKİM'in kendi sorunları bundan ötedir. Evet, EKİM'in kendi sorunları ancak bugün altıncı yıl başyazısında ifade edilen çerçevede, EKİM'in görev ve sorumluluklarıyla birlikte, Türkiye devriminin sorunları çerçevesi içinde ele alınarak çözülebilecektir. Bu çerçevede EKİM tartışmayacak bir sorunu bırakmayacaktır. Bundan hiçbir yoldaşın kuşkusu olmasın. Bu örgüt içi yaşama ilişkindir, bu politik mücadelenin sorunlarına ilişkindir, bu ideolojik sorunlara ilişkindir, vb. Ama şu da açıktır ki, biz olağan bir konferans yapmıyoruz, dolayısıyla olağan sorunları tartışamayacağız. Gündemimiz bu çerçevede biraz sınırlanıyor. Ama bu bizim özellikle örgüt ve politika sorunları çerçevesinde atlamamız gereken bir sorun olduğu anlamına gelmemelidir, bir.

İkincisi olarak, şunu özel olarak vurgulamak isterim. Yönteminde ve bakış açısında bize yabancılaşanların bizim sorunlarımıza çözüm önerilerini getirebilmeleri mümkün değildir; dolayısıyla önerdikleri gündemin de çözücü olmadığını düşünüyorum. Tümüyle bize yabancı, tümüyle (deyimi hoşgörün) “kapitalist” bir mantıkla, “arz ve talep” dengesini gözetten bir mantıkla, nerede “piyasa” varsa orada “yatırım yapan” bir mantıkla öncelikle örgüt sorunu deyip, aslında bu hareketin yaşadığı kritik sorunların da üzerinden atlanmak isteniyor. Bu konferansın buna imkan tanımaması gerekiyor. Bu hareketin örgüt diye bir sorunu vardır. Bu hareket ideolojik çizgisine uygun bir politika ve örgüt pratiğine kavuşamamanın sıkıntılarını çekiyor. Aslında “piyasa” da buradan bulunabiliyor. Biz sorunlarımızı mutlaka tartışabilmeliyiz. Ama görebildiğim kadarıyla Cihan yoldaşın önerdiği gündem içinde bu sorunların hepsi vardır. Eğer sorun bunların alt başlıklarının izah edilmesiyse, tartışmamızın kapsamı içinde bütün altbaşlıkların da yeterince ortaya çıkabileceğini düşünüyorum.

Bir başka soruna da kısaca değinmek istiyorum. Altıncı yıl başyazısının bu hareketin iradesine konulmuş bir ipotek olduğu söylendi ya da iddia edildi. Bu hareket dört aydır yaşamıyor yoldaşlar, bu 5 yıllık bir harekettir. Bu süreç içerisinde bu hareketi omuzlayan, bunun sürekliliğini temsil eden ve özellikle MYO şahsında herhangi bir aksamaya yolaçmayarak bu süreci sürdürenler vardır. İç tartışma yaşıyoruz dıye (bu bizim gözetmemiz gereken önemli bir kriterdi aslında), bunun bizi felç edecek, bir iç çürümenin ortamını hazırlayacak bir pratiğe dönüşmemesi gerekiyordu. Maalesef EKİM gibi bir harekette, zayıf da olsa, böyle bir eğilimin ve sürecin yaşandığını düşünüyorum. Ama bunun da sorunlarını tartışmak ve yeni dönemde bu tür sorunlarla bu hareketin yeniden aynı zaafa düşmemesinin yolunu bugünden kesmek gerektiğini, bunun da yine bu konferansın tartışması gereken bir sorun olduğunu düşünüyorum. MYO öteden beri çıkıyor. MYO, bu iddia sahibinin bence “grev”de olduğu, hiç de MYO’yla ilgilenmediği dönemde de çıkıyordu. Ama aynı dönemde de sorunları hiçbir biçimde bizim kendi dar sorunlarımız olarak ele almadık. Tartışılan sorunlar, dünya devriminin, Türkiye devriminin ve bu çerçevede EKİM’in sorunlarıydı. Bunlar her zaman da başyazılarda ifadesini buldu. Bugün de başyazıda ifadesini buluyor. Bu hareketin altıncı yılından hareketle süreçleri değerlendirilmiştir. Bu yapılması gereken doğal bir görevdir, bu görev yerine getirilmiştir. Bundan sadece ve sadece onur duyulur. Aslında, altıncı yıl yazısının bizim geçmiş süreçlerimizden (bugüne kadar paylaşıldığı varsayılarak) yapılan alıntılar ve bugünün koşulları gözetilerek onun üzerine oturtulan yorumlara dayanan bir başyazı olmasını da bir zayıflık sayıyorum.

Bir de tartışmanın yöntemi ve insanların aşağılanmasıyla ilişkin bazı şeyler söylendi. Burası bir örgüt platformudur. Kuşkusuz kişisel çekişmelerden kaçınmak gerekiyor, ama burada duygusal ajitasyonlarla ve “yatırım alanı” mantığıyla devrimcilerin söylediği hiçbir şeye sınırlama getirilemez. Hiç bir politik değerlendirmeye bir sınırlama getirilemez. Tasfiyecilikse tasfiyecilik, oportünizmse oportünizm, ikiyüzlülükse ikiyüzlülük...

Bunların hepsi politik nitelemelerdir ve böyle ele alınması gerekiyor. Burada kimse aşağılanmıyor. Ama şunu söyleyeyim. Burada belli anlayışlar ve gelenekler aşağılanacaktır. Türkiye sol hareketindeki o geri, ilkel gelenek ve alışkanlıkları aşağılamasaydık eğer, EKİM bugüne gelmezdi. Ondan kopmasaydı bugüne gelmezdi. Ama onun uçları bugün içimizde boy veriyorsa evet, geçmiş sürecimizin ve geleneğimizin de gösterdiği gibi bunu yine aşağılamak durumundayız. Bu kimsenin kişi olarak, birey olarak aşağılanması değil, bir anlayışın, bir mantığın, bir geleneğin aşağılanmasıdır. Bu sürecin bütün izleri ortadan kaldırılmadıkça da yeni dönemin yeni hareketinin, yeni gelenek ve yeni kültürün yaratılabileceğini kimse hayal etmesin. Evet, ben tekrar bir noktayı belirtmek istiyorum. Devrimci örgüt yaşamıyla ilgili söyleyeceklerim. Özellikle gözlemlene fırsatı bulduğum I. Genel Konferans sonrası için söylüyorum; EKİM’de bugüne kadar devrimci örgüt yaşamıyla bağdaşmayan bir takım eğilimler, alışkanlıklar ve davranışlar bir biçimde yaşamıştır. Bu çerçevede devrimci örgüt yaşamının tartışılması bizim gündemimiz içerisinde. Bu konuda kendi payıma söyleyecek çok şeyimin olduğunu düşünüyorum. Ama şu kayıtlarla. Sorun bireylerden hareketle tartışılacak bir sorun değildir asla.

Bir örnek vererek geçmek istiyorum. Bir devrimci örgüt, EKİM, konferansını yapmıştır. Bir buçuk ay sonra MK’nın bir bölümü tarafından bu konferansın bir yalan olduğu belgelere dökülmüştür ve bu bugün örgüt, yarın devrimci kamuoyu önüne çıkacaktır. Bununla bir devrimci örgüt yaşamının nasıl da felç edildiği son derece açıktır. Bu dönemin sorumluluğunu paylaşmış biri olarak söylüyorum; bu dönemin sorumlulukları açığa çıkartılıp bunların hesabı verilmelidir. Yeni dönemi kucaklayacak bir EKİM, geçmişten kalan o sorunları geleceğe taşımamalıdır. Tam da bu çerçevede Cihan yoldaşın havanın kirletilmesiyle ilgili söylediği, aslında son bir kaç aylık sürecimizi değil, başından itibaren bu hareketin içerisinde varolan, bir biçimde yaşama imkanı bulabilen o eğilimin kökten kazınması ve artık o problemin de bitmesi gerekiyor. Bunu yalnızca muhatap yoldaşlar için söylemiyorum, yaşanan bir deneyden hareketle söylüyorum. Bunun kesin bir

biçimde kazınıp ortadan kaldırılmaması bir çok devrimci insanı sağlıksız bir biçimde etkileyebiliyor ve onların doğruları görmesini engelleyebiliyor. Bu nedenle bunun da kazınıp atılması gerekiyor.

Sonuç itibariyle ben Cihan yoldaşın önerdiği gündem önerisinin izah ettiği mantık çerçevesinde bizim sorunlarımızın tümünü kapsadığını düşünüyorum ve bu gündem maddesinin kabul edilmesini istiyorum.

Cihan: Yoldaşlar, ben gündem önerimi yaptım. Çerçevesini çizdim. Çizdiğim çerçeve içerisinde kullandığım belli ifadelere, kastımı tümüyle aşan -artık burada niyetten sözetmiyorum, bu biraz kavrayışla ilgili göründü bana- çarpık bir anlam yüklemek çabası karşısında bir kaç şey söylemek istiyorum.

Ben bu hareketin sorunları üzerine, her zaman en acımasız giden devrimci oldum. Buradaki belgeler yığını bunun kanıtıdır. Bu hareketin sorunlarını en uç noktada kamuoyu önünde ben ifade ettim. Birilerinin yüreklerine incek kadar... Benim bunları ifade ettiğim dönemde, örneğin 5. yıl başyazısını kastediyorum, EKİM hiç de henüz bunalım aşamasında bir hareket olarak tanımlanmıyordu. Eğer bu örgütün sorunları bir de gelip bunalıma varmışsa, belli ki bu harekette epey bir dağılma yaşanmış kendi içinde. Sorunlar iyice ağırlaşmış, çeşitlenmiş ve yumaklanmış demektir. Benim buna gözlerimi kapatmam akla, mantığa aykırıdır. İki yoldaş konuştular. Nesimi ve Adil. Sorunları dış koşullarla izah etmek ya da dış koşulları tartışarak sorunları gözden kaçırmaktan sözettiler. Hayır, hayır! Bu yoldaşlar benim şu veya bu ifademden bağımsız olarak bana ilişkin, benim perspektiflerime ilişkin düşüncelerini ifade edebilirler. Ama benim sözlerimdeki mantığı anlayamazlar, lütfen yorumlamaya kalkmasınlar.

EKİM I. Genel Konferansı belgelerinde “reçete” vardır dedim ben. Dedim ki, biz marksist bir örgütüz ve bir bunalımın içindeyiz. Bu bunalımı marksist yöntemle tahlil etmeliyiz. Yöntem sorunu EKİM’de çok temel bir sorundu ve bizi ileriye sıçratan temel halka oldu. Benim anlatmak istediğim yalnızca buydu. Biriken ve bizi boğmak aşamasına gelen sorunlarımızı kavramada

Marksizmin yöntemini kullanacak mıyız? Konu, sorunlarımızdır yoldaşlar. En başta da örgüt sorunlarımız. Tasfiyecilik burada bir sonuçtur. 5. yıl başyazısında yalnızca örgütsel sorunlarımızdan sözettim. Ama ekledim, okuyorum:

“Bu son derece ciddi bir durumdur. Yalnızca örgüt yaşamımızı bozmakla, örgütsel pratik faaliyetimizi zaafa uğratmakla kalmamakta, EKİM’in yeni kimliğinin pratikte somutlaşmasını güçleştirdiği ölçüde, bilinç karışıklıklarına neden olmaktadır. İdeolojik çizgimize, politik görüşlerimize yakınlık duyan, ama farkımızı pratik örgütsel pratiğimiz içinde de görmek isteyen dışımızdaki bazı devrimcileri tereddüte düşürdüğü gibi, pratik bir farklılık sergileyememek ölçüsünde, **bizzat içimizde**, proleter sosyalizmi ile küçük burjuva sosyalizmi arasındaki ayrım çizgilerini silikleştirmede ifadesini bulabilecek **bir liberal eğilime de zemin olmak** tehlikesi taşımaktadır.”

Hareket teori-pratik bütünlüğünü kuramazsa, hareket kendi perspektiflerini maddi bir güç haline getiremezse, bu, hareketin yaşadığı ideolojik gelişmeye de bir biçimde yansiyacaktır. Dönüp birileri ya onu bozmaya ya da onu anlamsızlaştırmaya kalkacaklardır. Yani bu zemin üzerinde liberal bir tasfiyecilik boy verecektir deniyor. Ve son bir yıl içerisinde, bu zemin üzerinde liberal bir tasfiyecilik boy verdi. Liberal tasfiyecilik yeni dönemin sorunudur. Yani 6. yıl başyazısına konu {*Solda Tasfiyeciliğin Yeni Dönemi*} olabilmıştır. EKİM zamanında sorununu çözemediği için ağırlaşan sorunlar, ağırlaşan zaafiyet, EKİM’in zaafiyeti, önemle belirtiyorum, EKİM’in kendi sorunlarından kaynaklanan zaafiyeti, EKİM’in en zayıf unsurlarının şahsında tasfiyeci bir kimlik kazanabilmiştir.

Tasfiyecilik bir partinin, bir örgütün bünyesinde daima böyle ortaya çıkar. Dış koşullar içerdeki zaafı harekete geçirir. Dış koşullar kendi kendine birşey yaratmaz. O harekette zaafiyet yoksa, o harekette aksama yoksa, dış koşullar etkisiz de kalabilir. O hareket göğüs de gerebilir dış koşullara. Ama dış koşullar içteki zayıflığı harekete geçirmiştir. Bazı arkadaşlar, bu zayıflığın yalnızca biriktiği alanlara dönüşmüşlerdir. Birikip yoğunlaştığı ve tasfiyeci bir kimlik kazandığı alanlar olmuşlardır. Onların

yeri yalnızca budur. Onlara ve onların fikirlerine karşı tutum, kendi başına asla EKİM'i problemlerden kurtarmayacaktır. Tersine EKİM'in o problemleri var olduğu sürece, bu noktada Nesimi'nin yaptığı vurguya katılıyorum, EKİM o problemlerini çözemediği sürece, EKİM'de yeni tasfiyecilik şu veya bu biçimiyle boy verecektir, doğacaktır. EKİM içten içe bu tahribatı yaşayacaktır. Giderek kendi kimliği bir biçimde erozyona uğrayacak, yitip gidecektir.

Çözemediği sorunlar ve gerçekleştiremediği görevler zemini üzerinde EKİM'de tasfiyecilik boy vermiştir. Tasfiyeciliği tasfiye edersiniz, ama eğer sorunlarınızı çözememişseniz, o sorunlar bir yandan yeni tasfiyeci süreçlerin zemini olur, öte yandan da sizi artık kendi kimliğinizi savunmak gücü ve olanağından da yoksun bırakır. Giderek sizin kimliğinizin kendisi tasfiyeciliğe dönüşür. Perspektifim budur yoldaşlar.

Ama nedir tasfiyecilik? Bu Türkiye sol hareketinde çok ciddi bir tartışmadır. EKİM bu soruna da bilimsel bir yanıt vermek olanağını bulabilmiştir. Tam da popülizmden kopuş süreçleri içerisinde tasfiyeciliği basit örgütsel tutumlara indirgeyenlere bir çok vesileyle demiştir ki (ben aklıma ilk gelen parçayı okumak istiyorum): *"Tasfiyecilik gibi derin toplumsal kökleri ve ideolojik-siyasal içeriği olan bir kavram, akıldan ve bilimsel anlayıştan yoksun olanların elinde, ona buna olur olmaz savrulan basit bir küfre dönüştü. TDKP tabanı tasfiyeciliği pratik olarak yaşadı, acısını duydu. Fakat ideolojik-siyasal muhtevasını henüz anlayamadı..."* {Teori ve Program Sorunları, s.85} Lenin'in tasfiyecilikle ilgili çok veciz bir tanımı vardır: *"Tasfiyecilik, kökü derinlerde olan toplumsal bir olgudur, liberal burjuvazinin karşı-devrimci ruh haliyle, demokratik küçük-burjuvazideki dağılma ve parçalanmayla ayrılmaz biçimde bağlıdır."* {Tasfiyecilik Üzerine, Sol Yayınları, s.68} Eğer ben bir marksistsem ve EKİM'de bir tasfiyeciliğin boy verdiğine inanıyorsam, peki bizim hareketimizde bu tasfiyeciliği besleyen süreçler nelerdi? diye sorabilmeliyim. Kendi iç zaaflarımız Türkiye'deki süreçlerin hangi kendine özgü koşulları içerisinde bir zaafiyet, bir tasfiyeci zaafiyet alanına dönüştü? Eğer bunu böyle tahlil etmezsem, yalnızca

kişilerin niyetiyle ya da geriliği ile izah ederim. Ama biliyorsunuz ki biz zamanında popülizmden koptuğumuz dönemde, tasfiyecilik ne kişilerin kötü niyetiyle ne de insanların geriliğiyle ya da dar kafalılığı ile izah edilebilir, tasfiyecilik kökü derinlerde bir toplumsal-siyasal olgudur, diye döne döne hatırlatmıştık. Dolayısıyla kendi payıma ben Türkiye'nin süreçlerine dikkatle baktığım zaman, içimizdeki tasfiyeciliğin mantığını çok rahat bir biçimde yakalayabiliyorum.

Evet, 6. yıl başyazısı hareketimizin bugüne kadar ki perspektiflerinin dışına bir milim bile kaymadan bunu tahlil etmiştir.

Buraya gelmek istiyorum, 6. yıl başyazısına. Bu yazıda söylenen herşey, özü itibarıyla bugüne kadar EKİM'de söylenen şeylerin bugünden bakılarak sistematik bir tekrarından ibarettir. Bakınız, göreceksiniz. Alıntılar kasıtlı olarak yapılmıştır. Bugün yapılan türden kolay tartışmalara konu edilmesin diye. EKİM bahsi ise çok dikkatli kaleme alınmıştır. Okuyan her yoldaş görmüştür. EKİM'in Türkiye sol hareketindeki bu tasfiyeciliğin etkisi altında kaldığı belirtilmiştir. Ama bu genel bir tespittir. Bununla bırakılmıştır, içini konferans dolduracaktır. Ola ki gerçekten, "aydın oportünizmi" ile bu tasfiyeciliğin temsilcileri bizleriz. Ama bizim sorunlarımız, bizim süreçlerimiz, Türkiye'de sol hareketin yaşadığı bu süreçlerden ayrı değil. EKİM başyazısı bu konuda hiçbir şey söylemiyor. Kimseyi özel olarak itham etmiyor. Herhangi bir eğilimi hedef almıyor. Öncesine, sol harekete ilişkin söylenen herşey, bugüne kadar EKİM'de söylenenlerdir. Yeni bir şey söylenmiyor. Peki bu, bugüne kadar EKİM'de söylenenler, bizim içimizde nasıl yankı bulmuştur? Öyle ya, ola ki gerçekten "aydın oportünizmi" şeklinde yankı bulmuştur.

Öte yandan, EKİM başyazısı asla bir kolaycılığa kaçmamıştır. Bu tasfiyeci baskının EKİM'de yankı bulmasını, EKİM'in kendi sorunlarını çözememesi ile izah etmiştir. EKİM kendi zaafalarını gideremediği için, kendi sorunlarını çözemediği için, kendi görevlerini gerçekleştiremediği için, kendi perspektiflerinde ısrarlı olamadığı için, aslında zamanında teşhis ve teşhir ettiği tasfiyecilik karşısında zayıf kalabilmiştir. Onu görmüştür, onu teşhis etmiştir.

ona karşı bir biçimde direnmiştir. Ama bu direnişin esas alanı, kendi devrimci perspektiflerini gerçekleştirmekten geçerd. Bu devrimci politika ve örgüt pratiğiydi. Bunu yapmaktan geçerd. EKİM bunu yapmakta zaafiyet gösterdiği ölçüde, kendi içinde tasfiyecilik boy vermiştir. Tıpkı 5. yıl başyazısında önceden öngörüldüğü gibi: Hareket sorunlarını çözemezse, EKİM'in yaşadığı ideolojik gelişmeyle, geride kalan küçük burjuva devrimciliği arasındaki ideolojik ayrım çizgileri karartılacaktır; bu liberal bir eğilime zemin olacaktır, denmiştir. Burada bugün bunun yeterli belgesi vardır.

Biz bir takım arkadaşlara kolayından yafta asmak için tasfiyeci demiyoruz. Adil'in hazırladığı ikinci yazı, tasfiyeciliğin çok veciz bir belgesidir. Oradaki birlik sorununa ilişkin perspektif, tasfiyeciliğin çok net bir zeminidir, platformudur. Ama bundan mı ibarettir? Hayır, bu sorunun vardığı yerdir. Özcan'ın önerisi güzeldi, ilk madde. EKİM'in örgütsel gelişme süreçleri diyordu. Benimki daha geneldi. Başkan yoldaş aradaki paralelliği kurarken haklıydı. İsbetli bir paralellik kurdu. Evet, EKİM'in I. Genel Konferansa kadar, kendi iç süreçlerindeki zaafırlara rağmen, başarılı bir gelişme kaydettiğini söylüyoruz. Bugüne kadar da hep söyledik.

Fakat Kasım yoldaşa katılıyorum. Bu geçmiş süreci yeniden ve iyice bir eşelemek gerekiyor. Geçmiş sürecin belgeleri onun için bugün burada örgütün önüne konuyor. Evet, EKİM'de bir önderlik problemi vardır. Geçmiş süreç tahlil edilmeden bu anlaşılmaz. Ama buna rağmen, tekrar ediyorum, şu hala da ortak bir değerlendirmedir: EKİM, I. Genel Konferansına belli bir başarıyla gelmiştir.

Peki ne olmuştur da, I. Genel Konferanstan itibaren bu hareket tökezlemeye başlamıştır? Yoldaşlar, EKİM'in sorunlarını alın, Türkiye'deki süreçlerin seyriyle, mantığıyla birleştirin, marksist yöntemin gücünü göreceksiniz. Herşey o kadar net ortaya çıkacaktır ki. Soldaki bir takım zaafiyet alanlarının EKİM'de nasıl bir izdüşümü yarattığını göreceksiniz. Bu tartışmalar bizde ilk defa yapılmıyor. Bu tartışmalar MK toplantısında da yapıldı. O güne kadar iyi kötü gelişen bir hareket, neden tam da Şubat-Mart '91 dönemecinin, bu EKİM I. Genel Konferansı oluyor.

ardından tıkanı? Ama bakıyorsunuz, o günün Türkiye'sinde de ciddi sorunlar ve tıkanıklıklar var. Bakıyorsunuz, bu sorunlar ve tıkanıklıkların sol hareket üzerindeki ideolojik-politik yankıları var. Bakıyorsunuz, bu ideolojik-politik yankıların EKİM'de bir izdüşümü var.

İşte bu, tasfiyeciliğe ilişkin marksist tahlildir. Ben bunu anlatmaya çalıştım yoldaşlar. Bir takım insanlara tasfiyecilik yaftası asarak bir yere gidemeyeceğimizi, kendi bunalımımızı izah edemeyeceğimizi anlatmaya çalıştım. Bunu onun bunun iyi ya da kötü niyetiyle izah edemeyeceğimizi anlatmaya çalıştım. Bunu kendi koşulları içerisinde ve kendi zaaflarımızın zemini üzerinde kavramaya çalışalım, dedim. Biz marksist-leninistleriz, bunalımımızı marksist-leninist bir tarzda izah edelim, dedim. EKİM'in sorunlarının üzerini örtmek benim sorunum değil. Tersine, EKİM'in sorunları ve zaafı derinlemesine kazanmalıdır, açığa çıkarılmalıdır artık. Zira EKİM bugün kendini hala da savunabiliyor ama, bu sorunları çözemezse savunma gücünü kaybedecektir. Ben bundan da hiçbir kuşku duymuyorum. Bir hareket sorunların ve zaafının yarattığı tahribatı uzun süreli kaldıramaz. Bu hareket şimdiden bir takım ciddi tartışmalara konu edilmiştir kendi nezdinde. Eğer bu sorunları çözemezse, bu tartışma artık EKİM'in bir biçimde yozlaşması sürecine dönüşecektir. Sorununu çözemezse, EKİM'i böyle bir akibet bekliyor.

Bu çerçevede ben Kasım yoldaşın söylediklerine gelmek istiyorum. Geçenlerde bir vesileyle iki yoldaşa da önemle hatırlattım. Konferansta tasfiyeciliğin tartışılması, bu hareketin sorunlarının enine boyuna tartışılması zemini üzerinde yapılmalıdır; biz kendimizde aksayanı tartışmadan tasfiyeciliği anlayamayız, dedim. Bu bende yeni bir perspektif değil. Dolayısıyla ben yoldaşın tedirgince ifade ettiği bir takım açıklamaları, bu hareketin nasıl çarpık bir ruh haline itildiğinin bir kanıtı sayıyorum yalnızca. Yoldaş diyor ki, benim bu hareketteki örgütsel aksaklıklara, ilkesel veya kurallara ilişkin aksaklıklara, önderlik aksaklıklarına ilişkin eleştirilerim var. Eğer bunları ifade edersem, beni başkalarının platformuyla mı karıştıracaksınız? Demek ki gerçekten

örgütte bu çarpık platform, bu çarpık ruh hali bir biçimde oluşmuş bulunuyor.

Ben yoldaşı ve tüm yoldaşları davet ediyorum. EKİM'in sorunları bütün kapsamıyla burada tartışılmalıdır. Tasfiyeciliği kavrama sürecinden başka bir şey olmayacaktır bu. Tasfiyecilik ancak bu zemin üzerinden kavranabilecektir. Kendimizde aksayanı kavrayamazsak, bizdeki aksaklığın sistemli bir ifade kazanmasını da anlayamayız. Bizde kökü olan bir şey, içimizden birilerinde bir sisteme, bir eğilime dönüşmüştür. Tasfiyeciliği böyle kavrayamayan marksist değildir benim nezdimde. Dolayısıyla da yoldaşın sıkıntı duyarak böyle bir istemi, bir rahatlık talebini dile getirmesi gerçekten anlamsızdır. Evet, burada EKİM'in sorunları tartışılmalıdır. Ben konuşmamda buna yetcrince açık bir biçimde işaret ettim, önemle belirttim bunu. Bu harekette insanların hataya sürüklenmesinin gerisinde de EKİM'de ve önderlikte aksayan sorunların bulunduğunu söyledim. Bunu 5. yıl başyazısından beri de kamuoyu önünde döne döne tekrarlıyorum. EKİM'de aksayan önderliktir. EKİM'in örgüt problemi, doğrudan önderlik problemi ile bağlantılıdır.

Bugün o kadar tuhaf bir ikilem yaratılıyor ki, güya bazı yoldaşlar sorunlarımızın örgütsel olduğunu iddia ediyorlar. Biz ise, hayır sorunlarımız yalnızca ideolojik gelişme yetersizliklerinden kaynaklanıyor, diyormuşuz. Bu çok kolay ve çok çarpık bir ikilemdir. Bunu bir kılıç darbesiyle çözmek hiç de zor değildir. Belgeler önümüzdedir. Buradaki 4 Mayıs 1991 tarihli mektubumdur. Mektup derlemesindeki ilk mektuptur. Bu mektupta bu hareket örgüt problemini çözemezse, inandırıcılığını kaybedecektir, denmiştir. Demin Mart '91 tarihli MK toplantı tutanaklarını aradım, fakat bulamadım. O tutanakları bu ara yeniden okumadığım için bir kesinlik içinde iddia etmek istemiyorum. Ama benim orada da döne döne anlattığım şey bu oldu. Aslında benim I. Genel Konferansta döne döne anlatmaya çalıştığım da bu oldu. EKİM'in aciliyet kazanmış somut görevleriyle, EKİM'in belli bir genel perspektif içerisinde orta vadedeki genel sorunlarını, bu ikisini doğru bir biçimde bağdaştırabilecek bir bakışaçısıydı bu. Benim ideolojik atılım

ihtiyacına yaptığım vurgu, hiçbir biçimde örgütsel ve politik gelişme ihtiyacını gölgeleyen değil, tersine onu anlamlandıran bir vurguydu.

Bunu yoldaşın tekine {Adil} orada da anlattım. Sen EKİM'in kavramlarıyla düşünemiyorsun, dedim. Bu bir. İkincisi, konferansın döne döne tartıştığı, EKİM'de örgüt adımızın son derece güncel, somut, acil bir sorun olduğu idi. Bu böyle olduğu içindir ki, ben de konferansın bu bilincini taşımaya devam ettiğim içindir ki, 4 Mayıs '91 tarihli mektubumdan itibaren, ideolojik atılım çerçevesindeki bir gelişme süreci ile bir yere gidemeyeceğimizi anlatmaya çalıştım hep. Burada vardır, vaktinizi almak istemiyorum. Ama bana bir hafta sonra 10 Mayıs '91 tarihli mektupla yanıt verilmiştir. Yanıtların altını burada çizmiş bulunuyorum. Hayır, eğer ideolojik atılım sorununu çözemsek, biz hiçbir yere gidemeyiz, denmiştir. Okuyorum:

“Devrimci hareketin içindeki sosyalist potansiyeli gerçek anlamda hareketlendirecek ve ifadelendirecek tek şey, sözünü ettiğimiz yeni bir ideolojik atılımdır. Bu atılımın alanı ise bellidir. Tarihsel sorunlar. Devrimci hareketin kendisi bunu yapmaya müsait değil.” Ve, biz bunu yapalım ki hem örgüt sorunlarımızı çözelim, hem devrimci hareketi toparlayalım, onlardan güç kazanalım, denmiştir. Bu benim 4 Mayıs tarihli mektubumdaki perspektife karşı, MK'nın üçte iki çoğunluğunun 10 Mayıs 1991 tarihli mektupta ortaya koyduğu karşı perspektiftir. Alana da dikkatinizi çekerim. Tarihsel sorunlar! Burada bitmemiştir. Zincir burada, bu karşılıklı çatışma süreci burada bitmemiştir. Mesut yoldaş oturmuş bu mektuba cevap yazmıştır. Bu mektubun son bölümünden okunabilir. Demmiştir ki; yoldaşlar biz devrimci hareketteki birikmiş potansiyeli, elbette, genel planda bir ideolojik mücadeleyle kazanabiliriz. Ama güncel planda, eğer biz devrimci politika ve örgüt pratiğinde gerekli ilerlemeleri sağlayamazsak, zaafiyet içerisindeki devrimcilere güven veremeyiz. Onlar için toplanma merkezi haline gelemeyiz.

Bizi ideolojik atılım alanına kilitlemeye çalışanlara başka uyarılar da yapılmıştır. Olay burada da bitmemiştir. Bir ay sonra, 15 Haziran 1991 tarihli mektubumda konuya yeniden

değnilmiştir. Döne döne ideolojik atılım diyorsunuz, denmiştir, evet orta vadede hareketimizin gelişmesi, kaderi buna bağlıdır; ama kısa vadede örgütümüzün ilerleyip ilerleyememesi, örgütsel sorunlara müdahale gücü ve iradesi ortaya koyup koyamamasına bağlıdır. Eğer bunu yapamazsak, denmiştir, ideolojik atılımın gücüyle kazandığımız güç ve olanakları, örgütsel beceriksizlik nedeniyle kaybedeceğiz. Ve yaşanan da bu olmuştur. Bu bir kehanettir. Yaşanmıştır ve gerçekleşmiştir. Olay burada da bitmemiştir. Ben Türkiye'ye gelmiş örgütü dolaşmış, örgütün içinde bulunduğu durumu, vehameti görmüşümdür. Bundan büyük bir ürküntü ve acı duymuşumdur. Dönüp 5. yıl başyazısı olarak yazılması gerekenin bu olduğunu söylemişimdir. Bu sorun kamuoyuna açık bir biçimde örgütün önüne konmalıdır, demişimdir. Bu örgüt acilen bir örgütsel müdahale ihtiyacı içerisindedir, demişimdir. 5. yıl başyazısı yazılmıştır. Bu hareketin kadrolarında büyük bir heyecana yolaçmıştır. Bu hareketin kadroları nihayet gerekli müdahale yapılıyor coşkusu içerisine girmişlerdir. Fakat örgüt kadrolarının sahip çıktığı bu perspektif, bu heyecan, örgütün MK çoğunluğu tarafından boşa çıkarılmıştır, maalesef.

Evet yoldaşlar, sorunlarımızın esası örgütseldir. İyi ama kim kime anlatıyor bunu? Bunu kim kime anlatıyor sahi? Bu belgeler yığını buradayken, tasfiyecilik, örgütü tasfiye edip örgüt kadrolarını örgüt sorunları karşısında artık isyan eder hale getirdikten sonra dönüp örgüt sorunu önemlidir dediğinde mi, örgüt sorunu kavranmış oluyor gerçekten? Peki ama bu belgeler neye tanıklık ediyor?

Sorunlarımız örgütsel niteliktedir yoldaşlar. Örgüt sorununu çözemediğimiz için, sorun dönüp içimizde ideolojik perspektiflerimizde bir tartışmaya, bir liberal dağılmaya yolaçabildi. Şimdi iki sorunla karşı karşıyayız. Temelde örgütsel sorunlarımızla ve o zemin üzerinde boy veren tasfiyecilikle. Dün sorunumuz tekti. Şimdi ikiye çıktı. Bu örgüt konferansı, bu iki sorunu birarada çözmek zorundadır. Çözemezse EKİM hiçbir yere gidemez.

Tüzük sorunu, Kasım yoldaş belirtti: "hukuk sorunu". Evet

yoldaşlar, bu örgütün hukuku aslında sayısız defa sorumsuzca çiğnendi. Fakat bizzat çiğneyenler bugün hukuk tartışması yapıyorlar. Bir arkadaşın {Adil} yazısında bunu gördüğüm zaman utanç duydum. MK'da tartışılmış bir meseledir. Yapılan hukuk tartışmasının çerçevesi konmuştur. Ama ilgili arkadaş almıştır, yazısında bunu hukukla siyasetin karşı karşıya getirilmesi ve hukukun hiçe sayılması ikilemi içerisinde ifade edebilmiştir. Bu aynı şeyi MK toplantısında da yapmıştı ve önemle uyarılmış, yoldaş yapma böyle bir şey, denmişti.

Hukuk tartışması nedir yoldaşlar? Sorun şudur: Bir örgütün en üst organı onun konferansı ya da kongresidir. Onun seçtiği MK, o konferansın çizdiği çerçeveyi boşa çıkarırsa, kendi hukukunu tartışmalı hale getirmez mi? MK kendi hukuku adına bir konferansın hukukunu boşa çıkarma hakkına sahip midir? Evet yoldaşlar tüzük, güzel! Ama ne olacaktır onun en temel maddesi, biliyor musunuz? Bir hareketin genel çizgisi ve taktikleri, bir döneme ilişkin temel görevleri, onun konferans ya da kongrelerinde saptanır, denecektir o tüzükte. Devamla, kongre ya da konferansta seçilmiş MK, iki kongre ya da iki konferans arası dönemde, bu temel üzerinde, altını çiziyorum, **kongre ya da konferansın ortaya koyduğu bu ideolojik ve ilkesel temel üzerinde**, bu çerçevede örgütü yönetmek, ona önderlik etmek görev ve sorumluluğu ile yüzyüzedir, denecektir. Yani MK'nın hukuku, örgütün konferansı ya da kongresi çerçevesinde oluşur.

Peki yoldaşlar bu 10 Mayıs 1991 tarihli mektubu alınız. Yaptığımız konferansın karşısına koyunuz. Bu MK'nın yarattığı hukuk tartışmasının gerçek anlamını göreceksiniz. Buna çok kapsamlı bir cevap vermiş bulunuyorum. 24 Haziran 1991 tarihli mektubum buradadır, o ünlü mektubum. İlk defa bu konferansa sunulmuştur, bu mektup. O mektup tüzüğün hazırlanmasında, bu örgütün deneyimlerinden yararlanma konusunda bize müthiş bir kaynak vazifesi görecektir. buna inanıyorum. Evet, orada leninist normlar, o çerçevede hukuk savunuluyor. MK'nin bazı üyelerinin aklına yatmıyor diye bir örgütün iradesinin öyle kolayından boşa çıkarılamayacağını anlatıyor. Bu hareketin konferansını „yalan“a çevirenlerin bu hareketi yönetmeye hakları

olmadığı, buna rağmen, yönetmeye kalkmaları durumunda bunun bir yüzüzlük olduğu anlatılmaya çalışılıyor. O mektupta müthiş bir hukuk dersi vardır. O mektupta hazırlayacağımız tüzüğe geniş bir zemin vardır. O mektupta deneyimler vardır. Yalnız o mektubu değil yoldaşlar, dönün, Cihan yoldaşı bu açıdan çok tartışan bir başka eski yoldaşa '88 Ağustosunda verilmiş yanıtı okuyun. O arkadaş bu örgütü keyfi bir tarzda yönetiyordu. Ben ve Azad o arkadaşta: Yoldaş ama senin oyun birdi. Biz iki kişi farklı düşünüyorduk. Sen nasıl oluyor da bizim irademizi boşa çıkartabiliyorsun, diyebiliyordu. Bir örgütte işler böyle mi olur?

Bu konuda vaktinizi almak istemiyorum yoldaşlar. Hem 24 Haziran 1991 tarihli mektubum, hem de MK tutanaklarının 6. bölümünde verdiğim yanıtlar bu konuda yeterince açık ve kapsamlıdır. Bu örgütte en az yetkili olan, en az hukuksal yetki kullanabilen bir devrimciyim ben. O orada bütün kapsamıyla anlatılmıştır. Ama orada bir bürokrat tanımı vardır. Onu anlamınızı öneriyorum. Oradaki o „bürokrat“ tanımı çok dikkate değerdir. Önderlik düzeyinde bürokrasi, ideolojik ve siyasal sorumluluklarını bir yana bırakarak ve örgüt yetkisinin arkasına sığınarak iş yapmak davranışıdır. İşte bu tipik bürokrasidir. Bunu yapan tipik bürokrattır. Halbuki MK bir önderlik düzeyidir yoldaşlar. Önderlik kendini ideolojik siyasal kapasiteyle ortaya koyar. Hukuk bunu kolaylaştıran araç ve olanaklardır. Lenin'de önderlik tanımı çok vecizdir; önderler der, gücünü teorik birikimden, ideolojik kuvvetten, siyasal tecrübeden, manevi otoriteden alırlar. Bunu gösterebilen bir önderlik zaten geniş yetkilerle de donatılır devrimci bir örgüt tarafından. Ve o yetkiler sağlıklı bir tarzda kullanılır.

EKİM önderliğinde başından itibaren sorun budur yoldaşlar. Bu konferansa önerdiğim gündem maddeleri içinde vardır. EKİM'de önderlik problemi benim için, bu konferansın temel gündem maddelerinden biridir. Ben bunu daha başından ifade ettim. Salt EKİM'de önderlik problemi de değildir bu. EKİM'de önderlik probleminin temel halkası, önderlik düzeyinde ideolojik-siyasal kapasite ortaya koyamayanların, keyfilik alanına kaçışından ibarettir... Okan meselesinin gerisinde yatan budur. Konferansta

yenilgiye uğratanlar, konferans sonrasındaki MK toplantısında yenilgiye uğratanlar, dönmüşlerdir, 10 Mayıs '91 tarihli mektupta yeniden bu hareketi belli tuzaklar içerisinde çekmeye çalışmışlardır. Evet, en başta Hüseyin yoldaşı eleştiriyorum. Bunların farklı fikirlerine tahammül mü edilmemiştir? Adil yazdığı yazıda bunu bana söylüyor. Ama benim burada MK'ya yazılmış mektupların var. Örneğin 4 Mayıs tarihli mektubum. Orada, iki ayda fikir değiştirmek bir tutarsızlık olsa bile herkesin hakkıdır; ama MK üyelerimizi bu farklı fikirlerini bir an önce MYO'da, örgüt ve kamuoyu önünde ortaya koymak görev ve sorumluluğu beklemektedir; bu bir yanıla bir zenginliktir, öte yanıla bu örgütteki iç mücadele için iyi bir olanaktır, denmiştir. Bunu diyen bir yoldaş mı bu örgütte farklı fikirlere tahammül etmiyor. "Kekeme"liğe ilişkin düşüncelerimi 24 Haziran '91 tarihli mektubumda ortaya koymuşum. Bu konuda da sözü uzatmak istemiyorum. Ama 4 Mayıs '91 tarihli mektup buradadır. Yoldaşlar, hangi yoldaş fikirlerini yazdı da (ama birlik sorunu, ama legalizm cereyanı alanında gösterdiği zaafiyet, ama bir başka bir sorun), hangi yoldaş görüşlerini oraya koydu da yayımlanmamazlık edildi. *İşçi Hareketi ve Devrimci Hareket'e* ilişkin olarak bunun yapıldığı Nesimi'nin yazısında iddia ediliyor. Fakat belgeler buradadır. {Cihan'dan Adil'e 15 Haziran 1991 tarihli mektup.} Belgesi okunduğu zaman kimin ne hale geleceğini beraber göreceğiz.

Hukuk tartışması bu örgütte önemlidir. Tüzük tartışması önemlidir. Tüzük, ideolojik-politik bir muhtevanın belli kurallar sistematığı içerisinde ifade edilmiştir. Lenin'de çok veciz tanımlar vardır bu konuda. EKİM'de bugüne kadar belli ilkeler ve değerler için uzlaşmaz bir mücadele yürütülmüştür. Bu mücadele, tam da EKİM'in hukukunun oluşması mücadelesidir. Daha önce de örnekledim. Bazı yoldaşlar net bir biçimde, tok bir biçimde, bu bizim hakkımızdır, diye konuşabiliyorlar. Demek ki bu EKİM'de artık bir biçimde kazanılmış bir haktır. Tüzüğümüzde örnek bir biçimde ifade kazanacaktır. Eğer bu içeriği kazandıramazsanız örgüte, tüzük bir kağıt parçası haline gelir. Oraya her türlü kural yazılır. Dikkat ediniz, geleneksel partilerin tümü-

nün de mükkemmel tüzükleri vardır. Ama bunun hiçbir içeriği ve örgüt yaşamında hiç bir geçerliliği de yoktur.

Bir başka noktayı belirtmek istiyorum. Adil bir konuşma yaptı. Konuşmasında ifade ettiği belli noktalar son derece önemlidir. Bir; EKİM'in pratiği onun ideolojik bakış açısını sorgulamayı gerektirir (teorik-pratik bütünlüğü içerisinde ifade etti); pratiği aksıyorsa teorisine dönüp bakmak gerekiyor, dendi. İki; EKİM, Marksizmin temelleri üzerinde duruyor mu? Konferans, buna yanıt vermelidir, diye soruldu. EKİM'e bu soru soruluyor yoldaşlar. Bu hareketin bir üyesi ve bir MK üyesi, EKİM'e bu soruyu soruyor.

Üç; altmış-yetmiş yıllık bir geçmiş süreç içerisinde, politika ve iktidar perspektifi içerisinde örgüt sorunuyla bağı kuruldu. Politika ve örgüt pratiği perspektifi içerisinde, sol hareketin yaşadığı dağılma EKİM'de nasıl yankılanmaktadır? Soru böyle sorulduğu zaman, işte tam da bu noktada, TKP-ML Hareketi gibi devrimci bir örgütten, gevşek bir yurtdışı mülteci çevresi yaratanlar ile, TDKP gibi dağılmış bir örgütten EKİM gibi (bugünkü tasfiyecilerin bile hala Türkiye'deki en ileri örgüt deme durumunda kaldıkları) bir örgütü çıkarmak başarısı gösterenler arasındaki derin farklılık ve bu farklılığın kökleri üzerine, burada meşru ve kapsamlı bir tartışma alanı oluşacaktır.

Bu konuda Adil'den öğrenebileceğimiz tırnak ucu kadar bir şey yoktur. Örgüt sorununa bakış sözkonusu olduğu zaman Adil'in söyledikleri, bu hareketin önderlik kadroları içerisinde her zaman gülümsemeyle karşılanmıştır. Bunu da artık belirtmek zorundayım. Kendisi bu konuda örgüt sorununa ilişkin olarak en son konuşacak yoldaşlardan biridir. Çünkü son iki yıl içerisinde EKİM'i legalist tasfiyeci cereyanının içine hep çekmeye çalışmıştır. Örgüt sorunu bu kadar önemlidir de, örgütle ilgilenen MK üyeleri bu örgütü yaratmada müthiş bir araç olan ve tasfiyeciliğin en uğultulu döneminde tercih edilen illegal MYO'yu neden kullanamamışlardır? Neden bugünkü tirajı, 5 yıl önceki tirajıyla, yani EKİM bir avuç insandan ibaretken ulaştığı tirajla aşağı yukarı aynı düzeyle kalabiliyor? Çünkü bu arkadaşlar için bunun fazla bir değeri yok. Onlara bir an önce legal bir siyasal organ

lazım. Onlara bir an önce tersanelerde, bütün işçi mahallelerinde dernekler lazım. Onlara bir an önce HEP içerisinde mevzilenmek lazım. Onlara bir an önce devrimci hareketle ayırım çizgilerini ortadan kaldırarak liberal bir birlik perspektifi içerisinde gevşemek lazım. Dün gevşek bir yurtdışı grubu yaratanlara, bugün gevşek bir yurtiçi EKİM'i lazım.

Böylelerinden örgüt konusunda öğrenebileceğimiz hiçbir şey yoktur. Böylelerinin pratiği de ortadadır. Bu tam bir tasfiyeci pratiktir. Kendi bölgelerinde taş üstünde taş kalmamıştır. Buradaki delege topluluğunu alınız somut olarak kağıdın üzerine yazınız. Adana delegesi yoldaş ve yurtdışı delegesi yoldaşları çıkarınız. Gerisi hep İstanbul kadrolarıdır. Gerisi aslında hep İstanbul'un temsil edilmesidir. Çünkü tasfiyeci perspektifler, örgütte de tasfiyeci bir dağılmaya yolaçmıştır. Belli bölgeler tasfiye olmuştur. Evet, bu kadar.

Bu örgütte, örgüt sorunları iki yoldaş tarafından yazılmıştır. Biri Cihan yoldaştır, öteki S.Engin yani Nesimi yoldaştır. Ama altını çizmek istiyorum. Artık bunu da ifade etmek istiyorum. Nesimi yoldaşın örgüt sorunu üzerine yazdığı her yazı benim evimde yazılmıştır. Yoldaşı çok özel bir tarzda bu konuda teşvik etmişimdir. Çünkü örgüt sorununun taşıdığı hayati önemin bilincindeydim. O yoldaş emeğini kullanmıştır, o yazıları yazmıştır. Hareketimize çok anlamlı bir katkı da olmuştur. Bu MK'yla en gerilimli dönemde *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin* yazısının girişinde bunu belirtmeyi de bir vicdan borcu bildim. Ama örneğin Adil yoldaş ne yapmıştır? Adil yoldaş örgüt sorununun bizim için en güncel ve pratik olduğu bir dönemde Türkiye'ye gelmiştir de önüne çektiği sorun, Arnavutluk olmuştur. Arnavutluk sorunu üzerine hala kimsenin görmediği yazıyı yazmıştır. Oturmuştur, arkadan *Devrimci Hareket ve İşçi Hareketi*'ni yazmıştır da, Doğu Avrupa'daki çöküşün devrimci hareket içindeki yapay ayrılıkları nasıl da ortadan kaldırdığı, bir birlik olanağınının nasıl da oluştuğu üzerine yazılar yazmak gereği duymuştur. Demek oluyor ki bu hareketten ideolojik kopuş platformunu kaleme almıştır. Bunu ilk defa söyleyemiyorum yoldaşlar. Anında yazmışım, belgesi şimdi önünüzdedir. {15

Haziran 1991 tarihli mektup). Yeni bir şey söylemiyorum. EKİM'de örgüt sorununun en acil olduğu, bu örgütü en bunalttığı bir dönemde, EKİM MK, X ile birlik sorunu ile ilgilenmiştir de, Cihan ve Mesut yoldaşlar üç bin kilometre öteden hep örgüt sorunuyla ilgilenmişlerdir. Hep bu hareketin politik perspektifleri, bu çerçevede pratik görevleriyle ilgilenmişlerdir. Bu pratik, bu tutum bu derece açık iken, bütün bu açıklığa rağmen, burada tasfiyecilik kalkıp, örgüt problemini kendi tekeline alacaktır! Bizim gibi devrimciler buradayken, bu belgeler de ortada duruyorken, birileri bunu başaracaktır!

Siyasal gelişmeler, sol hareket ve EKİM

Nadir (Divan başkanı): Yoldaşlar şimdi gündeme geçiyoruz. Gündemin birincisi maddesini demin Cihan yoldaş şöyle tanımladı: EKİM I. Genel Konferans sonrası dönem üzerine genel değerlendirme. Konferans üzerine bir değerlendirme değil, sonrası dönem üzerine bir genel değerlendirme: **Siyasal gelişmeler, sol hareket ve bu süreç içerisinde EKİM.** Bu genel çerçeveyi demin yoldaş tanımladı. Yani bizim daha önden ifade ettiğimiz, dünyada ve Türkiye’de siyasi gelişmeler, sol hareketteki ve EKİM’deki gelişmeler diye formüle ettiğimiz maddenin, daha özgün ve sorunlarımız açısından daha çözücü bir gündem maddesi olarak ifade edilmesidir.

şimdi bu çerçevede gündemi tartışmaya açıyoruz.

Metin: Yoldaşlar, özellikle Cihan yoldaşın formüle ettiği biçimiyle gündemin birinci maddesi önemli ve hayli kapsamlı. Aslında bu konuda ilk konuşmayı yapmak istemezdim. Daha

çok etraflı değerlendirmeleri dinlemek isterdim. Ama bir sessizlik ortamı oldu, ilk konuşma yapmak da bana düştü. Bu nedenle istediğim gibi bir değerlendirme yapamayabilirim, ama düşüncelerimi kısaca belirtmek istiyorum.

En önem verdiğim mesele burada yöntem sorunu. Cihan yoldaşın koyduğu şekliyle yöntem sorunu. Her meselede böyle zaten. EKİM'in üstünlüğü de yakaladığı bu yöntem meselesindedir. Yöntemi doğru bir tarzda kullanmasıdır. Hiçbir sorun, en küçük bir pratik-siyasal ya da örgütsel sorun, ya da bir devrimcinin kişisel bunalımı, asla tekil bir sorun değildir. Yani kendi içinde bir sorun değildir. Çok yönlü problemlerle içiçe karmaşık diyalektik bir sorundur siyasal sorunlar, örgütsel sorunlar ya da tek tek devrimcilerin içine düştükleri zorluklar, bunalımlar. Marksistler her zaman bu doğru yöntemi kullanmışlar. Çelişkileri öncelikle bir bütün olarak tahlil etmişler. Avuçlarının içine almışlar dünyayı. Neler oluyor bu gökkubbenin altında? Çelişkileri nedir? Muhtemel gelişmeler nedir? Nereye gidiyor? Bu noktada marksistlere düşen görev, yani istedik değişikliklerin yapılması için bize düşen görev nedir, diye sormuşlar, görevleri saptamışlar ve işe koyulmuşlar o görevler doğrultusunda. Yani politik mücadeleye girmişler. Buna uygun örgüt yaratmışlar. Bir pratik faaliyet içine girmişler.

Bu marksist yöntemi kullanarak, onun ışığında, o yöntemi temel alarak çıkmıştır EKİM. Tam da 12 Eylül döneminin karmaşık bunalımlı sorunlarının içinden çıkmıştır. Zaten hep böyle olur. Bunalım dönemleri, çelişkileri net bir şekilde yakalamak için bir laboratuvar durumundadır. Görmek için açığa çıkarıyor bir takım sıkıntıları, zorlukları. Çözüm olanaklarını ortaya koyuyor. Ama çözüm yolları tek değil elbetteki. Herkes, her sınıf kendine göre, kendi sınıf konumuna göre farklı çözüm yolları, farklı çözüm önerileri ortaya koyuyor, belli bir bunalım döneminde. Bu da başlı başına bir ayrışmayı, bir saflaşmayı yeniden saflaşmayı doğuruyor. Böyle bir ayrışma, saflaşma döneminden çıktı EKİM. 1986-87 yıllarında sadece bizim içinden çıktığımız TDKP ve ona benzer örgütlerde değil, sol hareketin bütününde bir ayrışma ve yeniden saflaşma süreci yaşanıyordu.

Temel karakteristikleri şöyleydi: Bir tarafta reformizme, liberalizme gidenler vardı. Bir tarafta, mevcut küçük-burjuva devrimciliği, küçük-burjuva sosyalizmi konumunda ısrar edenler vardı. Bir de geçmişini ileriye doğru aşmak ve proleter sosyalist bir perspektifle yoluna devam etmek doğrultusunda bir ayrışma yaşandı. Biz elbetteki doğal olarak bu üçüncüsünün temsilcisiydik.

Zor bir dönemden ve yoğun bir çalışmadan sonra, karmaşık sıkıntılı bir çalışma döneminden sonra. EKİM, I. Genel Konferansını gerçekleştirmeyi başardı. I. Genel Konferansa kadar olan süreci, sadece sıkıntılı ve zor dönem olarak değerlendirebiliyorum. Ama şimdi konferansı, şimdi konferans dönemini değerlendirirken, o ilk döneme, konferansa kadarki döneme bazı atıflarda bulunmak istiyorum. Çünkü benzer özellikleri var bunalımların. Sadece bu dönemde yaşanmamıştır. Özellikle MK düzeyindeki bunalım sadece şimdi yaşanmadı EKİM'de. Daha önce de yaşandı. Aynı biçimde değil, ama benzer özellikleri var.

EKİM konferansı dünya konjonktüründe çok önemli bir dönemeçte yapıldı. Bu ciddi bir rastlantıdır aslında, fakat önemlidir. Önemli bir rastlantıdır. Bizim açımızdan bir takım avantajları da taşıyor elbetteki. O çelişkiler yumağından oluşan karmaşık sürecin içinde, bir marksist örgüt bir konferans toplayabiliyor. Ve o dönemi, o dönemin çelişkilerini toplam olarak değerlendirebiliyor. Uluslararası boyutta ve Türkiye'de, Türkiye sol hareketi içinde. Ve bundan sonra da, kendine düşen görevleri bir bütün olarak saptayabiliyor. Tam da bu karmaşıklıklar ve çelişkiler yumağının içinde.

Ben I. Genel Konferansımızı, özellikle kendi gerçeğimiz olan Türkiye devrimci hareketi açısından değerlendiriyorum. Benzeri görülmemiş derecede kapsamlı bir konferans olduğunu, hiç de birilerinin birilerine "seminer" verdiği bir konferans olmadığını, tam tersine, bir ilgi, bir fikir yoğunlaşması şeklinde geliştiğini, vurgulamak isterim. Ebetteki bütün konferans delegelerinin aynı düzeyde, aynı biçimde, aynı yoğunlukta kendilerini ortaya koymaları beklenemezdi. Eşitsiz gelişme yasasının da temel bir özelliği olarak, bir takım yoldaşlar elbetteki

meselelere daha hakim olarak, onları daha kapsamlı, daha detaylı ortaya koyabildiler. Öğretici ve yolgösterici olabildiler. Ama onda bile bu örgütün devrimci dinamikleri, ham halde de olsa, çok gelişmiş düzeyde çok sistemli olmasa bile, tek tek tüm delegelerin ortaya koyduğu düşünceler, o en ileri düzeydeki yoldaşların meselelere hakim olmasını olumlu bir biçimde desteklemiştir. Yani bunlar arasında bir ilgi, bir organik bütünlük vardır. O süreçte çok ciddi çelişkiler yoktu konferans delegeleri açısından. Söylenenlerde genel hatları itibariyle bir birlik ve bir paralellik vardı. Ama bugünden bakarak derinlemesine incelendiğinde, gerçekten örtülü kalan ve sonradan açığa çıkan çelişkilerin de aslında o konferansın içinde saklı olduğu, konferans tutanaklarının içinde saklı olduğu da bir gerçek. Bugünden bakıldığında daha iyi görülebilen bir gerçek bu.

Evet, tam da Körfez krizi gibi bir dönemde, EKİM I. Genel Konferansı yapıldı. Bir taraftan savaş haberleri dinliyorduk, aralarda. ABD emperyalizmi artık görüldüğü kadarıyla da temel problemi olan diğer bir süper gücün etkisini kırmıştır. Dünyada kendi egemenliğini ilan etmiştir ve bu ilan edişin ilk örneğini de, Ortadoğu'ya direkt olarak asker çıkartarak, oraya bir kazık çakarak göstermiştir.

Bu önemli bir dönemeçtir dünya konjonktüründe. Onun bir sürü çelişkiyle kendi içinde çözümlenmiştir. Çözme olanakları, yeni çelişkiler doğurmakla birlikte, bilinen eski klasik çelişkileri de çözümlenmiştir bir biçimde. Örneğin Sovyetler Birliği'yle ilgili sosyalist görünüm ve o doğrultudaki beklentiler, artık tamamen ortadan kalkmıştır. Dünyadaki tüm çelişkilerin, tüm pisliklerin, o süreçten sonra kapitalizmin hanesine açık ve net bir biçimde yazılması olanağı vermiştir.

Ortadoğu'daki bu ABD çıkartmasında aktif bir rol oynamıştır Türk burjuvazisi. Savaşta jandarmalık rolü üstlenmiştir. Ülke toprakları emperyalistlerin silahlarına, askeri saldırılarına açık hale getirilmiştir. Rahat bir şekilde kullanmıştır. Buna karşı çok ciddi muhalefet olmamıştır ülkede. Orada bir zayıflık vardır. Varolduğu kadarıyla muhalefet, gerici-dinci bir temeldedir. Türkiye sol hareketi bu emperyalist saldırı karşısında çaresizdir. Kendi

problemlerini aşamamıştır. Bunun çözümlene olanakları bile yoktur. Orada ciddi bir zayıflık vardır. İşçi sınıfı hareketinde yine tam bir hazırlıksızlık ve ciddi bir zayıflık vardır. En küçük bir tavır bile alınamıştır. Tam da bu dönemde yine ülke içinde, bu yoğun emperyalist saldırıları fırsat bilerek, bunun yaratmış olduğu ekonomik sıkıntıları gerekçe sayarak, burjuvazi, ikiyüzbinin üzerinde işçiyi birden sokağa dökebilmiştir. Buna rağmen işçi sınıfında beklenen gelişmeler, beklenen mücadele olmamıştır. Onun da çok önemli nedenleri, köklü nedenleri vardır. Yine aynı süreçte Zonguldak işçileri Ankara yollarında yürürken, bu savaş atmosferi içinde onların etkisi de kırılmıştır. Yine bu savaş atmosferi içinde, sol harekette bir çaresizlik ve dağılma, bir yabancılaşma ve yozlaşma vardır.

Yine çok önemli ve birbirine benzer özelliklerden bir tanesi de, özellikle bizim sol hareketin gerçeğinde, her bunalım dönemi, birilerini hem ideolojik ve hem de çalışma yöntemleri anlamında düzenin kucağına itmektedir. Bu sıkıntı ve bunalım ortamında, özellikle “demokratikleşme” görüntüsü yaratabilen burjuvazinin etkisi altına girme eğilimi ve sürecine yolaçmıştır sol harekette. Reformculuşma, legalist çalışma yöntemleri, legal parti faaliyetleri bu zeminde gerçekleşmiştir.

Yine aynı dönemde ve bu zeminde, liberal birlik anlayışları gelişmiştir. Yani devrimci bir atılımın ürünü, gelişmenin ürünü değil, tersine, gerilemenin, sıkıntının ve yokolmanın sorunlarını geçici bir biçimde engellemek için birbirine sarılma vardır o birlik arayışlarında, girişimlerinde. Fakat bu zayıflık nedeniyledir ki, tümü de hüsrarla sonuçlanmıştır. Bakıyoruz, her bir birlik girişiminin ardından, bu ilkesiz, bu perspektifsiz birlik girişimlerinin ardından, yeni yeni bölünmeler, yeni yeni bunalımlar ortaya çıkmıştır.

Bütün bunlar doğal olarak EKİM’i de bir biçimde etkilemiştir. Etkilememesi de mümkün değildir. Zaten 6. yıl başyazısında bu konuda çok kapsamlı bir değerlendirme de yapılmıştır bugün. Ve EKİM’de de bu tasfiyeci legalist baskı, yine Cihan yoldaşın konuşmalarında geçtiği gibi, zayıf unsurlarda, ona açık unsurlarda kendisini göstermiştir. Anlayış olarak da, pratik şahsiyetler olarak

da. Zaten böyle olur. İdeolojik bakımdan zayıf olan devrimciler, bunalım dönemlerinde en kolay çözüm yöntemlerine başvururlar. Bunlar da legal çalışma alanlarını aramaktır, yönelmektir. Sağlıksız birlik arayışlarına girmektir. Yine şimdi atıfta bulunmak zamanı gelmiştir. Bu arayış, legal çalışma arayışı, legalist eğilimler, EKİM saflarında ilk değildir. MK'nın yeni kurulduğu ve işe koyulduğu 1988 döneminde, tam ay olarak hatırlayamıyorum ama, yani ilk MK döneminde de, benzer bir bunalım bazı zayıf unsurlar şahsında benzer çözüm önerileriyle aşılmaya çalışılmıştır. Yani illegal çalışma yöntemleri, sınıfa dayalı bir ihtilalci örgüt yaratma, illegal ihtilalci bir sınıf örgütü yaratma konusunda bir zorlanma karşısında, belki bir dönemi kurtarmak için, belki kısa yoldan gelişme olanakları aramak için, bazı MK üyelerinde (özellikle Okan'da) ilk akla gelen şey, popüler bir yasal yayın organıyla işçi sınıfı kitlelerine seslenme teklifi olmuştur. Çünkü denmiştir; *Ekim* illegal bir yayın organıdır. Nihayet üçyüz-beşyüz işçiye ulaşabilir en kabadayısından. Yani ihtilalci bir örgütü *Ekim* gibi illegal bir gazete tarafından yaratmak mümkün değildir. Olsa olsa dar bir çevre örgütü yaratabilir. Çünkü sınırlı insanın, sınırlı işçinin eline gidebilmektedir *Ekim*.

Bu ikilem, yani siyasal bir legal yayın organı çok sayıda işçinin eline gidebiliyor da, *Ekim* gibi illegal bir yayın organının gitme olanağı yoktur gibi bir ikilem, sakat bir ikilemdir. Tam da tersine, o dönemde o legalist tasfiyeci ortamda, EKİM illegal çalışma yöntemlerine dayalı illegal bir gazete vasıtasıyla eğitici, örgütleyici, propagandacı bir illegal gazete vasıtasıyla, işçilere gidebilmeliydi. Bu konuda sağlam bir perspektif vardı. Ve o sağlam perspektif sayesinde de bu tasfiyeci arayışlar boşa çıktı. Yani legal yayın organı vasıtasıyla işçi kitlelerine gitmek teklifi, düşünceleri boşa çıktı. O düşüncelerle birlikte düşüncelerin sahipleri de bir noktada mücadele alanını terketmiş oldular. Yani herhangi birileri kovalamadı. Ama burada bir sıkıntı vardı. İlegal çalışma yöntemleri, çalışma tarzı onlara sıkıntı veriyordu. Bu yöntemlerle gelişmek mümkün değildir, diyorlardı. Şimdi bu dönemde de, yani hala baktığımızda, gerçekten. *Ekim* neredeyse ancak o günlerdeki. 1988'lerdeki sayısı kadar dağıtılabiliyor

işçilere. Ne yazık ki diyebilirim. Ama kadrolarına bakıyorsunuz. Belki kadroları ona-yirmiye katlanmış. O dönemdeki kadrolarla bu dönemdeki kadroların sayısına bakıyorsunuz, ona-yirmiye katlanmış, çevre ilişkileriyle birlikte. Ama *Ekim*'in dağıtım sayısı hala sınırlı. İnsan düşünüyor, neden böyle? Hemen arkasından bunun cevapları da çok ilginçtir. Bu dönemde verilen cevapları. Çünkü kimine göre *Ekim* bir siyasal ajitasyon organı değildir. Genel, alışlagelmiş kitabı, politik değerlendirmeler vardır. Bu onun yaygın dağıtımını engellemektedir. Bu da bir değerlendirmedir. Fakat kötü bir değerlendirmedir. En kötü değerlendirmedir.

İlk çıkış dönemlerinde çok sınırlı sayıda devrimci bugünkü kadarıyla bile örgütlü olamadığı bir dönemde, ama daha heyecanlı, daha şevkle daha ufuklu bir görev perspektifiyle kendi gücünün üzerinde dağıtım yapabiliyordu. Ama şimdi hem bu konuda bir gelişme var, nicel olarak bir gelişme var, hem bizim gazetemizin sayısı hala sınırlı. Şimdi gazete yeni yeni insanlara ulaşamayınca, işçi kitlelerine gidemeyince, doğal olarak söylenen şeyler hep aynı kesim tarafından okunur durumda. Ama bu *Ekim*'in kusuru değil aslında. Özellikle dönemi, dönemin sorunlarını döne döne vurgulamak *Ekim*'in kusuru değil. Mutlak döne döne vurgulanacaktır, ama her gittiği yerde bunlar yeni insanlara ulaşacaktır. Benim açımdan altmış sefer meseleye bakmışımdır. Ama *Ekim*'i ilk defa eline geçiren bir işçi için bunlar yeni şeylerdir. Yani *Ekim* ne kadar geniş kitleye dağıtılıyorsa, o geniş kitle *Ekim*'le ilk defa yüzyüze geliyordu. Fakat ben o zamana kadar, onun ilk defa yüzyüze geldiği sorunlarla defalarca daha önceden karşılaşmışımdır, o çözüm yollarıyla... Bu benim açımdan onların karşısında bir üstünlüktür.

Ekim niye fazla dağıtılamıyor? Hantaldır deniyordu. Sayfa sayısı çoktur, taşıma zorluğu vardır. Ve 28 sayfaya düşmüştür bir dönem. Hatta o 28 sayfaya düşürüldüğü sayının içinde de, artık bundan sonra daha fazla dağıtım olanağı olacaktır, deniliyor. Yani gerekçelerinden bir tanesi budur. Ama 28 sayfaya düşmesiyle birlikte herhangi bir artış sözkonusu değildir. Şimdi burada ciddi bir tıkanıklık var, bir sıkıntı var. Açılım gerekiyor, ileri çıkmak

gerekiyor. Bir bent var, tıkanmış. O zaman yeni yeni arayışlar var. Nasıl aşacağız bunu? Nasıl çıkacağız? Evet, birinci bunalımın aynısı öneriler bakın. Birinci bunalımda bir takım yoldaşlar sendikal bir yayın organıyla *Ekim* dışında işçilere gidelim, hiç değilse rahat propangada yapabilelim; illegal çalışma yöntemleriyle, illegal çalışmayla olmuyor bu işler, diyordu. Şimdi de hemen benzer teklifler farklı biçimde, farklı özelliklerde ortaya çıkmıştır, çıkabiliyor.

Evet, bu süreçte bizi sıkıntıya sokan ve artık EKİM'de birlikte yol yürümenin mümkün olmadığı aynı anlayışlar devam ettiği müddetçe, aynı kafalar devam ettiği müddetçe, bir tasfiyeci yönelim ve çizgi açık ve net bir şekilde ortaya çıkmıştır. Temel özellikleri, bunalım konusundaki tanımlamalar farklıdır âma, bunalımdan çıkış yolları onlar açısından hep düzene açılma, kolay yollardan güç kazanma olmuştur. Fakat bu konuda EKİM kendi perspektifleri doğrultusunda, kendi doğru yolunda yürümeye devam edecektir, etmelidir.

EKİM'in, ilk çıkıştaki devrimci coşkusu, şimdi ortaya çıkan tasfiyeci mantığa, anlayışlara ve kişilere karşı, mücadele içinde o eski coşkusu, o ilk çıkış coşkusu yeniden yakalayacağına inanıyorum. Ve çok kısa süre içinde de, hem ideolojik olarak bir sıçrama yapma olanağını bulacağını, hem de işçi sınıfıyla ve onun ileri unsurlarıyla bütünleşmek noktasında önemli başarılar elde edeceğine, bu yeni sorunların ve tartışmaların ışığında, ileri perspektifler kazanacağımıza inanıyorum. Şimdilik söyleyeceklerim bu kadar.

Hüseyin: Birincisi, ben çok fazla ayrıntısına girmeden, daha öncesi dönemlere genel çizgiler halinde de olsa değinmek gereğini duyuyorum. Yani '91 yılını sonrası dönemle başlayıp onunla biten değil, onun öncesine de değinmek gerekiyor. Sorunun daha iyi anlayabilmek ve bu bunalımı hazırlayan ve öncesi dönemlerde saklı olan etkenleri de anlayabilmek açısından, gerekli görüyorum bunu. Daha anlaşılır hale geleceği düşüncesindeyim böylece.

Ancak buna geçmeden önce kısaca şunu da vurgulamayı

yararlı görüyorum. Ben sabahki oturumda Cihan yoldaşın EKİM'in temel karakteristik üstünlüğü diye ifade ettiği yöntem sorununun, son derece hayati bir sorun olduğunu düşünüyorum. Bizi bugünlere taşıyan bir üstünlüktür bu. Bundan sonra da ileriye götürebilecek, hangi güçlüklerle karşılaşılrsa karşılaşılсын, bu yöntem EKİM tarafından kullanıldığı ölçüde, her türlü bunalımın üstesinden gelme olanağı verecektir bize. Bu açıdan son derece hayati bir yere sahiptir bizim açımızdan. Ve bence EKİM'i karakterize eden de, diğer bütün şeyler anlamlı olmakla birlikte, EKİM'in özü, esası, ruhu bütünüyle budur. İster EKİM'in geneli düzeyinde olsun, isterse tek tek kişiler düzeyinde olsun, anlamak ve aşmak, ileriye gitmek, ancak bu yöntemin sağlam bir şekilde kullanılabilmesiyle mümkündür. EKİM önderliğinin içine düştüğü ve bizim konferans sonrası dönemde bir "beyin duruşu", bir "ideolojik dağılma" olarak ifade ettiğimiz şeyi anlamak da ancak bununla mümkündür. EKİM hep bu silahını iyi kullandığı ölçüde ileriye gidebilmiştir. Bunu kullanmak konusunda zayıflık gösterdiği ölçüde ise, tek tek unsurlarının şahsında ve bir ideolojik zayıflık temeli üzerinde, bir ideolojik dağılma yaşanabilmiştir. Bu geçmişte tek tek kişilerin şahsındaydı. Ama konferans sonrası dönemde önderlik içerisinde çoğunluk olabilecek ölçüde ve giderek örgütün üzerinde bir ağırlık olup bütün örgütte yansıyabilecek düzeyde bir soruna da dönüşebilmiştir. Önderlik düzeyinde (gerek öncesinde gerek sonrasında) görev alanların bence en büyük zayıflıklarının (ki bu bir ideolojik zayıflık temelidir) ve dağılmalarının bununla doğrudan bir ilişkisi vardır. Her meselede bu yansımıştır.

Bu sağlam yöntemin ona söylettirdiği şey her zaman şu olmuştur: EKİM hiçbir zaman kendisini boşlukta tanımlamamıştır. EKİM her zaman içinde geçilmekte olan tarihsel-toplumsal ve siyasal süreçleri tahlille yola çıkmıştır. EKİM her zaman kendisini genel devrimci hareketin bir parçası olarak tanımlamıştır. Sözkonusu herhangi bir bunalımın ele alınması sırasında da ya da sorunların ele alınması sırasında da hep aynı bağlantıyı kurmuştur. Devrimci hareketin sorunları EKİM'in sorunları olarak tanımlanmıştır.

Devrimci hareketin bunalımı EKİM'le ilişkilendirilmiştir.

Ve bununla bağlantısı içerisinde açıklanmaya çalışılmıştır. Üstünlüğünü de bu alanda ortaya koyabilmiştir. Bu açıdan bu tayin edici bir yere sahiptir. 6. yıl başyazısının başarısı da buradadır. EKİM'de bugün yaşanan krizin dış koşullarını ve bununla EKİM'in kendi içindeki yankısının nedenlerini anlayabilmek için, bu yöntemin kazandırdığı avantajla, ancak sorunlar anlaşılabilir. Konferans sonrasında ideolojik zayıflık temeli üzerinde yaşanan ideolojik dağılma ve bunun ürünü ve ifadesi olan tüm öteki şeyler, ancak böyle bir yaklaşımla aydınlatılabilir. Ve genel olarak Türkiye sol hareketinin bunalımı, onun yaşadığı ideolojik dağılma ve bunun ürünü ve ifadesi olan tüm politik sonuçlar da ancak bununla açıklanabilir. Hiç de bugün bizim EKİM içerisinde tartıştığımız sorunlar, devrimci hareketin kendi içerisinde çeşitli biçimlerde kendisini ifade eden şeylerden farklı değildir. Formüle edilmiş biçimleri de tıpa tıp aynıdır. Bizim içimizdeki yankılardır çünkü bunlar.

Şimdi buradan şuna geçmek istiyorum. EKİM daha ilk yola çıktığı zaman durum şuydu. 1975-80 arasında bir yükseliş dönemi yaşanmıştı. Her alanda bir yükseliş dönemi idi. Ama Türkiye devrimci hareketi '80'lere geldiğinde artık bunun doruğuna ulaşmıştı. Gerek işçi hareketi, gerek genel halk hareketinde artık bir tıkanma vardı. 12 Eylül darbesi ve karşı devrimin baskısı bu koşullarda gündeme girmiştir. Bu konuya ilişkin tahlillerinde EKİM şunu söylüyordu: Dönem (1980) ileriye çıkma ya da oportünizm halinde yozlaşma dönemi idi. Devrimci hareket ya ileriye çıkacak ya da oportünizm halinde yozlaşacaktı. Ve 12 Eylül'ü tahlil edip sonuçlarını açıklarken, EKİM, 12 Eylül dönemini ideolojik, politik örgütsel bir dağılma dönemi, sadece örgütlerin fiziki olarak tasfiye edilmesiyle sınırlı bir dağılmayı, bir tecrit olmayı değil, ideolojik, politik, örgütsel ve manevi bakımdan bir dağılmayı, bir çöküşü yaşadığını ifade ediyordu. Bu dağılma ve tasfiye olma sürecinin de, doğrudan 12 Eylül şahsında ifadesini bulan karşı devrimin baskısı altında, küçük burjuvazinin parçalanması ve dağılması temeli üzerinde gerçekleştiğini ileri sürüyordu.

Şimdi bunun çeşitli belirtileri vardı. Karşı devrimin baskısı.

küçük burjuvazinin dağılması ve kaçıışı, en somut biçimde sözcüğü şurada ifadesini bulmuştur. Türkiye devrimci hareketi, tarihinin en kitlesel mültecileşme dönemine girdi. Bütünüyle yurtdışı örgütleri haline gelme, bir mültecileşme ve yozlaşma dönemine girmişti. Genel olarak dünyada yaşanan liberal dalganın etkisi ve Türkiye'deki karşı-devrimin baskısı koşullarında, devrimci hareket, devrimden, Türkiye'nin toprağından bir kaçışa, kitlesel olarak mültecileşmeye, ideolojik, politik ve örgütsel olarak bir dağılmaya gidiyordu. Güçlü liberal ve tasfiyeci eğilimler başgöstermişti. Bu durum yaklaşık olarak '87 yılına kadar sürdü bir yönüyle. Benzer şeyler o zamanlarda da kendisini ifade etti. Örneğin yine M. Ali Aybar, D.Perinçek ve benzerlerinin de katıldığı panellerin şahsında, sosyalistlerin birliği, sol harekette birlik vb. tartışmalar vardır. Kendisini ülke toprağında üretmek, sınıf mücadelesine sarılmak vb. bir platformda yeniden üretmek yönünde belirgin bir çaba henüz yoktur. Örneğin SHP içerisinde çalışma gibi şeyler vardır. Ya da çok daha gevşek yerlerde halkevleri çalışmaları vardır. Ülkede liberal ve ilkedden yoksun birlik tartışmaları, ilkedden tam bir yoksunlukla şurada veya burada SHP içerisinde çalışma yapma da değil, düpedüz SHP'lileşme gibi şeyler vardır. Bu dönemde işçi hareketinde belirli hoşnutsuzluklar ve kıpırdanmalar olmakla birlikte, henüz kendisini bütünüyle hissettirmemiştir. Şimdi bir yanı budur. Ama öte yandan, tüm bunlara rağmen, 12 Eylül'ün etkisinin yaşandığı dönemde bile, ya da onun büyük baskısının olduğu dönemde bile, bir başka yönünde de hala devrimci bir ruh hali vardır. Bütünüyle bir yokoluş, bir çöküş yoktur henüz. Tüm sağlıksız arayışlara rağmen, bir sağlıklı arayışın da bu dönemde sözünü edebiliriz.

'87 bir başka dönemdir. '84'lerdeki Eruh ve Şemdinli baskınıyla başlayan Kürt ulusal hareketindeki bir patlama sözcüğüdür. PKK'nın şahsındaki Kürt ulusal hareketindeki canlanma ve Kürt ulusal hareketinin kendisini gündeme koyma durumu vardır. Bu bir umuttur, bir heyecandır. Bu sadece devrimci hareketi etkilemekle sınırlı kalmamıştır. D.Perinçek gibi bir liberali dahi, "Türkiye'nin dağlarında gerilla var, umutsuz olmaya

gerek yoktur”, deyip, bunun üzerine politika yapma zorunluluğunu hissettirebilecek kadar bir heyecan ve bir umut vesilesi olarak ortaya çıkmıştır. Keza işçi hareketi, bir Netaş greviyle birlikte hoşnutsuzluklarını artık çok çeşitli biçimlerde kendisini ifade eden bir genel hareketlilik olarak ortaya koymaya başlamıştı. Artık işçi hareketi Türkiye’deki sosyal hareketliliğin merkezindedir. Bir yükseliş eğilimi içerisine girmiştir. Bundan, bu iki şeyden özellikle umut alan devrimci hareket, tam da bu dönemde bir toparlanma sürecine girmiştir.

Keza artık yurtdışındaki mültecileşmeye karşı bir tepki vardır. Çeşitli çıkışlar vardır. Ülkede kendini yeniden üretme eğilimleri yavaş yavaş gelişmeye ve egemen konuma çıkmaya başlamıştır. Bizim kendi pratiğimizden bile biliyoruz. Bir “SHP Solculuğu” eleştirisi ve *Devrimci Harekette Reformist Eğilim* broşüründe ifadesini bulan çabalar bile çok anlamlı çabalardır bu dönemde. SHP’lileşmeye bir saldırı yavaş yavaş başlamıştır. Devrimci militanlarda buna bir tepki ve kendi kanalına dönme, orada kendini üretme, yeniden toparlanma o dağınıklığı giderme çabaları yoğunlaşmıştır.

İşçi hareketi bir umut olmuştur ve devrimci hareket kendiliğinden bir biçimde işçi hareketine yönelmiştir. İdeolojik bir yenilenmeyle birleşme de, kendiliğinden işçi hareketine yönelmiştir. Onun o sosyal hareketliliği, onu, kendiliğinden bir biçimde kendisine çekmiştir. Çünkü dağılan küçük-burjuvazinin bir hareketliliği sözkonusu değildir. Bunlar hep EKİM tarafından o zaman ifade edilen şeylerdir. Bu öyle bir noktaya varmıştır ki , ‘87’den itibaren legal parti tartışmaları çaptan düşmüştür, gerilemiştir.

Somut bir örnek vermek istiyorum. Bu konuda en atak olan kesimler öyle bir noktaya gelmişlerdir ki, kendi geçmiş konumlarını artık mahkum etme durumuyla karşı karşıya gelmişlerdir. M.Çulhaoğlu ve ekibi bir ara: devrimci damar bizim olduğumuz “geleneksel sol “ kesimde değil devrimci-demokrasi kanalındadır; bizim taraf artık iflas etmiştir; ileriye çıkışlar, proleter sosyalizmine doğru ilerlemeler ancak öteki kanaldan olabilir, diyebilmiştir. Legal bir parti ya da legal bir

sosyalist parti tümüyle gündemimizden çıkmasa bile bugün taraftar bulamamaktadır ve biz artık geçici olarak bunu geri almak durumundayız, diyebilmiştir. Kuruçeşme'de başlayan bu tartışma onların oradan çekilmesine ve sonuçta bu konudaki atak girişimlerin dağılmasına kadar varabilmiştir.

Bu neden olabilmıştır? Bir yükseliş vardır. Kürt ulusal hareketi, işçi hareketi, devrimci hareketteki kıpırdanma ve yönelişler; umut, geleceğe ilişkin iyimserlik, daha büyük dalgaların gelebileceği yönünde bir takım somut beklentiler; hep bu dönemin bu koşullarıyla doğrudan ilişkilidir. EKİM bunları çok net bir şekilde tahlil etmiştir. Hep işaret etmiştir ve tahlil etmiştir. Ve zaten EKİM'in kendisi de, bunu bilince çıkararak, bunun ifadesi olan bir hareket olarak, yeni dönemin yeni bir hareketi olarak, doğmuştur burada. Bir nesnellığe oturdu. Bir boşluğa değil bir nesnellığe oturdu. Küçük-burjuva oportünizmi halinde yozlaşmaya karşı mücadelede de önemli rolü olan bir hareket olarak kendisini siyasal arenaya çıkarmıştır. EKİM'in 12 Eylül ve sonrası dönemde ileriye doğru, sözde ileriye doğru anlayışlar adına yola çıkıp devrimci-demokrasiden farklı, sözgelimi sosyalist devrim programı vb., bu anlamda yeni bir konumu ifade ettiğini söyleyen, ama özünde ve esasında liberal ve tasfiyeci konumda olan hareketlerin akibetiyle karşılaşmaması dikkate değer bir olgudur. EKİM sadece bu dönemi tahlil edip bunun sonuçlarını göstermekle yetinmemiştir. Tam da burada şunu söylemiştir. Devrimci hareket toparlanıp yeniden biraz kanatlanınca, bunun iyi birşey olduğunu, bir ilerleme olduğunu, sevindirici olduğunu söylemiş, fakat geçmiş köklü bir biçimde aşamadığı sürece bunun sonuçsuz kalacağını eklemiştir. *Devrimci Harekette Reformist Eğilim* kitabının özü, esası şudur. Devrimci hareketin, sol hareketin yaşadığı bunalım yapısal bir bunalımdır.

Bu, yeni dönemin yeni bir hareketi olarak kendisini ifade edişle birleşmediği sürece, bu dalgalanma, bu ileriye doğru gibi görünen toparlanmalar sonuçsuz kalacaktır ve başka koşullar oluştuğunda, devrimci hareket, yeniden oportünizm halinde yozlaşma, yeniden ideolojik dağılma, örgütsel dağılma ve tasfiye olmayla karşı karşıya kalacaktır.

1991 yılına devrederken Türkiye tarihinin kendisine o tarihten sonra yaşanan şeylere, bugün yaşadığımız şeylere, gerek devrimci hareketin şahsında yaşadığı bunalım ve bunun sonuçlarına, gerekse EKİM'in içindeki yankılarına baktığımız zaman. *Devrimci Harekette Reformist Eğilim* kitabında ya da başka vesilelerle ifade edilen görüşlerin bugün tam bir gerçekleşmesinin sözkonusu olduğunu görüyoruz. Nasıl yerli yerine oturduğunu, o zaman yapılan tahlillerin ne kadar isabetli olduğunu görüyoruz. '91 yılına geldiğimizde şöyle bir durum vardır. İşçi hareketi yükselerek doruğuna varmıştır. Zonguldak grevcilerinin eylemi bunu ifade etmektedir. Büyük heyecanlar yaratmıştır, büyük umutlar yaratmıştır. Ve hatta bunun bizimle ilgili bir çok somut sonucunu söylemek istiyorum. EKİM konferansının öngünleri, daha bir kaç gün öncesi günler ve EKİM Konferansının gerçekleştiği koşullarda, biz bu büyük heyecanın yaşandığını biliyoruz. Zonguldak eylemliliğinin sürdüğü sırada radyoyu dinliyorduk. Burada işçilerin yürüyüşleri ve bu işçilerin sloganlarını yansıtıyordu. Nesimi yoldaşla ben o kadar bir heyecana gelmiştik ki, ikimizde ağladık orada. Bu kadar büyük bir heyecana yolaçmıştır. Bu boş, samimiyetsiz birşey değil. Ben bir durumu anlatmak için bunu örnek vermek istiyorum. Bizim önderliğimizin o anki ruh haliyle de bu doğrudan ilintilidir. Ama Zonguldak eylemi büyük bir heyecan, büyük bir dalga, büyük bir iyimserlik ve büyük bir umut yaratmıştı. Bu sadece bizim belirli bir andaki ruh halimize değil, bizim yazdıklarımıza da yansıtıyordu. O kadar yansıtıyordu ki burada ifade etmenin yeridir. Bu EKİM'in çok büyük üstünlüğü olan yöntemi çok iyi kullanamadığım ya da kullanılmasında usta olmadığım için, o zaman *Devrimi ve Partiyi Örgütlemek* diye bir yazı yazmıştım. Bu yazıda ipin ucunu o kadar kaçırmıştım ki, bir yoldaş tarafından Dühringvari olarak değerlendirilmiş ve kendiliğindenciliğin doruğu diye eleştirilmişti. Şimdi bunun, o koşullarda, bu ruh hali de dahil bu şekilde ifade edilmesi anlaşılır. Ama Zonguldak eylemi Mengen barikatından geri döndü. Bu sadece Mengen barikatında geri, istemeye istemeye geri dönen işçilerin üzerinde etkili olmadı, bu aynı zamanda işçi hareketinin, devrimci hareketin, bizlerin

üzerinde de etkili oldu. Arkasından Körfez krizi ve yeni dünya düzeni stratejisi çerçevesinde emperyalizmin korkunç bir saldırısı var.

Hem de devrimin gerçekleşeceği coğrafyaya bir saldırı sözkonusudur. Ve dahası hemen konferansın gerçekleştiği ve sonrası kısa dönem içinde Doğu Bloku ve Sovyetler Birliği'ndeki çözümlüş. Amavutluk'un çöküşü, Mungen barikatı, Körfez krizindeki karşı-devrimin baskısı ve emperyalist karşı-devrimin baskısı, bütün bunların karşısında etkilenmemek, bütün bunların belirli sonuçlar vermemesi düşünülemezdi. Bunun sonrasında yaşanan süreç ise, '87'den başlayıp '91 yılına gelene kadarki sürecin tersi yönde işlemeye başladı. Nedir bunun göstergeleri? İşçi hareketinde düşüş ve nispi bir durgunluk içerisine girmesi. '87-'90 dönemi arasında gelişen ve Zonguldak'ta doruğuna varan hareket artık gerilemiştir. Nispi bir durgunluk sürecine girmiştir. Artık umut veren, heyecan yaratan bir hareket olmaktan giderek çıkmıştır. Mevzi bir takım direnişler bunu değiştirmemektedir. Bir tek Kürt ulusal hareketindeki yükseliş devam etmektedir. Devrimci harekette bir gerileme başlamıştır. Giderek tarihinin en zayıf, en güçsüz dönemine, varolma hakkı için mücadele sınırını bile kaybeden bir pozisyona doğru gitme sürecine girmiştir. Bunu devrimci hareketin en militan kesimleri bile hissetmiştir. Artık Türkiye devrimci hareketinde, EKİM'in bir başyazısına başlığını attığı gibi, "bir ters akıntı" başlamıştır her bir meselede.

'91 yılı ve sonrası dönem, Türkiye devrimci hareketinde ideolojik dağılma dönemidir. Ve aynı zamanda bununla birleşen oportünizm halinde yozlaşma, bir politik yozlaşma dönemidir. Aynı zamanda örgütsel olarak tasfiye olma dönemidir. Bu bir ters akıntının ifadesidir. Bu dönemde liberal ve ilkesiz birlik tartışmaları yeniden gündeme girmiştir. Legal parti tartışmaları yeniden gündeme girmiştir. *Gelenek* atak bir biçimde yeniden legal parti ve tartışmalarını başlatmış, bugün işte kurduğu parti noktasına kadar gelebilmiştir.

"HEP'te birlik!", "Hep beraber HEP'e!" çağrılarının yankı bulunduğu, karşılık bulunduğu bir döneme girilmiştir. Sosyalist Parti'nin seçimlerdeki aktivitesi yankı bulmaya başlamıştır. Bir diğer

şey PKK'nın şahsında Kürt hareketindeki yükseliş devam etmektedir. Ama bir '84-'87 ve '90 yılı dönemindeki gibi olumlu yönde (egemen yönüyle diyorum) bir etkiden çok, bu sefer ters taraftan, devrimci hareketi geriletken, ideolojik sonuçları da olabilecek bir gerilemeye yolaçabilen bir basınca, bir cereyana dönüşebilmiştir. Devrimci hareketin çeşitli kesimleri içerisinde kendi yankılarını bulmaya başlamış ve HEP'e, HEP'le birlik ya da onu dönüştürme gibi tartışmaları başlatan, buna taraftar bulan bir baskıya dönüşmüştür. Türkiye devrim partisi ya da devrimci halk partisi projelerinin, bu güdümlü parti projelerinin cazip hale getirilmesi sonucuna varabilecek kadar bir basınca dönüşebilmiştir. Ve dahası, seçimler ve SHP-DYP koalisyonu, devrimci hareketin çeşitli kesimleri içerisinde bir süre için çok geri eğilimlerin, liberal oportünist eğilimlerin ya da beklentilerin nedeni olabilmektedir.

Şimdi bütün bunları, genel çizgileriyle verdiğim bu dış koşulların gerçekleştiği bir ortamda, EKİM'in, devrimci bir hareketin parçası olan EKİM'in, bundan etkilenmemesi mümkün değildi. EKİM bunun bir parçasıydı, bu coğrafyada, bu toprakta yaşıyordu. Bundan etkilenecekti. Yankılarını da bulmuştur. Liberal ve oportünist eğilimlerin bizim şahsımızda ("Pratik Görevlerle Yükümlü MK Üyeleri" şahsında) kendisini ifade etmesi, giderek bir ideolojik zayıflık temeli üzerinde bir ideolojik dağılma olarak kendisini ifade etmesi zaten bunun ifadesiydi. EKİM'in ideolojik, politik, örgütsel platformundan giderek uzaklaşması, ondan kopuşu ve giderek onunla karşı karşıya gelmesi, bir başka şekilde liberal ve oportünist eğilimler olarak gelişip sonra tasfiyeci bir karaktere bürünmesi bunun ifadesidir. Ama bu sürecin bir başka yönü, bir özgünlüğü de vardır. Bunlar EKİM'in içerisinde bir yankı bulmuştur ama, EKİM buna karşı başından itibaren ve bizzat önderlik düzeyinde direnebilmiştir de. Önderlik içerisindeki liberal oportünist eğilimlerin belirtileri kadrolara yansıdığı ölçüde, buna karşı EKİM'in saflarında da bir refleks, bir direniş olmuştur. EKİM'in çizgisi, tüm liberal ve oportünist eğilimler, EKİM'i önce liberal yoruma tabi tutup onu deforme, sonra da tasfiye etmeye çalışan eğilimler karşısında kesin bir başarı elde etmiştir.

EKİM kendi ideolojik konumunu ve örgütsel gücünü koruyabilmiştir. İdeolojik konumunu koruyabilmiş olmasının en somut örneği, '91'e *Girerken* başlıklı başyazıyla başlayıp, burada bir tomar halinde tüm konferans delegelerine sunulan başyazılar toplamında görülebilir.

Şimdi ben konferans sonrası dönemde özellikle önderlik içerisinde ve bazı unsurlar şahsında başlayıp bizi bugünlere getiren tasfiyeci sürece, bunun nedenleri ve sonuçları bahsine, bir başka konuşmamda değinmek istiyorum. Daha derli toplu değinmek açısından. Ve bu genel çerçeveye konuşmamı sınırlamak istiyorum şimdilik.

Mesut: Yoldaşlar, ben tasfiyeciliğin kendi dışımızdaki nedenlerine çok fazla girmeyeceğim. Esasen bu 6. yıl başyazısında temel özellikleri ifade edilerek ortaya konulmuş bulunuyor. Zaten bir dizi yazımızda biz bu tasfiyeci sürecin nedenlerini, gerek tarihsel, sınıfsal ve ideolojik temellerini, gerekse '87'den bu yana düzen cephesinde ve devrim cephesindeki değişmelerle bağlantılarını ortaya koymuş bulunuyoruz. Dolayısıyla ben burada daha çok EKİM'in kendi içerisinde bunun ifade buluş şekline ve EKİM'in iç süreçlerinde bunu doğurmuş olabilecek muhtemel özelliklere değinmek istiyorum.

Fakat önce bizim MK'mızın bir kısım üyelerinin son bir yıllık ruh hallerini ve icraatlarını daha somut olarak ortaya koyabilmek gerekiyor. O somutluk ortaya konulmadan bu tasfiyeci süreci net bir biçimde kavramak da mümkün değil. Ben bunu bizzat bazı yoldaşların MK tutanaklarındaki ifadelerine, itiraflarına diyeyim, dayanarak göstermeye çalışacağım. Bazı MK üyelerinin ruh hallerini nasıldır, bizzat kendi konuşmalarından izleyelim:

"Öyle bir durum oldu ki, ne bileyim ki, siyasal tartışmaları dahi yapamaz bir durum oldu bu son bir yıl." (Adil, Tutanaklar-5, s.258)

"Bu 10 Mayıs mektubunda yazılan hiçbir şeyin başlatıcısı ben değilim", demiştir Hüseyin yoldaş. 10 Mayıs tarihinde kendi ruh halinin, MK'nın diğer üyelerinin ruh haliyle üstüste düştüğünü ifade eden bir açıklamadır bu. Ve mektubu imzalayan öteki

MK üyeleri buna yönelik hiçbir kayıt düşmemişlerdir.

Devam ediyorum. *“MK üyeleri 10 Mayıs tarihli mektubu konu alan toplantısı dışında, 4 üyeli olarak ciddi bir şekilde bir toplantı yapamadı. Bir düzey sergileyemedi.”* Bu Adil'in bir konuşmasından. Bir başka konuşma: *“Bundan sonrasında, yani 10 Mayıs sonrasında biz bir araya gelmişizdir. Düşünüyorum ama hangi tarihlerde bir araya geldik ve nerede? Benim zihnimde yeretmiş verimli bir toplantıyı hiç hatırlamıyorum doğrusu.”* (Nesimi, *Tutanaklar-6*, s.364)

İcraatlar da vardır. Bu son bir yıldır buradaki MK, MYO üzerinden değil, örgüte herhangi bir araçla, herhangi bir müdahalede bulunmamıştır. Ne genelgesi vardır, ne broşürü vardır, ne de kollektif olarak çıkmış bir bildirisi, bir broşürü vardır. Son 1,5 yıl içerisinde örgüte yayınlanmış tek genelge, *“Pratik Görevlerle Yükümlü MK Üyeleri”* imzalı tek sayfalık spekülatif metindir.

İşçi Kurultayı, bu yoldaşların gözleri önünde olmaktadır. Bir yoldaş. İstanbul'daki MK üyesi yoldaş. İşçi Kurultayı hengamesi içerisinde. İşçi Kurultayı çok ciddi aksaklıklarla yüzyüzedir. MK üyeleri önlerinde cesede dönüşen bu İşçi Kurultayına müdahale etmek için herhangi bir toplantı yapmamışlardır. Herhangi bir karar almamışlardır. Baskı, dağıtım sorununun bizim örgütsel faaliyetimizi kilitleyen ne kadar temel bir unsur olduğunu buradaki pek çok örgüt üyeleri biliyor. Kuşkusuz ki bunu sözkonusu MK üyeleri de biliyorlar. Ama bu sorunu tartışmak, çözmek doğrultusunda 1,5 yıldır herhangi bir irade ortaya koyamamışlardır. Seçim döneminde burada ortaklaşa bir tavır alınmıştır. Cihan yoldaşın buraya geldiği dönemde. Ondan sonra ciddi tutarsızlıklar olmuştur. Bu ciddi tutarsızlıklara yönelik kollektif bir müdahale gerçekleştirilmemiştir, vb. vb.

Bütün bunların bir tek gerekçesi vardır. Bütün bunların tek gerekçesi, 10 Mayıs tarihli mektuba Cihan yoldaş tarafından sert bir tepki gösterilmiş olmasıdır. Dolayısıyla yoldaşlar, kendi açıklamalarına göre bu nedenlerden dolayı, ne baskı-dağıtımla ilgilenebilmişlerdir, ne İşçi Kurultayı ile ilgilenebilmişlerdir, ne de herhangi bir politik olayla ilgilenebilmişlerdir. Bir MK üyesi-

nin deyişine göre; *“bundan sonrasında biraraya gelmişizdir. Düşünüyorum, ama hangi tarihlerde biraraya geldik ve nerelerde? Benim zihnimde yer eden bir toplantı hatırlamıyorum.”* Evet, böylesi bir MK vardır ve bu MK üyelerinin kendi icraatsızlıkları hakkında yaptıkları tek açıklama ise 10 Mayıs tarihli mektuba gösterilmiş tepkidir.

Şimdi bunun hangi bakışaısından kaynaklandığını, bu sorunların aynı zamanda EKİM'in bakışaısından uzaklaşma ile olan paralellliğini, burada bulunan Adil yoldaşın, 10 Mayıs toplantısının hemen ardından MYO'ya gönderdiği *“Devrimci Hareket ve İşçi Hareketi”* başlıklı yazısı, göstermesi açısından ilginçtir bence. Ama önce ben yoldaşın I. Genel Konferansımız öncesinde yazdığı bir yazıdan aktarına yapmak istiyorum; *“Parti, Birlik ve Devrimci Hareket”* yazısından. Şöyle diyor yoldaş: *“Burada vurgunun nereye yapılacağı önem taşıyor. Devrimci hareketin olumluluklarını göstermek adına demokrasi ve sosyalizm eğilimi arasındaki uçurumu karartma, ilkesiz birlik eğiliminin bir an önce birleşelim yaklaşımlarının sakıncalarına dikkat çekmeliyiz.”* *“Devrimci Hareket ve İşçi Hareketi”* yazılmadan kısa bir süre önce ilgili yoldaşın yaklaşımı budur. (Adil imzalı örgütün önüne konulan metinlerde şöyle bir iddia vardır. İşte konferanstan sonra ben, bunlar biraz kasılınca, bunlar biraz vurguyu terse yapmaya başlayınca, biraz ben açılıyım, dedim bu sefer. Ama hayır. O tarihte, yazıyı yazdığı tarihte, henüz konferansın birlik kararı da yayınlanmış değildi. Bu yazı 10 Mayıs tarihli mektubun hemen ardından yazılmış ve gönderilmiş bir yazıdır.)

Şimdi *“Devrimci Hareket ve İşçi Hareketi”* başlıklı yazıya geliyorum. Bu yazıda, burada aktaracağım pasajlarda şuna özellikle dikkat çekmek istiyorum. Yazıdaki tüm *“devrimci hareket”* tanımlarının komünist hareketten hiçbir farkı yoktur, aynı anlamda kullanılmıştır. Burada devrimci harekete yönelik tanımlanan bütün misyonlar, komünist harekete ilişkin misyonlardır. Epeyce uzun bölümler okuyacağım çeşitli yerlerinden:

“Devrimin nesnel güçleriyle öznel güçleri arasındaki uyumsuzluk, hiçbir dönemde bugünkü kadar kendini bu kadar

çarpıcı bir şekilde ortaya koymadı, koymadı. Bu durumun kendisi devrimci hareketle işçi hareketinin durumunu beraber ele almaya gerektiriyor. Çünkü devrimin nesnel güçleriyle öznel güçleri arasındaki uyumsuzluk bugünün koşullarında asıl olarak, devrimci hareketin güçsüzlüğüyle işçi hareketinin gücü arasındaki uyumsuzluk olarak ortaya çıkıyor.”

“İşçi sınıfı yerel düzeyde ileri bir savaşım düzeyi ortaya koyarken bunu birleşik politik bir eyleme dönüştürememektedir. Ama bunun asıl sorumlusu sınıfın kendisi değil, sınıf adına sosyalistlik, sosyalist öncülük iddiasındaki güçsüz ve bölünmüş devrimci harekettir.”

“Böyle bir patlama (sınıf hareketinin kendiliğinden patlaması -bu benim ibaremdir), ortaya çıktıktan sonra hareket ya politik taleplerle genişleyecek, ya da aldatılarak veya terörle ezilecektir. Bu olasılığın kendisi bile bu tür durumlara hazırlıksız yakalanmamak için yine dönüp dolaşıp devrimci hareketin kendisine bakmak gerektiğini ortaya koymaktadır.”

Buraya kadar söylenenler, şu söylenenlerle beraber çok daha net oluyor. “Bugün sosyalist hareketteki bölünmüşlük tarihteki bölünmüşlüğü ideolojik ve psikolojik etkileri üzerinde devam ediyor.” Bu tarihteki bölünmüşlüğü açıklaması ise aynı yazıda, dünya komünist hareketindeki 50 yıllık küçük-burjuva reformizmi olarak ortaya konuyor.

Çok daha ilginç bir şey var. Devrimci hareketteki bölünmüşlüğü gidermek için önerilen ve bugünkü liberal birlik politikasının programatik ve ideolojik anlamını ortaya koyan çok önemli vurgular da var bu aynı yazıda:

“Devrimci hareketteki bölünmüşlüğü ortadan kaldırmada, komünist potansiyelin maddi güçlere dönüştürülmesinde, programatik yaklaşımlardaki farklılıktan çok politika ve örgüt sorunundaki temel taktik tutumlar daha fazla engel oluşturmaktadır. Her grup ne ad verirse versin, herkesin sosyalizm amacı ile fiilen burjuvazinin iktidarına ve kapitalizme karşı savaştığı, savaşım konumunu benimsediği koşullarda, programatik düzeydeki farklılık bir bakıma geleceğin çözüme ulaştıracağı farklılıklar olurken, politika ve örgüt sorunundaki farklılıklar

bugünün görevlerinin ele alınmasında bir farklılık olarak ortaya çıkıyor.” (Vurgu benim-Mesut)

Devrimci hareket ile komünist hareket arasındaki programatik düzeydeki farklılıkların üzerinden atlayan; temel farklılığı politika ve örgüt düzeyindeki farklılıklar sorununa indirgeyen, programatik ayrımları önemsizleştiren net bir yaklaşımdır buradaki.

Aynı imzalı bir başka yazıda (bu Sosyalist Parti ile ilgili bir yazıdır); *“Sosyalist Parti örneği devrimci hareket için bir çok bakımdan öğretici ve görevlerine işaret edici bir özelliği de gösteriyor”*, dedikten sonra, çıkarılan sonuç şudur; *“öncülere yönelik propaganda çalışması ve teorik sorunların çözümü ile geniş yığınlara yönelik güncel politika-ajitasyon faaliyeti ile yasal olanakların en geniş şekilde kullanılması aynı anda gerçekleştirilmeden devrimci çalışmada başarılı olmak olanaklı değildir.”*

Burası çok daha kritiktir, ilgili arkadaşların yasal alanı kullanma perspektifleri açısından: *“Ne var ki gerçeklik payı taşısada koşullar güçlerin yetersizlikleri vb. gerekçeler, bu komple çalışmanın yapılmamasına mazeret olmaz.”*

Bu yaklaşım özet olarak hareketin yasal imkanları belirli bir tarzda kullanmayı kararlaştırdığı bir dönemde bunu yeterli görmemekte, harekete daha geniş bir şekilde yasal olanakları kullanma önerisi getirmektedir. Ki bu liberal yaklaşımı MK'daki önerilerin kendisi çok daha açıkça ortaya koymaktadır. Nedir? Belirli yerlerde demeklerin kurulmasıdır. Nedir, HEP içerisine girmektir. HEP içerisinde Kürt ulusal hareketi ile dayanışmayı sağlamak, ama aynı zamanda, oraya katılacak devrimci hareketler temelinde de oradan devrimci hareketin birleştirileceği bir parti yaratmaktır. Gerekece budur.

Şunu hatırlatmak istiyorum. PKK'nın Türkiye sol hareketini objektif olarak tasfiye etme amacının da bulunduğu ve düzenin sol hareketi legale çekmek için özel politikalar geliştirdiği bir dönemde, bu tip öneriler yapılabilmıştır. Örnekler yalnızca bunlar da değildir. Seçimlere ilişkin tutumlar vardır. Kürt sorununa ilişkin tutumlar vardır. Bütün bu konudaki yaklaşımlar sol harekette tasfiyeciliğin bütün görünümelerini taşımaktadır. Nedir bu

tasfiyeciliğin görünümleri? Birlikçiliktir, legalizmdir, Kürt hareketinin gelişimi karşısında Kürt hareketine yaslanmaktır, onun ideolojik cereyanına boyun eğmektir, vb.

Bizim politik ve örgütsel sorumluluklarla yükümlü önderlik kadrolarımız bu bir buçuk yıllık sürede sınırlı sayıda yazı yazmışlardır, ama yazdıkları yazıların ve MK'daki önerilerin hepsinde bu tasfiyeci argümanları görmek mümkündür. Bir de örgüt sorunu cephesindeki öncü işçilere ilişkin, fabrika hücresi sorununa ilişkin, aydınlara ilişkin bir takım yaklaşımlarla da birleşmiştir.

Şimdi başa dönüyorum. Bizim önderlik krizimizin 10 Mayıs tarihinden itibaren başlaması, bunu yalnızca dış faktörlerin değil, aynı zamanda bir takım iç faktörlerin beslemiş olması gibi bir gerçeğe işaret ediyor ki, bence öyledir de.

Bunun nedenlerini, kendi içsel süreçlerimize ilişkin nedenlerini anlayabilmek için, çok genel çizgileriyle de olsa, EKİM'in gelişim sürecini belirli ölçüde özetlemek gerekir. EKİM konferans öncesi dönemde, '89 yılının sonlarına doğru ancak bir ilk örgütsel şekillenışı yaratabilecek güç birikimine ulaştı. Aynı '89 yılı konjonktür açısından son derece uygun bir dönemin başlangıcıydı da. İşçi sınıfı hareketinde bir gelişim vardı. Kürt ulusal hareketi artık gerilla hareketi olmaktan çıkıp kasabalara ve Kürdistan şehirlerine yayılmaya başlamıştı. İlk serhildan örnekleri görülmüyordu bu dönem içerisinde. Sol hareket kendi ideolojik çıkışsızlığını belirli bir politik bir performans gösterme çabasıyla önlemeye çalışsa da, geçmişle kıyaslandığında (sol hareket derin bir ideolojik bunalıma düştüğü için, aynı zamanda ciddi bir toplumsal taban erozyonuna uğradığı için) eski politik performansını da gösteremiyordu. Bu öğeler bir yana geldiğinde EKİM'e doğru bir kayışın başladığı bir dönemdir de bu.

'87'den başlayan süreç EKİM'in henüz bir güç olmadığı, güçlere ulaşamadığı, ancak bir ilgi odağı olabildiği, ulaşılan yerlerde gerçekten anlamlı bir çıkış olarak değerlendirildiği bir dönemken, '89'dan sonra başlayan süreçte artık bu ilgi odağı olma sürecinden belirli ölçülerde bir güç odağı olma süreci içerisine de girilmeye başlanmıştı.

İşçi sınıfı hareketindeki gelişim ve devrimci hareketin ciddi

ideolojik bunalımı, devrimci hareket bünyesinde yer alan pek çok kadronun içinde yer aldıkları örgütlerin ideolojik konumlarına ciddi bir güvensizlik besliyor olmaları, EKİM'i yeni bir ideolojik kimlik, yeni bir soluk olarak pek çok devrimci kadro nezdinde daha cazip hale getiriyordu, ki aslında bu '87 yılında da varolan bir özellikti. Bize katılan pek çok kadro bu aynı basıncın ürünü olarak da katılmıştı saflarımıza. Bir 12 Eylül yenilgisi vardı, küçük-burjuva toplumsal tabana karşı ciddi bir güvensizlik vardı, vb. vb.

Biz şöyle bir gelişim süreci de yaşadık. Evet, teorik hazırlıksızlık vardı. Bu teorik hazırlıksızlık daha sonraki süreçte ve sürece yayılarak giderilmeye çalışıldı. Ama aynı zamanda EKİM kendi güçlerinin bir kısmını örgüt olmak çabası içerisinde konumlandırdı. Dolayısıyla ilk kurucu ögelerinin bir kısmı ideolojik alanda EKİM'in teorik temellerini hazırlamakla uğraşırken, bir kısmı ise örgütsel planda daha henüz tam olarak bir teorik şekillenme tamamlanmamışken, ilk belgelerin hemen ardından ve ilk belgeleri alarak bunu belli ilk örgütsel şekillenişin yaratılması çabasıyla birleştirmeye gittiler. Bu teorik hazırlık gerçeği bence ikili bir sonuç da doğurdu. Bizim ilk kopuşumuz kuşkusuz örgüt sorunun taşıdığı kritik önem üzerinde gerçekleştirilmişti ve örgüt ve sınıf ilişkisi, örgüt ve devrimci politika arasındaki ilişki bizim ilk kopuşumuzun çok temel özellikleriydi.

Fakat gerek ilginin zorunlu olarak teorik bir temel yaratmaya doğru yönlendirilmesi, gerekse de o dönem bizim ciddi bir örgütsel birikimimiz ve gücümüzün olmaması, bir örgüt yaratacak imkanlara sahip olmamamız; bu ikili faktör, bizim örgüt sorununu yeterli derecede işlememizi sınırlayan bir faktöre dönüştü. Örgüt işiyle uğraşan insanların teorik gelişme sürecine katılmamaları ise, bir başka düzeyde teorik gelişmenin ve ideolojik gelişmenin kolektif olarak gerçekleşmemesinin risklerini kendi içerisinde daha başından itibaren taşıyordu. Bu çelişki bir yere kadar çok fazla hissedilmedi. Zira o dönem bir yandan sınırlı da olsa örgüt planında ilk güçler elde ediliyor ve daha da önemlisi ideolojik perspektiflerimiz devrimci kadrolar üzerinde kayda değer bir ilgi yaratıyordu. (Burada bir espri mahiyetinde kullanılıyor

ama, ben bunun aynı zamanda bir gerçekliğe tekabül ettiğini de düşünüyorum; bizim kurucu kadrolarımızda dahi, tüm bu nedenle EKİM'in ideolojik çizgisinin güçlülüğüne bir "inanç" da yaratıyordu. Fikirlerimizin ulaşabildiği her yerden gerçekten bunun yeni ve anlamlı bir çıkış olduğu tepkisi geliyordu ilk başlarda. Daha sonralarıysa bu ideolojik çıkışın kendisi bizzat güç yaratmaya başlamıştı.)

Gelişme sürecimizin, bu ideolojik dağılma zeminini, liberal bir platformun oluşmasını nesnel planda kolaylaştıran başka bazı özellikleri de vardır. Örgütsel plandaki gelişme sürecimizin ilk başlarında bu düzeyde iki kadronun olması nedeniyle bir kolektif MK çalışmasına sahip olamamak. İki; o dönemde bize hakim olan (bu da gelişmenin doğal bir özelliğidir) çevre ilişkileri...

EKİM'deki çevre ilişkilerini, salt örgüt olma öncesi sürecin bir uzanımı olarak görmek de mümkün değildir. EKİM'deki çevre ilişkileri bazı açılardan bundan da öte belirli anlamlar taşımaktadır önderlik düzeyinde.

Kollektif çalışmanın olmaması yalnızca EKİM'i konferans öncesi süreçte bir kolektif önderlikten yoksun bırakmıyordu bence. Aynı zamanda bunun beslediği bazı eğilimler vardı bizim geleceğimizi etkileyen. Bunlardan biri dar pratikçilikse, ikincisi de, daha sonraki süreçte biz de liberal davranış biçimini de koşullayan etmenlerden biri olarak konformizmdir. Çünkü kolektif bir yapı yok, iç denetim yok. Herkes kendi çalışma alanındadır. Ve bu iç denetimin olmadığı bir ortamdaki çalışma tarzının atalet doğurması ve bu ataletin de belirli bir biçimde kendini konformizm olarak üretmesi kaçınılmazdı.

Şunu kastediyorum. Bu örgütün yönetici düzeyinde de başarılı olmuş birisi, burada çok sık Okan ismiyle geçiyor, bu örgütte iki yılını hiçbir görev almadan ve yatarak örgüt üyesi olarak geçirebilmiştir. Buna karşı herhangi bir örgütsel norm uygulanamamıştır. Bu bahsi geçen yoldaş düşünsel planda o dönemler liberal bir platforma düşmüş olmasına ve örgütsel planda da hiçbir görev almamasına karşın, bu çevre ilişkilerinin basıncıyla bu kişiye karşı örgütsel bir tedbir alınmamıştır. Bunun örgüt anlayışlarını, daha sonraki süreci bir şekilde etkilediğini

de düşünüyorum ben.

Yine bu çevre ilişkisi ve kollektif bir önderlik olamamanın yarattığı dar pratikçilik, bizim MK üyelerimizin bazılarında hiçbir zaman önderlik düzeyini kavrayışa çıkaramamak gibi bir sonuç da çıkardı. Bu önderliğin içerisinde önderlik sorumluluğunu, bir örgütsel-siyasal önderlik sorumluluğunu kavrayan ve uygulayan olarak bir yaklaşım hakim değildir. Bazı yoldaşların kendi metinlerinin altına “Pratik Görevlerle Yükümlü MK Üyeleri” imzaları atması bile, belirli bir anlayışın ürünüdür. Bazı yoldaşların MYO’ya katkı yapmalarının kendilerinin görevleri olmadığı, kendilerinin görevlerinin salt bir pratikçilik olduğu, pratik bir koordinasyon olduğunu düşünmeleri, yine o dar pratikçi anlayışın bizim sonraki dönemimizdeki bir uzantısıdır. Örgüt belirli güçlere kavuştuktan sonra, bu dar pratikçi anlayış aşılardan bu örgütü yönetebilmek mümkün değildi. 5. yıl başyazısında “büyümenin sorunları” olarak ifade edilen gelişme de vardı. Bu hareket yeni ve önemli bir kısmı da ileri bir potansiyel taşıyan kadrolara kavuşmuştu. Bu kadroları o dar pratikçi anlayışla, o eski çalışma tarzıyla, o eski kavrayışla yönetebilmek mümkün değildi. Bu yönetim iktidarsızlığının önderlik içerisindeki ciddi zayıflıkları beslediğini de düşünüyorum.

İdeolojik gelişmemizin bazı özelliklerinin de, bu liberal eğilimi besleyen bazı yan ürünler yarattığını düşünüyorum. Biz popülizmden bir kopuştuk ve çok sık kullandığımız tabirle sert bir kopuştuk. Sert kopuş tanımı şunu anlatıyordu. Gerçekten popülizme programatik temelde, örgütsel temelde ve temel taktik sorunlarda ciddi bir eleştiri üzerine inşa ettik biz hareketimizi. Bizim uzunca bir dönemi kapsayan teorik çabamızın kendisine bakıldığında, TDKP eleştirisi vardır, TKİH eleştirisi vardır, TKP-ML Hareketi eleştirisi vardır. Sol hareket değerlendirilmeleri çoğunlukla popülist kesim üzerinden yapılan değerlendirmelerdir. Ama aynı dönemde örneğin, solun diğer kesimleriyle, örneğin reformist kesimle bir ideolojik hesaplaşma sorununa bakıldığında, bu alanın belirli ölçüde eksik kaldığını görüyorum ben. *Devrimci Harekette Reformist Eğilim* başlığıyla yayınlanan bir yazı, aynı başlıkla çıkmış bir kitap da vardır örneğin. Buradaki reformistleş-

me süreci de popülist hareketin şahsında incelenmiştir. Popülist hareketlerin zayıflıkları şahsında incelenmiştir. Reformist hareketin kendi iç evrimi açısından incelenmemiştir.

Bu bir başka gelişim özelliğiyle birleşti. Neydi bu gelişme özelliği? Bizim ilk çıktığımızda, *Yakın Geçmiş Genel Bir Bakış ve Platform Taslağı*'nda, kopuş yaşadığımız hareketlere karşı daha özel bir değer atfedilirken, daha sonra bunun yasal basımının arkasındaki ekte de olduğu gibi, bu, diğer hareketlerle bu hareketlerin arasında bir niteliksel farklılığın olmadığı vurgusuna dönüştü. Bence tahlil açısından son derece doğru ve son derece önemli bir belirlemeydi.

Fakat bu aynı süreçte hareket içerisinde genel nesnel süreçlerin tahlilinden, içinde bulunulan konjonktürün tahlilinden, sol hareketin tarihsel temellerinin irdelenmesinden kalkılarak bir birlik politikası oluşturuldu. Bu birlik politikasında sol hareketin çeşitli kesimlerinden proleter harekete doğru sıçrayışlar gerçekleşebileceği öngörüldü. Çünkü bu sıçrama için nesnel imkanlar vardı. Bunların uluslararası ideolojik odakları çökmüştü, bunların toplumsal tabanları çökmüştü, küçük-burjuva toplumsal taban çökmüştü, aydınlar düzene karışmıştı, sendika bürokratları düzene karışmıştı, Doğu Avrupa'daki rejimler çökmüştü, vb.

Gerçekten işçi hareketindeki yükselişin devam ettiği ve EKİM'in de dışarıdan bir ideolojik ve örgütsel basınç uyguladığı koşullarda (ki bizim birlik politikamızın esası ve özü budur. Orada EKİM'e yönelik özel bir misyon vurgusu vardır. EKİM'e yönelik özel bir görev tanımlaması vardır), bu hareketlerden parti güçleri çıkması mümkündür.

Ama ben önderliğimiz içerisinde birlik politikasının bu tarihsel-sınıfsal ve ideolojik kavranışıyla değil, daha çok onun konjonktürel anlamı üzerinden kavrandığını düşünüyorum. İşte bu, sol hareketin reformist kesimiyle belirli bir mücadele yapmamasıyla birleştiği ölçüde, bizim önderliğimiz içerisinde popülizmden bu sert kopuşun bu kez tersinden reformist kesime, oradaki aydın kesimine karşı özel bir zaaf alanının doğmasına neden olduğunu düşünüyorum. Bu eğilim pek çok yönetici kadronun şahsında ifadesini de buldu.

Bu bizim gelişme özelliğimizin doğurduğu bir yan sonuç olarak önderlik içerisinde, liberal eğilimlerin pekişmesini de besledi. Aynı dönemde, birtakım yazılarda artık sol harekette ayrımların silindiği, artık 5.kol mantığının terkedilmesi gerektiği yazılabilmekteydi ve bu yaklaşım sadece o yazıyı yazan yoldaşa ilişkin bir yaklaşım da değildi.

Bu eğilimler özel bir iç ideolojik mücadele konusu da edilmedi. Bizde iç ideolojik mücadele konusunda bir zayıflık vardır.

Yalnız şunun da kayda geçilmesini düşünüyorum. Eski dönemin yönetici kadrolarının pek çoğunun yeni dönemin görevlerini karşılamakta yetersiz olduğunu da düşünüyorum. Bunun da bu dağılmada önemli bir payı vardır. Belirli bir toplumsal tabana sahip olmayan, şehrin marjinal kesimleri üzerinde, öğrenci gençlik üzerinde şekillenen örgütlerde sağlam bir iktidar perspektifi olamazdı. Burada ben genel planda bu kadroların devrimciliğini tartışmak anlamında söylemiyorum. Ama politika anlayışlarında gerçekten iktidar sorununu her açıdan gözetmek yoktur. Bir, iç iktidar vardır. Bu iç iktidardaki yer ve konum çok önemlidir. Bu geçmiş “şef geleneği”nin temelidir. Ben bunu yazdığım için de söylüyorum. Bu eski şef tiplerinin örgüte bakışı, ideolojik çizgiye bakışı örgüt içindeki kişisel misyonlarına çok bağlantılıdır. Kişisel misyon, kollektif misyonun önüne çok rahat bir biçimde geçirilebiliyor. Bu örgütün böyle bir sorunu da vardır. Bugün yaşanan süreçte böyle bir eğilimin ortaya çıkmasında bunun hiç de küçümsenmeyecek özel bir faktör olduğunu düşünüyorum.

İkincisi, geçmiş dönem bir yükseliş dönemidir; bir kitle vardır, geniş örgütler vardır. Bu örgütleri yönetmekle bir kurucu kadro olmak arasında çok büyük bir fark vardır. Burada bir çelişki vardır. Bu çelişkinin altından da geçmiş dönemin her önder kadrosu kalkamıyor.

Dilan: Ben içinde bulunduğumuz dönem ile uluslararası ve ulusal plandaki esen tasfiyeci rüzgarın EKİM üzerindeki etkileri üzerine uzun uzadıya konuşmak istemiyorum. Altıncı yıl başyazısı bence bu konuda başarılı bir şekilde bir çerçeve

çizmiştir. Ayrıca Metin ve Hüseyin yoldaşlar da bunu daha da ayrıntılandırarak ortaya koydular bence. Bunları tekrarlamak istemiyorum. Benim gelmek istediğim başka bir nokta. Bence tahlil edilmesi gereken ve üzerinde durulması gereken önemli bir nokta. Mesut yoldaş da konuşmasında değindi. Dıştan esen tasfiyeci rüzgarın EKİM üzerinde bu kadar kolay yankı bulabilmesinin nedenleri üzerine konuşmak istiyorum. Daha doğrusu bu konudaki düşüncelerimi biraz açmak istiyorum. Elbette EKİM bu toprağın üzerinde vardır. Bu toprağın bir parçasıdır. Ve bu toprağı etkileyen herşey EKİM'i de etkileyecek, ister istemez EKİM üzerinde de yankısını bulacaktır. Ama bunun bu kadar kolay olmasının nedenlerini irdelemek gerekiyor.

Bence en başa dönmek gerekiyor. EKİM geçmiş dönemin ve geçmiş ideolojik zeminin tahlili ve onun üzerinde bir ideolojik yenilenme olarak, bir kopuş şeklinde ortaya çıktı. EKİM yeni bir hareketti, bir kopuştu. Ama ben şöyle düşünüyorum. EKİM bir kopuştu ama, ben bu kopuşun içinde yeralan ya da sonrasında, yakın dönemde, EKİM'e katılan unsurlardan bir kısmını, bu küçük bir oran da olsa, bu kopuşu bizzat yaşayanlar değil ama bu kopuşa "kapılanlar" olarak görüyorum.

Şöyle: EKİM nasıl bir dönemde koptu, son derece önemli. Şimdi '87 döneminin hareketliliğinden bahsediyoruz. Onun özelliklerinden bahsediyoruz. O dönemin özelliklerine de bakmak gerekiyor. Birincisi, 12 Eylül gibi ağır bir yenilgiden sonra, toplumsal muhalefetin tamamen bastırıldığı bir dönemden sonra, tam da bu yeni dönemde bir hareketlenme var. Ve bu hareketlenme ifadesini işçi sınıfında buluyor. Veya ağırlıkla orada buluyor. Şimdi bence EKİM proletaryanın bağımsız hareketi, onun öncü hareketi olarak çıkmıştır. Ama tam da bu dönemde böyle bir hareketliliğin olmasını, aynı zamanda EKİM'in sosyalizm perspektifine katılmanın, ona gelmenin kolaylaştırıcı bir unsuru olduğunu düşünüyorum.

Sadece orada değil. EKİM ihtilalci bir hareket olarak çıktı. Kendisini ihtilalci temelde ifade etti. Daha ilk kopuşundan, daha ilk çıkışından itibaren. Şimdi yeni döneme bakıyoruz. Tam bu dönemde Kürdistan'da PKK'nın ihtilalci çıkışı meyvelerini

topluyor. Bu ihtilalci çıkışın başarıları somut bir şekilde görülüyor. Kürt ulusal hareketi kitleleri etkilemiştir. Büyük halk kitlelerini harekete geçiren bir karakter almaya başlamıştır. Şimdi bu etken de ihtilalci bir çıkışı veya ihtilalci bir temelde varolmayı doğruluyan bir şeydi. EKİM'de de ifadesini bulan buydu. Yani ilkesel ve ideolojik bir temelde ihtilalci karakterini buluyor. EKİM, ideolojik gelişmesi ve ilk pratik çıkışıyla bu güveni veriyor. Ama bence biraz da bu başarıdan dolayı, EKİM'den o anlamda bir etkilenme veya EKİM'e kolay bir gelişin de böyle bir etkisinin olduğunu düşünüyorum.

Üçüncüsü, Türkiye sol hareketi ideolojik planda tam bir tıkanma içerisindedir. Kendi geçmiş dönemini, kendi ideolojik zeminini irdeleyemediği, tahlil edemediği ve onu yenileyemediği sürece de bunu aşamıyor. Aşamıyor, ama bunun üstünü örtüyor. Tam bir sessizlik hakim. Son derece sıkıntılı bir sessizlik hakim. Yani Türkiye sol hareketi içinde varolan devrimci güçlerde de sıkıntı yaratan bir sessizlik. Ama EKİM tam da böylesi bir dönemde bu ideolojik temelin, geçmiş ideolojik temelin tahliline giriyor, bunun eleştirisi üzerinde çıkıyor. İlk meyvelerini de veriyor. Şimdi bence EKİM'in kopuşu içinde yeralan, ama kopuşun kendisini yaşayan değil de o kopuşa kapılan unsurlarda EKİM'in kopuşuna kapılmasının bir nedeni de budur. EKİM'in yaptığı ideolojik tahliller değil, onun kullandığı yöntem değil ama, veya ondan ziyade diyeyim, ondan ziyade bu sessizlik yırtılıyor. Burada bir adım atılıyor. Bu geçmişin tıkanıklığı aşmaya çalışılıyor. Bunun yarattığı umut, heyecan bir takım unsurların bence bu kopuştan, ama aslında bu kopuşun kendisi olmayan unsurların bu kopuşta yer almasını ve daha sonraki dönemde buna katılmasının nedenlerinden veya onu etkileyen nedenlerindedir.

Bence bir Azad'm, yani bu kopuşu yaşayan ama tam da bu kopuşu yaşadktan çok kısa bir süre sonra bugün artık mülteciye dönüşen bir Azad'ın açıklanması nasıl olabilir? Adil'e gelmek istiyorum. Şu biliniyor, artık herkes tarafından biliniyor. Yani örgüt ve kamuoyu tarafından biliniyor. Adil bu harekete geldiği zaman, bir başvuruyla değil bir kaç başvuruyla geliyor. Ve bu başvurular her seferinde, yani sonuncusuna kadar reddediliyor.

Neden reddediliyor? Adil ne EKİM'in bakışına sahiptir, ne de EKİM'i kavramıştır. Ama Adil EKİM'in kopuşuna kapılan bir unsurdur, bir devrimcidir. O dönemin özellikleri bir takım devrimcileri olumlu yönde etkilemiştir. Bu etkilerin büyük rolü olduğunu düşünüyorum. Bu insanlar EKİM'in kopuşunda yer almışlardır veya EKİM'in kopuşundan çok kısa bir süre sonrasında EKİM'in önderlik kadrosunda yer almışlardır. Yoksa burada bence gerçekten EKİM'i kavrama ve EKİM'in yöntemine sahip olma diye birşey yoktur. Daha başlangıcında yoktu. O dönemde bu insanlar, dönemin bazı özelliklerinden dolayı olumlu etkilenmişlerdir. Ama bugün bu kavrayışın olmadığı, bu kavrayışın içselleştirilmediği, EKİM'in yönteminin içselleştirilmediği yerde, tam da içinde yaşadığımız dönemin olumsuz etkileri çok kolay bir şekilde bu unsurlarda son derece olumsuz bir şekilde yankı bulmaktadır. Ben bu tasfiyeci rüzgarın içimizde bu kadar kolay yankı bulmasının nedeninin, bu unsurların hiçbir zaman tam anlamıyla Ekimci olamamaları, tam anlamıyla kendi geçmişlerini tahlil edememeleri ve aşamamaları olduğunu düşünüyorum. Bunu yapamamalarına bağlıyorum. O dönem işçi sınıfı hareketi içinde bir hareketlilik vardı. Bugün tam tersi sözkonusudur. Kürt ulusal hareketinin ihtilalci temelde çıkışının meyveleri vardır. Bugün ise aynı hareketin legal açılımları vardır, bir HEP olayı ve HEP olayının başarısı vardır. Ben sorunun biraz bu açıdan irdelenmesi gerektiğini düşünüyorum. Bence son derece çarpıcıdır. Yani EKİM, sadece yönetim planında değil, kadroları planında da çok hızlı bir sirkülasyon yaşamıştır. Bir yerden girilmiştir, öte yandan çıkılmıştır. Şimdi burada bu olgu, EKİM'in gerçek anlamıyla kopuşunu gölgelememelidir. Bu açıdan söylemiyorum. Ama ben kopuşun içinden, bu kopuşun kendisini kavrayamayan, ama bu kopuşa kapılan unsurların olduğunu düşünüyorum.

Kasım: Dün Adil arkadaşı dinledim. Tartışmaya başından girmektense, en son söylediklerinden girmeyi daha isabetli görüyorum kendi açımdan. Zira dün '84 yılındaki gelişmelere ilişkin söylediği şeyler epey gerilimli bir tartışmaya yolaçtı. Doğrusu kendi payıma o konuda belli bir açıklama getirmenin

isabetli olacağını düşünüyorum. Zira bugünkü tartışmamızla son derece yakından bir ilgisi var bunun. 1980 yılının ortalarına doğru TKP-ML Hareketi içerisinde bir ayrışma yaşanmıştı. Ayrışma Konferans Hazırlık Komitesi ve İleri-Devrimci Kanat olarak kendisini ifade etti.

Bunun bizim açımızdan önem taşıyan yönü nedir? Konferans Hazırlık Komitesi, sonraki gelişme süreçleri içerisinde, bugün bildiğimiz gibi TKP-ML Hareketi olarak devrimci politika sahnesinde yer aldı. Ancak ileri fikirler savunduğunu iddia eden ve o dönemde de İleri-Devrimci Kanat'a önderlik eden yoldaşın, sorunu bugünden düne bakarak izah etmesi biraz garip göründü bana. Zira tartışmamızın daha sonraki süreçlerinde de ortaya çıkacağı gibi, bu tartışmanın bir yönüyle 1984 yıllarındaki gelişme süreciyle yakın ilgisi var. İleri Devrimci-Kanat'ı karakterize eden en belirgin özellik şuydu. "İdeolojik akım" olarak ifade edilen bir anlayışı vardı. 1890'larm sonlarına doğru Rusya'da devrimci hareketin ilk çıkış, şekillenmiş dönemi (daha çok da Marksizmin Rusya'da yeni yeni gelişmeye başladığı bir dönemdir bu) bir teori düzeyine çıkarılmıştı. Ve Türkiye'de sınıf hareketiyle birleşme gücü gösteremeyen devrimci hareketlerin veya "komünisti" diye adlandırılan hareketlerin o günkü koşullarda ancak ideolojik bir akım olarak adlandırılabilceği, esas görevin de teorik sorunlarda yoğunlaşmak olduğu söyleniyor, teoriyi iyi izah etmek, teorik gelişme ihtiyaçlarına cevap vermek olarak da ifade ediliyordu. Konferans Hazırlık Komitesi'nde tartışmaların düğüm-lendiği en önemli noktalardan bir tanesi de buydu. Yoldaşın kendisi hatırlarsa (ki verdiğim dergi sayısı yanlış olabilir ama düzeltebilir onu), 4. sayıda bu konuda bir tartışma vardı aralarında; teoriyi devrimci sınıf mücadelesinin uzun vadeli ve güncel ihtiyaçlarından koparan bir yöneliş, bir çeşit aydınca bakış... Sonuçta İlerici Devrimci Kanat'ı bir yurtdışı mülteciler topluluğu haline getirdi ve onun çürüyerek dağılmasına yolaçtı. Yoldaş bugünden bakarak dünü izah ettiğinde, bu konuda dünkü konuşmalarında onu özellikle irdeleyen ve ortaya koyan, ama kavrayış düzeyinde, ideolojik perspektif düzeyinde ortaya koyan bir yöneliş içerisinde olmadı. Şimdi TKP-ML Hareketi'nin

eleştirisinde her ne kadar bu konuda bazı vurguları varsa bile, hareketimizi meşgul eden bu son tartışmalar ışığında baktığımız zaman, gerçekten onların bilince çıkarılmış bir şekilde söylendiğini veya ifade edildiğini söylemek biraz zor geliyor. Başka bazı kanıtlar da verebilirim. Dün yoldaşa bir soru sormuştum. Bir süre önce örgüte sunduğu bir yazıda ideolojik atılımı esas almayı reddeden bir platform ortaya koymuştu. 10 Mayıs 1991 tarihli mektupta ise, ideolojik atılımı tarihsel sorunların incelenmesine ve ortaya konmasına endekslemişti. Şimdi burada bariz bir çelişki ve tutarsızlık olduğu görülüyor.

Bunun mantığını irdelemek gerekir. Yani bu çelişki ve tutarsızlık nereden geliyor? Önemli olan bu. Yoldaşın şöyle bir bakış açısı var. 1984'lerde "ideolojik akım" anlayışıyla teoriye tekyanlı ve aydınca bir bakış açısının liberal bir savrulmaya yolaçmasından hareketle, bugün tersinden, teoriye, politik ve örgütsel gelişmenin yolunu açan bir ideolojik perspektifle bakmayı reddediyor. Bugün pratik gelişme ihtiyaçlarına tekyanlı bir vurgu var. Tekyanlı bir bakış açısı var. Kaçınılmaz olarak da tersinden 1984'deki fikirlere bir yakınlaşma var. Şimdi 1984'lerdeki yöneliş bir ucudur. 1992'deki yöneliş ise onun ters bir ucudur. Ama ideolojik mantığı ve özü aynıdır aslında. Tartışmamız açısından beni özellikle ilgilendiren yönü bu. Zira özellikle 10 Mayıs tarihli mektupta ideolojik atılımın tarihsel sorunların incelenmesine endekslenmesinin kendisi bile tek başına aydınca bir bakışı ifade eder. Başka birşey değildir. Bir komünist hareket mutlaka ona önem verir. Belli bir gelişme süreci içerisinde ortaya koymaya çalışır. Bugüne ve geleceğe ilişkin görevlerini aydınlatmak açısından da bakar. Ancak program çalışması veya hareketin ilerlemesi, hareketin bir hamle yapması, tarihsel sorunların ortaya konmasına indirgendiği zaman, bu kaçınılmaz olarak hareketin içerisinde bir liberal savrulmaya da yolaçabilir. Dikkat edilirse '84'lerdeki perspektifle veya oradaki yönelişle bugünkü yöneliş arasında son derece yakın bir ilişki var. Niye? O soruyu gerçekten sormak gerekiyor, niye böyle?

Bugünkü sorunlarımızı anlayabilmek, biraz hareketin ilk çıkış koşullarını, iç ve dış koşullarını anlayabilmekle olanaklıdır,

diye düşünüyorum. 1987'de TDKP içerisinde ayrışma çıktığında o dönemin en belirgin özelliği şuydu. Bir yenilgi sonrasıydı. Dolayısıyla da '80 öncesi devrimci yükselişin 12 Eylül karşı devrimi tarafından kırıldığı, devrimci hareket içerisinde ideolojik-politik ve örgütsel bir savrulmanın yaşandığı bir dönemdi bu. Bir yönüyle bir yıkıntı diye de ifade edilebilir. Ancak tam da böyle bir dönemde kitle eyleminde, işçi hareketinde zayıf da olsa bir kıpırdanmanın, bir hareketliliğin de ortaya çıktığı görülmektedir. TDKP içerisindeki tartışmaların ortaya çıktığı dönemin en belirgin karakteristik iki özelliğinden bir tanesi budur. Gorbaçovculuğun da ortaya çıktığı, bunun devrimci hareket içerisinde liberal ve bir yönüyle de devrimci bir ayrışmanın ilk ipuçlarının, emarelerinin de ortaya çıktığı bir dönemdir. Şimdi bizim sonraki gelişme evrelerimiz üzerine sarkan bazı sonuçları var bunun. Bunlar neler, onlara sonradan bakacağız. Ancak halkçı hareketin içerisinde bir tartışma sonucu ortaya çıkılmasına rağmen, bizim çıkışımız belirlenmiş bir teorik hazırlık üzerine bir yükseliş değildir. Bunlar, konferans belgelerinin son bölümünde de var belirli yönleriyle. Şimdi bizim için önemli olan şu. Hareketin ilk ortaya çıkış koşullarının sonraya sarkan sonuçları neler? Bunun kendisi anlaşılmadan, bunun kendisi ortaya konulamadan, bugünkü sorunlarımızı isabetli bir şekilde anlayabilmek, izah edebilmek oldukça güçleşiyor. Şimdi şu konuda öyle sanıyorum hemfikiriz. 1989 yılının sonlarına veya '90'nın başlarına kadar hareketin esas olarak ideolojik olarak kendisini ifade ettiği, tanımlamaya çalıştığı, devrimci-demokrasi nezdinde kendisini tanımlamaya çalıştığı bir dönemdir. Ama öbür yanı ise ilk bazı sınırlı güçleri biriktirmeye çalıştığı, bunları da elde etmeye çalıştığı bir dönemdir. Şimdi bu süreç 1990'nın başlarında belli bir sonuçla noktalanmıştır. İlk güçler elde edinmiştir. Bu güçleri yeniden mevzilendirmesi, yeniden konumlandırması lazım. Ve onun üzerinden Türkiye'deki politik gelişmelerle beraber kendini yeniden izah etmek, güncel politik görevler açısından kendini yeniden izah etmek çabası vardır. Bunun platformu bildiğimiz gibi I. Genel Konferanstır. Şimdi şu gerçekten tartışmaya değer bir olaydır. Bir hareket belli bir gelişme evresinden sonra I.

Genel Konferansını yapmıştır. O konferanstan kısa bir süre sonra da, hareketin önderliği içerisinde çok ciddi bir kriz ve bunalım çıkmıştır. Bunu nasıl izah edeceğiz? Zira tam tersi bir gelişmenin yaşanmış olması gerekiyordu. I. Genel Konferansın yarattığı güçlü bir temelle hareketin bir atılım, bir hamle içerisinde bulunması gerekiyordu. Bunun politik ve örgütsel faaliyetinde kendisini ifade etmiş olması gerekiyordu.

Bugün genelde paylaşılan bir kanı olarak, I. Genel Konferans sonrası dönem kayıp yıllar diye ifade ediliyor. Bunu irdelemek gerekiyor. I. Genel Konferans şunu ne kadar isabetli bir şekilde tartışmıştır, biraz düşünmek gerekiyor. Hareketin konferansa kadarki sürecini, iç örgütsel gelişme sürecini, tek tek kadroların ve toplam olarak da örgütün içerisindeki zayıflıkları tespit etmede, ne kadar isabetli davranabilmiştir? Bunun kendisini tartışmak gerekiyor. Bugüne sarkan sonuçları var bunun. Aslında konferanstan hemen sonra MK içerisinde bir iç sürtüşmenin ortaya çıkması, bunun arkasından da bütün örgütsel görevlerini terketmeye, bir çeşit uzaklaşmaya, sonuç olarak da aslında devrimden uzaklaşmaya kadar gitmesinin anlamlı bir yanı var. Dün Adil yoldaşa şöyle bir hatırlatma yapmıştım. Teorik dergide, MYO'da ve I. Genel Konferansta bir dizi alanı kapsayan köklü görüş ayrılıklarının varlığından sözeden bu aynı yoldaş, öte yandan I. Genel Konferansın bütün sorunları tartıştığını, herkesi bağlayan sonuçlara vardığını iddia edebiliyor. Şimdi aslında bunun nesnel ve gerçekçi bir değerlendirme olduğunu düşünmüyorum. Yoldaş açısından da düşünmüyorum. Şöyle anlaşılabilir bir nedeni vardır. Konferansın atmosferi bazılarının kendi fikirlerini ortaya koyma cesaretini kırmış olabilir. Bu sözkonusu kişi açısından bir tutarsızlığı ifade eder. Ama konferans açısından bir tutarsızlık değildir. O platforma katılan bir devrimci tüm fikirlerini rahatlıkla ortaya koyabilmeli, onu savunabilme gücü gösterebilmeliydi. Şimdi tek gösterilebilecek kanıt (birlik tutanakları çerçevesinde söylüyorum) ideolojik atılımın nasıl anlaşılması gerektiği üzerine tartışmadır. Ama bu konuda da yoldaşın attığı belirgin bir geri adım vardır. Şimdi o zaman bir dizi alanı kapsayan köklü görüş ayrılıkları yönündeki iddiayla,

konferansın bütün sorunları tartışıp kendi içerisinde ortak görüşe varmıştır şeklindeki bir iddianın kendi içerisinde bir bütünlüğü yoktur. Bu bir başka açık çelişki ve tutarsızlıktır. Hareketin konferansa kadarki süreçleri konferansta net bir şekilde tartışılmış ve daha önce yaşanan iç ayrışma orada bilince çıkarılarak konferansa yansıtılmış olsaydı, bugünkü tartışmaların önü bir yanıla da orada alınabilirdi.

Şimdi yeniden ilk çıkış dönemimize baktığımız zaman şunu görebiliyoruz. Örneğin hareketin kurucularından olan bir yoldaşın, hareketin temel politikalarına ve ideolojik çizgisine bir itirazı yoktur. Ancak pratik ve örgütsel faaliyetinin kendi gelişimi içerisinde liberal bir savrulma yaşanıyor. Bu hareketi terke, sonuçta da devrimi terke götürüyor. Bunu irdelemek gerekiyor gerçekten. Şimdi birileri sonradan politikanın şurası yanlış, ideolojinin burası doğrudur, teorinin burası yanlıştır diye izah ediyor olsa bile, bu gerçeğin kendisini ifade etmiyor.

Şimdi bizim açımızdan önemli olan şu. Bir; o ayrışma süreci, tüm örgüt nezdinde bilinçli bir şekilde yaşanmamıştır. Dolayısıyla da örgütün o iç gelişme veya tartışma süreçleri üzerinde eğitilmesi, ideolojik sağlamlığın o tartışma üzerinde pekiştirilmesi gerçekleştirilemedi. Bunun konferansa sarkan sonuçları var. Şöyle de bir örnek verebilirim.

Bakın yoldaşlar, oldukça ilginç bulduğum bir alıntı okuyacağım size. Nesimi yoldaşın Cihan yoldaşa yazdığı bir mektubundan alınmış. Mektubun hemen I. Genel Konferans öncesinde yazılmış olduğu yönünde bir kayıt var burada.

"Sevgili yoldaş, gerek işçi hareketi gerekse genel devrimci hareketin genel durumuna, güçlü ve zayıf yanlarına ilişkin söz söylemeyi gerekli bulmuyorum. Zira bunu bizzat içinden yaşamış gibi en iyi siz algılıyor ve gazetede en iyi siz dile getiriyorsunuz. Öyleki yakın geleceğe ilişkin her değerlendirme ve öngörü çok geçmeden sosyal pratik ve siyasal gelişmelerle doğrulanıp onaylanıyor. Böyle olunca da burada bana ayrıntılar ve özel durumlar üzerine birşeyler yazmak kalıyor."

Şimdi bunu niye okudum? Bir örgüt içerisinde yeteneklerin eşit gelişmediği (bu aslında kapitalizmin hatta sosyalist

toplumun içerisinde de genel bir olgudur) genel kabul gören bilinen bir olaydır. Bir yoldaş çok iyi bir örgütçüdür. Başkası çok iyi bir teorisyendir. Bir başkası da çok iyi bir ajitatör olabilir. Ancak her komünist kendi yetenekleri üzerinden devrimci sınıf mücadelesinde özel bir rol oynar. Şimdi bu böyle bilince çıkarılmadığı zaman, tek yanlı, bilimselliği yokeden ama içerisinde de ciddi zayıflıkları taşıyan bir vurgu ortaya çıkar. Bu kendi devrimci misyonundan bir uzaklaşmadır aslında. Okan'ın nezdinde yaşanan budur. Başka yoldaşların nezdinde de yaşanan budur. Bu yön şimdiye kadar bu hareketin kendisi içerisinde bilince çıkarılamamıştır. Hareketin içerisinde bugün çıkan tartışmaların bir ucu buradadır. Tümüyle bununla izah edilemez ama, bir ucu buradadır. Zira konferanstan hemen sonra bütün konularda oy birliğiyle bir görüş birliği sağlanmıştır. Görünürde hiçbir temel konuda ciddi görüş ayrılıkları yoktur. Birlik sorununda böyledir, parti sorununda böyledir, işçi hareketinin gelişimine ilişkin böyledir. Türkiye devrimci hareketinin tarihsel gelişme süreçlerine ilişkin böyledir. Bugüne ilişkin böyledir. Ama tam da konferanstan kısa bir süre sonra, bir dizi temel sorunda farklı tartışma noktaları ortaya çıkmaya başlıyor. Burada iki cevap olabilir. Ya gerçekten bir dönem iddia edildiği gibi konferansın iradesi doğru yansıtılmamıştır, ya da görüş farklılıkları konferansta bilince çıkarılamamıştır. Bilince çıkarılmamasının bir yanı da budur.

Şimdi sonradan gelmek üzere şöyle bir kayıt koyuyorum. Türkiye devrimci hareketinde çok ciddi bir kişilik bunalımı vardır. Ama örneğin bu bir Nesimi yoldaşın, veya bir Adil yoldaşın yazısında ifade ettiği veya anlattığı gibi de değildir. Bunun oldukça ciddi bir ideolojik boyutu, politik boyutu var. Bu yönüyle bakmak gerekir. Bir yanı budur aslında. Bu harekete biraz pahalıya patlayan sonuçları şunlardır. Kısır iç tartışmalara, güvensizliğe ve hareketin önderliğinin ve tek tek yoldaşların, o tartışmaları başlatan yoldaşların çok kötü bir şekilde yıpratılmasına, hareketteki devrimci değerlerin bir çeşit dejenere olmasına yolaçmıştır. Bu süreç böyle yaşandığında, sonradan bunun çok kötü bir liberal savrulmayla sonuçlanmasında anlaşılabilir bir

yanı var. Bunun örgüte yansıyan, örgüte pahalıya patlayan pratik sonuçları var. Şimdi nedir pratik sonuçları? Şudur. Devrimci güçleri ve partiye ciddiye almadık, diye yazıyor Nesimi. Ama bu aynı zamanda da çok ciddi ideolojik boyutudur olayın. Zira ciddiye almazsın. Bütün görevleri tek bir yoldaş üzerinden izah ettiğin zaman, böyle ortaya koyduğun zaman, bir devrimci olarak kendi tarihsel misyonunu unutursun. Bunu unutan bir devrimci kendisini yetkinleştirme görevinden, bu anlayıştan uzaklaşır. Kendisini mevcut olanla sınırlar. Kendisini mevcut olanla sınırlayan bir devrimcinin özellikle Türkiye'nin bugünkü koşullarında ayakta kalabilmesi mümkün değildir. Pratikte kendisini nasıl ifade eder? Şöyle: Güçlerimiz sınırlıdır. Beş veya altı tane komünist çıkmıştır ortaya. Kelimenin gerçek anlamıyla da sıfırdır ilişkiler. Ama görevler çok ağırdır. Bu yalnızca teorik görevler anlamında değil, pratik görevler çok ağırdır. Devrim ülkesinde yaşıyoruz, fakat bu devrim ülkesinde karşı devrimin şiddet ve baskı politikasını boşa çıkarabilecek güçlü bir işçi hareketi de yoktur. Şimdi şevkle ve heyecanla pratik görevlere sarılan, bunun içerisine giren şu veya bu devrimci pratik güçlüklerle karşılaşılıyor. Bizim güçlerimizin yetersizliğini görüyor. Bizim güçlerimizin yetersizliğini gördüğü ölçüde kendisinin de çok ciddi yetersizliklerini ve yetmezliklerini görüyor. Burada zor olan şu. Kendisinin yetmezliğini gören bir devrimcinin yapması gereken, kendisinin yetmezliklerine yönelmesi, onun anlamaya ve onu aşmaya çalışmasıdır. Ama hareketimizin kendine özgü nedenleriyle birleştiğinde, işçi hareketindeki durgunlukla (ama o yükselişin kendisi içerisinde bile çok ciddi zayıflıklar vardır) birleştiği zaman bir sorgulama başlar. Bu sorgulamanın ilk evresi şöyledir: Bu insanlarla bir yere gidilmez... Bunlar çok geri... Örgütsel deneyim ve tecrübeleri de, teorik birikimleri de yok... Bir ayağı düzende, bir ayağı devrimdedir... Nasıl gideceğiz bunlarla? Şimdi böyle bir sorgulama başlar. Bu sorgulama önce tek tek kadroların veya tek tek devrimcilerin yargılanmasıdır, ilk adımı budur. Şimdi bunun bir boyutu şudur. Onları sorgulayan birisi, bir çeşit görevlerini onların üzerinden izah etmeye başlar. Yani bu aslında bir görev devridir. Bu görev devri, bir çeşit de kaçıştır

aslında. Hiç kimse ben devrimden kaçıyorum, diye izah etmez. Çok nadir olaylar olmakla birlikte bunlar tipik şeyler değildir. İstisnai olarak yaşanır.

Ama burada komite yok ki ben geleyim, diye izah edilebiliyor önderlik görevinden bu kaçış. Ama komiteler olduğunda benim MK'ya da ihtiyacım yok ki! Ben kendim de fiiliyatta zaten MK gibi çalışırım. Senin görevin nedir? Teknik boyutuyla ele almak gerekirse, onu kurmaktır. Ama onu sen bir dizi gelişmenin üzerinde ifade edersin. Şimdi güçlere veya kadrolara duyulan güvensizlik sonuçta nereye gider? Önce kendisine, asıl kendisine ilişkin çok güçlü bir güvensizlik vardır. Bu ama, olayları kavrayamadığı için kendisini ikna etmez. İkna olamamıştır böyle. Bunun gelişme süreci sonuçta şuraya gider. Bu teorinin bir tarafında herhalde bir yanlışlık var. (Çok kaba anlatıyorum kusura bakma ama, gerçekten böyle Nesimi yoldaş). Burada herhalde birşey var. Şimdi ama bu konuda da ikna olmamıştır. Olamadığı için şöyle de ifade edilir. Biz, doğrudur, ihtilalci bir örgüt yaratamadık. Çevre ilişkilerini de kıramadık. Kimsenin buna itiraz edeceğini de sanmıyorum. Şimdi bunun üzerine spekülasyon yapmak ayrı bir taraftır, ama bunun nedenlerini anlamak ve onu irdelemek ayrı bir taraftır. Sonuçta nereye gelir? Teori ve politika sorunlarında yoğunlaşmış olsaydık böyle olmazdı. Acaba yalnızca böyle mi izah edeceğiz? Kendisine güvensizlik, tek tek devrimcilere, hareketin etrafındaki devrimcilere, militanlara güvensizlik, sonuçta örgüte güvensizlik ve devrime güvensizlikle birleşir.

Şimdi Adil yoldaşın söylediği gibi spekülasyon mu yapıyorum? Olabilir. Ama buradan birşey okuyayım kendisine. Kararı da siz verin. *"Devrimi, güçleri ve araçlarını yeterince ciddiye almıyoruz galiba."* Nesimi'nin 26 Haziran 1991 tarihli mektubundan. Bunu kendi açımdan çok ilginç buldum. Biraz uzun ama bazı bölümlerini okumak istiyorum. *"Ciddi bir ideolojik ve pratik eğitimden geçmemiş, devrimci mücadelede henüz yeni ve deneyimsiz olan bu unsurların zayıflıklarından bahsetmek çok da anlamlı değil. Asıl önemli olan tarihsel bir misyon üstlenmiş olan bizlerin, hangi oranda yerine getirip getirme-*

diğimizeştir.” Çok isabetli bir vurgu yapmıştır. Bizlerin hangi oranda yerine getirip getirmediğidir. Bizler derken beni ve bizleri kastetmemiştir. MK’yı, kendilerini kastetmiştir aslında. “Bu gibi durumlarda belirleyici olan nesnel toplumsal yaşamın burjuva topluma karşı harekete geçirdiği bu güçlere biz komünistlerin ne kattığıdır. Soruna böyle yaklaşıldığında vicdanen rahat olmadığımızı, olamayacağımızı çekincesiz olarak söylemek durumundayım. Eğer basiretsizlik ve yeteneksizlikle suçlanacak birileri varsa, bu herkesden önce biz olmalıyız.” Şu musibetin kurbanlarını ele alalım, diyor yoldaş ve devam ediyor: “Onlarla ilişkilerimizde alabildiğine sorumsuz ve hoyratça davrandık. Saflara davet ettik hay hay deyip geldiler. Ne ki geldikleriyle kaldılar. Bizim açımızdan da onlar açısından da hep duygusuz ve aksak olan ilişkilerimize bir türlü çeki düzen veremedik. Aksaklığın, yetersizliğin rahatsızlığını karşılıklı olarak duyduk ama bir türlü müdahale etmek güç ve başarısını gösteremedik. Derken düşmanın adım adım gelişen kuşatma ve saldırılarıyla yüzyüze kalıverdiler ve sonuçlarını biliyoruz.”

Şimdi bunu şunun için okudum. Burada bir önderlik misyonu, kavrayışı yoktur. Kendi misyonunu anlama yoktur. Devrimden kaçış derken, kastettiğim budur. Bu Nesimi yoldaş açısından böyle yaşanmıştır. Yoldaşın niyetini tartışma konusu etmiyorum. Hiç kimsenin burada niyetini tartışma konusu etmiyorum. Veya yoldaşta son derece bir içtenlik vardır burada, bunları yazarken. Bundan kesinlikle en ufak bir kuşku da yoktur. Ama anlatmaya çalıştığım şudur. Yani kendi misyonunu anlayamadığın zaman, kendi yetersizliklerini, yetmezliklerini çözümlenmeye tabi tutup dönemin görevleri üzerinde algılayıp ileriye sıçramayı kendi nezdinde, ama kendinle beraber de öbür yoldaşlarını ve örgütünü buna hazırlamadığın zaman, bu kesinlikle bir geriye düşmeyle sonuçlanır. Görevlere ve dönemin ihtiyaçlarına cevap vermemek geriye düşmenin bir boyutudur. Ama öbür boyutu da sonuçta örgütten kaçıştır. Şimdi bu bir genellemedir aslında. EKİM nezdinde de böyle yaşanır. Devrimci-demokrasinin içerisinde de böyle yaşanır. Ama devrimci harekette tasfiyecilik biraz da böyledir. Şimdi mutlaka her hareketin kendi içinde kendi gelişme

süreçlerinin beslediği bazı özgünlükler de vardır. Bizim özgünlüğümüz bir yanıla böyle. Şimdi deniyor ki, ama bizim yeteneğimizi sınırlayan koşullar vardır. Neydi? Bizim hareketimizin durumuydu.

Şimdi o zaman şöyle söylemeyiz yoldaşlar. Bir iddiayla ortaya çıkmayız. Kendi payıma ben şöyle söylerim. Benim yeteneklerim sınırlıdır. Dolayısıyla da bu harekete çok fazla katabileceğim bir şey yoktur. Ancak sınırlı ölçüde yaparım. Ben kendi misyonumu böyle tanımlarım. Şimdi böyle bir tanımlanışın doğruluğu yanlışlığı ayrı bir taraftır ama, kendi içinde bir tutarlılık taşır. Fakat önderlik düzeyinde bir görev üstlenmişsek, bir devrimci kendisini böyle tanımlayamaz. Böyle tanımlamaya hakkı yoktur. Herhangi bir bölgede veya herhangi bir hücrede çalışan bir yoldaşın ciddi yanlışları, kusurları veya zayıflıklarının bedelini orası öder. Ama bir hareketin önderliğinde yeralan bir yoldaşın zayıflıkları bütün hareket tarafından ödenir. Yalnız sorunun bir boyutu bu değil. Başka boyutu da vardır. Örneğin şöyle tanımlamaları da vardır yoldaşın. Kendi deneylerini aslında izah etmiştir. Söylediklerimizin takipçisi değiliz. Güçlerimizi denetleyemiyoruz. Toparlayamıyoruz, eğitemiyoruz. Yoktur, burada önderlik yoktur. Söylediğinin takipçisi olmayan, denetleyemeyen, eğitemeyen bu önderlik olmaz. Yani dar anlamda teknik bir önderlik bile olmaz.

Durumun böyle olduğu bir yerde dönüp şunu söylemenin hiç anlaşılır bir tarafı yoktur. “*Bizim pratiğimiz ideolojik çizgimizin gerçekleşmiş bir şeklidir.*” Burada gerçekten bunun savunulabilir bir tarafı yoktur. Şimdi bunun (yoldaş açısından söyleyeyim) kendisi içerisinde bile bir bütünlük yoktur. Hem yazısında vardır bunlar. İdeolojik çizgiyle o yüksek pratik arasında birebir eşitlik olmaz der yoldaş, simetrik bir ilişki kurmak doğru değil der, haklı olarak. Birbirine eşitlemeye karşı çıkar. Ama döner pratiğimizin sorunlarında, “*bizim örgütsel pratiğimiz çizgimizin gerçekleşmiş şeklidir*” der. İkinci bir ihtimalden sözeder, ikinci ihtimal budur der. Şimdi soyut olarak tartışıldığı zaman bunun üzerine çok şey söylemek mümkündür. Ama soyut olarak tartışıldığında. Herşey kendi gerçekliği, kendi somutluğu içerisinde.

ama o dönemin bütün gelişme evreleri neyse, iç ve dış, onun içerisinde anlaşılabilir. Böyle izah etmediğin zaman çok soyut, güzel görünen şeyler söylersin, ama ihtiyaçlara cevap veremezsin.

Burada konuyu dağıtmamak açısından bir şey söyleyeyim. Mesela dün Adil yoldaş şöyle bir şey söylemişti. Tasfiyecilik demişti, karşı devrimin yönelttiği saldırının ve baskının devrimci hareket ve parti içerisindeki yankısıdır. Ama biz bir sınıfa dayanmamıştık ki, bir sınıf zeminine oturmamıştık ki, bu baskı bizde yankılsın! Böyle izah ediyordu. Şimdi aslında burada bir kez daha gerçekten kendi önderliğini, misyonunu anlama yoktur. Yani bir çeşit kaçış budur. Böyle izah ettiğin zaman, dış koşulların, dış atmosferin hareketi etkileme, onu geriye çekme yönündeki baskılarına karşı direnemezsin. Hareketi o yönde sağlamlaştırma yönündeki görevlerini de yerine getirmezsin.

Bunun kendisi aslında bir atalettir. Yani ideolojik planda bir atalettir. Sonuç olarak da pratik-örgütsel görevler nezdinde de bir atalet çıkar. Çünkü kavrayış nedir? Biz küçük bir örgütüz, işçi sınıfı içerisinde sınıf zeminine oturmamışız. Dolayısıyla Lenin'in söylediği türden bir yankı bizde bulmaz ki. Ama bir yankısı vardır. I. Genel Konferans sonrasındaki pratiğiniz tam da bunun kanıtıdır. Odur, yankı odur. Bu ülkenin devrimcileri bu ülkede yaşıyorlar. Bu ülkenin devrimcileri aslında çok da zayıftır. Türkiye devrimi en zor döneminden geçiyor, ama bu ülkenin devrimcileri bu en zor dönemin içerisinde en zayıf olan devrimcilerdir. Bir yönüyle böyledir. Şimdi böyle anlayamadın mı, o zaman hem dış etkilerin örgüt saflarındaki yankılarına karşı koymak, örgütü o konuda sağlamlaştırmak, hem de ülke içerisinde karşı-devrimin bir yanı sıra demokratikleşme bir yanı sıra şiddet politikası, tecrit edip ezme politikasına karşı hareketi eğitme, hareketi onun üzerinde eğitme, onun üzerinde örgütlenme görevinden kaçarsın. Anlayamazsın olayı. Bu hareketin kendisini atalete ve geriye çekmenin bir yönü budur. Eğer gerçekliğimiz somutsa, somutluğu böyle tartışacağız. Şimdi böyle baktığımız zaman, "bizim örgütsel pratiğimiz ideolojik çizgimizin gerçekleşmiş şeklidir" tartışmasının spekülâtif niteliği açıkça görülür. Hiçbir değeri de yoktur. Yoldaşın onu yeterince irdelediğini de

sanmıyorum. Yani gerçekten o ne anlama gelir? Bu mantığın sonucu şudur: Eğer örgütsel çizgi ideolojik çizginin gerçekleşmiş şekliyse, buna göre I. Genel Konferansın bütün temel tezleri yanlıştır.

Bütün bunlar gözönüne alındığında ideolojik çizgimizle örgütsel pratiğimiz arasında bir uyumun olduğu, örgütsel pratiğimizin ideolojik çizgimizin doğal bir yansıması olduğu ve örtüştüğü şeklindeki iddianın, kendi içerisinde aslında teorik olarak da, pratik olarak da, örgütsel deneyimlerden hareketle de konuşmak gerektiğinde, tutarlı doğru bir iddia olduğunu söylemek olanaklı değil. Üstelik bir soyutlama yaptığımızda da doğru değildir bu. Öyle dönemler vardır ki, gerçekten örgütsel çalışmayla ve örgüt faaliyeti ile ideolojik çizgi arasında bir çelişki olur. Bu genellikle bir dönem için, devrimci komünist bir hareketin ilk gelişme dönemlerinde olabilir. Ama bunlar istisnai durumlardır. Fakat bir çizgi belirlendikten sonra, çizginin başarısını veya başarısızlığını belirleyecek olan şey doğrudan doğruya kadroların faaliyetidir. Bu tayin edici bir etkidir artık. Bizim nezdümüzde de böyledir. Yarının partisinde de böyle olacaktır. Şimdi bunu gözönüne almadan bir önderliğin çalışma performansını, önderliğin kavrayışını gözönüne almadan, önderliğin hareketin kadrolarını eğitip eğitmediğini gözönüne almadan (ki eğitmediği çeşitli yerlerde de, okuduğum bölümde de ifade ediliyor), “pratiğimiz ideolojik çizgimizin gerçekleşmiş şeklidir” biçimindeki teori, aslında kendi kusurlarının faturasını ideolojik çizgiye yüklemektir. Ona çıkartmaktır. Yeniden bir kaçıştır. Bunu yeniden irdelemek gerekiyor. Kendi gerçekliğini anlamaktan bir kaçıştır. Zira her iki yoldaşın yazısında kendi gerçekliklerine ilişkin tek bir satır yoktur. Bizim yetmezliklerimizin, yetersizliklerimizin bu harekete faturası ne, onu izah etmek gerekiyor. Bunu izah edemeden çıkamazsın ki onun içinden. Sen bu hareketin önderliğinde yer almışsın.

Yetmezliği yalnızca pratik kavrayış eksikliği değil. Şurada burada kaç tane insanla görüşüp görüşmediği de değildir aslında. Çok yönlü bir olaydır. O yetmezliğin bu harekete sonuçlarını teslim etmek, onu ortaya koymak gerekiyor. Şimdi bu halen

de ortaya konulmuş değil. Bunun kendisi aslında çok ciddi bir irdilemeyi de gerektiriyor. Tutarlı olmak isteyen, politikada tutarlı olmak isteyen, kendi zayıflıklarını, yetmezliklerini orada ortaya koyar. Hiç olmazsa böyle bir adım atmalıydı. Şimdi böyle bir adım atılmış olsaydı, bizim hareketimizin gerçekliğini anlamada kendileri için bir avantaj da olabilirdi bu. Kendi gerçekliğinden kalkarak böyle bir avantajı elde edebilirdi. Olan şudur: Hareketin örgütsel zayıflıklarının, örgütsel kusurlarının (ki kendileri bunun baş sorumlusudur) hareketin kendisine karşı kullanılmasıdır. Yaşanan budur aslında.

Hareketin bizim istediğimiz ve arzuladığımız bir örgüt yapısına ulaşamadığı tartışma götürmez bir gerçektir. Bunun nedenlerini zaten irdeliyoruz burada. Ancak bundan kalkarak kendi önderlik pratiğinin toplam bir sonucu olan bu sonucu hareketin ideolojik çizgisine fatura etmenin, onu tartışmalı bir hale getirmenin anlaşılabilir bir tarafı yoktur. Üstelik kendi içinde de tutarlı değildir. MK tutanaklarına bakalım, yollanmış mektuplara bakalım. Bu hareketin gerçek sorunları üzerine çok ciddi bir irdeleme de yoktur. Bu yoldaşlar tarafından ciddi bir irdeleme yoktur. Bugün örgüt ve politika sorunları üzerine çok şeyler yazan Adil yoldaş, 10 Mayıs '91 tarihinde ideolojik gelişmenin kendisini tarihsel sorunlara endekslemişti. Bu aslında Adil yoldaşın kavrayışının ne kadar sığ olduğunu da gösterir.

Bizim sorunumuz şudur aslında yoldaşlar. Biz kendi gerçekliğimizi ortaya koymada, hareketin içerisinde yaşanan çelişkileri ortaya koymada, zayıflıkları ortaya koymada zayıf davrandık. Bunda zayıf davrandığımız için de faturası bir çeşit böyle çıkıyor. Bu konuda aslında güçlü olmak gerekirdi. Dolaşısıyla hareketin kendi içerisinde iç ayrışma, bilinçli ve örgütlü bir şekilde, tüm hareketin nezdinde örgütlü bir şekilde yaşanmamıştır. Bunun yaşanması, hareketin örgütsel alanda da, politik alanda da ileriye sıçramasının bütün temellerini, zeminini hazırlardı. Yaşanmış deneyler bütün örgüt nezdinde bilince çıkarılmış olacaktı. Biz oradan oldukça öğretici, genel dersler de çıkarabilirdik. Konferansın kendisi içerisinde bunun irdelenmesinde, tartışılmasındaki bir yetersizlik, bizim örgütsel deneylerimizin

toparlanmasında bu konuda ciddi bir şekilde eksik davrandığımızı da gösteriyor.

Şimdi sorun şu değil. Politika ve örgüt sorunlarında ne söyledik ne söylemedik, bu değil. Şunu tartışmak gerekiyor. Bu hareketin önderliğinde yeralan yoldaşlar, gerçekten önderlik misyonunu kavrayan, onu bilince çıkararak bir şekilde davranabilirler mi? Bunu yanıtlamak gerekiyor. Sorunun özü ve esası buradadır. Bu yanıtlanmadığı ölçüde bütün tartışmaların pek bir değeri de yoktur. O zaman ben şunu çok kolay anlarım. HEP sorununda söylenen politikayı kolay anlarım. Niye? Şundan dolayı: Devrimci hareketin zayıf olduğu, güçlü bir işçi hareketinin de olmadığı ama bizim de güçlü bir örgüt yapısı üzerine halen oturmadığımız, şekillenmediğimiz bir dönemde, Kürt ulusal hareketinin çıkışının ve ideolojik baskısının sonuçlarıdır. Bu hareketin çevresinde veya öbür devrimci hareketlerin çevresinde çok daha açık seçik yaşanabilir. Onun baskısı olarak anlarım. Çok basittir bu. Şöyle bir itiraz yöneltilemez. Ben HEP'i önerdim de yanlış olabilir, peki siz ne önerdiniz? Sizde politika yok! Hayır, politikamız netti. Bugünün en temel görevi işçi hareketini politikleştirmektir, diye ifade ettik. Kürt ulusal hareketine destek vermenin yolu buradan geçer. İşçi hareketini politikleştiremediğin ölçüde, onu ileriye çıkaramadığın ölçüde, Kürt ulusal hareketine de gerçek bir destek veremezsin. Şimdi ama onu ileriye çıkarmak, hareketin kendisini politikleştirmek de nasıl gerçekleştirilebilir? Bunun kendisi de bir örgütsel hazırlığı gerektirir. Tek tek bölgelerde kadroların örgütün nezdinde görevlerini gerçekten hakkıyla yerine getirmesiyle mümkündür. Bunu yapmazsın. Yapadıktan sonra da, biz destekten sözettik ama soyutta kaldı ve pratiğe geçmedi, o zaman dönüp bakalım ona. Bunlar ancak bir spekülasyon değeri taşır. Başka bir değeri de yoktur.

Birlik sorununda da böyledir. Şunu tartışmak gerekiyor. Ben bizim birlik politikamızın yanlışlığı doğruluğu üzerinde tartışmaktan çok, bu birlik politikasının örgüte yansıyan sonuçları üzerinde durmak gerektiğini düşünüyorum. Benim açımdan özellikle en önemli yanlarından bir tanesi bu. Zira önderlik içerisinde en zayıf olanların en kolay bir şekilde bel verdiği

bir yerdir birlik sorunu. Kendisini öyle ifade etmiştir. Şimdi dolayısıyla niye böyle oldu? Birisinin kötü niyetiyle mi izah edeceğiz? Hayır, kötü niyetle izah ettiğimizde bu doğru bir yöntem, materyalist bir yöntem olmaz. Bunun nesnel bir temeli var mutlaka.

İlk çıkışımızda haklı olarak şunu söylemiştik. Devrimci demokrasi, özellikle içinden çıktığımız kesim kendi içerisinde iki eğilim taşır. Devrimci demokratik eğilim taşır ve sosyalist bir eğilim taşır. Sosyalizm potansiyel öğeler biçiminde kendisini ifade etmektedir. Bu onun genel devrimci demokratik karakterini değiştiren bir olay da değildir diye ifade etmiştir. Ve parti güçleri buradan çıkacak, diye bakıyorduk. Gorbaçovculuğun ortaya çıkışı, modern revizyonist akımların veya ona yakın olan akımların içerisinde iç ayrışmaların ortaya çıkması, o günkü koşullar içerisinde ileriye dönük bazı güçler çıkardı. Şimdi dolayısıyla da parti güçleri nereden çıkar yönündeki tespitimizin sınırları genişledi. Reformist kökenden gelen hareketlerin içerisinde de parti güçlerinin çıkabildiğini ifade ettik. *Yakın Geçmiş Genel Bir Bakış ve Platform Taslağı* broşürünün eklenen ek bir mektup var. Orada bulunabilir bu.

Şunu yeterince gözetmediğimizi düşünüyorum. Devrimci demokrasi bütün kusurlarına rağmen, bir yönüyle ama bir yönüyle söylüyorum, düzen karşısında sürekli radikal ve devrimci pozisyonda durmayı başaran bir güçtür. Bunun pratik politikada da gösteriyor. Örgütsel politikasında da, politik faaliyetinde de var. Dolayısıyla da iktidar karşısında küçük burjuva bir iktidarı hedeflemek anlamında da iktidar perspektifi vardır. Şimdi reformist kesimin içerisinde çıkan güçlerde bir iktidar perspektifi yoktur. Bu sınırlar içerisinde bir iktidar perspektifi yoktur. Şimdi bu gözetilemediği ölçüde, bunu doğrudan sonucu, hareketin kendi içerisinde aslında bu perspektifin yitilmesiyle ifade eder. Sonradan biz bu konuda yanılığımızı görüp düzeltmeye çalışsak bile, o vurgunun hareketin içerisinde yarattığı böyle bir yankı var. Şimdi bunu zamanında isabetli bir şekilde görmek gerekirdi, diye düşünüyorum. Zaten tarihsel deneylere baktığımız zaman da reformist kanaldan çıkan güçler bir partiye ulaşamamışlardır.

Yani çok istisnai örnekler olmakla beraber, genel olarak böyle değildir. Rus marksistleri narodnikler içerisindeki bir tartışmayla çıkmıştır. Türkiye devrimci hareketindeki şekillenme böyledir. Başka ülkelerde de böyledir.

Bu hareketin kendi içerisinde liberal bir savrulmaya yolaçtı. Ama şöyle etkileri olabilir mi? Onu tartışmak gerekiyor. Biz yeni bir harekettik. Yeni olmanın getirdiği bazı dezavantajlar vardı. Hareketin politikasını hayata geçirebilecek, maddi bir kuvvete dönüştürebilecek güçlerden bir ölçüde yoksunduk. O günkü sınırlar içerisinde bile ben o güçlerimizin yettiğini düşünmüyorum. Mutlaka önemli bir birikim vardır. Ama bu birikimin kendi içinde de zayıflıkları vardır. Şimdi bunun, güçlerin sınırlılığıyla ama görevlerin de zorluğuyla birleştiği ölçüde, pratikteki yankısı şudur. Bu güçlerle parti hedefine varmak veya parti ve birlik sorununda ifade edilen görevleri yerine getirmek güçtür. Biz bu görevlerin üstesinden gelemeyiz. Yeni güçler bulmalıyız. Nedir bu yeni ek güçler? Önce bize aydın unsurlar gerekiyor. Çünkü teorik görevler oldukça önemlidir. Kritik görevlerdir, ağır görevlerdir. Bir veya iki yoldaşın bu görevleri çözmesi zordur. Bir iki kişi bulmalıyız. Bir dönem Hoca üzerine bir teori yapıldı. Ama bu teori dayanaksızdı zaten. Bilimsel temellerinden de yoksundu. Arkasından KH. Aslında bir hareket de değildi, bir mülteci çevresiydi. Onun üzerine teori yapıldı. Nesnel bir gerçekliği de yoktu. Bu gözetilemedi. Şimdi dikkat edilirse, kendi güçlerine inançsızlık, tek tek yoldaşlar nezdinde ve önderliğin (şu tartışma yaratan arkadaşlar açısından söylüyorum) kendine inançsızlığının çok güçlü emareleri o dönemde var. Kendine güvenirsin, tok olursun bu konuda. Kişi olarak da güvenirsin, politikana da güvenirsin. Bir birlik politikan olur. Bunu gözden kaçırmak, gözetmemek anlamında da değildir. Bu olur, ama sen birlik politikası üzerinden kendini ona endekslediğin zaman, o hareketin de veya tek tek devrimciler nezdinde de, aslında görevlerin yapılabilmesi de tartışmalıdır artık. Çünkü bütün dikkatler oradadır. Şimdi bu bir zayıflığı da ifade ediyor. Yani bir ideolojik zayıflığı da ifade ediyor. Bu zayıflık Adil yoldaşın yazısında da var.

Şu anda söylediğim şeyler yeni değil. Hareketin içinde birlik sorununda tartışmalar başladığından beri sürekli bu noktaya dikkat çektim. Çok ters bir noktadan hareketle söylenmiş olsa bile, en önemli kaygım buydu. Bu hareketin içerisinde bir savrulmaya yolaçabilirdi bu. O kökenden gelen devrimcilerin çok ciddi kusurları var. Bunlar örgüt sorununda zayıftır. Politika yapma sorununda zayıftır. Bunlar iktidar perspektifini de kavrayamamıştır. Bunu ne kadar aşabilirler? Türkiye'nin o günkü koşullarında nasıl aşabilirler? Şimdi uç noktalardan söylenmiş olsa bile, kendi payıma bunun özellikle gözetildiğini düşünüyorum. Demek ki bizim birlik politikamız, birincisi, o güçlerin iktidar perspektifinden yoksunluğunu gözetememiştir; ama öte yandan da, bizim içimizdeki yankılarını da görememiştir. Şimdi bu gözetilebilmiş ve görülmüş olsaydı, biz bu vurgularımızı çok daha isabetli bir şekilde yapabilirdik.

Başka bir örnek vermek gerekirse, gazetenin ilk sayılarında *Ekim'den Okurlara* başlıklı bir bölüm vardır. Düşünen militanlar çağrısı vardı. Şimdi devrimci hareketin bilinen geleneği düşünüldüğü zaman gerçekten isabetlidir, doğrudur. Bir devrimci militan savaşmalıdır, ama düşünen bir savaşçı olmalıdır. Şimdi biz sürekli düşünen militanlar yönünde vurguyu yaptığımız ölçüde, savaşçı militanlar yönü hep zayıf kaldı. Şimdi teoride böyle mi ifade ettik? Hayır! Aynı yazıda vardır. Düşünün ve savaşın! Ama düşünme ögesi, fikir üretme ögesi, fikir üretme süreçlerine katılma vurgusu ihtiyacı; devrimci militanın devrimci eylemci yönünü, savaşçı yönünü gölgede bırakan, onu zayıf düşüren bir kaymaya yolaçabilirdi. Şimdi bizim tam aksine özellikle bugün şuna ihtiyacımız var. Düşünen ama savaşan devrimci bir eylem adamına, devrimci bir eylemciye bizim ihtiyacımız var. Şimdi o vurgunun hareket içerisinde böyle bir ters yankısı vardır. Bunun sonuçları nedir? diye sorulursa, şu çok rahat söylenebilir. Demokratizmdir, disiplinsizliktir, görevlerini savsaklamaktır, kendi gerçekliğini anlayamamaktır, hareketin gerçekliğini anlayamamaktır. Sonuçta budur yani; örgütten ve devrimden uzaklaşmadır. Her vurgu, abartılı her vurgu, öbür yanıyla birleşmediği ölçüde, zayıf olanların nezdinde çok ciddi sonuçlara da yolaçabilir. Bir

dizi koşul bunu etkiler, bunu şekillendirir.

Ancak buna rağmen şöyle söylenebilir mi? Kadro politikamız, bizim gelişme ihtiyaçlarımıza cevap veren bir politika mıydı? Hayır! Fakat şöyle de tartışılmaz. Şimdi bizim genel örgüt deneylerimizden uzak, örgüt deneylerinin bir sentezi olmayan, bunun bir ifadesi olmayan, bunun bir toplanması olmayan kadro politikası üzerine çok soyut yazılar yazmak, bizim ihtiyaçlarımıza da cevap vermezdi. Kendi deneylerimizin ifadesi olması gerekiyordu. 5 yıllık bir örgütsel deneyimin bir toplamını ifade etmesi gerekiyordu. Bunun bir soyutlanmasıyla ifade etmesi gerekiyordu. Şimdi bunu en iyi, doğrudan doğruya hareketin örgütsel görevlerini yükümlenen arkadaşlar yapabiliirdi. Biz kadro politikamızı öyle ayrıştırabilirdik; öyle derinleştirebilirdik bunu. I. Konferans belgelerinde vardır; bazı genel yönleriyle dikkat çekmiştir, altını çizmiştir; ama bunu derinleştirmek pekala da olabilirdi. Üstelik bizim örgüt deneyimiz, örgüt sürecimiz, bu konuda çok şeyler söylememiz için öylesine zengindir ki, çok güçlü şeyler söyleyebileceğimizi düşünüyorum o zenginlik içerisinde. O yönde yapacağımız bir çözümleme, bugün bir dizi tutarsızlığa düşmekten de kurtarabilirdi yoldaşları. Bunu bilince çıkarmış olsalardı, onları kurtarabilirdi.

Şimdi bir ideolojik atılım mı değil mi yönünde bir tartışma var. Gerçekten bizde ideolojik atılımdan ne anlaşılmalıdır? Nasıl izah edeceğiz bunu? Bir önkayıt koyarak şunu söyleyeyim: Adil ve Nesimi'de bu konuda ne dün ne de bugün kendi içerisinde, yazıların kendi içerisinde bir iç bütünlük yoktur, bir. Bunu göstermek ve kanıtlamak çok kolaydır. İkincisi, her ikisinin de fikirleri bu konuda son derece farklı uçlardadır. Örneğin hem ideolojik atılım ihtiyacını reddeden ve hem de uluslararası sınıf deneyimlerinin incelenmediği için örgütü eleştiren aynı arkadaşır. Örneğin ideolojik atılımı tarihsel sorunların incelenmesine endeksledi diye, bir yoldaşı eleştiren aynı arkadaşır. Ama 10 Mayıs '91 tarihli mektupta siz niye tarihsel sorunları incelemiyorsunuz, bunu incerseniz biz ortalığı mahvedeceğiz diyen (kusura bakmayın kullandığım kelimeye, biraz kabalaştırarak söyledim) yine aynı arkadaşır. Program çalışması yapmadınız

son derece kolaydır. Nitekim, dış koşulların baskısı hareketin güçlerinin yetersizliğiyle birleştiği ölçüde, şu da pekala olabilir: Aslında programatik sorunlarda çok önemli ayrılıklar yoktur da, yalnızca taktik ve örgütsel sorunlarda var.

Bunun üzerine fazlaca tartışmak gerektiğini bile düşünmüyorum. Yani bir TDKP, bir TKİH, bir TKP-ML Hareketi vb.nin programatik düzeyde aralarından çok fazla ayrılıklarının olmadığı kesindir; ama devrimci demokrasi yalnızca bununla sınırlı değildir ki. Üstelik sorun bu da değil. Bu hareketin kendisini eğer devrimci demokrasinin içerisine veya “marksist güçler” diye ne anlama geldiği belli olmayan o kavramın kendisi içerisine yerleştiriyorsan anlarım; kendine göre bir mantığı vardır. Ama öyle anlamıyorsan, şimdi o zaman halkçılığın böylesine güçlü ideolojik kökene sahip olduğu, bir sınıf temeline sahip olduğu, onun geleneğinin bu ülkede çok güçlü olduğu bir yerde; halkçılığa karşı mücadeleyi çok yönlü bir şekilde geliştirmek, onu savsaklamamak kritik bir noktadır. Bu ideolojik bir mücadeledir; şuna dikkat etmek kaydıyla. Onun devrimci örgüt geleneğine ters bir vurgu yapmamak kaydıyla. Onun yaşanmış ihtilalci geleneklerine ters bir vurgu yapmamak kaydıyla, ona sahip çıkmak kaydıyla, onu sosyalizmin ihtilalci bir geleneğine ve temeline dönüştürmek kaydıyla. Zira bir uca vururken ters bir uca savrulmanın veya böyle anlaşılmanın zemini her zaman vardır. Kendi payıma şunu söyleyeyim. Biraz konuyu dağıtacağı için söylüyorum. Biz sosyalist devrime bir vurgu yaptık. Bu pratikte çoğu kez, bu demokratik görevler de ne oluyor yani, pek de önemli değil biçiminde anlaşılabilmiştir. İşçi sınıfını politikleştirmeden bahsettik. Öyle yerler de olur ki onun kendi taleplerini propaganda edip, ama onun üzerinden kalkarak politikleşmeyi de sağlayabilirsin. Onun bile bir kenara bırakmayla sonuçlanabilmiştir.

Dolayısıyla da ideolojik atılım ihtiyacına dikkat çekmek, ülkemizde halkçılığın sahip olduğu bu güçlü temelden dolayı sürekli gözetilmesi gereken kritik bir konudur. Bu geniş ve çok yönlü bir alandır. Çalışma tarzında ifade etmek gerekir. Örgüt sorununda ifade etmek gerekir. Kadrolar sorununda ifade etmek gerekir. Politika yapış tarzında ifade etmek gerekir. Çok

diyene aynı arkadaşdır. Ama bu ideolojik atılım da nereden çıktı diyene de aynı arkadaş. Şimdi burada bir tutarlılık yoktur, önümüze konan bir fikirler bütünlüğü yoktur. Ya düşünülmeden yazılmıştır; bu ülkede çala kalem yazma alışkanlığı var, ya böyledir. Ya da gerçekten sorunları izah edemediğın ölçüde birbirini yamalamak, kendi içinde bir sistematik iç bütünlüğünden yoksun olan şeyler söylemek de nispeten kolaydır.

Çok ilginç bir örnek vereceğim. Nesimi'nin yazısında Marks'ın çok ünlü bir sözü var. Genel olarak bir partinin resmi programının ne yaptığından çok daha az önemlidir, mealinde. Ama yoldaş bakın bundan ne anlıyor? Hangi tarihsel koşullarda yazıldığı, bunun niye söylendiğı, Lenin'in *Ne Yapmalı*'da bunu Rusya'nın koşullarında niye izah ettiğı, bunlar biliniyor. Şimdi bunlar bilindiğı halde, yoldaşın o kadar ünlü bir sözden çıkardığı şudur: Sıradanı bir yana, iyi kötü politize olmuş öncü işçi dahi, düşünsel anlamda ideolojik çizgi, teorik-programatik konu vb.yle hiç de ilgili değildir. Peki ne ile ilgilidir? Şununla; o ideolojinin pratikteki somut yanıyla ilgilidir; onu ilgilendiren şey, bir çizgi ve programatik belirlemenin güncel politik yaşamda neyi ifade ettiğidir. Günlük yaşamda kendisinin kendiliğinden eylemine, kimin ne kattığına bakarak tercihlerini yapıyor, vb. Ünlü bir sözden böyle küçük bir sonuç çıkarmak gerçekten de çok gariptir. Şimdi onu nasıl yorumlayabilirdik bizim ülkemiz koşullarında? İdeolojik atılım ihtiyaçları çerçevesinde bu hareketin oldukça uzun bir vadede gerçekleştirilmesi gereken çok ciddi sorunları var.

Nedir bunlar? Bir yönü şudur. Türkiye'de devrimci demokrasinin güçlü bir kültürü ve güçlü bir geleneğı var. Bu ideolojik planda, fikir planında da böyledir; örgütsel temeliyle baktığında böyledir. Ancak devrimci demokrasi ile sosyalizm arasındaki ayrışma da son derece yenidir. Üstelik bu ayrışma, kendisini politik ve örgütsel planda sınıf içerisinde güçlü mevziler kazanma biçiminde de ifade edememiştir halen. Bunun böyle olduğu bir yerde, ideolojik gelişme ihtiyacı bu ülkenin kendine özgü koşullarından dolayı kritik bir noktadır. Onun kaybedildiğı anda ideolojik ayrım çizgilerinin silikleştirilmesi, gözden yitilmesi

şeyler söylenebilir. Yani genel teorik soyutlamalar, genel teorik eleştiriler dışında, kendi örgüt pratiğimizden kalkarak, bunu genelleştirerek halkçılıkla aramızdaki ayrım noktalarını böyle netleştirmek gerekiyor. Böyle netleştirebildiğimiz ölçüde sosyalizmle devrimci demokrasi arasındaki ayrım noktalarının silikleştirilmesinin önlemenin güvencesini yaratırız. Bu bir güç olur ve liberal eğilimler yeşerdiği zaman bu güç karşısına çıkar ve durdurur. Dört aylık, beş aylık bir tartışmaya da gerek kalmaz.

Şimdi şuradan kalkmıştık. Yani Marks'ın *Gotha Programının Eleştirisi*'nden hareketle söylediği o söz, bizim ülkemizde nasıl anlaşılmalıdır? Bir yönüyle böyle anlaşılmalıdır. Ama onun başka boyuta da var diye düşünüyorum. Şimdi Nesimi ve Adil yoldaşlar yazılarında, programatik çalışmanın bir kenara bırakıldığını, buna yeterince önem verilmediğini söylediler. Pekala! Şimdi eğer öyleyse, o zaman programatik çalışmanın kendisi genel kapsamıyla bir ideolojik çalışmadır, ama özel olarak da bir teorik çalışmadır. Şimdi o zaman "bu ideolojik atılım da ne oluyor?" demeye pek fazla da gerek kalmıyor. Yani ya programatik çalışma ihtiyacına dikkat çekmeyeceksin, ya da ideolojik atılımı reddetmeyeceksin. Yani tutarlılığa ve bütünlüğe sahip olmak gerekiyor. Biz bir hareketin karşısına alternatiflerle çıktığımız zaman, bir devrimci kendi alternatiflerinin sistematik olmasına ve doğru olmasına dikkat eder. Oradan buradan alınmış fikirlerle çıktığın zaman da tutmaz o.

Üstelik program çalışması yalnızca bir devrimci demokrasinin veya reformist güçlerin eleştirisiyle de sınırlı değil. Bizim hiç açmadığımız bir boyutu da vardır. Türkiye'de işçi sınıfı nasıl şekillenmiştir? Türkiye'de köylülüğün durumu nedir? İçindeki ayrışma hangi durumdadır? Kürt ulusal hareketinin kendine özgü bir dizi yanları, özgün yanları var; bunun kendisini incelemek gerekiyor. Kürdistan'da işçi sınıfı Kürt ulusal hareketi karşısında nasıl bir tavır almıştır? Bu aslında çok kritik bir konudur, bir deneydir bizim için. Şunu da gözetmek kaydıyla. Yani Kürt ulusal hareketinin bugün çok ileri bir merhalede olması, Türkiye işçi sınıfını bir yönüyle de geriye çekici bir rol oynuyor. Şimdi biz onu irdeleyebildiğimiz ölçüde, şu Diyarbakır'da, bilmem

Elazığ'da, Malatya'da Kürt işçiler ne yapıyorlar? Kürt ulusuna mensup işçiler ne yapıyor? Şimdi ama bunun kendisi de kapsamlı bir teorik çalışmadır. Yani biraz ülkenin tarihsel gelişme süreçleri içerisinde de ele alırız. Dolayısıyla da program çalışmasının kendisinin derinleştirilmesi, ilerletilmesi, bir programla sonuçlandırılması; genel kapsamıyla da ideolojik atılımın temel ve vazgeçilmez bir ihtiyaç olduğunu gösterir. Teorik atılım ihtiyacına gelip dayanır. Teorik çalışma kritik bir alandır.

Bunun örgüt ve politika planındaki boyutu var. Onu ayrıca irdelemek gerekiyor. Ama önemli bir boyutu daha var. Üçüncü bir boyutu vardır. Şimdi tarihsel sorunlar deniyor. Şöyle ayrıştırılabilir. Sistemin kendisi içerisinde geçirdiği bir dizi evrim var. Bunlar 1940'lardan ve '50'lerden bu yana irdelenmiş ve teorik bir soyutlama düzeyine çıkarılmış şeyler değil. Şimdi biz bunu ne kadar yaparız? Bunun üstesinden ne kadar geliriz? Ayrı bir taraftır ama bu ihtiyacı görmek, bunu gözetmek, buna gözümüzü kapatmamak da ayrı bir taraftır. Bu yönde tek bir çalışmamız vardır, I. Genel Konferans belgelerinde "*Bugünün Dünyası*" üzerine. Onun dışında da bir çalışmamız yoktur. Demek ki bizim bu konuda katedeceğimiz bir dizi mesafe var daha. Şimdi ama başka bir boyutu da var. Sosyalizmin tarihsel sorunları diye ifade edilen boyutu var. Tabi ki bu kapsamlıdır. Bir yılda, iki yılda veya üç yılda üstesinden gelinecek bir şey değildir. Veya, bir veya iki yoldaşın da belki üstesinden geleceği birşey değildir. Ancak onu sürekli gözetmek gerekiyor. Eğer şu bir bilimsel kavrayış üzerinde yükseliyorsa; bir devrimci, sosyalizmin yaşadığı tarihsel yıkıntı ve dünya komünist hareketinin yaşadığı tarihsel yıkıntı izah edilemeden, köklü bir yenilenme, ilerleme ortaya çıkmaz, yaşanmaz dediğinde, bu sözleri bilimsel bir temel üzerine oturuyorsa, bunu da gözetmesi gerekiyor.

Bunlar uzun vadede teorik çalışmada yerine getirilmesi gereken görevler. Fakat kısa vadede nedir? Şimdi biz bir devrim ülkesinde yaşıyoruz. Çelişkilerin son derece sert olduğu, son derece keskin olduğu bir ülkede yaşıyoruz. Böyle bir ülkede güçlü bir örgütle ortaya çıkmak kritik bir alandır. Güçlü bir örgütle çıktığın ölçüde kazanırsın. Bütün temel ayrımlarımızı

bilmek kaydıyla şöyle bir örnek verebilirim. Her zaman kıyaslamalar doğru değildir, onu da belirteyim. PKK 1984'de ortaya çıkmıştır. Y.Küçük'ün doğru bir sözü vardır. Vurdu ve kazandı diyor. Şimdi bunu anlamak gerekiyor. Nasıl vurdu ve kazandı? Daha önceki belgelerini incelediğimiz zaman ciddi bir hazırlığın ürünü olarak gelmiştir oraya. Yani bir anlık bir gelişme değildir. '80'den, Eylül sonrasından başlayan bir hazırlık vardır. Bu hazırlık teori ve politika boyutuyla, ama özellikle de örgüt boyutuyla bir hazırlıktır. Örgüt boyutu onda, kadroları hazırlama boyutudur bir yönüyle. Zira nasıl bir kadro sorunu, nasıl bir örgüt, sorununun kendisidir bir bakıma. Örgütü kadrolar yaratır. Yani bir çizginin kendisinin temelleri üzerinde kadrolar yaratır. Veya bir çizgiye göre kadrolar, sınıf içerisinde yaratır.

Dolayısıyla da, bizim kısa vadede şöyle görevlerimiz var. Sınıf içerisinde kendisini vareden, sınıf içerisinde güçlü mevziler elde etmiş ve sınıfın ileriye çıkan en diri, en devrimci, en politik unsurlarını kendi içerisinde örgütleyen, eğiten, dönüştüren ve o zemine oturmuş bir örgüte ihtiyacımız var. Bize böyle bir örgütsel gelişmenin ihtiyaçlarını işleyecek, böyle bir örgütsel gelişmenin ihtiyaçlarına yanıt verecek bir teorik çalışma da gerekiyor.

Bu somutlaştırılabilir. Şu güçlüğü kabul ediyorum. Bazen öyle olur ki soyut genel bir çerçeve çizilir. Bu soyut genel çerçevenin ayrıştırılması pratik çalışmanın kendisindedir. Bir örnek vereyim. İzmir deneyimi üzerine bir broşür var burada. Bundan oldukça önemli dersler de çıkarılabilirdi. Bu harekete çok şeyler de katabilirdi bu. Bunu en iyi orayı bilen birisi yapabilir. Böyle bir şansı vardır. İhtilalci ve gizli bir örgüt, sınıf içerisinde mevzilenmiş bir örgüt, o temelde kendisini varetmiş bir örgüt ve marksist-leninist kimliğe sahip bir örgüt, bunlar tabii ki temel noktalardır. Fakat bizim biraz pratik gelişme ihtiyaçlarımıza cevap veren bir ilerleme de sağlamamız gerekiyor. Yanlız şimdi şöyle tartışılmaz bu. Bir yoldaş yapmamıştır yani, böyle izah edemezsin. Şimdi önderlik bir kişiden ibaret değil ki. Mutlaka kendi içerisinde bir işbölümü vardır. İdeolojik önderlik bölümü vardır. Veya diyelim ki siyasal ve örgütsel önderlik

bölümü vardır. Benim kastettiğim olayın kendisi aslında örgütsel önderliktir. Tabii teorik boyutu vardır bunun. Zira konferans belgelerinde, parti sorununda partileşme sürecinin ana halkası teorik gelişmedir, demiştir. Eğer biz teorik gelişmeyi böyle anlarsak, bu boyutuyla anlarsak isabetlidir. Partileşme sürecinin ihtiyaçları nedir bu dönemde? Şunlar şunlardır dersin. Pratik deneylerinden soyutlarsın, çıkarırsın onları. Ortaya koyarsın. Örgütü onun üzerinde şekillendirir ve örgütlersin. Fakat şöyle bir güçlük de anlaşılabilir. Şimdi ilk sınırları içerisinde ortaya konulmuş bir çizgi, pratiğe dökülemediği ölçüde, pratikte kendisini ifade edemediği ölçüde o çizgiyi zenginleştirmek de olanaksızdır. Onu da zenginleştiremezsin. Şimdi bazen yoldaşlarla tartışmışımdır. Bir dizi gelişmeler oluyor, niye yazmıyoruz? Aslında kendi içinde de saklıdır. Yani politik faaliyette zayıf olan bir çalışma alanında, doğrusu söyleyebileceğin fazla şeyler olmuyor kendiliğinden. Kendini zayıf hissediyorsun orada. Bir zayıflığı görüyorsun kendi içinde. Böyle bir zayıflığın sonuçları nelerdir? Ya atalete götürür, bizim bunu gözetmememiz gerektiğini düşünüyorum. Bütün bu genel kapsamı içerisinde bakıldığı zaman, yani ideolojik atılım üzerine bir tartışma yürütmenin kendisi aslında bir kavrayışsızlığın ürünüdür bana göre. 1984 deneyiminden böyle bir sonuç çıkartmamak gerekiyordu.

Burada son olarak bir soruna dikkat çekerek, konuşmamı bitirmek istiyorum şimdilik. MYO üzerine sürdürülen bir tartışma var. Yani onun içeriği, biçimi, tirajının yükseltilmesi üzerine bir tartışma var. Ama beni daha çok ilgilendiren şudur. Yani MYO üzerinden örgütü eğitmek ve şekillendirmek görevi var. Şimdi bunu şöyle izah edersek; tabii ki bu, önderliğin ideolojik bölümü tarafından (eğer tabii tabir uygunsam) çıkarılacak bir yayın organıdır. Fakat onun örgütü eğitime işlevini yerine getirebilmesi, bu konuda yetkinleşebilmesi, yine sonuçta örgütün gelişme süreçlerinin gerçekten iyi anlaşılabilmesi olanaklıdır. Fakat rapor alışverişinin olmadığı bir yerde, örgütsel ilişkilerin çok ciddi aksaklıklar taşıdığı bir yerde, örgütün denetlenemediği bir yerde, kendi görevlerinden uzaklaşmanın yaşandığı bir yerde, örgütün kendisini anlamak, örgütün kendisinin deneylerini toplamak, bunun

MYO'ya yansıtılmak da olanaklı olmaz. Hüseyin yoldaşın MYO'da yayınlanan bir yazısı vardı aslında. Benim açımdan o yazının bir talihsizliği şuydu. Şimdi beş yıl süresince yazı yazın deniyor, ama kimse yazmıyor. Demek ki yazın demek bu sorunu çözmiyor artık. Yani yazma ihtiyacına vurgu, yazmanın kendisini getirmiyor. Acaba şöyle bir şey mi var? Yani örgütün kendisinde bir çeşit yabancılaşma mı yaşanıyor? Şimdi bunun kendisi de tartışılabilir. Fakat önderliğin görevlerini yapamadığı bir yerde, örgütün önderliğin kendisini örgütleyemediği, kendi kendisini örgütsüzlüğe mahkum ettiği, kendisinin görevlerinden kaçışı yaşadığı bir yerde, bir yabancılaşma yaşanabilir. Bunun anlaşılır nedeni var. Bu böyle bilince çıkarılmış, kendisini bu boyutta ifade etmiş değildir. Bir çeşit geriye çekilmiştir. Yani önderliğin kendisinde görevlerine uygun bir hazırlığın içerisine girmeme, tek tek kadrolarda kendisini ifade eder böyle. Şimdilik söyleyeceklerim bu kadar yoldaşlar.

Nadir: Gerek altıncı yıl başyazısını, gerekse benden önce konuşan bazı yoldaşların gündem maddesi çerçevesinde söylediklerini yeniden tekrarlamamak için, o bölümlere girmeyeceğim. Çünkü bunlar büyük ölçüde benim de düşüncelerimi ifade ediyor. Bu nedenle ben doğrudan konferans sonrası süreç, MK gerçeği, bugüne nasıl gelindi, belirli noktaları bunların üzerinde duracağım. Ardından bugün tartıştığımız sorunların kendi içeriği ve anlamına geleceğim.

Üç yıldan sonra I. Genel Konferansını gerçekleştirdi bu hareket. Burada epey bir konferans delegesi vardır. Bu konferansın hangi sorunları tartıştığı aşağı yukarı biliniyor, bunları tekrarlamama gerek yoktur. Ama şunları söylemeyi gerekli görüyorum. Bu konferans gerek ideolojik sorunları, gerekse hareketin yeni dönemine ilişkin görevleri çerçevesinde çok şeyi tartıştı ve buna net tanımlamalar getirdi. Tutanaklar buna şahittir. Bazılarının karar metni haline gelmemesi asla bu gerçeği karartmaz. Konferansta bulunmayan yoldaşlar tutanaklar yayınlanmadığı için o tartışmanın kapsamını bilemiyorlar. Düşünüyorum, bizim gündem maddeleri çerçevesinde, ki bunlar aşağı

yukarı *Değerlendirme ve Kararlar* çerçevesinde yayınlandı, yayınlanmayan bazı şeyler de vardı. Bir İstanbul tartışmasıydı mesela başlı başına, (bunlar tutanaklarıyla belli ölçülerde aktarıldı) İzmir tartışmasıydı. Her alan kendi açısından tartışıldı. Yurtdışı tartışıldı. Tabii bunların bir kısmı *Değerlendirme ve Kararlar*'a konu olamadığı için yayınlanamadı.

Ama bugün en çok sözü edilebilen bir örgüt sorunuysa eğer, ben örgüt sorununun bizim konferansın ağırlıklı gündem maddelerinden bir tanesi olduğunu ve bunun bütün alt başlıklarıyla tartışıldığını çok iyi hatırlıyorum. MK, geçmiş çalışma tarzı, geçmiş önderlik anlayışı, yeni dönem, hareketin görevleri, bu çerçevede MK'nın görevleri, mahalli örgütler, bunların önemi, baskı-dağıtım, diğer teknik organizasyonlar, bizde henüz bizim "çekirdekçiler"imizin bile lafını edemediği sahte evrak büroları, başka bazı teknik örgütlenmeler de dahil, bunların hepsi orada belli unsurlarıyla tartışıldı. Demokrasi, merkeziyetçilik, disiplin, kadro sorunu (bunların tek tek öğelerini saymam gerekmiyor), bunların hepsi bir gündem maddesinin alt başlıklarıydı ve tartışıldılar. Burada örgütsel sorunlar diye sunulan metin gerçekte yalnızca bu tartışmaların süzülmüş halidir. En süzülmüş halidir, ayrıntıları burada yoktur.

Ama ne olmuştur? Bana göre şöyle bir şey olmuştur. Konferansın kendisinde yaratılan bazı sıkıntılar nedeniyle geçmiş sürecin pratik dersleri yeterince çıkartılmadığı ölçüde, yeni değerlendirmeler bilince anında yansıyamamıştır. Bu kavrama açısından belli bir zayıflık yaratmıştır. Ama tekrar ediyorum. Bu sorunun kendisinin tartışılıp tartışılmadığı sorunu değil. Bu olsa olsa orada tartışılan ve burada süzülmüş haliyle ifade edilen konferans metinlerinin yeterince kavranamaması olarak algılanabilir. Ki bunun bütün boyutlarıyla bütün örgütte kavranamaması da son derece doğaldı. Çünkü o dönem örgüte katılmamış üye ve aday üyelerimiz olduğu gibi, harekete henüz yeni katılan bazı üye ve aday üyeler de vardı. Bu tartışılan sorunları, gerçek kavrayışa dönüştürme çabası göstermek ve bunu örgütte bir atılımın basamağı haline getirebilmek yeni MK'nın göreviydi. Maalesef yeni MK buna sırt döndüğü için, bu kavrayış da

örgüte gereğince yansımada.

Evet ben o konferansın bu kapsamıyla hayli başarılı ve yeni dönemin görevlerini, altını çizerek söylüyorum, **net bir biçimde** tanımladığını iddia ediyorum. Bütün tutanaklar ve yanısıra *Değerlendirme ve Kararlar* buna kanıttır. Yalnız konferans delegelerinin tanıklığına da başvuruyorum burada. Zira Mart '92 tarihli son MK toplantısında *Değerlendirme ve Kararlar* üzerine yapılan tartışmanın ilk konusunun ardından (Parti ve Birlik sorunlarıydı bu), MK'nın havası şu olmuştur: Bu karar metinleri, tutanakların, dolayısıyla konferansımızda tartışılan sorunların özüne, ruhuna uygundur. Burada gereksiz bir gündem maddesi bizim gündemimize konmamalıdır, zaman dardır, zamanı israf etmeyelim denmiştir ve Cihan yoldaşın, "*Bütün Değerlendirme ve Kararlar tutanaklar incelenerek değerlendirilmelidir*", önerisi bu çerçevede oybirliğiyle boşa çıkmıştır.

Şimdi bunu niye anlattım? Bunu yalnızca dün akşamki "görevler net tanımlanmadı" iddiasından hareketle anlatmadım. Bunu şunun için anlattım. Bir örgüt düşünün, konferansını yapıyor, ardından MK toplantısı yapılıyor, dağılıyor. Bir yoldaşın deyimiyle, yoldaşın teki "büyük bir heyecanla" dönüyor, bu Nadir yoldaş oluyor. Bir öteki "türkü söyleyerek" dönüyor, bu Nesimi oluyor. Ama bu MK'nın içerisinde sanki cenaze evinden çıkmış insanlar da olabiliyor. MK'da hemen tartışmalar, ardından "maraza" çıkıyor. Bunu zamanında yazdım {22 Mart 1991 tarihli mektup-Red}, bu kadar büyük bir talihsizlik olamaz, dedim. Konferansın bu hareketin misyonuna ve bu çerçevede görev ve sorumluluklarına ilişkin olarak böylesine bir birliği varken, şimdi çıkarılan bu anlamsız sorunlar da ne oluyor, diye sordum.

Ama bizde bu ortaya çıkıyor. şimdi ne oluyor, geliyor 10 Mayıs 1991 tarihli toplantı. 10 Mayıs toplantısının kendi içerisinde ne tartışılıp tartışılmadığı benim için gerçekten gelinen noktada önemli değildir. Devrimci bir insanın her adımda ve her aşamada doğrularla ve gerçekle ilgili olması gerektiğini düşünüyorum. Dünün koşulları, dünün bilinci benim için veri değildir. Saplanıp kalamam oraya. 10 Mayıs toplantısının kendi iç atmosferi ne olursa olsun, neticede ortaya ak kağıt üzerine düşen bir metin çıkmış, benim

demin başarılı bir biçimde tanımladığım o konferans, “darlığa, hatta geriliğe” mahkum edilerek boşa çıkarılmıştır. Bu konferansın delegeleri eğer bizim sorunlarımızı gerçekten anlamak istiyorlarsa, dün Adil’in “başarılı” bir toplantı diye tanımladığı o 10 Mayıs toplantısının, bu örgütteki bu en kritik aşamanın üzerine düşünmeleri ve sonraki süreci bu gözle irdelemeleri mutlaka gereklidir. Bu anlaşılmadan, bir hareketin konferansını bir buçuk ay sonra darlığa ve geriliğe mahkum eden bu toplantı ve onun ürünü olan mektubun ruhu anlaşılmadan, bizim yaşadığımız süreç anlaşılabilir. Bu anlaşılmadığı sürece de, sorunlarımız üzerine her türlü ucube teori ortaya çıkarılabilir. “Kendiliğindencilik” de denir, “aydın oportünizmi” de denir, “despotluk” da denir, ne denmez ki? Yani sıfat çoktur, sıfat bulunur.

Ben asla birlik sorunu çerçevesinde yaklaşmıyorum 10 Mayıs toplantısına; sorun o değil kesinlikle. Asıl sorun konferansın darlığa ve geriliğe mahkum edilmesidir. Çünkü oturumda nihayet, bu darlığa ve geriliğe mahkum edenlerden biri de şöyle birşeyi de söylemiş bulunuyor; “inanmadığım birşeyi nasıl uygulayım ki?” (Adil’den söz ediyorum.) İşte bizim sorunumuzun gerçek özü buradadır yoldaşlar. Bu MK’nın bir bölümü konferansın kendisine inanmamıştır. İnanmadığı için de konferans kararlarını, onun ortaya koyduğu görevleri uygulamak içinden gelmez. Ben, yoldaşlar, hareketimizin yaşadığı bu süreci koşullandıran dış koşulları değerlendirirken, şahsen olayı şöyle algılıyorum. Bu dış koşullar ancak hareketimiz içerisinde varolan zayıflığı ortaya çıkaran ve besleyen bir etmen olabilir. Dolayısıyla o dış koşulların basıncı ya da bugün tanımlanan biçimiyle tasfiyeci basınç, EKİM’in zayıf noktalarını bulmuştur; bu zayıflıklar bu süreçte belvermiştir. şimdi denebilir ki biz bir örgüttük, bizim sorunlarımız hep içten kaynaklandı, dışın öyle bir etkisi yoktur. Ama aslında Nesimi bunu iyi tanımladı, güzel tanımladı. Adil’in dünkü saçmalıklarını da tekzip etmiş oldu böylece. Tekrardan kaçınacağım bu nedenle.

Ama bazı ayrıntılarına da girmek ihtiyacı duyuyorum. Aynı dönem işçi dalgasının düştüğü bir dönemdir. Zonguldak fırtınasının Mengen’de barikata çarparak kırıldığı bir dönemdir. O güne

kadar hep yükselen bir işçi hareketinin Körfez savaşı boyunca devletin estirdiği bütün terör ve tensikata karşı sessiz ve suskun kaldığı bir dönemdir. Arnavutluk'un çöktüğü bir dönemdir. Dış basıncın iyice ağırlaştığı bir dönemdir. İşçi hareketinin durgunlaştığı bu aynı dönem, devrimci hareketin gerçekliğinin de en çıplak bir biçimde ortaya çıktığı bir dönemdir. Yani '87'lerde başlayarak toparlanmaya çalışan devrimci hareket, işçi hareketinin durgunlaşmasıyla birlikte, gerçekten bir mesafe alamadığını çıplak bir gözle görebilmiştir. Hiçbir biçimde etkileyemiyor işçi hareketini, bir mevzi tutamamıştır. Şimdi bütün bunların kendisi özel ağırlık oluşturan koşullardır. Dahası geçen yaz dönemini iyi hatırlarım, dörtlü MK biraradadır ve Devrimci Sol'un bir mangadan ibaret militanları katledilmiştir, devlet terörü yoğunlaşmıştır, bugün kadar olmasa bile yine de örneğin '75-80 dönemiyle kıyaslandığında devrimcilerin cenazesine sahip çıkacak bir güç bile ortaya çıkamıyor. Bunun kendisi bile ağır bir atmosferdir. Nitekim bu dönem bunu değerlendiren dörtlü MK, bütün örgüte bundan sonraki cenaze törenlerine en aktif bir biçimde katılmasını sağlayan bir bildiri, örgüte ve kitlelere bir bildiri kaleme almasını kararlaştırmıştır

Devlet terörünün bu kadar yoğunlaştığı, bu kadar vahşileştiği bir dönemde, cinayetlerin bu kadar açıktan işlendiği bir dönemde, kuşkusuz buna karşı gerekli tepkiyi örgütleyememek ve o militan devrimcilerin cenazelerine sahip çıkamamanın kendisi bile, bir devrimci üzerinde özel bir ağırlık oluşturur. Ama bu dış koşulların Adil'le en az ilgili olduğu iddiasına yine de katılırım. Dün Mesut yoldaşın konuşmasında belirttiği gibi, Adil'le ilgili sorun bana göre bu çerçevede biraz değişiklidir. Mesut yoldaşın tarif ettiği şeye katılıyorum. Tekrarlamayı gerekli görmüyorum.

"Türkü söyleyerek" gelen Nesimi, niye 10 Mayıs'a ortak olmuştur? Çünkü başlangıçta İzmir'e ilişkin gerçekten güçlü umutları vardır. Konferans gerçekten Nesimi'ye bir heyecan da vermiştir. Ama kısa sürede İzmir'de bir başarısızlık, daha doğrusu karşı devrimin İzmir'de estirdiği terörle, bir yıkım yaşamıştır. Bunun kendisini bizim geçmişte İzmir'de örgütsel alanda yaşadığımız zayıflıklar da önemli ölçüde beslemiştir. Koşulların

ağırlığıyla birlikte ele alındığı zaman, gerçekten Nesimi’de ilk defa bana göre bir tereddüt, bir kaygı, sorunların ağırlığı ve onun karşısında güçlerin zayıflığı sorununu ortaya çıkarmıştır. Bunlar, tüm kayıtlarına rağmen, onun bir 10 Mayıs tarihli toplantının ruhuna ve ortaya çıkan metnin içeriğine katılmasını engelleyememiştir.

Nadir’in problemi nedir? Nadir’in problemi şudur. Bu harekette yenidir, bir. Bu hareketin ideolojik kavrayışıyla henüz yeterince içiçe değildir, o ağırlığı kaldırabilecek denli içiçe değildir, iki. Bu MK’nın kendi bileşimini yeterince tanıyamıyor, üç. Bir dördüncüsü, ortada Cihan yoldaş hakkında bir efsane vardır, “kasıp kavuran”, “terör estiren”. Ama bazı yoldaşların da morali bozulmuştur. Şimdi bu dönemde bu yoldaşların kusurları üzerine gitmek yerine, biraz bu yoldaşlara destek verilirse, kendilerini toparlayabilecekleri gibi ham bir hayalin de içindedir.

Bu çerçevede, Hüseyin’in kendi yazısında (*Tasfiyecilik ve Gerçek*) bana ilişkin olarak yaptığı tanımlamaya katılmıyorum. Gerçeği ifade etmiyor o tanımlama. Yoldaşın kendi tanımlamasıdır kuşkusuz. Ama benim şahsımda gerçeği ifade etmiyor. Hiçbir zaman bir “kişilik” problemi değildir benimki. Bir “kişilik” problemi olsaydı eğer, bu problemin o zayıflık içerisinde çoktan benzer örneklerde olduğu gibi Cihan yoldaşla karşı karşıya gelen bir aşamaya varması kaçınılmaz olurdu. Sorun asla “kişilik” problemiyle ilgili bir sorun değildir. Ama sorun gerçekten Nadir’in zayıflıklarıyla ilgili bir problemdir. Buna rağmen Nadir’in hala bu harekete duyduğu müthiş bir güven de vardır. Başından itibaren ve sürekli olarak. Bunu çok rahatlıkla ifade ediyorum. Ama bu müthiş güvenin kendisi bir kavrayışa dönüşemediği ölçüde, dörtlüyle (üçlüyle, kendisiyle birlikte dörtlüyle) aynı platforma düşmesini de engelleyemiyor. Sorun buradadır.

Evet, bir dağılma vardır. Bir yabancılaşma vardır. Misyona bir uzaklaşma vardır. Görevlerden uzaklaşmadır bu. Ama bunun anlamını yeterince kavrayamayan Nadir, biraz saf bir iyiniyetle, süreç içerisinde sorunların kendiliğinden çözülebileceğini, burada önemli olan Cihan yoldaşın biraz “dizginlenmesi” ve biraz rahat bir ortamın oluşturulması olduğuna inanır; çabasını bu doğrultuda

sürdürür. Bu çabasını bu MK toplantısı içerisinde bazı özel taleplerle de birleştirerek sürdürür. Ama bu sorunlar patlak verdiği zaman görülür ki, gerçekten hiç de bu iyiniyet sorunu çözmez.

Şimdi sorunu böyle koymam, bazılarına acaba şunu mu hatırlatıyor? Şimdi burada bütün yük dördlünün üstüne yıkıldı, Cihan ve Mesut temize çıkarıldı. Ben sorunu böyle bir ikilem içerisinde tartışmıyorum. Örgüte sunduğum yazımda da tartışmadım. Ben bu hareketin önderliğini herşeyden önce bir Cihan, ya da hareketin ideolojik önderliğini diyeyim, eğer bir Cihan ve Mesut ile ilgili görüyorsam, bu zayıflıkların bu denli rahat bir biçimde uç vermesinin aslında EKİM'in kendi zayıflığından ileri geldiğini düşünüyorum demektir. Ve bu yoldaşların da maalesef o süreci çözecek ve ilerletecek bir müdahaleyi yapmadıklarını düşünüyorum. Nedir ki bu müdahaleyi yapmamalarının arkasında başka bir şey değil, fakat bu hareketin kendi gerçekleri, olanakları vardır. Yeni seçilmiş bir MK gerçeği ile bu hareketin konferansının ortaya koyduğu görevler karşısındaki büyük mesafe, bu çerçevede belli bir çözümsüzlüğün verdiği bir durum, bir açmaz vardır.

Ben sorunu ancak bu çerçevede anlıyorum. 10 Mayıs tarihli mektubu anında bir iç hesaplaşmaya, açık bir iç ideolojik mücadeleye konu etmemek; birlik sorununda dördlüye hep siz konferans kararlarını çığnıyorsunuz deyip, ama bunun arka planını örgüt ve kamuoyu önünde bir ideolojik hesaplaşmanın konusu etmemek, EKİM'den net bir kopuşun ifadesi olan *İşçi Hareketi ve Devrimci Hareket* yazısını, bu yazı anında doğru teşhis edildiği halde açık bir ideolojik hesaplaşmanın konusu etmemek, ancak bu çerçevede anlaşılabilir. Ve buna eklenebilecek bir öteki husus, hala bir "çevre ruhu"nun tam aşılabilmesi olabilir. Ama bu noktada şunu belirtmek isterim. Özellikle Cihan yoldaşın tasvip etmediğim, hiç bir zaman da onaylamadığım, her zaman da açıklıkla bir çatışma konusu haline getirdiğim bazı tutumlarına rağmen, o aslında MK'yı kendi karşısına bir kurum, bir kişilik olarak alıyordu. Ama ne yazık ki MK döne döne (bu tutanaklarda da var, benden önce konuşan Nesimi'nin kendi söylediklerinde de vardı, ben ●raya geleceğim) Cihan yoldaşa, "sen bizi ciddiye

alma”, diyebiliyor ya da davranışlarıyla bunu demiş oluyordu. Bunun kendisi bile bir zayıflık alanı yaratıyordu.

Evet, sorunun bu hareketin gerçekliği üzerinden, konferans sonrası süreç üzerinden ve tanımladığım bu tablo çerçevesinde, anlaşılabilirliğini düşünüyorum. Ama bu öyle bir süreçtir ki, yani ideolojik hesaplaşma açıktan yapılmadığı fakat bunun bazı göstergeleri ortaya çıktığı zaman bile, MK'nın kendi içerisinde bir probleme dönüşüyor. Nedir? Mesut yoldaş bir başyazı yazmıştır; bugün Türkiye topraklarında hala düzene karşı yiğitçe savaşp kanını döken devrimciler vardır, demiştir. Ama ömrü bir gece ve bir gündüzden ibaret olan küçük burjuva devrimcilerinin takatsizliğine, güçsüzlüğüne, ruhsuzluğuna bir vurgu da yapmıştır. Ama bu dörtlü MK içerisinde, burada bize bir sataşma vardır, yorumuna bile yolaçabilmiştir. Evet, şimdi niye? Bugünün devrimcisinin bir tanımlanması yapılıyor. Aslında bugünün devrimcisinin bir misyonu anlatılıyor. Şimdi normalde bir örgütte MYO'daki bir başyazı alınır, bunun döneme ilişkin olarak ortaya koyduğu tahliller ve görevler değerlendirilir. Ama gerçekten isabetli olmayanları varsa, bunlar o kollektif çalışma anlayışı içerisinde gerisin geri yoldaşlarla tartışılır, ama yine de bunun ortaya koyduğu görevler yaşama geçirilmeye çalışılır. Şimdi bizde, bizim dörtlü MK'da bu böyle olmuyor. İyi mi kötü mü? Bize sataşma var mı yok mu? Acaba gene bize bakarak mı yazılmış? Tabi böyle bakıldığı zaman orada ne bir kollektivizm, ne bir önderlik, ne de örgüt olur. Nesimi diyor ki, üçüncü sınıfta matematik öğrenirsin de, dördüncü sınıfta cebir öğrenirsin. Ama kardeşim; sen seni üçüncü sınıftan dördüncü sınıfa geçirecek önündeki koca bir kitabı okuyup kavramaya çalışmıyorsun ki. Bunu “darlığa” ve “geriliğe” mahkum etmişsin. Sonra da dördüncü sınıfa geçmeye çalışıyorsun. Ama eğer dördüncü sınıfa geçebilmen, cebiri başarabilmen için matematiği başarabilmen gerekiyorsa, senin o çekirdeği sağlamlıştırabilmen, fabrika zeminine kök salacak bir profesyonel devrimci çekirdek yaratabilmen için, önce şu elindeki güçleri konferansın örgüt sorunları başlığı altında tanımladığı çerçevede bir düzenleme ve sonra da bu düzenleme içerisinde bunun sorunlarını örgüte

açman, örgütün önünü sürekli açman gerekiyor. Yerinde saydığın zaman, evet, yerinde saydığın zaman, hep üçüncü sınıfta sayarsın. Hep sene sonu gelir, bir veli gönderirsin öğretmene. Ne olur? Gider der ki; benim öğrencim henüz cebiri çözecek duruma gelmemişti, matematiği öğrenmeye devam etsin.

Şimdi benim bu Olağanüstü Konferans öncesindeki tartışmalar süreci içerisinde hep karşılaştığım şudur. I. Genel Konferans metinlerini aşan, ayrılıkları dışta tutuyorum, bir tek şey söylemiyor. “Çekirdek” yazarları da bir tek şey söyleyemiyor. Nitekim yakın dönemde çark ettiler, konferansın *Örgütsel Sorunlar* başlıklı metni bizi de ifade ediyor demek durumunda kaldılar. Demek ki sorunumuz gerçekten ortada bir perspektifin olmaması değil. Bizim sorunumuz önderlik sorunu; EKİM örgütsel-pratik önderlikten yoksun bırakıldı. Bu hareket kendi içerisinde bir önderlik kurumu çıkartamadığı müddetçe, iddiasına sahip çıkan, Kasım yoldaşın deyimiyle kişilikli insanlar topluluğundan oluşan bir önderlik çıkaramadığı müddetçe, hep böyle ağır aksak yürür. Hep ancak bu kadar yürür.

Ama ben gelinen aşamada (‘87’den alarak geliyorum), bu hareketin katettiği mesafeyi yine de muazzam bir mesafe olarak değerlendiriyorum. Yakın döneme kadar şu benim kafamda hep bir problemdi: Bu harekette Cihan yoldaşla birlikte TDKP’den kopan, ama sonra başka örgütlerden de gelen, yeni de kazanılan bazı güçlerle birlikte hep belirli güçler vardı. İyi de niye kendi içerisinde az çok yetebilecek bir önderlik yaratamadı? ’88 tarihli ilk MK kuruluş belgeleri yakın dönemde elime geçti. Dört beş gün önce okudum, benim için sorunun bütün sırrı çözüldü. Dönem zordur, görevler gerçekten ağırdır. Bu dönemi ancak iddialı ve inatçı devrimciler, ama sürekli olarak ideolojik bakımdan güçlenen devrimciler kucaklayabiliyor. Bu hareketi de ancak bu nitelikte insanlar buraya getirebilmiştir. Ben yalnız Cihan yoldaşı kastetmiyorum.

Bu insanların bir kısmı güçlü bir iddiayla ortaya çıkmıştır: kısa sürede zayıflayıp düşmüştür. Ama bu insanlar kısa sürede, yine de bu hareketin yolalması için belli bir yolu da düzlemiştir: geldikleri yere kadar. şimdi bu böyle oluyor. Süreç gerçekten

zordur, ağırdır. O belge örgüte sunulacaktır. (‘88 Ağustos tarihli olacaktı yanılmıyorsam.) O mektupta yeni kurulan bir MK’nın bir bölümünün nasıl da bir iddiasızlaşma içerisinde olduğunu, nasıl da kendisine bir güvensizlik içinde olduğunu, açıklıkla gördüm. Şimdi tabii böylesi problemlerin olduğu bir yerde, mesafe de ancak bu kadar alınabiliyor. Daha ilerisi, tek tek kadroların ve özellikle önderlik kadrolarının, bütün güç ve enerjileriyle birleşip kaynaşarak, bir duygu birliği sağlayarak, gözlerini görevlere dikmeleriyle mümkündür. Ama maalesef bizde hareketle birleşmek, ortak bir kavrayış oluşturmak, önderlik bünyesinde de bu hareketin sorunları çerçevesinde bir birlik oluşturmak, bu çerçevede kendini yenileyip, ideolojik, politik, örgütsel, ruhsal bir birlik sağlamak, bugüne kadar (ben çeşitli örnekleriyle tanık oldum) hep bir “kişilik zayıflığı” olarak değerlendirilmiştir bazıları tarafından. Soruna bir “kişilik” kompleksinin çarpık çerçevesinden yaklaşılmıştır. Hep insanların “özgünlüğü”nü yitirmesi, Cihan yoldaşın birilerini “teslim alması” olarak değerlendirilmiştir. Bu mantığın kendisi kadar kötü bir zihniyet yoktur. Bu küçük-burjuva bireyciliğinin bir ifadesidir. Bu hiçbir zaman birleşmeyen, hiçbir zaman kaynaşmak için çaba harcamayan, her zaman bölen, her zaman dağıtan bir mantıktır. Bu mantıkla gidildiği zaman bırakın iktidar perspektifini, bir köyde bir muhtarını bile devirmek mümkün değil. Bizde belli bir birleşme ve kenetlenme olduğu zaman, bu kişilik zayıflığı ve özgünlüğünü yitirme olarak değerlendiriliyor. Bunun kadar çarpık bir bakış açısı düşünemiyorum.

Bunları niye anlatıyorum? Bunları şunun için anlatıyorum. MK toplantısından dağılıyoruz. İki MK üyesi orada kalıyor, Adil ve Hüseyin’i kastediyorum, bir maraza çıkıyor. Buradan bir tepki gösteriyorum. Öteden gelen tepki nedir? “Nadir özgünlüğünü yitirdi”! Ama bu öylesine gerici bir zihniyet ki, bu harekette aksayan şeye müdahale etmeyi bile engellemeye çalışan bir zihniyet. Bu zihniyet kazanmadıkça, hiçbir yere gidilmez. Bu hareket kendi içerisinde birleşip kenetlenmedikçe hiçbir yere gidilemez. Herkes EKİM’den değişik birşey anlayamaz. EKİM budur, buradadır, ortadadır. EKİM’de bunlar anlaşılabilir

ancak. Ben Ekimciyim demek bunların ruhuna, bunlara sadık kalabilmekle mümkündür. Herkese göre bir Ekimcilik yoktur, olamaz.

Evet, ben özellikle ideolojik önderlikteki yoldaşların (Cihan ve Mesut yoldaşların) iç ideolojik hesaplaşmayı yapmak konusunda son derece cesaretsiz davrandıklarını düşünüyorum. Bunu zamanında bilince çıkartmalarına rağmen. Zamanında adını koymalarına rağmen ve bu örgütteki aksaklıkları zamanında görmelerine rağmen, bir iç ideolojik hesaplaşmayı gündeme getirme konusunda son derece zayıf davranmışlardır. Bu aslında bu hareketin geriye kaymasında çok kritik bir noktadır. Ben böyle tanımlıyorum. Bu benim için şu noktada önemlidir. Bu hareket bir daha aynı talihsizlikleri yaşamamalıdır. Bu hareket Azad'la problemlerini içte tutamaz. Bu harekette, benim ideolojik farklılıklarım vardır, deyip yazmayan adam olmamalıdır. Ya bunu demez, paşa paşa bu hareketin ideolojik çizgisinde yürür, ya da benim ideolojik farklılıklarım vardır deyip bunları kapalı bırakamaz. Bu devrimci bir örgüt yaşamı açısından kritik bir noktadır. Şimdi yoldaşlar söz alacaklar, cevap verecekler (ben önden söyleyeyim), biz her zaman davetimizi yaptık diyecekler. Olabilir, siz davetinizi yaptınız. Ola ki birileri hangi kaygıyla olursa olsun, bu çok önemli değil, bu davete uymuyor. Ama bu hesaplaşmayı yürütmek, bunu bilince çıkartmış bir önder olarak senin görevindir. Sen bunu yapmak zorundasın. Bunu zamanında yapıp bu örgütte devrimci bir atmosfer yarattığın zaman, bu hareketin kadroları, ne benim, ne ötekinin, ne diğerlerinin eğilimleri altında ezilip bocalamaz. Sağlıksız eğilimlere kapılmaz. Büyük bir güven ve inanç duyarak geldikleri bu hareketin çizgisini yaşama geçirmek üzere gerekirse kendi sorumlusunu da çiğner geçerler. Ve bir harekette kadroların kendi çizgisine sahip çıkması bana göre ancak böyle olur, bir problemin çıktığı koşullarda.

Şimdi bu öylesine bir kasılma sürecidir ki. bu kasılma sürecinin kendisi bazen karşılıklı ama bazen de tek yanlı olarak birbirini anlayamama, daha doğrusu anlayamama da değil bu. birbirini anlamamaya, buna direnmeye kadar varabilmiştir. MK

üyeshinin teki yazar; işte gittik birlik görüşmesi yaptık, ama adam önden konuşulan çerçevenin hepsini tuttu boşa çıkardı, biz bu çerçeveyi konuşamadık, der. Şimdi bu yazılır gelir. Ama bu şöyle karşlanır; işte Cihan yoldaş gene (biraz kaba söyleyeceğim kusura bakmayın) kendi önyargılarının ifadesi olarak uydurdu, bir ideolojik ayrılık arama peşinde koştu. Yazar ya da söyler, der ki, devrimciler diplomaside kolay kolay başarılı olamaz, bunu sosyalizm tarihinde bir tek Stalin başardı, fakat uzun vadede bu da boşa çıktı. Ama bunun ne anlama geldiği, ne anlatması gerektiği bir türlü yeterince anlaşlamaz. Anlaşılmak istenmez biraz. Bir kasılma var. Bir kabuğuna çekilme var. Bir kapılarını kapatma var. Yine belli bir önyargı var çünkü. O önyargı duvarı bir türlü aşlamıyor. şimdi peki sonuç nereye geldi? Sonuç bu söylenenin kendisini doğruladı mı! X bu dörtlünün bizzat kendisine “bizim politika yapış tarzımız farklıdır”, diyerek neticede Cihan yoldaşı doğruladı mı!

(...)

Şuraya geleceğim yoldaşlar. Bu hareketin sorunları son derece ciddidir. Bu hareketin kadroları bu harekete sahip çıkmalı, bu hareket kendi sorumluluklarını yerine getirmeli, misyonunu oynamalıdır. Başka bir alternatifi yoktur. Ama bu ancak ve ancak bugüne kadar katettiğimiz mesafe, üstüste koyduğumuz taşların üzerinden gidilerek ve bu konferanstan çıkan kararlar ve görevler çerçevesinde bir atılıma dönüştürülerek yapılabilir. EKİM son bir buçuk iki yıllık talihsiz dönemi bu konferansla birlikte artık sona erdirmek zorundadır. Bir sonraki gündem maddemiz EKİM'in kendi zaafı ve sorunları üzerinedir. Bu nedenle de şimdi işin bu bölümüne girmiyorum. Ben şimdilik son iki yılda bu harekette birikerek artan, dışa vuran zaafın, tasfiyeciler tarafından nasıl da bu hareketin iyice çökertilmesi için, bu hareketin geriye götürülmesi ve yozlaştırılıp dağıtılması için birer vesile haline getirildiği üzerine konuşmak istiyorum.

Bu konferans süresi boyunca örgüte sunulan bir dizi belge oldu. Bu belgeler titizlikle incelenmeden, bu belgelerin ortaya çıkarttığı dersler bilince çıkartılmadan ve bu bilinç bundan sonraki sürece taşınmadan, geçmiş ağırlıklıkları geride bırakabileceği-

mizi zannetmiyorum, bir. İkincisi, EKİM'in zayıflıklarının olduğu, ama tam da, bir tasfiyeci basıncın da bu zayıflıkları basamak yaparak ortaya çıktığı bu durumda, hareket bu tasfiyeci basıncın bütün etkilerini üstünden kazıyıp atmadıkça yine ileriye gidemez. Bu tasfiyeci basınç üzerinde biraz durmak istiyorum.

Ben hiçbir zaman tasfiyeci basıncı şöyle ele almadım. İşte birileri birilerini örgütten atıyor. Birileri birilerinin başını yemeye çalışıyor. Şimdi oradaki, bir vurgudur. Bunun bir anlamı vardır. Bu bazen, iki yerde geçiyor zannediyorum, Cihan'ın başıdır, bazen EKİM'in başıdır. Bundan kastedilen şey herkes rahatlıkla anlayabilir eğer bir kötü niyet olmazsa, bir çarpıtma olmazsa bundan ne anlaşıldığı son derece açıktır. Benim söylediğim şudur. Bu hareket bu süreç içerisinde bünyesinde bir sürü olumsuzluk da biriktirebilmiştir. Normalde yürümesi gereken bir seyir içinde ortaya çıkabilecek kusurlardan arınması gerekirken, bu yürüme gücünü gösteremediği ölçüde bu kusurlar birikmiştir ve bir yığınak oluşturmuştur. Ama bu yığınaklar şimdi tam da bu hareketin bugüne kadar katettiği mesafeye fatura edilerek bu mesafe yokedilmeye çalışılıyor. Bu mesafe yok sayılmaya çalışılıyor. İşte tasfiyeci basıncın kendisi, zaten bu hareketin ideolojik, politik ve örgütsel cephelerde tuttuğu bütün mevzilerin boşa çıkartılması çabasıdır. EKİM'in başı ya da Cihan'ın başından kastettiğim de, bu çabanın kendisidir. Ama önden bazı yoldaşlar da bana sordular. Sen orada Cihan'ı bu kadar savunmak zorunda mıydın? Cihan'ın benim savunmama ihtiyacı olduğunu zannetmiyorum. Ben bir çizgiyi savunuyorum, bir ideolojik kavrayışı savunuyorum. Ben EKİM'i savunuyorum. Ben EKİM'e yönelen saldırının bugün doğrudan onun ideolojik çizgisine yönelme gücü gösteremediği için Cihan'a yöneldiğini, çünkü Cihan'ın bu örgütte çok kritik bir yer tuttuğunu düşündüğüm için, sorunu böyle formüle ettim. İsteyen anlar; anlamak istemeyene de benim bundan öte anlatabilecek hiç bir şeyim yoktur.

Nesimi'nin yazısından başlıyorum. Şimdi bakın yoldaşlar, "Gerçeğimiz olan bunalım, somut gerçekliklerimiz gözardı edilerek aşılamaz", diyor. Birinci cümlesidir; "Hareketimizin yüzyüze olduğu ve ilk sancuları olağan konferansın hemen sonrasında

hissedilen bunalımın bir buçuk yıl sürüp gitmesi (bundan sonrasının altını ben çiziyorum), olağanüstü bir müdahaleyi gerektiren olağandışı bir durumdur”

Şimdi bu yalnız başına böyle ele alındığı zaman şöyle anlaşılabilir. Gerçekten biz olağanüstü bir sürece girdik. Örgüt normal seyriyle yürümüyor. Devrimci bir örgütün normal bir seyri yürümüyor; MK çalışmıyor; önderlik çalışmıyor. Önderlik kurumunun çalışmadığı bir yerde olağanüstü koşullar doğmuştur. Eğer kastedilen bu olsaydı, kuşkusuz benim buna fazla bir itirazım yoktu. Ama şununla birlikte ele alındığı zaman, bunun hiç de benim söylediğimi kastetmediği rahatlıkla görülür.

Şimdi bakın ne diyor. Sürecimizi kısaca anlatmış, diyor ki, sorun önderlik sorunudur, ama burada Cihan ve Mesut kastedilerek söyleniyor. Sorun önderlik sorunudur, ancak önderlik ideolojik ürünler dışta tutularak sorgulanabilir. Yani ne kastediliyor? Çok net olarak şudur. Bizim sorunlarımız olağanüstü bir müdahaleyi gerektiriyor. Bu olağanüstü müdahale ancak ideolojik ürünler sorgulanarak da gerçekleştirilebilir. Nitekim bu mantığın arkası şöyle geliyor, yazı kendi içerisinde akıyor, şöyle geliyor: Bizim örgüt ve politika pratiğimiz (tam alıntı böyle olmayabilir mealen aktarabiliyorum) çizgimizin gerçekleşmiş halidir. Hiç de bir önderlik anlayışı kastedilmiyor burada. Çizgimizin gerçekleşmiş halidir, deniliyor. Demek ki bu denli olumsuz seyreden bu pratiğimizin aşılabilmesi, bunun devrimci bir pratiğe dönüşebilmesi, ancak çizgimizin değiştirilmesiyle mümkündür. Dolayısıyla olağanüstü bir müdahalenin yapılabilmesi, ideolojik çizgimizin sorgulanabilmesiyle mümkündür. Bunlar yapılamadan gerisi boştur. Aynı yazının içerisinde benzer argümanlar başka tarafta da vardır. Nedir onlar? “Kuru ve boş sözler”dir. Nedir? “Resmi çizgimiz”dir. vb. vb. Bunlar aynı metnin içerisinde serpiştirilmiş, çeşitli defalar çeşitli vesilerle söylenmiş şeylerdir. Ama ben hiç de bunların dikkatsiz bir tanımlanma olabileceğini düşünmüyorum.

Şimdi bu metnin kendisini ele aldığım zaman, kuşkusuz bunun bütünüyle EKİM’den farklı ve sistematik bir ideolojik çerçeveye oturmuş bir metin olduğunu iddia etmiyorum. Ama

en azından son bir buçuk iki yılımızı karakterize eden ideolojik dağılmanın en ileri örneklerinden bir tanesi olduğunu rahatlıkla söyleyebiliyorum. Dolayısıyla, sorun hiçbir biçimde kendi içerisinde rasyonalize edilemez. O düşünce sistematığının kendisi, o dağılmanın kendisi ve onun kökleri sorgulanmadan, bu hareketin düşünsel sistemi “kuru ve boş laflar”dan ibarettir; bizim “resmi çizgimiz” sorgulanmalıdır; olağanüstü bir müdahale gerçekleştirmelidir, vb. şeyler izah edilemez. Bunlar ancak ve ancak farklı bir ideolojik kavrayışı ifade edebilir. Bu farklı bir ideolojik çizgidir. Ama bütünlüğüne kavuşabilmiş bir sistematik çizgi olduğu iddiasında değilim, bunu belirtiyim. Nitekim bu metnin yazarıyla, Nesimi'nin metnidir bu, bir örgüt platformunda tartıştığımız zaman, tartışmanın sonucunda söylediğim şudur; senin kullandığın kavramlar da, bu düşüncelerin kendileri de, kelimenin gerçek anlamıyla bir sabun üzerindedir. Ama yönü EKİM'e değil başka bir tarafa doğrudur; bu durumun ciddiyetle gözetilmesi gerekiyor. Bu yazıda benim vurgulayacağım, üstünde duracağım başka şeyler var, bunlara sonradan geleceğim. “*Aydın Oportünizmi ve Sorunlarımız Üzerine*” ile “*Bir Kez Daha Sorunlarımız ve İddialar Üzerine*” yazıları (ki Adil'in yazılarıdır), ideolojik kavrayış olarak bütünüyle, ama kelimenin gerçek anlamıyla bütünüyle, EKİM'in dışındadırlar. Ben konuşmanın seyri içerisinde bunu belli yönleriyle anlatmaya çalışacağım. “*Aydın Oportünizmi ve Sorunlarımız Üzerine*” başlığının kendisi, “iki ayrı örgüt anlayışı”, “bolşevizm ve menşevizm”, “uvriyerizm”, “aydın oportünizmi”, bunların hepsi EKİM karşıtı anti-marksist tasfiyeci bir çizginin ifadeleridir. Şu çok kritik bir tespittir gerçekten; aynı metnin kendi içerisinde diyor ki, “*örgüt anlayışında boy veren bu farklılıklar, aslında bir dizi temel konudaki ideolojik farklılaşmanın izdüşümleridir.*” Bundan daha açık anlatılamaz. Nitekim aynı metin içerisinde bazı MK üyelerini de (zannediyorum bunun muhataplarından bir tanesi de benim) adeta itham ederek, birbuçuk senedir ben bunu söylüyorum, niye anlayamıyorsunuz, diyebiliyor.

Bazı kritik özellikleri üzerinde durmayı yeğliyorum; bütün ayrıntılarına girmeyeceğim, zira bunlara ilişkin ve bunları

karşılacak yeterli belgelerimiz vardır.

Şimdi birincisi, Kasım yoldaş da belirtti; gerek I. Genel Konferans süresi içerisinde ve gerekse konferans sonrası dönemde, bu tasfiyeci yazının yazarı tarafından hep hatırlatılan, bir "ideolojik atılım"ın önemidir. Bunun çerçevesinin tarihsel sorunlarla, sınırlanıp sınırlanmaması ayrı bir konudur. Ama bugün, çünkü bu ideolojik atılım istemine karşıt bir tutumla; "bu harekette aydın oportünizmi var", "teoriye aşırı vurgu var", oysa ki bu hareketin bugün temel teorik sorunlara yetişebilmesi, bunlara çözüm getirebilmesi "mümkün değil", dolayısıyla bizim yapabileceğimiz ancak "mütevazi sınırlar içerisinde" politikaya, yani bugün örgütün ihtiyacını karşılayacak "güncel politik sorunlara yedirilmiş bir teori" olabilir vb., düşünceleri ileri süren de yine bu aynı tasfiyeci yazardır.

Şimdi dönemi ve Lenin'in hatırlattıklarını düşünün. Bir cenazeden çıkan cenaze sahiplerine "gözünüz aydın" demek gibi bir şey.

Kasım: Cenazeniz bol olsun!

Nadir: Evet, cenazeniz bol olsun! Sen koca bir tarihsel dönemi geride bırakırsın, sen bu tarihsel yıkıntıların bütün bir ağırlığıyla sadece Türkiye'nin de değil, bütün dünyanın devrimcilerinin üzerine yıkıldığını görürsün, ama bu alana yönelik teorik çabayı Bolşevik (mülteci!) Partizan'dan devralınan bir eleştiriyle, tarihi kendi içerisinde özetlemek olarak değerlendirsin. Sen teorik deformasyondan bahsedersin; halkçı akımlarla aramızdaki farklılığın da bu deformasyonun yarattığı sorunlardan kaynaklandığını iddia edersin; bunun bir kaç on yıllık bir sürece dayanan bir deformasyon olduğunu söylersin. Ama yine de kalkar, burada temel teorik sorunların hiçbir önemi olmaz, olmamalıdır; biz günlük politikaya yedirilmiş teori üretebilmeliyiz, dersin. Sen bugünün kapitalist dünyasını, bugünün Türkiye'sini henüz yeterince sorgulamamışsın, yeterince irdelememişsin; hep bu alanda belli zorluklarla karşı karşıya olduğunu söylersin, ama döner yine de "teoriye yapılan aşırı vurgu" nitelemesinde bulunursun. İşte yine de "ideolojik atılım", "teorik görevler temel önemdedir" vurgusu aydın oportünizminin bir tanımlaması oluyor,

dersin.

Sen program yazmayı düşünürsün; bir an önce program “teknik çerçevesiyle” ifade edilmelidir, dersin. Ama her nedense, bu program, dünü ve bugünü kucaklayan bir teorik gelişmenin ürünü değil de, mevcut bilincimizin ürünü bir program demeye getirirsin. Bu, geçmişten beri, sol grupların kendi içerisinde bölündükten sonra, yeniden bazı eski programları önlerine çekip bir kısmını ayıklamak, bir kısmını yeniden ve bazı “yeni” şeylerle “program” diye yazmaya benzer. Nitekim bizim çağrıldığımız yer de burasıdır. Bir an önce “program teknik boyutuyla ifade edilmelidir” denilirken, biz Adil tarafından aslında buraya çağrılıyoruz. Bu, tarihsel dönemi kavrayamamaktır; dönemi kucaklayamamaktır; yarını kucaklayamamaktır. Döneme ilişkin genel tanımlamalar *Ekim* sayfalarında bugüne kadar yeterince yapıldı. Onları tekrarlamıyorum.

İkincisine geçiyorum. Bu hareketin temel belgelerinde vardır; bir yandan biz popülizmden köklü bir kopuşun ifadesi olarak ortaya çıktık; küçük burjuva sosyalizminden proleter sosyalizmine bir sıçrama diye tanımlarsın EKİM’i. Ama sonraki süreçte her nedense senin yazılarına (başta *Devrimci Hareket ve İşçi Hareketi*) devrimci hareket “sosyalist hareket” olarak girer ve devrimci hareket (tabi tümü değildir bunun) birlik ve “birlik kongresi” önerisi çerçevesinde bizim gündemimize sokulur, somut birlik politikası oluşturmamız gereken bir muhatap olarak karşımıza alınır.

Dünkü vurgularımız nedir oysa? Dünkü vurgularımız şöyledir: Tanımlanan biçimiyle Türkiye sol hareketi sosyalizmle popülizm eğilimini içiçe taşıyor. Türkiyeli komünistlerin görevi, yani EKİM’in görevi, bu potansiyeli kendi içerisinde **ayrıştırmak**, altını önemle çiziyorum, **ayrıştırmak**, **saflaştırmak**, onun sosyalist eğilimini, bu potansiyeli ileriye bir güç olarak çıkarmak ve bunu proleter sosyalizmin kanalına akıtmaya çalışmaktır. Bu yapılamadığı müddetçe hiçbir zaman mevcut grupsal yapılar bizim muhatabamız değildirler.

İtiraz edilebilir; hayır ben hiç öyle demiyorum; ben de saflaştırmayı esas alıyorum, denebilir. Ama bu saflaştırma

yaşanmadan, şurada şu potansiyel vardır deyip, bunu sözde bir “birlik kongresi” çerçevesinde gündeme getirmek, gerçekten hayal aleminde dolaşmaktır. Dünyanın hiçbir yerinde halkçılarla komünistlerin ortak kongre yaptıkları görülmemiştir. Adil yazısında bir RSDİP örneğini, 1903 Kongresini veriyor. Peki ekonomistlerle İskracılar aynı kongreye çağrılıyor da, biz niye bu halkçıları çağırmayalım? diye soruyor. Ama bu Rus devrim tarihinden birşey anlamamaktır. Rus marksistleri popülizmden koptuktan sonra popülistler onların birlik muhatapları olmadı bir daha, bir. İkincisi, 1903 Kongresi’nde biraraya gelenler, Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi’nin (ya da hareketinin deyin siz) o ilkellik ve amatörlük süreci içerisinde uğradığı ideolojik dağılmanın, Lenin’in deyimiyle, artık delikanlılık çağına ulaşan o gencin “sesinin çatallaşması” sürecinde ortaya çıkan farklılaşmaların ürünü gruplardı. Yani onların hepsi şeklen aynı partinin, RSDİP’in üyeleridir. Ama bir ideolojik dağılma yaşamışlardır (nasıl ki bizim içimizde de şimdi yaşandı, ama birlikte yine de şu konferansı yapıyoruz) ve 1903 Kongresi RSDİP üye tabanı üzerinde gerçekleşmiştir. Farklı farklı partilerin tabanı üzerinde gerçekleşen bir kongre değildir o; ama dahası, aynı zamanda gerçekten de bir yeni ayrışma kongresidir de.

Dolayısıyla, burada doğrudan bir tarihsel paralellik kurarak komünist hareketin bugün geride bıraktığı halkçı hareketi yeniden onun karşısına bir birlik muhatabı olarak çıkarabilmek, ancak onları eşit düzeyde görebilmekle mümkündür. Peki ne olmuştur o zaman? Bunlar popülizmden kurtulup sosyalizme mi varmışlardır? Programatik çerçevede hiçbirinin bir görüş değişikliği yoktur. Politikalarında temel değişiklik yoktur. Örgüt anlayışlarında gerçek bir değişim, bir ilerleme yoktur. Peki dün aşılın ve geride bırakılan bu popülist hareket, nasıl oldu da yeniden “marksist güçler”, “komünist güçler” düzeyine ulaşabildi? Bugün gerçekten Türkiye’de bir “birlik kongresi” olanaklıysa ve ortada parti potansiyeli değil de, somut, oluşmuş güçler varsa, bu ancak somutta tahlil edilir ve ortaya konur. İşte buyrun TDKP geçmişinden şöyle koptu; şimdi bizim muhatabımızdır denir. Buyrun TKP-ML Hareketi şöyle koptu, şu aşamayı geçti

ve bugün bizim muhatabımızdır denir. Oysa bunların bırak o geçmiş konumlarını bile korumayı, geçmişin o küçük burjuva radikalizminden bugün reformizme evrilme süreci yaşadıklarını Türkiye’de yaşayan herkes rahatlıkla gözlemleyebiliyor. Politik yaşamın içinde olan herkes TDKP’nin bugün Dev-Yol’un eski konumuna hızla yol aldığını rahatlıkla görebiliyor. Sadece onların düşünsel ürünlerinden hareketle söylemiyorum bunu. Bizzat yaşamın içerisinde, pratikte olan bu.

Şimdi bunu eleştiren aynı yazı, tabi EKİM’in düşüncesini eleştiren, “resmi çizgi”yi eleştiren aynı yazı, dönüp diyor ki, tabi bu böyle olunca, EKİM “resmi çizgi”sinde bunu böyle ifade edince, o “resmi çizgi”yi tekrarlamakla görevli ya da kendini o göreve adanmış bazı MK üyelerinin de bunu şimdi yapacağım alıntı çerçevesinde tekrarlamaları kaçınılmaz oluyor, diyor. Şimdi “resmi çizgimiz”in ne dediği belgelerde aşağı yukarı açıktır.

Küçük burjuva akımlar dün küçük burjuva sosyalizmine toplumsal temel kazandırmak için daha çok öğrenci gençlik, kentin ve kırın küçük-burjuva katmanlarına yönelik çalışıyorlardı. Bugün ise aynı zemine işçi sınıfını hapsedmeye çalışıyorlar. Buna bir ölçüde mecburdurlar. Çünkü işçi sınıfı hareketliliği ve gelişmişlik düzeyi ile toplumsal muhalefetin en güçlü, en diri odağıdır. Kısacası bu akımların tümü de işçi sınıfını, temel hedefleri olan siyasal demokrasiye bağlamaya çalışıyorlar.

Bu broşürün denetiminde çıktığı kastedilen MK üyesi benim. Ve broşür İstanbul işçi kurultayından hareketle yazılmıştır. Şimdi buraya geçmeden önce, yazarın kendi geçmiş kavrayışından nasıl uzaklaştığını göstereyim. “TKP-ML Hareketi Eleştirisi” dir bu. “Devrimci Demokrasinin Reformizme Evrimi”, bu yazının bir temel arabaşlığıdır. TKP-ML Hareketi’nin programatik çerçevesi anlatılıyor bu yazıda. Her defasında gerekçelerini değiştirmekle birlikte yine de aynı demokratik devrim çerçevesini koruduğu söylendikten sonra, “Bütün bunlar, bu grubun demokratik devrimcilikte ne kadar kararlı olduğunu gösterdiği gibi, kararlı davrandıkça, ‘demokratik kapitalizm’, ‘politik özgürlükler’ gibi burjuva düzen içi alternatifleri (tekrar ediyorum),

burjuva düzen içi alternatifleri program edinecek düzeyde reformcullaşabileceğini de ortaya koymuştur.", denilmektedir. (Teori ve Program Sorunları, Eksen Yayıncılık, s.170)

Peki TKP-ML Hareketi'nde birşey mi değişmiştir? Program mı değişmiştir? TKP-ML Hareketi'nde değişen şey nedir ki, bugün, dün bizzat Adil'in ona ilişkin olarak yaptığı tanımlama boşa çıkmış oluyor? "Demokratik kapitalizm" terkedilmiş olabilir. Ama görüldüğü kadarıyla yazının yazıldığı tarihte o zaten terk edilmişti. Dolayısıyla "demokratik kapitalizm" programına yöneltilen bir eleştiri değil bu, "politik özgürlükler" in program edinilmesine yöneltilen bir eleştiridir.

Ama daha kritik bir noktaya geleyim. İşçi kurultayında hiçbir biçimde devrimci bir politika yapılmasını istemeyen gruplarla yüzyüzdük. TKEP bunun içindedir, troçkist çevreler bunun içindedir. Devrimci politika yaptığını söyleyen ya da orada politika yapılmasına karşı çıkmayan Devrimci Mücadele de bunun içindedir. TKP-ML Hareketi bunun içindedir. Bunlar EKİM'in orada politika yaptığını söylüyorlar ve bundan hep şikayetçi oluyorlar. Ve biz bunların bu çabasının devrimcilik değil reformculuk olduğunu açığa çıkaran bir broşür yazıyoruz. Şimdi bu broşür, yazarın kendi deyimiyle "resmi çizgimiz" e sahip çıkanların kendi görevlerini yerine getirmesi olarak değerlendiriyor. Ne yapacaktık? Tabi nasılsa TKEP "sosyalist devrim" diyor artık değil mi? Böyle dediği için artık "sosyalist" olmuştur. Bizim birlik muhatabımızdır. Böyle değil deniyorsa, Kurultayda yaptığımız eleştiriden incinmek niye? Bunu eleştiri konusu etmek niye?

TDKP mi ileriye, proleter sosyalizmine sıçramıştır? Daha yeni, gerek yazarak gerek söyleyerek nasıl reformcullaşmakta oldukları ortada değil mi? Legal parti projesidir; önemli ölçüde güçlerini o alana dökerek bir tür tasfiye süreci yaşamalarıdır; hala o anti-empyeralist demokratik devrim çerçevesini korumalarıdır; hala geçmiş programlarını bir biçimde savunduklarını ilan etmeleridir. Bunun başka unsurları da var. Hala politik eylemliliklerde "İş, ekme, özgürlük!" şiarı dışında bir şiarın atılmasına karşı çıkabilecek kadar, Türk-İş'in bu sloganına sahip

çıkacak, bunu program edinecek kadar geriye düşen bu harekete mi biz sen komünistleştin diyebileceğiz? Kasım yoldaş konuşmasında, bu kavrayış '84'ün o liberal tasfiyeci kavrayışıdır, dediği zaman Adil incinmişti. Ama incinmesin, bunu net olarak söylüyorum. Evet, '84'de bu grupların hepsi komünisttir, Adil (R. Tanyeri) için!

Şimdi bu böyle konunca, dışımızda da “komünist güçler”in olduğu da varsayılınca, tabii haliyle daha asli ve temelli sorunların altına girebilmek için önce bunlarla birleşmek, kaçınılmaz olarak gündeme gelecektir. Bu mantık kendi içerisinde tutarlıdır. “Birlik kongresi” bu çerçevede kendi içinde tutarlıdır. Bu güçler ortaya çıkmışsa, daha geniş ve bütünlüklü görevleri omuzlamak için, öncelikle bu güçlerle birleşmek zorundasın tabii ki. Bu da işin doğasına uygundur; düşünce sisteminin kendi doğasına uygundur. Nesnel gerçeğe uygun olup olmadığı ayrı bir sorundur. Böyle olduğunda ise, EKİM'in misyonunu artık geçmişte, I. Genel Konferansımızda, tanımlandığı gibi tanımlamamak gerekiyor. Onun misyonu en çok şu çerçeveye sınırlanabilir. Daha önce ileriyle çıkmış, dolayısıyla belli üstünlükler taşıyan bir hareket olarak, bunları birleştirmek için bir politik çaba ve esneklik göstermelidir. Burada örneğin politik çaba bir an önce programın “teknik haliyle” yazılıp üzerinde birleşmeye çağırırsa, politik esneklik ise programın sosyalist devrim değil de “işçilerin egemen olduğu bir iktidar biçimi” olarak ifade edilmesidir.

Adil: ... maddi bilgi olarak, o cümleyi nereden alıyorsun?

Nadir: O cümleyi senden alıyorum. Yalansa kabul ederim, silinmesini de talep ederim.

Mesut: Sen daha önce bir delegenin önünde onu kabul ettin. Ben sana hatırlattım, buraya gelmiş bir delegenin önünde, kabul ettin.

Nadir: Başka tanığı da var, ama ben tanık göstermiyorum. Yalnız gerçekten uydurduğumu söylüyorsa benim, geri alınıp buradan silinmesini de isterim bunun.

Şimdi bunları anlamak zorundayız, böyle olduğu zaman, EKİM'in bu çerçeveyi aşan, bunun dışına çıkan kendi asli misyonuna bir vurgu yapmak tabii ki “kendini amaçlaştırmak”

olur; tabi ki kapanmak, darlaşmak olarak değerlendirilir. Bunların hepsi aynı düşünce sisteminin ürünleridir. Ben yadırgamıyorum. Ama benim yadırgadığım, bütün bunlar söylendikten sonra ve EKİM'in bu temel metinleri ortada olduğu halde, hala "ben Ekimciyim" diyebilmektir. Ben bunu yadırgıyorum. Yadırgadığım tek şey budur.

Cihan: Deminki tartışmalara ilişkin olarak ben Adil'in "*Devrimci Hareket ve İşçi Hareketi*" yazısından okumak istiyorum: "*Programatik yaklaşımlardaki farklılıklardan çok politika ve örgüt sorunundaki temel taktik tutumlar daha fazla bir engel oluşturmaktadır. Her grup ne ad verirse versin herkesin sosyalizm amacıyla fiilen burjuvazinin iktidarını ve kapitalizme karşı savaşım konumunu benimsediği koşullarda programatik düzeydeki farklılıklar bir bakıma geleceğin çözüme ulaştıracağı farklılıklar olurken, politika ve örgüt sorunundaki farklılıklar bugünün görevlerinin ele alınmasındaki bir farklılık olarak ortaya çıkıyor.*" (Kritik olan ifadeyi yeniden okuyorum.) "*Her grup ne ad verirse versin (yani yalnızca adını yanlış koyuyorlar, özünü ise doğru uyguluyorlar!), herkesin sosyalizm amacıyla fiilen burjuvazinin iktidarına ve kapitalizme karşı savaşım konumunu benimsediği koşullarda...*"

Temel bir ideolojik-politik sorun, sıradan bir pratik sorun düzeyine indirgenebilmiştir. Son derece dar bir ekonomist kavrayıştır bu. Herkes bir biçimde bu düzene karşı mücadele ediyor. PKK da bir biçimde bu düzene karşı mücadele ediyor. Biz neden ona ulusal hareket demek ihtiyacı duyuyoruz. Soruna bu kadar "pratik" bakıldığında, teorinin, kavramların, ideolojik perspektifin burada bir anlamı kalır mı?

Bu belge, "*Devrimci Hareket ve İşçi Hareketi*" başlığı taşıyor, Temmuz '91 tarihli *Ekim*'de (46. sayıda) yayınlanmıştır. Belge yayınlanmadan önce Adil bu konuda uyarılmıştır. Bu yazın çok temel ve kritik noktalarda hareketimizin perspektiflerinden bir kopuştur, denmiştir {Cihan yoldaşın 15 Haziran '91 tarihli mektubu-Red}. Adil bu uyarıyı anlamlı bulmamıştır. Bugün gelinen tasfiyeci platform bakımından son derece kritik

bir halka olarak değerlendiriyorum. Bunun yazıda böyle ifade edildiği bir durumda, konuşmalarda o anlatılan türden ifade edilmesini de son derece doğal karşılıyorum.

Nadir: Şimdi aynı bakışın diğer sorunlardaki yansımaları nasıl ortaya çıkıyor? EKİM halkçı hareketlerle eşitlendiği için, burada EKİM'in geriye götürülmek istenmesi sözkonusudur. Aynı kavrayışa düşmek kuşkusuz kaçınılmaz oluyor. Şimdi bugün sol hareketi girdabına alan tasfiyeci basıncın altına girmek de gerçekten kaçınılmaz bir hale gelebiliyor. Nedir bunun verileri? Bunun verileri, örneğin, örgütün kendi gücüne dayanarak ilerleyip mesafe alması yerine, yolu bugün sınıfın partisini, özlediğimiz partiyi sınıfın öncü kuşağının omuzları üzerinde yükseltmek yerine, devrimci hareketle sözümona bir "birlik kongresi"ni gerçekleştirmek peşinde koşmaktır. Evet, Adil'in düşüncesine göre öncü işçiyle birleşmek sorunu orta vadenin sorunudur. Bugünün değil, yarının sorunudur. Demek ki eğer biz bir partileşme sürecini kendi önümüze almışsak, bu ancak yarın gündeme gelebilir. Bunun kendisi, eğer parti güncel bir görevse ve bugünün göreviyse, ama öncü kuşağıyla birleşmek yarının göreviyse, demek ki partinin sınıf bileşimi ve toplumsal temeli konusunda Adil'in anladığı da halkçı hareketlerin anladığıyla aynıdır. Mantığın kendisini irdeliyorum ve doğal sonucunu ortaya çıkarıyorum. Bu aynı çarpık bakışın, bugün sistematik bir fabrika çalışması ve fabrikalarda ihtilalci komünist örgütsel mevziler tutmak bakışı yerine, bütün fabrika çevrelerinde öncelikle işçilerle birleşme ve dayanışma demekleri türünden legalist-tasfiyeci "taktik"ler önermesi de son derece mantıksaldır. Bu aynı mantığın, partiyi bilimsel sosyalizmiyle işçi hareketinin birliği ve bugün somutta da sınıfın öne çıkardığı devrimci öncü işçilerle birleşilmesi ve orada temelin atılması olarak kavramak yerine, bunu orta vadeye havale etmesi de son derece doğaldır. Şimdi ama burada gerçekten bu orta vadeye kadar yapılacak şey nedir? Bu orta vadeye kadar yapılacak şey, bir, öncelikle bir birliktir, birlik kongresidir. İkincisi, buraya gidene kadar da bürokratik bir teknik aygıt oluşturularak bunun kendi içerisinde "yetkinleştirilmesi"

çalışmasıdır.

MK toplantısında bütün açık alanın kendi içerisinde organik bir örgütlülüğe kavuşturulması önerisi, aynı düşünce sisteminin doğrudan bir sonucudur. Evet sendikalar, basın, diğer legal mevziler, dernekler de buna dahildir, Adil'in düşünce sistemine göre tüm bu açık alanlar kendi içinde merkezileştirilebilmelidir. O düşünce sisteminde, fabrikanın kendi içerisinde birleşik bir organik örgütlülüğü ve komple bir çalışması yoktur.

Şimdi bunlara ek olarak bir HEP önerisi vardır. Sorun asla kendi gücüne güvenip güvenmeme sorunu değildir. Bir komünistin kendi gücüne güvenmesi sorunu, PKK'nın '84'den itibaren aldığı mesafeyi kendi tarzında ve işçi sınıfına dayanarak Türkiye'de yapabilmesidir. Bu yaşanmadan atılacak her adım bu hareketin tasfiyesidir, bir. İkincisi, tutanaklarda vardır, bunu tekrarlamam gerekmiyor, bir proleter sosyalist hareketin, ulusal devrimci hareketin açılımı olarak gündeme getirdiği bir partide gidip birleştiği, hem de ulusal harekete destek vermek adına gidip birleştiği görülmemiştir. Kasım yoldaş ulusal harekete verilecek desteğin anlamını belirtti. Yeniden değinmiyorum. Ama burada önemli olan yalnızca ulusal harekete destek vermek sorunu da değildir. Önemli olan sınıf hareketini yükseltebilmek, onu iktidara taşıyabilmektir. Bir komünistin asla gözden kaçırmaması gereken kritik nokta burasıdır. Ve bir komünist hareket ulusal hareketi müttefiği yapmak istiyorsa eğer, ancak demin tanımladığım bu çerçeveyi elde edebildiği, burada mevziler tutabildiği ölçüde başarıya ulaşabilir.

Şimdi bu yalnızca kendi başına bir öneriydi denebilir. Ama bunun arkasındaki ideolojik bakış önemlidir. Bir proleter sosyalist hareket, hiçbir zaman ulusal devrimci bir politik açılımın doğrudan bir uygulayıcısı durumuna gelemez. Bu ne Kürt işçilerini kazanmanın bir aracı olabilir, ne Kürt ulusal hareketine destek vermenin gerçek bir yolu olabilir. Bunun politik sonucu olsa olsa komünist hareketin ulusal devrimci hareket içerisinde girerek kendi kimliğini kaybetmesi ve ulusal devrimci hareketin eklentisi durumuna gelmesidir, ki bu kelimenin gerçek anlamıyla komünist hareketin tasfiyesidir.

Bu örgütün, bu hareketin bir örgüt teorisi yoktur, dendi. Sorun gerçekten bu hareketin bir örgüt perspektifine sahip olup olmadığı sorunu değil. Bakan için bu o kadar nettir ki. Sorun, bunun yaşama geçirilip geçirilmediğidir. Ve bu da konuşmamın başında anlattığım gibi bir önderlik sorunudur. MK'nın bir bölümünün kendi konferansının ortaya koyduğu görevleri yerine getirmeme, ona kabaca sırt çevirme durumudur. Bu hareket, kendi konferansında, bugüne kadar yaptığımız daha çok işçi hareketini yorumlamak olmuştur, ama bundan sonra bu harekete müdahale aşamasına geçmekle yüzyüzedir, değerlendirmesini yapmıştır. Sınıfı kazanmak, partinin potansiyel güçlerini kazanmak, bu çerçevede alınabilecek mesafeye bağlıdır; bu yapılamadan dışımızdaki imkanlardan bahsetmek kendi kendini kandırmak ve oyalamanın ötesinde hiçbir anlam ifade etmez denmiştir. Yaşam bunu doğrulamıştır.

Dönüp bakın. PKK pratiğinden gerçekten bu açıdan öğreneceğimiz şeyler olduğunu düşünüyorum ben. '83'e kadar PKK'nın Avrupa'da denemediği cephe yoktur. Başarabildi mi? Başaramadığı gibi, kendini de tasfiye etmeyle yüzyüze getirdi. Ama PKK Bekaa'ya yerleşip Eruh ve Şemdinli'ye çıktıktan bu yana PKK Kürtleri birleştirdi. O grupların şefleri kaldı, ama grupların esamesi bile okunmuyor. Ancak bugün gerçekten birer dergi çevresi olarak kalabiliyorlar. PKK birliği devrimci bir tarzda çözdü.

EKİM eğer birliği devrimci bir tarzda çözmek istiyorsa yolunu alır, yolunu yürür; yolunu yürüdüğü sürece diğer güçlerin de ortaya çıkmasına yardım eder ve ortaya çıktığı andan itibaren de bunları bünyesine alma problemi kendiliğinden ortadan kalkar. Somut birlik politikası denilen politika böyle formüle edilmediği müddetçe, diğeri kendi kendini oyalamaktır. Aynı TKEP'in biz yirmi yıldır, on beş yıldır hep birlik peşinde koştuk; bugün artık neredeyse tasfiyeyle yüzyüze geldik dediği gibi. Türkiye'de bazı hareketlere bakın, hep birlikçilerdir. Bunun en tipik örneği DHB'dir. Ama hiçbir zaman bir marjinallikten kurtulamıyor: ileriye çıkamıyor. Kendi ideolojik konumunun payı olduğu gibi, iddasızlığının da payı vardır. O hep TDKP'nin küçük kardeşi olarak kendini görmüştür. TDKP onun hep ağabeyidir. İddiadan

yoksunluk gerçekten o duruma getirir. Yani kısaca diyeceğim ideolojik, politik ve örgütsel cephelerde mesafe alınmadıkça hiçbir birlik imkanı değerlendirilemez. Son bir buçuk iki yılda mesafe almayan bir EKİM, aslında büyük sorumsuzluk yapmıştır. Devrimci hareketin arayışı bana göre, özellikle işçi hareketinin durgunlaştığı dönemden sonra daha çok yoğunlaşmıştır. Ama ne yazık ki o devrimci hareket içerisinde aradığını bulamayan ve onun saflarını terkeden önemli güçler başka bir mevzi göremedikleri için doğrudan düzenin içerisine ya da bunun devrimci kesimi PKK'ya gitmiştir. Halbuki ideolojik, politik ve örgütsel bir odak olan bir komünist hareketin bu devrimci hareketin içerisinde arayışta olan güçleri birleştirmesi gerçekten zor değildir. Bütünüyle kendi çabasına bağlıdır.

(...)

Bir diğeri, ben derim ki, komünistler ortaya çıkıp bir iddia ortaya attıkları andan itibaren, onların bu iddialarını gerçekleştirmek üzere başvurabilecekleri tek bir maddi toplumsal temel vardır: İşçi sınıfı! Dolayısıyla onlar bir örgüt kuracaklarsa eğer, amaçlarını işçi sınıfının iktidarıyla taçlandırmak için, burada, dayanacağı tek gerçek devrimci sınıf işçi sınıfıdır. Kendi partisini bu zemin üzerinde inşa eder. Ancak bu zemin üzerinde parti inşa ederek sınıfı ve dahası sınıfa yakın güçleri de harekete geçirip iktidarı kucaklayabilir. Bir marksist böyle formüle etmediği müddetçe "sınıf temelinden bağımsız" bir örgütü teori düzeyine çıkardığı müddetçe, o gerçekte marksist değildir. Tırnak içinde bir marksisttir. Bu yirmi yıldan beri Türkiye'de devrimci hareketin, popülist hareketin yapmaya çalıştığı ya da teorileştirdiği şeyin aynısıdır. EKİM'de, *Ekim*'in sayfalarında buna yönelik yeterince eleştiri vardır, bir. İkincisi, şunu kendi yazımda belirttim. Sınıfın dışında partiye güçler akar mı akmaz mı? Bu lüks bir tartışmadır. Bir komünist bunu tartışmaz. Ama bir komünistin tartışacağı, partinin temelde neyin ifadesi olduğudur. Hangi toplumsal bileşim üzerine, hangi toplumsal temel üzerine şekillenebileceğidir. "İşçi sınıfı temelinden bağımsız" bir parti teorisi ortaya çıktığı zaman, evet, bu anti-leninist bir tanımlama olur. İkincisi, bir partinin inşa edilmesi süreci içerisinde eğer gerçekten bu leninist parti

üstten inşa ediliyorsa onun kendi geleceğini teminat altına almasının tek yolu bir an önce o partinin temellerine kavuşabilmesidir. Partinin temellerine kavuşmadığı müddetçe o zemine oturmadığı müddetçe, onun ideolojik perspektiflerinin bozulması, yozlaşması ve giderek onun kendi varoluş koşullarını ve haklarını kaybetmesi kaçınılmaz hale gelir. Dönüp bakılsın, bugün EKİM'in yaşadığı problemin altında sınıf temelinde oturamamanın çok güçlü etkileri vardır. Dolayısıyla biz proleter devrimci bir örgütü, bir komünist işçi sınıfı örgütünü, ancak bugünkü güçlerimizi işçi sınıfına ve hatta bu aşamada onun yalnızca en gelişmiş kesimlerine yönlendirebildiğimiz ölçüde maddi toplumsal temelini kavuşturabilir, adına layık bir parti inşa edebilir ve bugünkü ideolojik kimliğimizi de garanti altına almış olabiliriz. Biz eğer sınıf dışı ya da "sınıf temelinden bağımsız" bir örgüt üzerine oturursak, bu çizgi "sınıf temelinden bağımsız bir örgüt" üzerine oturursa ve bunu teori düzeyine çıkarırsa, onun politikasının doğrudan sınıf temelinden bağımsız bir politika haline dönüşürülmesi kaçınılmazdır. Bu süreç içerisinde kendini böyle dayatacaktır.

Nitekim bugün bu yaşanan süreç bizim kendi içerisinde önceliği ve ağırlığı öğrencilere vermek ya da sınıfın dışında belli güçler bulmak arayışına itebilmiştir. Bunun altında aslında bu toplumsal zemine oturamamanın sorunları yatıyor.

Şimdi bir diğeri, leninist bir örgüt ya da parti ve onun temeli olan hücreler, hiçbir dönem işlevsiz kalmaz. Bunu böyle tanımlamak gerçekten *Ne Yapmalı*'dan bir şey anlamamaktır. Lenin'in ekonomistlerle polemiklerinden hiçbir şey anlamamaktır. Komünistlerin ya da bu devrimciler örgütünün bütün fonksiyonu odur. Sınıfa sürekli sistemli bir faaliyet götürebilmektir. Bunu her şart ve her koşul altında yürütebilmektir. Eğer bir hücre, bir komünist örgütün organik bir parçası ise ve bu o komünist örgütün fonksiyonlarının kendi alanında yaşama geçirilmesinin bir aracı ise, komünist örgütün fonksiyonları bitmediği müddetçe hücrenin fonksiyonları bitmez. Ama ne olur? Adına layık bir komünist partisi değildir de, kendiliğinden oluşmuş menşevik bir örgüttür. Ya da başka bir örgüttür. Kendiliğinden ortaya

çıkan bir başka örgüt biçimidir. Şimdi bu tabi ara dönemlerde işlevsiz kalır. Onun işlevi kavuşacağı zaman bellidir. Ama komünist bir örgüt bu açıdan farklıdır. Onun niteliği de farklıdır. Bunu daha fazla uzatmayayım. Anlaşılmayacak birşey yoktur burada. Şu başka bir olaydır. Bu böyle formüle edilemez. Yanlış olur. İşte tensikat geliyor, fabrika hücresi dağılıyor. Ama bir örgütün sırrı zaten buradadır. Tensikat geliyor, fabrika hücresi dağılıyorsa, yapılması gereken o komünistlerin dağılmamasını sağlamaktır. O komünistleri yeniden mevzilendirebilmektir. O komünistlerin o fabrikada yürüttüğü faaliyeti uygun biçim ve yöntemlerle, arkasındaki sürekli örgütü harekete geçirerek, orada faaliyeti devam ettirebilmektir. Daha da önemlisi, bunu yalnızca bir hücre olarak ele almak da değildir. Kökleri daha derinlere, yazarın kendi deyimiyle kökleri iyice derinlere salabilmektir. Bunu yapabildiği ölçüde bir komünist örgüt ve bir komünist hücre olmak misyonuna uygundur. Bu, bir. İkincisi Lenin hiç de profesyonel devrimci çekirdek sayesinde işçi sınıfının temelini kök salmadı. Ben çeşitli tartışmalarda da, kendi yazımda da bunu böyle formüle etmek, yine *Ne Yapmalı*'dan bir şey anlamamaktır, cehalettir, dedim. Bunu yine söylüyorum. Lenin'in *Ne Yapmalı*'yı yazdığı dönemlerde profesyonel devrimci çekirdek tanımlamasını ya da devrimciler örgütünü tanımlamasını getirdiği dönemlerde, faaliyetin sürekliliğini ve merkeziliğini sağlayacak bir örgütten sözediyor. Demin yoldaş bir pasaj okudu. 1894 ve 1901 dönemi arasında Rusya'da marksistler işçi hareketi içinde devasa bir gelişme kaydetmişlerdir. 1897'de, benim yazımda vardır, 1897'de Lenin'in tanımı çok nettir; bizim güçlerimiz henüz azdı, dolayısıyla şehrli fabrika işçilerinin ancak belirli kesimlerine yönelebiliriz biz, diyor. Dolayısıyla *Ne Yapmalı*'nın yazıldığı dönemde Rus sosyal demokrat hareketinin işçi sınıfı tabanına oturma diye bir problemi artık kalmamıştır. Çeşitli istatistiki veriler kullanmış. Ben bunları açıkladım. Oradakiler delege dir. Orada verilen delege sayısıdır. 1905'e katılan bir tane işçi olmamasına rağmen, partinin %62'si işçidir.

Adil: Zinovyev işçi sayısı ile ilgili bir değerlendirme yapıyor...

Nadir: Ne diyor?

Adil: ... işçiler istisnaydı. Bizim ilk üyelerimiz diyor, profesyonel devrimcilerden ve öğrencilerden oluşuyordu, İkinci Kongre toplandığında.

Nadir: Yönetim aygıtlarının, bir dönem, özellikle sınıf dışı üyelerden oluştuğu doğrudur; yönetim aygıtlarında.

Adil: Üye kitlesini mi söylüyor?

Nadir: Hayır hayır, üye kitlesi açısından istatistikler çok açıktır. Çok açıktır. %62'sidir bu. 1905 bolşeviklerin kongresinde üye tabanı %62'sidir. 1896'da Lenin Petersburg'da yirmi tane marksist fabrika çevresini birleştirerek Petersburg İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği'ni kuruyor. Yirmi tane marksist fabrika çevresi. Şimdi dolayısıyla oradaki sorun şudur. Yani doğuyor, büyüyor, ama bir dönem sonra sesi çatallaşıyor. Bir dönem sonra o delikanlının sesi çatallaşıyor. Bu çatallaşmayı engellemek için, amatörlüğü gidermek ve merkeziliği sağlamak için Lenin'in orada söylediği bunun sürekliliğini sağlayacak bir profesyonel devrimci çekirdeğin yaratılmasıdır. Rusya'nın somut tarihi koşulları böyle gerçekleştirmiştir olayı. Ama şimdi biz Türkiye'de ne yapıyoruz? Biz Türkiye'de henüz sınıf tabanına oturmamış, belli sayıdaki komünistler olarak ortaya çıkmışız. Şimdi bizim hedefimiz nedir? Bizim hedefimiz o tabana bir an önce ulaşabilmektir. Oraya oturabilmektir.

Ancak bizim ideolojik doğamıza uygun olmayan bir pratik ortaya çıkmış. Kendiliğindencidir. Amatördür, geridir, ilkeldir. Bu örgütün ideolojik çizgisini pek de kavramayan, disiplin nedir bilmeyen, bu hareket nedir savunmayan insanlar da vardır bizim içimizde. Ama bu, bu hareketin ideolojik konumunu ya da örgütsel perspektiflerini karartmamalıdır. Biz zaten profesyonel devrimciler örgütü olarak ortaya çıkmışız ve öyle çalışmak zorundayız. Ama bizim sorunumuz şudur. Biz bu profesyonel devrimciler olarak o profesyonel çalışmayı ancak esas itibarıyla işçi sınıfına yönelik olarak ve fabrika zemininde yürütebiliriz. Ancak oraya gidebiliriz. Bizim gerçek ve öncelikli alanımız orasıdır, bir. İkincisi, bunun yetkinleşmesi ve gelişmesi ancak orada kök salıp güç bulduğun ölçüde mümkündür. Bu yetkinleşme ve gelişme ancak işçi sınıfı

içerisinde, fabrika zemininde sen faaliyet sürdürebildiğin müddetçe mümkündür. Bunu yapamadığın zaman mümkün değil. Yani diyorum ya orada, Rusya'da önce tabandan bir gelişme yaşanıyor. İşte çeşitli sosyal demokrat gruplar ortaya çıkıyor. Ama sonra bunları birleştirmek ve merkezileştirmek amatörlükten kurtarmak kaçınılmaz hale geliyor. Şimdi biz ise tam da üstten ortaya çıkıyoruz. Profesyonel devrimciler olarak ortaya çıkıyoruz ve kendi toplumsal tabanımıza bir an önce ulaşmak göreviyle karşı karşıyayız. Bunu daha önce yetkinleştirmek, daha geliştirmek ancak o zeminde mümkün olabilir.

Sonundan hareketle söylüyorum. Profesyonellikten anlaşılması gereken asla maaşlılık değildir. Adil'in yazısında bunu belirtecek şeyler vardır. Bir il komitesi üyesi çağrılaştırarak söyleniyor. Ama herkes de bilir ki bizde fazlasıyla profesyonel vardır da, yani maaşlı devrimci vardır da, yalnız iş yapılmıyor. Bizim sorunumuz bu çerçeveyi aşan, o profesyonel bir bakışla bir iktidar bakışıyla, bir örgüt bakışıyla, o toplumsal zeminde faaliyeti sürdürebilmektir. Burada delegelerin çoğu aşağı yukarı profesyoneldir. Çoğu değil, kaç tane maaş almayan var? Ama bizim sorunumuz hiç de bu değil ki. Bizde bu yönde hiçbir dönemde bir sıkıntı da yaşanmadı.

Nesimi: Şimdi bir şey soracağım. Bu profesyonel devrimci çekirdek bir başka sınıfa yönelik çalışmalıdır yönünde herhangi bir şey var mıdır?

Nadir: Ben onu demin tartışmanın içerisinde anlattım. Sınıf dışı ifade edildiği zaman ve o bütün o ideolojik kayış içerisinde ele alındığı zaman, sınıf dışı politikayı üretmesi doğal ve kaçınılmaz bir hale gelir. Sen öncelikle sınıf temelinden bağımsız sağlam dava adamlarından kurulu profesyonel devrimci bir örgüt dediğin zaman bu politikana doğrudan yansır. Bu zaten politik birşeyi ifade ediyor. O zaman sen şunu gündemine alırsın. Sınıf temelinden bağımsız sağlam dava adamları Türkiye'de nerede varsa, onları kazanmak benim için bir politikadır. Senin politikan böyle gelir. Bu bunun doğal mantiki sonucudur. İkincisi, şu anda gösteremeyeceğim ama, aynı ibareler değişik yazılarda vardır. Adil'in yazısında çok nettir. Adil'in yazısında bunun

alternatifi birlik kongresidir. Ben kendi yazımda; hiçbir yeri alternatif göstermiyorsunuz, bir toplumsal zemin göstermiyorsunuz, neresidir bu devrimci çekirdeğin kendisini üreteceği alan derken, aslında bende sizin bakışınızla ilgili bunun bir verisi vardı. Bu halkçı gruplarla birliktir. Evet, başka birşey de değildir. İkincisi, Türkiye'nin bu koşullarında zaten işin lafzında öyle birşeyin ifade edilebilmesi mümkün değil ki. Bu sınıf dışında olacak diyebilmek mümkün değil.

Şimdi diğeri, ben kısaca bazı şeyler belirteyim. Nesimi kendi konuşmasında döndü, Cihan'a ancak bunu sen yapabilirsin, dedi. Yani bu örgüt üzerine sen yazı yazmadıysan ve kendini teorik görevlere verdiysen, arkasını tanımlamadı ama, yazılarda vardır, bu aydın oportünizmidir, dedi. Peki ben de diyorum ki, burada bir önderlik kurumu var. Bu önderlik kurumunun kollektif bir çalışmaya ve bir görev bölümüne dayanacağı peşin bir veridir. Bu önderlik kurumu çalıştığı ölçüde kendi görevlerini yerine getirebilir. Bu çalışmadığı müddetçe de, ya da bunun belli bölümü çalışmadığı müddetçe de, onun belli fonksiyonlarının aksaması, hatta bunun bütünlüğü etkilemesi kaçınılmazdır. Örgüt ve politik yaşamın sorunlarıyla direk karşı karşıya olan bir Nesimi, bir Adil, bir Nadir, bir Hüseyin eğer bu sorunları birer önder olarak ama, bir MK üyesi olarak bu sorunları kendi gündemlerine alıp çözmez de bunları yine de ideolojik teorik görevlerle görevlendirilene havale ederlerse, kendini peşinen bütün görevlerden muaf saymış olurlar. Şimdi bunun adı aslında görevden kaçmaktır. Başka birşey yoktur. Sen hem bir önderlik kurumuna yerleş. Ben bir MK üyesiyim de. Hatta yeri geldiği zaman benim MK'da hukukum vardır diye tartış, hem de tam da senin görevlerin çerçevesinde olan bu şeyleri tekrar gerisin geri getir başkasına yükle. Böyle olmaz.

Ama ben şuna katılıyorum. Bizde bazı MK üyelerinin örgüt yazısı yazması, gerçekten Nesimi'nin yazısında dendiği gibi, şanına yakışmıyor. O küçüktür. Nesimi'yi kastetmiyorum, ben Adil'i kastediyorum. Nesimi'nin sorunu bana göre değişiktir. Dolayısıyla şimdi bir önderlik kurumu oluşur, ama bu önderlik kurumunun bütün her yükü Cihan'ın üstüne atılırsa, adama sorarlar:

iyi kardeşim o zaman hangi hukuk hakkın kalıyor senin? Yani senin hukuk dediğin bu konferansın ortaya koyduğu görevler çerçevesinde sana verdiği yetkidir. Bu da örgüt ve politik yaşamı yönlendirmektir. Bunu yapmadıktan sonra hangi hukuk kalıyor? Buradan almıyorsa, bunun ötesinde bir hukuk mu kalıyor? Evet, bunun ötesinde bir hukuk kalıyorsa bürokratlaşmanın, yozlaşmanın, konformizmin doğrudan dayanakları haline gelir bir örgütte. Bu sorun hiçbir zaman böyle formüle edilemez.

Cihan: Yoldaş söyler misin, senin açımdan dörtlü niye çalışmadı? Ya da soruyu sana şöyle sorayım. Mart '91'de dörtlünün görev ve sorumlulukları nasıl tanımladı? Nasıl çalışacağı öngörüldü ve ne gerçekleşti?

Nadir: Bu konuda elle tutulmuş tutanaklar vardır. Bu dörtlü politik ve örgütsel sorunların sorumlusudur. Yani "Pratik Görevlerle Yükümlü MK" değil. Ben şöyle de formüle edildiğini düşünüyorum. MYO daha çok bunların omuzları üzerinden yükselecektir. Daha çok omuzları üzerinden çıkacaktır. Çünkü MYO'nun örgüt ve politika işiyle doğrudan ilgisi vardır. Yani onun merkezi yönlendiricisidir. Bunun merkezi yönlendiriciliğini yapabilmesi ancak örgüt ve politika alanında sorumlu MK üyelerinin bu görevi layıkıyla yerine getirebilmesine bağlıdır. Dahası ben bazı yoldaşlar tarafından şöyle temennilerin olduğunu da biliyorum. 10 Mayıs tarihli mektuba yansıdı bu zaten. Kolları sıvadık, artık merak etmeyin. O yükü omuzlarınızdan alacağız, diye. Ama önden toplantıda şöyle ifade edildiğini de biliyorum. Yoldaşlar kendilerini bütünüyle ideolojik teorik görevlere vermelidirler. En çok burada yapacakları bir başyazı yazmaktır. Onun dışında bu MYO'nun çıkarılması sorunu bizim sorumluluğumuzdadır. Yani bu dörtlünün sorumluluğundadır. Hatta bu birinin bu MYO'yu Türkiye'ye taşıması isteğinin gerekçesiydi de, benim hatırladığım kadarıyla. Ama yanlış hatırlıyor olabilirim. Eğer yanlış hatırlıyorsam ben bunu tutanaklarda yine düzeltirim. Dahası o dönem dörtlü içerisinde yaşanan şudur. Herkes kendi sorumluluğuyla yüzyüzedir. Nesimi bunu peşinen ilan etmiştir. MK'nın bu konuda bir tutum ortaya koymaması aslında dörtlünün durumunu son derece net gösteriyor. Yani yoldaşın söylediği

şudur. İzmir darbesi yoldaşı gerçekten ciddi bir biçimde sarsmıştır, bir. İkincisi, İzmir darbesinden sonra yoldaşın İzmir’de çalışması son derece güçleşmiştir. Şimdi görevini layıkıyla yerine getiren bir MK, o 10 Mayıs tarihli toplantısında şu değerlendirmeyi yapar: Bu basınç, daha önemlisi bu yoldaşın İzmir’de çalışmaması, açıktır ki bizim İzmir’de mevcut güçlerimiz de gözetildiğinde, rahat bir çalışma yürütemeyeceğimiz için bir gelişme sağlayamamamıza da yolaçabilir. Dolayısıyla nedir burada problem? Problem İzmir’de çalışma koşulları son derece güçleşmiş, fotoğrafları polisin elinde dolanan bu MK üyesini hemen buradan çekebilmektir. Bu 10 Mayıs toplantısında önden Nesimi’ye benim önerimdir. O toplantının kendisinde de benim önerimdir yine. Ama ne var ki bu göreve talip olan da olmamıştır. Aslında 10 Mayıs toplantısından sonraki sürecin bazı psikolojik etkileri olmakla birlikte, o müdahaleyi MK’nın yapmamasının, bugün Nesimi’nin geldiği ideolojik savrulma içerisinde çok önemli bir yerinin olduğunu da düşünüyorum. Buna bir talip de yoktur. Şimdi Nesimi diyor ki, İzmir’in faturası bana çıkartılamaz. Ben buna bütünüyle katılıyorum. Hiç çıkartılamaz. Yani bütün MK üyelerinin sorumluluğu burada neyse Nesimi’nin sorumluluğu da odur. Ancak İzmir’le sorumlu olduğu ölçüde özel bir sorumluluğu vardır.

Bir diğeri, Ankara meselesinin dün Adil tarafından izah edildiği gibi edilmesi hiç gerçekçi değil, gerçeği tahrif etmek demektir. Ankaralı’ların sorununu ben doğrudan bilen bir insan olarak söylüyorum. Hiç de şimdi gazetelerinde yazdıkları (bir sayı gazete çıkardılar, biliniyor), Troçkizm ya da bilmem ne değildi. Ve kaldı ki ayrılık gerekçelerinin bir tek maddesidir bu. Şimdi kamuoyuna yayınladıkları gibi bizim diyalogumuzda da aslında onun bir zorlama olduğunu Adil’in önünde kabul ettiler. Bizzat geçmiş konferansın delegesi Adil’in önünde kabul etti. Ama neydi? Huzursuzdular. Bu önderlik sorunlarımıza çözüm getirmiyor. Bu önderlik bize önderlik etmiyor. Bu önderlik artık bizim önümüzü tıkayacak bir noktaya gelmiştir, diyorlardı. Dolayısıyla biz burada kalırsak kendi kendimizi harcarız, burada kalmamayı daha doğru buluyoruz, diyorlardı. Sorun bütünüyle

önderlik sorunuydu. Bakın burada Cihan yoldaşın geçen yıl yaptığı, şimdi Adil'in kendi mektubunda "vatan kurtaran aslan" diye tanımladığı o gezisinin olsa olsa etkisi şudur. Ankaralı'ların bu hareketten kopmasını biraz daha geciktirmiştir. Yoksa daha erken bir tarihte kopabilirlerdi. Evet, gitmiştir sorunlarını dinlemiştir. Bu sorunlara çözüm getirileceğini söylemiştir. Belli vaadeleri de vardır kuşkusuz. Yani doğal olarak yapılması gereken, bugün "rüşvet" diye ortaya sürülen, ama Ankara örgütünü işlevsel bir hale getirmek için bir örgüt yöneticisinin doğal olarak yapması gereken, bulunması gereken vaadlerdir bunlar. Bunlar söylenmiştir. Peşinden MK'nın Eylül 1991 tarihli toplantısının bir ürünü olarak, Cihan yoldaşın önerisiyle Adil ve Hüseyin Ankara'ya gitmiştir. Ankara kelimesinin gerçek anlamıyla ancak bu süreçte tanımlanabilmiştir. Şimdi sorunlarınız çözülecektir denmiştir, çözülmemiştir. İkincisi, mevcut sorunlarıyla zaten ciddi düzeyde problemliler. Sorunlarının çözüleceğinin söylendiği bir aşamada, bu sorunla yeniden (diyaloglarının koptuğuna açıktan inanıyorlardı, söylüyorlardı, bunu itiraf ediyorlardı) karşı karşıya geldikleri zaman, demek ki bu sorun çözülmüyor, deyip gittiler. Sorunun hikayesi budur. Başka bir gerekçe aramak gerekmiyor. O insanların kusurları yok muydu? Vardı. Ama o insanların kusurlarını besleyen, o kusurların yeşerip eğilim haline gelmesini sağlayan aksayan önderliktir.

Mektuplarda bunların hepsi parça parça kayıtlara geçmiş, yazılan belgeleri kastediyorum. Deniyor ki, Ankara'ya ve Zonguldak'a şu kadar ay gitmediğimizi iddia edenler, bayağı bir demagoji yapanlar acaba İstanbul'da ne yaptılar, bunu açıklamak durumundadırlar. Önce o konudaki bilgi çarpıtmasını Mesut yoldaşla kendi mektubumuzda yazdık. Onu tekrarlamıyorum. Teknik ayrıntı denilen o ayrıntıyı yazdık. Ama şunu kendi adıma söylemeyi gerekli görüyorum. İstanbul'da aksayan bir önderlik sorunu vardı. Ama hiç kimse İstanbul'u ve Ankara'yı getirip eşit kefeye koyamaz. Bunun sebepleri neydi? Denir ki, İstanbul'da devrimci kadrolar vardı, senin üstünde basınç uyguluyorlardı. Sen onların arayışlarına yanıt vermek durumundaydın, koşturdun. Olabilir. Denir ki sen yeniydin, ilişkilerin henüz yıpranmamıştı.

Yine de birşeyler yaptın. Olabilir. Kendime ilişkin olarak değil, ama İstanbul'da önderlik fonksiyonları açısından aksayarak da olsa sürdürülen belli bir faaliyet var. Bütün kusurlarına rağmen. Örneğin benim bütün dar pratiğime rağmen. İstanbul'da bir tane üyenin ya da herhangi bir taraftarın ilişkisi bir hafta on günden fazla aksamamıştır. Her aşamada buna bir biçimde müdahale edilmiştir. Bu belli biçimleriyle Mesut yoldaşın MK toplantısında eleştirdiği gibi, aslında bu kusurların zamanında ortaya çıkıp müdahale edilmemesine yolaçan dar pratiktir, yollu eleştirisine ben katılıyorum. Ama İstanbul'da hareket politik bir hareket olarak kendini göstermiştir. Ve bu, bugüne kadar da sürdürülebilmiştir. Bunun böyle sürmesi, kimin sayesinde olduğu, tekrar söylüyorum, hiç önemli değil. Kuşkusuz İstanbul'da devrimci kadrolar olmasaydı, Nadir ağzıyla kuş da tutsaydı hiçbir şey yapamazdı. Onu için söylemiyorum. Ama İstanbul'da süren politik bir faaliyet ve hareketin politik görevleri çerçevesinde hedefine göre değil de asgariye göre gerçekleştirdikleri şeyler vardır. Bu İstanbul kadrolarının bir emeğidir. Buna karşı saygısızlık yapılmasına tahammül edemem. Bu bir.

İkinci veri, Ankara tasfiye olmuş bir alandır. Ama Ankara'daki kadrolar da devrimcidir. Ankara'daki kadrolarla ilişkilerde yaşanan kopmalara, olumsuzluklara zamanında müdahale edip örgütün yaşanan sorunlarına rağmen bu dönem asgari düzeyde bir ilişkiyi sürdürecektir bir pratik sergilenemediği için Ankara kadroları uzaklaşmıştır. İstanbul'un gerçeği son bir buçuk yılımız içerisinde tarif edilebilir. Bunun içerisinde benim sorumluluğum da oturtularak. Ama Ankara son bir buçuk yılımız içerisinde oturtularak tarif edilemez. Toplamı açısından söylüyorum. Ankara'da özel bir sorumsuzluk vardır. Mektubunda sormuş. Bunlar üç ay boyunca ilişkisiz kalan Ümraniye'ye ne yaptılar? Ben açıklayayım. Bir, İstanbul'da sorunların bu kadar ağır yaşanmasının gerisinde, benim de sorumluluğum olan 10 Mayıs toplantısının ürünü olarak İstanbul il komitesinin fiilen boşa çıkarılmasının çok büyük bir payı vardır. İki, buna rağmen İstanbul sorunu böyle görüldüğü halde dördünün buna müdahale etme iradesi gösterememesinin çok büyük bir payı vardır. Evet,

olabilir ki iki tane yoldaş dışarıda, hayır hiçbir değişiklik yapamazsın derdi, bu savunma değildi. Ben bunu savunma olarak kabul etmiyorum. Burada örgütün ihtiyaçlarını gören, aksaklıklarını gören bir önderlik buna rağmen yapar ve sorumluluğunu üstlenir. Bu, bu konferansa mı gelir hesaplaşılır. Olabilir, yanlış da yapılmış olabilir. Bu konferans onun pratik tutumunu mahkum da edebilir. Ama birşey aksamaz en azından.

Bana göre sorun şudur. Dörtlü kendi görevinden ve misyonundan uzaklaştığı ölçüde (dün Adil diyordu ki, inanmadığım şeyi uygulayamam), ortada bir inançsızlık olduğu zaman dörtlünün o çerçevede biraraya gelmesinin bir gereği de kalmıyor. Bunu nasıl anlatayım? Eğer kastedilen şuyse; dörtlünün çalışmamasının arkasında 10 Mayıs tarihli mektuba yönelik olarak Cihan'ın gösterdiği sert tepki yatıyor deniyorsa, ben bunun gerçeği ifade etmediğini rahatlıkla söyleyebilirim.

Sorunun Cihan yoldaşın ilişkileri gerginleştirmesiyle doğrudan bir bağlantısını kurmak, aslında sorunun gerçek alanından kaçıştır. Bizim 10 Mayıs tarihli mektubumuzun kararları var, kararlar ortadadır. Ama gerçekleşen şeyler de ortadadır. 1 Mayıs değerlendirmesi yerine örneğin *İşçi Hareketi ve Devrimci Hareket* yazısı çıkmıştır. İzmir üzerine değerlendirme yapıp MYO'da yayınlanacak ve örgüt bu yazılar üzerinden eğitilecekti. Şimdi bunun yapılmadığı da ortadadır. Bir kurultay broşürü hazırlanacak. Bu kurultay broşürü epey zorlanarak ve epey sonra çıkabilmiştir. Dahası şudur. Gerçekten o aşamadan sonra artık o ilişkilerin, daha doğrusu 10 Mayıs tarihli mektuba duyulan tepkinin açığa çıkması, herşeyin iyice ortada bırakılmasına yolaçabilmiştir; en azından kimileri şahsında. Bu sonraları belli toparlanmalarla giderildi. Örneğin Cihan yoldaşın Türkiye'ye gelip gitmesiyle belli ölçülerde giderildi. Ama öncesinde gerçekten de böyleydi.

EKİM'de Önderlik Sorunları

Cihan: Yoldaşlar, I. Genel Konferansımız hareketimizin gelişme süreci içerisinde bir dönemeç idi. Hareketin konferans öncesi süreci (değişik metinlerimizde de değerlendirdiğimiz gibi), bizim için esas itibariyle belli bir ideolojik gelişme süreci olarak yaşandı. Bu temel üzerine belli kadroların kazanılması ve biriktirilmesi olarak gerçekleşti. Biz, bunlara kalıcı bir örgütsel biçim vermeyi ancak hemen konferans öncesinde başarmıştık. Ama bu bir başlangıç adımıydı. Eldeki güçlerin belli mahalli alanlarda bir ilk düzenlenişiydi. Daha çok da bazı mahalli komitelerin kuruluşu idi. Konferansımızın seçilmiş örgüt temsilcileri üzerine yükseldiğini ifade etmiştik. Bu doğrudu. Oluşturduğumuz komiteler kendi temsilcilerini seçtiler. Konferans bu temel üzerine oluştu. Ama bu komiteler henüz anlamlı bir siyasal ve örgütsel faaliyet gerçekleştirmiş değillerdi. Gerçek manada bir iç örgütsel yaşamımız da henüz oluşmuş değildi.

Belgelerimizde okumuşsunuzdur. '89 sonbaharı örgütsel şekillenmenin bizde artık kesin bir biçim aldığı, bu sürecin başladığı bir tarihtir. '89 sonbaharı somutta, '89 Kasım'ı anlamına geliyor. Önümüzde yalnızca '90 yılı vardı. Komiteler kurmuştuk ama, bunlar bizim o günkü mevcut örgütsel yapımızın bir bakıma

tamamını da oluşturuyordu. Henüz altı olmayan örgütlenmelerdi bunlar. Belli kadrolar kazanmış ve bunları belli mahalli alanlarda mevzilendirmiştik. Bunların bundan böyle yürüteceği faaliyetlerle ancak bir gelişme olanağı bulabilecektik. Bunlar yeni komitelerdi ve bizim imkan ve olanaklarımız da henüz çok sınırlı olduğu için, o dönem yürütülen faaliyet henüz son derece sınırlı bir faaliyetti. Zaman zaman bildilerin çıkmasını siyasal faaliyet doğrultusunda anlamlı bir adım sayabiliyorduk. Bu bir fikir verebilir size.

'90 yılının ilk yarısı yaklaşık olarak böyle geçti. İkinci yarısına gelince, '90 Ağustos'unda bir MK toplantısı vardır. Bu toplantıda zaten örgütün önüne konferans hedefi konmuştur. Bir kaç aylık bir ön hazırlıktan sonra konferans toplanmıştır. Ama bu verimli bir ön hazırlık süreci olarak yaşanmamıştır. Zira Türkiye'de olayların çok yoğunlaştığı bir dönemdi. İlk örgütsel şekillenmelere gitmiş bir hareket olarak da, biz, o hareketliliğe, o kitle hareketliliğine bir biçimde katılmak, müdahale etmek çabasında olduk. Bu çok sınırlı bir faaliyet olarak gerçekleşti. Ama konferansa hazırlık dönemine ayırdığımız zamanımızı da bir biçimde kapladı. Biliyorsunuz '90 Eylül'ünde Zonguldak'ta hareketlilik başladı. Ekim-Kasım ayında ise daha çok İstanbul'da ve daha çok da metal işçileri üzerinden bir hareketlilik vardı. Aralık ayını Zonguldak hareketliliği kapladı. Ardından 3 Ocak ve ardından 5 Ocak vardı. Ve biz de tam bu aylarda konferans topluyorduk. Bu aylar, bir yandan bu hareketliliğe bir biçimde etkide bulunmak, öte yandan da konferansa hazırlık süreci olarak yaşandı. Doğal olarak her ikisi de gereğince gerçekleşemedi neticede.

Şimdi bu pratik bilgileri şunun için verdim. Konferans öncesi bir yıllık süreç, bizim için bir örgütsel şekillenme süreci olmakla birlikte, oluşmuş örgütsel yapıların oturması bakımından da, siyasal faaliyet bakımından da çok özel bir anlam taşıyordu henüz. Ya da biz yeni bir harekettik; ilk komiteler ve bazı ilk girişimler bizim için önemliydi ve ancak bu sınırlar içerisinde bir anlam taşıyordu. Zaten konferansın da kendi metinlerinde döne döne, konferans EKİM'in gelişme sürecinde bir dönüm

noktası olmalıdır demesi, bu tespiti ve tanımlamayı döne döne yapması, buradan gelmektedir. Konferans; yapacağı çalışma, ortaya çıkaracağı değerlendirmeler, alacağı kararlar temeli üzerinde ve görevlendireceği daha güçlü bir MK sayesinde, yeni bir dönemi başlatacaktı. Bu birikmiş güçleri asıl bu yeni dönem değerlendirebilecektik. Bunlar kadrosal güçlerdi, kadrodan burada potansiyel kadro anlamında sözediyorum, bu açıdan düzeltmek isterim. Bunlar bize gelmiş, geçmiş dönem devrimcileriydi. Bir kısmı eski devrimci, bir kısmı işçi hareketliliğinin ortaya çıkardığı nispeten yeni ögeler. Bu çerçevede kadro kavramını biraz serbest kullanıyorum. Ama anlatmak istediğim, iş yapabilecek insanlardı bunlar. Üye ya da aday üye olarak, oldukça da hızlı ve dikkatsiz bir biçimde örgüt saflarına alınmışlardı. EKİM'e kazanılmaları, bizim için hala yeni dönemin bir sorunuydu. Bunlar EKİM'den yana tercih yapmışlardı. Ama ne henüz EKİM'in ideolojik çizgisi temeli üzerinde eğitilmişlerdi, ne de herhangi bir siyasal faaliyetin içine sokulmuş ve denenmiş durumdalar. Bunların içinde çok az sayıda kadroyu bir yana bırakıyorum. Geçmişten gelen, 1987-89 döneminde kazanılan daha eski kadroları bir yana bırakıyorum. Bunların sayısı gerçekten azdı. Konferans bileşimi içerisinde de, zannediyorum bunların oranı çok fazla değildi. Belki konferans bileşiminin ancak yarısını oluşturabiliyorlardı.

Güçlerin örgütsel bakımdan şekillendirilmesi ve konferansın tespit ettiği politik hedefler doğrultusunda faaliyete yönlendirilmesi dönemi olacaktı konferans sonrası dönem, demiştim. Önderlik burada, bu yeni görev çerçevesinde kilit bir alandı. Çünkü bu işi yeni seçilmiş MK gerçekleştirecekti. Yeni seçilmiş MK, konferansın ardından ve konferansın çalışmaları temeli üzerinde, aslında zaman olarak hayli uzun süren bir toplantı yaptı. Kendi görev ve sorumluluklarını daha somut bir biçimde değerlendirdi. Ortaya bir iç görev paylaşımı çıkardı. Çalışma tarzı ve MK'nın iki bölümü arasındaki ilişkiler üzerine belli sonuçlara vardı. Çok verimli bir toplantı değildi. Çünkü beş hafta sürmüş konferans yorgunluğunun ardına denk geliyordu. Ama bir ilk MK toplantısı olarak da, ortaya belli sonuçlar çıkarmıştı. Sonrasını bazı yoldaşlar

(Mesut ve Nadir yoldaşlar) dünkü konuşmalarında anlattılar. Ya da örneğin Hüseyin yoldaş, örgüte sunulmuş kendi metninde bir biçimde özetliyor bu süreci.

Sonrası şudur. Arada çok kısa bir zaman vardır. Mart'ın yarısıyla Nisan'dır. Bir buçuk aylık süredir o. Mayıs 1991'den itibaren MK'da bunalım, MK'nın genelini kaplayacak şekilde ortaya çıkmıştır. Bu çok büyük bir talihsizlikti. Acı veren ve şaşkınlık yaratan bir olaydı, hiç değilse bazı MK üyeleri için. Çünkü bir konferans sonrası dönemde, düşünülebilecek en kötü başlangıçtı. Ve bir konferans sonrası dönem olması bakımından da, yaratacağı etkiler bakımından güçlü bir yıkıcı potansiyel taşıyordu. Çünkü bir hareketin normal gelişme seyri içerisinde, hatta bunalım düzeyine varabilecek belli aksaklıkların ortaya çıkması başka bir şeydir. Ama bir konferansın hemen sonrasının bir bunalıma dönüşmesi daha başka bir şey. Zira bir konferans, örgüt saflarında büyük umutların, büyük beklentilerin olduğu bir andır. Aynı şekilde devrimci çevrelerce dikkatlerin bu hareket üzerinde yoğunlaştığı bir evredir. Hem ortada konferansını yapmış hareket bakımından büyük iddialar vardır. Hem de büyük beklentiler vardır, hareketin tümü bakımından ve bu harekete ilgi gösteren çevreler bakımından. Konferans sonrası süreç, bu iddiaları ve beklentileri karşılayacak bir süreç olarak anlaşılmalıdır, örgüt ve devrimci kamuoyu tarafından.

Oysa MK'da ortaya çıkan bunalım, bunun kendisini dinamitlemiştir. Bu imkanı, beklentilere karşılık verecek bu süreci dinamitlemiştir. Bu, EKİM'in karşı karşıya kalabileceği en talihsiz durumdur. Bu öyle bir bunalımdır ki MK'da bir iç dağılmaya yolaçıyor. İç dağılmanın kendisi bir anda bütün güven ilişkilerini felce uğrattırıyor. Aslında EKİM'in örgütsel bunalımı orada, daha o safhada başlamıştır. Bunu biz hemen o aşamada örgüte açabilirdik. Bu örgüte mutlaka açılmak durumundaydı. Bizim o güne kadarki geleneklerimize de uygundu. Belki oluşmuş, oturmuş bir örgütümüz yoktu henüz ama, biz sorunlarımızı, zaaflarımızı iyi kötü kamuoyu önünde tartışıyorduk. Açıklık ilkemizin gereği idi bu. Bu kez bunu böyle yapmadık, yapamadık. Yapılamamasının gerisinde, hem bunalımın kesikli bir aşamalar

dizisi halinde bir sürece yayılması ve sürüncemede kalması rol oynadı (biçim bakımından söylüyorum bunu). Ama hem de, üç yıllık bir sürecin ardından gerçekleşmiş bir konferansı hemen izleyen günlerde ortaya çıkmış olmasının kolay kabul edilemez ağırlığı vardı. Biz, ben ve Mesut yoldaş bakımından söylüyorum, bu sorunu sık sık tartıştık kendi aramızda. Bunalımın kapsamını o dönem tam kestirememekle birlikte, ortaya çıkan sorunun ciddiyetinin farkındaydık. Bu bizi sürekli meşgul etti. Ama hareket imkanlarımızın sınırlılığı konusunda derinden derine bir zayıflık da duyduk. Belki bunu birbirimize açtık, değerlendirdik, bilemiyorum, ben daha çok kendi düşünüşüm ve ruh halim üzerine konuşuyorum. Temel kaygı şuydu. Bir konferans yapmıştık. Bu konferansta kapsamlı tartışmalar gerçekleşmişti, buna inanıyorduk. Çok sayıda delegeyle temsil edilmiş ve delegeler bu tartışmaları bizzat yaşamışlardı. Büyük iddialar ortaya atmıştık.

Öte yandan, konferans bildirisini yayınlamıştık, Nisan ayında. Kapsamlı ve başarılı bir konferans yaptığımızı, bunun, hareketimizin yaşamında bir dönüm noktası olduğunu kamuoyuna ilan etmiştik. Bir dizi konuyu, hiçbir zaman sınırlaması koymadan, geniş bir kapsam içerisinde tartıştığımızı açıklamıştık. Ona ilişkin bir ilk çerçeve vermiştik. Bildiri kendi içerisinde güçlü bir çerçeve olarak görünüyordu, o izlenimi yaratıyordu. Ve bildirinin sonunda şunu ilan etmiştik: Bunlar, yakın zamanda kapsamlı değerlendirmeler ve kararlar olarak kamuoyuna sunulacaktır. Şimdi tam buna geçeceğimiz bir sırada, bunalım genel bir mahiyet kazandı. Hüseyin yoldaşın kişisel bunalımı olmaktan çıktı, MK'nın tümünü kapsayan daha genel bir bunalıma dönüştü. Yurtdışındakilerle ülke içindikiler arasında bir kutuplaşmaya dönüştü.

EKİM I. Genel Konferansının sonuçlarına ilişkin olarak, gerek bu konferansa katılmış delegeler nezdinde, gerek hareketin toplamında, gerekse kamuoyunda EKİM lehine beklentilerin olduğu bir durumda, örgüt içinde iyimser beklentilerin olduğu bir aşamada, kapsamı ve derinliği henüz tam açıklığa kavuşmayan bir MK bunalımını örgütün ve devrimci kamuoyunun gündemine sokmak, büyük bir güçlük olarak oturdu bizim omuzlarımıza. Bu, bu hareketin düşünülebilecek en kötü biçimde tartışmalı

hale gelmesi olacaktı. Zira güçlü bir konferansın sonrası seçilmiş bir MK içerisinde derin bir bunalıma dönüştüğüne göre, bu, tümüyle haksız bir biçimde o konferansın başarısızlığının bir göstergesi gibi görünecekti. Bunu kabul etmek çok zordu bizim için. Konferansın kendisi gerçekten başarılıydı, anlamlıydı. Ama ortaya çıkmış MK üzerinden bakıldığı ölçüde ise, ki bu MK o konferansın en ileri düzeyi sayıldığına göre, bir biçimde de gerçekten, ortada tartışmalı bir durum da vardı. EKİM gibi genç ve yeni bir hareket için, bu bir şanssızlıktı, bir ağırlıktı.

Biz şu yolu tuttuk. Bu konferans yaptığı çalışmanın sonuçlarını mutlaka kendi örgütüne ve kamuoyuna ulaştırabilmelidir. Bunda bir ısrar gösterdik. Fakat bu ısrar, MK içi sorunların birikimine, bunalımın boyutlanmasına yolaçtı.

Şimdi ben bunu burada kesmek istiyorum. Bunalımın ortaya çıkış biçimini, pratik yönüne de değinerek, ortaya koymuş oldum. Ama bunu bu şekilde burada bırakmak ve asıl kritik sorunu tartışmak istiyorum. Neydi EKİM'deki bu önderlik sorunu? Neden önderliği, bir konferansın hemen ardından böylesine beklenmedik (bize beklenmedik görünen) bir bunalımla yüzyüze kaldı?

Ben, EKİM'in sorunlarını, yeni bir hareketin sorunları olarak ele almak ve her zaman böyle tartışmak gerektiğini düşünüyorum. Yeni bir hareket; bu, oluşum halindeki bir hareket anlamına geliyor. Şimdi son derece sınırlı güçlerle, bir elin beş parmağını geçmeyen kişiyle yola çıktığımızı, bir çok vesileyle söylüyoruz. Ama bunun bir anlamı var yoldaşlar. Özellikle önderlik problemi sözkonusu olduğunda bunun anlamı çok daha büyük. Burada önünüzde bazı belgeler var. '88 Nisan ve '88 Ağustos tarihli iki kapsamlı mektup var. Bu belgeler incelendiğinde görülecektir ki, bu hareket yola çıkmış bir devrimciler topluluğudur ama, MK'yı oluşturmak durumunda kaldığı zaman bunda çok belirgin bir biçimde zorlanmıştır. Kaldı ki bunu, kendi yolunu geçmişten ayırdıktan ancak bir yıl sonra gerçekleştirmek aşamasına gelmiştir. Dahası bu o Nisan (1988) ayında da gerçekleşmemiş, yaz ortasını, 1988 Temmuz'unu bulmuştur. Ve atılan bu ilk adım da bir bunalımla sonuçlanmıştır. Yani şöyle bir şey değil. Bir birikimin içerisinden, bir sürecin ve o sürecin yarattığı bir birikimin içinden

ortaya çıkmış bir önderlik yoktur ortada. Bir hareketin bünyesinden kopmuş bir grup devrimci, belli bir ideolojik perspektifle yola çıkmaktadır. Bu henüz fazla işlenmiş bir ideolojik perspektif de değildir. İleriye sıçratan bazı hareket noktaları vardır ellerinde yalnızca. Ve bunun ışığında ulaştıkları bazı ilk değerlendirmeler... Bunlar *Yakın Geçmişe Genel Bir Bakış ve Platform Taslağı*'dır, bizim ilk belgelerimizdir. Buna bir kaç ay sonra *Küçük-Burjuva Popülizmi ve Proleter Sosyalizmi* kitabı eklenmiştir. (Ağustos 1987-Red) Bu, bizim ilk birikimimizdir. Az sayıda devrimci ve ilk birikimin ifadesi bu ilk ürünler. Bunun anlamını ve önemini gözden kaçırmayınız. Ortada doyurucu bir birikim de yok henüz.

Bakınız Ruslar'da bu durum nasıl oluyor? Rus deneyiminden olur olmaz çok sözediliyor. Bu bakımdan araya sokup örnekleme istiyorum. Ruslarda bir **Emeğin Kurtuluşu** grubu vardır. 1883'ten 1894'e kadar. Bunlar çaplı düşünürlerdir, ciddi bir teorik hazırlık dönemi yaşamışlardır. Olay doğal seyri içinde tarihsel olarak böyle yaşanmıştır. Popülizmden bir takım aydınlar kopmuş, Marksizme geçmişlerdir. Bunlar yoğun bir teorik çaba, birikim ve bunun Rusya'daki bir takım marksist aydınlar mal edilmesi sürecini yaşamışlardır. **Emeğin Kurtuluşu** grubu, '90'ların başına gelindiğinde, Rusya'da epey bir marksist devrimci aydın birikimi ya da genel bir marksist devrimci birikim yaratmayı başaramıştır. Bu yaklaşık on yıllık dönemdir. On yıllık bir süreçtir. Lenin buna birinci dönem der zaten. Önce böyle bir birikim var. Ardından 1894 yılı, genç Rus işçi sınıfında bir hareketliliğin başlangıcıdır. Bu marksist aydınlar büyük bir enerjiyle, büyük bir coşkuyla bu hareketliliğe yönelmişlerdir. Sınıfa yönelenler marksistlerdir o zaman. İlk (klasik) biçimiyle popülizm (narodizm) çökmektedir o yıllarda. Sınıf üzerinden de çalışma yapan o yeni biçimiyle ise (Sosyalist Devrimcileri kastediyorum), henüz fazlaca şekillenmemiştir. Rus işçi sınıfı o hareketliliği ile Rus marksistleri için bakir bir alandır. Bunlar buraya yönelmişlerdir. Çalışmalarında anlamlı başarılar da kazanmışlardır. Bu onlar için yeni bir deneyim de olmuştur ayrıca. Yani bir politik çalışma deneyimi, bir pratik çalışma deneyimi olmuştur. Verim de

sağlamıştır. Örneğin Lenin ve Martov'un önderlik ettiği **Petersburg İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği**, ortaya 20 tane marksist işçi çevresi çıkarabilmiştir. Bunlar başka kentlerde de vardır, başkaları tarafından örgütlenmiş. Bu, ikinci dönemdir. Lenin 1898'e kadar alır bunu. Burada bir partileşme girişimi vardır. Parti resmen kurulmuştur, gerçekte yoktur. Ama önemli bir birikimin sembolik bir ifadesidir. Önemli bir birikimdir; zira hem marksist teorik bir birikim vardır, hem bir pratik çalışma birikimi. Örneğin Lenin, 1897'de pratik çalışmanın sorunlarına ilişkin olarak *Sosyal-Demokratların Görevleri* üzerine bir broşür yazar. Akselrod'a bu broşür ulaştığı zaman, o bunu inceler ve Lenin'in pratik deneyimine, Lenin'deki pratik deneyim zenginliğine çok güçlü bir kanıt sayar. Bu sembolik örneği, oradaki, Ruslar'daki pratik çalışma deneyimi bakımından veriyorum. Lenin kendi deneyimlerinden daha sonra çok yararlanmıştı. Yineliyorum, bu ikinci dönemdir.

Üçüncü dönem, partide dağılmanın ortaya çıktığı, daha doğrusu partinin gerçekte oluşmadığı, hareketin iç birliğinin zayıfladığı, giderek kaybolduğu bir evredir. O güne kadar **Emeğin Kurtuluşu** grubunun ideolojik birikimi bir ortak temeldi. Ama partileşme çabasındaki başarısızlık, bir ideolojik bölünmeyle, dağılmayla sonuçlanıyor. Bunun etkenleri nelerdir? Bunun etkenleri herşeyden önce Legal Marksizmin güçlü ideolojik baskısıdır. Öte yandan, hareketlenen işçi sınıfının daha çok ekonomik zeminde, o dar alanda ve kendiliğinden süren mücadelesine yetişmek çabası, bir biçimde ona adapte olmayı da getiriyor. Ortak bir ideolojik zemin yok. Bu hareketliliğe yönelik temel perspektifleri ve taktik görevleri saptayan bir örgüt yok. Hareketliliğin kendisi ortaya yeni sorunlar getiriyor. Legal Marksizmin en güçlü ideolojik cereyanı dönemidir. Bu, giderek marksist akımın kendi içinde heterojenleşmesini, Lenin'in deyimiyle sesin çatallaşmasını, ideolojik farklılaşmayı, bu temel üzerinde büyük bir bölünmeyi yaratıyor. 1901'de *Iskra*'yla yola çıkıldığı zaman, en temel görev, hareketin birliğini kuracak ideolojik zemini yaratmak, temelleri döşemek ve bu temel üzerinde hareketin merkezi örgütsel yapısını kurmaktır. Bu çabanın

sürdürüldüğü bir dönemde, pratik faaliyet de kesintisiz sürüyor. Rusya'da düşünsel faaliyet de, pratik çalışma da hiç aksamıyor. Bunlar belki bir biçimde ayrı kanallarda gelişiyor. Ya da bir mahalli bölünmüşlük içerisinde gelişiyor. Ama sürekli bir çaba ve birikim var.

Şimdi bunları niye anlattım yoldaşlar? Rus marksistleri kendi güçlerini, bu birikim içinden çıkarıp aldılar. Bu birikim zaten onların. Dağılmış, bölünmüş, çatallaşmış biçimiyle, bu birikim onların. İçinde çok güçlü devrimciler vardı. Örgütçüler olarak, işçi önderleri olarak, teorisyenler olarak. Örgütsel tecrübeyi teorik yetenek ve kapasiteyle birleştirmiş bireyler olarak.

Şimdi bize bakıyoruz. Küçük-burjuva devrimciliğinin egemen olduğu bir tarihsel dönem var bizde. Genel tarihsel döneme bakıyoruz. Dünya komünist hareketinde büyük bir çöküntü, bir dağılma, bir farklılaşma, bir kargaşa var. Özellikle de ideolojik alanda olmak üzere. Genelde durum budur. Özelde durum, küçük-burjuva devrimciliğinin egemenliğidir. İşte bunun içinden bir avuç insan en elverişsiz koşullarda, en hazırlıksız biçimiyle yola çıkıyor. Yeni bir hareket yaratmaya çalışıyor. Perspektifte bir ilerilik var. Evet, yeni dönemin yeni hareketi. Ne bakımdan? Hem Türkiye'nin 20 yıllık küçük burjuva devrimciliğini geride bırakacak bir yenilik, hem de dünyada yeni bir dönemin işaretleri var, onu karşılayacak bir yenilik. Gorbaçovcu akımın yarattığı sarsıntı, bir dönemin geride kalacağına işaret ediyor. Açınız, bizim ilk yazılarımıza bakınız, buna açıkça işaret de ediliyor. Böyle bir perspektif de var. Yeni dönemin yeni hareketi. Ama güçleri nerede bunun? Hangi birikimin içinde, hangi güçlerle? İşte burada çok ciddi bir boşluk var. Yola çıkılan dönem, ülkede bir hareketliliğin yaşandığı bir dönem olmakla birlikte, aslında yenilginin ancak henüz geride bırakıldığı bir dönem. 12 Eylül'ün o uzun süren yenilgi dönemini kastediyorum. Bu büyük bir dağılma dönemidir.

Dünya çapında bakıyoruz, dağılma 30-40 yılın sonunu olmakla birlikte, tam o dönemde, dünya çapındaki bu dağılma yeni bir döneme giriyor, yeni bir boyut kazanıyor. Gorbaçovcu cereyanı kastediyorum. Bunlar elverişsiz koşullardır. Kasım yoldaş

konuşmasının bir yerinde bir ifade kullanmıştı. Bunlar yenilgi döneminin kadrolarıydı, diyordu. Bu çok anlamlı bir noktadır. Buna daha önce, I. Genel Konferansta işaret etmiştim. Ama sonradan önderlik bunalımı ortaya çıktığı zaman, bunun büyük önemini daha iyi anlamaya başladım.

Ağustos '88 tarihli mektubumuzu okuyunuz. Bunlar, sizdeki 12 Eylül alışkanlıklarıdır, diyoruz. O dönemin ataleti, o dönemin iddiasızlığı, o dönemin durgunluğu size sinmiş. Aynen şöyle deniyor orada; "bazı yoldaşlar hala bunu üzerlerinden atabilmiş değiller", "hala o dönemin alışkanlıklarıyla hareket ediyorlar", deniyor. Ama bu tespitin anlamı, o gün için çok fazla bilince çıkarılmış da değil. Bu çok fazla derinlemesine kavranmış da değil. O dönemin zayıflıklarından, o anın zayıflıklarından hareketle işaret ediliyor buna. Ama bunun, bir yeni hareketi yaratmanın güçlükleri bakımından ifade ettiği anlam yeterince değerlendirilmiyor henüz. Orada müthiş bir iyimserlik var bizde. Bir güven var, bir coşku var. Bizde diyorum, ne var ki yoldaşlar, bunu artık biraz daraltmak zorundayım. Özellikle demin sözünü ettiğim bu Ağustos '88 tarihli mektubu yeniden okuduktan sonra, bu nokta benim için daha bir netleşti. Yıllardır bu mektubu ilk defa okuyorum. Yola çıktığımız yoldaşlarla, bir yılı aşkın bir sürenin ardından, nihayet bir MK kuruyoruz. Ve bu MK'nın o ilk ayları, büyük bir dağılmaya dönüşüyor. Bu, EKİM için gerçekten düşünülemez çapta bir güçlük. Şimdi bu hareket "beş yıldır yola çıkmış" demek kolay. Bu hareket kimlerle, hangi güçlerle, nasıl yola çıkmış? Hangi süreçlerden gelmiş? Bir avuç devrimci diyoruz, bu bir avuç devrimci kendi içinde neyi yaşamış? Bu soruları sormadan bu hareketi anlamak, "beş yıldır" deyip kolayından konuşmak mümkün değil.

Diyecekseniz ki gelişme süreci içerisinde bu hareket yeni güçler kazandı. Yeni güçler kazanmak kolay yoldaşlar. Ama yeni önderlik güçleri kazanmak o kadar kolay değil. Ruslar kendi önderliğini o sözünü ettiğim 20 yılın içinden süzüp çıkardılar. 1883'te başladılar, Marksizm tabanı üzerinde, 1903'te marksist partinin gerçek kuruluş kongresini topladılar. 20 yılın birikimi vardır orada. 20 yılın önderliği vardır. Öylesine bir

zenginlik vardır ki, Lenin, Rus Marksizmi içerisinde kabul görmüş, otorite haline gelmiş bir takım insanları gerektiğinde bir tarafa itebilecek kadar bir rahatlık gösterebiliyor.

Biz kimlerle yola çıkmışız yoldaşlar? Artık daha açık bilgi vermek istiyorum. Çünkü konuşmamın bir tahlilin sonuçları değil, bir tahlilin başlangıcı olarak alınmasını da istiyorum. Veriler burada önemlidir. Biz kimlerle yola çıkmışız? Bir mücadelenin içinden süzülüp gelmiş önderlik kadrolarıyla değil. Bir hareketin olağanüstü bir konferansına katılmış, bazı il delegeleriyle yola çıkmışız. Doğu'da, Kürdistan'da bir kentin delegeleri, İstanbul'da sahipsiz kalmış bir il örgütünün kalıntılarının delegeleri. Ortada bir örgütleri de yok. Bunlar bu dönemi tam bir atalet içinde geçirmişler. 12 Eylül dönemi bunlar için bir mücadele dönemi olmamış, bir ayakta kalmaya çalışmak dönemi olmuş. Bir örgütsel faaliyet yaşanmamış, bir politik faaliyet yürütülmemiş, bir direnişleri olmamış. Örneğin içlerinden biri burdaki bir yoldaşımızdı, Metin yoldaşı. Ama Metin yoldaş hayatında komiteyi ilk defa EKİM'de yaşadı. Bir bölgenin sorumlusu olarak geldi gerçi konferansa. Ama bir komitesi yoktu. Yanlış hatırlamıyorsam, bir örgütsel dağılma ortamında bir çalışma grubundan ... bölgesinin sorumlusu durumuna geliyor. O arada kuşkusuz partiye (TDKP) katılıyor birey olarak. Buradan konferansa geliyor. Konferansta EKİM'i yaratan kadronun içindedir. EKİM yola çıktıktan sonra da ilk kurulan MK'nın içindedir. Yeterli bir birikimi yok. Bu kadro içerisinde yalnızca iki yoldaşın bir avantajı var. Azad ve Cihan yoldaşları kastediyorum. Bu iki yoldaşın avantajları şudur. Bunlar aslında bir bakıma genç devrimcilerdir, ama eski örgütlerin başından itibaren içinde yer almışlardır. '75-'80 dönemini kastediyorum. Bu örgütler içerisinde yükselmişlerdir. Ve önemli bir dönemi önderlik kurumları içerisinde yaşamışlardır. Bu önemli bir avantajdır onlar için.

İşte Türkiye'nin küçük burjuva devrimciliğinin o yoksulluğu içerisinde ne kazanılabilecekse, bunu kazanmanın avantajı içerisinde olan iki önderlik kadrosu var. Başka önderlik kadrosu yok ortada, o ilk kurduğumuz MK içerisinde. Orada yalnızca

bir yönetim var. MK'nın, her zaman önderlik kadrolarıyla bire bir örtüşmesi gerekmiyor kuşkusuz. Ama geniş bir MK içerisinde bir önderlik çekirdeği olsa bile, bu çekirdek, ancak belli bir niceliğe sahipse bir anlam ifade edebilir. Bir MK kurduk. İki önderlik kadrosu; kendi koşullarımız içerisinde bu kapasiteye, bu birikime belli bir düzeyde sahipler. Ama öteki yoldaşlara gelince, bunlar yalnızca mahalli örgüt kadrolarıydı. Ve işin daha ilginç, bunlar '80 öncesinde anlamlı bir mahalli örgüt çalışması bile yaşamamışlardı. İçlerinden yalnızca Okan'ı çıkarırsanız, ötekiler '80 öncesinde il komitelerinde bile yer almamışlardır. '80 sonrasındaysa bunlar tek tek devrimciler olarak kalmışlar. Ayakta kalmışlar, bu bir başarıydı. Fakat örgütleri dağılmıştı, bir örgüt faaliyetleri yoktu, dolayısıyla o dönem bu yoldaşlara anlamlı bir deneyim kazandırmadı. Tersine çok şey alıp götürdü. Zaman bunu fazlasıyla gösterdi. O durgunluk içerisinde bekleyiş, aslında sürekli bir iç erozyon, bir iç dağılma olarak yaşanmış bu insanlarda. İnançlarda, enerjide, coşkuda, kapasitede hatta.

İki önderlik kadrosu (Cihan ve Azad) başlangıçta, temel ideolojik noktalarda anlaşılıyorlardı, öyle görünüyordu. Ama aslında daha başından itibaren, aralarında çok ciddi de çatışma noktaları vardı. Bunları Hüseyin yoldaş yakından izlemek olanağına sahipti. Hüseyin bizimle beraber yola çıkan bir yoldaştı. Sözü etmedim, çünkü yönetim kademesi içerisinde, seçtiğimiz yönetimin içinde yer almıyordu. Ama kuşkusuz, aslında sorunu yönetim olarak değil de, biraz bir hareketin yaratılmasındaki önderlik fonksiyonları olarak ele alırsanız, bu kavramın içinde bir yeri vardı. Çünkü bizimle içiçe çalışıyordu. Ve bize yapabileceği katkıyı yapmak olanaklarına sahipti. Bu içiçe çalışma MYO bünyesinde gerçekleşiyordu.

Bizim ilk faaliyetimiz, başlangıç faaliyetimiz, ilk belgeler ve TDKP'yle ilk polemik dışında tutarsanız, MYO faaliyetinin kendisidir. Biz bir MYO çıkararak hareket olmaya çabaladık. Bu MYO'da hem teorik perspektiflerimizi, hem taktik ilkelerimizi, hem örgütsel bakışımızın belli yönlerini, hem de akmakta olan siyasal olaylara yaklaşımlarımızı ortaya koyacaktık. Bununla devrimcileri etkilemeye, onları kazanarak güçlenmeye, örgütsel

şekillenişimizin bazı ilk adımlarını atmaya çabalıyorduk. Bu yayın organı daha çok bu iki yoldaşın, Cihan ve Azad'ın, omuzları üzerinde yükseliyordu. Ama bu iki yoldaş arasında da çok geçmeden ciddi sorunlar ortaya çıktı. Başlangıçta daha çok biçimsel gibi görünen konularla ilgili olarak beliren bu sorunlar, hızla ideolojik boyutları olan bir kapsama da ulaştı. Başlangıç sorunları daha çok bu eski yoldaşın (Azad) içinde bulunduğu atalet ve liberal yaşam eğilimleriydi. Gevşekti bu yoldaş. Yeni bir harekettik, bizi çok büyük sorumluluklar bekliyordu. Güçlerimiz çok sınırlıydı. Kurduğumuz MK'nın çoğunluğu, az önce anlattığım türden tecrübesiz devrimcilerden oluşuyordu. Daha çok mahalli örgüt kadroları olabilecek tecrübesiz devrimcilerdi. Herşey biz iki yoldaşın ne yapacağına bağlıydı. Bu iki yoldaş, bu ilk ideolojik gelişme süreci içerisinde, birbirini fazlasıyla etkilemişlerdi. Onların oradaki emeklerini ve katkılarını ayrıştırmak ve tartmak çok zor.

Başlangıç süreci gerçekten içiçe ve organik bir süreçti. Burada Hüseyin yoldaşın katkısından sözettim. Buna bir de, şimdi tasfiyeci platformun temsilcisi durumundaki arkadaşın (Adil'in) katkılarından sözetmem gerekiyor. Ama önemle belirtiyorum (ki bunu yeni bir görüş olarak da belirtmiyorum, bu arkadaşın katkıları zaten *Ekim* sayfalarında, bütün açıklığıyla ortadadır), bizim için bu katkı hiçbir zaman ideolojik çizgimizin geliştirilmesine bir katkı değildi. Hiçbir zaman böyle bakmadık, böyle görmedik, böyle değerlendirmedik. Tersine bu arkadaşın bizim ideolojik bakışımızı içselleştirememesinin sıkıntısını, gerilimini, tepkisini her zaman yaşadık. Bunu Azad'la beraber defalarca tartıştık. Bu arkadaşın yazılarına bu nedenle çok fazla da müdahale etmek zorunda kaldık. Bu müdahaleler ilişkilerde belli noktada bir gerilime de dönüştü. Yani örneğin ne oluyordu, yoldaşlar? Ömek vermek istiyorum. *Teori ve Program Sorunları*'nı açınız, orada bir demokrasi yazısı vardır (Halkçı Hareket ve Demokrasi Sorunu-Red). Bu arkadaş, popülist hareketin demokrasi sorununa ilişkin perspektifini eleştirmek üzere, bir yazı görevi almıştı. Bize bu yazıyı iki kere getirdi. İkisinde de yazı esastan reddedildi. Bu yazı esastan reddedildi, önemle belirtiyorum, şu

veya bu bölümünün iyi işlenememesinden değil. Popülist hareketi, küçük burjuva devrimciliğini ele alışındaki sakatlıktan dolayı iki kere reddedildi. Bu toplantıda Hüseyin yoldaş da vardı, 5 kişilik bir toplantıydı, Okan da vardı. Orada, bu reddediş kapsamlı bir tartışma olarak gelişmişti. Bu arkadaş, bir takım temel noktaları nihayet kavrayabildiğine dair bazı işaretler verdi. Yeni bir yazı yazması istendi. Gitti, yeni bir yazı yazdı getirdi. Yazı bu son yazılmış biçimiyle, muhakkak ki belli bir redaksiyondan da geçti ve nihayet *Teori ve Program Sorunları*'nda yayınlanan yazı ortaya çıkabildi. Bize katılış sırasında İleri-Devrimci Kanat adına hazırladığı özeleştiriye de üç kere reddetmek, özel sayı olarak yayınlanmış dördüncüsünün dağıtımını ise durdurmak zorunda kalmıştık.

Bizi her zaman, "sosyalist devrim" programına sahip bir örgüt olarak anlama eğiliminde oldu bu arkadaş. Ona döne döne bunun bizim için bir sonuç olduğunu, bizim ideolojik gelişmemizin anlamını burada bulmadığını anlatmaya çalıştık. (Ki ideolojik gelişmemizin anlamı nedir, bunu Konferans Belgeleri'nden hareketle önceki günkü gündem üzerine tartışmalar sırasında bu aynı arkadaşta izah etmek zorunda kaldım.) Bu arkadaş, bunu kavramakta her zaman çok zorlandı. Kavramaya çalıştı, belli adımlar atmış gibi de göründü. Ama bugün olayların sonrasından bakmanın avantajıyla konuşuyorum, zaman onun bunu başaramadığını gösterdi. Bunu başaramadığının ciddi belirtileri süreç içerisinde de vardı, ama süreç bizim bu konudaki, bu doğrultudaki kaygılarımızı azaltan bir biçimde gelişti. Doğaldır ki o bu arada gerçekten belli ilerlemeler de sağladı. Ama dönemeç, hareketteki dönemeç, bu arkadaşta bu konudaki zaafı belirgin bir biçimde yeniden açığa çıkardı. EKİM'de çalışan dördüncü kişi de buydu. Bu arkadaştan bu nedenle parantez içinde sözetmiş oldum.

Biz iki kişinin yanısıra iki ek yoldaşdan yardım alıyorduk. Hüseyin ve Adil'den. Hüseyin yoldaş tecrübesi olan bir devrimciydi. Bize katkıları bir yönüyle anlamlıydı, daha anlamlı da olabilirdi. Ama sıkıntıları, sorunları olan bir devrimciydi. Bizim çözmeyi, doğru bir yöntemle zamanında çözmeyi başaramadığımız

sorunlardı bunlar. Bu konuda Hüseyin yoldaş da cesaretli davranmadı. Biz de tam doğru ve cesaretli davranamadık. Hem sorunu görmezlikten geledik, ama hem de sorunu çözmek yeteneği gösteremedik. Bu bir kilitlenmeydi. Bir tür sorunun sürüncemede kalmasıydı. Böyle olunca da, Hüseyin yoldaşın rahat bir iddia ortaya koymasını engelledi.

Tüm bunlar biraz olumsuz bir tablo ortaya çıkarıyor. Bizim sorunumuz şu da değil yoldaşlar. Hani bir önderlik olur da, iyi bir çalışma tarzı tutturursa işler iyi gider, kötü bir çalışma tarzı tutturursa işler kötü gider. Bizim sorunumuz bu değildi. Tümüyle farklı bir sorunumuz vardı bizim. Çalışmanın yükünü omuzlayacak yeterlilikte bir önderlik ekibini oluşturamamaktı bizim sorunumuz. Yoksa varolan bir önderliğin çalışma tarzını oturtmamak sorunu değil. Gerçek anlamda önderlik öğeleri, önü açık olan ve yükü olmayan önderlik öğeleri, yalnızca iki yoldaştı. Bu yoldaşlardan birinde ise ciddi aksamalar olduğunu, gevşek ve liberal eğilimler içerisinde bulunduğunu daha önce söylemiştim. Bu bir çalışma temposu tutturmayı engelliyordu. Bununla da kalmıyordu, birbiriyle çok sıkı kenetlenmesi gereken bu iki yoldaş arasında sürekli gerilimli ilişkilere de yolaçlıyordu. Çünkü ben bu yoldaşın bu eğilimlerini kabul edecek durumda değildim. Şimdi bir takım kusurlar konusunda aşırı bir hassasiyet gösterdiğim tartışılıyor. O zaman çok daha hassas ve tahammülsüzdüm. İstikrarlı bir davranış göstermek konusunda ciddi yetersizliklerim ve kusurlarım vardı. Bu arkadaşına bazen çok iyi yanından yaklaşıyordum, bu sonucu değıştirmiyordu, bir gevşemeye yolaçlıyordu. Yüklenme yoluna gidiyordum, bu bir krize dönüşüyordu, sonucu değıştirmiyordu. Çözumsuz kalan kısır bir döngüdü bu.

Ama bu arkadaş da kendi cephesinden maalesef çok fazla bir şey yapamıyordu. Yani bir ideolojik çabanın içindeydi ama, gerisinde çok zayıf bir politik iddia vardı. Bunu bugünden bakarak çok daha rahat söyleyebilirim. Daha çok "kendini gerçekleştirme" eğilimi içerisindeydi. Yaklaşım tarzında, o zaman ciddi bozukluklar vardı. Bunun hiçbir belgesi yoktur bugün ama çok zengin bir laboratuvarı o benim için. Yani dil öğrenmek, derin

bir entellektüel birikim yaratmak, iyi bir aydın öge (kuşkusuz olumlu anlamıyla sözediyordu bundan) olmak, yani kendini bir hareketin ihtiyaçlarına göre şekillendirmek, ona göre konumlandırmaktan çok, kişi olarak kendini gerçekleştirme eğilimleriyle hareket ediyordu. Bu, bu arkadaşın hareket için, bu eski yoldaşın hareket için sarfettiği emeği, ortaya koyduğu katkıları ortadan kaldırmıyor. Ama bu dediğim zaaf lar varolduğu ölçüde, bu, ondaki bu potansiyelin de bir biçimde erozyona uğraması anlamına geliyordu.

Bu yoldaş, Azad, 12 Eylül dönemini dirençli bir kadro olarak geçirmişti. Ama kendi örgütünde büyük bir hayal kırıklığına uğramıştı. Bu örgüt için çok şey yapmış, ama bundan büyük bir hayal kırıklığına uğramıştı. Eski örgütlerin yaşamına buradan gelen bir tepkisi vardı. Ama bu, bir biçimde de örgüt fikrine değilse bile pratiğine bir tepkiye de dönüşüyordu. Örgüt sorununda müthiş bir zayıflığı vardı bu arkadaşın. Örgüt yaşamını bir biçimde boğucu sayabiliyordu örneğin. Bunu bir düşünce olarak savunabiliyordu. Örgütü dizginleyici sayabiliyordu. Oysa bu arkadaş güya örgüt lideriydi, ya da yaratılmak istenen bir örgütün lideriydi.

Ülkedeki genel gelişmelere, genel politik ve fikri gelişmelere yakın bir ilgi gösteriyordu. Ama EKİM'in sınırlı güçleriyle giriştiği faaliyete, çok fazla bir ilgi göstermiyordu. Şöyle örnekleyebilirim. Gelen mektupları okumuyordu, ya da ben çekip fotokopisini veriyorum diye şöyle bir okumuş oluyordu, o kadar. Bir yoldaşa yazdığı bir tek mektup dışında, arşivimizde, ülke içindeki insanlarınımıza ya da ülke içindeki MK bölümüne yazılmış tek bir satırı yoktur. Şimdi arşivimizde iki imzalı iki mektup vardır. Burada konferansa da sunulmuştur, benim ve onun imzasını taşıyor. Ama mektuplar bütünüyle benimdir. Bu, şu anlama geliyor. Bu mektupları, bu sorunları ben kendim düşünmüşümdür. Oturup yazmışımdır, ama yazarken ikimiz adına bir üslup kullanmışımdır. Mektup bittikten sonra ilgili yoldaşa, bu arkadaşlara ben şöyle bir mektup yazdım bizim adımıza, bir oku ne diyorsun, demişimdir. Okumuştur, makul bulmuştur. Ve altına ikimizin imzası konmuştur. Birincisiyle ilgili yalnızca tek bir kayıt

düşebilirim buna. Bir MK tercihi vardır orada bahsi geçen. O tercihi beraberce konuşmuşuzdur genişçe. Ama o tercih de, zaten o mektupla iletilmiş bir tercih değil. O tercihi biz ayrıca ilettik. Ama yeni kurulmuş bir MK'nın sorunları üzerine, perspektifi üzerine o mektup yazılmıştır.

Yani şunu anlatmaya çalışıyorum. O mektuptaki içerik bile aramızda tartışılmamıştır. Bu yoldaş, bu tür tartışmaları çok anlamlı bulmamıştır. Ama aynı dönemde yoğun bir biçimde, diyelim, tarihsel sorunlar tartışması, diyelim Stalin tartışması, diyelim bir takım genel teorik sorunlar üzerine tartışmalar, ki bunlara da önem veriyordu, onu da belirtmek isterim, yapmıştır. Yani örneğin bir *Anti-Emperyalizm ve Bağımsızlık Sorunu* yazısı vardır. Mesela, bu sorun onun için gerçekten de ilginç bir konu oluyordu. Kavramak istiyordu. Popülist hareketi bu açıdan eleştirmek istiyordu. Çok emeği vardır, yazı çok küçüktür, ama aslında bu soruna çok emek vermiştir. Ya da örneğin, faşizm sorununu incelemek istemiştir. Buna üç dört ayını da vermiştir. Ama üç dört ay sonra ben bu işin içinden çıkamadım, yazamam demiştir. Demek istiyorum ki genel bir teorik ilgisi vardı. Genel bir politik ilgisi de vardı. Türkiye'deki politik olayları yakından izliyordu. Ama bu genel teorik ve politik ilgiyi, şekillenmekte olan bir hareketin sorunlarına yöneltmek konusunda da çok fazla istekli değildi. Kuşkusuz buna dönük olarak yapmaya çalışırdı. En nihayet bir örgüt yöneticisiydi ve bu çerçevede görevleri vardı. Ama bu, onun için bir tutku değildi. Bir coşku değildi. Bir hırs değildi. Daha çok bir fikir adamı eğilimi içerisinde idi.

Şimdi koşullar böyle yoldaşlar. Buna şunu da eklemem gerekiyor. TDKP'den kopmuş, TDKP konferansından ayrılmış delege yoldaşlardan oluşan ülke içindeki MK'dan da biraz söz etmek istiyorum. Daha önce biraz sözettim. Ek şeyler söylemek istiyorum. TDKP Konferansı süreci gerçekten çok eğitici olmuştu, bizim için çok yoğun bir süreci bu, sarsıntılı bir süreci. Küçük-burjuva devrimciliğinin kavranması ve aşılması doğrultusunda anlamlı bir süreç olmuştu. Ve bu süreci, bu yoldaşlar içinden yaşamışlardı. İçinden, ama çok sınırlı katkılarla. Ne kapasiteleri.

ne deneyimleri, ne ideolojik kavrayışları, çok sınırlı katkıların daha ötesine elvermiyordu. Daha çok bu süreçte süreleyici olan yoldaşların çabalarından yararlanmak ve bu noktada onlarla birleşmek, onları desteklemek tutumu içerisinde idiler. Ama o dönemin belgeler haline gelmiş birikimini de biliyorsunuz. *Yakın Geçmiş Genel Bir Bakış ve Platform Taslağı*, ki çok genel çizgilerdir bunlar. Asıl olarak da, sorunun somut içeriğine biraz daha canlı bir biçimde giren ve özellikle o gün için TDKP kadroları bakımından son derece anlamlı olan bir çalışma olarak *Küçük-Burjuva Popülizmi ve Proleter Sosyalizmi* (Ç.Ekrem'e cevap) kitabı. Kaldı ki bu kitap onlar döndükten sonra kaleme alındı. Onlar bunu yalnızca bir kitap olarak inceleme olanağı bulabildiler. Yani o kitabın yazılmasını olanaklı kılan düşünsel süreci, ön süreçleri, tartışmaları yaşayamadılar. Kitap gitti, herkes gibi okudular. Neyi ne kadar aldılar bilemiyorum.

Şimdi burada ciddi bir sorun var. Bu arkadaşlar, ideolojik gelişmemizin bazı önemli noktalarını iyi yakalamakla birlikte, onu derinlemesine sindirecek bir kapasiteye, kendi başına yeniden üretmek ve kendi faaliyeti içerisinde gerçekleştirmek kapasitesine sahip değillerdi. Bu konuda çok sınırlıydılar. Bu bir doğal sınırlılıktı. Bunlar Ekiinciler olarak yola çıkmışlardı. Görünürde EKİM'in perspektifleri doğrultusunda insan kazanıyorlardı, ama ilgi alanlarında, pratik çalışmalarında, tartışmalarında, kazanmaya çalıştıkları insanların ya da yöneldikleri alanların niteliğinde, o eski bakış açısını ve alışkanlıkları kaçınılmaz olarak kendi üstlerinde taşıyorlardı. Yerine biz henüz fazla bir şey koyamamıştık. O üç belge ve çıkmakta olan *Ekim* sayıları (bunlar *Ekim*'in ilk sayılarından bakılarak anlaşılabilir) ne veriyorsa, bu insanlar o dönem yalnızca onu almaya çalışıyorlardı. Küçük burjuva devrimciliği konusunda kafaları açtığı yönüyle. Onun yükselişini de, düşüşünü de, çürümelerini de yaşamışlardı ve zaten buna bir tepkiyle yola çıkıyorlardı. Ama EKİM yeni bir hareketti ve yapıcı, inşa edici bir süreç yaşamak zorundaydı. Örgütsel anlamıyla değil, öncelikle ve özellikle ideolojik-politik anlamıyla. Yeni kimlik burada somutlanacaktı; eskinin olumsuzlanmasında değil, yeninin bizzat yaratılmasında.

Eskinin olumsuzlanması süreci, kuşku yok ki yeniye ilişkin bir ilk birikimin de elde edildiği bir süreçtir. Her olumsuzlama çabası beraberinde olumlu bir bakışı da getirir. Ama bu bakış, henüz bir başlangıç düzeyidir. Bu yalnızca yeni süreci, yeni bakışı, yeni kimliği üretecek bir ilk ögedir. Bundan ise, bu yoldaşlar, kişi olarak kendileri yoksun idiler. Bu daha çok ben ve öteki yoldaşın (Azad) yaşayabildiği bir süreçti.

Şimdi tam burada, ülke içerisindeki MK üyelerinin bütün bu doğal yetersizliklerine, bir de, bizim onlardan uzaklığımız oturuyordu. Bu hareketin ideolojik çizgisini inşa eden ve bunu kendi çabalarıyla, kendi yetenekleri ölçüsünde belli bir çabayla geliştirmeye çalışan insanlar, mekan olarak, bu işin pratik cephesini tutan insanlardan uzak bir alanda idiler. İdeolojik çalışmayı yürüten yoldaşların sağladığı gelişme, bu öteki yoldaşlara yalnızca *Ekim*'de çıkmış belli ürünleriyle gidip ulaşabiliyordu. Demek oluyor ki yalnızca bazı sonuçlarıyla. Onu yaratan bütün bir ön birikimi, tartışmaları, kapsamı bilmeden, yalnızca o sonuçlardan giderek, o ideolojik gelişmenin ortaya çıkardığı sonuçları içselleştirmek ve yürütmekte oldukları o çok sınırlı partik faaliyete yedirmek, hiç kolay değildi. Aslında bugünden baktığımda şunu söyleyebilirim. Ülkedeki yoldaşlar, aslında bizim ideolojik sürecimizden bir biçimde kopmuş oldular. Çünkü, yaşadığımız ideolojik gelişmenin içeriğine bakıyorum. Bu metinlerde ifadesini bulan (ki bunların bir kısmı daha sonra da kaleme alınmıştır; ilk iki yılı tartıştığımıza göre, ilk iki yıl henüz sınırlı bir dönemdir, örneğin TDKP eleştirisi bile ancak '89 yılında yapılabilmıştır, bu geç bir tarihtir) yeni perspektiflerle, onun ideolojik özüyle gereğince donanmamış insanlarla, ülke içerisinde bir güç olmaya çalışıyorduk. Bu da başka bir dezavantajdı.

Kendimiz ülkede olsaydık ne yapabiliriz? Bugünden bakarak söylemeliyim bunu. Ülke içerisinde bu tür bir MYO çıkarabilmek konusundaki olanaklarımız neydi, ne değildi, onu saklı tutuyorum. Ama eğer, bugün EKİM'i herşeye rağmen ayakta tutan ideolojik birikimi ve onda anlamını bulan ideolojik çizgisi ise, bu çizgi, ancak o yoğunlaşmış çabayla bugünkü biçimine ulaştırılabiliyordu. Bu bir ilk harekettir. Bir ilk hareket, kendine öncelikle belli

bir ideolojik temel yaratmadan, istese de başka bir şey yapamaz. İlk hareket, biraz yeni dönemin yeni hareketi olarak çıkıyor. Burada gerçekten ciddi güçlükler var. Yani bu, 1883'ten başlayıp 1903'e kadar oluşmuş bir birikimin üstüne yükselmek olmuyor. Orada kesintisiz bir birikim var. Sen öylesine elverişsiz koşullarda ve öylesine bir noktadan başlıyorsun ki, içteki birikimi her bakımdan sorgulamak durumundasın. Dışarı, uluslararası alanı kastediyorum, koca bir kargaşa, bir kaos ve bir boşluktur, çok büyük ölçüde. Bu, revizyonizmin yarattığı tarihsel tahribattır. Popülizmin, uluslararası çağdaş popülizmin, yarattığı tarihsel tahribattır. Yerleşmiş ve katılmış dogmatizmin yarattığı kısırlıktır.

EKİM'in şimdi çok sınırlı gibi görünen bu mevcut ideolojik birikimi, biz iki yoldaşın bir dönem oradaki özel yoğunlaşması sayesinde kazanılabılırdi. Ülke içerisinde bu nasıl, ne kadar olurdu? Bu konuda çok fazla bir fikrim yok. Yaşanmamış bir şey üzerine çok fazla bir şey söyleyemiyorum. Ülke içerisinde olsaydı, gösterdiğimiz pratik etkinlikler ve örgütsel şekillenme doğrultusunda göstereceğimiz ilk çabalar, kesinlikle daha anlamlı olurdu. Fakat sağlam bir ideolojik temele kavuşamadığı ölçüde ise, çok hızlı bir biçimde kendi içinde anlamını ve giderek gücünü de kaybederdi. Zira kaldı ki, bir ideolojik birikim ve gelişme için seçtiğin uygun çalışma ortamına rağmen bile, ortaya çıkmış sonuçlar, mantığı, öğeleri bakımından anlamlı olsa bile, birikim olarak çok anlamlı değil, halen de çok anlamlı değil.

Şimdi şöyle tanımlamalar var yoldaşlar. Teorik gelişme, pratiğin ortaya çıkardığı sorunlara yanıt verir, deniyor. Güzel. İdeolojik çizgi, pratik bir özü ve içeriği taşımalıdır, deniyor. Güzel. Aslında biz bir yönüyle, ülkedeki politik olaylara gösterdiğimiz yoğun ilgi ölçüsünde bunu karşılamaya çalıştık. Örgütsel şekillenmeyi yaratacak güçlerimiz ilk dönemlerde henüz olmadığı için, somut örgüt sorunlarına o safhada çok fazla giremedik. Ama ülkede bir politik yaşam var. Onun bir anlamı var. Ortaya çıkardığı belli sorunlar ve sonuçlar var. Sol hareket var. Onun yaşadığı politik taktik sonuçlar var. Süreçler var. Biz bunlara yakın bir ilgi gösterdik. Bu yönüyle yaşama çok yakından bağlıydık. Mevcut ürünlerimiz de bunun kanıtı zaten.

Ama öteki yönüyle, ben başka bir şey hatırlatmak istiyorum. Yeni bir hareketin teorik gelişmesi, hiç de öyle dar kafalınca kavrandığı gibi, ya da ekonomist bir bakışla anlaşılacağı gibi, dar pratiğin ortaya çıkardığı gündelik sorunların karşılığı olamaz. Sen, yeni bir dönemin yeni bir hareketinden sözediyorsun. Sen birikmiş temel sorunlardan sözediyorsun. Bunun kapsamında öyle sorunlar vardır ki, burada sen ortaya belli çözücü sonuçlar ortaya çıkarsan bile, bu çözücü sonuçlar kendine ilk anda hiç bir pratik karşılık bulmayabilirler de. Bir temel sorun, diyelim ki Türkiye’de devrim sorunu. Bu çok temel, çok ciddi bir teorik çaba gerektiren bir sorundur. Sen bunu teorik yönden açıklığa kavuşturursun da, ilk anda çok somut bir politikaya dönüştüremeyebilirsin. Bu sende bir süre için yalnızca bir ideolojik görüş olarak kalır. Çok çok, mevcut devrimci birikim içerisindeki devrimci kadroların ideolojik mücadele temeli üzerinde kazanılmasına hizmet edebilir.

Bizim teorimiz, pratik bir teori olmalıdır. Bu çok genel bir sözdür. *Kapital* bilimsel bir eserdir, yoğun bir devrimci içeriği vardır, ama temel bir tarihsel dönemi tahlil eder. Ya da *Rusya’da Kapitalizmin Gelişmesi*, Rusya’nın sosyo-ekonomik süreçlerini tahlil eder ama, bu, popülizme vurulmuş bir ideolojik darbedir. Onun pratik sonuçları, çok daha temel özellikler taşımaktadır. Bu, gündelik pratiğe yanıt vermek anlamına gelmez hiçbir zaman. Sen diyelim sosyalizmin tarihsel deneyimlerinin belli yönlerine girersin, belli bir açıklığa kavuşturursun. Bu senin gündelik pratiğine anında yansımaz, ama gene de çok temel bir güncel rol oynar. Nedir o? Devrimci kadroları tarihsel sorunların ağırlığı ezmektedir. Sen bu noktada onların bilincini yenilediğin ölçüde, onlara, ayakta kalma imkanları, gücü aşıyorsun. Bu temel üzerinde, devrimci hareketin bu konuda şaşkınlığa uğramış ve arayış içerisinde olmuş kadroları için, bir toplanma merkezi olursun.

Bizim gösterdiğimiz teorik çabanın bir de böyle bir yönü olmak durumundaydı. Ve ben diyorum ki, maalesef bizde en zayıf kalan yan da herşeye rağmen bu oldu. Bizde bu çok zayıf kaldı. Biz henüz daha somut, daha derinlemesine Türkiye’de

sınıfları incelemiş değiliz. Genelden bakılınca bir takım genel çizgiler çizmek olanaklı. Ama ne henüz Türk burjuvazisine ilişkin özgün bir incelememiz vardır, ne I. Genel Konferans değerlendirmesine kadar (ki hala genel çizgiler içerisinde) Kürt sorununun belli özgün yanlarını inceleme olanağı bulabilmişizdir. Türkiye'deki küçük burjuva katmanların o kendine özgü heterojenliği ne anlam ifade etmektedir? Son 20-30 yılın sosyal mücadelelerinin bu açıdan ortaya çıkardığı sonuçlar nelerdir? Bugün için bu ne anlam ifade etmektedir? Ne de henüz bu tür sorunlar doğru dürüst incelenmiştir. Yine 12 Eylül dönemi çok önemli bir dönemeç olmuştur Türkiye kapitalizmi bakımından. Bunun burjuvazinin toplum üzerindeki egemenliği bakımından, kurumlaşmalardaki belli yenilenmeler bakımından tam ne ifade ettiği doğru dürüst tahlil edilmemiştir. Bunlar çok önemlidir. Ve sağlam bir politika izlemenin, doğru taktikler izlemenin ön koşullarıdır. Bütün bunlar önemli boşluklardır. Bunlar zor işlerdir de. Dar kafalının teki "oturup programı yazalım", diyor. Bu mevcut programlardan program yazmaya bir davettir. Tabi, yoldaşlar onu çok güzel cevapladı, Kasım ve Nadir yoldaşları kastediyorum. Programdan programı bugüne kadar herkes yazdı. Bunun kime ne faydası oldu ki bize ne faydası olacak? "Bizim de bir programımız var" demek için mi?

Dikkat ediniz, Rusların bir programı var. Ama şunun altını çizmek istiyorum, o programın bir yerde de kendi başına fazla bir anlamı yok yoldaşlar. O programı yaratan teorik gelişme, ortaya çıkan yeni sorunlarla zenginleşen bir teorik süreç olarak devam etmiştir. Bütün politik perspektifler, hep o kesintisiz teorik gelişme süreci içinden çıkmıştır. Bolşeviklerle Menşeviklerin görünürde aynı programı 1917 Nisan'ına kadar paylaşmalarının sırrı buradadır. Çünkü onların gerçek ideolojik zemini ve bundan kaynaklanan politik perspektifleri hep başka başka olmuştur. Rusya'nın burjuva demokratik gelişme aşamasında bulunduğunu, öncelikle bu tarihsel problemleri çözmek zorunda olduğunu, bu programın asgari bölümü, ama öte yandan proletaryanın tarihsel amacının burjuvaziyi devirmek ve sosyalizme geçmek olduğunu da azami bölümü olarak ifade etmek, genel

çerçeve olarak bir anlam taşıyor ama, bir hareketin gerçek varoluş koşulları bakımından, onun çok fazla da bir anlamı olduğunu zannetmiyorum.

Gerçek teorik gelişme, gelişmenin ihtiyaçlarına cevap veren bir gerçek teorik gelişme, bu açıdan çok daha anlamlıdır. Nitekim Lenin'in savaş dönemi teorik çalışmaları, ona Nisan dönemecinde hiç tereddüt etmemesi olanağı sağlamıştır. Örneğin Stalin'in, örneğin Kamanev'in tereddütlerinin gerisinde, o savaş dönemini uzak sürgün bölgelerinde geçirmeleri ve daha çok da hala *İki Taktik*'in anılarıyla yüklü olmalarının çok büyük bir payı vardır. Emperyalist savaş dönemi, o dönemdeki yoğun bunalım, emperyalizm gerçeğinin belirginleşmesi, bu çerçevede yeni çağ tahlilleri, bunlar, Lenin'e önemli ipuçları vermiştir. Bununla da kalınmamıştır. Emperyalist savaş demokratik cumhuriyeti monarşiye eşitlemiştir. Burjuva demokrasisinin anlamı ve sınırları açığa çıkmıştır. Bu demokrasi konularında ciddi açıklıklar yaratmıştır. Burjuva demokrasisinin anlamı ve sınırları konusunda ciddi açıklıklar yaratmıştır. Ve Nisan dönemeci bu sayede rahat alınmıştır. Eski "ortak" program bu sayede öyle kolay bir tarafa itilebilmiştir.

Bu sorun, bu açıdan çok ciddi bir sorun. Biz bu konferansta bu sorunu da tartışmalıyız. Düşünceme göre bizim yeni olağan konferansımızın en temel gündem maddelerinden biri, partileşmede program sorununun anlamı olmalıdır. Önden MK bu konuda açıklığa kavuşmalıdır. Onu konferansta gündeme getirmelidir ve buna ilişkin bir çözüm süreci, bundan sonrasının bir sorunu olmalıdır.

Şimdi yaşadığımız teorik gelişmenin önderlik problemiyle ilişkisinden söz ederken sözü buraya kadar dağdıtım. Ülkede konumlandırılmış bulunan ama kendi içerisinde son derece yetersiz olan, dahası, yaşadığımız ideolojik gelişmeyi de ancak birer okur olarak izleyip anlamaya çalışabilen bu yönetici kadroların karşı karşıya kalabileceği problemleri, burada kestirmek gerekiyor. Yeni hareketin yeni ideolojik perspektifleri yönünden karşı karşıya kalacağı sorunları. Zira bunlar eski tarzı uyguluyorlardı çok büyük ölçüde. Bu yazışmalarımıza da konu olmuştur sık sık.

Ama önemle altını çiziyorum. Problem bununla da kalmadı. Daha önce değinmişim, 12 Eylül döneminden kalma kadrolar bunlar. O dönemin yüklerini, pasını taşımaktadırlar. '87 dönemeci bunlar için bir canlanma dönemi olmuştur. Silkinmişlerdir. Küçük burjuva devrimciliğini geride bırakıyor olmanın heyecanına kapılmışlardır. Ülkede bir hareketlilik vardır. Bu hareketliliğe, yeni bir hareket olarak katılmanın heyecanı içerisindedirler. Belli bir yere kadar, belli bir heyecan, bir coşku var. Ama o yenilgi döneminin kendini zaman içerisinde gösteren ciddi etkileri de var. EKİM bunlara bir coşku vermiştir, çıkış bunlara bir coşku vermiştir. Güçlü umutlar yaratmıştır. Ama ilk güçlükler (ki yeni bir hareketi yaratmak, I. Genel Konferansta yapılmış değerlendirilenin içinde vardır, çok büyük güçlükler demektir), bunların coşkusunu ve moralini sürekli bir biçimde erozyona uğratmaktaydı. Bu güçlüklerin üzerinden gelebilecek pratik imkanları zaten çok sınırlıydı ve bu güçlükleri ağırlaştırıyordu. Ama öte yandan, bunlar, bu güçlükler karşısında ideolojik bakımdan da silahsızlardı. Soluksuzlardı. Bu güçlükleri yerli yerine oturtamıyorlardı. EKİM'in hızlı bir güçlenme, kolay bir gelişme yaşayacağını zannediyorlardı. Özellikle Okan bakımından söylüyorum. TDKP'nin birikmiş güçlerini çekip alacağımızı umuyordu bu yoldaş. Hiçbir şey çekip alamadık ilk zaman. El elde baş başta kaldık. Bu, onda kendine ve gelişme süreçlerimize hızlı bir güvensizliğe yolaçtı. Bir prototip olarak alıyorum Okan'ı. Zira yalnızca onda bu sonuca yolaçmadı. En az onun kadar güvendiğimiz bir başka yoldaşımız daha vardı, o dönem MK üyesi. Fatma diye geçer. Bu arkadaş, ilk aylarda gösterdiği belli bir heyecanlı çabanın ardından, görevlerini bize bir allahısmarladık bile demeden terketti, gitti. Bu, safları terketmekti, bu devrimi terketmekti. EKİM'i anlamak bakımından, bu gelişmelerin, bu pratik bilgilerin belli bir anlam, belli bir önem taşıdığına inanıyorum. Bu örneğin, beklenmedik bir darbeydi. Bu darbenin ardından, kendine güvensizliğe düşmüş olan Okan'ın bizim yönelttiğimiz eleştiriler karşısında çok kolay bir biçimde bunalması, istifasını vererek görevlerini terketmesi, bir bunalımdı. İdeolojik çabada kendisine büyük umutlar bağlanmış bir yoldaşın, Azad'ın, artık tıkanması, hiçbir ürün veremez duruma

gelmesi bir başka büyük problemdi. Bütün bu gerilimlerin içinde yoldaşlar, EKİM'in yol almaya çalışmasını düşününüz!

Dönem bir yükseliş dönemiymiş ama, '87-'90 dönemini kastediyorum, bu yükselişe yönelecek, onun ortaya çıkardığı belli güçleri kazanıp alacak güç ve olanaklar yok EKİM'in elinde. Araç olarak bir MYO (*Ekim*) var ama, bunu dağıtacak, ulaştıracak, tartışacak, zorlayacak, bir takım güçleri söküp alacak az biraz yeterli kadrolar yok henüz. Güç kazanmak için de bazı ilk güçler lazım. Şunu dersem size bir fikir verebilir. İki sene İstanbul'da doğru dürüst adam kazanamadık. Bomboş kaldık. El elde baş başta kaldık. Metin yoldaş orada bir kaç yoldaşla bayrağı ayakta tutuyordu. Bir takım gelgeç güçler de kazanıyordu. Bir takım insanlar bize geliyorlardı, bir kaç ay bizimle çalışıyorlardı, sonra çekip gidiyorlardı. Bunlar geçmişten umudunu kaybetmiş, bu yeni harekete bir biçimde takılan, onda bir örgüt, bir faaliyet, onları kendi içine alıp sindirecek bir örgüt yapısı göremedikçe de, çabucak kaybolup giden insanlardı. Düşünün ki İstanbul en temel çalışma bölgesidir.

Şansımız neredeydi yoldaşlar? O ilk yılların ideolojik birikiminde... Ki aslında biz en anlamlı şeyleri o ilk yıllarda, o ilk bir-iki yılda yazdık. Sonradan bunları kitaplaştırdık ve kamuoyuna sunmaya başladık. Bu önemli kolaylıklar sağladı bize. En temel belgelerimiz kitaplaştırılıp kamuoyunun önüne sunulunca, bu, bir takım güçleri bize çekti. EKİM bir kadro potansiyeli biriktirmeye başladı. Böyle bir dönemde dışarıda bizimle ideolojik çalışma içerisinde olan iki arkadaşı (Adil ve Hüseyin) Türkiye'ye gönderdik. '89 sonbahardır bu. Bu yoldaşların yaptığı en anlamlı iş, bu ideolojik etkinin ortaya çıkarıp EKİM'e yönelttiği o ilk güçleri toparlamak oldu. Toparlamayı, burada kelimenin aslında en dar anlamıyla kullanmak istiyorum. Bize gelenlerle görüşmek, varsa bazı tereddütlerini gidermek ve eğer olanaklıysa yaratılacak bir ilk yapının içine sokmak oluyordu.

Biraz fazla pratik ayrıntılara giriyorum, yerine göre çok basitleştiriyorum belki, ama bu tabloyu böyle vermeden de bazı şeylerin kolay anlaşılabilirliğini zannetmiyorum.

Nesimi yoldaşın sorunu neydi? Bu da çarpıcı ve açıklayıcı

bir örnektir. Nesimi yoldaş bir konferans (TDKP Konferansı) delegesiydi. Konferans çalışmalarına anlamlı bir yazıyla da katılmıştı, belgelerimiz içerisinde vardır.

Şimdi bu yoldaş ülkeye döndü, ama üç dört ay biz bu yoldaştan hiçbir yardım alamadık. Bu yoldaş çekti memleketine gitti. Oradaki işlerini halletti. Çoluk çocuğunu topladı. Dengini yaptı, aldı İstanbul'a geldi. İstanbul'da bazı eski TDKP'lilerle görüşülmesi ilk çabası içinde olmuştur. Onları Nadir yoldaş daha iyi bilir. Zaten İstanbul'da kimseyi tanımıyor. Yani ilk defa yeni bir alana geliyor. Tanıdığı daha çok kendi memleketinden olup da İstanbul'da bulunan TDKP kadroları. Bu konuda en güçlü umut Nadir'e ilişkindi. Ama ondan bile bir sonuç alınamadı. Bu kısa zamanda EKİM'den para alan ama EKİM için bir şey yapamayan bir insan haline düşmemek gibi bir duygusal ruh haliyle çalışmadan fiilen de çekildi. Düşünün ki bir yeni hareketiz, 5-6 kişi yola çıkmışız ve en önemlilerinden biri bu yoldaş. Şimdi sukunetle karşılayın yoldaşlar. Biz işte bu durumdan geldik buraya. Gene de bir dinamizm vardı. Bu çok anlamlıdır kesinlikle. Ancak Okan'ın İzmir'de bize hazır gelmiş bazı ilk ilişkileri tahrip edeceği kaygısını taşıdığımız bir noktada, bu yoldaş kalktı ve İzmir'e gitti, ilk kez olarak bizim çalışmamızın içine girdi. Burada İzmir broşürü vardır. Okuyunuz, "Aradan bir buçuk yıl geçmesine rağmen size ilk defa yazıyorum", diyor. Aslında ilk defa doğru dürüst bir yanından tutuyorum demek oluyor bu aynı zamanda. Bir buçuk yıl olarak değil de bir yıl olarak anlayın, çünkü İzmir'e yaz başında gitmişti. Yaz sonunda bize mektup yazıyordu, rapor veriyordu. İzmir çalışması yine de bir süre için onun sayesinde ayakta kaldı. Okan'a kalsaydı, o çalışma ta o zamandan tasfiye olurdu. Öyle bir riskle yüzyüzeydi. Oradaki insanlarla ilişkileri bozulmuştu. Okan kendi de onları reddediyordu. Okan onlardan daha ataktı bu konuda; bunlarla çalışma mı olur, bunlardan birşey çıkmaz, diyordu. "Bunlardan birşey çıkmaz", bu yoldaşın çok temel bir ifadesiydi. Biryerden birşey çıkmıyordu yani, biz ortada kalıyorduk. Nesimi gitti, ilgilendi, bu insanlara bir heyecan, bir coşku verdi. Yani İzmir çalışması gerçekten onun sayesinde ayakta

kaldı. Fakat bunlar hazır alınmış ilişkilerdi, bunu önemle belirtiyorum. TKİH orada bir küçük “işçi madenine” sahipti. Bunların bir kısmı fabrika işçileriydi.

Şimdi Adana çalışması neydi?’89 Nisan’ında yoldaşı tuttuk Adana’ya gönderdik. Koltuğuna da bir kısım yayınlar. Orada tanıdık bir iki devrimciyi yakaladı. Böyle gelişti yani. Örneğin yoldaşı Adana’ya göndermeseydik, EKİM’in Adana çalışması başlayamayacaktı. Biz TDKP değiliz ki, DHB değiliz ki, 20 yılın kadro ve sempatican birikimi arkamızda olsun. Önyargıyla ve grupçulukla zaten bizden olsunlar da rahat rahat gidip toplayalım. Biz herşeyi sıfırdan yaratmak zorundaydık. Önce gideceksin, yayını vereceksin, önyargıları kıracaksın, çizgini anlatacaksın. İşin kötüsü, anlatmak sorunuyla yüzyüze olanlar anlama konusunda ciddi problemlerle yüzyüzeler. Bizim o zamanki mevcut kadrolarımızın, çizgimizi kavrayamaması olayıyla bağı kurun bu olgunun.

Nesimi İzmir’de çalışmaya başladı. Çalışmasının çok ağır tempolu bir çalışma olduğunu belirtmek zorundayım. Sık sık bırakır İstanbul’a gelirdi. Kendi bir takım özel işleriyle ilgilenirdi, Bu yoldaşa bir gevşeklik her zaman vardı. Ama önemle belirtiyorum. Oradaki ilişkilere belli bir canlılığı gene de o kazandırdı. Yaşlıydı, ama iddialı ve hırslıydı. Bu iddiayı o tarihte kazandı ama; devraldığı ilişkiler ona belli bir heyecan verdi. Yani o mektubu yazdığı tarih, onun için bir dönemeçti; bir canlanma dönemecidir.

Metin yoldaş anlamlı şeyler yapıyordu İstanbul’da. Ama verimli sonuçları olmuyordu. Gidip Altınyıldızdan işçiler buluyordu. Gidip işyeri işçi komitesiyle toplantı yapacak kadar bir ataklık gösteriyordu. Bilmem hangi fabrikanın tekstil işçilerini buluyordu. O dönem bir takım ileri işçi toplantıları oluyordu, onlara katılıyordu, söz alıyordu, konuşuyordu. Yani bu yönüyle sınıfın içinde çalışıyordu, ama ortaya kadro çıkmıyordu, çıkamıyordu, zor oluyordu. Yapışıp bırakmadığı ama bir türlü de kazanamadığı biri İ. A. idi. Ondan bile bir yerde artık umudunu kesti, bıraktı. Ancak bırakınca değerimiz İ. A. nezdinde açığa çıktı da döndü. Metin yoldaş nihayet bir işçi kadroya sahip

oldu. O arada teknik işleri organize etmek sorunuyla yüzyüze idiler bir başka yoldaşla.

Şimdi “beş yıllık sürecimiz” diyor bir takım insanlar. Ama bu beş yılın ilk iki yılı budur. İlk iki yılı bir boşluktur, boşlukta dönmektir gerçekten. Gücün olmadı mı boşlukta dönersin. Ben ve Azad içinde olsaydık diyeceğim, Azad’ı diyemiyorum. Gel gidelim yapalım deseydim, ona ne kadar anlamlı görünürdü bilemiyorum. Hayır, korkaklıktan ve kaçaklıktan değil. Anlamlı bulmuyor. Bu açıdan güçlü bir liberal yan vardı onda. Ben olsaydım kişi olarak, kuşkusuz epey şey yapardım. Ama yapmanın da bir aracı var yoldaşlar. Bakınız bu konferans ön sürecinde ben örgütte yazı yazmamışım. Tam da yazı yazmadığım için, bugünkü bu dağılmanın toparlanmasındaki katkım anlamlı bir biçimde ortaya çıkmıyor. Bu ortalıkta dört dönmek, ona buna dil dökmek meselesi değil. Bir hareket, anlamlı, iyi düşünülmüş ve sistematik bir tarzda ifade edilmiş ideolojik ürünlerle ancak devrimci kadroları sarsabilir, kendine çekebilir. Bugün bizim yayınlarımızı Ankara’da bir takım üniversite öğrencileri okudukları zaman, bu EKİM kimdir diye arayışa giriyorlar. Arayıp bağ kurmak istiyorlar. Ama bu yoğunluğu sen o özel çalışmayla kazanıyorsun. Orada bir emek ürünü var. Önemle belirtiyorum. Kendi içindeki değeri ne olursa olsun, bizim yazdığımız herşey özel bir çabayla yazılmıştır, özel bir emekle ortaya çıkarılmıştır. Fikir olarak, üslup olarak, dil olarak, her bakımdan. Ona rağmen ancak bu kadar olabilmıştır. Bu bizim yayınlanmış mektuplarımızdan birinde vardır. O mektubun tam metni burada da vardır. Orada söylüyorum; zordur, kolay yazamıyoruz, bizim birikimimiz az, sayımız az, beslenebileceğimiz çağdaş kaynaklar az. Uluslararası birikimden gereğince yararlanamıyoruz. Neticede bu kadar oluyor. İşi sorumsuzluğa versek belki daha çok şey yazarız ama yazılan şey üç günde unutulur, ya da peşinen ciddiyetsiz karşılanır.

Şimdi ben bu açıdan, yurtdışında kalışımı hiç bir biçimde bu hareket için bir kayıp saymıyorum. Eğer EKİM’in ideolojik birikimi bu hareketi bugünkü tasfiyeci saldırı karşısında ayakta tutan ve bu hareketi geleceğe taşıyacak olan bir temelse, bu

birikim ancak zaman, mekan ve imkan bakımından yoğunlaştırılmış bir çalışma sayesinde olanaklı olmuştur. Ve ancak bu kadar olabilmiştir ama. Şimdi bir yerden sonra müdahale edebilirdim. Ama bir yerden sonra birlikte görev yaptığımız yoldaşı kaybettik. Azad'ı kastediyorum. Bizim bir aylık yayın organımız vardı. Aydan aya çıkarıyorduk. Biricik onurumuzdu. Ben bir ay olmazsam, bu yayın organı ortada kalacaktı. MYO'yu çıkarmak sorunuyla yüzyüzedim.

Önderlik kadrolarımızın çoğunluğu (toparlıyorum yoldaşlar); önderlik deneyimi ve birikimi olmayan, genel bir teorik ve ideolojik birikimden yoksun, EKİM'in yaşadığı ideolojik sıçramayı kendi kişiliğinde yaşamamış, bunu üretmek yeteneğinden yoksun (burada hep çoğunluğun özelliklerini sayıyorum), 12 Eylül'ün etkilerini hala üzerinde taşıyan, ideolojik yönden zayıf oldukları için yeni bir hareketin gelişme güçlükleri karşısında kolayca gerileyen, çabuk umutsuzluğa kapılan, ya atalete ya dışımıza düşen insanlardan oluşmaktadır.

Şimdi bu tabloya bakınız yoldaşlar, bu örgütteki bir tartışmanın gerçek mahiyetini biraz anlamaya çalışın. "Tek adam" ya da "Cihan yoldaş" tartışmasının gerisinde bu tablonun kendisi vardır. Sorun bu hareketin bir önderlik ekibinden yoksun olarak yola çıkmasındadır. Şu sorulabilir: Önderlik potansiyeli taşıyan kadroların önü açılmaz mıydı? Böyle kadrolar çıkarmak için özel bir çaba harcanamaz mıydı? Fakat bu ancak eldeki güçler üzerinden yapılabilir bir işlemdir. Eldeki güçler üzerinden izlenebilir bir politikadır. Beraber çalıştığımız bir yoldaş var. Yine Azad'dan sözediyorum. Bu yoldaşa bir ideolojik birikim, bir ideolojik kapasite var. Ama tam da bunun getirdiği kendi gücü var. Bu güç onu başka yere götürüyor. Senin onu ikna etmek ve dönüştürmek yeteneklerin bir yerde sınırlı kalabiliyor. Onun da bir bakışı var. O da bakışında ısrarlı. Geneli izliyor, genelden etkileniyor, savrulma süreçlerine giriyor. Bunun savrulma olduğunu sen ona anlatmaya çalışıyorsun. Ama o başka şeyler anlatıyor sana. O da "darlık" içerisinde olduğumuzu, bunu kırmak gerektiğini, "geniş bakmak" gerektiğini vaaz ediyor. Onu liberalizme götürecek dinamizme dönüşüyor onun gücü.

Şimdi sebep sonuç ilişkisi burada ilginç bir olaydır. Bununla ilişkilerde dikkatli davranılsaydı sonuç ne olurdu? Çok fazla bir şey olmazdı sonuç yoldaşlar. EKİM'in gelişme temposu bu kadar sınırlıyken, EKİM'in olanakları bu kadar elverişsizken, genelde gelişme olanakları sınırlıyken, Doğu Avrupa'nın olayları bir ağırlık olarak yaşanırken ve bu ilgili yoldaş, Azad, bu olaylarla çok ilgiliyken, ilişkilerin biçiminin çok fazla bir şeyi değiştirme imkanı yoktu. Bir de şunu belirtmek isterim. Benden önce bu arkadaş epeyce yol almıştı liberalizme doğru. TDKP Konferansı dönemi, bu yoldaşı aynı zamanda devrimci bir çizgiye yeniden kazanma dönemi oldu bizim için. Bunu Hüseyin yoldaş çok iyi bilir. Yaşamındaki liberalizmi de en iyi kendisiyle aynı geçmişten gelen Ali yoldaş bilir. Vaktini çok büyük ölçüde aylakça geçiren, kendi deyimiyle "sandalyeye oturmasını bilmeyen" bir insandır bu.

Yeniden ülke içindeki yoldaşlara dönersek. Şunu net bir şekilde belirtmek isterim; Herkes kadro olabilir, ama her kadro önderlik adayı olamaz. Bunda şu veya bu kişinin gelişme özelliklerinin, devrimcileşme süreçlerinin sağladığı belli olanaklar ancak belli bir rol oynayabilir. Önderlik bir yetenektir, bir potansiyeldir. Öyle çok sayıda çıkmaz. Azad potansiyeli ve yeteneğiyle gerçekten bir şanstı. Ama bizim ideolojik çizgimizde tutunabilmek kaydıyla. Kapasiteliydi ve yetenekliydi. Ama bunun içeriği hayli tartışmalıydı. Türkiye'deki yoldaşlardan buna durumu en elverişli yoldaş yine de Nesimi'ydi. Onda herşeye rağmen, bir teorik potansiyel olduğuna bile inanıyorum. Birikim değil, birikimi son derece zayıftır. Yani bir *Ne Yapmalı*'yı kavramaya, tarihsel arkaplanını anlamaya bile yetemeyecek bir birikim zayıflığıdır bu. Yin de bir teorik düşünme yeteneği vardır ve ben onun bu yönünü teşvik etmeye, birikim zayıflığını gidermesi için zorlamaya çalıştım. Heyacanı benim için ayrıca önemliydi. Örgütsel yaşamında müthiş bir liberalizm vardı ama, onda bir biçimde de bir devrimcilik vardı. Yani bir savrukluğun getirdiği, bir devrimcinin savrukluğunun getirdiği bir gevşeklikti o bir yanıyla da. Bir pervasızlıktı. Pervasızlık örgüt yaşamında da bir davranış biçimine dönüşüyordu. Ve bu, İzmir ilişkileri üzerine çok tahrip

edici oldu. Bu konuda da onu bir çok kez uyardım zamanında. Sen orada önderlik kadrosusun. Benim böyle yapmamın fazla bir sakıncası yok, çünkü ben de başka dengeler var diyorsun ama, senin yaptıkların herkese örnek oluyor. Herkes bunu senden görüyor.

Özetle bu yoldaştan iddialı olmasını ve yerini doldurmasını çok istedim. Bunun için özel bir çaba da harcadım. Evimde gelip aylarca kaldığı durumlar olurdu. Çok fazla sohbetimiz, tartışmamız olurdu, hem genel planda hem örgüt sorunları üzerine. Birikimini ilerletebileceği bir takım kaynaklar önerirdim. Ama giderdi, diyelim 6 ay sonra görüşürdük, onlara hiç bir biçimde eli değmemiş olurdu.

Kendisine yapılan davete tepkisi hep; yoldaş bu iş bize göre değil, bizim yaşımız geçmiş; bu dava ağır bir davadır, EKİM bu ağır davanın adayıdır; onun önderlik kadroları buna göre olmalıdır; sen ne yap yap ekibini kur, biz o zamana kadar bayrağı taşıyoruz; oradan sonra da birileri alır götürür, oluyordu.

Kısacası bizim koşullarımız içinde doldurabilecek tek kişi Nesimi'ydi. Nesimi de az önce ifade ettiğim gibi tam bir iddiasızlık içindeydi ve bu konuda müthiş bir tutucu direnç gösteriyordu. Bu aslında kendi konformizmini, kendi gevşekliğini teorize etmekten başka bir şey değildi. Bence bu onun devrimci kişiliğindeki zaafarla çok sıkı sıkıya bağlantılı. Onun yeteneklerine sahip bir devrimci, eğer hırsı varsa, eğer tutkusu varsa ve bir harekette zaten MK düzeyinde görev almışsa, hızla gerçek bir önderlik kadrosu haline gelmeyi başarabilirdi. Ne var ki köklü zaafı buna engel oldu.

* * *

Merkez kadrolar peşpeşe elenmeye başladılar. Önce Fatma gitti, bir MK üyesiydi. Sonra Okan gitti, bir MK üyesiydi. Aynı dönemde Azad gitti, bir MK üyesiydi. Bu üçü ama, benimle birlikte, kopuşun ortaya çıkardığı kadroların, ilk sırada yeralan dördü durumundaydı. Örneğin, yeni hareketin MK'sını seçmekte biz dördümüzü kendimizi yetkili hissedebiliyorduk. Şimdi bunların ilk üçü böyle bir aşamada düştü. Metin yoldaş da

başlangıçta MK üyesiydi. Bu düzeydeki çalışmaya ayak uyduramadığı için, '89 sonbaharındaki MK toplantısında, yoldaş belli eleştirileri böyle algıladı ve istifa etti.

Bugünden baktığım zaman gördüğüm şudur. Metin yoldaşın durumu, aslında öteki MK üyelerinden çok farklı da değildi. Ama nedense, o dönemde, performansının yetersizliği, özellikle tartışma konusuydu öteki üyeler tarafından. Bu '89 sonbaharında yapılan MK toplantısında gündemine geldi. Aslında, merkezi düzeydeki etkinliğinin yetersizliği üzerine eleştirildi. Ama yoldaş bu eleştiriden, MK'nın çalışmalarını rahatlatmak gerektiği gibi bir sonuç çıkardı ve istifa etti.

Bu son derece rahat bir istifaydı. Örgütümüzün yaşamında çok özel bir yeri var. Benim için de çok özel bir anlamı var. Önemi şudur. Mesut yoldaş kendi konuşmasında, Türkiye sol hareketinde, devrimci örgütlerde, bir şef geleneği olduğunu, şeflik düzeyine ulaşmış kadroların kendi kişisel misyonları üzerinden sorunlara yaklaştıklarını, devrimci örgütlerle ya da kendi örgütleriyle ilişkilerine daha çok bu pencereden yaklaştıklarını söylemişti. Bu alanda sorunlar çıktığı ölçüde de bireyciliğin gericiliğe dönüştüğünü vurgulamaya çalışmıştı. Metin yoldaşın tavrı, bu açıdan son derece devrimci bir tavidir: Bu düzeyde katkıda bulunamıyor muyum yoldaşlar, ben MK'nın çalışmasını rahatlatmak ve daha alt düzeyde görev almak istiyorum. Ama ben iddiası, hırsı olan bir devrimciyim. Yetersizliklerimi gidermek ve zaman içerisinde eğer bunu başarabildiğime kani olursam yeniden bu düzeydeki görevlere talip olmak üzere, şimdi istifa ediyorum, demişti yazılı istifasında. Son derece sancısız bir olaydı. Hiçbir izi kalmadı örgüt yaşamında, yoldaşla ilişkilerimizde, yoldaşın bizimle ilişkilerinde. Yoldaş geçti, bir sıra neferi olarak çalıştı, halen de çalışıyor.

Bu olay çok önemli, çok özel bir olay. Bunu ilk defa örneklemiyorum. Ben önderlik düzeyinde ortaya çıkan gerici davranış biçimlerini tartışırken ve değerlendirirken, bu örneği sık sık veriyorum. Çünkü sol hareketin kendi gelenekleri içerisinde alındığında, gerçekten de bu, çok az örneği görülür bir olaydır. Okan salt MK'dan ayrıldığı için, bu harekete koca bir probleme

dönüştü. MK'dayken çok katı bir Ekimciydi. Bağnaz, dar kafalı bir Ekimciydi. MK görevinin dışına çıktıktan çok kısa bir sonra, EKİM'in yeni bir "dükkan" olduğunu, "kendini amaçlaştırdığını", Türkiye'de koca bir "genel sosyalist hareket" bulunduğunu, EKİM'in neden tüm öteki gruplarla birleşmediğini sorup savundu. Oysa şurada 1989 tarihli bir mektup var. Birlik konusunda daha geniş bakan bir değerlendirmede bulunan, *Platform Taslağı*'nın arkasında "ek" olarak yayınlanan mektup. O mektuptaki bakışı ortaya çıkararak MK toplantısında büyük bir terör estirdi, bir gerilim yarattı. Bu perspektife karşı direndi. Burada yurtdışındasınız, uzaktan bakıyorsunuz, dergileri okuyor, inanıyorsunuz. Ezbere yazıyorsunuz. Türkiye'de bizden başka kuvvet yoktur! Geleceği olan bizden başka kimse de yoktur! Mevcut grupların içinden yeni güçler çıkmaz. EKİM'e bu kadar büyük bir güven içerisindedeydi. Ama kendine güvenini kaybedişiyle EKİM'e güvenini kaybedişi, yoğun bir biçimde örtüştü. Hızlı ve müthiş bir biçimde örtüştü.

Belirtmek isterim. Bu sonraki süreçte bunun başka örnekleri çıktı. Azad için, bu böyle oldu. Hüseyin yoldaş için, bu konferans sonrasında böyle oldu. Adil için, bu böyle oldu. Ve en son Nesimi için bu böyle oldu. Nesimi kendine güvenini kaybettiği andan itibaren, EKİM'e de güvenini kaybetti. Bu İzmir'deki gelişmelerle çok bağlantılıdır. Konferanstan "türkü söyleyerek" gelip de burada o tanımlanan ruh hali içerisine girmenin, o hızlı değişimin gerisinde, aynı dönemde İzmir örgütünün büyük bir darbe yemesi ve bu darbenin poliste çözülmeye birleşmesi olayı var. Bu, o yoldaş için yıkım oldu. I Genel Konferansta İzmir'in yeterince güçlü temsil edilememesini zaten kendi kendisine problem etmişti. Konferansı bu konudaki duygusal yakınlıklarıyla yorup duruyordu. Gelecek konferansa tıpkı İstanbul'un gibi bir koca ekip getireceğini iddia ediyordu. Döndü, elindekilerini de kaybetti. O bir manevi dağılmayla da birleşti. o çözülmeye olayıyla bağlantılı olarak. Bu yoldaş kendine güvenini kaybetti. Bu EKİM'e bir güvensizliğe dönüştü ve birlik politikası buradan sökün etti. Bu güçlerle gitmiyor, yeni güçler gerekli! Bu yeni güçler de, Türkiye devrimci hareketinde vardı! O gün için bunun

ilk adımı KH'ydı.

Şimdi bu şef geleneğinin irdelenmesi gerektiğini düşünüyorum. Ben bunu, bugün konferansa sunulmuş ve Hüseyin yoldaşı hedef alan bir mektubumda da ifade ettim. Yoldaş bu eleştirimi ne kadar paylaşıyor bilmiyorum ama, orada ben net bir ideolojik eleştiri yapıyorum.

Bireycilik denilen bir eğilimi tanımlıyorum orada. Çünkü bunu zamanında TDKP yöneticilerinde gördüm. Bu adamlar çok iddialı idiler. Kendilerine son derece güvenlilerdi de. Bunların siyasal poliste çözüldüklerini öğrendiğimde büyük bir hayal kırıklığına uğramış, şaşırmıştım. Siyasal poliste savundukları değerleri ve devrimci onurlarını bu kadar kolay çiğnetmeleri ve başında buldukları partiyi bu kadar kolay polise teslim etmeleri, benim için anlaşılır olamamıştı ilk anda. Ama gerisinde derin bir bireyciliğin olduğunu anlamakta gecikmedim. Bu bireycilik basit bir kariyerizm olarak anlaşılmalıdır. Kendi üzerinden devrimci mücadeleye bakmak, kendi üzerinden örgüte bakmak, kendi üzerinden örgüte katkıya bakmaktır bireycilik. Kariyerizm bunun uç ve yozlaşma halidir.

Metin yoldaşın deneyimini bu açıdan son derece önemli ve saygıdeğer buluyorum. Çünkü bakıyorum; EKİM önderlik kadrolarında, MK düzeyindeki görevinde problem çıkan kadrolar, bir biçimde hızla EKİM'le probleme giriyorlar. Kendilerinin önderlik düzeyindeki varlığı tartışmalı hale geldiği andan itibaren, EKİM onlar için tartışmalı hale geliyor. Aslında giderek bazıları için devrim tartışmalı hale geliyor. Bu, Türkiye'de bir gelenek, tuhaf bir gelenek. İnsanlar belli mevzilere yükselmedikleri sürece alçakgönüllüce çalışabiliyorlar. Ama oraya bir yükseldikten sonra, orayı kazanılmış bir mevzi sayıyorlar. Tıpkı asalet ünvanı kazanmak gibi. Oradan düşmeyi de bir aşağılanma sayıyorlar ve o yaşam onlar için anlamını kaybediyor. Azad bunu, teorik sorunlardan, teorik alanda çalışmadan örgütsel alanda çalışmaya geçiş planında bile yaşadı. "Ben bu yaştan sonra gidip komitöcilik yapmam", diye formüle etti. "Ben bir fikir adamıyım", anlamına geliyordu bu. O örgüt işlerini aşağılanma sayıyordu kendi içinde. Şimdi bunu irdelememiz gerekiyor yoldaşlar. Bunu parantezin

içine sığdırarak söylüyorum. Çünkü bu hareketin gelecekte bu belayı yaşamaması gerekiyor. Bu sorunu yaşamaması gerekiyor.

* * *

Neticede kaldık Adil ve Nesimi'yle. Bu üç kişilik bir MK demektir. Bu iki yoldaş Türkiye'de çalışıyorlardı. Adil İstanbul'da, o dediğim çerçevede gayret gösterip duruyordu. Ama gösterdiği gayretler, mektuplarımda görülecektir (mektuplarımda broşür olarak hazırlanmasını ve örgüte sunulmasını öneriyorum), daha o zamandan, kritik noktalarda tartışmalıydı benim için. Bunların tümü mektuplara konu olmadı. Ne kadarı konu oldu, şu an bilemiyorum. Ama bazı kritik sorunlar konu oldu, bunu iyi hatırlıyorum. Bakış açısı son derece sakattı. EKİM'in ideolojik perspektiflerinin gerektirdiği bir örgüt ve kadro perspektifine sahip değildi. En basit kararlarında ve uygulamalarında bile bu yansıyor. Ve bu o zamandan tartışmalı hale geldi benimle ilişkilerinde. Üç kişiydik zaten. Nesimi'nin ilk defa olarak "bu yoldaş çok köşeli bakıyor sorunlara", demesinin gerisinde, aslında Adil'in kadrolara bakışı vardı. Yani insanı değerlendiremiyor. Son derece mekanik bir örgüt bürokratu gibi, hani yetkisi olan ve insanlara istediğini yaptırabilen biri gibi davranıyordu. Oysa bu tam da eski örgütlerin en kötü geleneklerinden biriydi.

Şimdi bu yalnızca bizimle ilişkilerde belli sorunlara yol açmakla kalmadı, altındaki ilişkilerde de ciddi sorunlara yolaçtı. Metin yoldaşla ilişkileri büyük bir probleme dönüştü. Özcan'la ilişkileri probleme dönüştü. Şahin'le ve Yüksel'le ilişkileri probleme dönüştü. Özetle neredeyse tüm İstanbul kadrolarıyla ilişkileri probleme dönüştü. O problem ağırlaştı, geldi konferans gündemine girdi. Konferans gündeminde tatsız tartışmalara yolaçtı. Ve Adil'le ilişkilerimizde çok ciddi bir zaaf alanına dönüştü. Onun cephesinden kuşkusuz. Bu tartışmanın konferansa yansması son derece doğal bir tarzdaydı. Ama bu arkadaş, bunu orada, çok ciddi ve anlamsız bir probleme de dönüştürmeyi başarabildi. Oysa problem etmemesi gerekiyordu. Örgüt kadroları konferansa gelmişlerdir. Muhakkak ki eleştirilerini ortaya koyacaklardı.

Problemlerini gündeme getireceklerdir. Onları orada bastırmaya kalktı. Buna orada prim verilmeyince de, bu benim onunla ilişkilerinde onarılmaz gerilime yolaçtı.

Adil'in örgüt anlayışı kötü bir şef geleneğinin devamından başka bir şey değildi ve sıkıntıya dönüştü orada. Yani insanların kaderi hakkında her türlü kararı rastgele alabilen, düzenlemeleri son derece sağlıklı bir biçimde, yani örgüt ilişkilerinde samimiyetsizliği yerleştirecek tarzda yapabilen bir önderlik anlayışı. Ki Metinler ile problemi buradan çıkmıştı. Örgüt ilişkilerine böyle bir takım samimiyetsizlikleri bulaştıran, sonra bu samimiyetsizlikler açığa çıkınca da ilişkilerde bir güvensizliğe yolaçan bir davranış çizgisi izledi orada. Bunu bir türlü de anlamak istemedi. Bununla kalmadı. Baskı ve teknik işler çok önemliydi. Yararılması gerekiyordu. Bu konuda çok keyfi ve çok beceriksiz davrandı. Çok büyük yatırımlar yapıp hiçbir sonuç alamayan adımlar attık. Birisini batırdık. Birincisini batırmanın nedenlerini ve sonuçlarını tartışmadan, ikincisini kurmak için diyaletle ortaya çıktı. MK toplantısına kısa bir süre vardı. Bekle sabret dendi, sabretmedi. Tuttu ikincisinin yatırımını yaptı. Yatırımını yapınca, yatırıma ek destekler vermek gerekti. Neticede onu da batırdı. İnisiyatif adına yapıyordu bu sorumsuzlukları. Müdahale, inisiyatifini kırmak oluyordu. Yani koşulları yakından biliyordu; uzaktan bilinmiyor, müdahale ediliyor, oluyordu.

Bununla da iş kalmadı. Bir İstanbul il komitesi kurmak sorunu vardır. Soruna son derece teknik bir bakışla yaklaştı. Nedir? İşte benim çok vaktimi alıyor. Onun için İstanbul düzeyinde merkezileştirmek gerekir. İyi de yoldaş, bunun kadroları var mı? Ayrıca biz yakında MK toplantısı yapacağız. Bunun kadrolarını orada bir tartışalım. Bu adım doğru mudur, yanlış mıdır bir açığa çıksın. Hayır, tuttu bunu kurdu örneğin. Fakat bu aynı yoldaş, aynı dönemde, kadrosal bakımdan açıklığa kavuştuğumuz. MK'dan takviye güçler verdiğimiz halde, tutup bundan 6 ay sonra bu kez de İstanbul il komitesinin dağıtılması gerektiği savıyla çıktı ortaya. 10 Mayıs tarihli mektubu kastediyorum. Müthiş bir keyfilik var burada. bir örgütsel bakış yok.

EKİM I. Genel Konferansı'na bu süreç içerisinde geldik. EKİM I. Genel Konferansı'nın kapsamlı çalışması, önderliğe uygun en iyi kadroların açığa çıkması için de bir fırsattı aslında. Konferansın çalışması içerisinde öne çıkan kadrolar, doğal bir biçimde, yeni dönemde hareketi taşıyan kadrolar olarak da göründüler konferansa. Ama bunun adayı durumundaki iki yoldaş, harekete yeni katılmışlardı. Kendilerine göre güçlü yanları vardı. Bu orada da farkediliyordu. Bunun harekete yeni bir nefes kazandıracığı kesindi. Bu, orada görülebiliyordu. Bu iki yoldaşın katılımı ve önderlik düzeyinde bir şeyler vaatmesi, EKİM'in bir avantajıydı. Ama aynı konferansın kendisi, eğer konferansın zaafalarını tartışacak olursak, eski süreçler içerisinde yer almış ve konferansta MK'ya aday olan eski kadrolar arasındaki ilişkilerin de bir bunalıma dönüştüğü bir zemin oldu. Adil'le Nesimi en ileri düzeyde karşı karşıya geldiler, çatıştılar konferansta. Ve son derece sağlıklı bir temel üzerinde, kişisel temel üzerinde. Adil'le Hüseyin aynı konferansta karşı karşıya geldiler. Adil'in yarattığı bir tartışmalı durumdan dolayı. Bu son derece ağır bir bunalıma dönüştü konferansta. Özel bir komisyon kurmak gerektiğini düşünüyorduk. Ve bir kez daha sağlıklı bir zeminin ifadesiydi bu çatışma. Konferans, özellikle de o komisyon sayesinde bu yarayı orada sarmaya çalıştı ama çok fazla bir mesafe katedemedi. Bu bunalımın içine bir biçimde ben de girmiş oldum. Tuttuğum yer, bu olaylar karşısında bir etkin tavır da gerektiriyordu. Bu özellikle Adil'le bir çatışmaya dönüştü.

Seçilmiş yeni MK peşinen buradan çok ciddi bir yara aldı. Öyle ilginç bir olay yaşandı ki, Nesimi seçim toplantısında yaptığı konuşmanın kapsamını bir tür Adil'e yanıt olarak düzenledi. Adil bunu hak etmişti, ama ben bir durumu anlatmaya çalışıyorum. Nedir bir önderlik? Anlaşmış, kaynaşmış, kenetlenmiş, birbirine güvenen bir ekip demektir her şeyden önce. Böyle olabilmelidir. Oysa bu ekip, konferans sırasında böyle ciddi bir yarayı aldı.

Konferans sonrası döneme geçiyorum. Olayların dış çerçevesine ayrıntılarıyla girmiyorum, 6. yıl başyazısında bunun kapsamı vardır. Dıştan olayların baskısının arttığı bir dönemdi

bu. Biz evet, konferans sırasında, bir taraftan işçi hareketindeki kırılmayı, bir taraftan da Körfez savaşını ve yarattığı sorunları izliyorduk radyodan. Buna Arnavutluk'taki çöküntünün o güne denk gelen yoğun olayları ekleniyordu. Aynı dönemde çok ilginç başka bir şey daha izliyorduk radyodan. Özal "Kürt reformu"nu ve 141 ve 142. maddelere ilişkin "reform"u açıklamıştı. Bunu da izliyor, yaratacağı sorunları da tartışıyorduk. Nitekim bakınız, konferans bildirisinde bunlara işaret edilmiştir. Yani zor dönemin bütün o dış kaynakları, aslında konferansta bile somut olarak ilgi konusuydu. Yani hergün radyo dinliyor ve bu sorunları tartışıyorduk. Kulislerde, ikili ilişkilerde demek istiyorum, yoksa konferansın normal gündemi vardı. Şimdi bugün 6. yıl başyazısında tahlil edilmiş o dış koşullar, tuhaf bir biçimde üstüste örtüşerek o konferansa yansiyordu. O dönemece denk geliyordu, bir. Konferans bir bu açıdan dönemeçti.

İki; az önce tabloyu sundum. Ve zaten konuşmamın başında da vurgulamıştım. Biz gerçek örgütsel şekillenişimizi ve politik faaliyetimizi asıl konferans sonrası dönemde yaşayacaktık. Bunun şöyle çok özel bir anlamı da vardı. Konferans sonrası dönem bizim için aslında ideolojik gelişmeyle örgütsel gelişmenin fiilen birleştirileceği, teorik-pratik birliğin sınanacağı bir dönem olacaktı, gerçek bir pratiğe, politik bir faaliyete geçmek ölçüsünde. Daha önceki pratiğimiz dar pratikti. İkili ilişkilerden oluşan, çok sınırlı çabalardan oluşan kısır bir pratikti. Oysa biz konferanstan sonra ilk kez gerçek bir politik pratiğe geçmeyi hedefliyorduk. Bunun kendisi, teorik-pratik bütünlüğünün sınanacağı bir dönem olacağını gösteriyordu. Bu çerçevede, bunun bir uzantısı olarak, öncelikle MK içerisinde ve onun bir parçası olarak da örgüt bütünlüğü içinde, ideolojik birliğin sınanacağı bir dönem olacaktı. Çünkü politik pratiğe geçiş, gerçek ideolojik birliğin test edileceği bir alan olacaktı. Görüşlerin, yalnızca görüş olarak yazıldığı ve yalnızca propaganda işlevi gördüğü bir dönemde, ideolojik birliği sınamak zordur. Bir hareket örgüt olmak ve politika pratiği yaratmak sorunuyla yüzyüze kaldığı zaman, işte tam o safhada, kendi içinde gerçekten ideolojik birlik var mıdır yok mudur, bunu sınamak olanağını bulur. Çünkü ideolojinin

gerçekleşme sürecidir o. O, ideolojinin nasıl kavrandığını da açığa çıkaracaktır.

Nitekim Adil'le sosyalist devrim üzerine, Türkiye devrimci hareketinin popülizmi üzerine, bir takım genel sorunlar üzerine anlaşıyor gibi görüldüğümüz bir sürecin ardından, ne zaman ki, o ilk ilişkilere bir ilk örgütsel biçim vermek ihtiyaç haline geldi, çatıştığımızı farkettilik. Örgüt sorununa bakışı farkettilik. Örgüt sorununa bakışımızdaki farklılık açığa çıktı. Kadro sorununa bakışdaki farklılığımız açığa çıktı. Önderlik sorununa bakışımızdaki farklılık açığa çıktı. Nitekim bütün bunları ben konferansta çıkan o bunalım sırasında genişçe anlatmak zorunda kaldım. Yoldaşın önderlik anlayışına yönelttiğim eleştiriler mektuplarımda da vardır.

Şimdi dolayısıyla, bu dönemeç, harekette birliğin ve sağlamlılığın da test edildiği bir dönemeç olacaktır. Bu perspektif önden yoktu. Ben bunu, bugün olayların ışığında söylüyorum. Bugün gelişmelerin ışığında söylüyorum. Çünkü süreç, bu tür bir sağlamlılığın ve bu tür bir birliğin olmadığını açığa çıkardı. Sağlamlılığı biz dış baskılar karşısında gösterecektik. Zira nispi bir gerileme dönemi, burjuvazinin ideolojik saldırı dönemi, Doğu Avrupa'nın ağırlığının hissedildiği bir dönemdi. İşçi hareketinin zayıfladığı bir dönemdi.

Bütün bunlar karşısında ideolojik-politik direncimizi ortaya koyacak ve mevzilerimizde tutunacaktık. Gücümüz nedir ne değildir, bu açığa çıkacaktı. Sağlamlık test edilecekti bu noktada. Perspektiflerde ısrar ve onların yaşama geçirilmesi süreci, ideolojik birliğimizi test edecekti. Ne sağlam ne de ideolojik birlik içerisinde olduğumuz açığa çıktı. Sağlam değildik. Çünkü cereyan bizi de okşuyordu. İçimizden bazıları yalpalıyordu. Sağlam durmanın, temel politik perspektiflerde direnmenin sözkonusu olduğu bir yerde, onlarda "esneme" önerileri çıkabiliyordu MK içerisinde. "Esneme", olayın estetize edilmesiydi, gerçekte ise gedikler açılıyordu. O dönem açılan bir dizi gedik vardır bence. Yurtdışında bir tür mülteci pratiğe taviz verilmiştir, YDK'nın bileşimi üzerinden. İlk defa böyle kadrolar örgüte alınmıştır orada. Bir legal yayın organı çıkarma cereyanı doğmuştur. Örgütü şekillendirmek

ve oturtmak sorununu henüz çözemediğimiz ve çözmek sorunu ile yüzyüze olduğumuz, dahası MYO'yu kendi içinde oturtmadığımız, bu MK'nın yeni bileşiminde nihayet buna bir işlev kazandıracığımızı inandığımız bir dönemde, oradan bir gedik doğmuştur. Birlik politikası bel veren bir zayıf alana dönüşmüştür. Bunlar ayrı bir tartışmanın konusu olacağı için şimdi girmiyorum. Ama önderlik alanındaki zaafiyetin, aslında, o ideolojik sağlamlık ve birliğin test edildiği süreç içerisinde kendini nasıl ortaya koyduğunu belirtmek istiyorum. Buna tabi, önderlik kadrolarının kendi iç ilişkilerindeki zaafılar, ek bir iç zemin oluşturmuştur. Şef geleneği, bir başka zemin oluşturmuştur. Şimdi böyle bir başlangıç, bir dağılmayı kendiliğinden hazırlıyor. Zayıflık açığa çıkıyor ve bir dağılma sürecine dönüşüyor.

Şimdi bu tartışmayı açmadan sözü biraz bırakmak istiyorum. Biraz fazla konuştum, belki biraz yoruldum. Yalnızca şunu belirtmekle yetiniyorum. Tam böyle bir noktada, EKİM'in çok önem verdiği bir ilkeyi önderliğin devreye sokması gerekiyordu. Hiç değilse önderlik içerisinde ideolojik tutarlılık ve sağlamlılık içerisinde olan, buna inanan önderlik kadroları, bu sorunları örgüte maledebilmelilerdi. Bu sorunların örgütü bunaltacağından ve örgütü güvensizliğe iteceğinden kaygılanmış olabilirler. Bu çok özel olarak böyle tartışılmadı. Böyle düşünülmedi. Ama sorunun gerisinde, ortaya çıkan durumu örgütle çözmek konusunda bir zayıflığın olduğunu düşünüyorum.

Bu zayıflığın gerisinde, sorunların ağırlığı, ortaya çıkan bunalımın ağırlığı ve biçimsizliği karşısında, örgüt kadrolarına yeterince güven duyamamak rol oynamış olabilir. Bunun, bu açıdan biraz irdelenmesi gerekir. Çünkü ben, bugünden baktığım zaman, o bunalımı çözmede en uygun araçlardan biri olarak, sorunu MK'nın kendi iç sorunu olmaktan çıkarıp bir an önce örgüte yansıtmak yoluna gitmenin en sağlıklı, en uygun çözüm yolu olduğunu düşünüyorum. Gerçi, bunalımı yaratan düşünsel farklılıklardı. O ideolojik ayrılma dediğim olguydu. Bu ideolojik ayrılıkların örgüt önünde ortaya konulması daveti fazlasıyla yapıldı. Bu davet çok içtenlikli bir davetti. Israr da gösterildi, fakat karşılık alınamayınca bu bir kilitlenmeye dönüşebildi.

Güney: Bu ideolojik ayrılıkların sizce mahiyeti neydi?

Cihan: Yoldaş bu bize aslında *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin* yazısında tanımlandığı gibi, bir zayıflık olarak, yani normal koşullarda savunulan belli perspektiflerin, koşulların basıncı arttığı ölçüde savunulamaması, korunamaması olarak görünüyordu. Bu yoldaşlar, güç dönemde belli zorluklar karşısında, dış cereyanlar karşısında zayıflık gösteriyorlar diye düşünüyordum ben örneğin. Burada MK tutanakları var. Bir MYO tartışması var. Hüseyin yoldaşla tartışmamız var. Ben yoldaşa bir cevap veriyorum; bir legalist cereyan var ve bu bizde de etkili oluyor, diyorum. Tutanaklarda da var, baktım. Yani bu, o zamandan böyle ifade edildi. Aslında bu tutanaklar elle tutulmuş çok özet tutanaklardır. Tartışma ve eleştiri çok daha kapsamlıdır. Ben yoldaşa o konuda daha açık bir eleştiri ya da saldırı da yöneltmiş olabilirim. Yani o basınç, o basınç bizde de yankısını işte böyle buluyor...

Veli: Bu arada birşey sormak istiyorum. Şimdi bir önderlik probleminden sözediyoruz. Öteki devrimci gruplara bakıldığında, bizdeki gibi bir önderlik probleminin yaşanmadığı görülüyor. Hiç değilse görüntü böyle. Kuşkusuz 12 Eylül döneminde önderlik planında ciddi bir dağılma var. Ama ben şu dönem için ve meselenin anlaşılması bakımından soruyorum bunu. Ciddi tıkanıklıklarla, köklü sorunlar ve zaaflarla yüzyüze olan bu gruplar yine de “uyumlu” bir önderliğe sahip olabiliyorlar. Bunu nasıl anlamak gerekir?

Cihan: Ben aslında bunu EKİM’in olumlu özelliklerinden biri olarak görüyorum. Veli yoldaşın sorduğu soruyu kastediyorum. Şimdi bizde tekkeleşme, mezhepleşme yaşanmadı. EKİM buna müthiş direnç gösterdi. EKİM’de sorunlar, bir biçimde zorlanarak açığa çıkarıldı. EKİM’de bir yoldaşın ağırlığı üzerine yapılan tartışmalar ne olursa olsun, öteki MK üyeleri her zaman, yani bu bir savrulma, bu bir dağılma şeklinde de olsa, kendi platformlarından zorladılar da. Şimdi öteki örgütlerin MK’larında bu iş böyle olmuyor. Orada bir kastaşma doğuyor. Bunlar kendi içlerinde biraz sağlıklı bir uyum sağlıyorlar. İşleri bir biçimde idari-i mazlahatçılıkla götürüyorlar. Yani birşeyler oturuyor ve

yerleşiyor.

Mesut: Başından beri anlattığımız bir önderlik çekirdeğinin oluşmaması sorunu, çok daha belirleyici değil mi bunda? Örneğin Rusya'daki gelişmeyle bizim sürecimizi de anlattınız. Burada hareketin bir önderlik çekirdeğinin henüz oluşmaması, bir takım geleneklerin oluşmaması ...

Cihan: Tabi, muhakkak. Oturmuş, kendi içinde birleşmiş, homojenleşmiş bir önderliği de olamaması ölçüsünde, olaylar, yeni oluşmuş bir MK'nın henüz kendi içinde oturmadan bir biçimde kendi içinde dağıtacak bir güce dönüşebiliyor.

EKİM'in şöyle bir üstünlüğü var. Sorunların kapsamını gören, ama o kapsama yanıt veremediği ölçüde ağırlığını da hisseden bir örgüt olabiliyor. EKİM kadrolarında da var bu. Onlar dar kafalı bakmıyorlar sorunlara. Çok dar sınırlar içerisinden bakıp onunla oyalanmıyor insanlar. EKİM'deki bakışın genişliği ölçüsünde, sorunların genelini, genişliğini görüyorlar. Bu ağırlığı hissediyorlar. Yani mezhepçi olmamak, bu yönüyle de geçerlidir. Bu EKİM önderliği ve kadroları için de geçerlidir.

Bu konuda birşeyler daha söyleyeceğim. Mesela, Adil'in bize önerdiği önderlik ve örgüt, aslında bir yönüyle budur. Yani biz kendimize sınırlı görevler, sınırlı hedefler saptayıp güçlerimizi onlara göre düzenleyip, onları gerçekleştirip, onunla kendimizi tatmin edip de yürüyemez miyiz? Mesela der, örneğin, DHB ne güzel, ... çıkarıyor, bilmem neyi çıkarıyor, bilmem ne bürosu kurmuş. Yurtdışında bilmem ne çıkarıyor vb. vb. Ama EKİM bütün bunların hiçbirini çıkaramaz, çıkarmak istemez. Kendi içinde araçlar bunlar, kendi içinde amaçlaşmış araçlar. Gerçek bir fonksiyonları yok.

Kasım: Peki, şöyle bir soru sorayım yoldaş. Benim hep dikkatimi çeken bir şey oldu. Bugün biraz daha kritik ve önemli olduğunu hissediyorum. Bizde, hareketin şu veya bu bölgede faaliyetini örgütleyen, sürükleyen kadroların kendi aralarında ideolojik gelişmede kollektif bir iç süreç yok gibi geliyor bana. Şöyle ifade edeyim. Ben bir bölgede çalışıyorum. Bazı yazılar çıkıyor. Gazete üzerinden tanıyorum bunu. Önderliğin kendisi, benim veya benim gibi yoldaşlardan çok daha önce o sonuçlara

varmış. Bir defa şöyle bir şey çıkıyor. Koşar adım yetişmeye çalışıyorsunuz sürece. Artık öyle bir şey ki, bütün sözü edilenler koşullarla birleştirildiği zaman, koşar adım koşanın, tökezlemesi ve düşmesi de kolay olabiliyor. '89'a kadar anlaşılabilir nedenleri var. '89'dan veya '90'dan sonra, bunun bir zaafiyete dönüşmesini ortadan kaldıracak araçlar yaratabilirdik. Belki de bir yönüyle bu süreci böyle önleyebilirdik.

Cihan: Şimdi yoldaşlar, '90 süreci bizim için aslında üç kişi olarak başbaşa kaldığımız süreç oluyor. '90 sürecinde bir yoldaş, tek başına bir MYO çıkarıyor. Öteki iki yoldaş da ülkede yeni yeni kazanılan birtakım ilişkilerin ya ardından sürükleniyorlar. Ya da İzmir'de bazı ilişkiler var, bir yoldaş onlara kendi içinde bir anlam kazandırmaya çalışıyor. Bunlar zaman zaman bazı teknik ve örgütsel konularda kararlar almak için, belki birbirine danışmak için, biraraya geliyorlar. Ama bir kolektif çalışma yürütemiyorlar. Çünkü onların asgari koşulları bile yok. Nicelik koşulları bile yok. Kolektif bir MK çalışması bakımından da I. Genel Konferansımız sonrası, bir dönemeçtir. Çünkü altı kişilik bir MK bileşimi vardır. Ve bunlardan dördünün ülkede konumlanması ve örgütün politik ve örgütsel faaliyetini kolektif bir çalışma içerisinde sürüklemesi sözkonusudur. Görev böyle tespit edilmiştir. Sorunlar bu çerçevede tartışılmıştır.

Ama bu dört kişilik MK içerisinde bir yoldaş hariç, Nadir yoldaştır bu, diğer üçünün birbirine çok önemli noktalarda güvensizlikleri vardır. Birbirleriyle uyum içerisinde bir çalışmayı gerçekleştirebilecek olanaklardan, gene olayların ışığında konuşuyorum, yoksundurlar. Yani biz dörtlü dörtlü diyoruz da bunlar çok özel bazı olaylarda bize karşı o bloğu kurabiliyorlardı. Kendi aralarında bunların hiçbir birliği yoktu. Yani o açıdan da son derece ilkesiz bir birliktir. X olayı üzerinden kurulmuş bir birlik olmanın ötesinde hiçbir ideolojik, politik ve örgütsel açık içerik taşımıyor bu birlik. Zayıflıklarda bir birlik var da, olumlu anlamda bir birlik yoktur burada. Yani zayıflama sürecini değişik biçimlerde birlikte yaşamak anlamında bir birlik var. Bir birlik olmadığını zaten Adil'e sorulduğunda o kendisi itiraf etti. "Bir birliğimiz yoktur ki...", dedi. Bunu Nadir yoldaş bir

başka cepheden anlattı. Hüseyin yoldaş zaten yazısında anlatmış bulunuyor. İdeolojik birlik yok, iç güven yok. Ama Cihan ve Mesut yoldaşlara karşı sağlıklı bir bloklaşma var.

Şimdi önderliği böyle dağılmış bir hareketin son bir buçuk yıllık sürecinin bir kayıp olmasında anlaşılabilir bir yan yok. Bu kısmı zaten anlaşıyor. Bunu yaratan nedir? Bunun geçmişten gelen zemini neydi? Tartışma biraz buna ilişkin, buradaki değerlendirme biraz buna ilişkin. Süreçlere ilişkin bilgilendirme ve değerlendirme, bunun belli öğelerini, belli bir biçimde taşıyor. Ama belli bir yere kadar. Şimdi bu noktadan itibaren, tartışmayı genelleştirebiliriz diye düşünüyorum. Bunun örgüt yaşamı için sonuçlarına ayrı bir konuşmada değinmek istiyorum. Bu aşamada şu kadarını da söyleyeyim. *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin* yazısında bu konuda çok kritik bir tespit vardır. Bu konudaki tartışmalar için çok verimli bir alandır bu tespit.

Şu an baktım da bulamadım. Söylenen şeydi: Biz kendi örgütümüzü kazanılmış ilk kadrolarla, yani kazanılmış ama aslında şekillendirilmesi gereken, örgüt yaşamı içerisinde geliştirilmesi gereken kadrolarla, bizzat kurmak sorunu ile yüzyüzydik. Kazanılmış kadroları bir örgüt yaşamı içerisinde yeniden biçimlendirmek değil, çünkü böyle bir örgütten yoksunduk; bizzat örgütümüzü bu kazanılmış kadrolarla biçimlendirmek sorunuyla yüzyüzydik. Bunu kim yapabiliyordu? Bunu önderlik, yani MK yapabiliyordu. Ama MK'nın kendisi bir iç ideolojik dağılmaya uğramışsa, ki bu yazıda, bu ideolojik zayıflık olarak tanımlanıyordu, bu işte bir örgütün karşı karşıya kalabileceği güç bir durumdu. Örgütü önderlik şekillendirebilir ama önderlik kendi içinde bir zayıflığa uğramıştır. Ve EKİM'in problemi bana göre, daha genel planda soyutlandığı zaman, önderliğini ve kadrolarını bulamamanın problemiydi. Önemli bir kadro potansiyeli kazandı, fakat önderlik probleminden dolayı gereğince değerlendiremedi.

Kasım: Şöyle bir yanı var yoldaş. Bizde örgüt sorunundaki veya örgütsel yaşantıdaki kusurları yakalamada bir isabet var. Ama yeterince bilince çıkardık mı? Orada biraz düşünmek gerekiyor, diye düşünüyorum. Şimdi buradan şuraya da gelinebilir.

Bizde iddialı olamamak yönünde bir sorun da var, diye düşünüyorum. Hem önderlik düzeyinde böyle, ki yaşanan krizden çıkarılabilecek bir sonuç. Ayrıca hareketin çeşitli alanlarında çalışan kadroları için de söylenebilir. Tümünden iddiasız olmak anlamında değil. Şimdi bunu koşullandıran şöyle bir yan var mutlaka. Herhangi bir devrimci gruptan geliyor veya örgütsel faaliyet içerisinde kazanılıp örgüte gelmiş birisi oluyor. İlk anda kaldırılabileceği örgütsel görevlerin çok ötesinde görevler alıyor. Ama ona uygun bir hazırlık da yok. Kendisine ilişkin bir hazırlık da yok. Şimdi orada çok kritik bir nokta çıkıyor. Ya kısa bir süre sonra tökezleme yaşıyor ya da örgüt yaşantısının dışına düşüyor. Veyahut örgüt yaşantısının dışına düşmüyor ama, öyle tartışmalı bir duruma geliyor ki, çok ciddi yaralar alıyor. Bazı deneylerden hareketle söylüyorum bunu.

Bunda şunun rolü var. Bizde eleştiri ve örgütsel sorunlar üzerinde yürütülen tartışmalar bazen öyle bir gerilim içinde sürdürülüyor ki, bu bir çok yoldaşın nezdinde kendine olan güvenini de sarsan, kendisiyle kendisini tartışmalı bir hale getiren, başka yoldaşlara biraz tartışmalı bakan bir durum yaratıyor. Biz bunu nasıl önleyebilirdik? Açıklık ve demokrasi diyoruz, örgüt içi demokrasiyi kastediyorum. Ama bizim önderliğin, mahalli düzeyde çalışan kadroların örgüt genelini anlamaya çalışma, sorunlara müdahale etme yönündeki girişimlerini bir çeşit bastırıldığını da düşünüyorum. Bir İstanbul'da, bir İzmir'de nasıl yaşandı bilemiyorum. Ama örneğin bir Ankara hatırlandığında işin bir tarafı budur. Yani sorunlar önce getirilip söylenir, aktarılır. Sürekli bir duyarsızlık, bir ilgisizlik vardır. Beklenen önderlik ihtiyacına cevap veremeyen birisi, kaçınılmaz olarak ya bastırmaya çalışır, ya da sağdan soldan olmadık gerekçeler getirerek savuşturmaya... Süreç içerisinde öyle bir tersine dönmeye başlar ki, artık orada tartışmak çok da anlamlı görünmez hale gelir. Bekleyelim hele, birileri çıkıp müdahale edecek bu işe, diye düşünülür.

Yeni dönemde bundan hareketle iç tartışmaya (yani bu örgüt sorunları olabilir, başka sorunlar olabilir) bir canlılık kazandırabilecek, bu canlılığın içerisinde kendisine gerçekten güvenen, tok olabilen, örgüt sorunlarına da müdahale etme bilincini güçlü

bir şekilde geliştirebilen, aynı zamanda bir örgüt bilinci yaratabilen araçlar yaratabiliriz. Bu bir tartışma defteri ya da düzenli olmayan bir örgüt içi yayın organı olabilir. Veya örgüt içi yazılar da olabilir.

Cihan: Bu sorunları örgüt içine kapatmakla nasıl bir gereklilik görüyorsun yoldaş? Diyelim örgütsel gelişmenin sorunlarını tartışan, faaliyetin sorunlarını tartışan yazılar olacaksa, mesela bunun kamuoyu önünde gerçekleşmesinin sakıncası nedir?

Kasım: Öyle de olabilir yoldaş. Ama kendi deneyiminden kopararak bir soyutlama yapmak pek doğru değil. Şöyle bir tarafı var. Bende bir örgüt bilincinin oluşması yetmiyor tek başına. Beraber çalıştığı yoldaşlarda da bunun oluşması gerekiyor. Politik faaliyetin sorunlarına ilişkin genel yönelimi MYO üzerinden aldığı sürece, bu, bizim örgütsel yapıdaki kusurlarımızla veya oturmamaşlıkla birleştiği ölçüde bir zayıflığa yolaçıyor. Düşünsel planda gelişme kolektif yaşanmıyor. *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin* yazısında örgütün çizgisinin kavranamadığı söyleniyor. Ama gerçekten düşünmek lazım. Niye kavranamamış? Tamam, önderliğin bir kesiminin görevini yapmadığı, bir iç bunalıma sürüklendiği işin bir tarafıdır. Ama aynı zamanda bunu da koşullandıran başka bir yön var, diye düşünüyorum.

Cihan: Başka ne olabilir?

Kasım: Bilemiyorum, örgüt içi yaşantıyı canlı bir hale getirecek araçlarımız yok gibime geliyor.

Cihan: Araçları yok ama, biz bir biçimde MYO'yu bunun bir aracı olarak değerlendirmeye çalıştık. Buna uygun, bu muhtevayı taşıyan ürünleri oradan yansıtmaya da çalıştık. Ama eldeki kadro potansiyelinin sınırlılığından ve MK'nın, olduğu kadarıyla da bu potansiyeli harekete geçirmek için pek çaba sarfetmemesinden, bu konuda pek gönüllü ve istekli olmamasından dolayı, bu yeterli olmadı. Bu konudaki teşviki olduğu kadarıyla gene de MYO'nun kendisi yapmaya çalıştı. Böyle bir potansiyeli farketmediği ölçüde teşvik etti, böyle ürünleri yakaladığı ölçüde yayınladı. Yayınladığı ölçüde teşvik etmiş oldu. Şimdi senin dediğin MYO'dan bir ölçüde yapılabilir. Ama elbette yalnızca bir ölçüde. Çünkü bu eğer serbest ve rahat bir tartışma biçiminde

gelişecekse, MYO'ya bir biçimde yük olabilir, onu hantallaştırabilir. Örgüt içi sorunları, esas işlevi bakımından daha çok dışa hitap eden bir yayın organında ağırlıklı bir biçimde yansıtmaya kalkmanın, MYO için yaratacağı sorunlar vardır. Bundan dolayı değişik araçlar denenebilir. Bunlar belli yoldaşların kendi görüşlerini broşür haline getirmesi, bunların örgütte dolaşması şeklinde de olabilir. Yani herhalükarda tartışmanın çok özel olarak içe kapatılmaması gerektiğini anlatmak için, "neden bu içerikli bir yayın organı?" dedim. Yani daha çok iç koordinasyonu sağlayan bir yayın organı gibi çıkabilir. Fakat onun bir iç yayın organı, yani yalnızca örgüt üyelerine verilen bir yayın organı olması gerekmiyor bence. Bu konuda bir gelenek vardır Türkiye sol hareketinde. Pek sıcak bakmadığım bir gelenektir bu. Tartışılan şeyler ideolojik politik bir içerik taşıyorsa ya da örgüt sorunlarının ideolojik politik yönüne ilişkin bir tartışmaya, bu neden içe kapanarak yapılsın? Neden devrimci kamuoyuna açık olarak ve kitleler önünde yapılmasın?

Şimdi bizim bir İzmir deneyimimiz vardır mesela. Bence olduğu gibi devrimci kamuoyuna sunulabilir bu. Bizim için hiçbir sakıncası yoktur bunun. Bir açıklık olmalıdır bu yönüyle. Hiç değilse örgüt çeperi buna rahatlıkla ulaşabilmelidir. Mesela iç yayın organı bu yönüyle onu örgüt çeperine de kapatmayı beraberinde getirebilir. Buna hiç gerek yoktur.

Kasım: Ben bunu şunun için söyledim yoldaş. Örneğin TDKP'de bir *Yoldaş* dergisi çıkarılıyor. Bilemiyorum ama...

Cihan: Ama işte orda bir sağlıksızlık var, anlatabiliyor muyum? TDKP kendi sıkıntılarını kamuoyundan ve kendi çeperinden gizliyor. Bu onda köklü bir olumsuz gelenektir. İç yayın organı da buna hizmet ediyor. Mesela Bolşevik partisi 1921'de bir "tartışma defterleri" açıyor ama bu, MYO'ya, ya da popüler organlara o tartışmaları yüklememek içindir, yoksa tartışmayı kitlelerden gizlemek için değil. Bunlar 250-300 bin basılıyor ve genişçe dağıtılıyor. Varsanız baksanız parti dışına da taşıyordur, bilemiyorum. Gerçi çok özel bir dönem. NEP dönemi olduğu için kendi sorunlarını bir biçimde dışardan gizlemek ihtiyacı da duymuş olabilir. Bunun dışında bir iç yayın organı uygulaması

Bolşeviklerde yok örneğin.

Lenin'in bugün yayınlanmış mektuplarına baktığımız zaman şunu görüyorsunuz. Bazı tartışmalar için, eğer imkanı varsa içimizde çözelim bunları, diyor. Yani bu görüş ayrılıklarını dışarıya yansıtmayalım; zira dışarıya yansıttığımız zaman, bu, uzlaşmaz bir kutuplaşmaya da dönüşebiliyor, diyor. Bu emperyalist ekonomistlerle, yani Radek, Buharin türü adamlar ile oluyor. Bunlarla tartışmaları sırasında, mümkün olduğunca bu meseleleri öncelikle kendi içimizde tartışalım, diyor. Ama orada "iç", parti içi filan değil zaten, tepedeki önderlik kadrolarıdır bunlar. Bunlar ciddi görüş ayrılıklarıdır; dışarıya zamansız taşarsa kemikleşmeye yolaçabilir kaygısını taşıyor. Bu nedenle, öncelikle içimizde tartışalım, diyor. Bunun dışında Bolşeviklerde hiç öyle bir iç yayın organı uygulaması görmedim. Çok sağlıklı da bulmuyorum. Bu, açıklık ilkesinden ve uygulamasından kaçmanın bir yoludur aslında. Bu konuda, Lenin'in ünlü *Iskra'ya Mektup*'undaki yaklaşımını esas almalıyız bence. Yani parolamız, "Işık, daha çok ışık!" olmalıdır.

Dilan: ... ama aynı zamanda MYO'da bunun yürütülebilmesi konusunda, birtakım zorluk ve engellerden de bahsedildi. Şu daha işlevli bir yol olamaz mıydı? MK var. Bunun bir sekreteri var. Mesala MYO'da çıkan bir yazı tartışmalı kılınabilir bazı MK üyeleri tarafından, ama örgüte sunulan bir rapor daha işlevli olabilir. Veya böyle bir işlevi olabilir miydi? Mesela hangi sorun, nasıl işlenebilirdi? Yani zorlukları da gözönüne aldığımız zaman. Mesala bir il komitesinin dağıtılması sorunu. Örneğin bu sorun. Birlik sorununda farklı yaklaşımların olduğu sorunu. İşte ne bileyim MYO'ya niye kuvvetli bir katkının yapılamadığı gibi sorunlar... Şimdi bir sorunlarının belki bütün boyutlarıyla olmasa da, ama aynı zamanda bu farklı yaklaşımlardan da kaynaklandığı çok daha keskin bir şekilde olmasa veya bir tanımlama şeklinde olmasa dahi, böyle bir rapor hem o açıklığı sağlar, ama aynı zamanda örgütü, organları bu raporları cevaplama yükümlülüğü ile yüzyüze bırakırdı. Bu ne derecede düşünülüyor? Bunu sormak istiyorum. Çünkü aynı zamanda, hep bu rapor meselesi niye işletilemedi, diye sorulur. Elbette MK'daki

problemler son derece önemli. Ama aynı zamanda alttan da rapor gelmiyor. Alttan da bir kapalılık var. Altın tepkisi, altın baskısı var aslında. Alttan bir baskı var, kadrolardan bir baskı var ama, bu size yansıtılmıyor veya yeterince vankı bulamıyor. Yol bulamıyor. Yansıtamadığı zaman da geriliyor. Şimdi bu böyle bir yol da açabiliirdi.

Cihan: Örgüt içerisinde, örgüt yaşamında, önden bu tür bir kurumlaşma olsaydı, bu iyi bir araç ve iyi bir mevziye dönüşebilirdi. İç mücadeleyi daha yumuşak biçimlerde sürdürmenin bir aracı olma işlevi kazanabilirdi. Ama biz hiç uygulanmamış böyle bir yöntemi o zaman gündeme getirseydik, ilk uygulamanın kendisi zaten MK'nın bazı üyeleri için (somutta ben ve Mesut yoldaş için) örgüt önünde bir savaş açma vesilesi olarak değerlendirilecekti. Çünkü biz gerçekten sorunu koyacaktıysak, bu böyle anlaşılacaktı. Nitekim *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin* yazısı, bu konuda en dolaysız bir dili taşıyan bir metindir. Ama ülke içerisindeki MK tarafından net bir biçimde bu bir "savaş ilanı" metni olarak algılanmıştır. Nadir yoldaş bunu yazısında biraz yumuşatıyor bence. Muhatabı başkadır, yani örgüttür, diyor. Evet, gerçekten de öyleydi. Yani raporu tercih etmeyip de bunu yazmak, bir biçimde bir mücadeleye girmekti. Kuşkusuz biz mücadele açıyoruz demiyorduk. Ama bu platform kabul edilseydi bir biçimde bizim arzuladığımız şey gerçekleşmiş olacaktı. Kabul edilmeseydi çatışma çıkacaktı.

Dilan: *Komünist Siyasal Sınıf Örgütü İçin* yazısında açılmış bir savaş vardır. Sorun sadece konmuyor, aynı zamanda sorun tanımlanıyor; ideolojik zayıflık, önderlik sorunu olarak tanımlanıyor. Ama tam da bu noktada pratikteki sorunlardan kalkılarak sorun örgütün önüne konulabilirdi. Örneğin bir MYO'nun kollektif bir tarzda çalıştırılması konusunda iki farklı yaklaşım var. Öte yandan İK'nın dağıtılması veya korunması sorunu var. Bir birlik sorunu çok daha hassas bir sorun. O nasıl konabilirdi bilmiyorum. Ama birlik konusunda iki farklı yaklaşım olduğu konulabilirdi. Bu bir ilk başlangıç olabilirdi. Önemli olan sorunu örgütün önüne koymak, örgüte tartıştırmak ve örgütün fikrini almaktır. Dörtlü MK buna ne derecede direnç gösterebilirdi? Bu yazıya

gösterdiği direnci gösterebilirdi. Yine ayağa kalkabilirdi. Ama *Komünist Siyasal Sınıf Örgütü İçin* yazısına karşı yürütüldüğü gibi yürütülemezdi. Yani örgüt de kendi fikrini daha sağlıklı bir tarzda koymak durumunda kalacaktı.

Cihan: Evet, bu metne karşı yürütülen faaliyeti yürütemeyeceklerdi. Çünkü bu metne karşı bir faaliyet yürütmek olanağı; MK olarak toplantı yaptık, önemli değerlendirmeler yapıp önemli kararlar aldık, bunlar birileri tarafından keyfi bir biçimde çiğneniyor, bunun yerine bu ikame ediliyor, denilerek, bulunabilmişti. Normalde bir metin yazsak göndersek, muhakkak ki ona çok fazla bir şey diyemeyeceklerdi. Çok çok biraz telaşlanacaklardı. Kendi yanıtlarını yetiştirmeye çalışacaklardı. Ama MK içerisinde, zaten böyle bir çatışmayı biz göze alsaydık, onu başlatsaydık, MYO'da bizim bu sorunları bütün bir kapsamıyla ortaya koymak hakkımız vardır aslında. Bazı MK üyeleri, Adil'den sözediyorum, bu hareketten ideolojik kopuşunu bile MYO'dan yansıtabiliyor. Biz neden örgüt sorunlarını buradan yansıtmayalım ki. Yani bizim burada kusurumuz, bu çatışmayı gündeme getirmektir. Hep bunları kazanmak ve birleşmek kaygısıyla hareket etmektir. Onların gerçekliği ile ilgili gerçekçi olamamaktır. Şimdi *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin* yazısının yayınlandığı sırada bile bu hala sürüyor. Burada tabii, sorun konuyor ve tanımlanıyor. Ama mümkünse siz de bunu kavrayın da, örgütle birlikte bu tartışılсын deniyor.

Şimdi buradaki soyutlamaya bakın yoldaşlar. Ben *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin* yazısını bu noktada savunmak istiyorum. Bir bu yazıda daha önce hatırlattığım soyutlamaya bakın, bir de şimdi anlattığım, daha çok da pratik bilgisini verdiğim sürecin özelliklerine... *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin* yazısında denilen şudur:

Biz kazandığımız kadroları yeniden biçimlendiremedik; böyle olunca, onlar kendileriyle birlikte kendi alışkanlıklarını, önyargılarını, eski biçimlenmişliklerini bir biçimde saflarımıza taşıdılar; bunlar ancak örgüt yaşamı içerisinde biçimlendirilebilirlerdi, fakat bizim oturmuş, kendini bulmuş bir örgüt yaşamımız yoktu; biz örgüt yapımızı bizzat bu kazandığımız kadrolarla yaratmaya

çalışıyorduk; bunu, yani bu biçimlendirmenin kendisini ise ancak MK yapabiliirdi; oysa MK'nın kendisi bir ideolojik zayıflık içerisinde idi.

Tam da bu noktada ülke içerisindeki MK'nın bazı üyelerinin (bunlar Nesimi ile Adil oluyorlar çok somut olarak) bu yazıya gerici bir tepki göstermelerinin gerisinde bu var. Zira bu sorun MK toplantısında tartışılmıştı. Orada birlik alanındaki dağılma da tartışılmış, iddiasızlaşmayla bağı kurulmuştu. Bu iddiasızlaşmanın kendisinin örgütün elindeki güç ve olanakları kullanmak karşısında ataletle düşmekle sonuçlandığı belirtilmişti. Bununla da kalınmamış, ülkedeki değişimler ile bizim kendi bu ilk ve dar pratiğimizin başarısızlıklarının, birileri şahsında bazı temel ideolojik vurgularımızı anlamsız hale getirdiği hatırlanmıştı. Şu ünlü "uvriyerizm" eleştirisi ve "öğrenci devrimciliği" örneği. Alıp MK tutanaklarına bakınız, muhataplarını kolayca bulacaksınız.

Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin yazısına ek olarak yazılmış o son derece yumuşak ve yoldaşça mektubun yarattığı büyük tepkinin ve paniğin gerisinde, öncelikle bu ilgili kimselerin bu yazıda kendi gerçekliklerini görmeleri vardır. Ama bu gerçeklik karşısında devrimci de davranabilirlerdi. Belki bu yazıyı kavramamış olabilirler diye düşünüyordum ben. Çünkü bu yazıyı biz o zaman, dışarıda üç yoldaş, çok etraflı tartıştık. Bu yazının arka planı bu yoldaşlar bakımından son derece açıktı. Kaldı ki bu yazı yalnızca bir başlangıçtı. Yani biz harekette bir tartışma; öncelikle de eski ürünlerimizden başlayan, ama yeni yazılarla ve yeni değerlendirmelerle beslenen, oradan ilk itilimini alan, yeni katkılarla sürekli bir biçimde zenginleşen bir iç örgütsel tartışma ve bu tartışma içerisinde kendini bulma, şekillenme ve oturma süreci başlatmayı hedeflemiştik. Bunun kendisi bir bunalıma dönüşünce, bu süreç bir biçimde aksadı.

Nadir: Yoldaş ben bu sorunu biraz tartışmak istiyorum. Benim *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin* yazısına gösterdiğim tepkiyi siz nasıl algıladınız?

Cihan: Biz senin tepkinin MK toplantısının sonuçlarına biraz temelsiz ve abartılı bir bakıştan kaynaklandığını düşünüyö-

ruz. O da senin MK'ya bakışından geliyor. Bence sen de o toplantıda hiç de MK raporu olarak sunulabilecek sonuçların çıkmadığı düşüncesini taşıyordun. Çünkü sorun, orada tartışılmış başka bazı sorunların örgüte yansıtılması değildi. Örgüt kadroları asıl olarak örgüt cephesindeki sorunlardan hoşnutsuzdular. Bu alanda bir müdahaleyi bekliyorlardı. MK'nın koferans sonrası dönemde neden bunu yapamadığı konusunda bir belirsizlik içinde ve bir açıklık isteğinde idiler.

Oysa biz ne süreci açıklayabilmıştik, ne örgütsel sorunlarımızı anlamlı bir tarzda değerlendirebilmiştik ve ne de ortaya anlamlı çözümler koyabilmıştik. (Ortak görüş anlamında tabii.) Buna rağmen sen neden rapor istiyordun? Bu senin MK'mızın gerçekliğine yaklaşımından geliyordu. Senin için sorun şuydu. MK olarak bu sorunlar çok anlamlı bir tarzda tartışılmamış olsa bile, bu sorunların bazıları gündeme gelmiştir. Bazılarına orasından burasından girilmiştir. Ama Cihan yoldaş olsa da, MK içindeki problemlere çok fazla girmeden, örgüt sorunu, çalışma tarzı sorunu, kadrolaşma sorunu, politik faaliyetin bazı sorunları, bunlara ilişkin belli yol gösterici değerlendirmeler ortaya koysa, kadroların örgütsel sorunlara ilişkin bir ilk bekleyişini karşılar bunlar, diye düşünüyordun, Ve öteki MK üyelerinin de buna çok fazla bir diyeceği olmaz, zira zaten bekledikleri budur, sorunları bu yoldaş yazsın diye bekliyorlar; sonuç olarak, bunun MK raporu olarak sunulmasına kimsenin bir itirazı da olmaz, diye düşünüyordun. Ama bunu böyle yapmak, yani bir kişisel icraatı bir MK raporu olarak sunmak, örgütü bir biçimde aldatmak da olacaktı.

Sizden sonra biz üçümüz sorunu zaten böyle konuştuk. Yani MK toplantısının böyle sonuçları yok ki, biz nasıl bunu böyle yazalım, diye tartıştık. Tersine, MK ne kendi sürecini açıklayabilmiştir, ne kendisinin iç ideolojik dağılmaya yolaçan sorunlar (birlik sorunu, KH sorunu) üzerine anlamlı bir ortak değerlendirme yapabilmiştir, ne örgütsel sorunlar üzerine anlamlı, verimli bir tartışma gerçekleştirebilmiştir, ve ne de, ortaya yol gösterici ve çözücü sonuçlar çıkarabilmiştir. Zorlasan birşeyler çıkarabilirsin ama, eğer MK kendi geride kalan süreci üzerinde anlayamamışsa, bunu da birşeyin üzerine oturtup sunamazdın.

Çünkü onun o güne kadar neden yapılamadığı temel sorusu ve sorunu da var. O dönem biz konferans belgelerine, örgüt sorunları üzerine yazılan öteki metinlere bakıyoruz. Ve burada başlangıcı oluşturacak, başlangıç için yolgösterici olabilecek bir takım ilk perspektiflerin zaten konulmuş bulunduğunu görüyoruz. Bunları olduğu gibi tekrarlayamazdık. Ya da bunu ancak, önderliğin neden bunları bugüne kadar pratiğe geçiremediğinin değerlendirmesiyle birleştirerek tekrarlayabilirdik. Ama işte tam da bunun kendisi, bir kez daha önderliğin geride bıraktığı sürecin değerlendirmesi sorununa gidiyor. Oysa bizim bu konuda ortak bir değerlendirmemiz yok. MK toplantısının bu konuda elle tutulur bir sonucu yok.

Bu bir kilitlenmeydi. Böyle olunca, *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin* yazısıyla yalnızca sorunu ortaya koymak ve tanımlamak sınırları içerisinde bir metin yazmayı düşündük. Sorunun çözümünü de Haziran ayında yapacağımız toplantıda ele alırız, dedik. Bu arada biz MK adına değil, kendi adımıza ya da MYO adına bazı genel yazılar yazarız, bu işi başlatırız, diye düşünüyorduk.

Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin yazısının bir ilk metin olarak kadrolar için tatmin edici olamayacağını biz önden tahmin etmiştik. Mesut yoldaş bunu net bir biçimde dile getirmişti: Bu yazı aslında çok önemli; ne var ki kadrolar buna bakıp, ama bu beşinci yıl başyazısından çok da farklı bir yazı değil, oysa bunlar bir sene önce de dile getirilmişti diyeceklerdir, diyordu yoldaş. İşte tam da burada araya MK'nın kendi o bir senelik sürecini değerlendirmesi sorununa ilişkin boşluk giriyor. Bu yapılamadığı sürece, gerçekten de, bir yıl öncesinde ve üstelik kuvvetli bir tarzda yapılmış bir değerlendirmeyi, özü itibarıyla bir yıl sonra tekrarlamış gibi görünmek bir tepkiye yolaçabilecekti. Biz önden de aynen böyle düşündük. Ama ek bir şey vardı. Yeni şeyler söylemiş bulunduğumuza inanıyorduk. Bunun farkedilemeyeceği kaygısı vardı Mesut yoldaşta: Burada kesinlikle yeni şeyler söyleniyor, yani önderlik probleminin kendisi çerçevesinde de yeni şeyler söyleniyor; kaldı ki, bizim örgüt alanındaki açmazımıza daha somut bir tanımlama da getiriliyor.

diyordu. Bütün sorun kadroların bunu görebilmesindeydi.

Biz bu kadroları dönüştüremezdik; zira elde hazır, oturmuş bir örgüt yoktu; örgütün kendisini bizzat bu kadrolarla yaratmak durumundaydık, diyordu *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin* yazısı. Bu durumda dönüştürücü rolü MK oynayabilirdi; oysa MK ideolojik zaafiyet, önderlik zaafiyeti içerisindeydi, diye ekliyor ve devam ediyordu yazı:

“Peki nedir ideolojik zayıflık? Onu nasıl anlamak gerekir? Bu soru yersiz değildir. Zira ideolojik güçlülük kavramı Türkiye’de özellikle elitist aydın çevrelerce dejenere edilmiş, asıl anlamından saptırılmıştır. Bunun etkileri saflarımıza da yansiyabilmektedir. Bu entellektüel üretimle, çok yazmak ve hep yeni şeyler yazmakla karıştırılabilmektedir. Oysa ideolojik güçlülük, özü itibariyle sağlam bir ideolojik platformda bulunabilmek ve onda ısrar edebilmektir. Temel sorunlarda doğru bakabilmek, ilkelerde tutarlı ve sağlam olabilmektir. İdeolojik birikim ancak bu koşulla bir anlam ifade edebilir. İdeolojik konumunu pekiştiren bir faktöre dönüştürebilir.”

Devamında zaten bizim gerçekliğimiz gözetilerek daha somut bir şeyler söyleniyor. Yani bu MK konferanstan sonra ideolojik olarak dağıldı deniyor, demek isteniyor.

Bugün tasfiyeci dağılmayı tartışıyoruz. Tartıştığımız sorunun bizzat kendisi, MK’nın bir bölümünün güçlükler karşısında ideolojik perspektiflerini koruyamamasıdır. Yazıda ideolojik zayıflık diye tanımlanan zaafın kendisidir. İdeolojik dağılmayı yaşayanlar, hareketin ideolojik perspektifleri doğrultusunda bir örgütlenmeyi isteseler de yaratamazlardı. Kaldı ki yaratma girişiminde bile bulunmadılar. Çünkü birlik politikası alanındaki dağılmanın kendisi, eldeki güçleri kullanmak konusunda bir ilgisizlik ve atalet demektir. Gözlerin dışarıya yönelmesi, umutların oraya bağlanmasıdır. Atılacak adımların bir biçimde oraya endekslenmesidir. Yani bu birlik bir sağlanabilse, bazı yeni güçler elde edilebilse, bir takım anlamlı adımlar ancak o zaman atılabilir inancıyla, dikkatlerin ve çabanın bu soruna yoğunlaştırılmasıdır. Ama pratik de gösterdi ki, bu birlik sonucu yaratmadığı gibi, eldeki güçlerin mevcut perspektifler doğrultusunda değerlendirilmesi olanağından da bizi yoksun bırakmıştır. Bu, sağlıklı birlik girişimlerinin

hep karşı karşıya kaldığı o bilinen akibet oluyor.

Güney: MK'nın kendi yaşadığı iç bunalım, örgüte yansımada. Örgüte yansımadağı ölçüde, örgütün içinde bulunduğu beklenti, tersten MK'ya ya da önderliğe aynı oranda yansımada. Bu olgunun bizim örgüt yaşamımızda çok ciddi tahribatlara yolaçtığını düşünüyorum. Bu olgu, kadroların politik kişiliğinin bir biçimde sınırlanmasından tut da, önderlik tarzına, önderlik ilişkisine kadar bir dizi alanı kapsıyor. Bir yoldaş, bir biçimde bu sorunların kadrolar tarafından önderliğe yansıtılmasının önüne geçildi ya da engellendi türünden bir ifade kullandı. Bu, bu biçimiyle formüle edilirse bence doğru değil. Ama işin şu yönü var. Gerçekten de örgüt kadroları sürecin dışında olduğu için, sorunlara hep kendi sınırlı, dar çerçevesinden baktı. Buradan baktığı ölçüde, örgüt kadroları hem sorunun dışında kaldı, hem de bu olgunun kendisi, örgüt kadrolarının politik kişiliklerinin, inisiyatiflerinin gelişmesinin önünde bir basınç oluşturdu. Sadece bu kadarla da değil. Pratik önderlik, yaşanan süreci, bir biçimiyle kendi perspektifinden örgüte aktarıyor. Bu nerede ifadesini buluyor? Örneğin birlik sorununda. Birlik sorununun örgüte (ya da benim ilişkilerim çerçevesinde bana) yansıyış biçimiyle, bu dökümanlardaki izlenen süreç aynı süreç değil, örtüşmüyor. Örneğin birlik sorununda bize yansıyan şeydu: Birlik konusunda ciddi adımlar, gelişmeler var. Hatta Nadir yoldaşın birlik süreci bir dönüm noktasında gibi bir yaklaşımı da vardı sanıyorum. Yani eğer X tarafından bir maraza çıkartılmazsa (son toplantıyı sanıyorum, bu birlik protokolünün olduğu toplantı ertesinde), koyulan çerçevede bu birliğin önünde geçebilecek ideolojik bir engel yoktur. Artı EKİM'in örgütsel omurgası, bizim için belirleyecidir. Biz zaten bir çevreyiz. Bu fiilen bir katılım olacaktır.

Bu, bir tablodur. Buradan çıkan sonuç nedir? Sonuç, hem örgütün pratik gelişme sürecine yabancı kalmasıdır, hem de birlik sürecinin ideolojik mahiyetinin yeterince kavranamamasıdır. Çünkü o ideolojik süreçlerden uzaktır bu örgüt. Bu anlamda, bu olgunun kendisi, bana şöyle bir sonuç çıkartıyor. Önderliğin örgütle ilişkisinde, ilişki biçiminde çok ciddi kusurlar var. Burada

önderlikten kastım sadece pratik önderlik diye ifade edilen önderlik değil; ben diğer yoldaşların da örgütle ilişkilerinde çok ciddi kusurlarının olduğunu düşünüyorum. Bu kusurların kendisi, ifadesini örgütün içinde bulunduğu krizin ağırlaşmasında buluyor. Yalnız burada elbetteki sorun, tek tek şahıslar sorunu değil. Buradaki sorun biraz yöntem sorunu, araç sorunudur. Örneğin bizim bir raporumuz olsaydı, sorunların içine bir biçimde daha iyi girebilirdik. Evet, o çerçevede rapor da olabilirdi. O çerçevede sadece rapor değil, bana göre MYO da devreye sokulabilirdi.

Şimdi beşinci yıl başyazısı, bir önderlik sorunundan bahsetti. Tam da o dönemde kadrolar tarafından (en azından ilişkilerim çerçevesinde diyebilirim) bu önderlik sorununun basıncının duyulduğu, ifade edildiği bir dönemdi. Beşinci yıl başyazısı bizde bir heyecan yarattı, bir umut yarattı. Ancak yaşanan süreç gözattığımızda, yaşanan süreçte gerçekten de, beşinci yıl başyazısında formüle edilen sorunun, ideolojik politik önderlik tarafından bütün ağırlığıyla, bütün boyutlarıyla hissedilmediğini gösteriyor. Şundan dolayı. Beşinci yıl başyazısı yazılıyor. Sorun örgüt önüne konuluyor. Bunun anlamı şudur. Örgüt bir beklenti içine giriyor burada, çözümü doğrultusunda. Sorunun örgüte sunulmasının anlamı odur. Verilen mesaj sorunun çözüleceğinin işaretlerini sunar. Örgüt o ara, o atmosferde, o ara süreçte bir tartışmaya giriyor. Sorunun muhtevasına ilişkin bir tartışmaya giriyor. Ancak beklenen müdahale gecikiyor. Öyleki bu müdahale, bir 5 ay sarkabiliyor. Önderlik düşünün ki, örgütte bunalım saptaması yapıyor, önderlik krizinden bahsediyor, ondan sonra arkası gelmiyor. Problem örgütün önüne konuluyor, fakat problemin çözümünde, 5 ay gibi bir süre pratik bir adım atılmıyor.

Şimdi bunun, bu sürecin kendi iç güçlüklerini tartışmıyorum. Ona yoldaşlar kendi konuşmalarında açıklık getirirler. Ben örgüte yansımaları ve yarattığı tahribatlara değineceğim.

Yoldaşlar, o dönemde, gerçekten örgüt bu sorunu tartışıyordu. Çözüm beklentisi içindeydik. Buradaki önderliğin bir kısmı ya da bütünü, o metne, beşinci yıl başyazısına tepki duyabilir. Ama örgüt, örneğin ben ilişkilerimde (bir kişi dışında), ona tepki duyan bir örgüt üyesinin olduğunu hatırlamıyorum. Tam

tersine içeriği paylaşıyordu. Şimdi o dönemde biz ciddi beklentiler içindeydik ve sorunu tartışıyorduk. Fakat süreç aksadığı zaman önderliğe karşı bir güven bunalımı doğdu. Neden? Her beklenti, her geçen süreç ve o süreç doğrultusunda pratik adım atılmadığı zaman, sorunun kendisinin tartışılma biçimi bile, bir bozulma yarattı. O devrimci açıklık denilen şey, proleter demokrasi denilen şey, giderek örgütte bir dejenerasyonu besledi. Hatta şunu da düşünüyorum. Akan süreçte, soruna yönelik pratik bir müdahale olmadığı zaman, sorunun biraz ölçüsü de kaçtı. Yani insanlar artık eleştiride devrimci tepkisinden, devrimci içeriğinden biraz uzaklaştı gibime geliyor. O dönem gerçekten de önderliğe karşı bir tepkinin, tepki öğelerinin geliştiği bir dönemdir. Hatta burada koymak gerekiyor. MK toplantısının hemen öncesi, örgütümüzün artık bu aşamadaki sorununun, bugünkü mahiyetini o zaman bilmiyordum. Onu kavrayacak düzeyde de değildim. Ama örgütün sorununun bir konferans sorunu olduğu temelinde bir diyalog dahi geçmişti. Bu net bir öneri temelinde değil ama, madem ki bu sorun çözülmüyor, madem ki önderlik bu sorunu çözmek için bir pratik adım atmıyor, atamıyor. O zaman bu sorun örgütün önüne gelmelidir. Çünkü bunalım, önderlik yoksunluğunun basıncı, örgüte çok kötü bir ağırlık oluşturuyordu.

Burada, gelinen süreçte ben şöyle bir tanımlama yapmak istiyorum. Beşinci yıl başyazısındaki önderlik sorunu, beşinci yıl başyazısındaki tanım, önderlik sorunuydu. O dönemde gerçekten de tanım yerine oturuyordu. Ama gelinen süreçte müdahale geciktikçe bana göre artık sorun, bir önderlik boşluğu sorunu aldı. Krizi biraz ağırlaştıran oydu. Buradan *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin* metnine geliyor. O metin bu örgüt tarafından, örneğin benim tarafından, reddedilen bir metin oldu. Neden reddedilen bir metin oldu? Koyduğum çerçeve dikkatli izlenirse, bunu anlamak fazla zor değil. Biz onun içeriğini tartışmadık. Ama şöyle yaklaştık. Bu sorun beşinci yıl başyazısında zaten koyulmuştu. Artık bu sorunu çözmek gerekiyor. Bu sorun, çözümü için örgütün önüne gelmek zorundaydı. Ya da çözümünün yolu koyulmak zorunda. Sorunlarımızı tartışan değil.

Tabi şunu da belirtmek gerekiyor. Önderliğin içinde bulun-

duğu krizin muhtevası, o an için bizce bilinmediği için, o yazının ideolojik mahiyeti yeterince görölmüş değildi. Burada Nadir yoldaşın yaklaşımının, yöneme ilişkin, isabetli olduğunu düşünüyorum. Ben de öyle düşünüyordum o dönem. Örgütün çizdiğim gerçekliği içerisinde ama. Siz o metni bize gönderiyorsunuz anlaşılabilir beklentisi içinde. Ama örgüt onu anlamaktan uzaktı. Bu, örgütle önderlik arasındaki o anki ilişkide, Kasım yoldaşın terimi yanlıştır bana göre, bir yabancılaşma değil ama gerçekten de bir uzaklık vardı. O örgütün gerçekliğinin, beklentilerinin almış olduğu boyutun, sizin tarafınızdan ben yeterince göröldüğünü düşünmüyorum. Eğer görölseydi eğer, o metin doğrudan örgüte hitap eden, onu muhatap olarak karşısına alan ve sorunların içine daha doğrudan giren bir metin olurdu.

Şimdi bunu genel çizgileriyle koyuyorum. Fakat bence şu da sorgulanmak, ya da irdelenmek zorunda, daha doğrusu. Sizin örgütün beklentilerini görememenizin nedenleri nelerdir? Bence bu sorunun kendisi de ve bu olgunun tahlilinin kendisi de, bizdeki örgüt ve önderlik ilişkisi konusunda bize epey fikir verecektir. Oradan çıkartmamız gereken epey dersler olacağını düşünüyorum.

Örgüt önderlik ilişki mekanizması yok. Sadece MYO var. Örgütün iç eğitiminin, iç bilgilenmesinin, dolayısıyla örgüt içi denetimin, tartışmanın, tecrübenin aktarılmasının araçları hiç devreye sokulmamış; rapor olsun, genelge olsun, vb. araçlar. Öte yandan ideolojik önderlikle kurulan doğrudan bağlar da bir biçimiyle işlevsiz kılınmış. İdeolojik önderlikle örgüt arasındaki tek ilişki aracı MYO. Bizim örgütümüzde de bir rapor akışının bilince çıkarılmadığı, dolayısıyla sistem kazanmadığı da dikkate alındığında, MYO'ya gönderilen yazılar, yayınlar, esasta MYO'da yayınlanmak amacıyla kaleme alınan, bu biçimiyle de sorunların genel mahiyetini, genel çerçevesini çizen yazılar oluyor. İçinde bulunduğumuz sorunlar boyutunda, diğer ideolojik-politik muhtevalı yazıları kastetmiyorum. Şimdi ama olgunun kendisi, bu gerçekliğin kendisi, iç nedenleri ne olursa olsun, örgütle önderlik arasında eğer böyle bir ilişki varsa ya da örgüt ve önderlik arasındaki ilişkinin mesafesi bu olduğu zaman, kaçınılmaz olarak önderlik

örgütün toplam gerçekliğini ya da gerçekliğinin boyutlarına nüfuz edemez, tersinden örgüt, önderliğe karşı belli güvensizlik öğelerine girer.

Benim cephemden sorunu böyle koymak gerekiyor. Ama yoldaş yönetime ilişkin eleştiri getiriyor. Fakat yoldaşın cephesinden, bugün, o eleştirinin fazla isabetli olduğunu düşünmüyorum ben. Çünkü yoldaş o dönem MK üyesidir. Önderlik platformundadır. Ve yoldaşın beklentisi, o dönem gerçekten de bir rapordur. Örgütün içinde bulunduğu sürecin bir biçimde giren ve bir dizi konularda bir bakış sunan, bir rapor beklentisi içindeydi. Gerçi yoldaş raporun mahiyeti konusunda fazla bir şey söylememiştii, ama geldiğinde tartışacağız içeriğini, diyordu. Böyle bir beklenti içindeydi.

Siz yoldaş, size gelince; biz rapor gönderemezdik, diyorsunuz. Ben dönemin toplam süreci ve gerçekliği içerisinde, sizin yaklaşımınızda da politik bakışta sorgulanması gereken kusur buluyorum. O da şudur. Evet, bugünün verisinden, dolayısıyla bilincinden baktığımda bana göre de siz bir rapor gönderemediniz. Rapor işleri idare etmek olurdu. Ama siz madem ki o bilinçtesiniz, o bakıştasınız. Siz bu sorunu MK toplantısında çözmek durumundaydınız ve çözebilirdiniz de. Neden? Örneğin

Örneğin yoldaşlar MK'da bir dizi karar alıyorlar. Ben yoldaşların cephesinden söylüyorum özellikle. Yoldaşlar, örgütün ideolojik platformunda dirençle duruyorlar. Ama öte yandan, örgütle politik ilişkiler çerçevesinde, o kararlılık bir zayıflığa dönüşüyor. Şimdi yoldaşların cephesinden MK'nın dört üyesi bir ideolojik savrulma içinde. MK kendi içinde bir ideolojik mücadele veriyor bir biçimde. Ama o mücadeleye bir biçimiyle, en azından belli öğeleriyle ve belli sonuçlarıyla örgüte yansıtılmıyor. Ama örgüte sorunun boyutu daha 5 ay öncesinden ifade edilmiş. Bu olgunun kendisinin yarattığı bir dizi tahribatlar var.

İkincisi, MK toplantısı geliyor. Bu yoldaşlar, yoldaşların hala ideolojik savrulma, ideolojik dağınıklık içinde olduğu görüşlerini paylaşıyorlar. Kendileri de biraz evvel ifade ettiler; biz orada zaten birleşememiştik; sorunlarda birleşilemediği ölçüde

o rapor nasıl çıkabilirdi? Şimdi öyle bir bakış da var. Kanı devam ediyor. Ama o toplantıdan, örneğin politik dergi gibi ciddi bir karar çıkartılabiliyor. O politik dergi görevine örneğin, ideolojik dağılmanın baş unsurlarından bir tanesi olarak tespit edilen bir MK üyesi de verilebiliyor. İkincisi, o anlamda teknik bir faktör olarak görülebiliyor. Doğrudur. Ama il komitesi kurulabiliyor. Yani bir yandan örgütün pratik, örgütsel sürecine ilişkin bazı adımlar atılıyor, kararlar alınıyor; ama öte yandan, hemen akabinde örgüte, doğrudan sorunların muhtevasını yeniden tanımlayan, bir önderlik sorunu olarak tanımlayan bir metin sunuluyor. Yoldaşların bana göre çelişkisi ya da kusuru şuradadır. Yoldaşlar MK toplantısında sorunları net bir şekilde gördükleri koşullarda, artık müdahaleyi MK'da başlatmak zorundaydılar. Eğer ki MK'da başlatılmadıysa, müdahalenin yöntemi bu sefer, bu biçimiyle olmamalıydı. Müdahalenin yöntemi artık sorunu tanımlamak değil, sorunun içeriğine giren de bir yöntem olmak zorundaydı. Bunu, aslında yoldaşların bir biçimde o dönemde görmesi gerekirdi. Zira örgütteki hoşnutsuzluğun, huzursuzluğun, bütün boyutlarıyla onu hissetmeseler bile bilincindeler, onu görüyorlar. O zaman, sorun artık o noktada MK'yı doğrudan muhatap alan değil, doğrudan örgütü muhatap alan, ama örgütü sorunların içine çeken bir yöntem olmalıydı, olabilmeliydi. Bu yapılamadıysa, orada örgütün sorunlarından biraz uzak duruşun olduğunu düşünüyorum. Bunu yabancılaşma olarak ifade etmiyorum.

Şimdi bundan hangi sonuçları çıkarmak gerekiyor? Bundan çıkartılması gereken temel sonuçlar bence şudur. Bir, örgüt içindeki ideolojik mücadele bütün unsurlarıyla örgüt kamuoyu önünde verilmek zorundadır. Örgüt kamuoyuna yansımak zorundadır. Örgüt ancak böyle sürecin içine girer. Dolayısıyla sorunları sindirir, dolayısıyla müdahale konusunda bilinçli ve net bir tavır koyar.

İki: bunun yapılabilmesi için bizim, önderlikle örgüt arasındaki ilişkilerin artık bir düzene girmesi gerekiyor. Dar anlamda sadece bir rapor akışını kastetmiyorum. Gerçi rapor akışının benim için çok büyük bir önemi vardır, örgütle önderlik arasındaki ilişki açısından. Örgütün faaliyetlerinin, gerçekliğinin akması,

karşılıklı bir bilgi akışı, karşılıklı bir deneyim akışı, karşılıklı bir tartışma platformunun yaratılması, temel öğeleriyle de olsa, vb. bir dizi alanda raporun son derece büyük işlevi var. Ama sadece o değil. Bundan sonraki süreçte, ben ideolojik önderlikle (ya da geri alıyorum) MYO ile örgüt arasında düzenli bir ilişki sistematığı kurulmasının gerekli olduğunu düşünüyorum. Bunun yararları şu olacaktır. Aslında bu bir biçimiyle rapor akışı, aynı zamanda MYO'la bir akıştır. Ama rapor akışı doğrudan örgütsel önderlik, o pratik önderlik çerçevesinde de düzenli akabilir. Ama bunun dışında ayrıca MYO'yla örgüt arasında bir ilişki kanalının, bir rapor akışının oturması gerektiğini düşünüyorum. Bu yapılabildiği oranda, bir, hem MYO dolayısıyla ideolojik önderlik kurumu içindeki yoldaşlar, örgütün sorunlarını ve süreçlerini hep yakından izleme imkanı bulacaklar, dolayısıyla o süreçlerin çok yönlü olarak tahlil edilip tekrar zenginleştirilerek bir bakış, bir perspektif ve bir deneyim unsuru olarak örgüte MYO üzerinden iletilmesinin bir vesilesi olacaktır. Eğer biz bunu yapamazsak örgütle önderlik arasındaki ilişki sadece organlarla, onun MK'dan sorumlu üyesi arasındaki bir ilişki artı MYO çerçevesindeki bir ilişkiye dönüşürse, ben belli ciddi güçlüklerde ve güçlüklerin yarattığı savrulmalar karşısında, ki bu her zaman mümkündür, örgütte yeni ciddi tahribatların gündeme gelebileceğini düşünüyorum.

Cihan: Yoldaşlar, EKİM'deki önderlik sorunlarına ilişkin tartışmayı biraz daha sürdürmemiz gerekiyor. Tartışma biraz yakın dönem önderlik problemlerine kaydı. Bu tartışmanın örgüt sorunlarıyla da bağlantılı olarak kendi içerisinde sürdürülmesi ve derinleştirilmesi gerekiyor. Ama buna gelmeden önce, ilk süreç üzerinde biraz daha durmak gerekir.

Bu hareketin 5 yılı ve örgütsel gelişme düzeyindeki bugünkü gerilik, sık sık yanyana konuyor. Ortaya çıkan manzara gerçekten içaçıcı olmuyor. 5 yıllık bir hareket ve bugünkü örgütsel durum birarada pek içaçıcı bir manzara sunmuyor. Yalnız benim bu konferansın başlangıcında tasfiyecilere de dediğim gibi, bu durum üzerine hiç de soyut muhakemeler yürütülerek spekülasyon

yapılmaz. Bu son derece somut bir sorundur. Bu sürecin kendisi somut olarak tahlil edilir. Değerlendirme de ancak bunun üzerine oturtulabilir. Bunu onlarla yapmak olanaklı olmadı, ama biz kendimiz yapmak zorundayız. Eğer bu problemi anlayamazsak, EKİM'in bütün öteki problemlerini anlamakta güçlük çekeriz. Ve EKİM'in, önderlik alanındaki bu ciddi zaafılara rağmen, yine de kattığı büyük mesafeyi yerli yerine oturtmakta başarısız kalırız. Dahası, önderlik süreçlerinin ortaya çıkardığı deneyimlerden gelecek önderlik pratiği için gerekli sonuçları çıkarmakta da yetersiz kalırız.

Ben süreç kafanızda biraz somutlaşsın diye, belli değerlendirmeleri, biraz kişilere kadar varan ayrıntılı bir bilgilendirmeyle birlikte vermeye çalıştım. Buna şimdi biraz kuşbakışı bakarak bazı değerlendirmeler eklemek istiyorum.

Yayınlarımız izlendiği kolayca görülebilir. Türkiye sol hareketinde '87-90 döneminde kendi içinde bir toparlanma süreci yaşanmış olmasına rağmen, tasfiyeciliğin kesintisiz olarak sürdüğü, etkisinin biraz azaldığı fakat sürdüğü görülür. Bu birinci olgu. *Ekim* izlendiğinde, sol hareketi etkileyen ve erozyona uğratan bu tasfiyeci sürece karşı sürekli biçimde bir mücadele verildiğini, hiç değilse bir tutum alındığını, tasfiyeciliğin belirli biçimlerinin teşhis edildiğini, belli uyarılara, eleştirilere ve mücadelelere konu edildiğini görmek mümkün. Bu ise ikinci olgu.

Fakat EKİM'in önderlik deneyimi açısından bakıldığında ise, bir başka ilginç olgu daha var. Tasfiyecilik EKİM üzerinde, özellikle de önderliği üzerinde hep bir yankı bulmuştur. Başından itibaren yönetim kadrolarını gözden geçirdiğim zaman, bunların bunu hep ve birbirine çok benzer biçimlerde yaşamış olduklarını görüyorum.

Azad'dan başlıyorum. Bu eski yoldaşa ortaya çıkan özellikle bir iddiasızlaşmaydı. Anlatmıştım biraz bunu. Ama ilginç bir biçimde bu iddiasızlaşmanın kendini iki alanda sergilediğini görüyorum. Birlik ve legalizm alanları. Bizim saflarımızda ilkin bu yoldaş üzerinden ortaya çıkmıştır, iddiasızlaşma, kendine, kendi hareketine güvensizlik, mesafe katedileceğine açık bir inançsızlık vb. zaafılar. Bunun getirdiği sözde çözüm ise, birlik

sorunu ve legal alanın kullanılması oluyordu. İddiasızlık birlik arayışını yaratıyordu. Bu sözde çözüm aynı zamanda kolaycılığa bir kaçıştı. Aynı kolaycılık, öte yandan da illegal çalışmanın, bu yoldan güç toplamanın, ihtilalci bir örgüt yaratmanın güçlükleri karşısında legalizme aşırı bir eğilim yaratıyordu. Bu da sözümona öteki çözümdü.

Şöyle bir bakıyorum; solun önemli kesimleri için bunlar ortak zaafiyet alanları. Solun tümü için legalizm zaten bir zaafiyet alanı. Önemli bir kesimi için ise, müzmin birlik arayışları böyle bir zaafiyet alanı. Temelinde iddiasızlık ve kolaycılık var.

Şimdi Azad'ı buna paralel bir dönemde Okan izliyor. Okan'da ortaya çıkan da tamı tamına bu. Tam bir iddiasızlık ve güvensizlik. EKİM konusunda, EKİM'in ilerleme gücü ve yeteneği konusunda. Bu arkadaşın bizim önümüze koyduğu sözde çözüm de, bir yönüyle birlik sorunu, öteki yönüyle legal alandı.

Devam ediyorum. Konferans sonrası sürece geliyoruz. MK'da ilk çatlak bu alanda çıkıyor. Birlik sorununda ve legal araçlar sorununda. Ortaya çıkışına yolaçan ruh haline bakıyorum. Gerçekten bir iddiasızlaşma var orada, belli bir güçsüzlük ruh hali var. Bizim bu işlerin altından kalkacağımıza (belli bir biçimde ifade de edilen) bir güvensizlik var. Bu başlangıçta bir yoldaş üzerinden çıkıyor. Ama bakıyorsunuz kısa sürede öteki bazı MK üyeleri üzerinden de ifade buluyor.

Burada yalnızca Nadir yoldaşın durumunun tümüyle farklı olduğunu söyleyebilirim. Aslında birlik sorununa bu yoldaş da özel bir eğilim duydu. Yalnız kendine özgü bir biçimde. Kendine özgülük şuradadır. Bu yoldaş iddiasızlık ve güvensizlik bir yana, aslında her zaman EKİM'e büyük bir güven duydu ve EKİM'in hep iddialı olması gerektiğini savundu. Kendi birlik politikasını, EKİM'e duyduğu bu aşırı güvenle birleştirdi. Legal araç ve yöntemlere olan eğilimi ise, zannediyorum, bunun Türkiye'de yaygın olarak kullanılmasından, oysa EKİM'in bunu henüz yeterince kullanamamasından kaynaklanıyordu Bu konuda çok özel bir eğilim vardı. İyi hatırlıyorum; gerek MK'nın ilk toplantısında gerekse daha sonraları, EKİM'in 15 güne indirilmesine karşı çıkıyordu. Bunu yaparsak legal yayın

çıkaramayız, düşüncesindeydi.

Şimdi sorun zaten legal araç ve yöntemlerden yararlanıp yararlanamamak sorunu değilki. Sorun illegal örgütü oturtmak konusunda çıkıyor. Yani sorun aslında illegaliteyi temel almada bir tutarlılık ve kararlılık sorunu olarak çıkıyor ortaya. İlegal araç ve yöntemleri kullanma konusundaki zayıflıklardan, daha doğrusu bu alandaki başarısızlıktan çıkıyor. Her zaman tartışmanın ve çatışmanın özü ve esası buydu. Okan'ın şahsında bu son derece netti. Bu başarısızlığın kendisi, doğrudan bir biçimde çözümü legal alanda aramaya, bu araç ve yöntemleri kullanmaya yöneliyordu. Yani gerisinde güçlüklerden kaçış kolaycılığı vardı, soluksuzluk vardı.

Şimdi de tasfiyeci kimliğin bugünkü taşıyıcılarına geliyorum. Bunların şahsında sorunun kazandığı özgünlük şudur. Bunları de bir iddiasızlaşma ve harekete güvensizlik olarak ortaya çıktı. Çözümü bir kez daha liberal birlikçilikte ve legal alanın geniş bir biçimde kullanılmasında buldular. Fakat ondan öncekilerden farklı olarak, buna bir de ideolojik temel kazandırdılar.

Öncekileri düşünüyorum mesela. Onlar da birlik sorununa yapışmakla, legalizm cereyanına bir biçimde kapılmakla birlikte, hiçbir zaman EKİM'in katettiği ideolojik mesafe ve yaşadığı ideolojik sıçramayı asla tartışma konusu etmediler. EKİM ile geleneksel devrimci-demokrat hareket arasındaki ideolojik ayrım çizgilerini silme yoluna gitmediler. Hiç değilse saflarımızda oldukları sürece bunu yapmadılar yada buna cesaret edemediler. Kuşkusuz onların yaşadığı zayıflık da mantıksal olarak ve bazı pratik değerlendirmeler olarak sonuçta buraya varıyordu. Fakat şimdiki tasfiyeci şaşkıların yaptığı gibi buna bir ideolojik ifade kazandırmak eğilimi içerisine girmediler.

Diyeceksiniz ki bunların birlik sorunundaki zaafiyeti kendini nasıl ortaya koyuyordu? Azad ve Okan geleneksel küçük burjuva devrimci harekete önem vermezlerdi. Onları daha çok sol aydın çevrelere karşı bir zayıflık olarak ortaya çıkıyordu. Zira bu arkadaşlar ideolojik sorunlar altında eziliyorlardı. Bunun ise ancak bir aydın birikimi ile kucaklanabileceğine inanıyorlardı. Aydın birikimine yakınlık ve hayranlık duydukları ölçüde ise.

doğal olarak aynı aydın çevrelerce ortaya konan ideolojik argümanlardan bir biçimde etkileniyorlardı. Bu ise, zaten kapılmış buldukları liberal eğilimi derinleştirici bir rol oynuyordu.

Bugünün yeni tasfiyecilerinde budalaca bir aydın hayranlığı ve kompleksi zaten var. Şu X olayı bile kendi başına bunu göstermeye yeter. Fakat yanısıra bunlar gözlerini geriye, devrimci-demokrasiye de dikiyorlar. Aralarındaki fark bu.

Genele dönüyorum.Yayınlarımız incelendiğinde, solda esen tasfiyeci rüzgarlara karşı her zaman kesin bir tutum almış ve özellikle de bunu ilkesiz birlik eğilimlerine ve legalizm cereyanına karşı mücadelede somutlamış bir hareket olduğumuz net bir biçimde görülmektedir. Böyle bir hareketin bazı yönetici kadrolarında ve tam da bu aynı alanlarda bir zaafiyetin ortaya çıkmış olması gerçekten dikkate değerdir. Bunun etkenleri neler olabilir? Bunun etkenleri bir yönüyle, bu kadroların kendi geçmişleri ile sıkı sıkıya ilintilidir. Daha önce de söyledim. Bu kadrolar 12 Eylül yenilgisinin etkisini ve izlerini ciddi bir biçimde taşıyorlardı. EKİM'in çıkışı ciddi bir umuttu. Onlar için de bir umut, bir güven kaynağıydı. Ama EKİM yeni, elde hazır güçleri olmayan bir hareketti. Zorluklarını aşmakta zorlanan bir hareketti. güçlükler bu zayıf unsurları çok çabuk yıldırırdı.Onların bu hareketin gelişme potansiyeline olan güvenini çok çabuk sarstı. Dahası var. Bu güvensizlik, bu sarsıntı, bu iddiasızlaşma, bu unsurların örgüt içerisindeki icraatlarına yansıdığı ölçüde, dolayısıyla bir atalete, bir geri durmaya yolaçtığı ölçüde, doğal olarak kendilerine yönelik eleştiriler ve tepkiler de yoğunlaştı. Bunun kendisi ise, bunların örgütle ilişkilerinin düşünölebilecek en sağlıksız bir biçimde bozulmasına yolaçtı.

Gene aynı seyir içinde izlediğimde şunu görüyorum Daha önce de söylemiştim. O kötü geleneksel şef geleneğini bunlar kendi kişisel ruh halleri ve davranışları üzerinden fazlasıyla gösterdiler. Yerini kaybeden hareketle gönöl bağını kaybediyordu. İdeolojik bağını zaten bir biçimde o güne kadar tartışmalı hale getirmiş olanlar, üstüne bir de bu binince, gönöl bağını da kaybetmek ve giderek örgütten kopmak noktasına varabiliyordu.

Şimdi bir yoldaşın yazısında vardı. Ve burada delege olan

başka bazı yoldaşların da dikkatini çekmişti. Mesut yoldaş da bunu konuşmasında işledi zaten. Bu önderlik içerisinde iç ideolojik mücadele bugüne kadar gereğince yaşanmamıştır. Evet, yaşanmamıştır, demek gerekiyor. Fakat tümüyle yaşanmamıştır, demek tam doğru da olmuyor. Zira bunların eğilimlerinin karşısına hep çıkmıştır. Bunlarla her zaman mücadele edilmiştir. Ama burada siyasal yaşamın ve bir siyasal hareketin kavramlarıyla konuşmak zorundayım. Mücadele örgüt önünde yaşanır. Mücadele kamuoyu önünde yaşanır. Mücadele somut ürünleriyle yaşanır. Bu biçimi kazanmadığı sürece, yani bir organın en çok kendi içinde bu eğilimlerin karşısına dikilmek, anlamlı bir ideolojik mücadele tarzı olmuyor. Hem kalıcı sonuçlar yaratmıyor, hem de bu mücadelenin, olduğu kadarıyla, örgüte malolması olanağını ortadan kaldırıyor. Yoksa kendi payıma bu eğilimlere zamanında fazlasıyla direndiğimi düşünüyorum. Bunları çok büyük ölçüde boşa da çıkardım. Bu tür eğilimler çok çıktı ve her seferinde geriletildi. Tasfyeci düşünceler EKİM'in genel çizgisine bulaştırılmadı. Buna müsaade edilmedi. Tersine MYO her zaman tasfiyeciliğe karşı mücadelenin kürsüsü olarak kaldı.

Örnek vermek istiyorum. Azad bu konudaki eğilimleri en belirgin olan önderlik kadrolarından biriydi. Ama o, bu hareketin temel belgeleri içerisinde yeralan illegalite yazısı ve polemiğini yazmak durumunda kalabilmiştir. Nitekim sonraları Cihan'ın zoruyla yazıldı da diyebilmiştir. Kuşkusuz böyle değil. Ben bu yazıyı yazmasını istedim ama, o kendi mantığını bir biçimde buna göre kurmasaydı, o yazıyı zaten yazamazdı. Bu aslında, onun o yazıyı yazdığı dönemde bu konuda ciddi zayıflıklar ve tereddütler yaşadığını, ama o zayıflıklarına rağmen, kendinde hala ayakta duran sağlam yanı doğrultusunda bir biçimde yoğunlaşabildiğini göstermiştir. Ve kuşkusuz, benim varlığım ve cereyanım bunu kolaylaştırmıştır.

(Teknik bir arıza sonucu kayıt cihazının konuşmayı bir süredir kaydetmediği anlaşıldı.)

Konuşmam yazık ki kayıtlara geçmemiş bulunuyor. Bence önemliydi, kaydedilseydi iyi olurdu. Yine de genel bir üstten bakış olduğu için konuşmanın öğeleri de iyi kötü bellidir.

Bu tartışmanın çok önemli olduğuna inanıyorum. Bizim ideolojik sağlamlılığa sahip, bu çerçevede EKİM üzerinden iddiaya sahip, bunu tam da bir komünist devricinin kişiliği ve değerleriyle ele alan (bunu o şef geleneğine karşı söylüyorum) bir önderlik ekibi çıkarabilmemiz gerekiyor. Bunu çıkarabilecek bir önderlik politikasına sahip olabilmemiz gerekiyor. Bunun belli öğeleri muhakkak ki harekette birikmiştir. Bu konferans bunları açığa çıkaracaktır. Önderliğin kendini bu doğrultuda geliştirmesi gerekiyor. Bunu yapmazsa, bunu başaramazsa, hiç kuşku duy-muyorum, ilk zorlukta zaafiyeğe uğrayacaktır. Bu zaafiyet MK çalışmasını yeniden bozacaktır. Geçmiş deneyimimiz bunu gösteriyor.

Bugün bir ara *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin* yazısı üzerinden MK'yla ilgili bir tartışma vardı. Örgüte müdahalenin sorunları üzerine... Şunu net bir biçimde ifade etmek istiyorum; MK içerisindeki iç ideolojik dağılma giderilmeden, örgüte müdahale yapılamazdı. Bizim göremediğimiz bu oldu. Bugün kendiliğinden gelip örgütün gündemine giren bu hesaplaşma daha o zamandan bilinçli olarak gündeme alınıp bir sonuca bağlanmadığı sürece, bu yapılmadığı sürece, örgüte müdahale doğrultusunda hiçbir ciddi adım atamazdık. Kuşkusuz birşeyler yapardık. Ama bu anlamlı bir müdahale olmazdı. Kalıcı bir sonuç da yaratmazdı. İdeolojik dağılmanın doğduğu yerde, ihtilalci örgütlenmeyi şekillendiremezsiniz. O gücü gösteremezsiniz. Çünkü o ideolojik dağılma, zaten bir iddiasızlaşma, bir güvensizlik, eldeki güçlerle bir şeyler yapılabileceğine bir inançsızlığın ifadesidir. Bu duruma düşmüş bir yönetici organ neye müdahale edebilecek? Şimdi ama, bu duruma düşmüş bir yönetici organ varsa eğer, öyle bir olguyla yüzyüzeyseniz bir örgüt, bu zaafiyet örgüte de bir biçimde yansımıştır.

Geçen sene Türkiye'ye geldiğimde örgütün hala perspektiflerde sağlam olduğunu gördüm. Buna sevindim. Bunun sırrı nedir diyecekseniz yoldaşlar? Bunun sırrı şudur. Bu örgüte katılan kadrolar eğitimini mevcut MK'dan almıyorlar. Bu hareketin temel ideolojik belgelerinden alıyorlar. Kendilerinde devrimci bir maya da varsa, oradaki devrimci öze rahatça birleşebiliyorlar.

Böyle olunca, MK'nın bir bölümündeki ideolojik zaafiyet öyle dolaysız olarak hiç de kadrolara yansımıyor. Hatta kadrolar, kendiliğinden MK'daki zayıflıklara karşı direnç alanları oluşturuyorlar. Ben bunu da gördüm geçen seneki ziyaretim sırasında. Bu hareketimiz için bir avantajdır. Aslında MK'nın bir bölümünün birbuçuk yıldır örgütü bir biçimde sahipsiz bırakmış olmasına rağmen, belli kadrolar EKİM'in ideolojik çizgisinde belli bir tutarlılığı ve sağlamlılığı hala gösterebiliyorlarsa, bunun sırrı da buradadır.

Ama en nihayet bu insanlar örgüt yaşamı içerisine giriyorlar. Örgüt üyesi ya da aday üye sıfatı kazanıyorlar. Gerçek bir örgüt yaşamı göremedikleri ölçüde, tersinden önderlik boşluğunu ya da zayıflığını, ilişkilerdeki zayıflığı ve laçkalığı gördükleri ölçüde, hareketin ideolojik perspektifleri bir biçimde bunlar için (özellikle zayıf ögeler için söylüyorum) kuşku konusu olabiliyor, bu bir. İkincisi; bu kadroların kendi geçmiş ideolojik önyargıları ve örgütsel zaafı depreşiyor ve bir hareketin önüne çıkabiliyor ve bir ağırlığa dönüşebiliyor.

Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin bu sorundan önemle söz etmiştir. Bu teşhis bu biçimiyle beşinci yıl başyazısında yer almaz örneğin...

(...)

Nadir: Hareketin yeni döneminde, önderlik sorununda, geçmiş dönemin dezavantajlarının büyük ölçüde ortadan kalkacağını düşünüyorum. Nedir geçmiş dönemin dezavantajları? Hareketin ilk şekillenme dönemidir ve ideolojik gelişmenin ilk ürünlerinin ortaya çıktığı dönemdir. Dolayısıyla hareketin bütününe ifade eden, bütününe bağlayan, bütününe bir temel teşkil eden ürünler henüz yoktur. Bunlar yeni yeni ortaya çıkma süreci içerisinde. Bugün ise ideolojik bir kimlik oluşmuştur (I. Genel Konferans sonrasında yaşanan ideolojik dağılmayı saymazsak). Bugün hareketin kadrolarının üzerinde kenetlenebileceği ideolojik bir temel vardır. Kendi ideolojik kimliği vardır. Bu, I. Genel Konferans kararlarıdır. İlk olarak önemli olan, hem önderlik kadroları, hem de bütün kadrolar açısından, yani merkezinden

en altına kadar, bunların gerçekten bütün üyelerin ve aday üyelerin kimliğine, kişiliğine ve bilincine kazanabilmesidir. Bu hareketin önündeki en kritik görevlerden biridir.

İkincisi, bu temel üzerinde, yönetici kademedен en alt kademeye kadar bir iç ideolojik mücadelenin sürdürülebilmesidir. Bu hem bir kavratma sürecidir, hem de bundan bir sapmanın ortaya çıktığı her durumda örgüt bünyesinde doğal bir tepkinin gündeme gelebilmesidir.

Üçüncüsü, son birbuçuk-iki yıllık sürecimiz içerisinde (hareketimizin gelişme sürecinde yaşanan zayıflıkları, yani hedeflenenle gerçekleşen arasındaki farklılığı bir tarafa bırakıyorum) yayınlarımızın kendisine karşı da belli bir yabancılaşma yaşandı. Bu önderlik bunu bir eğitim ve bilinç aracına dönüştüremedi. Örgüt kadroları da bu bu ortamda bu ürünlere giderek yabancılaştılar. Şimdi ben Kasım yoldaşa sormak istiyorum. İlk tepkiyi göstermedin, niye göstermedin? Bunu göremeyecek ve kavrayamayacak bir insan değilsin sen. Bu durumda bu örgütün kadrolarının dönüp biraz da kendilerine bakmaları gerekiyor. Yani önderlik, önderlik sorunu denilen şeyin “kolay” bir sığınma alanı olmaması gerekiyor.

(...)

Eğer gerçekten sorun önderlik sorunu ise, bu yalnızca merkezi bir önderlik sorunu da değil. Bu hareketin ileri sayılan mevcut kadrolarının, bu hareketin bütün sorunlarına sahip çıkması, daha doğrusu bir iddia ortaya koyması gerekiyor. Bu iddiaya sahip çıkıp bu sorunları kendi görmediği ve ortaya çıkan her aksaklığa karşı bir müdahale bilinci, sadece bilinci de değil, eylemi ortaya koymadığı sürece önderlik sorunu da çözülmez.

Ama hangi temelde? Bu hareketin ideolojik çizgisi temelinde. Bu neyle sağlanabilir? Bu çizginin daha derinlemesine kavranması temelinde. Yoldaş diyor ki, ben üyelik haklarını bilmiyordum. Tabi biri anlatmazsa bilmezsin, ama okumazsan da bilmezsin. Niye? Burada, I. Genel Konferans Belgeleri'nde koca bir kadrolar bölümü var. Niye buna uzak duruluyor? Yalnızca bu da değil. Bu hareketin değişik metinlerinde, EKİM üyelerin haklarından ve görevlerinden söz ediliyor. Ama haklarını biliyor da, görevlerini

bilmiyor icabında. Onları öğrenmiş de, ötekilerini öğrenmek akıllarına gelmiyor. Söylendiği zaman da bu başka türlü algılanabiliyor.

Önderlik sorununun kritik halkası merkezi önderlik olmakla birlikte, yalnızca merkezi önderlik olarak ele alınmasını doğru bulmuyorum. Mahalli önderlikler yaratılmadıkça ve EKİM üyeleri iddialı, bu hareketin misyonunu yerine getirme konusunda hırslı davranmadığı müddetçe, sen, Nadir'i, Hüseyin'i yok bilmem kimleri buradan atsan ve on tane Cihan'ı da buraya getirsen de, bir şey yapamazlar. Senin de o iddiaya kavuşman gerekiyor. Senin de o inatı, o hırsı göstermen gerekiyor. Senin bir tane yöneticinin aran bozulduğu zaman, hangi meseleden olursa olsun, grev uygulamaman gerekiyor, Kasım yoldaş gibi. Bu sorunun başka bir çözümü olabileceğine ben inanmıyorum. Söyleyeceklerim bu kadar.

İkincisi, bizim sorunumuz şudur. Örgütün önünü tıkayan iki yıllık bir pratiğimiz var. Dolayısıyla bizde harekete geçmeyen, maddi bir şeye dönüşmeyen bir potansiyel var. Ben bu konferansı, bu potansiyelin açığa çıkması anlamında bir ilk fırsat sayıyorum. Bizim sorunumuz büyük ölçüde de budur. Açılınsın bu kadroların önü. O zaman bu harekette ne var ne yok görülür. Kasım yoldaşın değişimiyle, iki yıllık tasfiye sürecine rağmen bu kadrolar hala ayaktaysa, bu, bu harekette bir potansiyelin olduğunu gösteriyor. Bir gücün olduğunu gösteriyor. Ama kullanılmıyor. Bu niye kullanılmıyor? Zaten onun nedenlerini ne zamandan beri tartışıyoruz. Daha da tartışacağımız nedenler vardır. Ama benim deminki konuşmalarım içerisinde de vardı. Yani kalemi kıvrak, işte iki gün içerisinde kırk sayfalık yazı yazabilen bir adamın bu emeği, bu çabası ortaya çıkmadıkça tabii bu hareket güçsüz görünür. Ama şu da kesindir. Bizim gücümüz, mevcut haliyle kendimizden ibaret değildir. Bir yıl iyi bir performans sergileyelim. Bu hareketin nasıl geliştiği, nasıl yeni güçlere ulaştığı görülür. Dünle, ya da geçmiş beş yıllık süreçle karıştırılmamalıdır bu. 5 yıllık süreçte senin kendini tanıtman için bir şey yoktur ortada. Demin Cihan yoldaş anlatıyordu. MK üyeleri bu hareketin ideolojik gelişmesinin dışında kalıyorlardı.

kavrayamıyorlardı. Bu bir gerçekliktir. Yoldaşlar'ın TDKP'den koptukları aynı dönemde ben de TDKP'den ayrıldım. Ama o MK üyeleri (Okan ile Nesimi) beni kazanamadılar. Niye kazanamadılar? Çünkü ben ideolojik bir güç görmüyordum ki bu insanlarda. Haklı olması bir şeyi değiştirmiyordu. Gelirdi örneğin Nesimi, Okan, bana Yıldırım'ın pisliklerini anlatırdı. Ama ben zaten onları biliyordum. Yıldırım'ın pislikleri Ekimci olmam için yetmiyordu ki. Benim için yetmiyordu en azından. Ama bu hareketin ilk ürünleri ortaya çıktığı zaman, yalnız ben de değil, bir sürü insan patır patır o kanala dökülmeye başladı. Tabi, bu sürecin bu yönüyle mutlaka aksamaması gerekiyor. Bu bizim için çok önemlidir. Türkiye'nin bugünkü koşullarında devrimci demokrasinin ya da toplam sol hareketin tıkanıdığı, onun içerisinde arayışların başladığı ve hızlandığı ve bunların artık kopmalara vardığı bir aşamada bizim gösterdiğimiz performans çok önemlidir. Bu yalnızca örgütsel bir performansla da olmaz. 5-6 ay örgütsel bir performansla götürsün. Ama ondan sonra yine sıkıntı ortaya çıkar. Bunu giderebilmenin biricik yolu vardır. Bütün enerjiiyi, hiçbir damlası gizli kalmamak kaydıyla, bütün enerjiiyi harekete geçirebilmektir.

Güney: Nadir yoldaşın konuşmaları bence bize hayli mesafe aldirtacak bir noktaya değindi. Biz önderlik sorununa böyle gireceğiz ve böyle çözeceğiz, çözersek. Nadir yoldaşın bir iddiası vardır. Bu kadrolar bu harekete yabancı. Bu iddiası, bu görüşü yeni değil. Bu dün de vardı. Ama ben bugün Nadir yoldaşın dünkü görüşünü köklü bir sorgulamadan geçirip, bugün soruna bir başka bakışla bakması gerektiğini ve bakmış olacağını düşünüyordum. Maalesef öyle değilmiş. Şimdi şu bir veri olabilir. Bu örgütün kadroları harekete yabancı.

Nadir: Yabancı demedim. Dıştan bakıyorlar, dedim.

Güney: İddiasızlık, dıştan bakmak, misyonsuzluk... Bu bir veri olabilir. Ama bu sorun böyle formüle edilemez. Bu sorun kadroların üzerinden ve sırtından formüle edilemez. Kadrolarda bir iddiasızlık varsa, kadrolar hareketin sorunlarına dıştan bakıyorlarsa, bu doğrudan önderlikteki iddiasızlıktan ve önderliğin hareketin sorunlarına dıştan bakmasından kaynaklanıyor bence.

Ve nitekim bizim önderlik sorunumuzun bir boyutu odur. Bizim önderliğimiz bu hareketin sorunlarına dıştan bakmıştır. İdeolojik önderlikteki yoldaşları kastetmiyorum. Eğer bir iddiasızlık varsa, bu bir yansımadır. Şundan dolayı bir yansımadır herşeyden önce. Örgütteki paralize olma, önderlikteki paralize olmadan kaynaklanır. Önderlikteki paralize olma durumu, doğrudan kendisini örgütte üretir. Şimdi kadroların eksiklikleri vardır, şu vardır, bu vardır. Ama bir yandan biz şunu söylüyoruz. Bu yeni bir örgüttür. Bunun geçmişten aldığı gelenek, kültür onun sadece devrimci özüdür, devrimci değerleridir. Onun dışında geçmişten alabileceği bir şey yoktur. Geçmiş aşmak gerekiyor. Bu hareketin bir kadro birikimi vardır, ilk güçlükleri vardır. Bu hareketin ilk kadro birikimi değişik kanallardan gelmiştir. Bu hareket yeni hareket olacaksa, yeni bir kültür olacaksa, onun harmanlanması bir önderlik sorunudur.

Şimdi önderlikte ideolojik, politik, örgütsel bir dizi yanlarını da katarak bir harmanlanma faaliyeti yoksa, sorun bu kadroların sırtından bu örgüt konferansında açıklanamaz. Soruna kadroların sırtından girilemez bu örgüt konferansında. Evet, kadrolar sorununu da biz ele alacağız ve tartışacağız. Gerçekten de bu kadrolar, bu örgütün sorunlarına daha bilinçli, daha müdahaleci olabilirlerdi. Kadroların kusurlarına da dönülür, o da tahlil edilir. Ama kadroların kusurları tahlil edilmeden önce örgütün, önderliğin kusurları o kadroların kusurlarına yolaçan ya da eğer kusurlar gelişmişse, onu dizginleyemeyen önderlikteki sorunlardan bakmak gerekiyor. Biz bundan bakamıyorsak, sorunu tahlile buradan giremiyorsak...

Nadir: Gereksiz bir tartışmaya giriyorsun. Ben bazı şeyleri veri alarak söyledim. Dedim ki, bunu tartışıyoruz, ama başka yanlarını da tartışmamız gerekiyor bunun.

Güney: Şimdi bir iddia vardır. İstisnasız bütün kadrolarda bir iddiasızlık vardır. Ben kendi adıma ve bir çok kadroda öyle olduğunu düşünmüyorum. Ama bu bir bakıştır yoldaş. Ben gerçekten bu bakışın nereden kaynaklandığını düşünüyorum. Biz buradan baktığımız koşullarda bir dönem gideriz. EKİM'e güveniriz, onun misyonuna inanırız. Ama bir dönem sonra, o gidişi-

mizin hızı tartışmalı ve şüpheli olur. Evet, kadrolarda iddiasızlık olabilir. Bunun nedenleri sorgulanmak zorunda. Kaldı ki bunun bir dizi faktörü vardır. Bu kadrolar hep sürecin dışında bırakılmıştır. Bu kadrolar bu örgüte iddiayla gelmiştir. EKİM yeni bir örgüttür. Devrimci hareketin basıncı vardır. Geline ağırılığı vardır. Öyle olduğu halde, yeni bir örgüte insanlar geliyorsa, bu örgütte bir iddia buldukları için geliyorlar. Tam da burada şunu söylemek istiyorum. EKİM'e gelen bütün kadrolar belki bazı noktalarda savrularak gelmiş de olabilirler. Ama EKİM'e gelen kadroların ben son derece iddialı geldiklerini düşünüyorum. Çünkü EKİM bir iddiadır. Ama bu kadrolar EKİM'in içinde iddiasızlaşıyorsa, sorunu irdelemek gerekiyor. Kadro sorunu, artık kendi içinde değil, önderlik ve kadro politikası çerçevesinde yansıyan, gerçekleşen temelde ele alınmak zorundadır. Biz bunu yapamadığımız müddetçe, gerçekten de bu önderlik sorununu çözemeyiz.

Şimdi gelelim bizim somut gerçekliğimize, sürecimize. Gerçekten de EKİM'in kadrolarına herkes verir veriştirir. Ben burada biraz çubuğu tersten bükme istiyorum. Dönemin koşulları içinde, EKİM'in kadroları dönemin militanlarıdır bana göre. EKİM'in kadroları ihtilalci bir örgüt üyesinde olması gereken nitelikleri taşıyorlar mı? Taşdığı söylenemez. Bu bütün olarak tüm örgütümüzün kusuru ve eksikliğidir. Ama EKİM 20 yıllık geleneksel örgütlerin örgüt faaliyetinde legalizme, onun doğrudan bir uzantısı olarak da politikada liberalizme yöneldiği bir noktada, EKİM ihtilalci temelde, belki politik gündemli çerçevede değil ama, politik pratik faaliyetini yürütüyor.

Bizim kusurlarımız toplam kusurlarımızdır. Kadrolarımızdaki eksikliklerin, zayıflıkların temel nedeni şudur. Örgütün çizgisinin doğasına uygun bir politik faaliyet, ona uygun bir pratik faaliyet, o pratik faaliyetin şekillendireceği bir örgütsel yapımız yoktur. İşin esası odur. Politik kimlik, o militan ihtilalci kişilik, ancak bir politik faaliyette, istikrarlı bir politik faaliyette ve oturmuş bir örgütsel yapıda kendini bulur, gelişir. Ama biz o süreci nasıl yaratacağız? O süreçte işte önderliğe büyük bir görev düşüyor. Önderlikten anlaşılması gereken herşeyden önce (özellikle bir

örgüt konferansında önderlik sorununu tartışıyorsak), ideolojik politik önderliktir, örgütsel önderliktir. Tabi ki, önderlik deyince bir bütün olarak örgütü anlamak gerekiyor. Örgütün kendisi zaten bir önderlik platformudur. Önderlik araçtır, aygıttır. Ama biz önderlik sorununu tartıştığımız boyut açısından aldığımızda, öncelikle tahlil etmemiz gereken, bu örgütün gerçekliğindeki önderliğin sorumluluğu, onun da ötesinde kusurları, zaafları nedir? Bunu tahlil edemezsek, kadrolar bizim için bir temenni olmaktan öteye gidemez. Militan olsun, enerjilerini değerlendirelim. Evet yoldaşlar, tabi ki... Ama süreç nasıl yaşandı? Süreç bizim dışımızda yaşanmadı ki.

Şimdi yoldaşın bir başka iddiası daha var. Yayınların kendilerine karşı bir yabancılaşma var. Bu çok ciddi ve isabetli bir değerlendirmedir. Bizim yayınlarımıza karşı bu örgütte tam bir yabancılaşma yoktur ama, o tasfiyeci güruh bilinçli bir şekilde bizim yayınlarımıza karşı gerçekten de bir ilgisizliği doğurmuştur. Başlangıçta o rüzgara biz de kapıldık yoldaş. Nasıl kapılıyorsun? Önderlik problemi var, kilitlenmiş, çözülüyor. Çözülmediği sürece sen bir beklenti içerisine giriyorsun. Beklentine yanıt alamadığın sürece, geçen her süre, senin direncini kırıyor. Dolayısıyla ne yapıyorsun? Sen artık örgütün ideolojik platformuna da ilgisizlikle bakıyorsun. Evet, sen hala oradan bakıyorsun ama, söylenen sözler yazılıyor, ama sen başka boyutta gelişmeler bekliyorsun.

Hangi alanda bekliyorsun? Politikanın ve örgütün sorunlarında ihtiyaç duyulan somut çözümler bekliyorsun. Bunları da bulamadığın zaman yayınlara karşı ilgi azalıyor. Mesela birisi delege olarak gelmiş buraya, bizim sendikal perspektifimiz yoktur, diyor. Çok garip bir olay. Sendikal perspektifimiz yoktur diyor, öbürü de onun teorisini yapıyor. Daha 4 ay önce yoldaşın yazdığı sendikalar konusunda bir perspektiftir. Geçmişte yazılanları bırak, 4 ay önce yazılmış. Biz okuyoruz. Okuduğumuz zaman da bize güzel geliyor. Ama şimdi onun bilinçte yer etmesi, zihinde yer etmesi nasıl olur? Alacağız onu, tartışacağız. Onunla da kalmayacak, önderlik onu, önderliğin bir boyutu perspektifi mi koydu, pratik önderlik de mücadelenin ve örgütlenmenin ihtiyaçları

çerçevesinde, güncel dönemsel ihtiyaçları çerçevesinde onu üretecek. Taktik alanda üretecek, o politikanın gelişim seyrine göre üretecek. Bir dizi alanda üretecek. O öyle oturuyor.

Önderlik sorunun kapsamına buradan bakmak gerekiyor. Yayınlar karşı bir yabancılaşma böyle oluyor. Kaldı ki yayınlar karşı bir yabancılaşma sadece örgütün biraz evvel sunduğum gerçekliğinden dolayı değil, sorunların çözümsüzlüğünden dolayı değil. Önderliğin MYO'muzu tartışmalı kıldığı noktada, yayınlar karşı yabancılaşma olur. Bizim herşeyimiz tartışmalı kılınmış. Bir MYO tartışmalı olmaz bir örgütte. Başyazı tartışmalı olmaz. Direktiftir o. Öyle görülmek zorundadır. Başyazı tartışmalı olur. Şöyle olur. Çizgiden savruldu mu, o zaman doğrudan örgütün platformuna sunulur. Bu bir savrulmadır. O örgüt bünyesinde komple bir tartışmaya yolaçar. Ama geliniz. Önderlik platformunda ideolojik birliğin olmadığı koşullarda, örgüt iradesinin oturmadığı, kurumsallaşmadığı bir atmosferde, önderlik gelir tabi, başyazıyı tartışmalı kılar. Önderliğin nezdinde tartışmalı olan, ilgiye layık görülmeyen bir yayını, tabi ki örgüte yeni gelen bir insan haydi haydi tartışır, önemsizleştirir. Senin önderin geliyor, yazıyı tartışıyor. Sen şekillendiriyorsun, sen derken kişi olarak kastetmiyorum.

Kadroların gerçekliği yansımadır. Önderliğin yansımasıdır. Buradan bakmak gerekiyor. Ben kadrolarla ilgili kusuru tartışmıyorum. Hepimizin kusuru vardır. Ayrıdır. Ama bu sorun böyle formüle edilemez. Bir kez daha söylüyorum. Sende yoldaş, bu düşünce tarzı daha önce de vardı. Ama bu yoldaş bunu örgüt sorunları bu boyutuyla örgütün önüne koyulmadan önce böyle ifade etmişti. Ama bu sorunların örgütün önüne bütün boyutlarıyla döküldüğü zaman, yoldaş hala böyle ifade ettiği zaman, ben belirtmek istiyorum. Bu yoldaş gerçekten önderlik sorunundan ne anlıyor? İkincisi, biz hepimiz kendi kusurlarımızı koyacağız. Ben bir yönüyle değindim. Başka kusurlarımızı da yeri geldiğinde koyacağız. Ama her şeyden önce, burada eski önderlikteki bütün yoldaşların kendi kusurlarını net bir şekilde bu örgütün önüne koymaları zorunludur.

Kendi kusurlarını derken, yoldaş bir yazı yazmıştır. Bizimki

ideolojik savrulmadır, diyor. Önemli bir tespittir ama yeterli değildir. Benim için yeterliliği şurada olacaktır, açığa çıkacaktır. Bu ideolojik savrulma, hangi noktalarda, nasıl meydana çıkmıştır? Nasıl gelişmiştir? Nasıl derinleşmiştir? İdeolojik savrulma evet, bir tespittir, bir saptamadır. Zaten örgütümüz de, önderlik de bunu saptıyor. Yani hepimiz saptıyoruz, ideolojik savrulma var. Ama ideolojik savrulma nasıl meydana gelmiştir? Hangi olgudan nasıl şekillenmiştir? Eğer bu bir kavrayışsa, bu bilince çıkmışsa, bu kavrayış burada, örgüt platformu önünde ortaya koyulmak zorundadır. İdeolojik sapma hangi alanda ortaya çıkmıştır? Örgüt anlayışında mı? Yaşanan süreçte, örneğin bir birlik sürecinde mi? Şurada mı burada mı? Ve bu sapmanın EKİM'in ideolojik platformuyla ilişkisi koyulmak zorundadır. Ben şuna son derece değer veriyorum yoldaş. Senin yazın orada çıktığı zaman, söylediğim söz şu olmuştur. Bu yoldaş EKİM'in platformundadır. İdeolojik mücadele verilmemiştir evet. O yaklaşımın da bana son derece anlamlı gelmiştir. Ama artık o açılmalıdır. Bu ideolojik savrulma hangi alanda gerçekleşmiştir? Neydi yani? Ben bir savrulma yaşıyorsam, neden savruldu? Ben bir ideolojik zayıflık yaşıyorsam, hangi noktada zayıfladım? EKİM'in ideolojik platformunun hangi noktasında bir gedik açabildim? Ya da o gedik benim hangi zayıflığımla bütünleşti, örtüştü? Bu koyulmak zorunda. Soruna buradan bakmak zorundayız.

Şimdi buradan baktığımızda kadrolar kendi gerçekliğini daha iyi anlar, daha iyi görür, dolayısıyla daha iyi koyar. Çünkü bu platformun toplanma amacı önderlik sorunudur. Önderlik sorununun mahiyeti ve kapsamıdır. Önderlik sorunun ortaya çıkış ve gelişim sürecidir.

Nadir: Ben bu polemiği biraz ilerletmek istiyorum.

Birincisi, bu kadrolar ya da üyeler meselesinin böyle basit geçiştirilmesini ben kabul edemem. Hiçbir zaman. Bu mesele, eşilecek, deşilecek ve bu kadrolar ya görevlerini yerine getirecek, ya yerine getirecek. Ben sabatör bir önder de olabilirim. Ben bürokrat bir önder de olabilirim. Ben başka bir şey de olabilirim. Ama bir üye, üyeliğini bilmek zorundadır. Dünün verisiyle.

ama bugünün bilinciyle konuşuyorum. Dün söylediğimi bugün yeniden tekrarlıyorum. Bu kadrolar iddiasız davranıyor, dıştan bakıyor.

Şimdi bunun bir çok verisi var. Niye?

Bir üye bir kimliktir. Bir ideolojik kimliktir. Bir kavrayış düzeyidir. Onun yöneticisi eğer görevini yerine getirmiyor, ama MYO da bir önderlik fonksiyonu oynayabiliyorsa, o üyenin görevi gerçekten, tam da yoldaşın söylediği gibi, o direktifi alıp yaşama geçirebilmesidir. Aksi, ideolojik önderlik yazar, ben bunu burada iletirim, sen de yap. Böyle olmaz önderlik. Eğer bir önderse, benim görevim onun söylediğinin ek yan yönlerini tamamlayabilmektir. Onun kendisini tekrarlamak değil. Önderlik onun kendisini tekrarlamak değildir. O amirlik olur. Demek ki altında da memur olur. Böyle söylerim. Bizdeki de böyledir gerçekten. Amirlik yapıldığı zaman oluyor. Amirlik yapılmadığı zaman olmuyor.

Harekete dıştan bakılıyor, diyorum. Bakın, niye? Şimdi ben mevcut üye düzeyini veri almıyorum. Düne dönük konuşmuyorum, yarına dönük konuşuyorum. Yarının üyelerinin neler yapması gerektiğini söylüyorum. Ankaralı'yı ben bugün anlarım. Ama bir üye yarın Ankaralı gibi davranamaz. Bir üye kendi sorumlusuyla problemler yaşadı diye ya da başka sorunlar çıktı diye, bu kadar kolay bir ideolojik platformu terkedemez. Bir sorun çıktı diye, bu kadar kolay bir biçimde, bu sorun yapısaldır, diye atılamaz. Eğer bir kavrayışsa, bir ideolojik kimlikse... Bunun iyi anlaşılması gerekiyor. Bu İstanbul meselesi niye bu hale geldi?

Dahası, geçmişin sorumluluğunun kendisi MK'nın kendisine yüklendi. Dahası, evet, yoldaşlar bizim birikimimiz budur. Biz bu hareketin iddiasına uygun bir iddia ortaya koymak zorundayız. Bu bir zorunluluktur. Ya bunu yaparız, ya bunu yaparız. Ya da, ya bu deveyi güderiz, ya bu diyardan gideriz. Bunun başka yolu yoktur. Şimdi, ben dünün verisiyle, bugünün bilinciyle konuşuyorum. Adam getiriyor, bana "sınıf dışı örgüt", diyor. Şimdi benim üyem, ya da aday üyem kalkıp demiyor ki, EKİM gibi bir örgütte bu "sınıf dışı örgüt" de nereden çıktı? Bunu

diyemiyor, niye? Şimdi otursa, okusa, bunun ne kadar da geriye düşme olduğunu göremez mi?

Ama ben gerçekten sorunu şöyle kavriyorum. Cihan yoldaşın ideolojik önderlik görevlerini daha ideal bir biçimde yapabilmesi için, Nadir'in İstanbul il komitesi üyesi olarak bütün enerjisiyle çalışması gerekiyor; Cihan'ın kendi alanında çalışması, daha da derinleşmesi, daha da yoğunlaşması için fırsat yaratabilmesi gerekiyor. Şimdi gelir Cihan yoldaş, örgütle ilgilenir. Ama 6 ay sonra ne olacak? Evet, bir ay ilgilensin. Ondan sonra bu sorunu biz ne yapar eder götürürüz. Sen bizim başımızda şurada durmak zorunda değilsin. Geç şuraya, sana sorunlarımızı iletmişimizde aç önümüzü, MYO'muz her ay bizim önümüzü açsın. Biz de buna sahip çıkıp götürelim. Böyle formüle edilmesi gerekiyor artık. Onun için dünün verisiyle, bugünün bilinciyle konuşuyorum, diyorum. Artık bu sorun böyle çözümlenmek zorundadır bizde. Bizde önderlik sorunu da böyle çözülür.

Hüseyin: Örgütümüzün bugüne kadarki toplam süreci içerisindeki önderlik problemi üzerine konuşacağım. Özellikle Cihan yoldaşın uzun bir değerlendirmesi oldu, biraz onun üzerine de dayandırarak.

Yalnız şimdi yeni bir tartışma açıldı. Bu konuda özellikle Nadir yoldaşı da uyarıcı olması açısından kısa bazı şeyler söylemek istiyorum. Nadir yoldaşın bakış açısının tamamen yanlış olduğunu düşünüyorum. Eğer gerçekten böyle düşünüyorsa, sürdürdüğü tartışma bu kadrolara ilişkin hiçbir sonuç çıkarmadığını ifade eder.

Soruna böyle bakılamaz. Bu bir siyasal önderliğin bakış açısı değil. Tam da o bir buçuk sayfalık yazının altına atılan imzanın ifadesi bir bakış açısının ürünü olur. Ben yoldaşın dünkü konuşmasında sorunu biraz daha farklı kavradığını düşünüyordum. Bu aynı zamanda tutucu bir ruh halinin ifadesidir. Biz kendi siyasal sorumluluğumuzu çok iyi ortaya koymak zorundayız. Çok kısa tartışılan örneklerden gideyim. Bizim kadrolarımız MYO'ya yabancıdır, diyor yoldaş. İyi de en başta biz MK dörtlüsü yabancıydık. Kadrolar başyazıyı nasıl direktif olarak alsın?

Başyazı geliyor, en önce biz kampanya örgütlüyoruz başyazıya karşı; bize bir iki haklı sataşma var, diye. Başyazıyı biz boşa çıkarıyoruz. Bütün organları birlikte dolaştık; Beşinci yıl başyazısını boşa çıkarmak için konuşmalar yaptık.

Senin bu konudaki özgünlüklerini bir tarafa bırakıyorum. Senin özgünlüklerin var yoldaş. Ben bunu kendi yazımda da belirttim. Bu özgünlüklerini bir kayıt olarak koymak koşuluyla, siyasal sorumluluklarda, bu 4 kişi ortaktır. Hangi düzeyde katıldığın ayrı bir sorundur. MYO'ya karşı bir yabancılaşma varsa, bu yabancılaşma bir biçimde bizim tarafımızdan örgütlenmiştir. Bu bilinçli bir şey değildir. Ben kendi açımdan da bilinçli bir şey olarak görmüyorum. Ama beyin duruşu var. Beyin dağılmış. Orada örgüte siyasal önderlik yapmak, başka bir şeydir. Bunun kapsamı üzerine epeyce şey söylenebilir. Ama bizim yaptığımız daha başka bir şeydir. Pratikte işlere koşuşturmak, parçalanmak, bu senin için hiç tartışma götürmez bir gerçekliktir. Bunu ben kendi adıma da teslim ediyorum. Bu İstanbul kadrolarının hepsi de teslim eder. Ama ortada siyasal önderlikten uzak, pratik önderlik açısından bile bunu karşılamayan son derece konformist, bürokrat, atalet içerisinde olan bir önderlik vardır. Bunun olduğu bir yerde, kadrolar bizden çok daha ilerdeydiler. beşinci yıl başyazısına kadrolar sahip çıkmaya çalıştı. Biz bunu engelledik. Kadrolar önderlik istiyor, biz çalışmak istiyoruz, bize 300 bildiri yerine 500 bildiri gönderin, diyor. Biz onu yapmıyoruz. Ankara örgütü bu yüzden koptu. Bürokrat, konformist birini karşılarında buldular. Niye korkmasın? Biz gittik. Tam da çatlağın politikasını yaptık. Ne yapacak bu adam? Kopup gidecek.

Bunların hepsi sana eleştiri değildi. Ben bir kurumu anlatıyorum burada. İdeolojik önderlik orada dünyanın en anlamlı şeyini yazsa bile, burada işlevsel, siyasal kişilikli bir organ olmadığı sürece gitmez. Bu onun orada ya da burada olması meselesi üzerinde sürdürülen tartışmayla ilgili değil. O çalışma tarzı üzerine sürdürülen tartışma, tamamen demagojiktir. Bürokrat, konformist önderlik anlayışlarının ve kişiliklerin, bu gerçekliğinin gizlenmesinin bir kılıfıdır. Başka bir şey değil. Bizim yaptığımız budur. Biz kendi çapsizliğimizi böyle izah edemeyiz. Siyasal

önderlik nedir? Örgüt nedir? Nasıl yönetilir? Bunu ben çok iyi biliyorum. (...)

Kulisçi, hizipçi bir ruh haliyle insanlara bir şey veremezsin. Bürokrat, konformist, miskin bir ruhla iş yaparak kimseyi ihtilalci yapamazsın. Örgütlenme değil, biz örgütsüzlüğü örgütledik. Sen diyorsun, „dünkü il komitesi niye görevine sarılmadı? İl komitesinin görevine sarılmasına müsaade ettik mi? İl mi vardı? Dağıttık attık oraya. Üç tane heyecanla gelen adamı biz iki günde tartışma konusu ettik. İl diye bir şey bırakmadık. Ve en önemlisi şudur. Bir birlik meselesidir tutturduk. Bu birlik meselesi bu EKİM’e çok büyük bir zarar vermiştir. En büyük sorumlusu da benim. Dün doğru söyledi. Bu işin başını çekiyardun diye. KH ile birlik konusunda o kadar ısrar etmenin tercümesi şudur. Misyonsuzluktur.

Sonuçta şunu söylemek istiyorum. Son bir buçuk-iki yıllık dönemde bu önderlik içerisinde, bunun Türkiye’deki kolunda yaşanan durum, doğru bir şekilde değerlendirilmeden hiçbir şey anlaşılabilir. Biz kendi kusurlarımızı anlayamayız. Burada bizim yerimiz, payımız, buradaki o sorumluluğa ortaklığımızın düzeyi ne olursa olsun, biz biraz meseleye buradan giderek bakmasını bilebilmeliyiz. Özellikle yoldaşın buna dikkat etmesi gerekiyor. Ben şu kayıtları da koymak istiyorum. Cihan yoldaş söyledi. Gerçekten yeni gelme, harekete büyük bir heyecanla katılma vb. nedenlerin kazandırdığı bir avantajla, yoldaş EKİM’e olan güvenini kaybetmedi. Belli ölçülerde akıntıya kapıldı. Bu bir. İki, büyük bir heyecanla işe girdi. Koşuşturdu, parçalandı, bilmem ne oldu? Ama bu siyasal önderlik kavramının içini doldurmuyor. İşte o pratik görevlerle yükümlü önderlik yapabiliyor ancak bizi. Orada da farklılıklar koyabiliriz. Ama bu bir şeyi değiştirmez. Ve bütün bunlar, bizim, yoldaşın burada sorunu ortaya koyduğu gibi koymamızı gerektirmiyor. Önce biz bunu koyalım. Sonra kadrolar otursun. Kendi yerlerini bulsunlar orada.

Kasım: Önce bir düzeltme yapacağım yoldaş. Yapacağım düzeltmeyi bugün yeni anladım. Bu hareketin ilk çıkışından bugüne, bu hareketin önderlerinin içerisine düştüğü durum, şimdiye

kadar kullandığımız kavramlarla da aslında izah edilemez. Bilinmiyor muydu benim tarafımdan? Biliniyordu. Bunun kendisinin nedenlerinin tahlili bile, aslında çok ciddidir. Yani çok ciddi bir çözümleme de yapılabilir. Ama düzeltmem şu. Şimdi tasfiyeci olan, yalnızca orada oturan ikili çete değil. Konferanstan sonra oluşturulan MK'nın siyasal ve örgütsel görevlerle yükümlü bölümünün kendisi tasfiyecidir. Bu hareketin bu noktaya gelmesinin sorumlusu onlardır. Bunun kendisi kapsamlı bir şekilde ortaya konulmadan biz ilerleyemeyiz. Yani biz onları kovduk gittiler. Ama o yetmiyor. Biz sorunlarımızı ortaya koymak zorundayız. Üstünü örtemeyiz sorunlarımızın.

Şu veya bu yoldaşı iddiasızlıkla eleştirmek nispeten kolaydır. Pekala da kabul edilir bir şeydir, diyelim. Ama sorunu çözmez. Yani ne o yoldaşın gerçekliğini, ne de bu hareketteki kadroların gerçekliğini anlarsın. Veya şunu da anlayamazsın. Bir şey yazarsın; üçte ikisinde tasfiyeciliği verir veriştirirsin. Ama üçte birinde de tasfiyeciliğin savunuculuğunu yaparsın. Şimdi bunu bilince çıkaramadığın zaman yine anlayamazsın.

Niye anlayamazsın? Örnek vereyim. Geçen yıl yanılmıyorsam Ağustos ayında yoldaşla görüşmemdeki platformumla, şu son dört aydaki platform çok farklıdır. Bunun son derece net bir şekilde bilincindeyim. O günkü bilincimle, örgütümüzde çıkan bu tasfiyeciliğe karşı çok sert bir mücadele de yürütebilirdim. Niye ama? Şimdi bu yalnızca benim şahsımda yaşanmamıştır. Bunun tartışılmasını istemem buradan geliyor. Büyük bir iddiayla ve şevkle çıkararsın. Son derece iddialısın. Öyle herhangi gelip geçici bir iddia da değildir. İddiana uygun da davranırsın. Ama iddiana uygun davrandığın zaman, sana önderlik eden, bunu sert bir şekilde bastırıyor, sert bir şekilde ezmeye çalışıyorsa seni, iddiasızlaşırsın o zaman. Bu ezme, örgütün kendisine karşı bir saldırıyı örgütlemekle de birleşir. İzmir deneyi yalnızca İzmir'de yaşanmamıştır. Onun belgeli olanıdır. Tasfiyecinin birisi gidip örgütü orada tasfiye etmiştir. Üstten başka yerde tasfiye edilmesine çalışılmıştır. Görevini yapmadığı için tasfiye etmiştir. Öbür sonuçları Ankara'da, Zonguldak'tadır. Öbür sonuçları da İstanbul'dadır. Seni onlarla aynılaştırdığım için söylemiyorum.

Öyle bir düşüncem yok. Ama kaçınılmaz olarak yansır oraya.

Bir birlik tartışması açılır. Hareket noktam yanlış olsa bile, son derece sağlamdır aslında. Ama öyle bir platformla çıkılır ki, biz ve siz diye bir platform ortaya konur. Önce şaşırırsın. Bu örgütte biz ve siz nedir? Ciddi bir şaşkınlıktır aslında. Ama bunun sistemleştirilmiş sürekli bir çizgi haline geldiği anda, bir karşı çıkış vardır. İdeolojik bir karşı çıkıştır. Pratik alanda bir karşı çıkıştır ve destek bulamazsın. Örgütte de bulamazsın bir destek. O zaman ne olur? Benim yaşadığım şudur. Demek ki, bu örgütte böyle düşünen yalnızca benim. Bir çeşit geri çekilmedir aslında. Kendini bilerek iddiasızlaştırıyorsun.

Şimdi kadrolar nasıl olmalıdır? Görevleri nedir? Bunu ortaya koymak son derece basittir. Şurada ortaya konmuş bir şey vardır. Bir yazının çok küçük bir bölümüdür. Şu bölümü bir günde yazılmıştır. Bunun toplamı da üç günde yazılır. Son derece samimi bir perspektif üzerinde yazılmıştır. Bilmiyor muyum? Bunları ben üç yıl önce de biliyordum. Yazmak bilmek değildir. Misyondan bahsedersin, kendini sınamaktan bahsedersin. En zorlu görevlere talip olmaktan bahsedersin. Ama karşı çıkışın tehditler ve şantajlarla karşılandığı zaman da yapamazsın onu. Şimdi bu örgütün bu dönemde nasıl bir kadroya ihtiyacı var? Bu soruyu önderlik sorununu çözmeden çözemezsin. Veya diyelim ki, küçük veya ciddi herhangi bir yanlış, bir kusuru da olabilir. Bunu ortaya koyduğun zaman tartışılmadık hiçbir tarafın kalmıyorsa, çok büyük ağır hakaretlerle karşı karşıya kalıyorsan, tabi geri çekileceksin.

Böyle baktığın zaman şunu anlarız. İkili çete dedim. Gerçekten yerine oturuyor. İkili çetenin bu harekette böyle büyük bir gürültü koparmalarının nedeni anlaşılabilir bir şeydir. Nedir, ne savunmuştur? Nesimi'ninki teorizizliktir. Nesimi ne anlar teoriden. Onun işi değil. Öbürü de ne anlar? Öbürününki çalakaalem yazmaktır. Hayatında bir defa teoriye ulaşmamıştır. Ben Adil'in teoriden anladığına hiçbir zamanda inanmıyordum. Yaşadığın bir süreç var. O süreç aslında bir çeşit sarsmıştır seni. Tökezlemen öyledir. O zaman sen benim söylediklerimden şaşkınlığa uğrarsın. Ama niye öyle söylüyorsun demen çözmez ki. Veya ben şunu

okuduğum zaman, bu yoldaş yazmış bir şey ama, bu yazdıkları ne kadar garip gidiyor oraya, derim. O yönde seni de anlayamam.

Ama şunu yeni anlıyorum. I. Genel Konferanstan sonra oluşturulan MK'nın Türkiye'deki bölümü tasfiyecidir. Çıkışı farklıdır. Bugün açık bir karşı çıkış vardır. Örgüte ve devrime bir karşı çıkış vardır. Dün ise bu gizlice yapılıyordu. Nerede görülmüştür? Bir örgüt konferansını yapar. Konferanstan sonra, gel şu konferansın şurasını tartışalım. Hiçbir yerde de görülmemiştir bu. İrdelemeye çalışırsın ama, sen irdelemeye çalıştığın zaman ortada bir örgüt yoktur ki. Üç ayda geliyor, dört ayda geliyor, yedi ayda geliyor. Randevularına gelmediği zaman eleştirdiğinde (ben zenginlik teosidir diyordum, gerçekten de öyledir), hayatın karmaşıklığı ve zenginliği ile izah edilir. Bir eleştirirsin, sert bir şekilde direnç vardır karşında, sarsamazsın. İkincisinde eleştirirsin, yine sarsamazsın. Dördüncüsünde eleştirirsin, sarsamazsın, çünkü mevkiye dayanmış. O mevkiye dayanarak sana saldırıyor.

Bunun son derece net bir şekilde bilincindeydim. Ve şunu da biliyordum. Benim gibi düşünen komünistler bu harekette çoğalmadıkça, ben böyle bürokratları sarsamam bu örgütte. Dün şunu söylemişim; bu hareket kendi içerisinde, günün birinde iddiasının hakkını verecek bir önderlik çıkaracaktır. İncim her zaman tamdı. Konferanstan sonra seçilen MK'nın bu iddiaya layık olmadığı konusunda da kafam son derece netti. Yoldaşlara bunu çok net ifade etmişim. Örgütümüz mücadelenin gerisindedir. Ama bu örgütün önderi de, bu hareketin gerisindedir.

Şurada bir yazı vardır. 20-30 sayfalık. Yanlış şeyler de var, doğrularda var. Ama bir netlik var orada. Çok net bir şekilde tanımlanmıştır. Sözü edilen MK'nın bu bölümü kendisini örgütsüzlüğe mahkum etmiştir. Örgütü de örgütsüzlüğe mahkum etmiştir. Kendisini örgütleyemeyen, örgütü ve devrimi örgütleyemez. Koskocaman bir yalandır bu. Nerede görülmüştür ki? Gelip benle örgüt sorunlarını, politika sorunlarını tartışmaz ki. Gelir başka bir şey tartışır. İşte falan adam buraya gelseydi daha iyi yapardı diye tartışır. X'le birleşmezsek biz mahvoluruz, diye tartışır. Karşı çıkarsın, bu hareketin kadrolarına, kendine

güven, dersin. Ama dayandığı şey vardır. MK'da yer alıyor. Oraya dayanarak sana saldırıyor. Şunu da biliyorsun. Öyle bir noktaya geliyor ki, bir noktada sonra sarsamam diyorsun bunları. Sarsamayacağıma göre geri çekilmeliyim. Böyledir aslında. Planlanmış bir geri çekilıştır. Kendi adıma söylüyorum. Ben yazmıyorum, dedim. Ama ben yazmıyorum dediğim zaman da, bunun ne anlama geldiğini çok iyi biliyordum. Ben yazdığım zaman sen beni tehdit ediyorsan, niye yazacaktım? Sen karşıma tehditle çıkıyorsun. TDKP'de de öyleydi. Mantık aynıdır, yöntem aynıdır, kavrayış aynıdır. Hiçbir fark yoktur arada.

Şimdi böyle olunca yoldaş, biz kendi gerçekliğimizi zayıf ve güçlü yanlarımızla bilince çıkararak ilerlemek zorundayız. Onların hiçbir iddiası yoktur. Hiçbir şey de yapamaz. Kafam nettir o konuda. On yıllık geçmişi ortadadır. Öbürünün benim nezdindeki pratiği ortadadır. Benden geridir, benden ileri değildir. Kendisi de ifade etmiştir bunu. Bir çeşit aslında teorisizliktir onların yola çıkışı. Hiçbir fikir sahibi değildir. Sağdan soldan bölük pörçük bir şeyler yazıyor. Bu kadar geri şeylerin savunulduğu bir yerde, bu örgütün kadroları onu bir vuruşta ezememişse, orada bir zayıflık vardır. Ama bu örgütün kadrolarının zayıflığının da bir nedeni var. Siz iddialı değilsiniz, diyorsun. Tamam biz iddialı değiliz de, sen bizi iddiasızlaştırmışsın. Önce onu anla, ondan sonra onu söyle. İddialı çıktığım zaman, iddialı çıkmama müsaade etmiyorsun ki. Yoldaş bana bir şey hatırlatmıştı. 2-3 ay önceydi. Sen bir yıl önce öyle söylemiyordun, ne oldu diye? İzah edemezsin orada. Ama bilimsel düşündüğün zaman izahı budur.

Çok güzel bir örnek vermişti yoldaş. İyi bildiri dağıtan, bizde iyi bir askerdir! Ama onlar küçümseyici, hakaret edici bir tarzda söylerler onu. Yüceltici bir şekilde değil. Eleştirir birisi. Devrimci bir eleştiri vardır, ama bir de tasfiyeciler bir eleştiri vardır. Eleştirir, gider on kişinin yanında da dolaştırır. Öyle bir noktaya gelir ki, örgütün içerisine kin nifak tohumlarını eker. Yani tasfiyeciler karşı devrimci bir ruh hali derken budur işte. Karşı devrimci bir ruh hali böyle ortaya çıkar. Başka nasıl ortaya çıksın. Örgütü paralize etmek, kadrolarda moral

yıkıntısına yolaçmak nasıl ortaya çıkıyor ki. “Profesyonel devrimci çekirdek” yazarları ne anlıyor ki profesyonellikten. Onların profesyonellikten anladığı cebine para koymaktır. Ben onu pratiğimden biliyorum. Vermişti birisine 600 bin lira para. Her ay geldiğinde de eleştirmiştir. Ya yoldaş böyle yapma, diyorsun. Bu kritik bir sorundur, tartışma konusu edilmez.

Ama onları eleştirmek gerçekten çok kolay. Buradaki her yoldaş çok rahat bir şekilde onları eleştirir ve mahkum eder. Bir Onur gitmiştir. Hala üç yıl sonra diyoruz ki, gitmeseydi iyi olurdu. Aslında bu ciddi bir zayıflığımızı gösteriyor. Azad da tasfiyecidir. Onunkisi farklı yaşanmıştır. Hala diyoruz ki, bizdedir aslında. Nasıl bizdendir? Devrimden kaçmış bu adam. EKİM’den değil, devrimden kaçıyor bu. Nasıl bizden oluyor? Başka yerde de öyledir. Bir kaçış yaşanmıştır. İyi bir arkadaşta aslında! Biz kimsenin iyi niyetini tartışmıyoruz ki. Neresi iyi onun? Devrim için savaşmayan iyi değildir. Ben ne yapacağım soyut insanın iyiliğini onun? Bana o yaramıyor.

Şimdi iç mücadele bilince çıkarılmamıştır örgütte. Örgütün içerisinde bilinçli bir şekilde yaşanmamıştır derken, kastedilen odur. Buna bir dizi örnek verilebilir. Yoldaş aslında çok net de ortaya koydu. Gazeteye yabancıdırlar. Gazete yabancıdır da, öbürü gidip arkadan gazeteye karşı kampanya açıyor. Yoldaş şu sorunda ne düşünüyorsun, diyor. Eleştirel bir yaklaşımın varsa, ortaya koyduğun zaman hemen çekiyor sopayı. Senin eğer özgün bir yaklaşımın varsa, birşeyler yazmak konusunda iddian varsa, orada da geri çekiyorsun kendini.

Bugün bu kadar rahat bakabilme avantajı var. Tasfiyeciliğin kendisi bütün çıplaklığıyla masanın ortasında oturuyor. Rahatlıkla görüyorsun onu. Bir yıl önce göremezdik böyle. Mevzii eleştirirlerdi. Ama o zenginleşme teorisi yaptığında da, şuradaki MK’nın ben onun teorisini eleştirdiğini sanmıyorum. Bir söz verir, geliriz iki ayda bir. Bu pratiktir aslında. Yani sorun bir yere gidip gitmeme değil. Yapmaz görevini. Bu adamın pratiği eleştirilmiştir. Eleştirdiğine hiçbir zaman inanmadım. Niye? Çünkü eleştiren ve o konuda gerçekten sağlam bir mevzide olan öbürüne yaptırmaz bunu. Bunu problem haline getirir. Bir örgütte rande-

vular üzerinde oynanmaz. Bir defa gelmez eleştirirsin. İkincisinde soruşturma konusu yaparsın. Ama herhangi birisi değil. Şimdi hareketin bir taraftarını veya herhangi bir organında yer alan bir yoldaşı eleştirmek kolaydır. Üstünde sopa sallamak çok kolaydır. Türkiye’de de gelenekselleşmiştir bu. Biz küçük-burjuva devrimciliğinden ideolojik olarak koştuk, ama onun örgüt pratiğinden kopmadık diyoruz. İşte budur yani örgüt pratiğinden kopmamak. Başka bir şey değil ki. Nasıl kopacaksın? O kopuşa yönelik bütün adımları tahrip etmeye başlıyor. Sonuçta neye döner? Bu işte cahildir. Onlarla da uğraşılmaz. Şimdi öyle bir ısrarla tekrarlar ki sanki kendi pratiğine döner bakarsın. Ama pratiğin seni ikna etmiyor. Yani oradaki örgütsel faaliyet, politik faaliyet ikna edici doyurucu değil. Bir çözüm de aramaya başlıyorsun. Niye? O soruyu sürekli irdelemeye çalışıyorsun. Şimdi bütün bunlarla birleştiği zaman bir dönem sana niye sorusu şuna döner. Ya şurada bir yanlışlık var mıydı, bizim söylediklerimizde? Çok masum bir şekilde başlar. Sonra da büyür gider bu.

Nadir: Dünden beri önderlik sorununu tartışıyoruz. Cihan yoldaş önderlik düzeyinde hareketin bugüne kadarki sürecinde ortaya çıkan gelişmeleri, en azından ana yönleriyle aktardı. Her yoldaşın artık belli düzeylerde bir fikir sahibi olduğunu düşünüyorum. Yalnız önderlik sorununun hem kendisini ve hem de önderlik ile kadro ilişkilerini ele alarak bu tartışmayı derinleştirmemiz gerekiyor. Önderlik içerisinde bugüne kadar yaşanan dağınıklığın, giderek bunun bir savrulmaya ve nihayet bir kopmaya varmasının arkasında, her dönem bu hareketin güçlerinin nesnel değerlendirilememesi, buradaki olanakların yeterince görülememesi var. Gerçekten de hareketin potansiyel güçlerinin yeterince görülememesi, dağılmanın, güçsüzleşmenin, iddiasızlaşmanın ve hareketin imkanları hakkında karamsarlığa kapılmanın önemli etkenlerinden biridir. Ama akşamki konuşmamda da söyledim. Dün bu tür bir savrulma için koşullar daha çok elverişliydi. Konferans öncesi dönemi kastediyorum. İdeolojik gelişme süreçlerinde yenisin. Ve ilk ürünler ortaya çıkıyor. Doğal olarak hem bu gelişmeye

ayak uydurabilmek, hem de bu gelişmeyi ortak bir gelişme çizgisi olarak devam ettirebilmek, dün gerçekten zordu. Çünkü ilk adımlarını atıyorsun. Ama bugün gelindiği nokta açısından, bu zorluğun, özellikle I. Genel Konferansımızın ifadesi olan *Değerlendirme ve Kararlar* temel alındığında, bu zorluğun büyük ölçüde artık geride bırakılabileceğini de düşünüyorum. Çünkü dün bir ideolojik kimlik oluşturmaya çalışıyordun, ama bugün, derinleştirmeye ve geliştirmeye ihtiyaç duyduğun, oluşmuş bir ideolojik kimliğin var artık. İşte bu ideolojik temel üzerinde birliği sağlamak için bugün her dönemden çok daha elverişli koşullara sahibiz. Bu temel üzerinde bir birlik, bu temel üzerinde bir anlaşma, o dağılmaların, giderek savrulmaların ve kopmaların önüne önemli ölçüde engel olabilir. Ama şu kayıtlı; bu ideolojik kimliğin gerçekten sindirilebilmesi, içselleştirilebilmesi ve her kadroda bir kimliğe dönüşebilmesi kaydıyla.

Ben dünkü dağılma ve savrulmalarda, giderek kopmalarda, hem hareketin katettiği mesafenin yeterince görülememesinin, hem mevcut güç ve imkanlarının yeterince değerlendirilememesinin, ve hem de, bunun potansiyel imkanlarının görülememesinin önemli bir payı olduğunu düşünüyorum. Örneğin bu konferansla birlikte geride bıraktığımız dönemde, önderlik içerisinde yeralan iki eski "yönetici"nin, tam da bunu değerlendiremedikleri noktada ne kadar güçsüz düştüklerini, bir tanesinin hareketi geriye çekerek sıradanlaştırmak, onu daha geri mevzilere mahkum etmek için, kullanılan deyimle "kırka kırkbirincisini ekleyerek" en azından bir dönem idare etme politikasını gündeme getirdiğini, bu süreç içerisinde açıklıkla gördüm ve yazılarından bugün bütün örgüt kadroları da görüyor bunu.

Diğerinin ise, güçlerimizi yeterince değerlendirememek ve kendi gücüne güvensizlik içinde, nasıl da iddiasızlaştığını, gözünü dışarıya diktiğini, bunun onu ne hale getirdiğini, bugün açık sonuçlarıyla görebiliyoruz.

Akşam ben bir tartışma açtım. İsabetli noktalarını dışta tutuyorum, ama G yoldaşın da, Hüseyin yoldaşın da eleştirilerine katılmıyorum. Ben asla bu önderliğin kusurlarını ve bunun içerisinde kendi yerimi unutmuş değilim. Benim önceki günkü

konuşmam, çünkü konuşmamın üzerinde yükseliyordu. Ama önceki gün bir başka alana bakarak, örneğin kendime bakarak konuşuyordum. Ama dün kendime bakarak yaptığım konuşmayı veri alarak ve örgüte bakarak konuşuyordum. Önderlik mi haklıydı, kadrolar mı? Böyle tartışılmaz bana göre. Önderliğin ne kadar kusuru var, kadroların ne kadar kusuru var, böyle tartışılmaz.

Ben şunu da biliyorum. Toptan olmasa bile en azından politik ve örgütsel görevleri çerçevesinde aksayan bir önderlik sorunu bugün bizim için veri olduktan sonra, burada kadroların kusurları üzerinde çok özel sonuçlara varılmayacağını biliyorum. Ama ben dünün verileriyle bugünün bilinciyle konferansın kendisine, delegelere konuşuyorum, dedim. Artık dün bu örgüt içerisinde yaşanan sürecin yarın yeniden yaşanmaması gerekiyor. Belli bazı kaygılarım var. Bunları konferans önünde açıktan ifade etmekte hiçbir sakınca görmüyorum. Dün I. Genel Konferansımızda geçmiş MK'nın bazı üyelerinin keyfi, bürokratça, üyelerin gelişimini de engelleyen zaaflarına yöneltilen eleştiriler ve bu çerçevede vurgulanan üye hakları, benim görebildiğim kadarıyla, o konferansın bir kısım delegesine sonraki süreçte görev ve sorumluluklarını unutturabildi. Ama tam da bu kaygıdan ve yaşadığımız pratikten hareketle söylüyorum. Yani yalnızca potansiyel bir kaygıdan da değil. Yaşadığımız pratiği de hesaba katıyorum. Bugün önderliğin görevlerine yapılan vurgu, geçmiş süreçteki sorumsuzluğa yöneltilen eleştiri, yarın bizde yeniden bazı üyelerin kendi görevlerini ve sorumluluklarını unutmasına yolaçarsa, bu defa yine tersten bir olumsuzluk ortaya çıkabilir. Ben bunun peşinen yaşanmaması gerektiğini düşünüyorum. Şimdi denebilir ki, bu ortaya çıkabilir; bir üye demokrasiyi, demokratik merkezîyetçiliği, üyelik haklarını yanlış kavrayabilir; ya da üyelik haklarını kullanır da ama görevlerini aksatabilir. Bu görevlerini yerine getirmesini hatırlatmak ya da onun görevlerini yerine getirmesini sağlamak, harekete geçirmek önderlik görevidir, denebilir. Ben bunu da yadsımam. Ama bu hareketin artık bu tür lüks zaafları geride bırakması gerekiyor. Benim yaptığım vurgu burayadır.

EKİM üyesi, haklarını kullanmasını bilen, ama görevlerine de çok sıkıca sarılan bir üye olmak zorundadır. Son bir yıllık

sürece bakıyorum, özellikle beşinci yıl başyazısından sonrasını kastediyorum. Evet, önderlik sorununa yapılan vurgu, sürecin burada tıkanmasına yapılan vurgu, belli üyelerde hatta bazen önemli bir kesimde, kendi görevlerini aksatmanın meşru bir zemini haline getirilebilmiştir. Bir savunma aracına dönüştürülebilmiştir. Ben buradan hareketle kadroların görevleri ve sorumluluklarına bir vurgu yaptım. Sorunun bütünüyle bu çerçevede anlaşılması gerekiyor.

Cemil: Yoldaşlar, bir siyasal hareketin yaşamında önderliğinin çok büyük bir yeri vardır. Özellikle de yeni şekillenen bir hareketin başlangıç dönemi bakımından, bu, çok tayin edici bir öneme sahiptir. Cihan yoldaş dün hareketimizin şekillenişini ve iç gelişme süreçlerini anlatırken, önderlik kadrolarının gerçekliğini tanımlarken, hareketimizin geçmişten gelen ve bir süreklilik taşıyan bir kollektif önderlik organına gerçek anlamda sahip olmadığını ifade etti. Başlangıç döneminde bu önderlik güçlerinin yokluğu, gelinen noktadaki önderlik sorunumuzun bir boyutunu oluşturuyor. Yani burada oturmuş bir önderlik yapısı yok. Hareket kendi ideolojik gelişme süreçleri üzerinden belli güçleri topluyor, biriktiriyor ve bunu bir konferansla tamamlıyor.

I. Genel Konferans sürecine, o dönem içindeki güçlerimize baktığımız zaman, aslında önemli bir birikimin olduğu ortaya çıkıyor. Şöyle de düşünülebilir; bu birikmiş güçler içerisinde önderlik fonksiyonunu yerine getirecek bir potansiyel birikim de var. Konferans bu çerçevede, bu fonksiyonu yerine getirecek kadroları tayin ediyor. Ancak konferansın hemen ardından yapılan ilk toplantı, oradan giderek de 10 Mayıs toplantısı, bu yönetim kadrolarının bir bölümünün bir dağılma ile, ideolojik bir dağılma olarak tanımladık bunu, yüzyüze kaldığını gösteriyor.

Hareketin yeni bir dönemi işaretlediği bir sırada, artık politik-örgütsel planda da, kendi ideolojik gelişimine tümüyle uygun bir süreci başlatmak durumunda olduğu koşullarda, önderliğin bir bölümü, bir kere baştan bir dağılma ile yüzyüze kalıyor. Tabii bu dağılmanın temelinde, önderlik kadrolarının kişisel durumlarından kaynaklanan yönler de var. Ama esas olarak

biz bunu, ideolojik bir dağılıma olarak tanımlıyoruz. Şimdi bunun temelinde yatan nedir?

Öncelikle bir şeyi belirtmek gerekiyor; biz bunu EKİM'in perspektiflerindeki genişlik olarak tanımladık. EKİM hiç bir zaman kendini eldeki güçler ve olanaklar ölçüsünde tanımlayan bir hareket değildir. Yani perspektif planında bunu söylüyorum. Bir genişliğe sahiptir. Hem tarihsel planda hem de evrensel boyutuyla, böyle bir genişliğe sahiptir. Görevlerini ve hedeflerini buna göre saptıyor. Fakat bu perspektiflerin genişliğine karşılık, bunları başarma ve yerine getirme noktasında eldeki güçler ve imkanlar düşünüldüğünde, arada açık bir çelişki de, bir dengesizlik de var. Buna rağmen Cihan yoldaş dün, sorunlara geniş bakabilmeyi, EKİM'in bir üstünlüğü olarak tanımladı. Bu yönüyle kadrolarımız, bu yönüyle önderlik güçleri belli bir genişliğe sahiptirler.

Ama bu genişlik, aynı zamanda, bunları, bu geniş hedefleri başarabilme noktasında bir zayıflığa dönüşebiliyor. Konferans sonrası sürecin ortaya çıkardığı aslında bir yönüyle de budur. Yeni bir dönemi işaretlemenin ardından, ideolojik gelişmeyle birleşecek, o ideolojik gelişmenin kendisine uygun bir politik ve örgütsel faaliyetin örgütlenmesi sorunu var hareketin önünde. Bu noktada saptanmış hedeflere uygun olarak kendini konumlandırmak, örgütsel yapıyı böyle bir faaliyete uygun bir şekilde düzenlemek, ihtiyaç duyulan budur. Böyle baktığımız zaman, bir kere başlangıç itibariyle MK çoğunluğunun böyle bir perspektifle hareket etmediği ortaya çıkıyor bugün.

Birikmiş güçlerin belli bir örgütsel yapı içerisinde ve hareketin saptadığı hedefler doğrultusunda düzenlenip, planlı ve sistemli bir faaliyete dönük konumlandırılması gerekirken, bu noktada mevcut güçleri değerlendirebilmek, bunları faaliyetin ihtiyaç duyduğu biçimde konumlandırmak noktasında, büyük bir başarısızlık yaşandığını düşünüyorum ben. Şimdi bunu daha çok kendi bulunduğum bölge, yani İstanbul üzerinden tanımlamak durumundayım. Genel önderlik fonksiyonunun diğer alanlardaki zaafiyeti de açıktır. Buralarda çok daha belirgindir. Özellikle Ankara bakımından, özellikle Zonguldak bakımından, bir noktada

İzmir bakımından. İzmir'in süreci biraz daha farklı. Şimdi merkezi önderlik bir kere baştan bir boşluğa düşmüştür kendi içinde. Böyle bir boşluğun olduğu bir noktada, önderliğin örgütü yönlendirebilmesi, örgütü denetleyebilmesi, örgütü politik bir faaliyet içerisinde eğitebilmesi mümkün değildir.

Biz böyle bir süreci baştan yaşadık. Bu kendini nasıl ortaya koyuyor? Birinci olarak, önderliğin kendisi, kendi iç işleyişinde zaafiyet gösteriyor. Kendi iç işleyişi bir kere yok. Bunu en somut olarak nerede görebiliyoruz? 10 Mayıs 1991 tarihli bir toplantı var. Politik ve örgütsel görevleri tanımlamak, buna uygun bir yönelişin içine girmek, bu noktada belli bir planlama yapılıyor. Ama bu planlamanın kendisi (yoldaşlar onu „kolları sıvamak“ olarak tanımlamış) görüldüğü kadarıyla ortada kalmış. Böyle bir girişimin arkasının getirilmediği ortaya çıkıyor. MK'nın bir bölümü kendi içinde bir dağılma yaşarken, bunu aynı zamanda örgüt bünyesine de taşıyor. Bu nedir? Somutta, İstanbul il komitesinin bir biçimde tartışmalı hale getirilmesi, İstanbul il örgütünün kendiliğinden bir sürece bırakılması, bu alanda bir önderlik boşluğunun yaratılmasıdır.

Şimdi baştan bir kere biz kendimizi belli bir kendiliğindenci sürece, örgüt planında böyle bir sürece bırakmışız. Bu bakımdan, yani durumun bu açıklığı karşısında, haliyle gide gide bunun tasfiyeci bir sürece dönüşmesi kaçınılmaz olacaktı. Tasfiyeci süreç kuşkusuz örgütsel plandaki bu ataletin, bu dağınıklığın kendisi değildir yalnız; tasfiyeci süreci doğuran esas olarak ideolojik dağılmadır. Bu bir biçimde, MK'nın örgütsel görevler üstlenmiş bölümünün, kendini önderlik fonksiyonunu yerine getirmeyecek bir konuma itişinden geliyor.

Dünkü tartışmalar ışığında bakıldığı zaman belki tek yanlı bir şey çıkıyor. Yani örgüt kadrolarının, önderlik boşluğuna işaret etmesi ve önderliğin kendi görevlerini yerine getirmede, örgütü politik bir faaliyete hazırlama ve eğitmede zayıf kaldığını söylemeleri... Tek yanlı olarak sorunu sadece önderlik üzerinden veya tek yanlı olarak kadrolar üzerinden açıklayabilmek mümkün değildir. Ama şunun tayin edici olduğunu baştan söyledik. Biz yeni bir hareketiz. İlk örgütsel şekillenmemiz elbette önemlidir.

Fakat bu alanda asıl önemli ve anlamlı olan I. Genel Konferans sonrası süreçtir bizim açımızdan. Şimdi burada görev öncelikle önderliğe düşüyor. Önderliğin bunu yerine getirmede zorlandığı koşullarda eldeki birikmiş güçlerin de dağılması, bunların politik bir faaliyet içinde uygun bir düzenlemeyle birleşmediği koşullarda, gide gide örgütsel çalışmamızın zaafa uğraması da kaçınılmaz oluyor.

Önderlik öncelikle kendi içinde birleşmiş, kaynaşmış ve uyumlu bir bütünlüğe sahip değil. Bunu görebilmek mümkündür. Burada önderliğin tek tek bireylerini düşündüğümüz zaman, kişisel çatışmalar, ideolojik temeldeki farklılıklar, tüm bunlar kolektif bir önderlik ve çalışmanın koşullarını ortadan kaldırıyor. Yani baştan biz bunu yaşıyoruz. Bu bakımdan, örgüt sorunlarının kazandığı boyutu düşündüğümüz zaman, bu önderlikle, böyle bir bileşimle (bunu tek tek bireyler anlamında söylemiyorum, toplam bir kurum olarak, bir organ olarak söylüyorum) bunu başarması mümkün değildi zaten. MK'nın bir bölümünde ideolojik bir dağılmanın olduğu bir durumda, gerçekten de genel bir önderlik görevinin yerine getirilebilmesi mümkün değildi.

Şimdi ben şöyle düşünüyorum. Yöneticilerimiz bir biçimde, onu yoldaşlar da tanımlamışlardır, kendilerini kendi alanlarıyla sınırlı bir çerçeveye sokmuşlardır. Yani nedir? İstanbul'daki önderlik kadroları İstanbul'la ilgilidir, İzmir'deki sadece İzmir'le. Zonguldak'taki veya Ankara'daki sadece Zonguldak veya Ankara ile, hatta somutta görüldüğü gibi orayla bile değil. Yani toplam kolektif bir önderlik fonksiyonu yok ortada. Birleşmiş bir önderlik, bütünlüklü bir önderlik fonksiyonu yok ortada.

Bu haliyle, Türkiye'deki siyasal gelişmelerin ve süreçlerin hızı, olayların akışı düşünüldüğünde, bu süreçlere müdahale etmek, bu konuda politik perspektifler sunabilmek, giderek bunu örgütsel bir kimliği yaratabilecek bir çalışmayla birleştirebilmek konusunda, istenirse de bir başarı sağlanamaz. Yani bu biçimiyle bunu başarmak mümkün olmuyor. Önderliğin bir kere kendi içerisinde güvensizliği var. Bunlar anlatıldı, yoldaşlar bunu ifade ettiler. Bir biçimde giderek hareketin ideolojik çizgisine, ideolojik kimliğine karşı derinleşen bir güvensizlik, gide gide bunları

örgütün bütününe yayacak ölçüde sağlıklı bir işleyiş. Çünkü tartışmalar ışığında bu ortaya çıktı. Bir biçimde başkanların bile tartışmalı kılındığı veya MYO'nun tartışmalı hale getirildiği koşullarda, evet, bu yabancılaşmaya dönüşecek bir süreçtir. Gözetmek lazım. Yani bunun yarattığı sonuçlar çok açıktır bugün. Değerlendiğim zaman ben şunu görüyorum; konferans dönemine kadar, yani konferans aşamasında, bizim elimizde önemli güçler vardır. Bu Ankara bakımından böyledir, Zonguldak bakımından böyledir, İstanbul bakımından bu böyledir. Diğer yerler bakımından da bir ölçüde böyledir. Ama bu güçler hiçbir biçimde bizim yeni bir dönem olarak işaretlediğimiz ideolojik gelişmeye uygun bir politik örgütsel süreçle birleşemediği, yani teori ile pratiği arasındaki o birliği yakalayamadığı ölçüde, bunun kendisinin gide gide çizgimizi tartışmalı bir sürece soktuğu da açıktır.

İlkin ben, başlangıçta önderlik düzeyinde belli bir boşluğun olduğunu düşünüyorum. Bu durumda, bizim nesnel durumumuzu veya güçlerimizi düşündüğümüz zaman, Türkiye'deki süreçlere istediğimiz ölçülerde, kendi hedeflerimiz ve perspektiflerimiz ölçüsünde, bir müdahaleyi bu güçlerle yapabilmek mümkün değildi. Bunu nesnelliğe teslim olmak anlamında ifade etmiyorum. Ama burada bir iddianın, bir ısrarın olmadığı açığa çıkıyordu. Çünkü EKİM kendini tanımlarken, belli bir misyonla kendini ifadelendirirken, hiç de kendi elindeki mevcut güçlerden hareket etmedi, sorunu ortaya böyle koymadı. Sorunu kendisiyle sınırlı, kendi ihtiyaçlarına dönük bir biçimde ele almadı. Tersine kendini, sürekli olarak devrimci hareketin ve işçi hareketinin sorunları çerçevesinde tanımladı. Bu yönüyle bir genişlik, bir güçlülük var, açıktır. Ama bu görevleri ortaya koymak ve başarmak noktasında, buna yönelik sistemli bir gelişme gösterebilmek noktasında bir zayıflığa dönüşüyor bu. Yoldaşlar onu tanımladılar zaten. Önderliğin bir bölümü kendine güvensiz, kendi görevlerini başarabilme noktasında içten bir zayıflık yaşıyor. Belli bir önderlik boşluğundan kastettiğim budur.

İkincisi, ilk ortaya çıkış dönemi ayrı tutulmak koşuluyla, önderlik, kendini sürekli bir yapıya kavuşturacak bir biçimde hazırlamadı. Kendini bu temelde yeni önderlik kadrolarını

çıkarmak bir yapıya dönüştüremedi.

Üçüncü olarak, önderlik foksiyonunun esas olarak yönlendiricilik ve toplam olarak örgütü yaşanan süreç içerisinde ortaya çıkan deneyler ışığında eğitmek, denetleyebilmek, hazırlayabilmek sorunu var. Aksayan temel bir nokta da burasıdır.

Son bir nokta, mevcut güçlerin kendi çizgimize uygun bir politik ve örgütsel faaliyet içinde konumlandırılmamış olması. Yani bu da yapılmadı. Elimizde saptadığımız hedefler doğrultusunda çalışmaya katılacak epey bir güç birikmişti. Bunun da yapılmadığı ortada.

Şimdi nedir? Gelinek noktada tartışıyoruz. Kaç yıllık bir hareketiz, ama şu gün bakıldığında politik bir faaliyet için tayin edici olan bir dağıtım, bir baskı, henüz bunlar oturmuş bir yapıya, bir işleyişe sahip değil. Onun olmadığı koşullarda ise istense de etkili ve sistemli bir faaliyetin yürütülebilmesi mümkün değildir. Burada kesin bir biçimde şöyle bir süreç işliyor bana göre. Önderliğin yaşadığı zaafiyeti yoldaşlar dün tanımladılar. EKİM kadroları belli bir iddiayla, belli bir güvenle bu harekete katılmışlardır. Böyle bir güçlülükle kendilerini bu hareketle birleştirmişlerdir. Ama EKİM'in ideolojik çizgisinin çektiği bu kadrolar, örgütsel bir yapı içerisinde, hiç de bu ideolojik kimliğe uygun bir örgütsel yapının olmadığını, kendi yaşadıkları süreçle açık bir biçimde görüyorlar. Bizde gerçekten örgüt yönü çok zayıftır. Oturmuş, gide gide kendi organlarını bulan bir yapı yoktur henüz. Bizde mesela, kadrolarda sürekli bir değişim vardır. Oturmuş bir mahalli örgütlenme diyoruz. Ama buraya seçilen kadroların niteliği nedir, kapasitesi nedir, düzeyi nedir, gerçekten bu görevleri başarıp başarmama noktasında ortaya koyacakları performans nedir? Bu sorulara ciddiyetle yaklaşmamıştır.

Yani bunlar ilk anda belki açığa çıkmayabilir. Ama biz bir ilk başarısızlık durumunda, bir ilk güçlük karşısında, hemen kadrolarımızı bir biçimde geriye çekiyoruz. Elimizdeki güçler budur. Hedeflerimiz daha büyük, daha geniş ama bunları karşılayabilmek bakımından kadroların birikimi, kapasitesi, yetenekleri tüm bunlar bir noktada eksiklidir, zayıftır. Ama bir önderlik bunları sürekli bir biçimde gözeterek, bunları ileriye

çekerek, eğiterek, hazırlayarak davranmalıdır. Yoksa kadrolar yetersizdir, kadrolar eksiklidir deyip, ortaya çıkan ilk zayıflıkta hemen onu yerinden almak, yerine başka birini geçirmek, bu doğru bir davranış çizgisi değildir. İstanbul örneğinde sürekli bir değişimin olduğu ortadadır. Bu aynı zamanda oturmuş bir yapının da engelidir. Artık geline nokta, kesin bir biçimde buna son vermek gerekiyor. İstanbul kadroları aşağı yukarı bütün bölgelerde dolaşmışlardır. Yani şu organda olmamıştır, başka bir organa. O organda olmamıştır, başka bir organa. Örgütsel yapının oturabilmesi bakımından buna artık bir son vermeliyiz. Artık elimizdeki güçleri biliyoruz, tanıyoruz. Onların durumu az çok ortaya çıkmıştır. Bu durumda onları örgütsel çalışmanın gerektirdiği en uygun biçimde konumlandırmak gerekiyor. Yani buna bir son vermek gerekiyor bana göre.

Bu sorun bir biçimde örneğin işçi kurultayı faaliyetinde de böyle yaşandı. Biz mesela hareket olarak ilk ortaya çıktığımızda legalizm cereyanı diyoruz. Legal bir planda kolay güç kazanmadan giderek kendini ortaya koymayı eleştiriyoruz. Bu zaafa, bu kolaycılığa direniyoruz. İlegalitenin ilkesel ve stratejik önemine uygun davranıyoruz. Sonra ne oluyor? Burada biriktirilen belli güçler vardır. Şimdi bu güçler mesela bir kurultay çalışması sırasında ve sayesinde legalize oluyor. Sadece düşmana karşı değil, aynı zamanda kendi iç illegalitemiz açısından da açığa çıkmış oluyor. Örgütsel yapıdaki o sürekli değişimin aynı zamanda kadroları açığa çıkaran, onları bir biçimde legalize eden bir süreç olarak işlediğini de düşünüyorum.

Hareketimizin en zayıf olduğu noktalardan bir tanesi de savaşı ihtilalci bir kimliği henüz içselleştirememesidir. Şunu görebilmek gerekiyor. İhtilalci bir çizgi, aynı zamanda buna uygun kadro tipini de yaratmak zorundadır. Burada belli bir zayıflık var bence. Başlangıç dönemi açısından bu bir ölçüde böyledir. Ama bizim, Türkiye'nin koşullarını da düşündüğümüz zaman, sarsılmaz bir savaşı örgüt kimliği kazanamadığımız koşullarda, mücadelenin güçleri olabilecek potansiyelleri kelimize çekebilmemiz de mümkün değildir. Yani bazı örgütlere bugün baktığın zaman, kendinde topladığı ve birleştirdiği güçler hiç

de ideolojik çizgideki sağlam perspektiflerden gelmiyor. Tersine mücadeleciler bir kimlik ortaya koyuyor. Yani bu bizde eksiklidir demiyorum. Bizim üyelerimiz, bizim kadrolarımız bütün olumsuzluğa rağmen, genel bir faaliyet içerisinde bu ihtilalci kimliği ortaya koyabiliyorlar. Bizim bunu giderek derinleştirmemiz gerekiyor. Bunu bizim için temelli bir sorun olarak düşünüyorum. Bu zayıf noktamızı tamamlamadığımız koşullarda, bu aynı zamanda liberal bir ortamın da doğmasına yolaçıyor. Kadrolar ihtilalci bir örgüt yaşantısını, ihtilalci bir kimliği kendi ilişkilerinde, kendi örgütsel yaşamlarında tanıyamadıkları ölçüde, bu onlarda varolan devrimci özün giderek zaafa uğraması gibi bir sonucu da doğuruyor. Yeni dönemde hareketimizin bu zayıf yönünün giderilmesi gerekiyor.

Bu kadrolarımızın, daha doğrusu hareketimizin genel bir zaafıdır. Bizim son başyazıda (6. yıl başyazısından sözediyorum) tanımladığımız bir şey vardır. Türkiye'deki sol hareketin genelini dört kanalda tanımlıyoruz. Proleter sosyalizmini ele alırken, ideolojik gelişme süreçleri bakımından EKİM bu boşluğu doldurmuştur, diyoruz. Ama bu henüz gerçek manada bir politik-örgütsel mihrak olmaya varamamıştır, diye ekliyoruz. Fakat bunun eksikli kaldığı noktada, bu kanalın doldurulabilmesi mümkün değildir.

Yeni dönemde acilen el atmamız gereken nedir? Bir, mahalli komitelerin artık kesin bir yapıya oturtulması. İkincisi, baskı- dağıtım ve aynı zamanda askeri yapının yaratılması. Bunlar baştan beri ortaya konulan bir örgütün politik bir faaliyeti etkili bir şekilde yürütülmesinin temel araçlarıdır. Şimdi bunlar her zaman işaretlenmiştir, her zaman görülmüştür. Ama gerçekten bunları, bu araçları yaratabilmek bakımından hiçbir ciddi adım atılmamıştır.

Şimdi giderek düşüncelerim biraz dağıldı, ama şunu söylemek istiyorum. Tartışmalar ışığında az çok çıkmıştır. Önderlik krizinin, önderlik boşluğunun baştan beri, giderek kendini katlayarak bugüne geldiği açıktır. Şimdi konferansımız yeni bir önderlik seçmek sorunuyla yüzyüzedir. Şimdi Cihan yoldaş geçmiş önderlik sürecini anlattı. Bir noktada aslında bugün bu sürecin taşıdığı zayıflıkları

ve yüzyüze olduğu zorlukları tanımlamış oldu. Aynı sorunla bugün tekrardan yüzyüze olduğumuz açıktır. Konferansımız yeni önderliği seçerken bu deneyimleri gözetmelidir. Kendi içinde birleşmiş, sıkı, kaynaşmış bir önderliğin tayin edici olduğunu unutmamalı, buna uygun bir davranış biçimiyle, buna uygun bir sorumlulukla seçmelidir. Yani bu şu değildir. Bizim düşündüğümüz ölçülerde, hedeflerde önderlik güçlerinin biriktiği, ortaya çıktığı değildir. Ama seçilecek yeni MK'nın, kendi içindeki taşıdığı eksiklik ve yetersizlikler ne olursa olsun, ama kesin bir biçimde, maddi güçlüklerin yarattığı zorluklara hiçbir biçimde takılmadan, belli bir iddiayla, belli bir misyonla ortaya çıkmasıdır. Ve giderek bunu örgüt yaşamına hakim kılmasıdır.

Ayrıntı düzeyinde söyleyebileceğim şeyler var kuşkusuz. Ama bunlara girmek noktasında belli bir tereddüt taşıyorum. Biraz tartışmayı dağıtmamak açısından buna girmek istemiyorum. Genel olarak tanımladım; önderlik boşluğunun kendisidir, merkezi bir önderliğin yokluğudur; yönlendiriciliğin, denetleyeciliğin yokluğudur; eldeki mevcut güçlerin uygun bir biçimde, kendi çizgimize uygun bir biçimde konumlandırılmamasıdır; politik perspektiflerin sunulmamasıdır, siyasal önderlik düzeyinde; önderliğin kendi kollektif çalışmasının yokluğudur; hareketin güçlerini Türkiye'nin içine girdiği döneme uygun bir biçimde hazırlayıp eğitememesidir; kadrolara yeterli bir ihtifalci ve savaşçı kimlik kazandırılmaması sorunudur, vb. vb. Böyle tanımlıyorum geçmiş önderliğin zaaflarını. Yeni dönemdeki önderliğin yerine getirmesi gereken görevler ve gidermesi gereken temel zaafalarda böylece ortaya çıkıyor.

Hüseyin: Harekemi: in başından itibaren bir önderlik problemiyle yüzyüze olduğu, bu problemi yaşadığı, istediği biçimde çözemediği ve şimdi de çözmekle karşı karşıya kaldığı bir gerçektir. Cihan yoldaş bu problemimizi, bu beş yıllık süreç içerisindeki durumumuzu uzun, yer yer ayrıntılarına da girerek, hatta çeşitli unsurlarına da ayırarak, anlattı. Bence epeyce anlamlı tespitler de yaptı bu arada.

Ben süreci başından itibaren yaşayan ve önderlik kadrolarına

yakın biri olarak, bu konudaki düşüncelerimi şöyle özetlemek istiyorum. Ancak buna geçmeden önce, bazı şeylere daha baştan işaret etmek istiyorum. Zira yoldaşın anlattığı şeylerle buraya serdiği tabloyu doğru anlayamazsak, bazı yanlış sonuçlara da varabiliriz. Biraz kolayından giderek yanlış bazı değerlendirmelere varabiliriz. Burada yanlış değerlendirmeler yapmamak için öncelikle şöyle bakmak gerektiğini düşünüyorum.

Evet, şu bir gerçektir. Gerek bir önderlik oluşturma ya da bir yönetim organı oluşturma çabası olarak ifade edebileceğimiz I. Genel Konferans öncesi döneme, gerekse bir ölçüde oluşturulmuş ve oturtulmaya çalışılan konferans sonrası döneme baktığımızda, şu gerçeği görürüz. Önderlik problemi hep var. Hep bir dağılma yaşıyor. Bir yanıla baktığımız zaman bir sürekliliğin olmadığını görüyoruz. Ama öte yandan şunu da unutmamak gerekiyor. EKİM önderliğine bir başka açıdan baktığımızda, gerçekten hep bir önderliğin olduğunu, hep bir sürekliliğin yaşandığını da görüyoruz. Ben bunu özellikle ideolojik-politik önderlik gerçeğine dayanarak söylüyorum. EKİM başından beri sürekliliği olan bir ideolojik-politik önderliğe sahiptir. Sürekliliğini koruyan, dağılmayan da bu yönüdür, bu bölürüdür. Bunun özellikle Cihan yoldaşın şahsında ifadesini bulduğunu, daha sonra Mesut yoldaşın katılımıyla bunun daha da güçlendiğini söylemek gerekiyor. Azad'ın bir dönem bu sürekliliğin bir unsuru olma potansiyeli taşımasına rağmen, bu süreklilik içerisinde ele alınabileceği biraz tartışma götürür. Hareketin bu bölümüyle önderliğinin sürekliliğinin en çıplak kanıtı, hiç aksamadan çıkan *Ekim*'in kendisidir. Yani MYO'dur. Herşey aksamıştır. Herşeyde bir kopukluk vardır, bir dağılma vardır. Ama kendi hattında süreklilik arzedan bir *Ekim* vardır, bir MYO'muz vardır. Ve bu ideolojik önderlikteki sürekliliği, sağlamlığı ve EKİM'in bugüne kadar gelmesindeki yerini anlatır aynı zamanda.

Bir diğer nokta ise şudur. Burada çizilen tablo, kuşkusuz bir gerçekliği en çıplak bir biçimde ortaya koyma çabasını ifade ediyor. Ancak biz buna bugünün gözüyle ve biraz rahat bakarsak eğer, daha sağlıklı sonuçlara varabiliriz, diye düşünüyorum. Aksi takdirde bu tablodan biz, ne kadar da zayıf

kadrolara ya da önderlik kadrolarına sahipmişiz, bunlardan da önder mi olurmuş şeklinde, inkarcı bir noktaya varabileceğimiz gibi, beş yılda tablo buysa bundan sonra herhalde bunun geleceğinin ne olacağı tartışmalıdır şeklinde umutsuz bir sonuca da varabiliriz. Bu iki eğilim de kardeşdir. Bu aynı zamanda kendi içinde bir bakıştır. Böyle bakılmamalıdır bana göre. Bizim bir önderlik yaratma süreci olarak tanımladığımız konferans öncesi dönemde yola çıkmış, belli bir süre sonra hareketin dışına düşmüş arkadaşlar da dahil olmak üzere, bunları bir yanıyla da anlamak gerekiyor. Hiç kusurlarını unutmadan, burada ortaya konduğu gibi onların çıplak resimini ortaya koymak koşuluyla. Ama bunları anlamak da gerekiyor, diye düşünüyorum. Çünkü bir dönem gerçekten belirli ihtiyaçları da karşılamış insanlardır bunlar. Bir süreklilik arzetmese de, bu hareketin bir önderlik problemi yaşamasını ortadan kaldıracabilecek bir yenilenmeyle kendilerini sürekli hale getirmeseler de, bunların döneme ilişkin katkılarını unutmamak gerekiyor, diye düşünüyorum.

Kendi içinden bakmamak gerekiyor derken, aynı zamanda şunu kastediyorum. Bu tek tek yoldaşların üzerinden baktığımız zaman, biz umutsuzluğu da düşebiliriz. Geleceğe ilişkin kuşkular, soru işaretleri kafamızda belirir. Ben bu yolda çok ciddi kusurları olan yoldaşların üzerinden değil, tersine EKİM'in taşıdığı dinamizm üzerinden bakmak gerektiğini düşünüyorum. Gerek örgüt ve yeni döneme uygun bir önderlik yaratmak bakımından olsun, gerekse yeni döneme uygun kadrolar, giderek bütün bunların toplamından ibaret bir örgüt, bir parti yaratmak açısından olsun, EKİM'in kendisi, EKİM'in kendisinin taşıdığı dinamizm büyük bir güç ve anlam ifade ediyor. Geline bu yerde bir çok şeyin bilince çıktığı da gözönüne alınırsa, gelecek açısından iyimser ve umutlu olmak gerektiğini düşünüyorum. Tek tek yoldaşların üzerinden değil de EKİM'in bu karakteristik özelliği üzerinden baktığımızda, biz, EKİM'in kendi önderliğini bulacağını ve yaratacağını düşünebilmeliyiz.

Buradan şuna geçmek istiyorum. Konuşmaya başlarken de söyledim. EKİM'in konferans öncesi dönemindeki önderlik problemiyle, konferans sonrası önderlik problemi belli bakımlardan

biraz farklı iki dönem içinde ele alınması gerekiyor. Dağılımlarında ve süreklilik arz etmemelerinde belli karakteristik özellikler var. Bunu Cihan yoldaş şöyle özetlemişti. Bir zaafiyet var bu önderlik düzeyindeki kadrolarda. Bu iki alanda kendisini ifade ediyor. Birlik ve legal olanakların kullanılması, ya da etkin olarak kullanılması alanında kendisini ifade ediyor. Ve ikisi elele gidiyorlar. Bunun sonradan bir ideolojik zayıflık temeli üzerinde, bir ideolojik dağılmayla kendisini sürdürdüğünü görüyoruz biz. Bunun ardından hep, kendine ve örgüte güvensizlik, EKİM'in güç ve olanaklarına güvensizlik, devrimin olanaklarını güce dönüştürmede bir güç ve irade ortaya koymamak ve giderek bir iddiasızlık, bir misyonsuzluk sözkonusu burada. Genel olarak Türkiye devrimci hareketinin karakteristik ve ortak özelliğidir bu. Ve bize de bu şekilde yansıyor.

Şimdi bunun hangi temelde ortaya çıktığı ve sonradan nasıl yaşandığını bu iki dönem içerisinde şöyle ele almak gerektiğini düşünüyorum. Buradan başa dönmek istiyorum. Şimdi biz kendimizi, yeni dönemin yeni hareketi olarak tanımladık. Bu bir gerçektir. Bu yeni dönem, herhangi bir yeni dönem değil. Örneğin işte '70'ler ve '80'ler gibi kabaca ifade edilebilecek bir yeni dönem tanımı değil. Dünya ölçüsünde yaşanan olaylarla tanımlanan bir durum sözkonusudur burada. Gerçekten yeni bir dönemdir. Bizim ortaya çıktığımız dönem, dünyada çok önemli olayların yaşandığı yıllardır. 70 yıllık bir dönemin geride bırakıldığı bir dönemdir. O kadar ki II. Enternasyonal'den daha da çökertici bir çok durumun yaşandığı bir dönemdir. Koşulların son derece elverişsiz olduğu böyle bir dönemde EKİM ortaya çıkmıştır. Bunu titizlikle gözetmek gerekiyor.

Şimdi böyle bir dönemde, yeni dönemin yeni hareketi olarak ortaya çıkmış bir EKİM'in, bir gücü ifade ettiğini çok açık bir şekilde söyleyebiliriz. Şimdi biz yeni dönemin yeni bir hareketi olarak ortaya çıktık. Ama ilk kadrolarda bu nasıl algılandı? Bu bilince çıktı mı? Örneğin yeni dönemin getirdiği özelliklere uygun önder kadrolar olup olmama açısından neyi ifade ediyorlardı? Nasıl bir potansiyel taşıyorlardı? Buna hazır mıydılar? Bunları irdelemek mutlaka gerekiyor. Bunlar yeni dönemin

görevlerini kavramak, bu ihtiyaca cevap vermek ve geleceği kucaklamak bakımından uygun kadrolar mıydı? Bunun üstesinden gelebilirler miydi? Dahası, yeni dönemin yeni hareketini örgüt planında kurabilme, buna önderlik edebilme şansları neydi? Bu açıdan baktığımız zaman olumlu bir yanıt verebilmek mümkün değil.

Bu, Cihan yoldaş tarafından çeşitli yönleriyle burada ifade de edildi. İlk elden, yola çıktığımız zaman, bunlar yeni dönemin kadroları değillerdi. Bir yenilgi dönemi yaşanmıştı, yenilgi döneminden gelmişlerdi. Dahası genel olarak bir yenilgi ruh hali yaşanmaktadır, Türkiye devrimci hareketinde ve aynı zamanda bir ölçüde bu ilk elden yola çıkarılan kadrolarda. 12 Eylül'ü bir durgunluk içerisinde yaşamada kendi ifadesini bulan bir durum sözkonusudur. Atalet, iddiasızlık, karakteristik özellikleridir bu dönemden kalan bir çok kimsenin. 12 Eylül'ü durgunluk içerisinde geçirmenin getirdiği ciddi zaafılar vardır. Yıpranmıştır bu kadroların bir kısmı çeşitli biçimlerde. Bu açıdan da baştan çok önemli ciddi zayıflıklar taşımaktadırlar. Bir yönüyle budur.

Ötekisi ise şudur. Onu da özetlemek gerekiyor yeniden. Bu kadrolar, hiç değilse 12 Eylül sonrası dönemde bir mücadelenin içerisinde süzülüp gelen, diri, o anlamda belirli ölçülerde gözle görülebilir bir diriliğe de sahip değillerdir. Ben özellikle belirli bir kesimi için ifade ediyorum. Önder kadrolar değillerdir. Cihan yoldaşın ifade ettiği gibi, çoğu mahalli düzeyde, en fazla il komiteleri düzeyinde görev almış, büyük bir bölümü de daha alt düzeylerde görev almış kadrolardır. Aynı zamanda hayli birikimsiz kadrolardır. Baştan beri bir ideolojik zayıflık taşımaktadırlar. Ve daha da önemlisi, bu kadrolar bizim ideolojik gelişmemizi çok içten yaşayamadılar. EKİM'in ideolojik gelişmesini lafız da dahi bir çoğu anlama şansına sahip olamadılar. Öyle ki bizim ilk belgelerimizi dışında tutarsak, ki bunların ne ölçüde sindirilip sindirilmediği bir yana, bunun dışında yaşayamadılar bunu. Bizim neyi ifade ettiğimiz bu kadrolar tarafından çok yüzeysel bir biçimde biliniyordu.

Şimdi bu çok önemli bir sorundur. EKİM o zaman bunların bu durumunu yeterince gözetmedi, diyebiliriz. Ama ben bu şans

da bulamadı diye ifade etmek istiyorum. Gerçekten bu şans da bulamadı. İçinden kopup geldiğimiz hareketler içerisinde buna fırsatımız olmadığı gibi, sonrası için de biz bu kadroların zayıflıkları nedir, geride kalan süreçlerde bunlar nasıl bir yer tutmuşlardır, bunu sorgulama şansını bu açıdan bulamadık. Bu ancak sonrasının sorunu olabilirdi, ki sonradan bu yönde çabalar görülebilmiştir. Şimdi durum bu olunca, ideolojik gelişmeyi yaşayamayan bu yoldaşların, baştan bir ideolojik zayıflık taşımaları kaçınılmazdı. Yeni bir hareketin önder yönetici kadrosu olabilmek için, geçmiş süreçleri sorgulaman, kendini onun içine oturtman ve sendeki zayıflıkları ve zaafiyeti gidermen gerekiyor. Ağırlıkları atman gerekiyor. Sadece bunlar açısından da değil. Genel olarak şöyle bir durum vardır. Bunu Mesut yoldaş konuşmasında da ifade etmiştir. Geçmişte yaşanan bir pratik vardır. Geçmişten devralınan bir bilinç vardır, bir politika va örgüt kültürü, bir yaşam biçimi vardır. Bütün bunlar, en başta ideolojik olarak sorgulanmak ve aşılacak zorunda. Her alanda bir ideolojik yenilenme yaşanmadığı sürece ve bu da, EKİM'in özü, ruhu, herşeyi olan yönteminin çok sağlam bir biçimde kavranması temelinde olmadığı sürece, her alanda bir dönüşümü yaşayabilmek olanaksızdır.

Bu o kadar gereklidir ki, geçmişin şef geleneği, iktidar perspektifinden yoksunluğu, konformizmi, bürokrat eğilimleri, kendi imajına düşkünlüğü, bütün bunları yenebilmek için, yeni bir kültürle yoğrulmak gerekiyor. Her alanda bir ideolojik yenilenme yaşamak gerekiyor. Ama bizde en ileri olanlarımız bile, burada kendimi anlatmak istiyorum, hatta bir ölçüde Azad'ı bile buna dahil edebilirim, bizim EKİM'den ne anladığımız hayli tartışmalıdır. Adil'de ise bulanıklık tamdır. Sosyalist devrim, bir programatik kavrayış düzeyindedir ancak. Bu bir ideolojik yenilenme değildir henüz. Bu EKİM'in ruhuna ulaşmak, yeni dönemi kavramak denen şeyi karşılayan bir durum değildir. Kaldı ki diğer yoldaşlar programatik düzeydeki bu kavrayışı bile yeterince yaşayamadılar. Bizim (Azad ve ben) bu konudaki avantajımız, biraz o içinden kopup geldiğimiz hareketlerde gelişme süreçlerini çok doğrudan yaşamamızdan geliyordu. Biraz bu

açılardan, kuşkusuz Azad daha farklı olmakla birlikte, belli avantajlarımız vardı. Diğer yoldaşlar buna da fırsat bulamadılar. Daha çok o dönemin kavgası içerisinde militanlıklarıyla, saf tutuşlarıyla karakterize oldular.

Şimdi bu, baştan bir zaafiyetin potansiyel ögesidir. Bence bu çok önemlidir. Bunu şöyle bir şeyle somutlamak istiyorum. Bana göre Cihan yoldaşın dışında bu ideolojik gelişmeyi yaşayan kimse yoktur. Böyle düşünüyorum. Çok ilginçtir. Azad sosyalist devrim programı çerçevesindeki kavrayışa çok önceden ulaşmıştır. Oportünistti, korkaktı, ifade etmiyordu, ama ona çok önce ulaşmıştı. Bu içerideki ceset (Adil), liberal bir konumdan da olsa ona çok önceden ulaşmıştı. Ben sosyalist devrim diye formüle etmesem bile, çeşitli bakımlardan yine bunlara yakındım. Çok ilginçtir, Cihan yoldaş TDKP çizgisini en azından programatik düzeyde savunurken çok daha tutarlı bir konumdaydı. Hatta biz zaman zaman tutucu diye niteliyorduk. Geç geldi, ama çok iyi geldi. Bu kavrayışın üzerinden oraya geldi. Bizimki biraz liberal bir savrulmaydı. Geçmiş devrimci hareketlerin sorgulanması, politika ve örgüt boyutu, giderek ideolojik çizgisinin sorgulanması. Bizimki biraz savruktu; herkesde farklı düzeylerde ifade etse de, bir sindirilmişlikle gelmiyordu. Bir takım şeyleri sorguluyorsun, ama ondan gelmiyordu.

EKİM'in iki özelliği diye Cihan yoldaşın gündem üzerine konuşmasında ifade ettiği unsurlar, biraz Cihan yoldaşın kendisinin yaşadığı ve ulaştığı bir kavrayıştır. Bunun sonraki dönemlerde bizim çeşitli meselelerde, MYO'nun temel yazılarını yazan düzeyde kadrolar olduğumuz halde, bizim yazılarımızda çeşitli biçimlerde yanlış eğilimlerin kendisini ifade etmesi bile, bunun bir göstergesidir diye düşünüyorum. İdeolojik perspektiflerde direnememek de bunun ifadesidir. Bu, baştan yaşanan bir zayıflığın ifadesidir.

Bugün kimilerinin (Azad'ın bir başka biçimde, Adil'in bir başka biçimde) farklı platformlara çok kolaylıkla gidebilmeleri de, yine buradaki zayıflıkta yatıyor. Bir anda kendisinin geçmişte savunduğu yere yeniden rahatlıkla dönebiliyor. Bir içselleştirme yoktur. *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin*'de ifade edilen

o ideolojik zayıflık, her zaman yaşanmıştır burada. Bu diğer bazı kadrolar (örneğin Okan) açısından çok daha belirgin bir zaafiyeti ifade ediyordu. Bu yoldaşların hiçbirisi her alanda bir ideolojik yenilenme yaşayamadılar. EKİM'in ideolojik perspektiflerine ilişkin olarak içselleşmiş bir kavrayış yoktu. Dolayısıyla bu rahatlıkla terkedilebiliyor. İdeolojik bir zayıflık gösterilebiliyor. Ve birlik ve legal olanakların etkin bir biçimde kullanılmasında ilk ifadesini bularak, bir ideolojik dağılma olarak yaşanabiliyor. Tümünde bunun ortak yaşanmasının nedeni de budur. İlk güçlüklerle karşılaşıldığında, bu kendisini hemen dışa vurabiliyor. Hayal kırıklığı çok kolay yaşanabiliyor burada.

Şimdi şöyle söylemiştim ben. EKİM'in konferans öncesi döneminde daha çok bir önderlik kurumu yaratma çabalarıydı. Durumları bu olan bu kadroların, gerek ideolojik cepheden EKİM'i ileriye taşımada olsun, gerek EKİM'in ideolojik-politik çizgisine uygun bir politik çalışma yürütmek, bir örgüt kurmak, bir kadrolaşma yaratmak açısından olsun, şansları yoktu. Bu ancak her alanda bir yenilenme yaşamakla, yeni dönemin görevlerini kucaklayabilecek bir düzeye gelmekle mümkün olabilirdi. Bu mümkün olamadı, bu somut durumlarından dolayı. Bu şansa sahip olan ya da bu konuda bir tutarlılık gösteren ideolojik önderliktir.

EKİM ilk defa bu şansı konferansta yakaladı. O güne kadar hep bir dışına düşme, bir dağılma var. Sürekli birinden diğerine bir düşüş yaşanıyor. Oysa konferansta, EKİM ilk defa bir önderlik kurumu oluşturdu. İlk defa bu dönemde bu şansa sahip oldu. Ancak burada şunu söylemek gerekiyor. Konferansta, bugünün gözüyle kuşkusuz söylüyorum, bugün bizim burada yaptığımız tartışmayı o gün yapabilir miydik? Yapılması gerekiyordu. Böyle düşünüyorum. Yaşanan o 4 yıllık sürecin sonunda bunun mutlaka yapılması gerektiğini, bugün sonradan yaşananların ışığında söyleyebiliyorum.

Bunu sadece önderlik içerisinde yeralacak, bu kurumu oluşturacak kadrolar açısından bir sorgulama, bu açıdan önderlik problemini tartışmak bakımından söylemiyorum. Aynı zamanda kadrolar bakımından da tartışmak gerekiyordu. Çünkü her ne

kadar görünüşte 3 yıllık sürecin sonunda belli bir heyecan üzerinde ve belli bir rahatlığın, güvenin üzerinde gerçekleşmiş bir konferans olmakla birlikte, kendi içerisinde tek tek insanların şahsında yaşanan bir zayıflığı da taşıyordu. Bunalımın öğelerini taşıyordu. Bunun konferansın hemen sonrasında benim şahsında kendisini dışavurması, bunun tekil bir olay olduğunu göstermiyor. Çok az sayıda kadro dışta tutulursa, katılan delegelerin ve bizim sonradan o anda önderlik içerisinde yer alan kadroların çoğunun müthiş ağırlıkları vardı. Bir rahatsızlık vardı. Buradaki gibi önderlik düzeyinde olsun, genel olarak kadrolar düzeyinde olsun, bir tartışma, bu zayıflıkların üzerine yürüme, bunları açığa çıkarma, gücümüzü ve zayıflıklarımızı bilme açısından bir sorgulama olsaydı, oradan çok daha sağlam çıkabilirdik. Bunalım öğelerini bir ölçüde önden telafi edebilirdik. Ancak biz kuşkusuz o gün farklı bir ruh hali içerisindeydik. Bir iyimserlik taşıyordu. Bu gerçekleştirilemedi.

Bunu şunun için söylüyorum. Konferans hayli kapsamlı, hayli anlamlı tartışmalar yaptı. Görevler saptadı, hedefler belirledi. Ve belli bir heyecanla konferans sonrası dönemde ideolojik cephede olsun, politik-örgütsel cephede olsun, bir atılımın yaşanacağına inanılıyordu. Ama bugün görüyoruz ki, bir kısım önderlik kadroları buna hiç de hazır değillerdi, belli zayıflıklar taşımaktaydılar. O gün sıkıntı içerisinde olan, onu bir ölçüde meşrulaştıran ve koruyan sadece ben değildim, başkaları da vardı. Şöyle söyleyebilirim. Adil çok daha başka meselelere ilişkin de olsa, daha beter bir zayıflık taşıyordu. Nesimi türkü söylüyordu ama, karanlıkta ılık çalmaya benziyordu bu. Aslında bir bitiş işaretleri vardı onda. Sürekli iddiasızlığın teorisini yaptı, misyonsuzluğun teorisini yaptı. Yani Dilan yoldaşın ifade ettiği gibi bir cereyan var yalnızca. O cereyana kendisini rahatlıkla verebilen bir konumdaydı. Daha da somut ifade edersek, Cihan yoldaşa olan sınırsız güveni ile gidiyordu. İşte bir Cihan yoldaştır, ikinci de benim, derken, içi dolu bir şey söylemiyordu. Mistik bir şey. Önderlik kadroları içerisinde diri olan bu 3 yoldaş var (Cihan, Mesut ve Nadir yoldaşlar). İki yoldaşın belli avantajları da vardı.

Şimdi o dönem bizde daha baştan önderlik kurumunun kendisine olsun, kendine olsun bir güvensizlik var. Baştan bir iddiasızlık, baştan bir misyonsuzluk var. Bunun da nedeni şudur; bakışı kaybetmişiz biz. Sözgelimi o güne kadar bende EKİM'e, EKİM'in üzerinden bakma yönü daha ağır basıyordu. Orada öteki yön öne çıkmaya başladı. Ve Mesut yoldaşın ve sonra Cihan yoldaşın ifade ettiği gibi, daha çok kendi üzerinden bakıyorsun. Kendi üzerinden baktığın zaman da içaçıcı değil senin durumun. Sen kendi üzerinden hareketin gücünü, olanaklarını, devrimin olanaklarını güce dönüştürmeyi, böyle bir ruh halini yakalamayı başaramazsın. Diğerleri de aynı şeye sahiptirler. Bir X üzerinde o kadar çok fırtınanın koparılması, adeta bir kan davası haline getirilmesi, en başta kendine olan derin bir güvensizliktendir. Ve daha da kötüsü hareketin kendisine güvensizliktir. Misyonsuzluktur. Kendini yadsımaktır. Başka bir şey değildir burada. Bizim orada kendimizi ifade etmemiz istendi. Örneğin, sık sık Nadir yoldaş olsun, Cihan yoldaş olsun, başka bazı yoldaşlar olsun, kendini ifade et, ortaya koy, dediler. Bu güç ve irade yok ki, sen kendini nasıl, hangi bakımdan ifade edeceksin? Kendini ifade et deyince, ben daha çok şöyle anlıyordum, o anki ruh halimle; yani kendini örgüte karşı tanımlayamazsın, örgüte karşı ortaya koyamazsın. Cihan yoldaşa aynen şu cümleyi kullanmıştım; "Ben örgütle kavga etmeden, kendimi ifade edemem."! Baştan eski kültürün ürünü bir bakışaçısıdır bu. Kendini örgüte karşı niye tanımlıyorsun ki. İşte o kendi imajına düşkünlük, şef geleneği, bürokratlık, vb., örgüte kendi üzerinden bakmak diye eleştirilen şeyin kendisidir. Geçmiş politik örgüt kültürüdür. Geçmiş önderlik kültürüdür. Geçmiş kadro kültürüdür bu.

Bu aynı durum herkesde var. Adil de öyle bakıyor meseleye. Kendini tanımlarken, bir göreve, bir iddiaya sahip çıkma isteği içerisine girerken, kendisini Cihan yoldaşın karşısına koymaya çalışıyor. Bu durumda olan kadroların baştan bir misyonsuzluk, baştan bir iddiasızlık, baştan potansiyel bir bunalım ögesi oldukları çok açıktır ve bu, aşağıdaki kimi kadrolara da yansıyor. İdeolojik zayıflık var. Birikim geriliği var. Orada, I. Genel Konferansta

tutturulan düzeyle kendi arasındaki uçurumu görüyor. Bazıları resmen orada bitti. Kendi geriliğini orada sezgisel düzeyde de olsa görüyor ve orada bitiyordu. Bunu görebilmek için biraz farklı bir bakış açısına sahip olmak gerekiyor. Mesela 10 Mayıs toplantısında hareketin konferansta tartıştığı o kadar anlamlı şeyi ve ulaştığı düzeyi bir “seminer” olarak, bir kişinin semineri olarak değerlendirmek kadar mantıksız bir şey olamaz. Konferansı yalan haline getiriyorsun. O kadar anlamlı şeyi yalan hale getiriyorsun. Boşa çıkarıyorsun. Ve yanılısana yaratmayın, konferansı benim düzeyimde tanımlayın, diyorsun. Senin düzeyinde tanımladığın zaman, o bildiri yayınlanmaz ki. Orada bir düzey vardır. En ileri düzeye göre kaleme alınır. Yani EKİM’in düzeyi senin düzeyin değildir ki. Sen hiçbir zaman oraya ulaşamamaşsın.

Veli: Ben şuradan başlamak istiyorum. *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin* yazısında şöyle bir tanımlama vardır; teknik yönünü dışta tutarsak, bir örgüt, yapısıyla, çalışma tarzıyla, kadro tipiyle, faaliyetinin muhtevasıyla, örgütün çizgisine göre şekillenmek, ona uygun olmak zorundadır, diyor. Geçmiş örgüt pratiğimize baktığımızda hiç de böyle olmadığı ortaya çıkıyor. Bunun sorunlarını tartışıyoruz. ’87 çıkışıyla başlayan ve süreçleri ele alan belli değerlendirmeler yapıldı. Özellikle Cihan yoldaş bu konuda daha ayrıntılı bazı şeyler söyledi. Azad’ın durumuna ilişkin. Okan’ın, Nesimi’nin ve sonrakinin (Adil) durumlarına ilişkin.

Ben bu süreci gözönüne getirdiğimde, örgüt yaşantımızda aşırı bir “esneme” olduğunu görüyorum. Bu, örgütü bir ölçüde liberalleşme eğilimiyle yüzyüze bırakmıştır. Güçlerimizin sınırlılığı, darlığı nedeniyle böyle yapmak zorundaydık, diye bir şey söylenirdi. Aslında ben tam da işte bugün onun sonuçlarını yaşıyoruz diyorum. MK’nın seçiminde (ilk ortaya çıkışına ilişkin söylüyorum), kadroların seçiminde, hiç de devrimci kişiliklerine ve yeteneklerine göre seçici davranmadığımızı düşünüyorum. Şimdi bugün için bazı şeyler söyleniyor, Okan için mesela. Deniliyor ki, Lenin’in *Ne Yapmal?*’da eleştirdiği şeylerin, o tersten savunusunu yapıyordu. Ne bileyim, Azad’ın durumuna ilişkin başka şeyler

söyleniyor. İşte tam da böylesi bir durumda, bunların bu zayıflıkları, yetersizlikleri mutlaka görülmüş olmalıydı. Bunları gözönünde tutarak, bu kişileri önderlik düzeyinde böyle ağır sorumluluğu olan görevler altına koymanın, onları bir noktadan sonra belli bir tıkanmayla yüzyüze getireceği, onları örgüt için bir probleme dönüştüreceği önden görülmeliydi. Bunu kestirmek, görmek o kadar da güç değildir. Şöyle basitleştirmek istiyorum. Yani kişinin gücü eğer 50 kilo kaldırmaya yetiyorsa, sen ona kalkar yüz kiloluk bir yükü verirken orada tıkanır işte, kaldıramaz. Genellikle bakış şu oluyor; işte örgütün olanakları, güçleri çerçevesinde biz ancak bunlarla böyle götürebilirdik, bu böyle yaşanabilirdi. Oysa kendi içerisinde, yani o varolan güçlere göre diyorum, örgüt belli bir darlığı tercih etmeliydi. Önderlik açısından bunu söylüyorum. Özellikle son üç yıl için bu esneme hiç gösterilmemeliydi. Adil'in ülkeye dönüşü, onun MK'ya katılması için bir kıstas olmamalıydı. Ben burada sığ bir bakışın olduğunu düşünüyorum. Şimdi ise bazı sonuçlarını yaşıyoruz. Adil'in bir örgüt pratiği vardır. Zonguldak'ı kaybetmişiz bu kişi yüzünden. Ne bileyim Ankara'yı kaybetmişiz. Büyük harcamalara rağmen teknik altyapıyı doğru dürüst kuramamışız. Kısaca bu adamın örgütsel pratiği tam bir tasfiyeci yıkım pratiği olmuştur. Ama önünü biz kendimiz açmışız bir bakıma.

Şimdi böylesi bir durumda ben şöyle düşünüyorum. Biz ilkelerimizi aşırı derecede esnetmişiz. İlkeler bir örgütün temelidir; yaşaması, gelişmesi, güçlenmesi, hep sağlam durması bunlara bağlıdır. Bunu yeterince gözetmemişiz. Aşırı demokrasinin kendisi de örgütte belli bir çürüme getirmiştir.

Hüseyin yoldaşın yurtdışına gelişi vardı mesela, konferans öncesi. Bir heyecan, bir coşku vardı kendisinde. Çok güzel şeyler anlatıyor. Biz yurtdışında bir toplantı yaptık. O toplantıda Türkiye'deki politik güncel gelişmeler üzerine, işçi hareketi üzerine çok heyecanlı şeyler de söylemişti. Konferansa gidiyor. Konferansta MK'ya seçiliyor. MK toplantısından adımını dışarı atıyor, daha başka bir şeyle karşı karşıya kalıyoruz. Gerçekten olacak şey değil, aklın alacağı şeyler değil bunlar. Bir Okan'la ilgili mesala, konferans öncesinde ilk görüştüğümde Hüseyin yoldaşa sorduğum

bazı şeyler olmuştur. Şunu söylemiştir, bu yoldaş yatmıştır demiştir; ama konferans sonrasında ise, tersten onun bir olumlu savunucusu durumuna düşmüştür.

Bunlar bir örgüt yaşamı içerisinde olduğu zaman orada örgütten bahsedilemez. Orada ilkelerden bahsedilemez. Özellikle şu benim için çok önemlidir. Konuşmama girişte *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin* yazısından aktardığım fikirden hareketle, örgüt yaşamında, şekillenmesinde, pratiğinde bu tür şeylerin önemli bir yer tuttuğunu düşünüyorum. Önderlik bir düzeydir. Bunu diyorsak, önderlik kadrolarının kişiliğini, ideolojik birikimini ve sağlamlığını, yeteneklerini gözönünde tutmak, ona göre şekillendirmek zorundayız. Aksi takdirde çok ciddi sorunlarla, ciddi krizlerle yüzyüze kalacağımız da malum. Şüphesiz çok mükemmeliyetçi bir anlayışım da yok. Önderlik, yönetim organı gibi hassas bir konuda, bazı şeyleri gözönünde tutmak gerekir. Geçmiş MK'nın süreci ortadadır. İlk iki yıl için bazı şeyleri anlayabilirsin. Yani "esneme"ler açısından diyorum. Fakat son üç yıl için bunu hiç doğru bulmuyorum.

Okan'ın mesela bir pratiği vardır. Son bir iki yıl içerisinde yattığı söyleniyor. Bu konuda gerçekten bu örgüt ciddi ve ilkeli bir tutum sergilememiştir ona karşı. Ayrıca Adil'in pratiği de ortadadır. Yani şimdi bunun için bir MK toplantısı, ne bileyim bir konferansı beklemek, gerçekten aşırı birşey oluyor. Burada örgüt felç olma durumuyla karşı karşıya. Bu noktada çok geciktiğimizi, gerçekten geciktiğimizi düşünüyorum. İlkeler bir örgütü çürümeyle yüzyüze getirmek için değildir. Bir noktadan sonra dur demesini de bilmelisin artık. Böyle uygulanmalıdır bazı şeyler diye düşünüyorum. Burada bir sekterlik de yoktur, bir darlık da yoktur.

Bir tutum alınmıştır denilecektir. Şüphesiz, yani bunun belgelerden, mektuplardan görmek mümkündür. Ama ne ki önleyici olmamıştır işte. Bizi bugün böyle bir sorunla da yüzyüze getirmiştir. Yani geçmiş örgüt pratiğimizi değerlendirirken, olanakların kıtlığından, yoksunluğundan kalkılarak bir tür savunuculuğunu da yapmamak gerekir diye düşünüyorum. Öyle yaptığımız an, sonraki örgüt şekillenmemizde benzeri şeylerin yeniden yaşanması

kaçınılmaz olur.

Kazanılacaksa da kaybedilecekse de, ilkelerde sıkı ve sağlam kalmakla olmalıdır bu. Birlik sorunu ayrıca tartışılacağı için girmek istemiyorum. O konuda da söyleyeceklerim var. Şimdilik bu kadar.

Kasım: Hüseyin yoldaşı dinledim. Veli yoldaşın getirdiği bazı kayıtlar vardı. Bu yönde benim de ayrıca söyleyeceğim şeyler vardı. Bazen öyle kritik dönemler olur ki, o dönemlerde ortaya konulmuş ideolojik çizgiyi gerçekleştirmede güçlü bir irade ortaya koyabilmek, o çizginin maddi bir kuvvet haline gelmesinde tayin edici bir etkiye sahip olur. Yaşanmış örgütsel deneylerimiz, örgütsel pratiğimiz gözden geçirildiği zaman, bütün bir örgüt olarak böyle bir irade ortaya koyabildiğimizi söylemek gerçekten tartışmalıdır. 1900'lerde bolşeviklerin bazı yönlerden üstünlüğü böyle bir irade gücü ortaya koyabilmeleridir. Veya devrimci demokrasiden ilk ayrışmada, aslında bir yönüyle de ideolojik çizgiden güç alan irade üstünlüğü vardır. Nesnelliği kavramak, onu yorumlamak nesnelliği değiştirmeyi sağlayacak bir irade ortaya koymakla mümkün olabilir.

Bu ideolojik çizgiyi pratiğin kendisinde, sınıf mücadelesinin kendisinde sınamak anlamına da gelir. Bilinen genel bir tanımlamadır. Ünlü bir tanımlama yapmıştır Stalin, örgütsel sorunlar üzerine. Siyasal çizgi ortaya konulduktan sonra onun başarısı veya başarısızlığını kadrolar belirler. Veya bizim gerçeğimizde önderlik belirler, ama önderliğin kendisiyle beraber de kadrolar belirler. Şimdi bu kriter gerçekten anlaşılabilmiş midir örgütte, tartışmalıdır. Ben anlamadığımı düşünüyorum. Anlaşamadığı içindir ki, pratiğimizi sorgulama girişimi, giderek ve derinleşerek, sonuçta açık bir tasfiyeci girişimle örgütün dışına düşmekle sonuçlanabilmiştir.

İdeolojik birliğin kendisiyle beraber bu nokta gözetilmiş olsaydı, beraberinde böyle bir irade gücünü göstermek, koşullara teslim olmamak, koşulları değiştirme gücünü gösterebilmeyi de getirirdi bize. Pratiğimiz incelendiği zaman bir çeşit koşullara teslim olma vardır. Geçen gün de ifade ettim. Çok zor bir

dönemden geçiyoruz. Ve kanımca içinden geçtiğimiz dönem Cumhuriyet tarihinin en zor dönemidir. Uluslararası konjonktürel durum açısından böyledir. Sistemin devrime saldırıları açısından böyledir. Bu ideolojik bir saldırıdır, politik bir saldırıdır, ama aynı zamanda da bir şiddet saldırısıdır. Dahası 1950'lerden bugüne karşı devrimin bu saldırısına dünya çapında güçlü bir devrimci saldırıyla cevap verilemediğini de düşündüğümüzde daha anlaşılabilir bu. Üstelik ülke açısından da ayrı bir tarafı var bunun. Bir yıkım içerisinden gelmiştir devrimci hareket. Aslında ezilen ve yıkılan yalnızca devrimci hareket değildir. Türkiye'de toplumsal yapının kendisi muazzam bir değişiklik geçirmiştir. Korkunç bir kültürel çöküş var, ahlaki çürümeye var, yozlaşma var, bütün insani değerlerin ayaklar altına alındığı bir dönemdir. Şimdi bu bir şiddet saldırısıydı. Ama öte yandan da devrimci hareketi reformculaştırıp aslında tasfiye etmeyi hedefleyen bir demokratikleşme saldırısıyla da birleşiyor. Bütün bu saldırılara karşı koyacak güçlü bir hareketin olmadığı ve bir dönem yükselme ivmesi izleyen işçi hareketinin ise kendi içinde çok ciddi zayıflıklar taşıdığını da düşündüğünüz zaman, içinden geçtiğimiz dönemin kritik önemi anlaşılabilir.

Bu anlaşılamadığı ölçüde, Türkiye'de devrimciler niye sarsılıyorlar, 12 Eylül'ün yıkıntıları niye aşılamadı, apolitikleşme süreci gerçekten niye aşılamadı, bu da anlaşılamaz. Bugünkü koşullar bir 12 Eylül'ün ilk dönemiyle bile kıyaslanamayak kadar kötüdür. Zira oradaki yıkıntı katlanarak, büyüyerek ve bir çeşit kendisiyle çarpılarak bugüne geliyor. Bu, güçlü bir toplumsal hareketlilikle ve sınıf zemini üzerinde yükselen bir devrimci hareketle birleşemediği ölçüde krizin öğeleri sürekli derinleşerek, kendisini büyütür ve yukarıya doğru bir evrilme çizgisi izleyerek geldi.

Bizdeki bunalımın bir yönü budur. İddiasızlaşma diyoruz. Doğrudur, iddiasızlaşmadır ama bu iddiasızlaşmanın maddi bir toplumsal zemini var. Oradan bir kuvvet alıyor. Bir bunalımdır aslında. Bir çeşit bir kişilik bunalımıdır bu. Örneğin bir PKK kendi açısından Kürdistan'da bir kişilik sorununu tahlil etmiştir ve bu Kürt toplumunun kendisininin tahlilinden geliyor. O ulusal

bir perspektifle yapıyor bunu. Bizim de ortaya konulan ideolojik çizgimizin esasları üzerinde böyle bir analize, böyle bir çözümlemeye ihtiyacımız var. Bu çözümleme bize muazzam bir güç kazandırır, bir irade gücü kazandırır. Şimdi şunu söyleriz. Türkiye’de devrimciler iktidar perspektifinden yoksundur. Ve bizde bir dönem hareketin önderliği içerisinde yeralan ama gerçekten ona layık olmayanlar iktidar perspektifini yitirmiştir. Tarihsel rollerini oynayamamışlardır. Gerçekten doğrudur. Şimdi bunların hepsi sonuçtur. Peki nereden güç alıyor? Şuradan güç alıyor. Bunalımlı bir toplumun, bunalımlı bir devrimci tipi vardır. Bu küçük-burjuvazinin bunalımıdır. Ama tam bilince çıkarılamamıştır, diye düşünüyorum. *Devrimci Harekette Reformist Eğilim* başlıklı kitapta aslında bunun ipuçları görülebilir. Ama nedir ipuçları? Şunlardır;

Küçük burjuvazinin çözülüşünden sözedilmiştir, bunalımından sözedilmiştir. Onun eskisi gibi güçlü devrimci öğeleri içerisinde çıkaramadığından sözedilmiştir. Ve bu ara sınıf kaçınılmaz olarak da kendi bunalımının devrimci tipini yaratır, denilmiştir. Bu görülemediği, anlaşılamadığı ölçüde, bu bunalımlı devrimci tip içine girdiği harekette kendi sınıfının bunalım öğelerini sistematik bir şekilde yaymaya başlar. Şimdi bunu anlayamayan bir devrimci, bunu anlayamayan bir komünist tarihsel rolünü oynamaz. Tarihsel rolünü oynamaya dikkat çekmek, tarihsel misyona sık sık vurgu yapmak, birilerinin tarihsel misyonu oynaması anlamına gelmiyor. Nitekim ihtilalci olmanın öneminden sözetmenin ihtilalci olmaya yetmediği gibi.

Dolayısıyla tarihsel rolünü oynamak ne anlama gelir? Ne demektir bu gerçekten? Burada... Sen bizim pratiğimize dönebiliriz. Bizim örgüt pratiğimizde, şu veya bu yoldaşa somutlaşan, nesnelliğin kendisine teslim olmak vardır. Bir çeşit teslim olmuştur oraya. Bilimsel bir temelden güç almamıştır. Toplumun bilimsel bir çözümlemesi de yoktur. O olamadığı ölçüde kendine ait çözümlemesi de yoktur. Kendi çözümlemesi, toplumun çözümlenmesi içerisinde oturmamıştır. Bir şevk vardır, bir heyecan vardır. Bu şevk ve heyecanın şöyle veya böyle bir bilimsel bir yanı da vardır, ama bu bütünlüklü ve tam değildir.

İleri işçiler diyoruz ama, onlar devrimci sosyalizm fikriyle bilinçlenmedikleri sürece, o toplumun bütün özelliklerini üzerlerinde taşırlar. Bir bakıma işçi sınıfının kendisinde de bir yozlaşma, çürüme süreci yaşanmıştır. Kültürel bir çürümedir bu. İleriye çıkan tek tek ileri unsurları kendiliğinden işçi hareketinin ortaya çıkardığı ileri işçiler oldukları ölçüde, benzer özellikleri bunlar da doğrudan taşıyorlar. Şimdi bu işçiler dönüştürmek çok zordur. Onları dönüştürebilmek bir irade gücü göstermekle olanaklıdır. Böyle bir irade gücü gösterebilmek, aynı zamanda bu dönüşümün aracı olan güçlü ve ihtilalci bir örgüt yapısını oluşturma sürecinin de kendisine denk düşüyor.

Şimdi örgüt içerisinde biraz kendiliğinden bir sürece bırakıldı bu. Koşullar dayatmıştır. Koşulların dayattığı ölçüde bir sorgulama vardır. Zayıf olanlar düşüyor, güçlü olanlar ileriye çıkıyorlar, ama o ileriye çıkış, kendi içerisinde bazı zayıflıkları taşıyarak giden bir çıkıştır. Dün onun için şuna dikkat çektim. Bir tasfiyeci girişim örgütün karşısına çıkıyor. Fiilen pratikte onu tasfiye etmeye çalışıyor. Bütün gerici yöntemleri kullanarak yapıyor bunu. Bu tasfiyeci girişim hem örgütün zayıflıklarını istismar üzerinde şekilleniyor, hem de örgüt bünyesine yeni zayıflık tohumları bırakarak gidiyor. Bu zayıflıktan güç alıyor.

Şöyle bir benzetme yapılabilir. 1907 Rus devriminin yenilgisinde aydınlar devrimden kaçarlar. Bu aslında küçük burjuvazinin kaçışıdır. Kaçan küçük burjuvazinin yerini işçiler doldurur. Bu aslında partinin de sağlamlaşmasının kendisini getirir. Şimdi Lenin'de bu çok net bir şekilde ifade edilir. Yani bunalım yıllarının böyle bir özelliği vardır. Şimdi Türkiye'de hep bilinen bir şey tekrarlanır. İşte gericilik yılları zor yıllardır, şöyle yıllardır böyle yıllardır ama, çok mekanik ve bilimsel olmayan bir tekrarlama bu. Bu yıllarca tekrarlanmıştır, ama gerçekten de bu bilince çıkarılamadığı, bilimsel bir çözülemeye tabi tutulamadığı ölçüde de anlaşılmalıdır.

Bunun pratik sonuçları ne olmuştur bizde? Çürüyerek dökülen bir dönemin sözde önderleri, devrimi kendi kişiliklerinde somutlaştıraramamışlardır. Şimdi hep deriz ki, örgütümüz kendisini sürekli Cihan yoldaş nezdinde ifade eder. Böyledir. Ama bunun

kendisinin içerisinde bir başka güçlü yan vardır. Burada şöyle bir geriye gideyim. Lenin'in Sverdlov'un ölümünden sonra yaptığı konuşmada Rus devriminin Sverdlov'un kendisine borçlu olduğunu söyler. Sovyet Cumhuriyeti de ona borçludur. Öylesine yetenekli bir örgütçüdür ki, bolşevik MK'sında herhangi bir örgütsel sorun tartışılıp çözümlenemediği zaman Sverdlov'un müdahalesi tartışmasız bir şekilde kabul görür. Bu bizde diyelim, bir Nesimi'nin bilimsel olmayan övgüleri gibi değildir. Bir çözümlenmeden ve bir güçten geliyor bu. Buradan aslında şunu anlayabiliriz diye düşünüyorum. Yeni dönemin yeni hareketi demek, yeni dönemin bütün ihtiyaçlarına cevap vermek demektir. Şimdi ideolojik önderlik bunu somutlaştırmıştır. Bizde aslında bugün şöyle kendisini ifade ediyor. Yeni dönemin yeni hareketinin militanları bunu güçlü örgütçüler olarak ifade etmelidirler. Devrimi örgütçüler yaratır. Teori onun yolunu döşer, dünyayı değiştirmeyi izah eder. Örgütçüler o teoriyi dünyayı değiştirmek için kullanılır. O zaman şöyle söylenebilir. Örgütümüzün aslında sorunu, önderlik sorununu unutmamak kaydıyla söylüyorum, bir yanılla da böyle güçlü örgütçülere sahip olamamak sorunudur. Bir örgütü örgütçüler yaratırlar. MYO'da okurum. Şu veya bu sorunda net bir perspektif ortaya koymuştur. Ama ben devrimin kendisini güçlü bir şekilde kendi kişiliğimde somutlaştırmamışsam, bu anlamda da tarihsel rolümü oynayamamışsam, ben orada güçlü bir örgüt yaratamam. Herşeyden az çok anlarım. Ama herhangi bir konuyu tam anlayamayan bir devrimci olurum. İyi bir örgütçü olmam, az çok bir örgütçüyüm. İyi bir propagandacı olmam, az çok bir propagandacıyım. İyi bir ajitatör değilimdir, eh işte idare eden bir ajitatörumdür. Böyle bir tipte devrim örgütlenmez. Bu ülkede hiç örgütlenmez.

Şimdi Körfez krizi üzerine yazılan yazıda isabetli bir tahlil yapılmıştır. Türkiye devrimi aslında bir çeşit Ortadoğu devrimi olacaktır. Gerçekten böyledir. Eğer öyleyse, demek ki bu ülkenin devrimcileri de, bu hareketin militanları da çok güçlü devrimciler olmak zorundadır. Başka bir şansı yoktur. Biz ortalama devrimciler, vasat devrimciler olarak idare edemeyiz. Bugüne kadar aslında vasat devrimciler olmayı garip bir gönül rahatlığıyla

kabullenmişizdir. Eh işte idare ediyor, Allah'a çok şükür! Peki yarın? Bizde, şöyle bir tanımlama vardır. Memur tipli devrimciler tanımlaması... Nedir memur tipli devrimci? Örgüt görev verir. Sınırları bellidir. Diyelim şöyle bir sınır, bir çizgi çekmiştir. Şimdi bir militan o sınırların içerisine hapsolmayı kabul ettiği ölçüde, hiç şüpheniz olmasın bir süre sonra devrimci militan olma özelliklerini hızla yitirir. Altını çizerek söylüyorum: Devrimci militan belirlenmiş görevlerin sınırları içerisine hapsolmayandır. En zor olana ısrarla talip olmak kudreti gösterebilendir. Bu kadar bana önerilmişse, ben kendimi onun on adım daha ötesine sıçramaya göre hazırlayabilmeliyim.

Yeniden dönüyorum. Örgütten ve devrimden kaçmıştır. Benim o kaçışa vurmam gerekiyordu. O kaçışa vurduğum ölçüde kazanabilirdim. Vurmuş olsaydım kazanabilirdim, sarsabilirdim onu. Cesaretli olanlar cesaretsiz olanlara, kararlı olanlar kararsız olanlara güçlü bir şekilde, tavizsiz bir şekilde yöneldiklerinde kazanırlar. Ya kazanırsın ya kaybedersin. Orta yer olmaz. Bu ülkede ortalama devrimcilik de zaten böyle bir uzlaşma zemini üzerinde yeşeriyor.

Dolayısıyla şöyle ifade edebiliriz, diye düşünüyorum. Biz tarihsel görevlerimize oynayan devrimciler olmalıyız. Güçlü devrimciler demek, devrimi örgütlemenin kendisidir. Güçlü örgütçüler demek, partiyi örgütlemek demektir. Lenin'de ünlü bir söz var. Yüz tane ahmaktansa on tane akıllı daha iyidir. Bu rasgele kullanılmış bir tanımlama değil. Bir çözümleme üzerine söylüyor bunu. Devrimci hareketin (aşağılamak için söylemiyorum ama) geçmişi bu yönlü ahmaklara sahip olmakla doludur. Ben 12 Eylül öncesi dönemi hatırlıyorum. Muazzam bir yükseliş var. Gidiyoruz bir yerde üç defa konuşuyoruz, 20 tane genç geliyor. 4. defa konuşuyoruz, yüz kişi geliyor. Bir 12 Eylül darbesi gelmiştir. Arkana bakıyorsun kimse yok!

Küçük-burjuva devrimci prototipi işte budur. Burada bizim altını çizdiğimiz ama izah etmediğimiz bir olay var. Küçük burjuva devrimciliği veya küçük burjuva ihtilalciliği ile proleter sosyalist ihtilalcilik nedir? Biz bu tanımlamayı kapsamlı bir şekilde izah etmeliyiz. Onun ihtilalci özünü, sınıf temelleri üzerinde

varederiz. Şimdi polis bir Devrimci Solcu'nun evine gidip dayandığında orada ölmek gerektiğinde ölebiliyorsa, hiç şüphe etmemek lazım, o insanların, o eylemlerin güzelliği çok güçlü devrimciler çıkarır. Bir örnektir Fatih Öktülmüş, poliste direnmiştir, arkasından giden bütün TİKB'liler direnmiştir. Bir gelenek öyle yaratılıyor.

Bizde örneğin yazılmıştır *Ekim*'de. Devrimci sınıf örgütü bilinçli ve düşünen insanlar topluluğudur. Bir yönüyle gerçekleşmiştir de bu. Geline yerde artık bu vurguyu şu vurguyla da özellikle pekiştirmeliyiz. Devrimci sınıf örgütü bir savaş örgütüdür. Böyle olduğu için de devrimci savaşçılar örgütüdür. Türkiye'de bir örgüt. bir parti bir savaş örgütü olmak zorundadır. Biz düzenle savaşıyoruz. Bugün silahla savaşıyor olabiliriz. Ama bugünkü savaşımızın kendisi de bir çeşit silahlı savaştır. Bir propaganda savaşıdır. Bunun kendisi sert bir savaştır. Göğüs göğüse bir savaştır.

Şöyle toparlıyabilirim. Örgütümüzün militanları, kadroları hatta taraftarları, devrimci militan özelliklerini güçlü bir örgütlenme yeteneği ile birleştiren devrimciler olmak zorundadır. Böyle devrimciler yaratmalıyız. Şimdi bu yönde zayıflıklarımız varsa bunun anlaşılabilir nedenleri var. Birilerinin (dün çekirdekçi diyorduk, bugün çerezci demek lazım) çekirdek teorisiyle kuru gürültü koparmaları, aslında kendi zayıflıklarını gösteriyor. Pratiği ortadadır. Örgütü eğitmeyen, kendisini eğitmeyen, kendisini devrimi ve devrim güçlerini ciddiye almayanların ve bir de bunu büyük bir pişkinlikle itiraf etme cüreti gösterenlerin, bu sorun üzerine konuşma hakları yoktur. Ancak devrimi ve örgütü ciddiye alanlar konuşurlar bu konuda. Bu konudaki söylemler yalnızca suçlamadır aslında. Devrimden kaçışın, devrimci kimliği yitirmenin ve de-jenerasyonunun ifadesidir. Şöyle de izah edilemez. Bunları gazetede yeterince işlemedik. Şu açık bir gerici demagojidir. Biz anlamayız, fakat Cihan yoldaş yapsın. O zaman bizim devrimci iddiamız nerede kalıyor? Bırakalım, gidip evde oturalım. Gerçekten bir örgütün MK'sında yeralan birisi bu sorunu çözümleyemiyorsa, bir şeyler söyleyemiyorsa... Ataletlerini bu gerekçeyle izah edenlerin, çekirdek mucidi edasıyla kuru gürültü koparmalarını

da kimse tabi ki ciddiye almaz.

Şimdi buradan şöyle bir noktaya geçebiliriz. Bir devrimci iyiniyetli bir çıkış yapar. Biz göreve de çağırırız, göreve hazır olduğunu da söyler. Gerçekten hazırlığını kabullendiği göreve, ne kadar hazır olup olmadığını değerlendirmek doğrudan önderliğinin kendisinin bakış açısıyla, kapasitesiyle ilgilidir. Bir ilişkimiz vardır, bir işçidir. Fabrikadan çıkarmışız ve önerdiğimiz zaman tereddüt etmeden adım atmıştır bizimle beraber. Ama şu gözetilemediği zaman, içtenlikle ve iyimserlikle hazırlığını beyan eden bu yoldaş ne kadar hazır ona? Öyle olur ki, çok deneyimsiz ve tecrübesiz gelir, tereddüt etmeden ve cesaretli bir şekilde görev de verilebilir. Ama o pratik savaş içerisinde, o pratik çalışma içerisinde, örgütsel çalışma içerisinde de zayıflıkları bilinir ve eğitilir onun üzerinde. O zaman tökezlemez. Şimdi ne olmuştur? Bu yapılamamıştır. Yapılamadığı için de sürekli eleştiri bombardımanları. Öyle bir noktaya getirirsin ki artık, kendisine güvenini yitirir. Şöyle düşünür. Ben gerçekten işe yaramayan bir devrimciyim. Bunu düşünenin kendisine de faydası olmaz, örgüte de bir şeyler katamaz. Sonuç olarak da geriye düşer.

6 ay sonra dönüp bakarız. Bu ileri işçiler de cahil oluyor! Biz ne yapalım? Önce bir aydın bulalım, bir kaç tane öğrenci de bulsak herhalde bu işi çözeriz. Kabalaştırmıyorum, işte çekirdek teorisinin gerçek özü budur. Örgütten, görevden kaçış budur aslında.

Görevlerini yapamaz. Çünkü görevlerini yapmak, o görevlere uygun bir hazırlığı gerektirir. Bu teorik bir hazırlıktır. Genel kapsamda ideolojik bir hazırlıktır. Bir perspektif sorunudur. Ama örgütün yetenekleriyle bir hazırlıktır. Çok zor bir şeydir. Bir devrimcinin kendi kişiliğinde muazzam bir altüst oluşu yaşaması demektir. Bir devrimci mevcut toplumu yıkmak için savaşıyor. Ama o toplum, öncelikle o devrimcinin kişiliğinde yıkılmak zorundadır. Şimdi bu toplumda yaşayıp da bu toplumun olumsuz geleneklerinin bir devrimcinin şöyle veya böyle kişiliğinin içerisinde yer etmemiş olması olanaksızdır. O zaman mevcut topluma yıkıcı olan, onu darbeleyen, onu parçalamak isteyen

bir devrimci, bunu başarabilmek için öncelikle kendi kişiliğinde varsa eğer onun bütün öğelerini, eskinin öğelerini, sert bir şekilde parçalamak zorundadır. Şimdi Hüseyin yoldaşın şöyle bir tanımlaması vardır: Kişilik bölünmesi. Aslında kişilik bölünmesi böyle ifade edilebilir. Diyelim ki bir imaj kaygısı, veya herhangi başka bir kaygı, aslında eski toplumun bir çeşit kalıntıları. Nedir? Kariyerizmdir, bireyciliktir. Teorik görevlere talip olmamak mütevazi olmak değildir. Teorik görevlere talip olmak, ama diyelimki ben çok güçlü bir örgütçüyüm. Bu da bir iddiadır aslında. Hiç de bu konuda mütevazi olmak gerekmez. Çok güçlü bir örgütçü çıkar bu örgütün içerisinde. Hiç de mütevazi olması gerekmiyor. Tam aksine çok iddialı olması gerekiyor. Böyle anlaşılacağı zaman, dolayısıyla da yazma ihtiyacı, düşünme ihtiyacı bir çeşit aslında geriye düşmeye yolaçar.

Dolayısıyla iyi bir devrimci militan kendi yetersizliklerini, zayıflıklarını bilince çıkarmak ve bu yönde güçlü bir hazırlığa girişmek zorundadır. O hazırlık onu ileriye sıçratar. O hazırlık onunla beraber örgütü ileriye çıkartır. Diyoruz ki şu konferans örgütümüz için yeni bir dönemdir. Çok doğrudur. Peki bu örgüt bu yeni dönemde kendisini nasıl yenileyecek? Şurada oturan biz yoldaşlar yenileyemedi mi, gerçekte bu örgüt yenileyemez kendisini. Yenileyemediği ölçüde de bunun kendisi ideolojik çizginin doğasına uygun bir örgüt yaratamamanın, bir sınıf temeline oturamamanın kendisi, kaçınılmaz olarak hep bunalım getirir. Çizgi ile örgütsel yapı arasında bir uyumsuzluk bir uçurumla özdeşdir. Bu her zaman bir bunalım ögesidir. Bu öyle bir noktaya gelir ki ya ideolojik çizginin kendisi de yozlaşır, bu küçük burjuva örgüt yapısına denk düşer, tamamlar. Ya da sebat edersin, devrimci olmakta ısrar edersin. Hiçbir nesnellige, koşullara teslim olmazsın, dönüştürürsün. Şimdi burada bir zaman tanımlaması yapılamaz. 3 ayda mı olur, 5 ayda mı olur, 7 ayda mı olur. Sorun böyle bir perspektifle bakmaktır. Öyle olur ki bir yıl çalışırsın, katettiğin aşama çok mütevazidir, çok küçüktür. Ama öyle bir birikim yaratır ki bir anda da sıçrayabilirsin. Bu önceden kestirilemeyecek bir şeydir. Önemli olan bizim böyle bir hazırlık içerisinde olmamızdır.

Şimdi dolayısıyla ben, bir çeşit nesnelliğin kendisine teslim oluyoruz derken bunu kastediyorum. Herbirimiz yılların devrimcisiyiz. Belli değerlerden süzülüp geldik. Doğal olarak, bizim birçok konuda kapsamlı şeyler söylememiz gerekiyor. Bu teorisyen olmak anlamına gelmez ki. Veya örgüt sorununda çok ileri şeyler söylememiz gerekiyor, kendi örgütsel deneyimlerimiz üzerine. Niye yapmadık? Çünkü kendimize öyle bir gözle bakmıyoruz. Der ki mesela Nesimi, yeteneklerimiz sınırlıdır. Biz hep mütevazi olarak çıktık. İyi güzel de sen bu örgütün başındasın. Musa'nın asası yok ki. Vursun düzeltsin seni. Sen kendini yenile, kendini yenilediğin ölçüde örgütü de yenile. Dikkat edilirse, burada "mütevazilik" gibi insani bir değer arkasına saklanan bir iddiasızlık, bir özgüven yoksunluğu vardır. Küçük-burjuva devrimcisinin bir özelliği de zayıflıklarını "erdem" olarak sunmak değil midir?

Katedilen mesafe hiç kimse için doyurucu değildir. Doğrudur. Peki bundan tasfiyeci küçük-burjuva ne sonuçlar çıkarır? Önce kadroların ne kadar beceriksiz ve yeteneksiz olduğu üzerine bir fikir geliştirilir. Bir süre daha geçer. Aslında giderek kendi zayıflığını görmüştür. Ama bunu itiraf etmek bir güçlüktür. (Bir devrimci bunu itiraf ettiği zaman güçlüdür. Kendisinde tanımladığı zaman onu kendisinin yenileme şansı vardır.) Bir süre sonra "güçler yetersizdir". Bir süre sonra "biz yapamayız". Aslında her yoldaşın örgütsel pratiğimize biraz eleştirel bir gözle baktığı zaman, bunu kanıtlayacak yüzlerce örnek bulabileceğini düşünüyorum. Şimdi bu nereye varmıştır? Kendi görevlerini alt kadrolara, mahalli kadrolara devretme, onu suçlama, başarısızlığını onunla izah etme, nihayet en sonunda da kendini devrimci görevlerden tümüyle "özgürleştirecek" hata kaynağını da keşfediyor. Resmi çizgimiz! Tartışmanın sahteliği ve gericiliği buradadır aslında. Son derece sahte ve gerici bir tartışma körüklenmiştir. Dolayısıyla da profesyonel devrimciler örgütünü savunuyor muyuz, savunmuyor muyuz? Bu tartışmanın kendisi de sahtedir burada. Ya sen böyle kendine bakıp kendini böyle yenilediğin ölçüde zaten işte profesyonel devrimcisin. Nedir ki profesyonel devrimci olmak. Şimdi bu böyle bilince çıkarılmadığı

için böyle çok garip tartışmalar da çıkabilmiştir örgütte. Ben tasfiyecilik I. Genel Konferans'tan sonra ortaya çıkmıştır derken kastettiğim buydu. Ama örgütün kendisine karşı açık bir yıkıcılığa dönüşmemiştir. Bir farklılığı budur. Bu aslında özünü değiştirmez. Açık bir tasfiyecilik ve biz böyle tanımlamak zorundayız. Niye biz tasfiyecileri getirdik oraya. Ona da ayrıca cevap vermek gerekiyor. Kendi payıma söyleyeceklerim de var tabii orada. Şimdi işin bir yönü de şudur. Bunu yapabilmek güçlü bir arzu, güçlü bir istek, muazzam bir hırsa sahip olmakla olanaklıdır.

Biz aslında böyle bir hırsa fazla sahip değiliz. Bu örgütün kadroları, bakış açısı bakımından, düşünsel yetenekleri bakımından, kesinlikle iddia edilir, Türkiye devrimci hareketinin üstündedir. Bunu kendi tartışmalarından biliyorum. TKİB'lilerle görüşmüşüm. TDKP'lilerle görüştüm. TKP/ML-H'nin mensuplarıyla da görüştüm. Entellektül düzeyimin üstün olmasından da değil. Ama savunulan fikirler karşısında hiçbir şey söyleyememişlerdir. Şimdi ama bu üstünlüğü sınıf içerisinde maddi bir kuvvet, bir güç haline getirmek, bu yönde güçlü bir devrim rüzgarı estirip bütün gerici ve oportünist rüzgarları püstürtmek, bizim böyle bir arzu, hırs ve istek duymamızla olanaklıdır.

Niye bunu yeterince güçlü bir biçimde duymadık? Kuşkusuz kendimizden kaynaklanan zayıflıklarımız vardır, ama asıl olarak tasfiyeciliğin kendisi bunu önlemiştir. Bu ne kadar bilinçli bir yöneliştir, bilemem. Yine de bir çeşit bilinçli yöneliş olduğunu söyleyebilirim. Somut bir örnek verip geçeceğim bunu. I Genel Konferanstan sonra şurası doğru mudur, burası yanlış mıdır tartışması başladığı anda, bu önler onu. Bunu yapamazsın. Veya örgütte önemli bir yer tutan bir yoldaşı spekülative bir tartışmanın konusu ettin mi, kadroların örgüte güvenini felç edersin. Gelişmeleri bilemediğin zaman inanmasan bile kafanda bir soru işareti kalır. O seni sürekli zayıf düşürür. Sürekli zayıf düşürür o militanı.

Bir başka nokta yine kadro sorunuyla ilgili. Biz hem ülke planında hem mahalli planda gelişmeleri (bunlar çok genel gelişmeler olabilir, bölgenin kendisine ait ayrıntı gelişmeler de olabilir) çok iyi şekilde izlemek, tanımlamak ve görevleri onun

üzerine çıkarmak zorundayız. Bunun yapılması büyük bir güç verir. Niye yapılamamıştır? Örneğin yazılmıştır, geçen gün okudum, bütün MK imza atmıştır; ne var ki bütün MK adına yayınlanmış olması senin gerçeğini değiştirmiyor. Ters giden şeyler var. Bunun asıl sorumlusu MK değildir. Ya kimindir? Sen almışsın onu, eğit onu. Mahalli çalışmanın sorunlarını bilemeyebilir. Aslında bunu siyasal açıdan söylüyorum. Pratik başka sorunlar açısından söylemiyorum. Onu kavrayamayabilir, bilince çıkarılamayabilir, örgütsel planlamasını da yapamayabilir. Hiç kimse doğuştan bunu öğrenmez ki. Bunlar sonradan kazanılabilen yeteneklerdir. Ve her devrimcide az çok vardır böyle yetenekler. Sen onu planlayıp geliştireceksin.

Dolayısıyla da örgütte bu yönde de ciddi bir tahribat yaratmıştır, bu tasfiyeci girişim. Ondan sonra da şu tartışma konusu olmuştur. Bizim örgüt sorunu üzerine konferans *Değerlendirme ve Kararlar*'ımız pratiğe cevap vermiyor! Ama biz bu kafayla beşyüz sayfa kitap çıkarsaydık yine çözemzdik. Tasfiyeci kafa bunu anlayamıyor ki!

Yani bu sorunun öneminin örgüt içerisinde karartıldığı, tek tek yoldaşlar nezdinde karartıldığı, iddialı çıkışların da bu yönde süreç içerisinde de iddiasız bir geriye düşüşe yolaçtığı, çok rahatlıkla söylenebilir.

Şimdi bunun başka bir öğesi de vardır. Mevcut koşullara teslim olma, yetenekleri mevcut olanla sınırlama, kendini mevcut olanla sınırlama. Ama bu mevcut yeteneklerini geliştirme girişimini de zayıflatır. Nitekim böyle bir zayıflama vardır da. Yoldaş dün isabetli tespitler yapıyordu. Ona dikkat çekmek gerekiyor. Şimdi bir örgüt üyesine veya aday üyesine bildiri dağıtır mısın, dağıtmaz mısın, denmez. Bir savaş örgütünde direktif şeklinde iletilir bu. Dağıtır mıyız, dağıtmaz mıyız diye tartışma başladığı zaman, kötürüm olursun orada. Biz böyle net bir bilinci yaratamadık. Yani kendine eleştirel bir bakış bilincini de yaratamadık. Çok sık rastlanan bir örnek olduğunu sanıyorum bazı yerlerde. Veya kendisini açık ifade etmemiş olsa bile şöyle örnekler mutlaka vardır. İfade etmişimdir. Eleştirirsin, yoldaş bize sınırlı bir devrimci tipi, sınırlı bir devrimci militan tipi

yetmiyor. Biz dedik ki bir Ekimci herhangi bir gruptaki on devrimcinin görevlerini yapmalıdır. Ama bunu yapmak bir hazırlıktır. Böyle bir hazırlığa giriş yetmez. Sana da yetmemeli, bize de yetmemelidir. Bu bilince, tek tek yoldaşlar nezdinde bilince çıkarılamamıştı. Şimdi bu defa kendisini böyle bir hazırlığa karşı bloke etme var. Muazzam bir direnç var. Aslında bir çeşit bu bahsedilen toplumsal ortamın getirdiği özelliklerin direncidir. Şimdi biz bunu yeterince kırdık mı? Hayır yeterince kıramadık. Ne söyler? Ben şu kadar gazete dağıtıyorum, bu kadar bildiri dağıtıyorum, bu kadar da insanla görüşmüşüm, yani daha ne istiyorsunuz benden? Şimdi aslında böyle yoldaşları fazla eleştirmek pek anlamlı da değil. Eğer bunu söyleyebiliyorsa, biz ona onun rolünü demek ki anlatamamışız. Her devrimci bir rol oynar. O noktada aslında belki tarihsel bir rolü de vardır. Bir örgütün MK'sının rolü farklıdır. Bir mahalli birimin yönetici organın rolü farklıdır. Şu veya bu fabrikada çalışan devrimci militanın ve işçinin de rolü farklıdır. Ama mutlaka bir rolü vardır. Bu bilimsel bir genel perspektif üzerine kurulmuş bir roldür. Şimdi bu bilince çıkarılamadağı için, böyle bir bakışaçısı alamadığı için, kendisini kendiyile sınırlama, mevcut yetenekleriyle sınırlama olduğu için, gelişme, ileriye çıkma, daha ileri görevlere talip olma, örgütü büyütme, örgütü şekillendirme ve örgütü de ileriye sıçratma yaşayamaz, gerive düşer.

Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin yazısındaki kadroları dönüştüremedik sorunu, bence böyle tanınlanabilir. İdeolojik çizgimizin örgüt sorunundaki ifadesi böyle olabilmelidir. Yoksa işçi sınıfı içerisinde çalışmak gerekir -bu aslında köklü bir dönüşümü sağlamıyor. Bu fikir yerleştirilmelidir, bilimsel içeriğiyle yerleştirilmelidir. Gerisi o sınıfın bütün özelliklerinin kendisinde toplamıdır.

Eleştirel yaklaşımın olamaması bir yerde de şuna ilişkindir. Bizde eleştiri silahı çoğu kez isabetli bir şekilde kullanılamamıştır. Niyetten bağımsız olarak, öyle bir ortamda ve öyle bir yöntemle kullanmıştır ki, bu yer yer yıkıcılığa dönüşebilmiştir. Kitaplarda eleştirinin ne olduğu okumak ayrı bir olaydır. Bu devrimcinin koşullarını, özelliklerini gözetmekle ilgilidir, içinden geçilen

dönemin özellikleriyle ilgilidir, ondan nasıl yansıdığıyla ilgilidir. Ne bileyim, kişiliğinin genel özellikleriyle ilgilidir, ruhsal durumuyla ilgilidir. Özetle çok kapsamlı bir sorundur. Bütün bunlar gözetilip fikren sert bir eleştiri yöneltildiği zaman dönüştürürüz, niye dönüştürmeyelim ki? Kendimiz de beraber ileriye çıkarız. Tabii örgüt platformunda olması kaydıyla. Örgüt platformunda olmuş mudur böyle bir şey? Bu yönde aslında ciddi tahribat vardır. Tasfiyeciliğin kendisinden doğan ciddi bir tahribat vardır. Şu kesin bir prensip olmalıdır. Gerek örgüt sorunlarına, gerek tek tek yoldaşlara ilişkin eleştiriler, yalnızca örgütün resmi platformlarında dile getirilir. Bu o yoldaşın bulunduğu organdır. O organın dışında getirilmiş bir eleştiri niyetten bağımsız olarak yıkıcı ve gerici bir eleştiridir. Bir iki uyarıdan sonra aslına bu sert örgütsel önlemlerle tamamlanmalıdır. Liberalizm diyordu yoldaş, isabetli bir şekilde, liberalizm böyle çıkar işte.

Dolayısıyla yoldaşlar, şimdi bir kaç adım atıp bu adımlardan memnun olan, kendisini bununla sınırlayan, kendisini eleştirilerden muaf tutan anlayışı kırmak zorundayız. Ama bunu çok sert bir şekilde kırmak zorundayız. Fikir düzeyinde bir sertlikten sözediyorum. Ve bu konuda çok iyi bir hazırlıkla, fikri bir hazırlıkla, hızlı bir şekilde dönüştürmek zorundayız. İhtilal örgütü dediğimiz budur, böyle çıkar.

Dolayısıyla da misyon bilinci ve görev anlayışındaki zayıflığa vurmak, bunu darbelemek, bunu kırmak ve parçalamak gerekiyor. Bu konuda radikal bir tutum içerisinde olmamız gerekiyor. Bu aslında zor koşulların kendisini altetme, nesnel koşullara teslim olmama, olanaksızlığı ojanağa dönüştürme ve militan bir devrimci olmanın kendisi olur. Böyle bir devrimcinin olmadığı yerde, öfke duymak gerekiyor. Yani PKK'nın pratiğinde öğretici, bir şey olduğu için söylüyorum. Şöyle bir tip çizer. Der ki, biz de öyle insanlar vardır. İki gün gelmesen, üçüncü gün kurtarılmaya muhtaç insanlardır. Şimdi ben biz de öyle insanlar var demiyorum. Yani oradaki bir yaklaşımdan sözediyorum. Mutlaka bir öfke, bir devrimci öfke, bilinç üzerine yükselen bir öfke ve bir dönüştürme gerekiyor. Bunun kendisi aslında devrimi örgütlemeydir. Yani devrimi, örgütü ve kendini ciddiye almak, rolünü oynamak

budur. Soruna böyle yaklaşmayan bir devrimcinin kendi rolünü oynaması olanaksızdır. İstese de oynayamaz.

Şimdi bundan şuna geçebiliriz. Yetenekleri belirleyen, bir kadronun, bir üyenin veya aday üyenin, hangi konuda başarılı veya başarısız (yetenekler anlamında kullanıyorum) olduğunu belirleyen şey, örgütün savaş içerisindeki faaliyetidir. Bir yoldaşın örgütçü olup olmadığı çalışma alanındaki performansından çıkar. Oradan bir fikre varılabilir. Başka bir yoldaşın propaganda sorununda yetenekli olup olmadığı o konudaki çabasından çıkar. Veya bir ajitatör olup olmadığı, en nihayet pratik örgüt çalışmasından çıkar. Dolayısıyla da sergilenen pratik ve çabanın ürünleri, bir kadronun, bir örgüt üye veya aday üyesinin yetenekleri konusunda bir fikir verebilir. Daha doğrusu yeteneklerinin sınanacağı alan orasıdır. Yeteneklerinin ne olduğunun ortaya çıkacağı alan da orasıdır. Böyle bir sınamanın kendisi, mutlaka o yeteneklere uygun bir görevlendirmeye de sonuçlanır. Karşılığını bulur daha doğrusu. Somut pratik üzerinde bir görevlendirme olmadığı zaman, yine kullanayım, bir marongoz hatası çıkar ortaya.

Bizde aslında, biraz şöyle bir şey vardır. Örgütün içerisine gereksiz bir dolma da vardır. Daha bu konuşmamın başında söylemiştim. Yeterli bir eğitimden geçmeden, yetenekleriyle, özellikleriyle, zaafiyetleriyle, zayıflıklarıyla, başarısızlıklarıyla iyice tanıyamadan örgütün içerisine alındığı zaman, bu örgütün başına da problem oluyor, o yoldaşın kendisine de de problem oluyor. Aslında biraz daha uzun vadede bir militan olarak kazanabileceğimiz bir yoldaşı kazanamamayı zamansız bir davranışla kendi elimizle hazırlıyoruz. Yani düşünün ki aday üye olarak alıyoruz. 6 ayda üyelik konusunda karar veremiyoruz. Birinci yıl dolunca da karar veremiyoruz. Bunun aslında getirdiği muazzam bir ruhsal sıkıntı vardır. Yani kolay bir şey değildir. Muazzam bir ruhsal sıkıntı yaratır. Yılların devrimcisi de değildir ki, ona karşı bir ideolojik güçlülükle çıksın. En nihayet zaten öyle olmaması, bir ideolojik zayıflığın da olduğunu gösterir. Böyle olunca da bu hem o yoldaşa yapılan bir kötülüktür. Hem de tabii onun şahsında da örgüte ve devrime bir kötülüktür.

Bu yönde biraz daha titiz olmak, daha daha seçici olmak gerekiyor. Bu mutlaka bir mükemmelliyetçiliğe varmamalıdır. Tecrübesizlik olur, deneyim yetersizliği olur, teorik hazırlıkta zayıflık da olabilir. Ama bunlar kazanılabilecek şeylerdir. Öyle bir devrimci militan olur ki tecrübesizdir, deneyimi de yoktur, teorik olarak da geridir, ama son derece devrimci özelliklere sahiptir. Bu zamanında görülüp ona uygun bir adım atıldığı zaman, kesinlikle ileriye çıkar. Dönüştürür o. Kendi deneyimimizden biliyorum ben, yerel deneyimimizden. Bir genç vardı. Hiç bir şey bilmiyordu. İlk devrimciliği *Ekim*'i okumayla görmüştür. 4 ay sonra da, bulunan bölgede pratik faaliyetin sıçramasını tek başına üstlenip götürmüştür. Anlatmaya bile gerek kalmıyor. Senin verdiğinin ötesinde istiyor. Kendi kişiliğinde vardır. Bir cevher diyoruz ya aslında, cevher oradadır. Sen eline bir tane afiş verirsin, der ki o, bir tane afiş azdır, başka yoldaşlar yapamıyorlarsa ben 70 tane de yaparım. Çıkar bir pratiğe, yanındakiler tökezler. Tek başına gider yapar. Öbür gün tökezleyenlerin hepsi, utana sıkıla onunla beraber giderler. Şimdi cesaretlilerin cesaretsizleri sürüklemesi buradadır aslında. Kararlı olanın kararsız olanı kararlı hale getirmesi de buradadır.

Nesimi'nin gerici bir biçimde demagojisi malzemesi yaptığı bir şey vardır. Devrimci militanlar bu örgütte durmuyor. Doğru durmuyor da senin sayende durmuyor. Niye dursun? Sen kendin durmamasının bütün koşullarını hazırlamışsın. Ondan sonra da kalkar kendi gerici pratiğin üzerine de teori yapıp örgüte iftiralar atarsın. Niye dursun? Sen güya öndersin, ama onun ihtiyaçlarına cevap vermiyorsun! Onun ihtiyaçlarına cevap ver, teorik hazırlık ihtiyacına cevap ver, örgütsel tecrübe, örgütsel çalışma ihtiyaçlarına cevap ver. Bak bakayım bu örgütün faaliyetine nasıl canla başla sarılıyor, bu örgüte nasıl sımsıkı yapışıyor.

Bölgemizde genç bir yoldaş var. Nesimi bu yoldaşla ilk karşılaştığında müthiş bir şevk içerisindeydi. Ne militanlar varmış burada, diyordu. Ama bir kimlik yollarsın. Kimliği yapılmamış olarak 6 ay sonra gelir bana. Utanç verici birşeydir bu. Bu yoldaşı başka bir bölgeye göndereceğini söyler bana. Bir süre sonra da gelir inkar eder. Der, ben öyle bir şey söylemedim

ki. Yazılı olmadığı için kanıtlayamazsın. Tamam dersin, kafadan ben attım, senin sorunun kalsın. Şimdi ondan sonra da, e tabi böyle devrimciler bizde kalmaz, niye kalsın? Biz ihtilalci değiliz! Ya niye kalsın? Sen şimdi güven bırakmamışsın ki onda. Sen bir kimliği 6 ay sonra yapılmamış olarak geri göndermişsin. İkna edersin. Bir çeşit örgütsel gerçeğimizi gizleyerek ama. Gider bir daha yapar. Gider bir daha ikna edersin, gider bir daha yapar. Dördüncüde edersin, beşinci de tahammül bitmiştir orada. Gittiğinde der ki, bu örgütün fikirleri doğrudur. Bu örgüt marksist-leninist bir örgüttür, fikirleri anlamında söylüyorum, çok doğru fikirleri savunuyor;ama siz (aynen böyle savunuyor) siz bu devrimci fikirleri uygulamıyorsunuz. Ben savaşmak istiyorum, gidip savaşacağım. Bazı zayıflıkları olmuştur, olur tabi. Niye olmasın ki ? Kötü bir süreçten de geçiyor.

Devrimi böyleleri örgütler. Mutlaka vardır orada bir yetenek. Bir örgütçü işte o yeteneği bulup çıkarır. Bunu çıkarır ve gelişmesi için yolu açar ona. Bütün bunların yapılmadığı, bir çeşit bilinerek yapılmadığı, görevlerden kaçıldığı yerde, bu örgütte militanlar durmuyor, bakın ne kadar az ihtilalci var demek yüzsüzlüktür. Sen kendin bir defa ne kadar militansın?

Buradan şöyle bir sonuca da varılabilir yoldaşlar. Bir devrimci militan devrimin bütün devrimci özelliklerini, ama aynı zamanda bütün yıkıcı özelliklerini toplamak zorundadır kendinde. Geri olan herşeyi parçalayan ve yıkan birisi olmak zorundadır. Bu topluma ait geri olan ne varsa. Şimdi PKK gerçekliğinde veya diyelim Kürt gerçekliğinde, Kürt ulusundan birisi olarak da biraz biliyorum, Kürtleri dönüştürmek çok zordur örneğin. Ama bu zorluğun geri planında muazzam bir toplumsal gerçeklik vardır. Güçlü olana boyun eğer, zayıf olanı ezer. Böyle bir tip, mevcut toplumsal sistemin bütün geri yönlerini parçalayan, yıkan, bir tarafa atan bir militan olamaz. Yani öyle bir devrimci kişilik de sergilenmez orada. Bu parçalayıcılık kültürel planda böyledir, değerler planında böyledir. Kişilik özellikleri açısından böyledir. Ne bileyim; bütün sorunlar katılabilir. Bunu süreç içerisinde aslında bu yönde de ayrıştırmak gerekiyor. Yıkıcı olanın kendisi aynı zamanda da muazzam bir yapıcı da olur. Bir devrimi inşa

eder her adımda. Burada aslında sorun gelir şuna dayanır. İktidar perspektifine sahip olmakla ilgilidir. İktidar perspektifine sahip olduğun zaman örgütsel ve politik çalışmada attığın her adım, gerçekte devrimin kendisini inşa etmektir. Onu kurmaya yönelik bir hazırlıktır. Bir adım atarsın, çok küçük bir girişimdir. Bilirsin bunu. Bunlar kendisi büyüyerek gider. İkinci adımın mesafesi birinci adımın mesafesi kadar değildir. Bir sıçramadır bu. Ama bu mutlaka toplam olarak belli bir birikim yaratır, örgütsel birikim, tecrübe, deney, kavrayış, sezgi gücü yaratır. Devrimcileri, insanları tanıma gücü yaratır. Örgütlemeyi hedef aldığın o sınıfın bütün olumlu ve olumsuz özelliklerini tanımayı ve kendinde birleştirmeyi, içselleştirmeyi de anlatır. Dolayısıyla da devrimi örgütlemek, hem geri olanı yıkmaktır, ama aynı zamanda da yapmanın kendisidir. Bu yapma kendisini nerede ifade eder? Bir devrimcinin kendisinde ifade eder. Bütün özelliklerinde. Şimdi yoldaşın dünkü konuşmasına bir atıf yapacağım. Mesala diyordu, öyle gün var ki, bildiri dağıtıp dağıtmamayı tartışıyoruz. Burada işte, devrimin bütün devrimci özelliklerini kendi kişiliğinde somutlaştırmada, devrimci bir kişilik, devrimci bir yaşantı haline getirmede ciddi bir zayıflık vardır. Böyle bir tip çok kritik ve zor anlarda kesinlikle sarsılır. Sarsılmaya her zaman açıktır. Çünkü zayıflıklar kendi içerisinde. Mesela deriz ki, gitti poliste çözüldü. Doğrudur, çözülmüştür ama mutlaka onu hazırlayan ön süreçleri de vardır. Eğitimsizlik dediğimiz nedir ki, o ön sürecin kendisidir. Bu bilimsel devrimci bir kavrayışla olanaklıdır. Yani inanç, bazen de bir itikat olur. Devrimci hareketin bir kısmında olduğu gibi. Öyle insanlar olur ki, gider böyle bir kuru inanç üzerinde de çok olumlu bir pratik de sergileyebilir, ama bu genelleşen bir şey değildir.

Dolayısıyla, devrimi örgütlemek partiyi örgütlemektir. Veya tersinden söyleyeyim; partiyi örgütlemek devrimi örgütlemektir. Eskiye yıkmak onu parçalamak, örgütün içerisine sızabilecek bütün geri yönleri yıkmak, bütün geri yönlere karşı çelikten bir zırh olmakla olanaklıdır. Zırhı gerersin önüne, çarpar geri gider.

Sonuç olarak biz seçkin devrimciler olmak zorundayız. Bir

Nesimi gibi, devrim toprağıdır buradan teori fışkırır, demekle olmaz. Zira bu sözler bir kavrayışa dayanmalıdır, bir ısrar gücüne dayanmalıdır. Eğer böyle olmazsa, bir süre sonra da (nitekim yazısında yazmıştır) yok canım, bu güçler çıkmıyor, diye sızlanır. Sanıyor ki kendiliğinden çıkacak, koşar adım geleceklerdir. Kendiliğinden kimse gelmez. Kendiliğinden işçiler yürür. Sana mesaj verir. Der ki ben buradayım. Vermiştir sana mesajı. Kızgındır bir olaydan, tepkili ve öfkelidir. Başka bir çağrı da yapmaz. Gelir özel olarak bulmaz seni. Sen gideceksin, onu bulacaksın ve öyle örgütleyeceksin.

Kısaca örgüt olayı, aslında devrimi ve geleceğı e!de tutmaktır. Böyle militanlar yaratarak elde tutmaktır. Sorunu devrimci militanın genel özellikleri kapsamında böyle ortaya koyduğunuz zaman, şu “profesyonel devrimci çekirdek” tartışmasının son derece sahte ve gerici bir tartışma olduğu net bir biçimde açığa çıkar. Budur işte, profesyonel devrimcilik! Ben “profesyonel devrimci” diyen çekirdekçilerin, bunun ne demek olduğunu gerçekten bildiğine de inanmıyorum. Lenin’den iki tane alıntı almakla yaratılmaz. Kavrayışı bu olanlar hiç o tartışmanın içerisine girmemelidir. Haddini bilirsin ve haddin ölçüsünde konuşursun. Bu da bir devrimci meziyettir!

Burada aslında şöyle bir çözümlenme de yapılabilir. Düşenlerin kendisi aslında böyle özelliklere sahip olmayan, en geri unsulardır. Bir Adil açısından bu çok nettir. Ben kendi payıma bir hareketin önderi isem ve koskacaman bir yıkıntı yaratmışsam bunun siyasal sorumluluğu çok ciddidir. İçinde yeraldığım örgüte değil, bütün devrimci kamuoyuna bunun siyasal sorumluluğunu vermeyi bir devrimci vicdan borcu bilirim. Bunu böyle sudan bahanelerle izah edemezsin. İki tane cahil bulursun, ikna edersin. Bu sefer iki tane cahil de kalmaz etrafında. Bu ülkede artık insanlar cahillerin peşinden de kolay kolay gitmezler. O cahil önderler devri, ‘70’ler dönemi geçti. O dönem çok geride kalmıştır.

Veya bu bilmem HEP sorunudur, şu sorunudur, bu sorunudur. Aslında hangi tarafından bakarsan zayıf bir kişiliğın, bunalımlı bir kişiliğın bir teorileştirilmesidir o. Gerçekten böyledir. Şimdi şunu söylemek olmaz; biz Kürt sorununda böyle dedik de, ama

yapmadık! Ötekinde de böyle dedik de, ama yapmadık! Bu politikayı yozlaştırmaktır. Eksilerle artıları yanyana yazmak kolaydır. Hiç kimseye de bir merhem değil bu. Sen çözümlemeni yapsana! Niye yapmamışsın? Görevini yapmamışsın sen, örgüt kurmamışsın, örgüt kurmaktan kaçmışsın. Örgüt kurmayı şanına yedirmemişsin teorisyenlik iddiasıyla. Ondan sonra da biz niye işte Kürt ulusuna işçileri örgütleyerek destek vermedik! Veremeyiz tabi canım, nereden verecekmiz? Çünkü kaçmışsın sen. Sen kaçtığında, benim gibi tek tek devrimcileri yüzüstü bıraktığında, sen önderlik fonksiyonundan uzaklaştığında, sonuç başka ne olur ki!

Gidip alttaki bir insanla boş demagojik şeyler tartışacağına, önce o yoldaşla bunları tartış. Sen bunları tartıştığın zaman o yoldaş orada bir örgüt kurma becerisi de gösterir. Pekala da çok da yetenekli birisidir. Mesela söylenmiştir. Ankara'daki yetenekli bir insandır. Çok da çalışkan bir devrimcidir. Ondan sonra şöyle şeyler yaptı. Böyle şeyler yaptı da, başından beri böyle değildi herhalde. Sen gitmişsin, o pratiğinle böyle bir insan olmasını yolaçmışsın. Bozmuşsun sen onu. İyi yönlerini bozmuşsun, geri yönlerinin de serpilip bir kişilik haline gelmesine yolaçmışsın. Onun kişiliğini dejenere etmişsin. Ondan sonra da onun üzerine politika yapıyorsun. Yazılmış yazıda, İzmir'de 40 tane militan bizle beraber çıktı. Bu 40 tane militan sana gelmiş. Ama sen onları örgütte eğitmediğin için, militanlığını zaman içinde kaybetmiş. Ondan sonra ben kendimi çok dağıttım ve ben çok kötüyüm. E tabi dağıtır ve kötü olursun işte, böyle olursun. Sen kaçmışsın görevinden, devrimden kaçmışsın. Devrimi savunmak, üzerine çok arlak nutuklar atmak değildir. Kişinin pratiğidir. Pratiği gösterir ne kadar savunduğunu.

Burada kısa başlıklar halinde aslında şöyle söylenebilir. Bütün bunları yaratabilmek, çok net bir perspektife sahip olmakla olanaklıdır, bir. Bu konuda bir perspektif açıklığına sahip olunamadığı ölçüde, bir devrimcinin belirlenmiş politik çizgi ve örgütsel çizgi üzerinde yürümesi, önünü açması, sorunları çözmesi ve inisiyatifli olması zordur. İnisiyatifli ol demekle hiç kimse inisiyatifli olmuyor. İnisiyatifli olmanın koşullarını

yaratmak gerekiyor. Öbür yanı, teoriyi az çok kavramakla olanaklıdır. Bu aslında bir çözümlene gücü de verir. Sorunlara hakim olma, onu anlama gücü verir. Öncelikle örgütün ortaya konulan ideolojik çizgisi kavranmalı ve herşeyi onun üzerinde varedilmelidir.

Biz bütün bunların üzerinde, gelecek dönemde MYO'yu çok vurucu ve güçlü bir şekilde kullanmalıyız. Kendi pratiğimizden, Türkiye devrimci hareketinin geçmiş ve bugünkü pratiğinden, dünya devriminin olumlu ve olumsuz bütün pratiğinden hareketle, somut çözümleneler yapmak, belli kişilikleri tanıtmak zorundayız. Olumlu devrimci tipler vardır, olumsuz devrimci tipler vardır, hapishanede tutum vardır, poliste tutum vardır. Bunlar çok kapsamlıdır. Bunları tanımlamak, sürekli MYO üzerinden örgütü bu yönüyle şekillendirmek, örgütün çevresini bu yönüyle eğitmek gerekiyor. Bu polise karşı mücadele sorununda da bu böyledir. Yani polise karşı mücadele yalnızca gidip direnmek değil, ona karşı günlük mücadelede bir ustalık kazanmaktır aynı zamanda.

MYO'yu her yönüyle güçlü bir şekilde kullanmamız gerekiyor. Ancak örgüt pratiğimize tek tek yoldaşlar açısından eleştirel bir gözle baktığımızda, bunu aslında böyle kullanabildiğimiz de söylenemez. Bunun nedenleri kuşkusuz toplam tartışmaların içerisinde, yoldaşların söylediklerinin içerisinde var. Ancak sonuç olarak bir şey söylemek gerekirse, biraz da gerçekten böyle bir devrimci olmak sorunundan bakmamaktan çıkıyor. Burada aslında tüm görevleri, tüm sorumlulukları en yetkin yoldaşlara devretme anlayışı da vardır. Söyleyeceğim bu kadardır.

Ali: Bu olağanüstü konferansı zorlayan en temel meselelerden birini tartışıyoruz. Mümkün mertebe, konuşmam içerisinde, konuşma yapan yoldaşların vurgularından kaçınmaya çalışacağım, yani tekrardan kaçınacağım. Şimdi Cihan yoldaş dün konuşmasının bir yerinde söylemişti. Bizim aslında şu an temel sorunumuz örgüt sorunudur. Şu dönem bu olağanüstü konferansın çözmesi gereken sorun budur. Somut çözümlenelere büründürerek biraz yaşamın gerçekleriyle de birleştiren önemli bir adım atması

gerekiyor.

Bazı argümanları kabul etmek mümkün değil. Geçmiş sürecimizi iyi bir tarzda inceleyen her Ekimci şunu görebiliyor. Bizim örgütsel sürecimizde, bizde, perspektif düzeyinde de olsa aslında kuvvetli bir örgüt bilinci vardır. Bir örgüt olma, bir kimlik olma, ideolojik düzeyde kattığımız yolu örgütsel gelişmeyle bütünleştirme, tüm bunları görmek mümkündür. İşin bir başka boyutu vardır. Bizim ideolojik yönelimimize ters düşen davranışlarla karşı karşıya gelindiğinde buna karşı mücadele de vardır. Şimdi bunu aslında EKİM'in kendisini Türkiye topraklarında ilk varediş süreci içerisinde girdiği ilişkilerde de bulabilirsiniz. Bu bir biçimde Okan'a karşı mücadelede, Azad'a karşı mücadelede verilmiştir. Bu mücadele vardır.

Bu aslında ilk örgüt olmanın, kendi ideolojik yönelimine uygun örgüt olmanın sancılarını yaşamaktır. Bunu başka yoldaşlar şöyle değerlendirmelerle bütünleştirdiler; biz zor bir dönemin hareketiydik. Gerçekten zor bir dönemde çıktık. EKİM o açıdan, sonradan muhataplarımızın da ifade ettiği gibi, zoru başaran bir hareketti. Konuşan yoldaşlar aynı zamanda, bize ilk eğilim duyan kadroların bir kısmının bir bunalım dönemi kadroları olduğunu da ifade ettiler. Nihayetinde EKİM'le ilk temasın belli bir sürecinden sonra, bunlar o zaafı, bu zaafiyeti gene açık bir şekilde gösterdiler. Şimdi şuna dönüyorum. Örgüt içerisinde küçük burjuva devrimci yaşam tarzından gelen alışkanlıklarla karşı karşıya kalındığında, EKİM bu noktada bir set oluşturmuştur. Bunu gerçekten görmek mümkündür. '88 mektubu buna örnektir, Ağustos '88 mektubu. S. Engin'in yazdığı buna örnektir. Politik çalışmayla ilgili yazılan yazı buna örnektir. Bütün bunlar da aslında EKİM'in ilk oluşumunda beri kendi kendisiyle mücadele ettiğini, kendi dışındaki yabancı öğelerle mücadele ettiğini görebiliyorsunuz. Şimdi bu I. Genel Konferansta şöyle de ifade edilmiştir, Cihan yoldaşın rapor niteliğindeki konuşmasında sanıyorum, bizim ilk dönemlerimiz sıkıntılı, bunalımlı dönemlerdir. Bu aynı zamanda, ilk şekillenmenin ilk zorluklarının biraz da böyle yaşanacağını, biraz da böyle olacağını de anlatır. Ya da perspektif düzeyinde

böyle olmasının anlaşılmasını da anlatır.

Şimdi gerçekten I. Genel Konferansımız, tüm bu şekilsizliği, ilk şekillenmede kendisini gösteren tüm bu zayıflıkları aşma şansıdır. Gerçekten EKİM I. Genel Konferansı EKİM'in gelişme sürecinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu önem sadece örgütsel yaşam açısından da değildir. Hareket kendi potansiyelini ilk defa en üst bir platformda tartışma, konuşma ve bunu pratiğe uygulama şansını elde etmiştir. Örgüt bir nevi kendi bünyesinde topladığı tüm güçleri, daha yakından, daha iyi tanıma olanağı bulmuştur. İleri kadrolar da örgütü daha yakından tanıma olanağı buldular. Ve yüklü bir gündemle bir dizi temel sorun tartışıldı bu konferansta.

Bir sürü sorunlar tartışıldı ve kararlar alındı. Aslında sonrası dönem çok önemliydi. Sonrası dönemde EKİM'in kendi ideolojik temellerine uygun, kendi ideolojik çizgisine uygun ciddi bir örgüt yaşantısına girmesi gerekiyordu her bakımdan. Sadece temel teorik sorunların çözülmesinde ya da ifade edilmesinde değil, bifiil bunun pratik yaşamda somutluk kazanması gerekiyordu.

Aslında konferansa kadar şunu tahmin etmek zor değildi. Örgüt yaşantımız zayıftı, bilince çıkmamıştı. Yoldaşlar çeşitli vesilelerle ifade de ettiler. Gerçekten şöyle bir tabloyu bizim çalışma alanımızda da görmek mümkündür. EKİM'in açıklık ilkesine yaptığı vurgu tersten yankılar bulabiliyor. Sizin ideolojik atılıma yaptığınız vurgu örgüt bilincinin bir nevi gevşemesine yolaçabiliyor. Ya da sizin, konuşmalarda da geçti, sizin bir örgüt taraftarı, ya da bir örgüt üyesinin haklarına yaptığınız vurgu görevlerin aksamasına yolaçabiliyor. Aslında Kasım yoldaşın söylediği şeyler çok önemlidir. Gerçekten bizde küçük burjuva devrimciliğini eleştirmede ve aşmada, ideolojik olarak aşmada, proleter devrimci örgüt bilincini kuvvetli bir şekilde bilince çıkarmada zayıflıklar vardır. Bu bir zayıf öğedir EKİM'de. Bu gerçekten işlenmemiştir. Şimdi burada ben şu ayrımı gözetmiyorum. İşte ideolojik önderliğin kusuru ne kadardır? Biraz böyle bakmamak gerekiyor. Burası bir örgüt konferansı. Bizim bu zayıflığımızı çok iyi tespit etmemiz gerekiyor. Bizim gelecek

süreçte gerçekten her bir yoldaşın çalışma alanından biriktirdiği tecrübeyi, biriktirdiği deneyleri, süzölmüş bir tarzda örgüt bilinci haline çevirmemiz gerekiyor. Bünyemizde çeşitli savrulmalar yaşayan, çeşitli zayıflıklar taşıyan ögeleri iyi tespit edip EKİM'i bir kimliğe büründürmemiz gerekiyor. Şimdi gerçekten böyle bir sorun vardır.

Ben buraya gelmeden evvel örneğin şöyle şeyler düşünüyordum. Kasım yoldaşa da söyledim. Şöyle bir kaygım vardı. Biz gerçekten tasfiyeciliğe karşı yoğun bir ideolojik mücadele vereceğiz, vermemiz gerekiyor. Ama bu bunun altında, Cihan yoldaş bunu çok iyi ifade etti, bunlar bizim zayıf yanımızdan hareketle istismara girişebilirler mi? Bizim silahımızı almış, ki o gerçekten bizim silahımızdır, bize karşı kullanıyorlar. Bizim o silahı onlardan alıp EKİM'in çizgisine ve çıkarlarına uygun bir tarzda kullanmamız gerekiyordu. Bir kaygım daha vardı. Biz bu MK'da konferanstan sonra yaşanmış ideolojik dağılmanın sonuçlarının örgüt bünyesinde nasıl vücut bulduğu ve onu nasıl kemirdiği, bir tür kendiliğindenciliği nasıl geliştirdiğini, göreceğiz, tespit edeceğiz. Ama bu bizi gerçek sorunlarımızı tartışmaktan alıkoyar mı, şeklinde bir kaygım da vardı. Özellikle bu açıdan ben bu tartışmaları çok anlamlı buldum. Şimdi bizim savrulmaları dengeleyecek, onları analiz edip giderecek, doğru perspektifi örgüt bünyesinde bir kimliğe büründürecek bir çaba göstermemiz gerekiyor.

Şimdi ben yine çalışma alanımda şunları görüyorum örneğin. Bir PKK'lı üstünden tutun altına kadar, taraftarına kadar aynı dili, aynı argümanı konuşuyor. Belli ki bunlar mekanik de kavranmıyor. Örneğin bir olayı değerlendirmekte az buçuk dışarıdan şöyle baktığınız zaman bir PKK'lının artık nasıl davranabileceğini tahmin edebiliyorsunuz. Çünkü alttan üste, üstten alta bir kimlik oluşturulmuş. Şimdi bu bizde çok ciddi bir zayıflıktır. Bu noktada bizim önderliğimizin çok fazla çabası da yoktur bir yönüyle. Bir leninist örgüt fikri vardır gerçekten, bunu ifade ettim. Nedir ki ifade ettiğim noktada güçlü işleyen, kendini üreten, kendini döne döne üreten bir şekillenme yoktur bizde. Şimdi bu birileri yazacak. Hayır, böyle anlamıyorum ben. Zaten konferans ka-

rarlarında şu vardır. Biz biriktirdiğimiz güçlerle, elde ettiğimiz güçlerle, örgütsel yaşam alanına gireceğiz, müdahale edeceğiz. Kendi çizgimizi orada zenginleştireceğiz. Orada derinleştireceğiz. Öncü sınıf, öncü işçinin tecrübelerini oraya aktaracağız. Örgüt kendi gerçek gelişmesine aslında konferanstan sonra kavuşacaktı. EKİM kendini örgütsel olarak kuvvetli bir şekilde üretecekti o noktada.

Konferanstan sonraki MK'nın akibeti zaten biliniyor. Bunlara çok fazla söylenecek bir şey yok. Bunlar gerçekten tartışıldı, konuşuldu. Çok açık da görüldü. Şu noktayı da belirtmek zorundayım. Bazı yoldaşlara da söylüyorum. Ben aslında bir tür MK'nın kendi tartışması içerisinde bizim örgütsel sorunlara bakış açımızı da görebildim. MK toplantısının tartışması içerisinde aynı dönem benim kendi organımda anlamlı tartışmalar yaptığım dönemdir. İlginçtir. Yani bir tür nasıl anlaşılıyor? Biz örgüte nasıl bakmışız? Gerçekten yetkiler nasıl kullanılıyor? Şu örneğin, bugünkü durum nedir? Bugünkü özgün koşullar nedir? Bundan ne anlıyoruz? Bütün bunları o MK toplantısında o tutanaklardan anlamak mümkündür. Yetki bizde şimdiye kadar nasıl kullanılıyor? Cihan yoldaşın konuşmasında bu sorun ele alınıyor. Şimdi görüyoruz. Küçük-burjuva devrimciliğinden gelen alışkanlıklarla bizde aslında belli yerlerde yetki farklı kullanılmış, kullanılıyor ya da kullanıyoruz. Özetle MK'daki tartışmalarda bir biçimde bizim örgüt gerçeğimizi görebilirsiniz.

Şimdi bir de tekrar bu MK Tutanaklarına gelirim, her türlü sıradanlığı orada da görebilirsiniz. Bir MK'nın bu özgün koşulları gözönünde bulundurabilmesi gerekiyor. EKİM'in oynaması gereken misyonu gözönünde bulundurması gerekiyor. Cihan yoldaşın anlattığı; PKK'nın yarattığı baskı, Türkiye devrimci hareketinin yarattığı ideolojik dağılma vb., bütün bunları gözönünde bulundurması gerekiyor. Böyle bir dönemeçten geçiyoruz biz. Şimdi tam da böyle bir dönemde MK'nın tartışmaları bir sorumsuzluk örneğidir. Adil'in çizgisi, o MK tutanaklarındaki görüşleri ibret vericidir. Kendisini unutmuş, kendi görevlerini, kendi sorumluluklarını unutmuş, orayı burayı arıyor. Nerede potansiyel var? Nereden kazanıp parti güçlerine ulaşabiliriz.

oturmuş bunlarla uğraşiyor. TKP-ML Hareketi Antep'te il komitesi kurmuş, işte efendim MK kaç kişiydi, bilmem kaç kişiye yük-selmiş, övgüler, hayranlıklar, şaşkınlıklar vb. vb. Bu tam bir sıradanlıktır ve utanç vericidir. Bir devrimci olarak, bir örgüt üyesi olarak insan soruyor, neden bu insanlar varolan güçlerimiz ve olanaklarımız noktasında bir yoğunlaşma sağla-yamıyorlar da, onunla bununla ilgileniyorlar?

Kasım yoldaşın anlattığını ben şununla tamamlamak istiyorum. Aslında biz Kasım yoldaşın anlatmak istediği tarzda, kendi yoldaşlarımız üzerinde yoğunlaşmamışız. Bu "pratik görevlerle yükümlü" MK için geçerlidir. Özellikle bu yoldaşlar için geçerlidir gerçekten. Tek tek yoldaşları tanımak, özelliklerini bilmek, zayıf ve güçlü yanlarını iyi tespit etmek, illegal örgüt yaşamında başarının en önemli koşullarından bir tanesidir. Şimdi ben şahsen EKİM'le gerçek manada devrimci oldum. Benim devrimciliğim EKİM'le başladı. O açıdan ciddi bir örgüt tecrübem de yok. Şimdi bunlar eklendiğinde insan gerçekten epeyce zorlanıyor. Örgütün mutlaka proleter sınıf çizgisi doğrultusunda güçlü bir örgüt bilinciyle donatılması gerekiyor.

Bizim kadro politikamız yoktur deniyor. Ben gene o MK Tutanaklarında bizim o kadro politikamızın ne kadar sağlam olduğunu görebildim. İdeolojik olarak netlik, devrimci kişilik ve örgüt yaşamına uyum, bütün bunları o MK Tutanaklarında görebilirsiniz. Ayrıca bir kadro politikası gündemi adı altında uzun tartışmalara da konu olabilmıştır. Şimdi konferanta örneğin şöyle şeyler hatırlıyorum. İzmir deneyi konuşuldu da dün. Uzun uzun tartışmalar yapıldı. Bunun anlamı nedir? İzmir'in ihtilal döneminde oynayacağı rol nedir? Burada hangi akımlar egemendir. Hangi güçler İzmir'de politik sahnededir? Kim kimle mücadele ediyor? Bütün bunlar, konferanstan sonra kendi mücadele alanlarına gidecek devrimcileri donatmak içindi. Çok anlamlı tartışmalardı bu yönüyle de. Şimdi bilince çıkmadığı, bunun içselleştirilemediği ve bunun güçlü bir kişilikle örtüşmediği açığa çıkıyor.

Burada kişilik gerçekten çok önemli bir öge haline geliyor bizim için. Şimdi Cihan yoldaş arasına belirtiyor. Ben buna katılıyorum. Bizim üyelerimiz, aday üyelerimiz, yoldaşlarımız.

gerçekten bu yönüyle de ideolojik olarak silahlanmış, ama bunu güçlü bir kişilikle de birleştirmiş olabilmelidirler. Güçlü bir kişilik burada son derece önemlidir. Zorluklar karşısında ısrar, zorda diretme, zorluk karşısında kolayı seçmeme, tüm bunlar bizim sorunlarımızın ana kaynağı oluyor. Olağanüstü Konferansın hemen sonrasında, bizim bu noktalarda epeyce yoğunlaşmamız ve yeni seçilecek MK'nın bu doğrultuda, kendi gündemine bu noktaları alması gerekiyor. Bu sadece MK'nın da değil, buradaki tek tek konferans delegelerinin belli çabalarıyla olabilir. Bir yöntemini bulmak gerekiyor bunun.

Bunları anlattıktan sonra şöyle noktalara değinmek istiyorum. Sürecimizi anlamak açısından. Şu bence zaman zaman yanlış da kavranıyor. Şöyle şeyler de gördüm ben bizim tartışmamızda. Yazın buraya geldiğimde bazı yoldaşlar tartışmışlardı. Bu sürecimize soyut ve toptancı bir mantıkla da bakılıyor. Kendi gerçek sürecimiz bazen gerçekten unutulabiliyor. Bu süreci kendi koşulları içerisinde anlamamak, örgütle örgüte yabancı öğelerin nasıl çatıştığını gözden kaçırmak, bizim sürecimizi yerli yerine oturamamak demektir.

Bu açıdan ilk çıkış dönemimizin altını iyice çizmek gerekiyor. Teorik hazırlıksızlık başlı başına çok önemli bir sorundur. Teorik hazırsızlık dedin mi, bu hazır olanı devralabilmek demektir. Hazır olan da küçük-burjuva devrimciliği ise ve bu Türkiye devrimci hareketinde 30 yıl bir kimliğe bürünmüş, kendini ifade etmişse, onun öğeleri doğal olarak sana taşınacaktır. Bu noktaları iyi anlamak gerekiyor. Şimdi bu tartışmalardan sonra örneğin yoldaş bazı şeyler anlattı. Diyor ki, biz bu kadar mücadele verdik ama iyi bir önderlik yaratamadık. Olayı tam böyle kavramıyorum ben. Azad örneğin, bir yere kadar getirdi. Onu başka yoldaşlar devraldı. Şimdi ama tabi bunu anlarız. Cihan yoldaşın I. Genel Konferansta çok önemli bir vurgusu vardı: Anlarız, ama onay vermeyiz, onaylamayız. Bu ikisi farklı şeylerdir. Bizim bu saatten sonra artık önderlik problemi üzerine çok ciddi düşünmemiz gerekir. Bünyemizde çok temel bir zayıflık olarak duran örgütsel zayıflığımızı açığa çıkarıp güçlerimizi tanımlamak gerekiyor. Güçlü bir önderlikle birleştirmemiz

gerekiyor. Buna artık müsaade edemeyiz. Zira gerçekten Türkiye’de ideolojik olarak epeyce bir yankı bulan EKİM, kendisini örgütsel olarak gerçek manada, bir odak oluşturacak düzeyde varetmediği ölçüde de başka ögeler içerisine karışıyor. İdeolojik sorunlarda netliği de bulanıklaştırılıyor. Tasfiyeciler önümüzde somut bir örnek olarak duruyor. Buna fazla müsaade etmemek gerekiyor. Olduğu takdirde bu hareketi epeyce de geriye de götürecektir.

Bu yenilik sorununa şunu eklemek istiyorum. Yeni olmanın, herşeyi yeniden yaratmanın, Türkiye devrimci hareketindeki tüm o yerleşik küçük-burjuva değerlere karşı mücadele etmenin, kendi içerisinde gerçekten zorlu koşulları vardır. Bunu anlayabilmelidir bir devrimci. Şimdi bunu şöyle şeylerle de birleştiriyorum ben. Örneğin ideolojik olarak zayıf, güçlü bir örgütsel yaşamdan yoksun bir hareketin, örneğin birlik gibi çok önemli meselelerle karşılaştığı zaman bel vermesi kaçınılmazdır.

Gene o MK Tutanaklarında gördüm. Birlik sorununun bu kadar kritik olduğunu, doğrusu o MK Tutanaklarından ilk defa olarak anladım. Yani bunun bir hareketin kattığı yolu, bir hareketin ideolojik, politik ve örgütsel düzeyde kattığı mesafeyi nasıl tartışmalı hale getirebileceğini görüp anladım.

Bunu şunun için de söylüyorum. Hareket oturmuşluktan uzak olunca, bu birlik meselesi belli beklentilere yolaçıyor. Bu beklentilere cevap verilmediği ölçüde ciddi bir tarzda boşluğa da düşmeye yolaçabiliyor. Sorun da olabiliyor. Olmuştur da nitekim. Yani MK düzeyinde bile bir yıllık bir süreci kapsayabilmiştir. Bir yıl MK’nın gündemini işgal edebilmiştir. Şimdi burada ciddi zayıflıklar vardır gerçekten. Yani bu birlik ilişkileri bir biçimde saflarımızda liberal savrulmalara yolaçabilmiştir. Bu girişimleri şüphesiz o dönemin koşullarından ayırmamak gerekiyor. O dönemde hareketin ihtiyaçlarını ve koşullarını gözönünde bulundurarak değerlendirmek gerekiyor.

Ama sonuçta bunun bizde liberal bir savrulmaya yolaçtığını da görebilmek gerekiyor. Nitekim bu belli biçimlerde I. Genel Konferansımızda dengelenmiştir de.

Cihan: Yoldaşlar önderlik sorunları üzerine gündem maddesi epey bir zamanı kapladı. Bunu olağan sayıyorum. Konferansın gündemi, tasfiyeciler konferanstan ayrıldıktan sonra kaçınılmaz olarak biraz böyle bir madde üzerinde yoğunlaşacaktı.

Bu bir olağanüstü konferanstır. Neden gerçekleşmektedir? MK'da uzun zamandır varolan iç bunalım uzlaşmaz bir çatışmaya dönüşmüş, örgüt bir tasfiyeci saldırıyla yüzyüze kalmıştır. Bu koşullarda toplanan bir olağanüstü konferans, öncelikle tasfiyeciliği tahlil edip onu ezecektir. Ama bunu tasfiyeciliği yaratan koşulların tahliliyle de birleştirecektir. Tasfiyecilik konusundaki tartışmamız maalesef derinleşemedi. Tasfiyecilerin kaçmaması durumunda bu platformda çok anlamlı tartışmalar yaşanacaktı, ve aslında işi burada da bitecekti tasfiyeciliğin. Dün ifade edilen türden atomize edilerek, tam bir dağılmaya uğratarak. Tasfiyeciler kaçınca onların sözde ideolojik argümanlarını tartışmak olanağını maalesef şimdilik kaybettik. Ama bunu yapmak gerekir. Bunun nasıl olacağı üzerine konferans bir değerlendirme yapmalıdır.

Ama onlar ayrıldıktan sonra, zamanımızın sınırlılığı da düşünüldüğünde, bizim artık EKİM'de önderlik sorunlarını değerlendirmemiz gerekiyordu. Çünkü tasfiyecilik önderlik içinden çıkmıştır. Önderlik EKİM'in sorunlarının kritik noktasıdır. Bildiğiniz gibi bu çok erken bir zamanda tespit edilmiştir. Daha bir yıl önce, beşinci yıl başyazısında söylenen budur: Hareketin örgütsel sorunları birikmektedir, hareket politik faaliyet yürütmek konusunda güçsüzdür, zaafiyet içindedir, bunun gerisinde önderlik zaafiyeti vardır, denmiştir bu yazıda. Daha sonra bu aynı şey *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin* yazısından daha net bir biçimde ifade edilmiştir. Netlik şuradadır. Beşinci yıl başyazısından farklı olarak *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin* yazısı, önderlikte bir "ideolojik zayıflık" tespiti yapmaktadır. Henüz kazanmak kaygısının duyulduğu bir aşamada, bu ifade aslında **ideolojik dağılma** kavramı yerine kullanılmıştır. İçeriği bakımından çok farklı değil aslında. Eğer ideolojik zayıflık kavramının kullanıldığı yerdeki açıklamalara bakarsanız, sözkonusu olanın, kastedilenin bir ideolojik dağılma olduğunu kolaylıkla görebilirsiniz.

Şuraya gelmek istiyorum. Bu gündem maddesi çok kritiktir. Konferansımız başarsını burada, bu maddeye ilişkin tartışmalarda göstermek durumundadır. Tasfiyeciliği tasfiye eden konferans, tasfiyeciliği yaratan asıl alanı tahlil edebilmelidir. Ki bu alan önderliktir, önderlik zaafiyetidir, tasfiyecilik buradan çıkmıştır. Örgütsel bunalımı bu önderlik zaafiyeti yaratmıştır. Konferansımız bu tasfiyecilik odağını ve alanını tahlil etmek, sorunlarını açıklığa kavuşturmak sorumluluğuyla yüzyüzedir. Tartışma zaten dikkat ederseniz kendiliğinden bu kanala oturdu ve gidip kadro sorunlarına da dayandı. Bu da çok normaldir. Çünkü I. Genel Konferansın ardından sahipsiz bırakılmış bir örgüt sözkonusudur. Bu sahipsizlik ortamında bir yandan örgütsel sorunlar birikmiş, Öte yandan kazanılan güçlerde zaafiyet belirmiştir. Önderlikten yoksunluk koşullarında, kadrolarımızda zaafiyet belirmiştir. Bundan dolayıdır ki bu kadroların bir bölümü, tasfiyecilik ilk başgösterdiğinde, hiç değilse başlangıç aşamasında, yeterli bir kararlılık gösterememiştir. Tartışmanın zaten gidip bir biçimde de kadro sorunlarına bağlanması bundandır.

Gündemimiz esas olarak budur. Bunun ötesinde tabi bu bir örgüt konferansı olduğuna göre acilen tartışmamız gereken bazı sorunlar vardır. Onları da kısaca ele almaya çalışacağız. Tüm bu açıklamaları ben, gündemin önderlik sorunları üzerinden ilerliyor ve epey bir zaman kaplıyor olmasının herhangi bir kaygı yaratmaması gerektiğini hatırlatmak için yaptım.

Bunun ardından konuşmamın asıl konusuna gelmek istiyorum. Konuşmamın konusu, önderlik planında ortaya çıkan tasfiyeciliğin bizim sorumluluklarımızla bağlantısıdır. Biz derken kendimi ve Mesut yoldaşı kastediyorum. Farklı bir konumdaydık. Önderlik içerisinde farklı bir görev üstlenmiştik. MK'daki iç bölünmede tarafık. Ama bu bizim sorumluluklarımızı ortadan kaldırmıyor. Burada yoldaşlar çok fazla girmiyorlar. Ama tüm yoldaşların kafasında bu konuda anlamlı ve haklı bir takım soruların olduğu da bir gerçektir. Bu konuda zannediyorum Veli yoldaş en açık bir biçimde konuştu. Biraz toplam süreçlerimizi gözetererek konuştu.

Ben daha çok konferans sonrası süreç üzerinde kısaca durmak

istiyorum. Bu biraz da sesli düşünmek olacaktır benim için. Ardından tartışılmasını da talep ediyorum.

Daha çok I. Genel Konferanstan alacağım, dedim. Önceki dönem sonraki önderlik pratiğine belli zaaf lar biriktirmekle birlikte, önceki dönem için bir liberal davranış eğilimi saptamak biraz bana güç geliyor. Ben bir takım ayrıntılara da boğarak kendi süreçlerimizi sizlere anlatmaya çalıştım. Biz çok elverişsiz koşullarda (dış koşulları kastetmiyorum, oluşmakta olan bir hareketin kendi iç koşullarını kastediyorum) işe başlamış bir hareketiz. Bizim hiçbir tercih imkanımız yoktu. Kimlerse yola çıkanlar, onlarla biz bir önderlik organı kurmak zorundaydık. Hepimiz MK olduk. Yani burada bir tercih yoktur. Yola çıkılmıştır. Doğal olarak varolan güçlerden hareket edilecektir. Onlarla yolun o ilk safhası yürünmeye çalışılacaktır. Başarı sağlanırsa, bu ortaya yeni güçler çıkarırsa, bu güçlerin içinden yeni önderlik öğelerini bulup çıkarmak, onlarla ihtiyacı karşılayacak bir önderliği hedeflemek sözkonusu olacaktı. Düşünülen aslında genel planda da buydu. Böyle bir politika, genellikle bir önderlik tarafından, bir önderlik kurumu tarafından izlenir. Ama kurumun kendisi bu konuda tartışılmalıydı. Yani alternatifini aranan kurumun kendisidir, varolanın kendisidir. Burada gerçekten çok büyük güçlükler, büyük açmazlar vardır. Burada önemli zaaf lar da vardır, ama çok büyük güçlüklerin yarattığı zaaf lardır bunlar. Yani bunlar bakıştan kaynaklanan zaaf lar değildir. Başka türlü düşünmekte çok büyük güçlük çekiyorum. Zira zaaf lara karşı kesin bir tavır vardır. Çok büyük bir kararlılık vardır aslında. Ama o günün koşullarında hiçbir alternatif yoktur. Yani yolların ayrılmasına varacak bir çatışma, bireylerin bireylerden kopması olarak gerçekleşecektir. Zira o dönem henüz bir örgüt, bir örgüt yaşamı yoktur. Örgüt güçleri yoktur. Kendi aralarında çatışan bireylerin örgütten güç almaya çalışarak, doğmuş güçlüğü aşmak koşulları objektif olarak yoktur. Uzlaşmayarak, çatışarak, ama sorunu da çözemeyerek, ilerlemeye çalıştık. İyi kötü ilerledik yine de. Eğer burada bugün, I. Genel Konferansa gelindiğinde EKİM belli güçler biriktirmişti denilebiliyorsa, bu herşeye rağmen bir mesafe katedildiğini gösterir. O insanlar tüm zaaf larına rağmen

belli işler başarmışlardır. EKİM için bir ilk birikimin oluşmasına katkılarını yapmışlardır.

Bu değerlendirmeyi I. Genel Konferansta da net bir biçimde yaptım. (*Değerlendirme ve Kararlar*'a ek olarak yayınlandı.) Çünkü o insanların emeği konusunda biraz kolay da konuşuluyordu o konferansta. Şimdi tasfiyeciliğin başını çekenlerden biri {Adil} çok uluorta değerlendirmeler yapıyordu. İstanbul'a gelip yılların emeğiyle nihayet EKİM'e akan devrimcilerle konuşmayı bir iş yapmak sayıyordu. Olay böyle değildi. En zor, en gerilimli dönemi o insanlar yaşadılar, psikolojik bakımdan en ezici dönemi o insanlar göğüslediler. Göğüslerken yıkıldılar ama, göğüsleme çabası içerisinde yıkıldılar. Hendek doldurdular, ki sonradan o hendeğin üzerinden geçilebildi. Bu bizi I. Genel Konferansa getirdi.

Ama o dönemin bu elverişsiz koşulları içerisinde kaçınılmaz olarak katlanılan bir takım davranış biçimleri, kendi içinde muhakkak ki belli zaafiyetler de yarattı. O dönem için bunlar kaçınılmazdı ya da bizim çok fazla bir alternatifimiz yoktu. Ama bunlar bir biçimde de iz bıraktı. Bunların aslında I. Genel Konferansta bir değerlendirmesi yapılabilmeliydi. Yapılabilirdi ki, yeni dönemin önderlik pratiğine bunlar yansımaları. Bu yapılmadı. Bu çok önemli bir eksiklikti. Yapıldı, ama EKİM'de önderlik sorunları başlığı altında yapılmadı. Yani bu amaçla yapılmadı. O süreç başka açılardan değerlendirilirken, bu konuda kendiliğinden bir takım sonuçlar çıktı muhakkak. Ama biz bunları alıp EKİM'in yeni dönemdeki önderlik pratiği için, önderliğin iç ilişkileri ve oluşmakta olan örgüt ilişkileri bakımından çok fazla değerlendiremedik. Örneğin ben orada Azad'ın örgüt problemlerine, örgüte ilgisizliğini değişik vesilelerle ele aldım, değerlendirdim. Ama bundan, örneğin, önderlik-örgüt ilişkileri üzerine, önderliğin örgütü kavramak sorumluluğu üzerine geleceğe dönük derslere işaret edilmiş olsa idi (ki bu çok basit bir gerçek kuşkusuz ama, olsun bizde bir zaafiyet olarak konferans öncesi dönemde yaşandığına göre bunun altını çizmek önemliydi) sonradan, "pratik görevlerle yükümlü" olan, kendini öyle tanımlayan bir takım insanların ülke içinde olup da örgüte bu

kadar yabancı kalmaları gerçeğini, bu zaafiyeti belki de bir parça sınırlardı.

Farkında mısınız bilmiyorum. MK tutanaklarında bir ifade var. Diyorum ki, "Ankara benim. Türkiye'ye gelişimden sonra keşfedildi". Tek başına bu gerçek bile aslında bir skandaldır. Ülkede MK'nın üçte ikisi vardır. Asil üyeler olarak alırsanız MK'nın dörtte üçü vardır. Bir bölge bir yoldaşın yurtdışından gelip 48 saat ziyaret etmesinin ardından keşfedilebiliyorsa, burada zaafiyetin ötesinde, tam bir skandal vardır. Olay gerçekten de böyleydi. Bu yalnızca orası için de geçerli değildir. Zonguldak için de bu böyleydi. İstanbul tanınıyordu. Ama İzmir de bilinmiyordu. Hüseyin yoldaş konuşmasında ifade etti; bir yoldaş geldi, mevcut örgütlerimizi şöyle bir kolaçan etti, 15 günde bize örgüt gerçeğimizin bütün bir raporunu sundu, gitti. Evet, olay gerçekten biraz böyledir. Ama bu niye böyle olabiliyor? Bir önderlik nasıl olur da bir örgüte bu kadar yabancılaşabilir?

Azad uzaktaydı, o bir deneyimdi. O deneyimden hareketle bu örneği vermiştim. Azad hiç değilse uzaktaydı gerçekten. Uzakta olmanın dezavantajları vardır. Orası bir yabancılaşma alanıdır. Objektif olarak buna çok açıktır. Çok özel bir hassasiyet, çok özel bir kontrol gösterilmediği sürece, orada değil kendi örgütünden kopmak, genel olarak kendi toplumundan kopmak bile olanaklıdır. Ama gene de bu bir ders olarak vurgulanmalıydı. Belki ülke içindekiler için daha anlamlı, daha uyarıcı sonuçlar yaratırdı. Ülke dışından bile örgütü en küçük zerresine kadar (hücreyi burada organik birim olarak kullanıyorum) tanımak ihtiyacı vurgulanabilseydi, belki de ülke içindekiler için anlamlı sonuçlar yaratabilirdi. Sonuç olarak ama, I. Genel Konferansta biz bu başlık altında ve bu amaca yönelik değerlendirmeler yapmadık. Çok yüklü bir konferanstı. Çok şey tartıştık. İşte burada dört beş gündür tartışılıyor, şimdiden bir yorgunluk hissediliyor. O zaman ise haftalarca tartışmıştık ve bütün bir yorgunluğu yaşamıştık. Sanılmasın ki rahat bir ortamdı. Hayır, günde yalnızca 4-5 saat uyuyorduk. Geç saatlere kadar tartışılıyordu.

Bu konferanstan bir MK çıktı neticede. Bir bakıma ken-

diliğinden çıktı. Çok özel bir telkin olmadı kesinlikle. Eski MK'nın bu konuda çok özel bir belirlemesi de olmadı. Kaldı ki çok fazla bir alternatif de yoktu. Gerçi konferanstan üç yeni takviye alarak çıktık, ama bunlardan ikisi konferansın hemen öncesi aylarda ortaya çıkmışlardı. Nadir yoldaş nihayet kesin bir tutum almıştı. Ve zaten kesin tutum almasıyla konferans arasındaki süre de çok fazla değil. Mesut yoldaş, daha önce açıklandı, konferans olacağını bile bilmiyordu. Yani bu iki yoldaş sonradan çıktı. Tek alternatif Hüseyin yoldaşı. O günün koşullarında başka da bir alternatif yoktu. Ama çalışma ortamı bu ekibi kendiliğinden ön plana çıkardı. Yakın zamanda duydum şöyle bir spekülasyonu; komisyon olarak zaten seçilmişti MK! Yani bu önden konferansın iradesini bir biçimde etkilemek olarak değerlendiriliyor. Oysa komisyon konferansın çalışmalarının ileri bir safhasında ortaya çıktı. Biraz da uzayan konferans gündemini toparlamak kaygısıyla çıktı. Ama o zamana kadar ki çalışmada zaten durumu belirginleştirmişti. 35 günlük bir konferans üzerinden düşüneceksiniz bunu. Bizde hep uzun sürelerle alışıldığı için, bu rehavete alışıldığı için, orada örneğin on günlük bir konferansın ardından bir komisyon seçmenin bir konferans iradesi olduğu, tanımaktan gelen bir irade olduğu gerçeğini gözden kaçırabiliyor birileri. Tasfiyecilerden biri önceki gün burda konuşuyor; bu MK toplantıları bir- iki gün sürüyordu, diyor. Benim geçen sene Türkiye'ye gelirken yaptığım toplantıları kastediyor. Alışmış tabi yurtdışında haftalarca toplantı yapmaya. Bir MK için 48 saatlik bir toplantı çok önemlidir. Eğer MK ise gerçekten; olaylara hakimse, fikri bakımdan güçlüyse, kafası açıksa...

Ortaya böyle bir MK çıktı, demiştim. Daha önce de bir vesileyle söyledim; daha konferansın içinde bu ekip kendi içinde bir bunalımla yüzyüze kaldı. Bir iç çatışmaya girdi, son derece sağlıksız bir temel üzerinde, kişisel zaaf lar temeli üzerinde. Bu bir güvensizlik alanına dönüştü. Nesimi Adil'e kesin bir biçimde güvenmiyordu. Adil Hüseyin'e güvenmiyordu. Hüseyin tersinden karesi ölçüsünde Adil'e güvenmiyordu. Ve bu orada karşılıklı beyan ediliyordu zaten. Daha seçim öncesinde doğdu bu bunalım. Bu koşullarda seçtik yeni MK'yı.

Burada bir sorumluluk var. Burada bir özensizlik var, kendi payıma söylüyorum. Yalnız alternatif konusunda hala da gerçekten çok zorlanıyorum. Sorumluluk şuradadır; kendi iç ilişkileri böyle olan, birbirlerine böyle güvensizlik içerisinde bulunan, bunu son derece sağlıklı, konferans çalışmasını gölgelenecek bir biçimde de bir bunalıma dönüştürenlerle kurulacak bir MK'dan, bu hareket, yeni atılım döneminden ne bekleyebilir? Devrimci örgütte önderlik kurumu nedir? Önderlik ihtiyacı nedir? Öğeleri ve öğelerinin iç ilişkisi böyle olan bir MK ne yapabilir bu konuda? Sağlam bir bakış muhakkak ki bu soruları sordururdu o zaman. Sorumluluk dediğim, zayıflık dediğim budur. Çözüm konusunda ne yapılabilirdi? Çözüm konusunda bir fikrim hala da yok. Eğer bu dediğim zaafiyet açıkça bilince çıkarılsaydı ve bu bileşimdeki bir MK bu örgütün başına bela olur, bu zaafılarıyla ve bu iç ilişkileriyle denebilseydi, bunu gözeterek bir seçim yapılsın diye eklenseydi buna, yalnızca üç kişiden bir MK kurulabilirdi. Bu ben Mesut ve Nadir yoldaş olurdu. Ama örgütün o günkü koşullarında böyle bir MK seçilemezdi. Bu iki yoldaş örgüte yeni, konferansın hemen kapısında katılmışlardı. Üyelik bakımından söylüyorum. Mesut yoldaş harekette eskidi, ama örgüt yaşamına girememişti. Konferans öncesinde üye olarak alınmışlar, konferansa misafir delege olarak katılmışlardı. Gerçi çok uzun bir konferans çalışması içerisinde kendi kişiliklerini, kapasitelerini fazlasıyla göstermiş, güven vermiş insanlardı bu yoldaşlar. Buna rağmen bile konferans onları MK'ya seçerken bir yönüyle çok cesur davranmış olmakla birlikte, bir yönüyle de çok zorlandı. Cesur davranması şuydu. Bu yoldaşlar önderlik kapasitelerini konferans önünde ortaya koymuşlardı. Buradan gelen bir rahatlık vardı. Ama şu noktada da zorlandı. Konferansa henüz yeni katılmış iki kişiyi MK'ya almak, ne ölçüde doğru bir davranıştı? Bu çok ciddi bir soruydu. Sordular zaten yoldaşlar. Seçim tartışmalarında bu soruyu açıkça sordular. Belli kayıtlar düştüler. Belli tereddütlerini ifade ettiler. Şimdi evet, ne yapılabilirdi bilemiyorum, o iki yoldaşın durumu da böyle olduğuna göre. Bu zaafiyet açıkça tartışılırdı kuşkusuz. Bunun yaratacağı sorunlar ve sonuçlar üzerinde durulurdu. Ama şunun cesaretle

altını çiziyorum, bizim hiçbir problemimizi çözmezdi, yalnızca konferansı uyarmış olurdu. Olağan çalışmalarına dönecek delege yoldaşları önderlik gerçeğimizin konusunda açık bir fikre kavuştururdu. Yoksa önderlik tercihi bakımından, MK'ya seçilecek bireyler bakımından sonucu değiştirebilecek bir imkan yoktu o gün için.

Bu o önderliğin kendisini silahlandırmasına da hizmet etmezdi. Çünkü oradaki bunalım gerçekten sağlıksızdı, kötüydü. Üstüne gittik, gitmedik değil. Bunalımın görünürdeki kısmı açık ve sert tutumlarla ortadan kaldırıldı da. Onu da belirteyim. Konferans da bu konuda inisiyatif koydu. Zira bu bunalımın bir komisyon tarafından kendi içinde halledilmeye çalışılmasına konferans tepki de gösterdi. Komisyonun bütün tutanaklarının dinlenmesi talep edildi. Taktık tutanak kasetlerini. Konferans oturdu, saatlerce komisyonda, yani bir bakıma perde arkasında konuşulmuş herşeyi dinledi. Durumu bütün açıklığıyla gördü. Yani aslında zaafı delegele de gördü, görmedi değil.

Hatta şöyle çarpıcı bir olayı hatırlatmak istiyorum. Örgütü bu olağanüstü konferansa getiren ilk bunalım patlak verdiğinde, ben buraya hemen dönmek kararı almıştım. Ama o an için orada misafir olarak bulunan bir üye yoldaş, bu kararımızı öğrendiği zaman, bunun karşısına kararlılıkla dikildi. Ne oldukları konferanstan bilinen iki tane budala bir skandal yaratıyor; siz önderlik kadroları bunların yarattığı bu skandala veri kabul edip kendi temel sorumluluklarınızı bir yana bırakabiliyorsunuz, diyordu. Somut olarak bu, teorik derginin ertelenmesiydi. Bu yoldaş mesela "Pratik Görevlerle Yükümlü MK Üyeleri"nin açıklamasını orada okudu. Hiçbir şeyine şaşırmadığını belirtti. Gerçekten de şaşırmıyordu. Yani bunu tutumlarından izlemek de mümkündü. Müthiş bir rahatlıkla karşılıyordu bunu. Burada şaşılacak birşey yok, diyordu, ben konferansa katılmış bir delegeyim.

Ama herkes o yoldaş kadar bunu göremiyordu tabi. Başka bazı delegelerin şahsında I. Genel Konferansın bünyesinde ortaya çıkan zaafa ilişkin gözlem, yalnızca önderliğin iç ilişkilerine ilişkin bir spekülasyon malzemesi olabildi. Sağlıksız bir tutumun malzemesi de olabildi. Mesela Ankara'da eski yoldaş buradan

yoldan çıktı. Bu önderliğin kendi içinde birbirine güvenmediği onun için bir veriydi. Önderlikle ve örgütle ilişkilerine hep bu çerçeveden baktı. Oradan aslında örgüte bir güvensizliğe de düştü. Bu onu sonradan örgütün dışına düşürdü.

Bu, konferansa delege olarak katılmış öteki bazı yoldaşlar üzerinde de, tahmin ediyorum, tahrip edici etkilerde bulundu. Çünkü olay tahlil edilip doğru anlaşılamadı. Bunu temel bir zaaf olarak daha önce de belirttim. Bir önderlik sorunu tahlil edilemedi orada. Tahlil edilemediği için anlaşılamadı. Anlaşılmadığı için, zannediyorum birçok yoldaş için, bir iç zayıflık alanı haline geldi. Ve o konferansa katılıp da sonradan dökülen bir takım insanların bu akibetinde bir etkene dönüştü.

Şimdi konferans sonrasına geçiyorum. Bu bunalım ilk olarak Hüseyin yoldaş üzerinden çıktı. Daha MK toplantısında çıktı. İdeolojik bir içerik taşıyordu. Belirgin bir ideolojik tutum değildi bu ama, yanılmadığımdan emindim ben kendi payıma. Hüseyin yoldaş bugün kendi değerlendirmesinde aslında o zamanki tepkinin, o zamanki teşhisin doğru olduğunu ifade ettiğine göre, demek ki gerçekten de yanılmamışım. Belliydi zaten olay.

Burada parantezin içerisine sıkıştırmak istiyorum. Ben dünkü konuşmamda zaman zaman birlik sorunu ve legal olanakların kullanılması dedim de, bunu legalizm cereyanına kapılma olarak anlamak gerekiyor. Konuşmamın belli yerlerinde zaten böyle de ifade ettim. Mesele legal olanakların kullanılıp kullanılmaması değil yoldaşlar. Burada, illegal araç ve yöntemlerin kullanılmasına duyulan güvensizliğin, ihtilalci bir çalışma tarzından giderek, asıl temeli oradan yaratarak güç olma perspektifine duyulan inançsızlığın, ya da bu doğrultudaki inancın zayıflamasının ortaya çıkardığı bir kolaycılık eğilimi olarak çıkıyordu bu. Yani legalite ile illegalitenin o diyalektik devrimci kavranışı yoktu. Zayıflık bu tür bir zayıflıktı. Ben bunu ta Azad'dan alarak, baştan alarak söylüyorum.

Şimdi bunalım ilk buradan ve Hüseyin yoldaştan çıktı. MK toplantısından sonra genişledi. Ama o zaman için bu bize henüz bir yoldaşın yarattığı bir talihsiz bunalım olarak görünüyordu. Yani biz önderlik bunalımının kapsamını henüz o zaman tam

olarak göremiyorduk. Konferansta ve seçim öncesinde yaşadığımız o iç karartıcı olaylara rağmen göremiyorduk. Zaten hiç o gözle bakmadık olaya. Bu nedenle Hüseyin yoldaş üzerinden gelişen olayları, bu yoldaşla sınırlı algıladık.

10 Mayıs tarihli mektup nihayet bunun daha genel bir çerçevesi olduğunu bize gösterdi. Ama yine de belli bir iyimserlik gösterdik. Gerçekçi olamadık yeterince. Bu olayın Hüseyin yoldaştan ibaret olmadığını gördük. Burada 26 Haziran '91 tarihli mektubum var. 10 Mayıs tarihli mektuba verilmiş bir yanıtıdır. Orada olayın hiç de Hüseyin yoldaştan ibaret ele alınmadığını görebilirsiniz. Ama gene de çok büyük ölçüde Hüseyin yoldaş üzerinden bakmak gibi bir eğilim de vardı. Çünkü Hüseyin yoldaş tarafından bir biçimde yoldan çıkarılmış bir topluluk olarak da algılanıyordu diğerleri.

Bu insanların taşıdığı zaaf lar konusunda 10 Mayıs tarihli mektup bizim için hayli uyarıcı olmuştu. O mektubun gelmesinin ardından Mesut yoldaş Adil'le ilgili bir takım gözlemlerini ve kaygılarını artık ifade etmek durumuna gelmişti. Onun için de uyarıcı olmuştu önceki süreç. Bunalımın kapsamı daha geniş bir çerçevede algılandı. Ama yeterince değerlendirilemedi. Çok özel bir tahlile de tabi tutulmadı. Şunu kastediyorum. Bu bireyler bakımından bu zaaf ların ne ifade ettiği muhakkak ki tahlil ediliyordu. Ya da 26 Haziran mektubunu okursanız, bu mektupta bu önderlik kadrolarının zaaf ları tartışılıyor, perspektifleri tartışılıyor. Hareketin sorunlarına yaklaşımlarındaki çarpıklıklar tartışılıyor. Ama tahlil edilmeyen şu. Bu bir örgütün MK'sıdır, onun çoğunluğudur. B yle bir önderlik koşullarında örgütü bekleyen akibet nedir? İşte bu yeterince gözetilmemiştir. Bunu değerlendirmedik demiyorum, bunun üzerine çok konuştuk. Ama benim kastettiğim bu değil. Tahlil, bir perspektif oluşturmak ve bu çerçevede müdahale etmek amacına hizmet eder. Olayı algıliyorduk, ama yaratacağı tahribatı gereğince gözetemiyorduk. Bu bir müdahale bilinciyle olabilirdi. Çok büyük güçlüklerimiz vardı. Onu da belirtmek istiyorum. Daha önceki konuşmalarımın birinde belirttim. Bir konferansın sonrasındır, bir bildirisini çıkartmışsın. Ortada büyük bir emek vardır. Bu bir örgütün

emeği ve iradesidir. Bunu kamuoyuna sunmak bir görevdir, bir sorumluluktur. Onu ihmal etmek, değil kamuoyu önünde hareketi güç durumda bırakmak, hareketn i dengelerini bile altüst etmektir. Bu rgt kaldıramazdı bunu. Konferansını gerçekleştirmiş fakat sonuçlarını görememiş bir örgüt, çok ciddi i sıkıntılara girerdi. Bu kadrolarda büyük bir güvensizliğe yolaardı. Bir müdahaleyi kadroların o dönem heyecanla karşılayacaklarını da hiç zannemiyorum. Beşinci yıl başyazısının ardından gelecek bir müdahale çok büyük bir destek görürdü. Çünkü kadroların önünde bir konferans ve onun sonuçları vardı. MK'nın yaşadığı i dağılmayı bu sonuçlar ışığında ele alabilirlerdi. Ama konferansını yapmış ve hemen ardından derin bir krize girmiş bir örgüt gerçeğini, örgüt kadroları o dönem ne ölçüde kavrayabilirlerdi? Bu konuda yeterince açık değilim.

Dönmek istiyorum. Bunalımın kapsamını yeterince değerlendiremedik. Her bir safhada. 10 Mayıs'da da değerlendiremedik. Türkiye'ye geliş döneminde de yeterince değerlendiremedim kendi payıma. Mart '92 tarihli MK toplantısı çok uyarıcıydı. Bir yönüyle bunalımın bütün öğelerini sayıyor, bütün zaafiyet alanlarına işaret ediyor, ama ondan çıkarılması gereken sonuçlar gene de tam ıkarılamıyordu. Açış konuşmasında bir biçimde var. Benim MK kayıtlarına geçmeyen açış konuşmamda bu konuda son derece net tanımlamalar var. MK'daki i ideolojik dağılma, bunun örgüt yaşamı üzerinde yarattığı büyük tahribat, bu örgütün artık bunu kaldıramayacağı, bu bunalım çözülmeden bu örgütün bir yere gidemeyeceğine dair, son derece net bir perspektif vardı o konuşmamda. Ama ben görülemedi derken, şunu kastediyorum: MK toplantısı, bu konudaki bütün o ngrleri, bu değerlendirmeye konu olan bütün o ngrleri, bizzat kendi çalışmasıyla doğrulamışsa, ve buna rağmen orası bir savaş alanına, bir yol ayrımına dnşmemişse, burada hala eksik ve aksayan birşeyler vardır. Size çok ilginç gelecek yoldaşlar. Sonradan, nce Nadir yoldaş da dahil üç MK yesi tarafından, ardından tasfiyeciler tarafından suçlanan davranışımın kendisi, yani MK raporu yazmak yerine *Komünist Bir Siyasal Sınıf rgt için* yazısını yazmak, bu bunalımın tam da kavrandığı bir aşamadır.

Bunu Hüseyin ve Mesut yoldaşlar çok iyi bilirler. O MK raporunu yazmak çabasının kendisi, bende bizim bütün gerçekliğimiz konusunda bir açıklık yarattı. Biz böyle, bunun üstünü örterek bir yere gidemeyiz; bu sorun MK'dan aksıyor; MK ideolojik bir dağılma içindedir; aslında EKİM, örgütsel süreçlere de ışık tutacak sağlam bir bakışı fazlasıyla koymuştur ortaya (bir ilk adıma dayanak olacak perspektifleri kastediyorum); ama bu MK ideolojik dağılmaya uğradığı için, bu perspektifler sahipsiz kalmıştır; çizgi havada kalmıştır; MK kendi ideolojik zayıflığını kavramadığı sürece (ki bunalımın temeli ideolojik dağılmadır, ideolojik zayıflıktır), o ideolojik zayıflığın örgütte yarattığı problemler görülemediği sürece, bu örgüt bir yere gidemez, denmiştir. *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin* yazısı böyle çıkmıştır ortaya.

Aslında bu uzun uzun tartışılmıştır. *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin*'de bu konuda az şey yazılmıştır. Meselenin kısaca çerçevesi konmuştur. Acele de edilmemiştir. Şunu kastediyorum. Yani orada müthiş bir sükunet vardır. Olumsuz anlamıyla değil, rehavet anlamında değil, gerçeğin kapsamını görmekten gelen bir sükunet vardır. Ama gene de ideolojik bakışta hala belli zayıflıklar vardır. Şunu kastediyorum. Bu MK'nın bu konuda sarsılıp belki de kazanılabileceği düşünülebilmiştir. Hani onların gerçeği çok açıktır, bu onlara anlatılabilir, diye düşünülebilmiştir. Halbuki geride bırakılmış MK toplantısının sonuçları bu konuda umut kırıcı olmalıydı. Şunu belirteyim. Şu tutanaklar bu biçimiyle yoktu *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin* yazılırken. Yalnızca örgüt sorunlarına ilişkin olanları vardı. MK toplantısından kalan epeyce bir not, döküman vardı. Çok fazla not tuttuğum bir toplantı olmuştu. O notlara her bakış zaten toplantının kapsamı konusunda açık bir fikir veriyordu. Yani toplantıyı yeniden canlandırıyordu benim için. Çünkü bütün kritik noktaları not almıştım. Bu toplantıda birşey çözülememiştir yargısına oradan ulaşılmıştır. Yoksa tutanaklar böyle incelenerek değil. Ama üç nolu kitapçık bu örgütün sorunlarına bakıştır, bir kesittir o. O da zaten daha MK toplantı halindeyken çözülmüş ve incelenmişti.

Bunalım bütün kapsamıyla görülememişti demiştim. Aslında

bir noktayı daha belirtmem gerekiyor. Nadir yoldaş gerçeğini. Nadir yoldaşın zaafı, 10 Mayıs tarihinden itibaren gösterdiği zaaflar gerçekten masumcaydı. Biz bunu hep gözettilik Mesut yoldaşla birlikte. Bu yoldaş yeni bir yoldaştı. Konferansta anlamlı bir performans koymuştu ortaya. Örgüt çalışmasına çok büyük bir coşkuyla dönmüştü. Örgütün içine çok hızlı bir biçimde girmişti (üstelik Hüseyin yoldaşın kendisine verebileceği yardımlardan yoksun olarak) ve çok hızlı bir biçimde de ilişkilerine hakim oluyordu. Bunu biliyorduk. Çünkü çok uzun mektupları geliyordu. Daktilo edildiğinde on onbeş sayfa tutan mektuplar geldi peşpeşe. Mart sonunda, Nisan ayı içinde. Şimdi bu çok önemliydi. Bu yoldaşın lehine çok önemli bir olguydu. Fakat böyle bir yoldaş kalkıp 10 Mayıs tarihli mektubun altına imza koyabildi. O andan itibaren de MK dördlüsüne hep kanat gerdi. Onların temsilcisi haline geldi adeta bizimle ilişkilerinde. Bu bir hassasiyet alanı oldu bizim için. (Yoldaşın kavrayışı konusunda her şeye rağmen iyimser düşünüyorduk, ötekilerle aynı kefeyle koymuyorduk, doğru da davranıyorduk.) Ne var ki buradaki zaaf ne kadar masumsa, o ölçüde de tehlikeliydi. Çünkü bu noktada Nadir yoldaşın üzerine yürüyememek, olayın üzerine yürüyememeye gidip varıyordu. Ve Nadir yoldaş kendi konumundan güçlü olduğu ölçüde de bizim karşımızda kuvvetli bir set oluşturuyordu. Şunu net bir biçimde söylüyorum. Nadir üçlüyü yalnız bıraksaydı, üçlü hiçbir şey yapamazdı. Bir anda üç parça olurdu. Yaptıklarını yapamazdı, bu gücü bulamazdı.

Nadir yoldaşın bunu yapmasının gerisinde işin bir yönü “özgünlüğünü kaybetmek” eleştirisinden (“Cihan yoldaş kompleksi” diye ifade edilen durum) etkilenmektiyse, bir öteki yön de, ki birincisiyle bağlantılıdır, siyasaldı. Somut olarak birlik sorunuydu. Konferanstan gelen bir tutumu vardı. O alanda ciddi kaygıları vardı. Kendi içinde bir mantığı ve tutarlılığı vardı. İdeolojik dağılmanın ortaya çıkardığı birlik perspektifiyle de bir ilgisi yoktu bu yoldaşın birlik arzusunun. Bu yanlış kavramıyordu anlamına gelmiyor, kuşkusuz yanlış kavriyordu. Ama tekrar ediyorum, onun tutumu ideolojik dağılmadan gelen bir tutum değildi. Birlik sorununa ilişkin devrimci perspektifimizi

yerli yerine oturtamamaktan geliyordu. Yazık ki yoldaş bunu ötekilerle pratik davranış birliği içerisinde girmenin bir zeminine dönüştürebildi. Bu bizim önümüzü ayrıca tıkadı. Bu yoldaşın o dönemki cüreti konusunda bir fikir edinmek istiyorsanız, bana Haziran (1991) ayında yazdığı mektubu okuyabilirsiniz. Son derece serttir, içinde son derece ağır ve haksız ifadeler vardır.

Çevresinde dökülen bir MK vardı. Yoldaş ona bakmak yerine, iyi kötü o zamana kadar işini yapan bizlere bakıyor, bize sorun çıkarıyordu. İş o kadar biçimsiz bir görünüm kazanmıştı ki, örneğin Hüseyin yoldaş kendi görevlerini aksatmıştı, görevlerini aksatan bu yoldaşın durumu hiçbir biçimde tartışılmıyordu da belki yeterince tatmin edici sonuçlar yaratamayan ama canla başla sürdürülmekte olan bizim çalışmamız çok uluorta bir değerlendirme konusu olabiliyordu. Bunlar 25 Haziran '91 tarihli mektubumda, 10 Mayıs tarihli mektuba verilmiş cevapta var.

Fakat biz bunalımın kapsamını yeterince değerlendirememle birlikte, ortaya çıkan ve daha çok da Hüseyin yoldaş üzerinden görünen sorunlara karşı gene de kesin ve net bir tavır aldık. Yani çözümü bir noktada zorladık. Ama bu öyle bir alan ve öyle bir zorlama tarzıydı ki, muhtapları muhatap almadıkça sorun yine de ortada kalıyordu.

Şuradan okumak istiyorum. Elimdeki 2 Mayıs '91 tarihli mektubumdur. Hüseyin yoldaş dışardayken zaten kendisine ifade edilmiştir. 2 Mayıs tarihli mektupta ise MK'ya yazılmıştır. Hüseyin yoldaş üzerinden MK'ya bir sesleniş de denebilir buna. Bu bakış benim için çok önemliydi; örgüt yaşamamıza hakim olmasını geçmişten beri çok arzu ediyordum. Şöyle idi bu bakış:

"Ama sorunlarımızı çözebileceğimize inanıyorum, bu güç olsa da olanaksız değil. Bunun bir kaç basit ön koşulu var: Açıklık ilkesine kararlılıkla sarılmak, ideolojik-politik konulara ilişkin farklılıkları açıkça ve yazılı olarak örgüt ve kamuoyu önünde ortaya koymak. Kişisel sorunlara ya da ilişkilere ilişkin olarak, örgüt platformlarında ortaya konulmaktan kaçınılan şeyleri ikili ilişkiler içinde ortaya koymaktan da özenle ve özellikle kaçınmak. Hüseyin yoldaşın çok doğru ve çok anlamlı bir şekilde ifade ettiği gibi, 'insanların zayıflıkları üzerine politika yapmamak'.

Ve son olarak, sorunları, Konferans'tan talep edilen ve Konferans tarafından verilen sorumlulukları karartacak, ikinci plana itecek boyutlara vardırırmaktan özenle kaçınmak (bu sonuncusu örgüte verilmiş sözün bir gereğidir, örgüte karşı bir borçtur.)"

Bunlar, bitiş sözleri, bitiş paragrafıdır yoldaşlar. Şimdi siz o dönem ne yapılmalıydı diye sorsanız, yanıt ararsınız, vereceğiniz yanıt şuradan okunanlardan başka bir şey olamayacaktır. Ama tekrar ediyorum; burada öyle bir handicap var ki, ancak muhataplarınız bunu muhatap alırsa bir açık mücadele olanağı ve alanı doğabiliyor. Peki biz ne yapalım? Muhataplarımız bizi bu noktadan, bu çerçeveden, yani bu araç ve yöntemlerden muhatap almadılar. Açıklık ilkesinin önüne bir biçimde engel olarak çıktılar, bu bir. İdeolojik alanda ortaya çıkmış farklılıkları örgüt ve kamuoyu önünde ortaya koymaktan kaçındılar, bu iki. İkili ilişkilerde sağlıklı bir biçimde ortaya konulan şeyleri MK platformlarında ortaya getirmekten kaçındılar, bu üç. Burada artık yalnızca Hüseyin yoldaştan sözetmiyorum kesinlikle. Tüm ötekiler de dahil bu söylediklerime. İnsanların zayıflıkları üzerine politika yapmayı sürdürdüler, bu dört. Üçlü MK, burada Nadir'i dışında tutuyorum, diğer üç yoldaş birbirlerinin zayıflıkları üzerine politika yaparak kendi aralarında kenetlendiler Cihan yoldaşa karşı. Her birinin bir yönüyle "yara"sı vardı. Bu konuda kader birliği ettiler. Gerici bir dayanışma içerisine girdiler.

Ve beşincisine, sonuncusuna geliyorum: "*Sorunları, Konferans'tan talep edilen ve Konferans tarafından verilen sorumlulukları karartacak, ikinci plana itecek boyutlara vardırırmaktan özenle kaçınmak. (Bu sonuncusu örgüte verilmiş bir sözün gereğidir, örgüte karşı bir borçtur.)*" Ünlü "hukuk" tartışmasının özü buradadır yoldaşlar. Tasfiyeci demagoglar döne döne bu "hukuk" tartışması üzerinden bir takım ithamlar yönelttiler bana. Oysa benim yaptığım hukuk tartışmasının özü şuydu: Konferansın hukukunu çiğneyerek MK hukuku yaratamazsınız. Sizin hukukunuz konferansın ortaya koyduğu ideolojik-politik çerçeve üzerinde yükselmektedir. Siz bu temel üzerinde yetki almışsınız. Bu temeli boşa çıkararak kendinizi yetkili sayamazsınız. Siz hukuksal olarak haklı olsanız bile ben siyasal olarak haklıyım.

sizin kararınızı tanımam demiyorum. Tartışma bu değil. MK tartışmasında bu çarpıklığı kasten yarattılar. Ben bu çarpıklığın üzerine ısrarla giderek düzelttim. (MK Tutanaklarının altıncı kitapçığında bu genişçe yeralıyor.) Ama buna rağmen tutup örgüt önündeki belgelerde bu spekülasyonu tekrarladılar. Daha önceki günkü tartışmalarda bunu biri hala tekrarlamaya devam ediyordu. Bu onların kişiliği hakkında yeterli bir fikir vermektedir.

Yeniden önemle altını çiziyorum. MK'nın yetkileri, MK'nın hukuku konferansın saptadığı çerçeve içindedir. Eğer bu siyasal-hukuksal temeli boşa çıkarırsanız, böylece kendi hukuksal konumunuzu da boşa çıkarmış olursunuz. Gayrimeşru konuma düşersiniz. Ve biz konferansın iradesinden hareket ettiğimiz sürece, MK hukuku içersinde azınlık olsak bile, yine de haklıyız. Zira konferansın hukukuna dayanıyoruz. Konferansın hukuku ve Mart '91 tarihli MK toplantısının hukuku esas alındığı zaman, hukuk çiğneyen MK çoğunluğunun kendisiydi. 15 Haziran 1991 tarihli uzun mektubumda bunun dökümü de yapılmıştır.

Şimdi başka ne yapabiliriz yoldaşlar? Dediğim gibi, burada, bu tür bir çağrı, inisiyatifi karşı tarafın eline vermek oluyordu. Karşı taraf sorundan kaçınca bunalım karşısında ve müdahale konusunda bir çaresizlik ortaya çıkıyordu. Kuşkusuz böyle olmamalıydı. Mazur göstermek için söylemiyorum. Bunalımın üzerine yürümek konusunda da inisiyatif bizde olmalıydı. Ama daha önce söylediğim bir noktayı yeniden vurgulamak istiyorum. Ortada bir bunalım olduğu, bu bunalımın hangi öğelerden oluştuğu konusunda belli bir fikrimiz olsa bile, bunalımı tüm kapsamıyla hennüz değerlendiremiyorduk. Yine belli bir fikrimiz olsa bile bunalımın örgüt yaşamı üzerinde yaratacağı sonuçlara ilişkin yeterli açıklıkta bir tahlilimiz yoktu. Kaygılarımız çok fazlaydı. İşte burda da var zaten. "Örgüte karşı sorumlulukları karartmayacak tarzda", deniyor. Bu çok ciddi bir uyarıdır. Ama neticede bunalım yaşanıyor ve bunun örgüt yaşamı üzerinde etkileri ne olacaktır? Bu soruyu derinlemesine soramamız, bir konferansın ardından bu bunalımı örgüt ve kamuoyu önünde açığa vurmak gücünü kendimizde görememizdir. Bunun nedenlerini daha öncede anlattım. Burada, bu tür bir kaygıyı taşımak, yani bu

örgütün iç dengeleri bunu kaldıramaz kaygısını taşımak isabetli miydi değil miydi? Bu ayrı bir tartışmadır. Ben yalnızca bizde zayıflık yaratan şeyin ne olduğunu anlatmaya çalışıyorum.

Fakat bir olgunun da altını çizmek istiyorum. Biz anlayışları soyutlayarak, MK içindeki zayıflığa, ideolojik dağılmaya ve buna yol açan siyasal, manevi, psikolojik etkenlere MYO'da mümkün mertebe değinmeye de çalıştık. Aslında çok bilinçli değil. Bunu önemle belirtmek istiyorum. Biz devrimci hareketin kendisine bakıyorduk. Devrimci hareketin kendisinde yakaladığımız zaafların, sonradan bazı MK üyelerinde ortaya çıkan zaaflarla örtüşmesi ilginç, dikkate değer bir çakışmaydı. Ama yer yer kuşkusuz ki MK'daki zaafardan da açıkça hareket ediyorduk. Biraz sonra okuyacağım parça bunun bir örneğidir ve Nesimi ile yapılmış bir konuşmanın ardından yazılmıştır o satırlar. Haziran 1991 tarihli başyazıdır. Bu şu demektir, 10 Mayıs tarihli mektubun okunmasının adımıdır. Okuyorum;

"Devrimci saflarda bugün birbirine zıt gibi görünen ama aynı sonuçta birleşen ikili bir zaaf var. Bazıları mevcut ve potansiyel devrimci olanakları yeterli düzeyde kavrayamamanın zayıflığını ve umutsuzluğunu yaşıyorlar. Bu olanakların az çok bilincinde olan başkaları ise, onları değerlendirebilmekteki gecikmişliğin ve güçsüzlüğün paniği içindeler. Her iki durumda sonuç aynıdır; güçsüzlük duygusu ve bunun yol açtığı atalet. Hem olanakların bilincinde olabilmek ve hem de müdahale için hiçbir aşamanın geç sayılamayacağı inancıyla hareket etmek, iyi devrimci olmanın bugünkü en önemli kriterlerinden biridir. Devrimci hareketin tecrit edilmek ve ezilmek istenildiği bir evrede ise bunun ayrı bir önemi var." (Ekim, sayı: 45, s.2)

Ünlü, "iyi devrimci/kötü devrimci tartışması yapıldı", spekülasyonuna yol açan başyazı ve parça bu yoldaşlar. Burada bir zayıflık soyutlanıp tahlil ediliyor. Aslında devrimci hareketin toplamında var. Bazı MK üyeleri neden burada kendi kişiliğinin hedef alındığını düşünebiliyor. Burada onun zaafı hedef alınmış olabilir. Eğer bu zaafı gerçekten varsa bu eleştiri meşrudur. Yoksa onun bunu üstlenmesi, üstüne alınması zaten gerekmiyor. Soyutlanmış bir zaaf tartışılıyor burada ve bu zaaf devrimci

harekette fazlasıyla var. Ama aslında teşhis ve saldırı tam isabet kaydetmiştir MK şahsında. Gösterilen gerici tepkinin getisinde bu var.

Devam ediyorum: *"Komünistler olayların seyri, sunduğu olanaklar, düzen politikalarının amaç ve hedefleri gibi sorunlarda bugüne dek hemen hemen hiç yanılmadılar. Değerlendirmeleri, tespitleri ve öngörülerini olaylar tarafından genellikle doğrulandı. Fakat yazık ki, bu bilinci pratik müdahale gücü ve enerjisi olarak değerlendirmede aynı başarıyı gösteremediler. Eldeki güçlerin yetersizliği atalet ve misyon duygusunda zayıflamaya yolaçabildi. Oysa sağlam devrimciler için tersi olmalıydı. Güçlerin sınırlılığı misyon duygusunun kamçılayıcı gücüyle, bu gücün yaratacağı hırs ve enerjiyle telafi edilebilmeliydi."* (aynı yazı). Arada bir alıntı var ve alıntıya ek küçük bir yorum var. Ve söz şöyle bitiyor: *"EKİM misyonunun hakkını vermek zorundadır."*

Güçsüzlük duygusu ve bunun yarattığı atalet; bunların yolaçtığı arayışlar; legalizm cereyanına kapılma ve liberal birlik arayışları... Bu MK'nın bir bölümünün tablosudur. Bu tasfiyeciliğin kaynağıdır, ortamıdır, temelidir. Bu başyazı Haziran '91 tarihlidir. Bu şu demektir, bunalımın daha ilk safhasında olay net bir biçimde teşhis edilmiştir. Denilen şudur. Perspektifler vardır, buna bir uygulama gücü kazandırılmıyor. Bununla kalmadık biz yoldaşlar. Aslında şurada başyazılar derlemesi vardır, konferans sonrası döneme ilişkin. Tümünde Türkiye devrimci hareketi üzerinden birlik alanındaki zayıflıklar, burjuvazinin ideolojik saldırıları, politik manevraları, legal tuzaklar ve bu temel üzerinde legalizm cereyanı... Döne döne bunlar işlenmiştir. Aslında bunlar MK'mızın bir bölümünün yaşadığı zayıflık alanlarıdır. Devrimci harekette yaşanan zayıflıkların MK'ya yansımından başka birşey değildir sözkonusu olan. Biz devrimci hareketin kendi zayıflıklarını eleştiriyorduk. MK bunu bilince çıkaracağına, bunları hep kendisine saldırı olarak algıladı. Böyle algıladı. Buna karşı direndi. Bunu anlamazlıktan gelmekle kalmayarak, örgütün bunu anlamasını da engelledi. Örgütün bu doğrultuda gereğince silahlanmasını da engellemiş oldu, MYO ve başyazılardaki perspektifleri boşa çıkararak. Oysa bu değer-

lendirmelerden yansıyan, o önemi hep vurgulanan “ideolojik yolgöstericiliğin” kendisiydi.

Dolayısıyla bizim yaptığımız ideolojik eleştiri bir biçimde de boşa çıktı, çıkarıldı. Konferans kararlarının kaleme alınışına da bu muhakkak ki yansımıştır. Ama bu konferansta bunların tartışılmadığı anlamına gelmiyor. Konferans bunları devrimci hareketin zaafı üzerinde tartışmıştır. Biz bu zaafın MK'nın bir bölümünde uç verdiğini gördüğümüz ölçüde, o noktaları öne çıkarmaya ve vurgulamaya özen göstermişizdir. Olay bundan ibarettir. Bunu biliyorsunuz, tutanaklardan okumuşsunuzdur, ben MK toplantısında da söyledim: Evet, birlik sorununun yarattığı dağılmaya konferans metninde işaret edilmiştir. Ama bu mesele, bu örgütte zaten geçmişten beri vurgulanıyor ve konferans tartışmalarına ayrıca konu olmuştur. Bunun senin bazı MK üyelerini de bir biçimde etkilediği görülünce de o vurguya genişletilmiş metinlerde yer vermek, ayrıca bir önem kazanmıştır. Belki sen bunu çok bilinçli yapmışsındır, belki içgüdüsel. Ben bu konuda kesin şeyler diyebilecek durumda bile değilim. Nitekim demin okuduğum bu başyazıya Mesut yoldaş üzerinden tepki gösterildiği zaman, neye nereden tepki gösterilmiş önce anlayamadık. Geldim başyazıyı okudum, bu niyetle yazmamıştım, ama cuk oturmuş diye düşündüm. Çok güzel dedim, sevindim. Gerçekten de ne kadar bilinçli yazdım tam hatırlamıyorum. Sonra düşündüm, Nesimi ile konuşma aklıma geldi. Nesimi'nin dediği şeydi; olaylar aldı başını gitti, yapabileceğimiz çok fazla bir şey de yok bu aşamadan sonra; şunu da bilmeni isterim ki, bizim X olayına önem vermemizin gerisinde biraz da bu var. Bu konuşmayı hatırladım, bu konuşmanın etkisi olmuştur. Bu konuşmayı düşünmüşümdür de yazarken. Ama burada yazılanlar daha genel bir çerçeveye sahip. Öteki başyazılardaki bir takım vurgular da çok özel olarak MK'nın dağılan bölümünü gözönünde tutmamıştır. Devrimci hareketteki dağılmayı gözetmiştir.

Ama bugün tasfiyeciliği tahlil ederken de altını çizdiğimiz gibi, bizdeki tasfiyecilik zaten geneldeki tasfiyeciliğin bir yankısından, saflarımızdaki bir izdüşümünden başka bir şey değil. Ne var ki örgüt, devrimci hareketteki tasfiyeci dağılmaya yönel-

tilmiş eleştiriyi, örgüt içinden ve MK üzerinden algılamıyordu. EKİM bunu dediğine göre, EKİM bunun dışındadır, diye algılıyordu kadrolar. Belki bu açıdan da bir rahavet yaratıyordu. Yani MK'nın bir bölümünün bu perspektifleri boşa çıkarması bir yana, bir de, bunu söyleyen EKİM buna karşı bir ideolojik silahlanma içindedir, yanılması yaratıyordu. Bu perspektifin, örgütsel önderliğin perspektifi haline gelmediği sürece, havada kalması kaçınılmazdı. Nitekim havada da kaldı.

Siyasal Bir Sınıf Örgütü İçin yazısına tepki gösteren yoldaşlara tam bu noktadan birşey hatırlatmak istiyorum. İdeolojik dağılmayı gideremediğimiz sürece, MK içinde hareketin çizgisi temeli üzerinede bir ideolojik birliği yeniden kurmadığımız sürece, bizim örgütün sorunları konusunda yazacağımız herşey boşa atış olurdu. MK'nın ilgili bölümü yolunu bulur, onu bir biçimde yine boşa çıkarırdı. Nitekim beşinci yıl başyazısına ilişkin yapılmış tartışmaların belli kayıtları, o kadar açık olan beşinci yıl başyazısının bile bir biçimde boşa çıkarılabildiğini gösteriyor. Tek bir yolu vardı. Örgütsel sorunlarda yazılacak şeylerin bir örgütsel müdahale olanağına dönüşebilemesinin tek bir yolu vardı. MK'daki iç ideolojik dağılmayı ya yoldaşları yeniden EKİM'in ideolojik çizgisi temeli üzerinde kazanarak ya da bir ideolojik yol ayrımına dönüştürerek gidermek, ama mutlaka gidermek! Ya çözmek, ya çözmek!

Şimdi sürecin kendi karmaşıklığını, kendi çeşitliliğini vermeye çalıştım. Ama soyutlayarak şunu diyebilirim gene de. Ben ve Mesut yoldaş EKİM MK'sında ortaya çıkmış bunalımın bir biçimde üzerinden atlamış sayabiliriz kendimizi. Çözücü müdahale kapasitesini ve davranışını ortaya koyamadığımız ölçüde, bu bir gerçektir. Ama bunu deminden beri anlattığım bütün o sürecin içinde, onun o karmaşıklığı içerisinde, onun o koşulları içerisinde kavramak kaydıyla. Bunu böyle kavramak kaydıyla, bu konuda kolaycı sonuçlara gitmemek kaydıyla. Bu kayıt gözetilmek üzere az önceki tespitimin, az önceki tanımlamamın altını çiziyorum. Bunu çizmek gerekiyor. Burada bir siyasal sorumluluk vardır. Zira bu, örgütü bu derin bunalımın içine, bu süreç örgütü bu derin bunalımın içine getirip sokabilmiştir.

Başlangıç evreleri için anlaşılır, bizi hayli mazur gösterir nedenler var. Biz bir yönüyle bunalımı görmüştüzdür, öğelerini tespit etmişizdir. Demin örneklediğim türden bunun üzerine belli biçimlerde gitmişizdir de. Araç ve yöntem de önermişiz. Bunlar aslında önemli şeyler. Biz bütünüyle bilinçsiz de kalabilirdik. Ama müdahale noktasında bir zayıflık var. Bunu tahlil etmek ve anlamak gerekiyor. Bir ideolojik anlam taşıyor bu. Ama basitçe ondan ibaret değil. Bir alternatifsizlik de var. Bunun yarattığı çaresizlik de var.

Kusurumuz şuradadır. Alternatifini ortaya çıkaracak araç ve yöntemleri harekete geçiremiyoruz. Onların ne olduğuna işaret ediyoruz. Açıklık ilkesi, örgüt önünde tartışma, fikirlerini açıkça ortaya koyma daveti. Ama bunlara bir işlerlik kazandıramıyoruz. Çünkü bu konuda inisiyatif muhataplarımızda kalabiliyor. Gelecekteki örgüt yaşamımız için buradan çıkarılabilecek çok önemli dersler olduğuna inanıyorum.

Çaresizliğe bir örnek vermek istiyorum. Alternatifsizlikten gelen çaresizliğe ama. Bunu bir örgütün gelişme süreci içersinde, yani o gerçek yaşam içersinde, anlamak gerektiğine inanıyorum. Çünkü ben bugünkü kafa yapımıyla düşündüğüm zaman bile başka türlü bir çözüm bulamıyorum ya da ikna edici bir çözüm bulamıyorum. Kastettiğim şey şudur. 26 Haziran '91 tarihli bir mektup var. Yazılmış ve o zaman verilmemiş bir mektup. Neden verilmiyor yoldaşlar? Verilirse birilerinin safları terkedeceğinden kaygı duyuluyor. Şimdi bütün bir zaafın üzerine kesin bir şekilde gidiliyor, tanımlanıyor o. Bu bir mücadele platformu haline getiriliyor. Ama senin önünde şu almaşıklar yok. Sarsılıp gelirlerse ne ala, giderlerse de kendi bilecekleri iştir, diyemiyorsun. Gitmemeleri gerektiğini düşünüyorsun. Bugün tasfiyecilik karşısında gösterdiğimiz rahatlığı o zaman gösteremiyoruz. Bugün biz; sizdeki dağılmanın, tasfiyeciliğin üzerine bütün kuvvetimizle geliriz, ezeriz; gidip gitmemek sizin sorunuzdur; kendinizi toparlarsanız kalırsınız, yoksa tasfiyeciler olarak tasfiyecilikle birlikte ezilirsiniz, diyebiliyoruz. Bunu o gün diyemiyorduk. Çünkü o mektubun bir koşulu vardı. Mesut'a bunu oku yoldaş, birilerinin ceketini alıp gitmesiyle sonuçlanacaksa göndermeye-

biliriz, deniliyordu. Daha doğrusu gönderilmemesini isteyen Mesut yoldaşın gerekçesi buydu bir yerde, bir yönüyle de. Ama Mesut'un ek bir açıklaması var; beraber olduğumuz bir mekanda okunursa özünü kavratılabiliriz, diyordu. Çünkü biçiminden, üslubundan kaygılanıyordu yoldaş, fikirlerinden değil. Fikirler kanıtlanan fikirler. Fikirleri tersine destekleniyor, heyecanla da karşılanıyordu. Ama o üslubu o içerikten ayırmak, o günün koşullarında ayırmak çok zordu. Hiç değilse benim için çok zordu. İkiyüzlülük yapmadığım müddetçe o fikirleri o üsluptan koparamazdım ben. Başka türlü yazmak mümkün değildi. Yazmamak mümkündü yalnızca.

Ama bu yoldan çıkış, bu örgütün yaşamına karşı, bu örgütün çıkarlarına karşı, Ağustos başında X ile girilen o ilişkiler şahsında kaba bir saldırıya vardırıncaya, tam bu noktada, köprüleri atmak gücünü gösterebildik biz. Onu örgüte bir saldırı saydık. Mektubu da verdik muhataplarına artık. Kendimiz de bir müdahalenin içine bir biçimde girdik. Ama burada bir gerileme yaratılabilirdi. Nasıl yaratıldı yoldaşlar? Sonuçlardan gidiyorum. "Birlik Protokolü" ayaküstü yırtıldı, onu hazırlayanlar tarafından. Bu bir gerilemeydi. Açık mücadele istemi bir biçimde geri çevrildi, engellendi. Beraber anlaştık diyorlar da, aslında "Birlik Protokolü"nü yırtarak bunun önünü yeniden kesmiş oldular. Devamla, beşinci yıl başyazısına konu olan sorunlar üzerinde anlaşmış görüldük. Oysa bütün bunların hiçbiri gerçek değildi, bu sonradan anlaşıldı. Ne beşinci yıl başyazısının içeriği üzerinde anlaşmıştık gerçekte. Ne "Birlik Protokolü" özü vè ruhu bakımından yırtılmıştı. (Ki tartışması hala sürüyor.) Ne de dolayısıyla dağılma giderilmişti. Ki zaten bütün bunların temelinde o ideolojik dağılma vardı. Bunlar sonuçtu yani. Tabi ama yine de bu gerilemeler bizde belli umutlar yarattı, yeni bir yanılısamaya yolaçtı. Ve çatışmayı gene engelledi. Geri adım geri adımı getirdi. Bizim örgüt yaşamımızda bu çok yaşanıyor. Bundan soyutlanıp çıkarılması gereken birtakım dersler var. Bunu ben EKİM ortaya çıktığı zamandan beri görüyorum. İnsanların bir takım fikirleri yada bir takım savrulmaları oluyor. Gündeme getiriyorlar. Karşı fikirle karşılıyorsun, geri çekiliyor, ama

giderilmiş olmuyor. Sürdürülmüyor çatışma. Ne sonuna kadar bir çatışma olarak yaşanıyor, ne de ikna temeli üzerinde bir çözüm olarak yaşanıyor. Bu pratik ilişkilerde de böyle oluyor. Örgüt sorunlarında da böyle oluyor.

Arada bir teorik yayın organı dönemi var. Ona geçmeden önce belirtmek istiyorum. Gerileme gerilemeyi yaratıyor, dedim. Şimdi buna vurucu bir örnek vermek istiyorum. Aslında bu bizi epeyce de yıprattı. Onu da belirtmek isterim. Bizim MK'mızın bazı üyeleri (Hüseyin yoldaş da dahildir buna), bu kavramı serbestçe kullanmak istiyorum, **kötü silahlar** kullanıyor örgüt içi yaşamda, kullandı. MK'nın iç çatışmalarında berbat silahlar kullanıldı. Üç yoldaş bunu özellikle yaptı. Dördüncü yoldaş buna katıldı. Ben bu MK'nın sekreteriyim. Bir başka MK üyesiyle birlikte bir adamla görüşmeye gidiyoruz; bir birlik görüşmesi yaşanıyor. Bu görüşmenin sonuçlarını ben MK sekreteri olarak rapor halinde yazıyorum MK'nın öteki bölümüne. MK'nın bu bölümü bu raporu alıyor. İlk fırsatta Nadir yoldaş; sen öyle yazmışsın ama, biz o adamı aradık, konuştuk. Adam da diyor ki, mesele öyle değil de böyle. Sen buna ne diyorsun?

Şimdi bir örgütte işler buraya düştüğü zaman, bu zaten birşeylerin artık çok kötü bir biçim kazandığını gösteriyor, bir. İkincisi, bu kötü bir silahtır. Yanıltıyorsun, maraza çıkarıyorsun. Bu bir ithamdır zaten. İşte bunlar kötü silahlar. Onu demek istiyorum. 10 Mayıs tarihli mektubun arkasından yazılanlar son derece kötü bir silahtır. Mesut yoldaş tepkimi çok iyi bilir: Gericiler X ile "kişisel" çatışması olan bir insan konumuna düşürerek benim elimi kolumu bağlamaya çalışıyorlar; ben bu örgütün bir üyesiyim, ben bu örgütün başındayım, tutup adamın tekini benimle aynı kefeye koyuyorlar; bana böyle ithamlar yönelterek, elimi kolumu bağlamaya çalışıyorlar, diyerek tepkimi ortaya koymuştum. Ama bu önceki dönemde de çok kullanıldı. Birlik sorunundaki "dükkancılık" tartışması da çok kötü bir silahtı. Ve etki yaratıyordu yoldaşlar, yaratmıyordu değil. Demin toplantı arasında Hüseyin yoldaşla da konuştuk. Hüseyin yoldaş bunu "siyasal taciz" olarak niteledi ve çok önemli bir rolü oldu onun, dedi. Evet bu bir siyasal tacizdi gerçekten. Yıldırıcı

sonuçlar yaratıyordu bir biçimde. Örnek vermek istiyorum. Şimdi bir 2 Mayıs tarihli mektuptaki üslubuma bakın, ordaki kesinliğe ve katılığa bakın. Demin okumuştum ordan bir parçayı, bir davet vardı. Tok bir davet vardı. Bir de şurdaki parçayı okuyun; Türkiye'ye gidip döndükten sonra Nadir yoldaşa yazılmış bir mektuptur, beşinci yıl başyazısı hakkında. Okumak istiyorum, bu başyazının nasıl yazıldığı konusunda da bir fikir verecektir sizlere:

“Derken başyazıya başladım. Hiçbir yazıtı bu kadar zor yazdığımı hatırlamıyorum. Ne yazdın diyeceksin? Çok birşey yazdığımı sanmıyorum. Ama bu kadarını yazarken bile çektiğim sıkıntıyı bir bilsen. Biz eskiden rahat bir örgüttük. Kendimiz ve sorunlarımız konusunda büyük bir rahatlık, büyük bir açık yüreklilikle kalem oynatırdık. Örneğin teorik geriliğimizi, hazırlıksızlığımızı kamuoyu önünde defalarca açıkça dile getirdik. Bu rahatlık EKİM’de “yeni” olan temel üstünlüklerden biriydi. Ama bugün MK içersinde öyle garip bir hava oluşmuş bulunuyor ki, örgütsel durumumuzu ve yaşamımızın kaba gerçeklerini ifade edip tanımlamak, bir mayın tarlasında ilerlemekten daha güç gelebiliyor insana. Acaba şu yoldaş üzerine alınır mı? Acaba öteki yoldaş bundan şöyle bir sonuç çıkarır mı, tedirginliği içinde bu hareketin sorunları ele alınamaz. Bu sıkıntıya bir son vermeliyiz. MK’ya sinmiş, gerisinde belli belirsiz bir tutuculuk, bireycilik, sorumluluk duygusu zayıflığı ve dokunulmaz bir kast olma eğilimi olan bu havayı mutlaka yıkmalıyız. Yoksa “yeni” dediğimiz EKİM örgütünün pratikte kırk yıllık küçük burjuva örgütlerden bir farkı kalmaz.”

“Netice olarak yazmış bulunduğum başyazı, gerçekte yazmak istediğimin kötü bir kopyası bile değil. Tutucu zihniyet karşısında belli bir gerilemenin, bir ölçüde de yüreksizliğin de denebilir, bir ifadesi bence.”

Şimdi bu gerilemenin nasıl yaşandığını anlatıyor. Sen gerilediğinin farkındasın. Bunu dile de getiriyorsun. Ama bu örgütün yaşamının sürnesi pahasına ya da böyle tuhaf, böyle saf bir duygu ve düşünceyle bir biçimde de taviz veriyorsun. Etkinlik alanları yaratıyorlar resmen. Resmen “kazanılmış mevziler”

yaratıyor bazı MK üyeleri. Senin elini öyle bir bağıyorlar ki, başyazıları yazarken bile tedirgin oluyorsun. Ben beşinci yıl başyazısını kastetmiyorum. Her yazdığımız başyazıya bir kulp taktılar. Orada devrimciliğimiz tartışılıyor dediler, burada bize “hamam böcekleri” deniyor dediler, beri yerde bilmem ne dediler. Tartışılan örgütün sorunları olunca bu baskıyı hissetmek çok çok daha kaçınılmazdı.

Dolayısıyla sorun ilkeleri esnetmek filan değil. Veli yoldaşın yaptığı eleştiriler bu açıdan çok anlamlı. Bunları kuşkusuz o I. Genel Konferansın öncesine kadar uzatıyor ama, o döneme biraz daha değişik yaklaşmak gerektiğini biraz önce belirtmiştim. Yalnız burada sözkonusu olan, yani I. Genel Konferans sonrasında sözkonusu olan, öyle basitçe ilkeleri esnetmek falan değil. Hayır, bu perspektif içerisinde gösterdiğimiz davranışlar da değil. Başlangıç aşamasında yoldaşça bir iyiniyet var. Bazı yoldaşlar biraz raydan çıktılar ama, bunların doğru yola çekmek yine de mümkündür umudu var. Bunun ötesinde ilkeleri esnetmekle bir alakası yok. Bunun ötesinde şeyler var. Deminden beri biraz anlatmaya çalıştım.

Bunu bir uzlaşma olarak niteleyemiyorum yoldaşlar. Hayır, uzlaşmak daha değişik bir şey. Uzlaşma açık bir zaafiyettir. Belli hesaplara, belli beklentilere dönüktür. Böyle sorunlarımız olmadı bizim. Biz sorunun içeriğini tanımlamakta tereddüt de etmedik. Ama müdahale gücünde bir zayıflık yaşadık. Bunun bazı etkenlerini sıraladım. Bir iki etkenini daha belirtmek istiyorum. Teorik dergi bahsine onun için değindim.

Bu hareketin bir teorik dergi çıkarmak sözü var. Bu söz kamuoyuna kadar gitmiş yansımış. Bu örgüt kadroları bunu fazlasıyla beklemişler. Bu beklenti gelinen yerde örgüte, örgüt önderliğine, ideolojik gelişme kapasitesine bir güvensizliğe de dönüşmüş. Ve sen hala bu teorik dergiyi çıkaramamışsın. Türkiye’ye gelip döndüğüm zamanı kastediyorum. Bu teorik dergiyi her gittiğin yerden sana soruyorlar. Bunu çıkarmanın örgüt için, ideolojik gelişme ihtiyaçlarının ötesinde, bir psikolojik ihtiyaç haline geldiğini görüyorsun. Bir prestij haline geldiğini sen görüyorsun. Döndüm beşinci yıl başyazısı yazıldı. Ardından

kendimizi tümüyle bu dergiyi çıkarmaya verdik. Dergiyi çıkarana kadar olay Mart ayını buldu. Derginin işi Şubat ayında bitti, ama toplantı Mart ayını buldu.

Dergi niye kaldı Ekim '91 sonrasında? Bunu yoldaşlar, 10 Mayıs tarihli mektupla MK içerisinde yaratılmış ve MK üyelerinde, hiç değilse ben ve Mesut yoldaşta, derin bir sarsıntı yaratmış olaylardan ayrı düşünemezsiniz. 10 Mayıs tarihli mektup bir başlangıçtı. Sonraki süreç hep yeni sorunlar çıkardı. Yani bir huzur bile bulamıyorsun bir çalışma yapmak için. Bu sıkıntıyı ben kendi payıma çok büyük ölçülerde yaşadım. Bu ilgili mektubumun {26 Haziran '91 tarihli mektup} girişinde de dile getiriliyor zaten. Bu bize epeyce zaman kaybettirdi. Düşününüz ki bu konferans belgelerini (*Değerlendirme ve Kararlar*) böyle bir ortam içerisinde, böyle bir hava içerisinde kaleme aldık. Kimbilir daha elverişli koşullarda belki de çok daha anlamlı metinler de ortaya çıkarabilirdik. Teorik dergiyi çıkartmamış olmak da çok büyük bir olaydı. Onu belirtmek istiyorum. Örgüt kadrolarının örgüt sorunlarına acil müdahale gibi bir talebi vardı, kabul. Ama örgüt kadroları, bu hareket ideolojik gelişmesini sürdürmeyecek mi? Nedir bu zorlanıyor mu, tıkanı mı? Bu soruyu da soruyorlardı. Ve bu soru da kadrolarda ciddi soru işaretleri ve bir zayıflık yaratabiliyordu. Bunun kendisi bir başka bunalım etkenine dönüşecekti başarılmamış olsaydı. Ama neyi tercih etmek gerekiyordu herşeye rağmen? Kesin yanıt verecek durumda değilim. Tartışması yapılabilir burada.

Kendi yönümüzden anlayamadığım tek safha, mazur gösteremediğim tek safha, Mart '92 MK toplantısıdır. Bence 10 Mayıs sonrasında bir mantığı vardır, o dönem müdahale edememenin. Türkiye'ye gelip dönüş sonrasında da bir mantığı vardır. Ama Mart '92 MK toplantısında ortaya çıkan gerçekliği ardından, müdahale etmemenin bir mantığı yoktur. O an neden müdahale edemedik, bir ciddi sorudur. Ama şu da bir olgudur. Hemen ardından yazılacak MK raporu yazılmamıştır, yazılmamıştır. Yazılamayacağı kesin bir düşünce haline getirilmiştir. Bunun bir bunalıma yolaçabileğini biz düşündük de. Doğrusu problem de etmiyorduk. Yani olay budur, bu gerçeklikten kaçmak

gericiliktir, dedik nihayet. Gerçekten çok uzun tartışılmıştır ben, Mesut ve Hüseyin yoldaş arasında bu olay. Demek ki Mart '92 MK toplantısı kendi içinde anlamı bir sonuç yaratmamakla birlikte, daha sonra bilince çıkacak belli bir gerçekliği de gözümüzün önüne bir biçimde çıkarabilmiştir.

Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin bir müdahale yazısıdır. Bu örgütün bunu anlayamamasının mazur görülebilecek nedenleri vardır. Ama ben gene de onu bir talihsizlik, açık bir zayıflık sayabilirim. O yazıyı en iyi tasfiyeci yöneticiler anladı. Çünkü o yazı MK şahsında onların bir biçimde iflas ettiğini vurguluyor. İdeolojik zayıflıktan sözediliyor. Belli bir dönem perspektifler korundu, ama ilk güçlüklerin ardından bu MK kendi perspektiflerinden koptu, deniyor. MK bunu çok iyi anladı, Adil ve Nesimi'yi kastediyorum. Bunun yaratacağı sonuçları çok iyi kestirdiler. Ve kestirdikleri andan itibaren de gericilik yaptılar.

Tahrif edilmiş bir bilgi olduğu için, bu arada bir gerçeği açıklamak istiyorum. *Siyasal Bir Sınıf Örgütü İçin* yazısının bizim ek mektubumuzla birlikte örgüte açıklanmasını biz istemiştik. Ben ve Mesut yoldaş. Bizzat ikimiz yanyana. Siz okuyun, eğer birleşiyorsanız mesele yok. Birleşmiyorsanız... Nesimi soruyor; bunu örgüte nasıl izah edeceğiz? Neyi nasıl izah ederseniz, yanında mektubumuz var, diye yanıtıyoruz; olduğu gibi mektupla birlikte örgütün önüne koyarsanız. Kendi düşündüğünüz neyse onu da yanına koyacaksınız. Neticede yapılan şey bizim önerdiğimiz şeydir. Bunu kabul etmiş olmaları çerçevesinde bu müdahaleyi örgütün gündemine sokmak onurunu bizimle paylaşabilirler. Ama bunun kendilerine ait olduğunu söylemeleri hiçbir gerçeklik taşıyor yoldaşlar. Bu gerçeğin zamanında örgüte açıklanmasını ben Nadir yoldaştan önemle talep etmiştim. Nadir yoldaş bunun yapıldığını söylemişti. Ama maalesef sözlü olarak yapıldı bu yalnızca. Sözlü açıklamalar yalnızca İstanbul örgütüne ulaşabilirdi. Ve belge niteliğini de taşımadı. Halbuki bunun o zamandan belgelenmesi lazımdı. Maalesef Nadir yoldaş bunu yapmadı. Yapmadığı gibi gene, maalesef kendi mektubunda bu müdahalenin "pratik görevlerle yükümlü" MK üçlüsü tarafından yapıldığını, bu onurun onlara ait olduğunu belirtti. Bunun gerçeğe

uygun düşmediğini ifade ediyorum. Herşey bir yana o yazıyı yazarak biz müdahalenin önünü açmışız. O noktada da yoldaşın söylediği doğru. Zaten “yazının muhatabı örgütü”, “adresi yanlıştı”, derken, bir yönüyle bu gerçeğe işaret etmiş oluyor.

Şimdi *Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin* yazısının çok daha iyi anlaşılacağına inanıyorum. O yazı bugünkü gerçeklerin içinde okunsun. Açılmamış, ama tanımlamış bazı gerçeklerin üzerinde iyi düşünölsün. Tasfiyecilik gerçeğini çok iyi açıklayan bir metindir o. Örgütte aksama alanlarını ve bunun örgüt yaşamında yarattığı sonuçları çok iyi anlatan bir metindir. Örneğin, gelen insanları biz eğitip kazanıp dönüştüremediğimiz için, bu insanlar hareketimizi geriye çeken etkenlere de dönüşebiliyorlar, deniyor yazıda. Bakınız tasfiyeciliğe kapılmış şu bir kaç kişiye, onların perspektiflerine bakınız. Onlar nasıl hareketi kendi bozuk değerlerine, kendi ideolojik zayıflıklarına, kendi eski eğilimlerine çekebiliyorlar.

Son bir nokta olarak bir bilgi vermek istiyorum. Bu bilgiyi vermeyi de bir borç biliyorum. Türkiye’den döndükten sonra MK’nın durumunu ve örgütün durumunu Mesut yoldaşa bir sözlü rapor olarak sundum. Mesut yoldaş raporumu dikkatle dinledi. Ardından, örgüte derhal müdahale etmeliyiz, dedi. Orada çok anlamlı bir değerlendirme yaptı yoldaş. Bu örgüt henüz gençtir, yenidir, oturmamıştır. Kadroları belli bir bekleyiş içerisinde. Bu bekleyiş bizim perspektiflerimize denk düşüyor. Biz bu müdahaleyi şimdi yaparsak çok başarılı oluruz. Ve yeni bir örgütü çok rahat kurabiliriz, diyordu. Örgütü yeniden kurmak anlamında söylüyordu. Ama biraz gecikirsek, bu örgüt kendi içinde bir biçimde bu MK dörtlüsünün ağırlığı altında kalır. Belli yönlerden onlara benzer ve yarın bize güçlükler çıkarır.

Yoldaşın değerlendirmesinde geleceğe dönük olarak işaret ettiği şey, bu tasfiyecilik döneminde çıkan olayın kendisinden başka bir şey değildi aslında. Ama tabii şunu da beraber tartıştık; bugün müdahale edebilir miyiz? Bunun güçlüklerini de bir biçimde beraber gördük. Teorik dergiydi, MK’ya karşı hala taşınan belli umutlardı vb. Yani yoldaş raporumu dinlemenin ardından bunu

böyle ifade etmişti ama, kuşkusuz ki üzerinde tartışma yaptık ve anlaştık. Ne var ki bu konuda yoldaşa cesareti ben verebilirdim. Yani gerçekten o müdahaleye ben taraftar olmadıkça, yoldaşın bu konuda zorlanması son derece normaldi. Çünkü yoldaş o safhada bile örgütü çok az tanyordu. Çok da merak ediyordu örgütü. Örgüte yeni gelmiş bir yoldaşı ve geldiği dönemde MK'yla diyalogumuz koptuğu ölçüde örgütü yalnızca MYO üzerinden tanıyabiliyordu. Kadrolarmızı çok merak ediyordu. Benim o aşamada bir müdahaleye eğilim duymadığımı gördüğü ölçüde, bu da onun için bir veriydi. Ve dolayısıyla kendi önerisi üzerinde ısrar etmemesinin de bir nedeniydi.

Tasfiyecilik önderlik içerisinde odaklaştı, diyoruz. Buradan yeşerdi, orada odaklaştı. Hareketin politik ve örgütsel perspektiflerini bir buçuk yıllık dönem içerisinde boşa çıkardı. "Kayıp yıl" tanımlamasında ifade buluyor bu. Bunları boşa çıkarmakla kalmadı, örgütün yaşamı bir tahribata uğradı. Bu tahribat temeli üzerinde örgüte bir tasfiyeci saldırı yöneltildi. Bu bir ek yıkım yarattı. Bütün bu süreçlere göğüs gerebilirdik. Bunu engelleyebilirdik. Netice de yapmamış olduk. Bütün bu değerlendirmem zaten Bunu anlatmaya çalışıyor

Bu çerçevede bu olayın siyasal sorumluluğu bizimdir. Kolayına kaçmadan kendi iç mantığı içerisinde ve sürecin belli safhalarına işaret etmeye çalışarak, bunu değerlendirmeye çalıştım. Bazıları kuşkusuz soruları sormak düzeyinde kalabildi. Bunalımı ciddiye almamak (derinlemesine tahlil edip sonuçları çıkartmamak anlamında söylüyorum) olarak tanımladım nedenlerden birini. Bunu bir ideolojik zayıflık saydım. Önderlik kurumunda ortaya çıkmış böyle bir zaafiyeti, örgütün önderlik ihtiyacı üzerinden değerlendirememek olarak tanımladım bir başka etkeni. Burada da kuşkusuz bir ideolojik zayıflık vardır. Örgütün o güne kadar kazanmış bulunduğu belli değerleri, belli araçları kullanamamaktan sözettim. Açıklık ilkesini (MYO'yu iç sorunların çözüm aracı olarak değerlendirmeyi) ihmal ettiğimizden sözettim. Şimdi başka şeylerden de sözdedildi, konuşmamda belki başka öğeler de vardı, bilemiyorum. Şimdi toparlayamıyorum onları.

Kasım: Komünist Bir Siyasal Sınıf Örgütü İçin yazısı

yayınlandıktan sonra sorun gündeme geliyor. Ama o yazıdan sonra işlerin biraz da, öyle ifade edeyim, bu boyuta gelmemesi için müdahale daha güçlü bir şekilde yapılamaz mıydı?

Cihan: Muhakkak ki yapılabilirdi. Aslında orada da tabii bir tutarsızlık yaşadık. Bunun çok ciddi bir olay olduğunu anında değerlendirdik. Ama tekrar ediyorum. Bir örgüt üyesi yoldaşın estirdiği cereyan kararımızı değiştirdi. Bir cereyandı gerçekten. Çünkü biz üçümüz tartışmıştık ve böyle anlaşmıştık. Bu ilk karar da benim cereyanımdı. Yoldaşlar çok fazla birşey söyleyememişlerdi. Biraz tereddüt bile etmişlerdi. Fakat ardından öteki yoldaş bir biçimde etkili oldu. Ama ne üzerinden? Onu belirtmek istiyorum. Aslında konuşmamın içindeki genelleme içinde belirtmem lazımdı. O teorik yayın organı sorunundan söz ederken değinecektim. Şimdi bu hareket kendi misyonunu devrimci hareket üzerinden tanımlıyor. Bu hareket devrimci hareketin geneline karşı sorumlulukları olduğuna inanıyor. Bu çerçevede yarattığı beklentiler var. Teorik derginin ilk sayısının yarattığı etki bu noktada bir biçimde ayağımıza dolandı. Bunun ikinci sayısını çıkaramamış duruma düşmek bize çok önemli bir risk gibi görünüyordu. O yoldaşın estirdiği cereyanın temelinde bu vardı zaten. Biraz da iç yazışmalarımızı orada okumak imkanı buldu. Örgüt bunlar konusunda da bir fikir sahibi edilirse, bu budalaları zaten çok rahat bir biçimde bir tarafa iter. Yani bu noktada bir sorun çıkmaz. Kala kala çok çok bunların bir tarafa itilmesi temeli üzerinde örgüte müdahale sorunu vardır. Ama bu teorik dergi çıkarıldıktan sonra yapılabilir. Burada en nihayet bir buçuk aylık bir iştir, diyordu yoldaş.

Bir önceki konferans delegesiydi. Bu konferansta bulunması muhtemeldi. Ama hasta olduğu için gelemedi. Gelseydi tanıklık da edecekti. Ben ona geçenlerde sitem de ettim. Bu olayı bir biçimde örgüte açıklayamaz mıydın sen, diye. Çünkü bu kaba bir “duyarsızlık” olarak nitelendi, ucuz bir demagoji konusu da yapıldı. Halbuki bu örgütün çıkarları üzerine yapılmış eksikli bir değerlendirmenin sonucuydu sözkonusu olan. Yani teorik derginin ikinci sayısının çıkmasını, bu hareketin prestiji, yarattığı etkiler üzerinden gözetmek, bu noktada hareketin çıkarlarını

kollamak, bir tutumdur. Ama o teorik derginin ne kadar süre içerisinde, üstelik de bu bunalımın patlak verdiği bir ortamda, ne kadar bir süreye sığdırılarak çıkabileceği konusunda, önden bir zaman kestirmek zordu. Bu bir belirsizlik demektir. Bu belirsizlik etkeni bir biçimde gözetilmeliydi. Ama biraz gecikildiği görüldükten sonra zaten iki yoldaş döndüler buraya. Uluslararası Konferansın ardından teorik dergiye ilişkin kısa bir işimizin olacağını umuyorduk. Bu netice olarak böyle olmadı. Mesut yoldaşla ikimizin çalışmaları bakımından, yazıları bakımından. Ben kendi yazımın bazı iç güçlükleriyle karşılaştım. Tarihsel sorunlar üzerinden bir konu. Mesut yoldaş ülkeye geldi, yaptığı ön çalışmanın ardından yazısını burada umduğu süre içerisinde tamamlamak olanağı bulamadı. Hem teorik dergi aksadı, hem müdahale gücü aksadı. İki yoldaşın gelmesi bir biçimde bir müdahale idi. O amaçla gelmişlerdi. Belli bir noktadan sonra ise (kendi payıma ifade ediyorum bunu); bir, yaratılan tahribatı yeterince görememek. İki, kişiliğim üzerine yaratılmış, ama bir biçimde de etkili olduğumu hissettiğim şeylere tepki. Daha doğrusu etkisi konusunda bir fikir sahibi olmamakla birlikte, yapılan tartışmanın kendi mahiyeti konusunda bir fikir sahibi olduktan sonra, kişisel zayıflık göstergesi sayılabilecek bir takım tuhaf eğilimler gösterdim. Eğer bu örgüt beni bu kadar kolay ve bu kadar çok tartışıyor, eğer ben bu örgütün üzerinde bir biçimde bir "tek adam" sam, o halde örgüt de çıkmış sorunu bu kez bensiz çözebilirsin. Bu sorumlucu bir davranış değil, savunmuyorum. Ama bu tepkiyi bir biçimde yaşadım. Çünkü olay bana çok ağır geliyordu. Tartışmanın içeriği konusunda yansıyan şeyler vardı. Tam neydi bunlar, bilmiyordum ama, çok kötü şeyler olduğunu bir biçimde hissediyordum da. Bazı yoldaşlar belli ipuçları da veriyorlardı. Örgüt gerçeğimizi o noktada yeterince gözetemediğim, yeterince kavrayamadığımdan sözedebilirim. Ben örgütün herşeye rağmen bir biçimde bu tasfiyeci güruhu kolayca bir yana iteceğini umuyordum doğrusu. Çünkü bunlar örgütü tasfiye etmişlerdi. Geçmiş süreçlere ilişkin belgeler sunacaktık örgüte. O belgeler üzerinden bu örgütün geçmiş süreçleri konusunda bir fikir sahibi olunduğu ölçüde, örgüt kadrolarının bu

insanları ayrıca hedef alacağını umuyorduk. Ama bu örgütün bir kesiminin, belli kadrolarının, bir takım şeyleri çok kolay tartışma konusu edebildiklerini de maalesef gördük. Demek ki örgütteki önderlik zayıflığı, gide gide önderlik boşluğu, bir biçimde kadrolarda da bu tür bir zayıflama, gerileme ve belli öğelerin şahsında bir çürümeye yolaçabilmiş. Demek ki böyle de düşünebilmek, bunu da görmek gerekiyordu. Eğer bir buçuk yıllık süreç içerisinde bir örgüt sahipsiz bırakılmışsa, bu, bu kadroların sahipsiz ve savunmasız olması anlamına geliyorsa, bunun sonuçları da olabilirmiş...

Güney: Birlik sorununun önderlik fonksiyonlarının kilitletmesinde temel sorun olduğu burada herkesçe paylaşılan bir gerçek. Birlik sorununun arkaplanı tarihsel olarak devrimci hareket üzerinden çözümlenmelere tabi tutuldu. Bunun örgütümüzdeki yansımaları değişik biçimlerde tahlil edildi. Yalnız bu tahlillerin hep dönümü I. Genel Konferans üzerinden oldu. Yani geriye gidış tarihi birinci konferansa kadar dayandı. Ben onun etkilerinin daha gerisinde olduğunu düşünüyorum.

Bir konferans oluyor yoldaşlar. Bu konferans üç yıllık bir ideolojik birikimin üzerine oturuyor. Bu ideolojik birikim belli bir kadro birikimini de beraberinde getiriyor. Bir örgütsel şekillenmeye gidilecek. Konferanstan iki ay sonra o konferansın en süzölmüş, en yetkin kadrolarının nezdinde konferans tartışmalı kılınıyor. Burada çok ciddi bir problem var. Sorulması gereken, kalın çizgilerle sorulması gereken sorular var. Bu iki ayda ideolojik dağınıklık mümkün müdür? Teorik olarak mümkündür, ama iki ayda ideolojik dağınıklık pratikte baktığın zaman mümkün değil. Zaten buradan konferansta ideolojik birliğin olmadığı saptaması yapıldı değişik vesilelerle. Ama ben şunu düşünüyorum. Bu konferans o birliğı nasıl yaratamadı, o ideolojik birliğı? İdeolojik farklılaşma tam da birlik sorunu üzerinden nasıl odaklaştı?

Şimdi çok genel çizgilerle gireceğim. İşin özünde şu olduğu bir veridir. EKİM'in ideolojik platformuyla, proleter sosyalizmin ideolojik platformuyla bütünleşememek. Ama bu çok kalın bir veri. Çok kalın bir çizgi. Neden bütünleşilemedi? Ben bu sorunun

yanıtına girmeden önce EKİM'in başlangıçtan konferansa kadar ki sürecine ana hatlarıyla bir gözatmak gerektiğini düşünüyorum. Şimdi EKİM'in ortaya çıkışı geleneksel devrimci hareketten ideolojik bir kopuştur. Yaşanan süreç, o gelişme ve olgunlaşma, ideolojik sıçrama süreci, kendi içinde çelişkili bir süreç olarak yaşansa bile *Ekim*'in birinci sayısının başyazısı devrimci demokrasi ile proleter sosyalizmi arasındaki ayrım çizgilerini çok net bir tarzda koyuyor. Bunun anlamı şudur: EKİM artık proleter sosyalizminin ideolojik platformudur. EKİM görevini, tarihsel misyonunu, bilimsel sosyalizmle işçi hareketinin birleşmesi olarak tanımlıyor. Bu proletaryanın programıdır. İkinci yıl başyazısına bakıyoruz, EKİM sorunu gene öyle koyuyor. EKİM proletaryanın ideolojik platformunda direncini koruyor. Üçüncü yıl başyazısında, EKİM yine direncini koruyor. Ve sadece direncini korumakla kalmıyor, EKİM savaşımını sürdürüyor devrimci demokrasiye karşı. Devrimci demokrasiyle ya da çağdaş popülizmle, bir ideolojik hesaplaşmaya giriyor. O hesaplaşmanın kendisi, aynı zamanda, ideolojik platformda, Marksizmin, proleter sosyalizmin ideolojik hattının güçlendirilmesidir.

Dördüncü yıla geliyoruz. Bu dönemde Türkiye'nin ve devrimci hareketin içinde bulunduğu tabloya bir gözatmakta yarar var. Bu dönemde EKİM'in ideolojik basıncıyla, öncelikle EKİM'in ideolojik basıncıyla, elbetteki onun kendi nesnel verileriyle de devrimci harekette bir ideolojik arayış dönemidir de aynı zamanda. Nedir? Devrimci hareket işte toplumsal temelini yitirmiştir. 12 Eylül'le birlikte örgütler enkaza dönüşmüştür. Örgüt mörgüt kalmamıştır ortada. İşçi hareketinin yükselişiyile birlikte devrimci hareketin yeniden güçleneceği, örgütsel bir temel yaratacağı inancına kapılmıştır. Ama gelişmeler öyle göstermemiştir. Ve devrimci hareketin bu '87'lerden başlayarak örgütsel planda yeniden kendi temellerini sağlamlaştırma girişiminin boşa çıktığı ve bu çerçevede devrimci hareketin içinde de yeniden yeni çatlakların baş gösterdiği, belli unsurların içinde buldukları örgütleri yeniden sorguladıkları bir dönemdir.

Bu dönemin genel tablosu şudur. Birliğin yoğun bir çerçevede sol hareketin gündemine oturduğu bir dönemdir. EKİM'in cep-

hesinden durum nedir? EKİM'in cephesinden durum şudur. EKİM ortaya çıkarken altını çizmiştir bir olgunun. Türkiye toprağı bir devrim toprağıdır. Ve Türkiye toprağındaki devrimci hareket hep devrimci demokrasiyle sosyalizm eğilimini içiçe temsil etmiştir. Bu EKİM'in temel bir saptamasıdır. Ve EKİM'in içinden çıktığı kendi gerçekliği de bunun bir ifadesidir. Devrimci demokrasiden inkar, devrimci inkar temelinde proleter sosyalist bir akım çıkmıştır. Ve EKİM'in bu saptaması yerindedir. İsbetlidir. Aynı zamanda bir politik olgunluğu da ifade ediyor. Daha başlangıçta bir politik olgunluğu ifade ediyor. Bunun anlamı şudur, kapsayıcıdır, kuşatıcıdır. Cihan yoldaşın çok isabetli bir şekilde tanımladığı gibi, tarihsel süreklilik vardır. Evrensel bir genişlilik vardır, Cemil yoldaşın isabetle tanımladığı gibi.

Ne var ki bu '90 yılı birlik görüşmelerinin, birlik olgusunun devrimci hareketin gündemine sağlıksız bir tarzda oturduğu bir dönemdir. Bir öğedir. Sağlıksız bir tarzdadır. Çünkü güçsüzlüğün, politik faaliyette, dolayısıyla onu örgütlemeye, örgütsel bir temel yaratmada başarısızlıkla karşı karşıya kaldığı ve buradan hareketle bir güçsüzlük içine düştüğü bir dönemde, bu güçsüzlük, geçmişteki tutumun tam tersi bir tutuma savurmuş, kolaycı yönden güç olma girişimleri başgöstermiştir. Bu aynı zamanda devrimci grupların geçmişte, çok ısrarla, inatla savundukları ayırım çizgilerini (ki yapay bir çizgidir, ama orada bir inat vardır) silikleştirip, bir birlik eğiliminin içine girdikleri bir dönemdir.

Bu dönemde yalnız ilginç girişimler vardır. Ben oraya girmeyeceğim. Tarihsel gelişmeler vardır. İşte gorbaçovculuğun başlattığı yeni bir dönem vardır. Onun sadece sol hareketin devrimci cephesinde değil, geleneksel reformist çevreler içinde de radikal öğeleri, radikal vurguları öne çıkarttığı bir dönemdir. Burda EKİM'in hep işaret ettiği, umut ettiği, devrimci hareketin içinden yeni açılımların oluşacağı, bunların ileriye çıkacağı saptamasının görünürde biraz gerçeklik kazanmaya başladığı (ya da gerçeklik kazanmaya başladığı demiyorum, onu düzeltiyorum), o yönde işaretlerin olduğu, görünürde öyle izlenimlerin doğmasına yolaçacak verilerin olduğu bir döneme tekabül ediyor. Bunun

somut ifadesi, EKİM'le ilişkisi çerçevesinde önce K çevresi, daha sonra da KH çevresi ile birlik girişimleridir.

Şimdi bu dönemde, dördüncü yıl başyazısında EKİM, partileşme sorununu birlik sorunuyla içiçe bir sorun olarak ele almaktadır. EKİM'in ortaya çıkışı, ilk başyazısı, daha doğrusu proleter sosyalist programın ifadesi, partileşme sorunu bilimsel sosyalizmle işçi hareketinin birliği sorunudur. Dördüncü yıl başyazısında formülasyon değişmiştir. Gerçi formülasyonu şudur. Birlik sorunu partileşme sorunuyla içiçedir. Yalnız bu saptamanın kendisinin ben KH çevresi ile birlik sürecini de gözeterek, EKİM'in proleter sosyalist platformundaki direncinde bir esneme olarak değerlendiriyorum, böyle görüyorum, böyle düşünüyorum. O bir esnemedir. Şunun ayrımını çizmek gerekiyor. Elbetteki belli tarihsel dönemlerde kadro sorunu, birikmiş devrimci güçlerle birlikte ele alınabilir. Partileşme sorunu bilimsel sosyalizmle işçi hareketinin birleşmesi sorunudur. Birleşmesi, bütünleşmesi, kaynaşması sorunudur. Ama devrim toprağında proleter sosyalist öğelerin dışında da devrimci unsurlar vardır ve bunların, proleter sosyalist platform ile işçi sınıfı hareketinin politik bütünlük kazandığı koşullarda, bunun basıncıyla geleneksel devrimci platformlarından koparak, ileriye çıkararak, ayrışarak, devrimci temelde birleşmeleri mümkündür.

Ne var ki bu evre somut bir gelişmeye tekabül etmesi gereken bir evredir. Halbuki dördüncü yıl başyazısının yazıldığı dönemde EKİM'in gerçekliği öyle değil. EKİM'in gerçekliği nedir? Partileşme sürecinin maddi toplumsal temelinde bir gelişme yoktur. Aslında bu sorunun, partileşme sorunun birlik sorunu ile içiçe bir sorun olarak ifade edilmesi, esnemenin kendisidir. Zayıflık buradadır. Zayıflık bir teorik bakış olarak, kuşatıcı bir bakış olarak, partileşme sorununu birlik sorunuyla içiçe alınmasında değildir. EKİM güçlenir, partiye doğru yürür. O ideolojik örgütsel basınçla, politik basınçla devrimci gruplar yine ayrışır. Birlik sorunu pratik bir olgu olarak partileşme sorunuyla yine içiçe alınabilir. Ama dördüncü yıl başyazısında, burada politik bir saptama vardır. Birlik sorunu parti sorunun ötesinde partileşme sorunuyla içiçe alınıyor.

Şimdi buraya neden girdim yoldaşlar? Buna ben hiç girmeyeceğim. Çünkü burada yeteri kadar tanım yapıldı. Yalnız ben şunun için geldim. Şimdi bizde birlik sorunu hep ideolojik planda bel veren temel konu. Bunun arkaplanının ben şöyle olduğunu düşünüyorum. Bu birlik sorununda açacağım çerçeve, tasfiyeci platformun tartıştığı çerçeve değil. Yani EKİM'in birlik politikasında sapma vardır! Bu temelde değil, hayır. EKİM'in birlik politikası EKİM'in partileşme perspektifi, sindirilememiştir, benimsenmemiştir. Ama konferansta da açık bir mücadele verilmemiştir, diye düşünüyorum. Bunun başka bir açıklayış tarzı olabilir ama, bir konferans platformundan çıkan bir önderlik organından belli unsurların (ki önce yarısı, daha sonra üçte ikisidir), o konferansın kararlarına, tam da birlik sorununda, özüne, ruhuna aykırı davranmalarının başka bir mantıksal izahı bana pek mümkün gözükmüyor. İki ayda bir insan çok tutarsızdır, ki böyle olduğunu düşünmüyorum. Konferansta bir ideolojik bütünleşme olmamıştır. İdeolojik savrulma konferans sonrası yaşanmamıştır. Konferansın kendisinde ideolojik birlik olmadığı için, daha sonra, iki-üç ay sonra yeniden bel vermiştir, diye düşünüyorum.

Bunun yarattığı tahribatlar ortadadır. Bu örgütün rotasında yürüyememesi şeklinde olmuştur. Hareketin rotası şaştığı zaman örgütün yaşamında gerçekleşen bütün olumsuz olguların artık buradan kaynaklandığını düşünüyorum. Örgütte illegallitenin gerçek devrimci temelde yaşama geçmemesinin arkasında bu vardır. Örgütün devrimci yaşamının kurulamamasının arkasında bu vardır. Çünkü siz eğer birlik sürecine bel bağlarsanız, elinin altındaki örgütü temellerini sağlamca kurma, derinleştirme gibi bir çaba hep ikinci planda kalır. Ya da öyle bir çaba içine girilse bile, o çaba o faaliyetin gerekliliği doğrultusunda olmaz. Nitekim belki bir ayrıntıdır, ama bana göre biraz önemli bir ayrıntı; İstanbul işçi kurultay faaliyeti. İstanbul kurultay faaliyetinin de ben bu birlik sorununun kendisinin bir biçimde yansıması olduğunu düşünüyorum. O yansıma şu şekilde kendisini ifade ediyor. Kurultay faaliyetinin kendisi değil. Kurultay faaliyeti gerekli olabilir. Bir sınıf çalışmasının bir yan alanı olarak, elbetteki

öyle platformlar değerlendirilmelidir. Ama şimdi bizim kurultay faaliyetindeki bakışımız neydi? Bir kaynaşma, işçi sınıfına bir partileşme perspektifi götürmenin ya da partileşme sorunlarını sınıfa taşımanın yanısıra, kurultay devrimci gruplarla bir araya gelmenin bir vesilesiydi. EKİM bunun altını hep çizmiştir. Bu bir olgunluktur şeklinde de ifadesini bulmuştur. Devrimci gruplar geçmişte bir araya gelmedi ama kurultay vesilesi ile devrimci gruplar en azından bir kontak kurabilmiştir. Belli adımlar atmak için bir araya gelebilmiştir.

Şimdi kurultay faaliyetinde biz ne yaptık? Biz oradan güçler kazanma perspektifi içine girdik. Bir yandan devrimci gruplarla kaynaşma, etkileşme, bir yandan da onların kurultaya taşınan unsurlarıyla kaynaşma. Bu olgunun kendisinin de ben doğrudan birlik perspektifindeki sapmayla ilişkili olduğunu düşünüyorum. Özü aynıdır. Kolay yönden hazır potansiyel güçlere el atma, onlarla kucaklaşma, oradan örgütsel temel yaratma girişimi. Nitekim de öyle olmuştur. Ve kurultay faaliyetindeki bakışımız örgütün iç illegalitesini tahrip etmiştir.

Şimdi biz neden örgütün devrimci iç yaşamını kuramadık? Hep buradan esniyor, bel veriyor diye düşünüyorum. Bizde örgüt yaşamında bir tür federatiflik vardır. İlkeleri herkes başka başka anlar. Politikada merkezilik yoktur, ki örgüt birliği herşeyden önce politik birliktir. Ve ideolojik birliktir aynı zamanda, ama o ideolojik birlik kendisini somut olarak politikada ifade eder. Politik mücadelede ifade eder. Biz de politikada belli alanlarda birlik olmayabiliyor. Kurultay faaliyeti gibi bizim temel bir çalışma alanımız olan bir faaliyette, değişik bölgelerde değişik politikalar gündeme gelebilmiştir. Ama bunlar nereden aksıyor? Bunlar hep aynı sorundan aksıyor. O sorun nedir? Bir örgüt sadece misyon vurgusunda değil, misyonun nerede gerçekleşeceği konusunda da net bir kavrayışa sahip olmazsa, misyon vurgusu boşa çıkar. Bu boş olur kaçınılmaz olarak. Sen misyonunu yaratacağın gerçek yegane temelini işçi sınıfı ve somut olarak fabrikalar olduğu saptamasını yapıyorsan oraya yöneldiğin koşullarda...

Toparlıyorum konuşmamı. Sorun şudur. Biz rotamızdan saptık da bu tahlil edilmedi. Rotamızdan saptık genel bir saptamadır.

Yani bu örgütün politik çizgisiyle, ideolojik politik hattıyla pratiğinde, örgüt yaşamında bir uyumsuzluk vardır. Bu uyumsuzluk kendisini nerede ifade ediyor? Nasıl gerçekleşti? Bu saptanmak zorunda. Bunun içi doldurulmak zorunda. Ya da bu uyumsuzluk nasıl derinleşmiştir?

Yani bu örgüt yaşamı politik ve taktik hatta bir birlik sağlayamamıştır. Bu devrimci örgüt yaşantısının kurulamamasının arkasında bu vardır. Devrimci örgüt yaşamı kendi iç ilişkileriyle kurulmaz. Politik mücadelesinde ve ona uygun bir örgütsel konumlanış içinde olursun, orda olur. Senin politikan burada saptıysa, senin illegalite vurgun da boş olur. Sınıfla kaynaşma, birleşme, bütünleşme saptaman da boşa çıkar. Hepsi boşa çıkar. Ya da eğreti tarzda gerçekleşir. Eklektik bir tarzda gerçekleşir. Bir taraftan tutturursun öbür taraftan çözülür.

Bunun hepsinin arkasında ben birlik sorununun, dolayısıyla misyonsuzluğun, iktidarsızlığın olduğunu düşünüyorum. Eğer bu önderlik kadrosu misyonunu gerçekten kavramış olsaydı, bu hareket birlik sürecine angaje edilmezdi. Dolayısıyla verili güçleriyle rotasında yürümeye çalışırdı. Verili güçlerle rotasında ne ölçüde yürürdü, ne ölçüde o temeli yaratırdı? O ayrı bir tartışma konusudur. Çok fazla bir gelişme gösteremezdi belki, ama maya öyle tutar. Biz mayayı tutturamamışız. Onun hepsinin arkasında birlik sorununun olduğunu düşünüyorum. Ama birlik sorununun bu harekette kolayca bel verebilmesinin de ben dördüncü yıl başyazısındaki birlik sorununun partileşme sorunuyla, birlik politikasının partileşme politikasıyla içiçe ifade edilmesine dayandığını düşünüyorum. Burada bilinçler aşılammıştır. Bilinçler kırılmamıştır. Dolayısıyla konferansın ideolojik platformuyla bütünleşilememiştir. Bu önderlik kadrosu konferansın ideolojik platformuyla bütünleşemediği için, iki ay sonra konferansın kararlarını boşa çıkartabilmiştir.

MK seçimleri üzerine ön tartışmalardan...

Ciban: Örgütümüz asıl şimdi zor bir döneme giriyor. Zira örgüt sorunundaki aksamaların bütün bir kapsamıyla ortaya çıkması, bunların giderilmesine ilişkin olarak da kapsamlı bir beklentiyi ortaya çıkarmış bulunuyor. Bu aslında hem bir örgüt ihtiyacıdır, ama hem de örgüt bünyesinde bir beklentidir. Bu birincisi.

İkincisi, içimizden tasfiyeciliğin çıkması, bunun kamuoyunda yankılanması olgusu sözkonusudur. Biz siyaset sahnesine belli bir iddiayla çıktık. Bir misyonumuz olduğunu savunduk. Bu iddianın, bu misyonun bugüne kadar hakkını yeterince veremedik. Hareketimiz bir noktadan itibaren belli bakımlardan tartışmalı hale geldi. İdeolojik ve siyasal yönden değil, fakat pratik olarak bir ölçüde tartışmalı hale geldik. Bu misyonun hakkını veremediğimizi biz de hala söylüyoruz. Son olarak 6. yıl başyazımız (*Solda Tasfiyeciliğin Yeni Dönemi*) bunu yeniden vurguluyor.

Fakat bunu artık başarmak zorundayız. Bu kuşkusuz herşeyden önce bir ideolojik kimliktir. Biz bir kimlik oluşturmak konusunda belli bir ilerleme sağladık. Geniş bir görevler alanı vardır burada. Ama önümüzdeki görevler ve sorunlar ne olursa olsun bugün bizim artık net bir ideolojik kimliğimiz vardır. Bu

noktada artık bir tartışma sözkonusu değildir. Ama örgütsel kimliğimiz hala tartışmalıdır. Attığımız adımları yenileriyle birleştiremedik. I. Genel Konferans sonrası bizim için artık gerçekten bir örgüt olma dönemi idi. Bunu başaramadık. Başaramadığımız gibi olduğu kadarıyla da örgütümüz bugünkü bunalımın içine girdi ve biriktirdiğimiz güçler de belli bakımlardan tahrip oldu. Hem kayıplara, hem belli erozyonlara uğradık. Şimdi bunu giderecek ve I. Genel Konferansın saptadığı acil görevler gerçekleştirecek bir önderliğe ihtiyacımız var.

Bu bir süreç olarak yaşanacak kuşkusuz. Gelecek konferans bu süreci belli bir aşamada yakalayacak. Ama bu sürecin bu konferansımızın hemen arkasından başlaması gerekiyor. Biz bir tahribat dönemini geride bırakmak sorunuyla yüzyüzeyiz. Bu önümüzde çok daha ciddi görevler olduğunu anlatıyor. Örgüt sorunu bütün kapsamıyla bütün aciliyetiyle gündemdedir bugün. Bunun kendisi önemli bir görevler alanıdır, ideolojik ve pratik boyutlarıyla. Kaldı ki öteki öteki sorumluluklarımızı da bu yana bırakabilecek durumda değiliz. Hareket önüne koyduğu görevlerde bir sıralamaya ya da sınırlamaya gidemez.

Örgütsel bunalımın kendisi belli fonksiyonların aksamasına yolaçmıştır; onlara yeniden bir işlerlik kazandırmak zorundayız. Teorik cephede yapılabilecekler yapılmak durumundadır. Bir siyasal gazete kararı vardır, yarın tartışılacaktır yeniden. Gözden geçirmek yetkisi vardır konferansın, ama ben gerçekleştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. MYO'muz oturmuş değildir, oturması gerekiyor. Çalışma bölgelerimiz vardır ve halihazırda sınırlıdır bunlar. Bir kısmı tasfiye oldu bu arada. Ama biz varolanları pekiştirmek, tasfiye olanları yeniden yaratmak ve bazı yeni çalışma alanlarına ulaşmak durumundayız vs.

Buradan şuraya geleceğim. Kuşkusuz önderlik herşeyden önce bir nitelik sorundur. Öncelikle ve temelde bir nitelik sorundur. Bu niteliği burada sağlam bir devrimci kimlik olarak almıyorum. Zira bu bir üye için de bir temel vasıftır. Nitelik burada kapasiteyi anlatır, düzeyi anlatır. Önderlik bir düzey ve bir kapasite sorundur. Sağlam bir ideolojik bakıştır, ama onunla beraber bir ideolojik kapasitedir aynı zamanda. Bir örgüt üyesi

de son derece sağlam bir ideolojik bakışa sahip olabilir. Nitekim böyle üyelerimiz de var. Hiçbir dönemde sarsılmayan üyelerimiz de var. Bu platformda da bulunuyor bunlar. Bu ideolojik sağlamlılıktır. Ama kendi başına yetmiyor. İdeolojik kapasite temeli üzerinde bir sağlamlılık olabilmeli bu. Tecrübe, deneyim, tutarlı devrimci kişilik. Sonuncusu da bir üyelik vasfı olmakla birlikte önderlik düzeyinde özellikle önemlidir. Bu temel üzerinde bir nitelik sorunudur önderlik.

Ve önderlik aynı zamanda kollektif bir niteliktir kuşkusuz. Onu önemle belirtmek isterim. Aslında ilk MK'nın kuruluşuna ilişkin belgede de belirtilmişti, dikkatinizi çekmiştir. Önderlik bir bütündür, deniyor. Bu aynı zamanda bir yönüyle bir kadro tanımlamasıdır. Zira kadro bir yönüyle de birbirini tamamlayabildir. Bu önderlik düzeyinde de böyledir. Önderlik düzeyi, önderlik olayının kendisi bir dizi fonksiyonu içerir. Belli asgari ortak nitelikler temeli üzerinde, bunu karşılayacak öğeler toplamıdır önderlik. Bu fonksiyonların farklılığı zaten belli bir niceliği de kendiliğinden gerektiriyor.

Şimdi bizim koşullarımızda kuşkusuz niceliğin belli objektif sınırları vardır. Tasfiyeciliği tasfiye süreci örgütte iç ideolojik birliğin yeniden kurulmasını, pekiştirilmesini sağlamış, böyle bir olanağı vermiştir bize. Ama sözkonusu olan önderlik düzeyi olduğu için bu niceliğin herhalükarda belli sınırları vardır. Biz bugüne kadar nicelik alanında çok zorlanmış bir hareketiz. Size I. Genel Konferansın deneyimini aktardım. Oradaki tercihlerimizin ne kadar sınırlı olduğunu belirttim. Bu arada yaşanan kayıplara rağmen bugün tercih imkanımızın daha fazla olduğuna inanıyorum. Bu o tercihleri bu genişekte yapalım anlamına gelmiyor. Ama ben neticede bizim karar varacağımız sayı ne olursa olsun, bu platformu I. Genel Konferansla kıyasladığım zaman, çok daha fazla alternatif üzerinde tartışmak olanağı olduğunu görüyorum. Bu aslında bir ilerleme kaydedildiğini de gösteriyor. Hem o zaman elde bulunan kadroların yaşadığı gelişme sayesinde bu olanaklı olmuştur, hem de sonradan saflarımıza katılan yoldaşlar sayesinde... Zannediyorum kişiler üzerine tartışıldığı, kişilere ilişkin düşünceler, değerlendirmeler, eleştiriler, kaygılar dile

getirildiği zaman bu niceliğin de sınırları bir ölçüde kendiliğinden ortaya çıkacaktır. Kuşkusuz çok geniş tutamayız. MK bir nicelik sorunudur ama ayrı zamanda rahat da çalışabilmelidir. Hantallığın getirebileceği sorunları kastediyorum burada. Bizim seri çalışabilen bir MK'ya da ihtiyacımız var. (...)

Yeni MK'yı seçerken nelere dikkat etmek gerektiği konusunda aslında geçmiş deneyim belli bir fikir vermiştir. O deneyimin eleştirici anlatımı kişi olarak benim bu konudaki kaygılarımı da bir biçimde içermiştir. Bu konferansın geride bıraktığı MK kişilikli olamadı. Tasfiyeci güruhun tartıştığı anlamda değil. O tartışmanın kendisi bile bir kişiliksizlikten çıkıyor. Onların, Adil ile Nesimi'nin "kişilik" tartışması gerçekte kişilik sorunu olan, rahat olamayan, kendinden emin olamayan, merkezi önderlik içerisinde belli fonksiyonları gerçekleştirdiğine ve dolayısıyla belli bir yer tuttuğuna, belli bir ağırlık oluşturduğuna inanamayanların yarattığı bir tartışmadır. Kişiliği gerçekte yaşayacaklarına, tam da pratikte, gerçekte bunu yaşayamadıkları için, onu bir tartışma alanı haline getirdiler.

Ama bunun önemi nedir? Bu MK'yı felç etti, diyalogu öldürdü. Daha ileri düzeydeki yoldaşların iç önderlik olanaklarını ortadan kaldırdı. Aykırılık bir erdem haline getirildi, bir "özgünlük" haline getirildi. Kendi içinde homojenleşmiş, yoğunlaşmış bir MK olanağını ortadan kaldırdı. O kadar gerici bir ruh hali içerisindeydiki içlerinden bazıları, bu örgütte temel sorunlar üzerinde anlaşabilen, gerçekten kaynaşabilen iki yoldaşın ilişkisi onlara göre "özgünlük"ün kaybolması olabiliyordu.

Mesut yoldaş bu çarpık ve gerici ruh halini teorik derginin yazılarının tartışıldığı bir toplantıda çok iyi bir tarzda ortaya koymuştu. Bu onlara iyi bir ders de olmuştu. Yoldaş bir de örnek vermişti. Gelenek çevresi bir aydınlar topluluğudur, ama kendi içerisinde homojenleşmek konusunda çok daha rahat, çok daha ciddi ve başarılıdırlar. Oysa biz bir komünist örgütüz. Bir aydın topluluğunun kendi içinde hedeflediği ve gerçekleştirmeyi başardığı bir homojenliği, biz kendimiz için bir zaaf sayabiliyoruz. Sınıf devrimcileri, örgütlü devrimciler olarak bir zaaf sayabiliyoruz. Yoldaşın o konudaki konuşmasının epeyce

anamlı olduğuna inanıyorum. Bunun tutanakları var.

Bizim kendi içinde çok iyi anlaşılan, kenetlenmiş bir MK'ya ihtiyacımız var. Kişilik adına, özgünlük adına herkesin bir tarafa çektiği bir MK bir hareketi dağılmaya götürür. Kişilik, özgünlük asla bu değildir. Ortada ideolojik bir temel vardır, hedefler vardır, görevler vardır. Bunları gerçekleştirmek için hareketin perspektifleri temeli üzerinde bir kaynaşmışlık gerekiyor. Orada zaten bir dizi değişik fonksiyon vardır. Her üyenin kendini gerçekleştirebileceği alan fazlasıyla vardır. Önderlik kapsamlı bir görevdir ve herkesin omuzlayacağı haddinden fazla yük vardır. Kişilik mi gösterilmek isteniyor? Hareketin perspektifleri ve hedefleri doğrultusunda bu zengin görevler alanını omuzlamak yapılmaması gereken. Kişilik orada oluşur. Ama hayır, bizim tasfiyecilerimiz sözüona kişilikli tavrı, bu perspektiflerin kendisini şurasından burasından tartışmalı hale getirmek, kollektif katkıyı bir biçimde engellemek olarak anlıyorlardı. Bu örneğin, "dışarıdakiler işimize karışmasın, inisiyatifimiz kırılmasın" şeklindeki sızlanmalarda da yansıyabiliyordu. Kaldı ki, I. Genel Konferans sonrasında pratik işler çok büyük ölçüde ülke içi MK'ya bırakılmıştı.

Aslında örgütün sahipsiz kalmasının gerisinde biraz da, tam da bu alandaki gerici tacizden dolayı bizim I. Genel Konferans sonrasında örgüte müdahaleden geri duruşumuzun payı var. Bunu özellikle kendi payıma söylüyorum. Ben konferans öncesi dönemde ülke içindeki gelişmelerle, tek tek kadrolarla, olduğu kadarıyla örgüt yaşamıyla son derece yakından ilgileniyordum ve bunun çok da önemli faydaları vardı. Bu nokta çok önemli ve zaten tasfiyeciliğe yöneltilmiş eleştiri temeli üzerinde biraz açıklık da kazanmıştır.

Misyon bilinci ve duygusu sorununa gelmek istiyorum. Türkiye sol hareketinin şu dönemin koşulları içerisinde temel zaafiyet alanları bellidir ve bunlar bizim içerimizde de hep yankılanmıştır. Şu platformun tasfiyeciliğe karşı koyduğu net ve kararlı tutum bile bu konuda belli bir silahlanmayı ifade etmektedir. Sorun basitçe bir birlik konusundaki görüş ayrılığı sorunu değil aslında. Sorun (geçmiş MK'nın deneyimini

değerlendirmeye çalışırken ifade etmişim), bir güçsüzlük ve iddiasızlık sorunu. Başında bulunduğu hareketin bir misyonu olduğuna inanmamak ve o misyonu gerçekleştirecek azmi ve çabayı ortaya koyamamak sorunuydu. Kendine güveni kaybetmişti. Bu kendi dışına bakmak anlamına geliyordu ve birlik denilen olay oradan devreye giriyordu.

Okan ve Azad saflarımızdan ayrıldığında henüz birlik üzerine bizim bir yazımız bile yazılmış değildi. '89 tarihli bir metin var, ama o metin henüz bir politika değil, bir genel bakış yalnızca. *Herkes Kendi Bayrağı Altına!* yazısının belli noktalardan genişletilmesi ya da daha somut bir içeriğe kavuşturulması olüyor. Fazla girmek istemiyorum, bunu sonra değerlendiririz. Buada kısaca, bu alandaki zayıflığın güçsüzlükten ve iddiasızlıktan, hareketin misyonu konusundaki bir zaafiyetten, daha doğrusu bir misyon bilinci yoksunuğundan geldiğini vurgulamak istiyorum. Aynı şekilde, legalist cereyana kapılmak da, soluğunu tutamamak ve kolaycılığa kaçmaktan geliyor. Ki bu iddiasını kaybetmenin öteki yüzüdür bu.

Dolayısıyla bu tür zaafırları yaşamayacak kararlı, tok, zorlanmayı göze alacak, kolaylıklara ancak işin zor yanından başlanarak ulaşılabileceğini inanan bir önderlik çekirdeğini ortaya çıkarmamız gerekiyor bizim burada. Önderlik çekirdeği diyorum, seçeceğimiz MK önderlik çekirdeğini biraz aşabilir de, aşmayabilir de, onunla örtüşebilir de. Şu an seçilecek MK'dan bağımsız olarak söylüyorum. Öyle dönemler, öyle durumlar olur ki, bir MK gerçekten nispeten daha geniş olur; fakat içinde bir önderlik çekirdeği bulunur. Koşullar uygun olur.; bir dizi fonksiyon gözetilerek daha geniş bir MK düşünülür. Bazıları yönetim görevlerinde anlamlı işlevler yerine getirmekle birlikte, bu önderlik çekirdeği içerisine girecek nitelikte olmayabilirler de. Şu aşamada bizim için henüz çok gerekli bir tartışma değil belki bu. Biraz zor bir dönem. Oturmuş bir örgütümüz yok. Bu uygun koşullardan yoksunluk demektir. Önemi MK'nın biraz rahat çalışabilecek bir yapıya ve bir bileşime sahip olmasının belli bakımlardan tercih edilebileceğindedir. Örgüt bu arada tasfiyeci çabaların sonucu olarak da epeyce legalize oldu. Çok yoğun müdahaleler

gerektiriyor. Bu yoğun bir çalışma ortamı da demektir. Yani bunun kendisi zaten niceliği bir biçimde sınırlayacak. Ama öte yandan da yerine getirilmesi gereken işlerin kapsamı ve çeşitliliği de belli bir nicelik gerektiriyor. Dengeyi burada bulabilecek.

MK görevi bir bayrak yarışı olarak algılanabilmeli. Bir örgüt kadrosu her düzeyde görev alabileceğini düşünebilmeli. Bu yalnızca yukarıya değil, tersinden yukarıdan aşağıya da böyle olabilmeli. Bir örgüt üyesi bugün MK üyesi iken yarın daha alt kademedен bir göreve hazır olabilmeli. Gerçekten dikkate ve saygıya değer olan bir Metin yoldaş örneği bundan dolayı verilmiştir.

Ama bu biraz da örgüt yaşamının devrimcileştirilmesi, değerlerin oturtulması, proleter komünist kimliğin geliştirilmesi, pekiştirilmesi sorunudur. Aslında genelde budur. Yoksa çok özel olarak önderlik adaylarına yapılabilecek bir tavsiye sorunu değil. Bir örgüt bu açıdan kendini güçlendirirse, değerlerini oturtursa, hem şef geleneğine eğilim duyan, kariyer düşkün kadroların sayısı azalır. Hem de böyle şeyleri problem edenler, böyle bir örgütün içinde çok rahat bir biçimde yabancı öğeler durumuna düşerler.

Bunu niye belirtmek zorunda kalıyorum? Ben EKİM'in somut deneyimini gözetdiğimde bunun tuhaf bir gericilik alanı haline gelebildiğini görebiliyorum. Geçmişe dönük olarak söylüyorum. İnsanlar bir harekete, onun ideolojik çizgisine, hatta onun yönetiminin iç ilişkilerine, kendi üzerlerinden bakabiliyorlar. Tatmin olmadıkları zaman gericilik yapabiliyorlar. Adil bunun çok tipik bir örneğidir. Adil sorununun özü bütünüyle budur. Eski MK'dan, bunu herkes net bir biçimde biliyor. En net bilen ve aslında en çıplak bir biçimde formüle eden de örneğin onun bugünkü kafadarı Nesimi olmuştur. Derdi budur bu arkadaşın, demiştir. Herkes bunu böyle düşünüyordu zaten. Örneğin Nadir de böyle düşünüyordu. Ben zaten öyle düşünüyordum. Bunun böyle olduğunun işaretlerini daha I. Genel Konferansın hemen sonrasında Mesut yoldaş çok rahat bir biçimde almışmış. Bize daha sonra açıkladı bunu.

Önemi nedir bu zaafın? Bunun kendisi hareketle gönül

bağlarının zayıflamasına, bir hareketin ideolojik çizgisiyle problemlili olmaya gidip varabiliyor. Okan meselesini örnek vermişim. Onunki bu kadar çirkin değildi, bunu belirtmek isterim. Onunki daha değişikti. Yani hareket içinde yer tuttuğu ölçüde, bu ona bir kuvvet veriyordu. Yani kendine güveni biraz oradan oluşuyordu. Bunu kaybetmek onda kendine güvensizlik, giderek de harekete güvensizlik olayına dönüşebildi.

Öteki örgütlerde de böyle problemler var, hem de fazlasıyla... Hatta X'in aktardığı veciz bir sözdür: MK düzeyindeki en ufak bir problem, yeni bir örgüt demektir! Peki niye böyle olsun ki? Böyle davranabilen, komünist olmak bir yana devrimci bile değil, yozlaşmış bir küçük-burjuva bürokrati ve kariyer düşkünüdür. Bir komünist devrimcinin bunu anlaması olanaksızdır. Bir MK üyesi gerçekten görevlerinden geriye de düşebilir. Hatta bunu politik olarak tercih de edebilir, yani bir görevin hakkını verip vermemekten bağımsız olarak. Ama bu neyle olanaklıdır? Bireylerin gerçekten bir ideolojik konuma ve bir siyasal kimliğe sahip olabilmesiyle... Bu bir siyasal kişilik sorunudur. Bir ideolojik kapasite sorunudur. Siyasal yaşamda, ideolojik konumu, kapasitesi ve sağlam bir devrimci siyasal kimliği olan insanın nerede olduğu hiç önemli değildir. (...)

Elinizdeki bu kitap Aralık 1992'de gerçekleştirilen EKİM Olağanüstü Konferansı tutanaklarından bazı bölümleri içermektedir

EKİM Olağanüstü Konferansı tasfiyeciliğin tasfiyesivle yetinmemiş, çok daha önemli olarak, tasfiyeciliği yaratan asıl alanı tahlil etme gücü göstermiştir. Tutanaklar bu başarıyı belgelemektedir.

Bu tutanaklar, devrimci bir örgütün kendi zaaflarının, zavıflıklarının üzerine cesaretle gidip eleştiri ve özeleştiri silahını nasıl kararlılıkla kullandığını da göstermektedir. Türkiye devrimci hareketine bir kaç on yıldır egemen küçük-burjuva tutucu gelenek değerlendirildiğinde, tutanakların bu açıdan yeni bir düzeyi ve kültürü, bir niteliksel farklılığı ifade ettiği kolayca görülebilecektir.

Tutanaklar değerlendirildiğinde, Konferansın komünistlerin bugünkü acil görevini, marksist-leninist ideolojik yönelimini pratikte ciddi bir sınıf yönelimi ile birleştirmek. örgütsel şekillenişini bu çaba içinde gerçekleştirmek, geliştirmek, güçlendirmek, zorluklar karşısında sözde kolay çözümlere eğilim duymamak, aynı anlama gelmek üzere temel ideolojik ve ilkesel konularda tutarlı ve ısrarlı olmak, bu perspektifler ışığında sınıfın ihtilalci komünist öncü siyasal örgütünü yaratmak olarak belirlediği görülecektir.